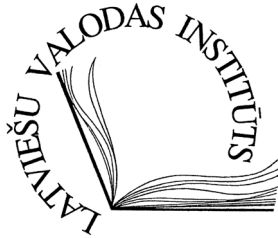

LINGUISTICA

19

LETTICA

2010

LINGUISTICA LETTICA

LATVIEŠU VALODAS INSTITŪTA ŽURNĀLS

2010

RĪGA

19

Dibinātājs

LU Latviešu valodas institūts
Reģistrācijas apliecība Nr. 90002118365

Redakcijas kolēģija

Laimute BALODE (Latvija / Somija),
Ojārs BUŠS, Ina DRUVIETE,
Trevors FENNELS (Austrālija),
Ilga JANSONE (atbildīgā redaktore),
Daina NĪTIŅA, Valentīna SKUJIŅA,
Anna STAFEČKA, Agris TIMUŠKA,
Lembits VABA (Igaunija),
Bernhards VELHLI (Šveice),
Andrejs VEISBERGS

Literārās redaktore

Gunita ARNAVA, Sanda RAPA

Redakcijas adrese

Akadēmijas lauk. 1, 902. kab., Rīga, LV-1050
Tālr. 67227696, fakss 67227696, e-pasts: latv@lza.lv

ISSN 1407 – 1932

© LU Latviešu valodas institūts, 2010

SATURA RĀDĪTĀJS

Brigita BUŠMANE. Jura Plāķa darbā «Kursenieku valoda» apkopotā leksika LVDA materiālu kontekstā	5
Liene MARKUS-NARVILA. Rucavas izloknes <i>ājo</i> -celmu verbi	20
Kornēlija POKROTNIECE. Īpašības vārds reliģijas terminoloģijā.....	37
Anitra ROZE. Adjektīvu <i>violets</i> un <i>lillā</i> semantika un lietojums latviešu valodā	50
Juris BALDUNČIKS. Angļu valodas ietekmes desmit izpausmes veidi mūsdienu latviešu valodā	62
Ilze Irēna ILZIŅA. ISO standarti un informācijas un komunikācijas tehnoloģijas terminoloģijas izstrādes pieredze	74
Valentīna SKUJIŅA. Terminizstrādes principu noturīgums un mainīgums deviņu gadu desmitu gaitā.....	82
Anita BUTĀNE. Terminoloģijas un valodas kultūras grupas darbība: ieskats vēsturē	93
Linda KURMIŅA. Ieskats latviešu valodas terminoloģijas komisijas darbības pirmsākumos	101
Daina NĪTIŅA. Rakstām gramatiku. Latviešu valodas nelokāmie divdabji ar <i>-am</i> , <i>-amies</i> , <i>-ām</i> , <i>-āmies</i>	109
Laimute BALODE. No somu valodas prakses pieredzes	118
Maija BRĒDE. Ieskats britu angļu valodas praksē	123
Solveiga ČEIRANE. Slēdzeņu raksturojumam izmantojamās pazīmes	134
Ilze ŠTRAUSA. Kādas klases skolēnu priekšvārdi uz latviešu antroponīmiskās sistēmas fona	148
Velga LAUGALE. Personvārdu lietojums izglītības iestāžu nosaukumā	166

SADARBĪBAS PARTNERU PĒTĪJUMI

- Beata BIESJADOVSKA-MAGDZJAŽA.** Ar poļu raksturojuma stereotipiem saistītā leksika Ādolfa Ersa darbos..... **185**
- Дорота Кристина РЕМБИШЕВСКАЯ.** Польские заимствования в латышском языке (тематический и геолингвистический аспект)..... **192**
- Малгожата ОСТРУВКА.** Лексика как орудие коммунистической политики и пропаганды (на основе польской прессы, издававшейся в Советской Беларуси в междувременном периоде)..... **202**

HRONIKA

- Urbanonīmiem veltīts simpozījs Helsinkos (*P. Balodis*)..... **215**
- Edinburga 2010 – «Топонīмikas virzieni» (*L. Balode, P. Balodis*)..... **219**

IN MEMORIAM

- Велта Эрнестовна Сталтмане (9 сентября 1926 – 16 апреля 2010)..... **222**
- VALODNIECĪBAS BIBLIOGRĀFIJA 2008 (*I. Migla*)..... **227**
- VALODNIECĪBAS BIBLIOGRĀFIJA 2009 (*I. Migla*)..... **313**
- ZIŅAS PAR AUTORĪEM..... **376**

Brigita BUŠMANE

JURA PLĀĶA DARBĀ «KURSENIĒKU VALODA» APKOPOTĀ LEKSIKA LVDA MATERIĀLU KONTEKSTĀ

Juris Plāķis 1927. gadā publicētā darba «Kursenieku valoda» priekšvārdā, atzīstot, ka «leksiskais materiāls savā kopumā izpauž valodas dzīves gaitu», paredzēja, ka «ikkatrs tādas, pārtautošanai lemtas, tautas valodas vārdiņš ir visai svarīgs un sevišķi nesamaksājams tas būs pētniekam tad, kad šīs valodas vairs nebūs» (Pl. 2). Mūsdienās – pēc vairāk nekā 80 gadiem – šis laiks ir pienācis; Ojāra Buša vārdiem runājot, ir «mirklis pirms mūžības» (Bušs 2008, 83).

Kā norādījis gan J. Plāķis, gan citi valodnieki, Kuršu kāpu dažādos ciemos runātajā valodā bija vērojamas dažādas atšķirības, kam ir meklēti arī cēloņi (skat., piemēram, Endzelīns 1931). Lai gan J. Plāķa sākotnējais nolūks 1926. gada vasarā bija noskaidrot dažus Kuršu kāpu iedzīvotāju valodas fonētiskus jautājumus, darba gaitā tika pierakstīts bagāts materiāls kā gramatikā, tā leksikā. Tā kā valodnieks visu laiku (gandrīz mēnesi) pavadīja Nidā, savāktais materiāls dod visai plašu ieskatu galvenokārt tajā laikā Nidā runātajā valodā, proti, šajā latviešu valodas apakšsistēmā.

Rakstā J. Plāķa darbā apkopotā leksika salīdzināta ar 20. gs. beigās publicētās «Latviešu valodas dialektu atlanta» leksikas daļas (LVDA) un atlanta leksikas kartotēkas materiāliem (LVDAm.) saistījumā ar latviešu literāro valodu, atklājot kā kopīgo, tā atšķirīgo šajās valodas sistēmās. Dialektālā leksika galvenokārt raksturota areālā un daļēji – cilmes skatījumā.

J. Plāķa vājumā kopumā ir ietverts vairāk nekā 3200 kursenieku valodā fiksētu leksikas vienību. No tām 74 reāliju, parādību un jēdzienu nosaukumi relatīvi pilnīgi atspoguļoti arī LVDA un ap 100 reāliju, parādību un jēdzienu nosaukumu atrodami atlanta kartotēkā, bet nav iekļauti publicētajā krājumā. Šajā materiālā ir nošķiramas divas lielas grupas: leksika, kas ir kopīga ar latviešu literāro valodu vai ir literārās valodas vārdu varianti, un dialektālais vārdu krājums.

I. 1. Lielākā grupa – gandrīz ceturtā daļa vārdu – ir kopīga kursenieku valodā un latviešu literārajā valodā, kā arī izplatīta izlokšnēs vai to lielākajā daļā. Šī leksikas grupa saistīta ar visdažādākajām materiālās un garīgās kultūras nozarēm.

LVDA reģistrētie vārdi: **abra** (Pl. 47; izplatīts Kurzemē, Zemgalē, Vidzemes un Augšzemes rietumdaļā LVDA 77. B), **auksts** (*auksts* Pl. 49; lībiskā un vidus dialekta izlokšnēs un daļā augšzemnieku izlokšņu Vidzemes ziemeļaustrumos LVDA 83. B), **grauds** (*grāuds* Pl. 57; Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē LVDA 56. B), **kadiķis** (Pl. 60; Kurzemē, Zemgalē, Augšzemē, retāk Vidzemē LVDA 9), **liepa** (*liēpa* Pl. 66; visā Latvijā LVDA 4. B), **lize** (*liže* Pl. 66; *lize* galvenokārt Kurzemē, izņemot tās ziemeļdaļu, Zemgalē un samērā plaši Vidzemē LVDA 77. A), **muša** (Pl. 68; Kurzemē, Zemgalē, Augšzemē, Vidzemes dienvidos, retāk ziemeļaustrumos, Latgales rietumos un dienvidos LVDA 31. A), **pūce** (*pūce* Pl. 75; Kurzemē, Zemgalē, Vidzemē un Augšzemē, retāk (literārās valodas ietekmē) Latgalē LVDA 38. A), **sala** (bez nozīmes skaidrojuma Pl. 78; LVDA 31. B – *sala* (upē, ezerā) Vidzemē un Zemgalē), **samazgas** (Pl. 78; Kurzemē, Zemgalē un Vidzemē LVDA 74), **stallis** (ģ. -*la* Pl. 82; šim un daudziem citiem *iļo*-celma vārdiem vienskaitļa ģenitīva formā nav vērojama *j* noteiktā līdzskaņu mija – par to skat. Pl. 18; ‘saimniecības ēka zirgu mitināšanai’ LLVV VII₂ 167; ‘(govju) kūts’ galvenokārt Kurzemē, Zemgales rietumos un Augšzemē LVDA 53), **vājš** (*vā(j)š* Pl. 88; LVDA 87. B nav kartografēts, bet atspoguļota vārda *kūds* ‘vājš’ izplatība). Piebilstams, ka minētajās LVDA kartēs nereti nav atspoguļota arī citu literāro vārdu izplatība, bet lokāli sastopama sinonīma resp. varianta izplatība, piemēram, *salts* ‘auksts’ (LVDA 83. B), *grūds* ‘grauds’ (LVDA 56. B), *kalva* ‘sala (upē, ezerā)’ (LVDA 31. B).

LVDA kartotēkā reģistrētie vārdi: **āulis** (*biču*) ‘strops (bišu)’, *biču āulis* (Pl. 49, 50; sal. liet. žemaišu izl. *aulj̄s* ‘strops’ – skat. LKŽ I 498; *aulis* ‘kokā uzvelkams bišu strops’ LLVV I 502; LVDAm. 601; vārdā *biču* vērojama zemgalisko izlokšņu iezīme – skaņu mija *tj > *č* – par to skat. Rudzīte 1964, 91), **ciems** (*cīems* ‘ciems, sādža’ Pl. 52; LVDAm. 473), **darva** (*daŗva*, (*beŗza*) *daŗva* ‘deguts’ Pl. 53, 50; LVDAm. 387), **dvielis** (*dviēlis* Pl. 55; LVDAm. 641), **dzintars** (*dziņtars* Pl. 55; LVDAm. 599), **dzirkles** (*dziŗkļes* Pl. 55; LVDAm. 578), **kalme** (*kaļme* // *kalms* ‘skalbe’ Pl. 61; LVDAm. 398), **kode** (*kūode* Pl. 64; LVDAm. 462), **lietus** (*lietus* Pl. 66; LVDAm. 613), **lizda** (Pl. 66; LVDAm. 437), **loks** (*luōks* ‘loks (sīpola)’ Pl. 66; LVDAm. 419), **pakulas** (Pl. 71; LVDAm. 590), **pamina** (Pl. 71; LVDAm. 587), **pirksts** (Pl. 74; LVDAm. 632), **rats** (pl. ‘rati, vāģi’ Pl. 76; LVDAm. 523), **rikste** (*riķste* Pl. 77; LVDAm. 603), **salds** (*sālds* Pl. 78; LVDAm. 573), **sauja** (*saūja* Pl. 79; LVDAm. 631), **sēta** (*sēta*, arī *sētmala* bez nozīmes skaid-

rojuma Pl. 80; *sēta* 1) ‘vertikāls veidojums, parasti no dēļiem, kārtīm, stieplēm (kā) norobežošanai, arī aizsargāšanai’, 2) ‘brīvs laukums, ap kuru ir novietotas celtnes vai kurš ir norobežots ar celtnēm un žogu; pagalms’, 3) ‘lauku iedzīvotāju personiskās saimniecības ēkas un zemes gabals, uz kura tās atrodas; lauku sēta’ LLVV VII₁ 407; LVDAm. 476, 479), *sudrabs* (Pl. 83; LVDAm. 668), *sūrs* (*sūrs* ‘sūrs, sāļš’ Pl. 83; LVDAm. 568), *svins* (*svinc* Pl. 83; LVDAm. 670), *šķiets* (*šķiets* Pl. 84; LVDAm. 592), *šķīvis* (*šķīvis* Pl. 84; LVDAm. 574).

Daži kuršenieku valodā un literārajā valodā kopīgie vārdi LLVV minēti ar norādi uz ierobežojumu lietojumā, piemēram, *dižs* (Pl. 54; 1) folklorā. ‘liels’, 2) folklorā. ‘bagāts, varens’, 3) ‘izcils, nozīmīgs’ LLVV II 369; ‘liels’ Kurzemē LVDA 15. B), *kalvis* (*kāl’vis*, ģ. -*va* ‘kalējs’ Pl. 61; piemīt poētiska stilistiskā nokrāsa. LLVV IV 112; sastopams Latgalē, vietumis Augšzemē, kā arī Vidzemes austrumdaļā LVDA 63. C), *miests* (*miēsts* ‘pilsēta’ Pl. 68; 1) vēsturisks. ‘pilsētas tipa apmetne, kam nav pilsētas tiesību (Latvijā no 16. gadsimta līdz 1928. gadam)’, 2) piemīt sarunvalodas stilistiskā nokrāsa. ‘apdzīvota vieta (parasti lauku centrs, pilsētciemats)’ LLVV V 210; ‘pilsēta’ LVDAm. 468), *tāļš* (*tāļš* ‘tāls’ Pl. 85; LLVV VII₂ 447 *tāļš* ar norādi, ka ir novecojis; sastopams galvenokārt leļzemnieku izloksnēs LVDAm. 469), *utubunga* (*utubuņga* bez nozīmes skaidrojuma Pl. 87; ar sarunvalodas stilistisko nokrāsu. 1) ‘īkšķis’, 2) ar nievīgu ekspresīvo nokrāsu. ‘trūcīgs, arī nicināts cilvēks’ LLVV VIII 99; ‘īkstis’ LVDAm. 633).

2. Daļa Kuršu kāpās reģistrēto nosaukumu ir latviešu kopvalodā lietojamo vārdu varianti, no kuriem daudzi šaurākā vai plašākā areālā sastopami dažādās izloksņu grupās:

akmins, (ģ. -*ņa* Pl. 47; ‘akmens’; sastopams nereti Zemgalē, Vidzemē, Augšzemē, Latgalē, reti Kurzemē LVDAm. 513), *apkal’a* ‘atkala, uzkala’ (Pl. 47; sal. liet. *āpkala* skat. LKŽ I 236; *apkala* galvenokārt sēliskajās izloksnēs LVDA 86), *avē* ‘avs’ (Pl. 49; sal. liet. *avis*; *ave* // *avs* Kurzemē un Vidzemes austrumos vecākās paaudzes runā vai atmiņā LVDA 50), *durē* (pl. *durēs* ‘durvis’ Pl. 54; sal. liet. *dūrys*; *dures* Dienvidkurzemē, vietām Vidzemē LVDAm. 492), *ēlkuoņe* (Pl. 55; ‘elkonis’; sal. liet. *elkūne* ME I 568; *elkuone* galvenokārt Zemgalē, Dienvidrietumkurzemē, Dienvidaustrumvidzemē LVDAm. 627), *garūoze* (Pl. 57; ‘garoza’; *garuoze* ziemeļaustrumos – Annā, Liepnā, Mālpē, sporādiski Kurzemē – Kalētos, Zemgalē – Vilcē LVDAm. 562),

istuba ‘istaba’ (Pl. 58; Dienvidrietumkurzemē LVDAm. 485), **išķis** ‘īkšķis’ (Pl. 58; Dienvidaustrumvidzemē, vietām Kurzemes dienvidos un ziemeļos LVDAm. 633), **kaņburis** (bez nozīmes skaidrojuma Pl. 61; *kambaris* 1) novecojis. ‘atsevišķa (parasti neliela) telpa (piemēram, dzīvošanai, darbam, viesu uzņemšanai; istaba’; ‘dzīvojamā ēka’; 2) novecojis. ‘atsevišķa telpa (retāk celtne) saimnieciskām vajadzībām’ LLVV IV 113; ‘pieliekamais kambaris’ – *kaņburis*, arī *kaņburs* vietām Kurzemē LVDAm. 495), **kaņipa** (pl. *kaņipas* ‘kaņepes’ Pl. 61; Ērgļos, Mārcienā, Sāvienā; *ē*-celms *kaņipe* Ziemeļkurzemē, vietumis Vidzemes dienvidaustrumos, Augšzemē un Latgales rietumos un dienvidos LVDA 43), **kāsus** (// *kāsas*) ‘kāsus, dusulis’ (Pl. 61; *kāsus* galvenokārt Kurzemē, it īpaši tās dienvidos, retāk Vidzemē LVDAm. 624), **krēms** ‘kreims’ (Pl. 63; ‘krējums’; *krēms* Rietumvidzemē, retāk Vidzemes austrumos, Zemgales rietumos, Latgalē LVDAm. 545), **krustubas** (Pl. 63; ‘kristības’; galvenokārt Ziemeļrietumvidzemē, vietām Dienvidrietumkurzemē LVDAm. 653), **mačs** ‘mazs, sīks’ (Pl. 66; vietām Dienvidrietumkurzemē LVDAm. 655), **mellīņe** ‘zilene, Blaubeere’ (Pl. 67; vārdā, iespējams, saglabājies vecāks piedēklis *-in-* – atvasinājumi ar *-in-* Nīcas austrumdaļas vecākās un vidējās paaudzes pārstāvju valodā dažkārt fiksēti vēl 20. gadsimta otrajā pusē Bušmane 1989, 123–126, mūsdienās tie izplatīti augšzemnieku izloksnēs; sal. *lielās mēllīnes* Daudzesē, Līvānos, biežāk ap Krustpili, Seci sastopams variants *lielās mēllenes* LVDA 25), **plecis** ‘plecs, kamiesis’ (ģ. *-ca* Pl. 74; atsevišķās izloksnēs Dienvidrietumkurzemē un Dienvidaustrumvidzemē LVDAm. 626), **puņpārs** ‘pumpurs’ (Pl. 75; *pūnpārs* Meņģelē LVDA 15. A), **slieks** ‘slika’ (Pl. 81; Dienvidrietumkurzemē, sporādiski Ziemeļkurzemē, arī Salgalē, Brigos LVDA 32), **smadzīnes** ‘smadzēnes, smaganas’ (Pl. 81; *smadzines* ‘smaganas’ Dunikā LVDA 88), **smilkte** ‘smilts’ (Pl. 81; *ē*-celms *smilkte* vietām Kurzemē LVDAm. 512), **sveķi** (Pl. 83; ‘sveķi’; Dienvidrietumkurzemē, Vidzemē ap Smiltēni, Valmieru LVDA 11), **zemīņes** ‘zemenes’ (Pl. 91; *zeminēs* vairākās Dienvidrietumkurzemes izloksnēs un daļā augšzemnieku izloksņu LVDA 23), **žūrks** ‘žurka’ (Pl. 92; Kurzemē LVDA 28).

Minētie kursenieku valodā un izloksnēs Latvijā fiksētie varianti tāpat atklāj no kopvalodas atšķirīgu celma formu un piedēkļu lietojumu, kā arī vēl citas morfoloģiskas resp. fonētiskas pārmaiņas. Liela daļa minēto kursenieku valodā reģistrēto variantu, kam bieži rodams atbilstmes izloksnēs Latvijā, domājams, atspoguļo senākos izloksņu

kontaktus. Bet atsevišķu vārdu variantu izplatība rosina domāt, ka tie abās valodas sistēmās varētu būt darināti neatkarīgi, piemēram, **grābliķis** ‘grābeklis’ Kuršu kāpās (Pl. 57) un **grābliķis** Vidzemē – Ainažos (sal. arī **grābleķis** Ainažos, Salacā, Dagdā LVDA 65. A).

Nosacīti šajā nosaukumu grupā iekļaujams kursenieku valodā no lietuviešu valodas aizgūtais vārds **žvirblis** ‘zvirbulis’ (Pl. 92; sal. liet. **žvirblis**; **žvirblis** arī Sarkanos, biežāk sēliskajās izloksnēs fiksēts variants **žvirbulis** LVDA 39).

3. Kuršu kāpās fiksēti arī vairāki latviešu kopvalodā lietojamo vārdu varianti resp. vārdi, kas LVDA materiālos nav pamanīti:

ālkšnis, **ālkšne** ‘alksnis’ (Pl. 47; dažās Latgales izloksnēs – Aulejā, Sakstagalā un Skaistā – reģistrēts variants **alkšnis** ar palatalizētu *n* LVDA 8), **āzdars** ‘aizdars’ (Pl. 49), **bārzda** (Pl. 50; ‘bārda’; sal. liet. **barzdā**; **barda**, piemēram, 20. gadsimta otrajā pusē Nīcas austrumdaļā vecākās paaudzes pārstāvju valodā), **bežzas** // **bēžzas** ‘bērzs’ (Pl. 50; sal. liet. **bērzas**), **ganuōkle** ‘virsoņe’ (Pl. 56; iespējams, skaidrojams ar metatēzi – sal. **galuokne** galvenokārt Kurzemē LVDA 12), **kāimins** (ģ. *-ņa* Pl. 60; ‘kaimiņš’; sal. liet. **kaimynas**; Latgalē un Augšzemē **kaiminis** LVDA 92), **kāsas** ‘kāsus, dusulis’ (Pl. 61), **kumāsas** ‘kumoss’ (Pl. 64; variants ar īsu patskani **kumass** sastopams izloksnēs, kurās vērojama piedēkļu patskaņu resp. divskaņu saīsināšana, bet plašāk Kurzemē un Vidzemē fiksēts variants ar garu patskani – **kumāss** LVDA m. 572), **kuōvārna** (Pl. 64; ‘kovārnis’), **egļes ķiēkūžis** ‘egles ciekurs’, **ķiēkūžis** ‘ciekurs, ozola zīle’ (Pl. 55, 62; sal. liet. **kiekužis** vietām Kuršu kāpās – skat. LKA 93. karti, 167. lpp; **ķēkūžis** Rucavā, **ķiekuzis** Krustpilī; Dienvidkurzemē, Dienvidlatgalē un Augšzemē fiksēti arī citi varianti ar *ķ* vārda sākumā LVDA 10; līdzskanis *ķ č* vietā laikam ir hipernormālisms ME II 390), **liēsas** ‘liess, vājš’ (Pl. 66; rodas jautājums, kāpēc J. Plāķa vākumos ir fiksēti vārdi *vā(j)š* un **liēsas**, bet nav reģistrēts Kurzemes dienvidos (arī Nīcā un Bārtā) izplatītais sinonīms **kūds**, kas šajās izloksnēs varētu būt ar lietuviešu valodas starpniecību aizgūts no slāvu valodām – skat. LVDA 87. B, kur atspoguļota tikai adjektīva **kūds** un tā variantu izplatība – tas sastopams galvenokārt Dienvidkurzemē, Latgalē; liet. **kūdas** reģistrēts dažādās izloksņu grupās, arī Lietuvas rietumos, piemēram, Pluņģes, Kretingas, Šilutes apkārtnē LKŽ VI 760–761), **muče** (bez nozīmes skaidrojuma Pl. 68), **mul’de** (bez nozīmes skaidrojuma Pl. 68; sal. **mulda** ‘garens, samērā liels trauks (parasti

kā jaukšanai, mīcīšanai)’ LLVV V 286; skat. arī LVDA 77. B; sal. liet. *muldē*, *mūlda* Rietumlietuvā ap Skodu, Klaipēdu u. c. – skat. LKA 21. b karti), *pēldēti* (Pl. 73; ‘peldēt’; sal. liet. *peldēti*), *periklis* ‘perēklis’ (Pl. 73; sal. liet. *peryklà*), *pērkuōņens* ‘pērkons’ (Pl. 73), *siēkals* sg. ‘siekalas’ (Pl. 80; izlokšnēs parasti *ā*-celma vārds, galvenokārt Kurzemē sastopama arī tā vienskaitļa forma LVDA 89), *sklidēti* ‘slīdēt’ (Pl. 80; sal. *sklidēt* Kurzemē LVDA 525m.), *slazdas* ‘slazds, lamatas’ (Pl. 81; variants *slazds* galvenokārt Vidzemē, retāk Zemgalē un Latgalē LVDA m. 604), *snigti* (bez nozīmes skaidrojuma Pl. 81), *svārki* ‘svārki’ (Pl. 83; sal. liet. *švaīkas* ‘vīriešu svārki’; (sieviešu) *svārki* gandrīz visā Zemgalē, samērā plaši Kurzemē, Vidzemē galvenokārt vidus dialekta izlokšnēs LVDA 94), *špuoļe* ‘spole, atspole’ (Pl. 84; sal. liet. *ātspuoļē* Jonišķu un Pasvales rajonā – skat. LKA 135. lpp.), *ugne* ‘uguns’ (Pl. 87; sal. liet. *ūgnē* – skat. LKŽ XVII 375), *viēls* ‘vēls’ (Pl. 90; *ie* < *ē*, iespējams, žemaišu izlokšņu ietekmē), *zāgati* ‘zāģēt’ (Pl. 91; sal. *zāgāt* Kurzemē, sporādiski Zemgalē LVDA 98. A), *ziēds* ‘dziedrs, vērbaļķis’ (Pl. 91; sal. *dziēds* Kurzemē LVDA m. 486).

Šajā nosaukumu grupā līdzīgi kā iepriekšējā, salīdzinot ar atbilstošajiem kopvalodas vārdiem, arī vērojamas atšķirības celmu formu lietojumā. Pa daļai ar lietuviešu valodas ietekmi var būt skaidrojams, piemēram, patskanis *a* *o*-celmu vienskaitļa nominatīva formās (*bežzas*, *liēsas*, *slazdas*), patskanis *i* verbu galotnēs (*pēldēti*, *sklidēti*, *snigti*, *zāgati*). Sastopami vārdi, kuros saglabājusies raksturīga zemgalisko izlokšņu iezīme – īss patskanis tautosillabiska *r* priekšā: *barzda*, *kuovarna*, *svarki*, *bežzas*, *pērkuōņens*. Piebilstams, ka šī parādība konstatēta vēl 20. gadsimta otrajā pusē, piemēram, Nīcas austrumdaļas vecāko izlokšnes pārstāvju valodā (Bušmane 1989, 51), arī Bārtā (LVDA m.).

Līdz šim minētie vārdi – kopumā mazliet vairāk nekā puse no aplūkojamās leksikas – tātad ir kopīgi ar latviešu literāro valodu vai arī ir atbilstošo literārās valodas vārdu varianti.

II. Otru nosaukumu grupu veido dialektālā leksika, kuras lielākā daļa nav pazīstama latviski runājošiem, kam nav sakaru ar izlokšnēm. To savukārt atkarā no izplatības un daļēji no cilmes nosacīti var grupēt trijās apakšgrupās.

1. Daļa Kuršu kāpās reģistrēto vārdu šaurākā vai plašākā areālā sastopami izlokšnēs arī Latvijā:

āzbari ‘putraimi’ (Pl. 49; sal. *āzbars* // *āzbars* // *azbars* Nīcā – novecojuši vārdi Bušmane 2004, 130; *azbars* arī vietām Latgalē LVDAm. 571; par cilmi un izplatību skat. arī Braidaks 2007, 58–59), **buca** ‘muca’ (Pl. 51; no senkr. *бъча > dial. *бъча ME I 344; galvenokārt Latgalē, vietām Augšzemes austrumos LVDA 65. B), **duņste** ‘dvinga, tvans’ (Pl. 54; no vācu *Dunst* ‘t. p.’; *dunste* sastopams Zemgalē un Vidzemē ap Rūjienu LVDA 76), **flīderis** ‘plieders, ceřine’ (Pl. 56; *plīēderis* aizgūts no viduslejasvācu *vlēder* Sehwers 1918, 155; daudzskaitļa forma *flīderi* Vilcē, bet vairākās izloksnēs Ziemeļkurzemē un Zemgalē reģistrēti šā vārda varianti, piemēram, *flēderi*, *fleideri*, *flīdari* LVDAm. 380), (*pēřkuoņens*) **graūž** (Pl. 73; ‘rūc’; sal. liet. *grīdausti*; *grauž* Kurzemes dienvidos, Latgales centrālajā daļā un dienvidos, kā arī sēliskajā areālā LVDA 85), **kal’va** (bez nozīmes skaidrojuma Pl. 61; sal. liet. *kalvā*; *kalva* ‘sala (upē, ezerā)’ Kurzemē LVDA 31. B), **krāušis** ‘bumbiere’ (Pl. 63; sal. liet. *kr(i)āušē*, *krāušis*, pr. *crausy*; *kraušis* // *kraušis* // *kraūšu buřbieri* Nīcā, *krāuse* Grostonā LVDA 2), **ķaūsis** (*daūg ķaūšu piēdēti* Pl. 73; ‘ola’; sal. liet. *kiaūsis* ME II 358, aizgūts; *ķaūsis* arī Dunikā ME II 358, Rucavā (bez int. EH I 692) un *ķaūsis* Dunikā LVDAm. 444), **ķeiris** (// *krēisā rūoka*) ‘ķeiris, kreilis’ (Pl. 62; no *kreire, sal. *kreilis* ME II 360; Kurzemē, Vidzemē, Augšzemē un palaikam Latgalē LVDA 91), **plāns** ‘plāns, klons’ (Pl. 74; Kurzemē, Zemgalē, Augšzemē un Vidzemes dienvidos gar Daugavu LVDA 59; dažās Ziemeļlietuvas izloksnēs Joniřķu apkārtņē *plonas* ‘t. p.’ aizgūts no latviešu valodas – skat. LKA 54. lpp.), **pussvēta** ‘sestdiena’ (Pl. 76; Dienvidrietumkurzemē LVDAm. 606), **riķi** (bez nozīmes skaidrojuma Pl. 77; ‘zedeņi’; no viduslejasvācu *rick* ‘lange, dünne Stange’; Kurzemē, vietām Rietumzemgalē LVDAm. 480, skat. arī Kurzemniece 2008, 87), **stakles** ‘stāvi, stelles’ (Pl. 82; sal. liet. *stāklēs* ‘stelles, balsti’ ME III 1041; *stakles* Dienvidkurzemē ap Rucavu, Dienvidlatgalē, Augšzemē un citviet gar Lietuvas robežu LVDA 81), **stul’bs** ‘stulbs, akls’ (Pl. 82; *stulbs* Kurzemē, vietām Rietumzemgalē LVDA 96. B; sal. *stulbs* ‘garīgi aprobežots, nespējīgs aptvert, arī muļķīgs’ LLVV VII₂ 255), **surbiēle** ‘dēle’ (Pl. 83; sal. liet. *surbēlē* ME III 1124; aizgūts; *surbiele* arī Dunikā, Rucavā, *surbēle* Dunikā LVDA 33), **akas svirsts** ‘akas vinda’ (Pl. 47, 83; *svirsts* Susējā ME III 1162), **šaūtuve** (bez nozīmes skaidrojuma Pl. 83; *šaūtuve* ‘atspole’ Kurzemē LVDA 82), **ūzas** ‘biksēs’, *virsvējās ūzas* ‘virsbiksēs (zvejnieku)’ (pl. Pl. 87; laikam no zviedru *huso* ‘lange Hosen’ ME IV 411, no viduslejasvācu *hose* ‘zweite

Hosen, Beinkleider' Sehwers 1918, 163; daļā Latgales un Vidzemes, vietām Dienvidrietumkurzemē LVDA m. 638), *vaīļe*, *maģes vaīļeņes* 'vardulēni' (Pl. 89; no liet. *varlē*; vārdes nosaukums *vārļa* reģistrēts Gārsenē, ar nievīgu ekspresīvo nokrāsu līdzās *vārle* arī Aknīstē LVDA 29), *virbs* 'irbs' (Pl. 90; resp., 'adāmadata'; sal. liet. *virbas* 'Gerter' ME IV 603; *virbs* galvenokārt Kurzemē LVDA m. 579), *žagre* 'arkls' (Pl. 92; no liet. *žāgrē* 'spīļarkls'; *žagre* reģistrēts arī Gārsenē LVDA 64).

Kuršu kāpās pierakstīts kūdras nosaukums *veļena* (Pl. 89). Ar nozīmi 'kūdra' šā vārda varianti lietoti arī dažviet Latvijā, piemēram, *veļenas* Beļavā, *veļēnas* Bauņos, Vilzēnos, *veļēnas* Burtniekos, *dēdzināmā veļēna* Ēvelē LVDA m. 541).

Semantiskas atšķirības vērojamas vārda *smaks* lietojumā: *smaks* 'smaka, garša (Geschmack)' (Pl. 81; no viduslejasvācu *smak(e)* 'Geschmack, Geruch' ME III 950; sal. *smaks* 'smarža' Kurzemes ziemeļos un rietumos LVDA 14; sal. arī *smaka* (izloksnēs arī *smaks*) 'vielas ķīmiskā īpašība, ko uztver ar ožas analizatoriem un kas parasti izraisa nepatīkamu kairinājumu' LLVV VII, 34).

2. Kursenieku valodā fiksēti arī tādi lokāli sastopamo vārdu varianti, kas LVDA materiālos nav konstatēti:

atiēti 'atnākt' (Pl. 48; sal. liet. *ateīti*; sal. *atiēt* Nīcā, Pērkonē, Rucavā, arī Latgalē LVDA m. 648), *āugstiene* 'istabas augša' (Pl. 49; sal. liet. *āūkštas* 'bēniņi'; sal. *āugstienis* 'bēniņi' Skaistā LVDA m. 496, *augstiens* 'eine Öffnung in der Oberlage (*griesti*)' Zasā ME I 217, *āugstiene* 'die Decke, Oberlage einer Stube' Varakļānos EH I 184), *biēsts* 'jauns piens' (Pl. 50; aizgūts – sal. vācu *Biest* 'jaunpiens, pirmpiens'; vairākās izloksnēs Dienvidrietumkurzemē reģistrēti salikti nosaukumi ar vārda *biests* locījuma (resp. bezgalotnes) formu atkarīgajā komponentā resp. pirmajā daļā un vārdu *piens* neatkarīgajā komponentā resp. otrajā daļā: *biesta piens*, *biestapiens*, *biestpiens*, sal. vācu *Biestmilch* LVDA 70), *budīļke* 'butele' (Pl. 51; resp., 'pudele'; sal. *budele* no lejasvācu *buddel* Sehwers 1918, 144; *budele* galvenokārt vietām Latvijas dienviddaļā, piemēram, Dunikā, Rucavā, Rundālē, Īslīcē, Panemunē LVDA m. 577), *dābuōlis* 'āboliņš' (Pl. 53; *dābuols* iespējama kontaminēta forma – sal. latv. *ābuols*, liet. *dōbilas* – ME I 446; *dābuols* izplatīts galvenokārt Latgales dienvidos un Augšzemē LVDA m. 396), *druņgnas* 'remdens' (Pl. 54; no liet. *druņgnas*; sal. *drungans* 'lauwarm (von Flüssigkeiten)' starp Aizputi un Grobiņu – kursisms,

sal. liet. *druņgnas* ME I 504, *druņgans* Gramzdā EH I 336), *gaņdras* ‘stārks’ (Pl. 56; no liet. *gaņdras* ME I 599 vai, iespējams, kursisms; savukārt liet. *gand(a)r(a)s* D. Kiseļūnaite arī uzlūko par rietumbaltu leksēmu, noraidot lietuviešu valodnieciskajā literatūrā dominējošo uzskatu par tā ģermānisko cilmi Kiseļūnaite 2005, 37–38; sal. *gaņdris* vai *gaņdrs* Dienvidkurzemē LVDA 36), *kasti* ‘rakt’ (Pl. 61; sal. liet. *kāsti*; *kast* Dunikā un Rucavā, kā arī Latgales dienvidos, iespējams, ienācis no liet. valodas LVDA 99. B), *kreiṭe* (pl. *kreiṭes* ‘krēpes’ Pl. 63; sal. *krētes* Kurzemē un vietām Ziemeļaustrumvidzemē LVDA m. 448), *ķedilis* (ģ. *-la*) ‘brunči’, *apakšvēja ķedile* ‘apakšbrunči’ (Pl. 62, 47; līdz ar liet. *kedelys* no viduslejasvācu *kedele* ‘Kittel’ ME II 359; sal. *ķedelis* ‘(sieviešu) svārki’ Pērkonē (novec.), ‘vecs apģērbs’, piemēram, Nīcā LVDA 94; liet. *kedelys* Lietuvā, piemēram, Kretingas, Šilutes apkārtnē – skat. LKA 193. lpp.; patskanis *i* neuzsvērtā zilbē kursenieku valodā lietots arī citos ģermānismos, kam izlokšnēs Latvijā atbilst formas ar patskani *e* – šajos aizguvumos acīmredzot atspoguļojas kursenieku valodā sastopamā parādība: piedēkļa *-il-* lietojums *-el-* vietā), *ķēmiles* ‘ķimenes’ (Pl. 62; no lejasvācu *kōmel* EH I 699; sal. *ķēmeles* galvenokārt Dienvidkurzemē LVDA m. 400), *pakavati* ‘paglabāt, paslēpt, apslēpt’ (Pl. 71; no liet. *pakavoti* < poļu *chowac* ‘apbedīt’; *pakavāt* ‘(ap)bedīt’ Dunikā un Rucavā LVDA 99. A), *pavēja* ‘pavēnis’ (Pl. 72; sal. *pavējš* ‘aizvējš’ LLVV VI₁ 549), *plūgs* ‘arkls’ (Pl. 74; aizgūts – sal. kr., bkr. *плыг*, poļu *plug*; *plugs* ‘dzelzs arklis’ Krāslavā FBR XII 27, *pluga* Latgalē; skat. arī Лаймане 1977, 84; sal. liet. *plūgas* ‘geležiņis padargas žemei arti’ daudzviet Lietuvā, arī tās rietumos LKŽ X 325), *pūdejums* (bez nozīmes skaidrojuma Pl. 75; sal. *pūdējums* ‘papuve’ galvenokārt Vidzemē, arī Dunikā LVDA 62), *rupūža* ‘rupucis’ (Pl. 77; resp., ‘krupis’; sal. liet. *rupūžē*, *rupūžē* – skat. LKA 81. karti; *rupūzis* ‘krupis’ Dunikā LVDA 30), *skusti* ‘lobīt, mizot’ (Pl. 81; sal. liet. *skūsti* ‘lobīt, tīrīt (kartupeļus)’; sal. *skust* vietām Dienvidlatgalē un Augšzemē LVDA m. 415, skat. arī EH II 516), *smakras* ‘smakrs, zods’ (Pl. 81; sal. liet. *smākras* ‘Bart, Kinn’ ME III 950; sal. *smakrs* resp. *smakris* Kurzemē, Zemgalē un Vidzemē ap Rīgu, Ikšķili, Siguldu LVDA 87. A), *stiģile* ‘ķieģelis’ (Pl. 82; variants *stiģelis* izplatīts Kurzemes dienvidrietumos LVDA 60), *svaidēti* ‘svaidīt, smērēt, traipīt’ (Pl. 83; sal. liet. *svaidyti* ‘sviest, mest’; *svaidīt sviestu* Dunikā ME III 1140; *uzsvaidīt* (sviestu) Virgā LVDA m. 550), *šīndilis* ‘šķindelis’ (ģ. *-la* Pl. 84; no vācu *Schindel* Sehwers 1918, 161; sal. *šindeļi* biežāk Vidzemē,

retumis Zemgalē LVDA m. 484), *švams* ‘švamma, piepe’ (Pl. 85; no vācu *Schwamm* Sehwers 1918, 162; sal. *švamma, švamme* u. c. var. ‘no bērzu piepes gatavots šķiltavu deglis’ Kurzemē LVDA 13).

Kuršu kāpās fiksēts vārdkopnosaukums *ābuoļu kūoks* (Pl. 47; ‘ābele’; sal. *ābuolu kuōks* Vircavā, *ābuoļkuōks* vairākās lībiskajās izloksnēs LVDA 1), kā arī *avu buks* ‘auns’ (Pl. 49; sal. *aitu buks* galvenokārt Ziemeļkurzemē, Rietumzemgalē LVDA 51).

Atšķirības vārd darināšanas un semantiskā skatījumā atklājas nātres nosaukumā *drīgine* (Pl. 54; sal. latv. *drīgene* un liet. *drīgnē* ‘indīgs naktenis dzimtas lakstaugs ar dzeltenīgiem ziediem un nepatīkamu smaku (*Hyosciamus*)’), kā arī nosaukumā *vērpīš* ‘vērpējs, zirnekļis’ (Pl. 89). Semantisks pārnese ‘vērpējs’ → ‘zirnekļis’ latviešu izloksņu pierakstos pagaidām nav pamanīts, tas nav fiksēts arī LKŽ; domājams, ka ir skaidrojams ar vācu valodas ietekmi: sal. vācu *Spinne* ‘zirnekļis’, *Spinner* ‘vērpējs’.

Kuršu kāpās reģistrētais nosaukums *šplaūdnis* ‘splaudeklis, siekalas’ (Pl. 84) izloksnēs Latvijā ar nozīmi ‘siekalas’ nav konstatēts, bet ar nozīmi ‘splaudekļi’ izloksnēs (arī Dienvidrietumkurzemē) ir fiksēti šā vārda varianti ar līdžskani š vārda sākumā, piemēram, *šplaūdeklis* Dunikā, Kalētos, Bārtā (EH II 655).

Aplūkoto dialektālo nosaukumu grupu veido kā cilmes, tā areālā skatījumā dažādi vārdi. To lielākā daļa ietilpst mantotajā leksikas slānī resp. darināta uz tā bāzes. Kā kursenieku valodā, tā izloksnēs Latvijā sastopami vairāki ģermānismi (*dunste, flīderis, smaks, ķēmile, šindilis, švams* u. c.), kā arī lituānismi (*surbiele, varle, žagre* u. c.).

Areālā skatījumā vairums Kuršu kāpās reģistrēto, bet latviešu kopvalodā nesastopamo nosaukumu resp. lokālo nosaukumu varianti šaurākā vai plašākā areālā fiksēti Dienvidkurzemē (piemēram, *gandrs, pussvēta, surbiele, ķedele, ķēmeles, pakavāt, stiģelis, svaidīt*) – tāpat arī Nīcā un Bārtā, proti, apvidū, no kurienes, pēc A. Becenbergera, J. Endzelīna domām, Nīdā laikam nākuši visvairāk ieceļotāju (Endzelīns 1931, 577; skat. arī Endzelīns 1933, 95). Vairāki nosaukumi ir Kurzemē plašāk pazīstami (piemēram, *kalva, riķi, stulbs, šautuve, virbs, švamma*). Daļa nosaukumu reģistrēta ne tikai Kurzemē (it īpaši tās dienvidos), bet arī dažādos citos novados (piemēram, *atiet, grauž, kast, ķeirīs, plāns, smakrs, stakles*). Bet Kuršu kāpās fiksēti arī tādi nosaukumi resp. varianti, kas LVDA materiālos no Kurzemes nav pamanīti (piemēram, *dunste, svirsts, varle, žagre*).

3. Šo grupu papildina vairāki vārdi resp. nosaukumi, kas kurseņiekui valodā aizgūti no lietuviešu valodas un izlokšņu pierakstos Latvijā nav konstatēti:

āra rīkste (Pl. 48) // **daņgāus jūosta** ‘varāvīksne’ (Pl. 53; laikam pārņemti no lietuviešu valodas: sal. liet. *oro rýkštė* un *dangaūs jūosta* Lietuvas rietumos galvenokārt ap Klaipēdu, Šiluti – skat. LKA 105. karti; skat. arī Laumane 2005, 239, 251; vārdkopnosaukumā atkarīgajā komponentā saglabāta atbilstošā ģenitīva locījuma forma lietuviešu valodā; par citiem varāvīksnes saliktajiem nosaukumiem ar *-juosta* latviešu izlokšnēs skat. LVDA 84), **daļģe** // **daļģis** ‘izkaps’ (Pl. 53; sal. liet. *daļģė* // *daļģis* ‘t. p.’), **iēkviēsti** ‘ielūgt’ (Pl. 59; sal. liet. *īkviēsti* ‘ieaicināt’), **lakštiņga** ‘lakstīgala’ (Pl. 65; sal. liet. *lakštiņgala* ‘t. p.’), **malūns** ‘dzirnavas’ (Pl. 67), **ūdiņa malūns** ‘ūdens sudmalas’ (Pl. 87; sal. liet. *malūnas* ‘dzirnavas’), **mīega** ‘apcirknis’ (Pl. 68; sal. liet. *miegā* ‘t. p.’; sastopams Rietumlietuvā apmēram līdz Akmenei, Tauragei – skat. LKA 11. karti), **padīekavati** ‘patencināt’ (Pl. 70; sal. liet. *padėkóti* ‘pateikties’), **raņkāve** ‘piedurkne, aproce’ (Pl. 76; sal. liet. *rānkóvė* ‘piedurkne’), **rāputis** ‘kartupelis, rācenis’ (ģ. *-ča* Pl. 76; zemgaliskajās izlokšnēs *č* < *tj; sal. liet. *ropūtė* Rietumlietuvā ap Kretingu, Šiluti, Tauragi – skat. LKA 87. karti), **smarve** ‘smaka, smarša’ (Pl. 81; sal. liet. *smárvė*; nav ziņu par tā izplatību latviešu valodas izlokšnēs, EH I 534 *smarve* pārņemts no J. Kurmina vārdnīcas), **sprāģilis** ‘sprigulis’ (Pl. 82; sal. liet. *spragilas* ‘t. p.’), **suņkas** ‘sūkalas’ (Pl. 83; sal. liet. *sunkā* ‘sula’; LKŽ XIV 153 vārds *sunkā* ‘sūkalas’ minēts tikai no divām tulkojošām vārdnīcām, bet ne no izlokšnēm), **šeškas** ‘sesks’ (Pl. 84; sal. liet. *šėškas*), **teķiēlis** ‘tecele, galoda’ (Pl. 86; sal. liet. *tėkėlas* ‘tecīla’), **ūksma** ‘ēna, pakrēslis’ (Pl. 87; sal. liet. *ūksmė* ‘paēna, pavēnis, pakrēslis’), **vavars** ‘vaivariņš, vāverene’ (Pl. 89; sal. liet. *vovóras* ‘girtuoklė’ dažviet Klaipēdas un Kaļiņingradas apkārtņē LKŽ XIX 969, LKŽ XVII 967). Vārda **būlēns** ‘pampālis’ (Pl. 51; resp., ‘kartupeļis’) cilme nav skaidra. Varbūt tā pamatā ir lietuviešu *būilė* ‘kartupeļis’, kas reģistrēts Žemaitijā ap Pluņģi līdz Kretingai (skat. LKA 87. karti).

Šie vārdi kurseņieku valodā, domājams, ir relatīvi jauni un ienākuši tiešu kontaktu rezultātā, proti, cietzemē pārdodot savas zivis lietuviešiem, kā arī tur iepērkoties. J. Plāķis raksta: «Satiekoties ar zemniekiem, kāpu zvejnieki iemācījušies daudz maz leitiski un arī patapinājuši daudz vārdu savai valodai, kuru tajā trūcis, bet daudzkārt samainījuši savu priekšmetu un nojēgumu apzīmējumus ar leišu vārdiem» (Pl. 5).

Turklāt Nidā (arī Jodkrantē) līdz pat Klaipēdas apgabala atdalījumam no Vācijas lietuviešu valodā noturēti arī dievkalpojumi. Pēc tam dievkalpojumi notika vācu valodā. Tomēr iespējams, ka ne visi minētie vārdi ir lituānismi, jo, pievienojoties J. Endzelīna atziņai, «ja trūkst patapinājuma fonētisku pazīmju (piem., *ķ, ģ* latvisko *c, dz* vietā), dažkārt nevaram droši zināt, vai zināms kursenieku vārds ir mantots no baltu pirmvalodas, jeb – patapināts no leišu valodas» (Endzelīns 1931, 575–576).

Tiešu kontaktu rezultātā kursenieku valodā pārņemti arī daudzi ģermānismi. Vācu valodu ārpus mājas kursenieki dzirdēja ne tikai baznīcā, bet arī skolā, tajā runāja zvejnieku ciemos dzīvojošā inteliģence (skolotāji, ārsti, ierēdņi), kā arī atpūtnieki, kas vasarās lielā skaitā ieradās no Vācijas. Viņi deva kāpeniekiem papildu peļņu, un tāpēc vācu valoda kurseniekiem bija nepieciešama.

Kuršu kāpās reģistrēti vairāki no vācu valodas aizgūti nosaukumi, kas izloksnēs Latvijā nav fiksēti:

āhorne ‘kļava’ (Pl. 47; sal. vācu *Ahorn* ‘t. p.’), **bakōve** ‘ceplis’ (Pl. 50; sal. vācu *Backofen*), **dakpañne** ‘dakstiņš’ (Pl. 53; sal. vācu *Dächpfanne* ‘t. p.’), **dreifuss** ‘trijkājis’ (Pl. 54; sal. vācu *Dréifuss* ‘t. p.’), **eidekse** ‘ķirzaka’ (Pl. 55; sal. vācu *Eidechse* ‘t. p.’), **jaūche** ‘virca’ (Pl. 60; sal. vācu *Jáuche* ‘t. p.’), **krēte** ‘krupis’ (Pl. 63; sal. vācu *Kröte* ‘t. p.’), **plañkas** ‘plankas, grodi akā’ (Pl. 74; sal. vācu *Plánke*; ir latviešu literārās valodas vārds ar nozīmi ‘zāģmateriāls, kas iegūts, garenvirzienā sazāģējot platu balķi (apaļkoku) biežās plāksnēs’ LLVV VI₂ 242), **rañka** ‘laksts, vīte’: **rāpuču rañka** ‘kartupeļu laksts’ (Pl. 76; sal. vācu *Ránke* ‘stīga, vija’), **retichs** ‘rutks’ (Pl. 77; sal. vācu *Réttich* ‘t. p.’), **zichilis** ‘sirpis’ (Pl. 91; sal. vācu *Sichel*). Ģermāniskas cilmes, šķiet, ir arī bērzu birzs nosaukums **klūmpis** (*bežzu – e?* B. B.) (Pl. 63), kā pamatā, iespējams, ir semantisks pārneseums (sal. vācu *Klumpen* ‘kaudze, guba’). Iespējama hibridforma varētu būt ecēšu nosaukums **egikle** (Pl. 55; sal. vācu *Egge*).

Aizguvumi no divām valodām veido trijzaru dakšu nosaukumu **triju ražu gābile** (Pl. 86; sal. liet. *rāžas* ‘sausā rīkste, vica’ un vācu *Gábel* ‘dakšas, sakumi’).

Neskaidras cilmes ir pīlādža nosaukums **kvičis** (Pl. 64). Fonētiski tas varētu būt atvedināts no vācu *Quitte* ‘cidonija’, bet semantiski to grūti pamatot.

Pēdējā grupā apkopotā leksika, proti, lituānismi un ģermānismi (aptuveni 18% no rakstā aplūkotā vārdu krājuma), latviešu valodai un tās izloksnēm ir sveši. Bet pārējais analizētais kursenieku vārdu krā-

jums tātad ir vai nu kopīgs ar latviešu literāro valodu, vai ir literārās valodas vārdu varianti, vai arī tam atbilstes rodamas latviešu izloksnēs. Taču rakstā ir aplūkota neliela daļa no Kuršu kāpās reģistrētā vārdu krājuma un secinājumi attiecas tikai uz šo leksiku.

Literatūra

Breidaks 2007 – Breidaks A. *Darbu izlase. I.* Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2007.

Bušmane 1989 – Bušmane B. *Nīcas izloksne*. Rīga: Zinātne, 1989.

Bušmane 2004 – Bušmane B. Lejaskurzemes leksika tautasdziesmās un mūsdieniu izloksnēs // *Mana novada valoda. Lejaskurzeme*. Liepāja: LiePA, 2004, 128.–179. lpp.

Bušs 2008 – Bušs O. Kursenieku valoda. Mirklis pirms mūžības // Bušs O. *No ģermānismiem līdz superlatīvam*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 83.–88. lpp.

EH – Endzelīns J., Hauzenberga E. *Papildinājumi un labojumi K. Mīlenbaha Latviešu valodas vārdnīcai*. 1.–2. sēj. Rīga, 1934–1946.

Endzelīns 1931 – Endzelīns J. Par kursenieku valodu // *Darbu izlase. III₁*. Rīga: Zinātne, 1979, 571.–578. lpp.

Endzelīns 1933 – Endzelīns J. Kurši un kursenieki // *Darbu izlase. III₂*. Rīga: Zinātne, 1980, 95. lpp.

FBR – *Filologu biedrības raksti*. 1.–20. sēj. Rīga, 1921–1940.

Kiseļūnaite 2005 – D. Kiseļūnaite. Kalbju kontaktai Kuršiņ nerijos kuršiņinku tarmēs leksikoje: paukščiū pavadinimai // *Valodu kontakti un mijiedarbība. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 132. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2005, 37.–38. lpp.

Kurzemniece 2008 – Kurzemniece I. *Žogu nosaukumi latviešu valodas izloksnēs*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008.

Laumane 2005 – Laumane B. *Smalki lija zelta lietus*. Liepāja: LiePA, 2005.

LKA – *Lietuvių kalbos atlasas. T. 1. Leksika*. Vilnius: Mokslas, 1977.

LKŽ – *Lietuvių kalbos žodynas. T. 1–2*. Vilnius: Mintis, 1968–1969; T. 3–6. Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1956–1962; T. 7. Vilnius: Mintis, 1966; T. 8–9. Vilnius: Mintis, 1970–1973; T. 10–15. Vilnius: Mokslas, 1976–1991; T. 16–17. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1995–1996; T. 18–19. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1997–1999; T. 20. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2002.

LLVV – *Latviešu literārās valodas vārdnīca*. 1.–8. sēj. Rīga: Zinātne, 1972–1996.

LVDA – *Latviešu valodas dialektu atlants. Leksika*. Bušmane B., Laumane B., Stafecka A. u. c. Rīga: Zinātne, 1999.

LVDAm. – *Latviešu valodas dialektu atlanta kartotēkas materiāli*.

ME – Mīlenbahs K. *Latviešu valodas vārdnīca*. Rediģējis, papildinājis, turpinājis J. Endzelīns. 1.–4. sēj. Rīga, 1923–1932.

Pl. – Plāķis J. *Kursenieku valoda* (atsevišķs novilkums); skat. arī Plāķis J. *Kursenieku valoda // Latvijas Universitātes Raksti*. 16. sēj. Rīga, 1927, 33–124.

Rudzīte 1964 – Rudzīte M. *Latviešu dialektoloģija*. Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1964.

Schwers 1918 – Schwers J. *Die deutschen Lehnwörter im Lettischen*. Zürich: Berichthaus, 1918.

Лаумане 1977 – Лаумане Б. Э. Лексический материал диалектологического атласа латышского языка, отражающий латышско-русско-белорусско-польские контакты // *Контакты латышского языка*. Рига: Зинатне, 1977, с. 48–95.

The Vocabulary Gathered in «Kursenieku valoda» by J. Plāķis in the Context of the «Dialect Atlas of Latvian»

Summary

The book «Kursenieku valoda» by J. Plāķis published in 1927 comprises more than 3200 lexical units attested in Couronian as a sub-system of Latvian. From them, 74 names of real or natural phenomena and notions have been rather completely reflected in the Vocabulary volume of the «Dialect Atlas of Latvian» (DAL); about 100 names are present in the card-file of the Atlas.

In this article, two large vocabulary groups with many sub-groups have been separated.

I. Somewhat more than one half of the examined vocabulary in Couronian is either common with Standard Latvian, or represents variations of the respective Standard Latvian words.

1. The vocabulary common for Couronian and Standard Latvian (*abra, dvielis, grauds, liepa, lietus, pakulas, sauja*, etc.).
2. Variations of Standard Latvian words attested in Couronian and Latvian regional sub-dialects (*akmins, istuba, kāsus, slieks, sveķi*, etc.).
3. Variations of Standard Latvian words attested in Couronian but not ascertained in Latvian regional sub-dialects (*berzas, muķe, periklis, snigti, viels*, etc.).

II. Dialectal vocabulary is forming another group.

1. Dialectal vocabulary present in Couronian as well as in Latvian sub-dialects, in a wider or narrower area (*buca, graūž, plāns, šaiūve, virbs*, etc.).
2. Word variations attested in Couronian but not ascertained in materials for the DAL (*atiēti, stiģilē, svaīdēti, švams*, etc.).
3. Borrowed vocabulary attested in Couronian but not ascertained in Latvian regional sub-dialects: Lithuanian borrowings (*iēkviēsti, malūns, rāputis, ūksma*, etc.) and German borrowings (*āhorņe, bakōvē, eidekšē, retichs*, etc.).

From the areal point of view, the most names attested on the Couronian Dunes (mainly in Nīda) but not present in common Latvian, respectively, local variant names have been attested in South Courland in a narrower or wider area, consequently also in Nīca and Bārta, from where, according to A. Bezenberger and J. Endzelīns, the most immigrants to Nīda have originated. Many names are wider known in Courland. Some of the names are attested not only in Courland (especially its southern part) but also in several other regions. On the other hand, on the Couronian Dunes have been attested also names or variations that were not noticed in materials for the DAL from Courland.

Liene MARKUS-NARVILA

RUCAVAS IZLOKSNES *āi*o-CELMU VERBI

M. Rudzīte rakstā «Latviešu valoda Kurzemē» blakus citām Kurzemē sastopamajām valodas īpatnībām min tagadnes *āi*o-celma verbu produktivitāti Rucavā, Nīcā, Pērkonē, Skrundā u. c., piemēram, *balvāt, būvāt, dancāt, dzievāt* vai *dzīvāt* ‘strādāt’, *drīvāt, klibāt, maurāt, pum-pāt* ‘pogāt’, *pīpāt, skraidāt, skuolāt, šķiņķāt, vaināt, vīlāt, žūpāt* u. tml. (Rudzīte 1995, 72).

Šādas verbu formas rakstiskā veidā fiksētas jau vismaz kopš 1685. gada «Nīcas un Bārtas mācītāja Jāņa Langija latviski-vāciskās vārdnīcas ar īsu latviešu gramatiku pielikumā», par ko vārdnīcas manuskripta sagatavotājs E. Blese izsakās kritiski. B. Laumane norāda: «Aplūkojot verbu, E. Blese uzmanību vērš uz neparastām formām, piem., *dāvanāt, vaidāt, zemināt, griezināt, dubenāt* [...] *asarāt, vaināt* u. c.» (Laumane 2004, 10)¹. Līdzīgas formas konstatētas arī A. Bīlenšteina gramatikā (1863), piem.: *atjaunāt, jokāt, kārtāt, ķeparāt, ķildāties, klauvāt, miglāt, prāvāt, spraugāt* u. c., taču arī tās tiek apšaubītas: piemēram, R. Veidemane, pētot verba formu vēsturi latviešu valodā, raksta, ka «grūti pateikt, vai šādi atvasinājumi tai laikā tiešām lietoti vai arī autoram vienkārši nav izdevies pareizi saklausīt verba nenoteiksmes celmu» (LLVMSA I 470). Autore arī norāda, ka ir jūtama A. Bīlenšteina tendence no nominālajiem *ā*-celmiem darināt *ā*-celma verbu. Lai gan daži latviešu literārās valodas vēstures autori aizrādījusi, ka šie atvasinājumi, iespējams, ir kļūdaini un nepareizi, B. Laumane uzsver, ka «te E. Bleses [līdz ar to R. Veidemanes – *L.M.-N.*] teiktajam var arī nepievienoties, jo daļu no J. Langija īpatnējām formām Lejaskurzemē lieto vēl tagad» (Laumane 2004, 10).

Arī daiļliteratūras tekstos, kuros atspoguļota Lejaskurzemē lietotā valoda, sastopami *āi*o-celma verbi. Piemēram, J. Janševska romānā «Dzimtene», kur spilgti atklātas Nīcas izloksnes bagātības, minēti vārdi: *draiskāties, vaināt, uzpīpāt, dancāt* // *dancot* u. c. (Bušmane 2004, 70).

Par *āi*o-celma verbiem, kas plaši sastopami latviešu literārajā valodā, J. Endzelīns min, ka tie «ir visvairāk denominatīvi, kas radušies

1 Raksta pirmpublicējums: Laumane B. Lejaskurzemes izlokšņu īpatnības J. Langija vārdnīcā (1685) // *Valodas aktualitātes 1985*. Rīga: Zinātne, 1986, 47.–71. lpp.

blakus nomināliem *ā*-celmiem», piem.: 3. p. *miglā* (: *migla*), *siekalāju* (: *siēkalas*), *sukāju* (: *sukas*) u. c. (Lgr 815–816).

E. Soida izdala vēl vienu verbu grupu – adjektīvu motivētus verbus. Valodniece min, ka J. Endzelīna un K. Mīlenbaha «Latviešu valodas vārdnīcā» reģistrēti verbi ar izskaņu *-āt*, piem., *dižāties* Nīcā, Vecpiebalgā (ME I 474, EH I 324), *draiskāt* Drustos, Lielsalacā (ME I 489), *dzeltāt* Aulejā, Drustos, Varakļānos, Vecpiebalgā u. c. (ME I 542, EH I 353), arī *dzeltāt* Kalupē (KIV I 290), *smalkāt* Varakļānos (ME III 951) u. c., taču mūsdienu latviešu literārajā valodā tie parasti lietoti ar izskaņam *-ot* vai *-ēt*; tādējādi izskaņa *-āt* adjektīvu cilmes verbu darināšanā latviešu literārajā valodā kļūst neproduktīva (Soida 190). Lai gan šādi verbi sastopami latviešu valodas izloksnēs samērā plaši, pat kaimiņizloksnē Nīcā, Rucavas izloksnes materiālā adjektīvu cilmes verbi līdz šim nav fiksēti.

Rucavas izloksnē sastopamos *āīo*-celma verbus var iedalīt trijās grupās:

- 1) leksiskie dialektismi – *āīo*-celmu verbi;
- 2) *āīo*- un *ōīo*-celmu paralēlvarianti;
- 3) *āīo*- un *ēīo*-celmu paralēlvarianti.

Raksta mērķis – apkopot pēc iespējas plašāku *āīo*-celma verbu materiālu, noskaidrot to cilmi, kā arī izplatību areālā aspektā un lietojumu dažādu paaudžu valodā. Uzmanība tiks pievērsta galvenokārt verbiem, kuri neiekļaujas literārās valodas verbu sistēmā, – resp., morfoloģiskajiem, leksiskajiem un leksiski semantiskajiem dialektismiem.

Raksta avoti ir A. Ābeles publikācijas par Rucavas izloksni, K. Mīlenbaha un J. Endzelīna «Latviešu valodas vārdnīcā» un tās papildinājumi, Rucavas izloksnes teksti no krājuma «Rucavā, tur Paurupē... Etnogrāfija, folklorā, valoda» (2007), kā arī nublicētie avoti, piemēram, Liepājas Universitātes apvidvārdu kartotēka u. c. (skat. literatūras sarakstu).

Leksiskie dialektismi – *āīo*-celmu verbi

Rucavas izloksnē sastopami ne tikai literārās valodas vārdi *āīo*-celmu verbi, piem.: *braukāt*, *mazgāt*, *staigāt* u. c., bet arī leksiskie dialektismi, kas ir *āīo*-celma verbi, piem.:

atlešāt ‘löschen; verdünnen, lösen’ Rucavā (*atlešāt kaļķus*; *atlešāt zāles*, *spirtu*; veidots no vācu *löschen* EH I 153); sal. *atlašāt* Bārtā, Dunikā, Kalētos u. c. (EH)

baūžāt ‘būt nomodā, negulēt’ Rucavā (*baūžā caurām naktīm* LiepU)

braidžāt ‘brist, bradāt; mīņāties’ Rucavā (*bērnēm vienmēr patīk braidžāt pa ūdeni, kaut arī kājas slop* LiepU), vārds, iespējams, aizgūts no lietuviešu valodas; sal. liet. *braidžioti* ‘bradāt’ (LLV)

briēžāt ‘švīkāt’ Rucavā (*ko tu tā ļau(j) bērnam briēžāt grāmatu. / grāmata nau domāta briēžāšanai, bet gan lasīšanai. / grāmatā nevajag briēžāt* LiepU); skat. **briēžāt** ‘mit einem eisernen Stift od. Nagel schrapen’ Bārtā; sal. liet. *brieža* ‘der Strich’ Nīcā (EH I 244) un Rucavā (*pulējumā varēja ieraudzīt vairākas briēžas* LiepU). Izplatība Kurzemes dienvidrietumos gar Lietuvas robežu liecina par vārda aizgūšanu no lietuviešu valodas; sal. liet. *brēžti* ‘skrāpēt; skrambāt; brāzt’ (LLV) un *brēžiūoti* ‘brūkšniuoti’ (LKŽe)

cīrpalāt ‘vairākkārt nekārtīgi griezt, graizīt’ Dunikā, Kalētos, Rucavā (*bērnis cīrpalā papīri* EH I 273); **apcīrpalāt** ‘unordentlich bescheiden (beschneiden)’ Dunikā, Kalētos, Rucavā (EH I 75)

diksnāt ‘iet sīkiem soļiem’ Rucavā (EH I 320)

dirkāt ‘reissen’, **dirkāt** ‘t. p.’ Biržos (EH I 322), **dirkātiēs** ‘sich prügeln’ Kandavā, Koknesē, Sēlpilī (ME I 470); skat. **sadirkāt** ‘= *sadirknīt*’ Rucavā (EH II 403); sal. *sadirknīt* ‘zerreissen’ Dunikā (ME III 611)

kapanāt ‘spārdīties kājām pa gaisu’ Rucavā (*nenokapanā deķi – nosalsi!* LiepU); sal. liet. *kāpanoti* ‘spārdīties kājām (*augšpēdus guļot*)’ (LLV)

kavāt 1) ‘sargāt; slēpt’ Rucavā (*es tuō bīldi kavāju* LiepU); skat. **kavāt** ‘bewahren, hüten, schützen’ Dunikā, Nīcā, Pērkonē, Rucavā u. c. (ME II 181, EH I 596), arī Kalētos, Sventājā u. c. (Bušmane 2004₂, 145–146); 2) ‘apbedīt’ Dunikā un Rucavā (EH), arī Pērkonē (*miruōni kavā* Valtere 131); 3) ‘(kopt), auklēt’ Rucavā (*mani aicināja bērnu kavāt* LiepU / *bērnus kavāt* Ābele 1928 139), arī Dunikā (EH). Ar līdzīgām nozīmēm konstatēti arī atvasinājumi **nuokavāt** ‘verwahren, verstecken’ Dunikā, Gramzdā, Rucavā (EH II 52), **pakavāt** ‘verstecken’ Dunikā, Nīcā, Rucavā (*meita pakavāja bildi apakš spilvena* EH II 141); ‘apbedīt’ Dunikā, Rucavā (*vakar pakavājām vecuo saimnieku* EH, izplatību skat. LVDA 99 A karte), ‘auklēt’ Rucavā (EH); ME II 181 norādīts, ka vārds *kavāt* caur liet. *kavoti* ‘glabāt, apkopt’ latviešu valodā ienācis no slāvu *xovati* ‘t. p.’

kavātiēs ‘sargāties; glābties; slēpties’ Nīcā, ‘sargāties, uzmanīties’ Dunikā, Gramzdā, Grobiņā, Līgutos, Nīkrācē, ‘slēpties’ Bārtā, Gramzdā,

Nīcā (EH I 596); **nuokavātiēš** ‘sich verstecken’ Dunikā, Rucavā (EH II 52), arī **pakavātiēš** ‘sich in acht nehmen’ Gramzdā un ‘sich verstecken’ Dunikā, Bārtā, Rucavā (*puīselis pakavājies salmu kaudzē* EH II 141)

kārtāt 1) ‘atkārtoti art’ Dunikā, Grobiņā, Īvandē, Džukstē; 2) ‘kārtot, sakārtot’; 3) ‘lobīties’ (ME II 201, EH I 605); skat. arī atvasinājumu **apkārtāt** ‘atkārtoti uzart’ Bārtā, Dunikā, Rucavā (EH I 91); sal. *kārta* ‘die Reihe, die Ordnung in der Aufeinanderfolge’ (citas nozīmes un vārda izplatību skat. ME II 200–201, EH I 604–605)

klēgāt ‘schreien (besond. von Gänsen)’ Dunikā, arī Bauskā, Dundagā, Kuldīgā, Nīgrandē u. c. (ME II 224), Bārtā, Kuršu kāpās, Blīdenē, Gulbenē, Limbažos, Varakļānos (EH I 615, 616); skat. atvasinājumus **aizklēgāt** ‘schnatternd sich entfernen’ Rucavā (*gūžu bars aizklēgāja pa pļavu pruom* EH I 31), **atklēgāt** ‘entgegenschreien (von Gänsen gesagt)’ Dunikā, Rucavā (EH I 148), **nuoklēgāt** ‘ein Geschnatter erschallen lassen’ Dunikā (EH II 53), **paklēgāt** ‘ein wenig (eine Weile) schnattern, schreien’ Dunikā, Rucavā (*gūžas dzirdamas šad tad paklēgājam druvas viņā galā* EH II 142); sal. *klēga* 1) ‘die Luftröhre’ Ventspilī, 2) ‘klaīga’ (ME II 224), 3) ‘ein Schreihals’ (EH I 616)

knēgāt(iēš) ‘negribīgi ēst’ Rucavā (EH I 629)

knēgāt ‘notraipīt, nosmērēt’ Rucavā (EH I 636), **knēgāties** ‘t.p.’ Gaiķos, Kabilē, Sabilē (EH), arī **knēgāt** ‘nelabprāt, negribīgi ēst’ Pampāļos, Višņķos, Pūrē (ME II 253), **knēgātiēš** ‘beim essen trödeln’ Aizupē (ME); sal. *knēga* ‘jemand, der ohne Appetit isst’ (ME)

ķeizāt ‘plati plest kājas, augšstilbus’ Rucavā (LiepU); skat. **ķeizāt**, **ķeizātiēš** Dunikā, arī **ķeizuotiēš** J. Janševska literārā darbā (EH I 693)

ķeravāt ‘vākt, kopt; sargāt, pieskatīt’ Rucavā (*paš sakuōpšanu teīca arī ķeravāt. / priēkš tam jāu īr suņi, lai ķeravātu mājas. / vēcs cilēks īr jāķeravā kā madžs bērs* LiepU)

laķāt ‘bezmērķīgi iet, nākt’ Rucavā un **laķātiēš** ‘vazāties’ Rucavā (< liet. *laktiōti* EH I 717); skat. **aplaķāt** ‘staigāt apkārt aiz garlaicības’ Rucavā (< liet. *aplaktiōti* ‘umherfliegen um’ EH I 97)

luksnāt ‘skriet īsiem, ātriem soļiem’ Dunikā, Rucavā (EH I 760); **aizluksnāt** ‘iet, nākt sīkiem rikšiem’ Kalētos, Rucavā (*suns, zēns aizluksnāja uz riju* EH I 37); **atluksnāt** ‘in kleinem Trab zurück-, herlaufen’ Rucavā, Vandzenē (EH I 154)

ļērķāt (EH I 772); skat. **paļērķāt** ‘ein wenig schwatzen’ Dunikā, Rucavā (*atnāc kādu vakaru p.!* EH II 153), **saļērķāt**, **saļērķšēt** ‘sapļāpāt’ Dunikā (ME II 678)

ļurkāt ‘unbeholfen mit herabgeglittenen Hosen gehen’ Dunikā (EH I 775; par citām nozīmēm un to izplatību skat. ME II 544, EH); **aizļurkāt** ‘iet, nākt ar gurdeniem soļiem’ Dunikā, Rucavā (*pie dzērūšais aizļurkāja uz mājām* EH I 37), **atļurkāt** ‘mit durchnassten’ Dunikā, Kalētos, Rucavā (EH I 155); sal. ar līdzīgām nozīmēm *ļurkāt, ļurkāties* (LLVVe – sar.)

mačāt ‘mischend einrühren’ Dunikā, Liepājā, Saldū, Sējā, ‘liederlich essen’ Talsos; ‘sich langsam vorwärtsbewegen’ Saldū, Sējā. Vārds, iespējams, aizgūts no vācu *matscken* (? EH I 776); skat. atvasinājums **apmačāt** ‘(eine Arbeit) oberflächlich verrichten (ausführen)’ Kalētos, Rucavā (EH I 100), **nuomačāt** ‘zertrampeln’ Bēnē, **nuomačātiēs** ‘sich ohne Erfolg abmühen’ Saldū (EH II 65)

mullāt ‘vāļāt mutē ēdienu, nespējot to norīt’ Dunikā, ‘wühlen, rühren, trüben; gruftig machen, ausfahren’ Dunikā, Džūkstē, Sasmakā, ‘izsmiet, mulķuot’ Vestienā, ‘stümpern’ Džūkstē, Matkulē, Vestienā, ‘herumwühlen’ Kandavā, ‘ungeschickt arbeiten, stümpern’ Drustos, Piebalgā u. c. (< līb. *mull*; ME II 666, EH I 832); skat. arī **aizmullāt** ‘aizsmērēt’ Kalētos, ‘pavirši salāpīt’ Dunikā, ‘piebārstīt’ Kalētos, Rucavā, Saldū (EH I 40), **izmullāt** ‘auswühlen, durchrühren, ausfahren’ Aizupē, Dunikā (ME I 744, EH I 467); sal. arī *mullātiēs* ‘darīt ko gausi, neveikli, parasti neveiksmīgi’ (LLVVe), reti *mulluotiēs* ‘stümpem; im Morast fast versinken’ (EH I 832)

mūsāt ‘müsig stehend zusehen’ (‘noraudzīties, dīkdienīgi stāvot’) Rucavā (ME II 679), ar neskaidru cilmi

pažičāt, pažičāt ‘patapināt, aizņemties; aizdot’ (*vaŗ jauŗ pažičāt nuo ciēmīna; atgāju pažičāt bišķi naūdas; pažičā maņ tuo kuskū šuovakaŗ* LiepU) Rucavā; **pažičāt** ‘patapināt’ Nīcā, Rucavā (aizgūts no lietuviešu valodas EH II 194)

pāpāt ‘auklēt, lutināt’ Rucavā (*ōmaĩ jauŗ tas bērs jāpāpā* LiepU); sal. *pāpināt* ‘t. p.’ Nīgrandē (ME III 147); skat. arī **izpāpināt** ‘(Ruhe gönnend) verwöhnen’ Saldū (EH I 470)

peīžāt ‘kritzeln’ Dunikā (EH II 219); skat. **appeīžāt** ‘unbeholfenbekritzeln; Striche ziehend verunreinigen’ (EH I 104), **nuopeīžāt** ‘beschmutzen, beschmieren’ Rucavā (EH II 73) un **uzpeīžāt** ‘aufzeichnen, aufschmieren’ Dunikā, Rucavā (ME IV 364)

pumpāt ‘mit *pumpas* versehen, (zu)knöpfen’ Bārtā, Dunikā, Kalētos, Rucavā, arī Dundagā, Talsos u. c. (ME III 410, EH II 324), ‘pumpen’ Dunikā, Rucavā Skrundā u. c. (ME, EH); skat. arī **aizpumpāt** ‘zukunftknöpfen’ Dundagā (ME I 45) **atpumpāt** ‘auf-, entknöpfen’ (ME I

183), *atpuņpātiēs* ‘sich (von selbst) auf-, losknöpfen’ Dunikā, Kalētos, Rucavā (EH I 160), *nuopuņpāt* ‘nuopuogāt’ Dunikā (EH II 78); sal. *puņpa* ‘der Knopf’ Dundagā, Grobiņā, Pērkonē, Ventspilī u. c. (par šo un citām nozīmēm skat. ME III 409–410, EH II 324)

rapažāt, arī *rāpažāt* ‘rāpot’ Rucavā (*eķaņ, kūmas, minaņ nātres, / laī aūg zāle sētiņā / laī aūg maūris sētiņai, / kuļ pādēnai rapažāt* LiepU); *rāpažāt* (EH II 361 ar norādi uz dainām); sal. *rāpaža, rāpāt* (ME III 497)

spirāt ‘auswerfen’ Dunikā, arī Aulejā, Vestienā (ME III 998, EH II 551); skat. arī *aižspirāt* ‘unsauber machen’ Rucavā (*avis aizspirājušas duris (duru priekšu)* EH I 50), *apspirāt* ‘apkaisīt ar spirām’ Dunikā, Rucavā (EH I 116), *nūospirāt* ‘mit Hasen- od. Schafsmist (*spiras*) bestreuen’ Dunikā (EH II 89, arī no J. Janševska literāra darba); sal. *spiras* (ar vairākām nozīmēm; ME III 998, EH II 551) un *spira* ‘ekskrementu lodveida gabals (dažiem dzīvniekiem)’ (LLVVe)

spraņgāt ‘(ein)schnürren’ Dunikā, Drustos, ‘einsperren’ (ME III 1010, EH II 556); skat. arī *atspraņgāt* ‘losschnüren, -schnallen’ (*a. sa-sprangātuo vėzumu*) Dunikā, Rucavā (EH I 169), *nuospraņgāt* ‘mit Hilfe (etnes Strickes und) einer *spranga* fest zusammenziehen’ Dunikā (EH II 89); sal. *spranga* (ME, EH)

sprūgāt ‘zuschnallen’ Dunikā (ME III 1015); *atsprūgāt* ‘losschnallen’ Rucavā (*a. siksnu.* EH I 169)

streijāt ‘kaisīt; klieđēt plānākā kārtā’ Rucavā (LiepU); skat. *streijāt* ‘t. p.’ Dunikā, Stelpē, Vecpiebalgā u. c. (ME II 1085)

stukāt ‘salikt kopā, savienot; arī samest’ Rucavā (*palags bija sastukāts no vairāk gabaliem. / caur sastukātu loga rūti vējš viegli skrien cauri* LiepU); ar nozīmi ‘izšūt’ leksēma reģistrēta Bunkā, Liepājā, Talšos u. c. (< vlv. *stucken* ‘likt kopā no gabaliem’ ME III 1102)

šķērlāt ‘splintern; fein spalten, zerschnitteln’ Rucavā (ME IV 35), *šķērlātiēs* ‘plaisāt’ Dunikā (*kuoks sācis š.* EH II 634)

valasāt ‘plāpāt, jokot’ Rucavā; skat. *valašāt* Kalētos (ME IV 450); sal. *valaša* ‘wer viel und gewandt spricht oder redet’ Nīcā (ME IV 450)

vamplāt ‘schwatzeln, faseln’ Dunikā; ‘verhöhnern, verspotten’ Dunikā, Rucavā (*vamplā vien! tev jau neviens netic!* ME IV 467)

zabāt ‘(einem Pferd) das starke Gebiss einlegen’ Asītē, Rucavā (ME IV 667); *aižzabāt* ‘einem Pferde den Stangenzaum (zäumend) ins Maul hineinlegen’ Rucavā (EH I 64); sal. *zabas* ‘das Gebiss’ Ancē, Popē (EH II 800)

zvīgāt ‘(höhnisch) lachen’ Rucavā (EH II 815), arī *zvīgāt* ‘ohne Grund lachen’ Bebroš (ME IV 779); sal. arī *zvīgāt* ‘übermässig lachen, wiehern’ Bārtā, Nīcā, Nīgrandē u. c. (ME IV 774, EH II 815), *zviga*, *zvīga* ‘tāds, kurš skaļi smejas’ (ME IV 774, 779)

āio- un *ōio-*celmu paralēlvarianti

J. Endzelīns akcentē, ka izlokšnēs *āio-*celmi bieži mijas ar *ōio-*celmiem, piem.: «no Augšzemnieku Vecumniekiem (Zemgalē) [...] *mēlāt*, *skalāt*, *līgāt* rakstu valodas *meluot*, *skaluot*, *līguot* vietā» (Lgr 815). M. Rudzīte uzsver, ka «II konjugācijā ir diezgan daudz tādu verbu, ko loka gan pēc viena, gan otra celma parauga, piem., *mizāju*, *bumbājuos*, *putāju*, *kārtāju*, *vagāju*, *šķavājos*, (lietus) *miglā* Raunā, bet *mizuoju*, *buñbuojuos*, *putuoju*, *putruoju*, *kārtuoju*², *vaguōju*², *šķevuojuos*, (lietus) *migluo* Braslavā, Vilzēnos un citur» (Rudzīte 1964, 134). A. Reķēna norāda uz līdzīgiem piemēriem: «. *lieta – lietājam*, *lietojam*; *miza – mizājam*, *mizojam*; *vaga – vagājam*, *vagojam*» (Reķēna 40).

J. Endzelīns konstatējis, ka «daudzās Vidzemes austrumizlokšnēs, piem., Apukalnā, Alūksnē, Augulienā, Gulbenē, Alsviķī, Lubānā un latgaļu izlokšnēs verbi ar *-āju* pilnīgi nomākuši verbus ar *-uoju* ...» (Lgr 815). Taču *āio-*celma verbi, kas stājas *ōio-*celmu verbu vietā, sastopami ne tikai Vidzemes un Latgales izlokšnēs. Kā redzams pēc M. Rudzītes minētajiem piemēriem, tie populāri un plaši izplatīti visā Kurzemē.

Līdzīga parādība novērota arī Lejaskurzemē: B. Bušmane min, ka Nīcā plaši sastopami *āio-*celma verbi, kam literārajā valodā atbilst *ōio-*celma verbi. Bieži šie verbi fiksēti arī dainu materiālos, piem.: *atgruožāt* // *atgruožuot*, *balvāt* ‘apdāvināt, apveltīt’ Dunikā (EH I 203), *dancāt* // *dancuot*, *klibāt*, *maurāt* // *mauruot*, *miglāt* // *migluot*, *siekalāt*, (*pa*)*šūpāt*, *šūpuot*, *vaināt* // *vainuot* (Bušmane 1989, 205–206). Arī 20. gs. beigās Nīcā, piem., *pašūpāties* ‘pašūpoties’, *ripāt* ‘ripot’, *siēkalāties* ‘siekaloties’ (Bušmane 1989, 206).

Rucavā reģistrēti vairāki *āio-*celma verbi, kam sastopamas paralēlas *ōio-*celmu formas. Retumis konstatēti arī *āio-*, *ōio-* un *ēio-*celma paralēlvarianti.

apcūkāt ‘besudeln (namentlich mit Exkrementen)’ Dunikā, Kalētos, Rucavā (EH I 76), *nūocūkāt* ‘beschmutzen, besudeln’ (ME II 769), ‘verleumden’ (EH II 36); sal. *cūkāt* ‘böses tun’ Dundagā,

‘(iz)ņerņruot’ Dundagā, Vestienā, *cūkātiēs* Saikavā, ‘etwas falsch machen’ Vestienā (EH I 280), arī *apcūkuôt* ‘beschimpfen; beschmutzen’ (EH I 76)

bimbāt ‘unaufhörlich weinen’ Rucavā (*bimbā māte, bimbā meita, nav kuo ķraut vēzumā* ME I 296), arī Bārtā, Dunikā, Kalētos, Nīgrandē, Upesmuižā, Vaiņodē (ME I 296, EH I 219); sal. *bimbāt*, arī *bimbot* (LLVVe – niev.)

dakšāt ‘dakšot’ Rucavas Papē (Laumane 2004, 10), arī Talsos (ME I 434); sal. *dakšuôt* (ME, Laumane)

dañcāt, dañcāt ‘dejoj’ Rucavā (*dañcāja kâ traki. / mañtai pa-kaļ dañcâ kâ lâcis. / dziēdāja, dañcāja caūris naktēnis. / jauniē gān nemāk dañcāt* LiepU; *dancâ pati, māmuliņa, sava bērna krustūbās! kañ salūdzi tâdas kūmas, kas dañcāti nemācēja? / dañcuôjati, krustūbniēki, lai rīb grīda istubâ, .. / ka nāca kâdi svētki, ta tuô dañcuôšanu netrūka* Izl. t. 417; *pārvelk divi [zirgi] dancādami* Ābele 1928, 135), **dañcāt** Dunikā, Gramzdā, Kalētos, Skrundā, Rucavā u. c. (EH I 306), arī Gramzdā (Ābele 1929, 108) un Pērkonē (Valtere 131); sal. *dañcuôt* (ME I 437). Leksēma *dancāt* sastopama arī dainās:

*Nesienat pie mietina
Jauna vīra kumelīnu,
Sien pie zaļa ozolīna,
Rīb zemīte dancajot.*

29756-1, Nīcā un Rucavā (DS)

dīžātiēs ‘dīdīties, mīņāties’ Rucavā (LiepU); sal. arī *dīžuôties* ‘mīņāties’ Bērzaunē, Mazsalacā (ME I 476); ‘kustēties, locīties’ Džūkstē (EH I 325), *dīžuôtiēs* (LiepU)

dzievāt, arī **dzievuot** 1) ‘dzīvuot’ Rucavā (Ābele 1928, 140), Nīcā (Bušmane 2004, 140), Nīgrandē (ME I 563), arī Bārtā, Grobiņā (EH I 364), **dziēvuôt** (EH I 364) skat. arī **dzīvât** (ME I 559); sal. *dzīvot* (LLVVe); 2) ‘strādāt; darboties’ Rucavā (*māte vēl diži grib dzievāt savā zemītē. / visu diēnu dziēvāju uz laūka. / jāiēt dziēvāties. / jāiēt dziēvuôtiēs pa stālli. / nekādas spēles es nespēlēju, mañ vaīdzēja dziēvuôt* (LiepU)); skat. arī **dziēvuôt, dzīvât** Bārtā, Grobiņā, Nīcā, Nīgrandē (ME I 563, EH I 364, Bušmane 2004, 140–141), *dziēvât* Dunikā, Grobiņā, Kalētos u. c. (EH I 364), arī Pērkonē (Valtere 131) un Gramzdā (*viņč nekuô vaīs nedziēvâ* Ābele 1929, 108); *dziēvuôt* Aizvīķos (EH I 364), *dziēvuôt* Kuršu kāpās (EH)

Iespējams, ka leksēma *dzievāt* ‘1) dzīvot; 2) ‘strādāt, darboties’ atvasināta no lietvārda *dzieva* ‘dzīve’ (ME I 563); sal. arī *dzieva* ‘darbs’ Dunikā, Gramzdā, Grobiņā (EH I 364).

Kā liecina ME un EH, verbu *dzīvuot*, *dzievāt*, arī *dzīvāt* semantika ir plaši sazarota (skat. ME I 559, 560–561, 563; EH I 362, 363, 364). Nozīmi ‘strādāt’, kas sastopama galvenokārt Kurzemē (reģistrēta jau 17. gs. avotos), atspoguļo arī «Latviešu valodas dialektu atlants» (LVDA 97. B karte).

Vārda izplatība balsta valodnieku viedokli, ka *dzīvot* nozīme ‘strādāt’ bijusi raksturīga kuršu valodai, bet pārējām latviešu senču ciltīm bijusi sveša; savukārt lībiešu valodā lietotā leksēma *jell* ‘dzīvot, strādāt’, domājams, aizgūta no kuršu valodas (skat. Kagaine, Bušs, 29–30, LVDA 219, Bušmane 2004, 141).

kalpāt ‘kalpot’ Rucavas Papē (*kuōka kruķis – tas kalpā isvākt uōgles* Laumane 2004, 10); sal. *kalpuōt* ‘dienen; bedienen’ (ME II 144, EH I 579), *kalpot* (LLVVe)

klejāt ‘klejot, klaiņot’ Rucavā (*pavasari kaķini klejā apkārt. / bez reikala klejāt. / a pa Liēpāju viņč klejā* LiepU); sal. Bārtā, Dunikā, Krūtē, Nīkrācē u. c. (EH I 614); sal. *klejot* (LLVVe)

klibāt ‘klibot’ Rucavas Papē (*zēnēns klibā* Laumane 2004, 10); sal. *klibuōt*, *klibāt* Aizupē, Blīdenē, Dunikā, Saldū (ME II 225, EH I 616), *klibot* (LLVVe)

lapāt ‘lapot’ Bārtā, Dunikā, Kalētos, Rucavā u. c. (ME II 422, EH I 720); sal. *lapuōt* (ME II 422–423, EH I 720), *lapot* (LLVVe)

ļekāt ‘skriet, iet’ Rucavā (EH I 770), arī ‘pēc lietus bradāt pa dubļiem’ Nītaurē, Dzērbenē un ‘baumeln, bummeln, schlottern’, piem., Lielvārdē u. c. (ME II 535); skat. arī **apļekāt** ‘um etwas herumlaufen’ Rucavā (*a. ap istubu* EH I 100), **atļekāt** ‘plump zurück-, herlaufen’ Rucavā (*gans atļekājis nuo ganīklas mājās* EH I 154); sal. *ļekuōt* (ME II 535, EH I 770), *ļekot*, arī *ļekāt* (LLVVe)

naglāt ‘naglot’ Bārtā, Dunikā, Kalētos, Rucavā (EH II 2); skat. arī **pienaglāt** ‘pienaglot’ Rucavas Papē (Laumane 2004, 10); sal. *nagluōt* ‘nageln, Nägel einschlagen’ (ME II 687, EH II 2), *naglot* (LLVVe),

rāpāt ‘rāpot’ Bārtā, Dunikā, Kalētos (ME III 587, EH II 394), arī **rāpāt** Rucavas Papē (Laumane 2004, 10); skat. **atrāpāt** ‘zur Genüge kriechen’ Dunikā, Kalētos (EH I 163), **atrāpātiēs** Dunikā, Rucavā (EH I 161, 163), **parāpāt** ‘= parāpāties’ Dunikā, Rucavā (EH II 169); sal. **parāpātiēs** ‘ein wenig gemütlich kriechen’ (ME III 89), **pārāpāt** ‘hinüberkriechen’ Dunikā, Rucavā (*bērnš pārāpājis pāri ceļam* EH II 209), sal. *rāpot* (LLVVe)

ripât ‘ripot’ Bārtā, Dunikā, Kalētos, Rucavā, arī Raunā (ME III 530, EH II 373); skat. arī **atripât** ‘=atripēt’ Dunikā, Kalētos, Rucavā (EH I 162); sal. *ripuôt* (ME III 531, EH II 373), *ripot* (LLVVe)

skaidât ‘radīt skaidas’ Dunikā, arī Drustos, Varakļānos, Zvirgzdenē u. c. (ME III 864, EH II 497); skat. **nuoskaidât** ‘mit Spānen bestreuen’ Dunikā (EH II 85), **paskaidât** ‘(beim Arbeiten) Spāne hinterlassen’ Dunikā, Rucavā (*istubas vidū paskaidāts* EH II 172); sal. *nūskaiduôt* Saldū (EH II 85)

sklaņdât ‘*sklaņduôt*’ Dunikā (EH II 505); skat. **āizsklaņdât** ‘mit einem Stangenzaun umgehen’ Dunikā, Dundagā, Kalētos, Rucavā (EH I 48), **nuosklaņdât** ‘mit Stangenzäune versehen’ Dunikā (EH II 86), **pārsklandât** ‘von neuem *apsklandât*, einen Stangenzaun ausbessern’ Dunikā, Rucavā (EH II 210); sal. *sklaņda* Gramzdā, Grobiņā, Kalētos, Saldū, Tukumā u. c. ar vairākām nozīmēm (ME II 881–882, EH II 505), *sklanda* ‘pagarš, tievs apaļkoks: kārts; izbraukta, ieslīpa vieta apledojuša ceļa virskārtā’ (LLVVe); sal. *sklaņduôt* ‘mit einem Stangenzaun umgeben’ Dunikā, Trikātā u. c., *sklaņduôt* Rucavā (EH), arī *apsklaņdēt* ‘t. p.’ Aucē un Zaļeniekos (ME I 122)

stripât ‘gestreift machen’ Aulejā, Bārtā, Dunikā, Kalētos, «svītrāt» Jeros (EH II 589); skat. arī **apstripât** ‘Striche ziehend verunzieren’ Dunikā, Rucavā (EH I 118), **nuostripât** ‘wegstreichen; bestreichen, mit Strichen beziehen’ Dunikā u. c. (EH II 92); sal. *stripot* ‘svītrot’ (LLVVe – sar.)

šupât ‘wiegen (ein Kind), schaukeln’ Bauskā, Bārtā, Dunikā, Īvandē, Kalētos, Preiļos, Rūjienā, Kandavā, Vandzenē u. c. Latvijā (ME IV 110, EH II 659), arī **šupât** Pērkonē (Valtere 131); skat. **atšupât** ‘zur Genüge, bis zum eigenen Überdruss schaukeln’ Dunikā, Rucavā, bet Bārtā vārds sastopams ar nozīmi ‘sich wiegend (lahmend) herkommen’ (EH I 175), **sašupât** Dunikā u. c. (EH II 455) sal. *šupuôt* (ME IV 111, EH II 659), *šupot* (LLVVe)

šķiņkât ‘dāvināt’ Rucavā (*tuõ mañ uzšķiņķāja* LiepU; *es tev nieka nešķiņķāšu* Ābele 1928, 135); skat. **šķiņkât** ‘t. p.’ Dunikā, arī Kalētos, Pērkonē (<lv. *schinken* ME IV 42, EH II 636); **šķiņkât** Pērkonē (Valtere 131); sal. arī *šķiņķuôt* (ME, EH), *retāk – šķiņķét* (ME); sal. dainu:

*Šķiņķā, Dieviņ, tai pāditi,
Es tai nieka nešķiņķāšu;
Šķiņķā, Dieviņ, kaltus ratus,
Sešus bērus kumeliņus.*

1838-1, Nīcā un Rucavā (DS)

trallāt ‘jautri dziedāt, trallināt’ Bauskā, Dunikā, Drustos, Džūkstē **trallāt** Bērzaunē, Dzelzavā, Saikavā, Sesavā u. c. (plašāk par izplatību skat. ME IV 220); skat. **aižtrallāt** ‘iet, nākt, jautri dziedot’ Rucavā (*meita aiztrallāja pa kalnu pruojam* EH I 58); sal. *tralluôt* (ME IV 221, EH II 690), *trallēt* (ME IV 221), arī *trallāt* ‘trallināt’ (LLVVe)

vagāt ‘Furchen ziehn, mit Furchen versehen’ Bauskā, Drustos, Dunikā, Ērgļos, Galgauskā, Mēmēlē, Vandzenē u. c. (ME IV 432, EH II 747), arī **vagāt** ‘vagot’ Rucavas Papē (Laumane 2004, 10); skat. **izvagāt** ‘vagot’ Rucavā (*kas vajadzēja, tad akal jēme uņ izvagāja* LiepU); sal. *izvagāt*, *izvaguôt* ‘Furchen ziehen, durchfurchen’ (ME I 823), *vagot* (LLVVe)

vaināt ‘vainot’ Rucavā (*pēc pajēmis nevaināji mana skaidru augumiņu* Ābele 1928, 135), arī **vaināt** ‘apsūdzēt, apvainot’ Bārtā, Dunikā (ME IV 439–440), Pērkonē, Skrundā (EH II 749, Valtere 131); sal. *vainot* (LLVVe)

villāt ‘mit Wolle (Woll- od. Haarzotten) behaftet werden’ (*bērns nuovillājies*) Rucavā (plašāk skat. ME IV 592, EH II 107); skat. **nuovillāt** ‘abzupfen, gründlich zupfen’, ‘mit Wolle (Woll- od. Haarzotten) behaftet werden’ Rucavā (*bērns nuovillājies* (ME II 887, EH))

vīžāt ‘mögen, wollen’ Dunikā, Nīcā, Rucavā, Džūkstē, Morē, Smiltenē, Trikātā u. c. (ME IV 651, EH II 794); sal. *vīžot* (LLVVe)

ājo- un ējo-celmu paralēlvarianti

Rucavā un citās latviešu valodas izloksnēs sastopami arī *ājo-* celma verbi, kam literārajā valodā atbilst *ējo-* celma verbi. Rucavā jaunākajos izloksņu tekstos reģistrēti vairāki šāda veida verbi, piem.:

collāt ‘iet, soļot (parasti nesteidzīgi, ritmiski)’ Rucavā (LiepU); sal. *collāt* ‘lēni iet’ Vaiņodē (ME I 397 ar norādi par iespējamu kursorismu < **culnāt?*); sal. *collēt* ‘ātri iet’ Dunikā (sal. liet. *kiuldinti* ‘идти согнувшись’ EH I 279)

čučāt ‘čučēt’ Bārtā, Dunikā, Kalētos, Rucavā u. c. (EH I 294); sal. *čučēt* ‘schlafen (von Kindern)’ (ME I 418), *čučēt* (LLVVe – sar.),

drīvāt ‘drīvēt’ Rucavā (*naū vaļas, drīvāšu luōgus* LiepU); sal. *drīvāt*, *drīvēt* Bārtā, Dunikā, Grobiņā, Nīcā, Rucavā u. c. (ME I 501, EH I 335), *drīvāt* (LLVVe)

ķlāt ‘viegli sist ar āmuru, kladzināt; labot’ Rucavā (LiepU); sal. I *ķlāt* ‘pfänden’ (ME II 388)

II *ķīlāt* ‘ķīlēt’ Dunikā, Kalētos (EH I 706); sal. *ķīla* un *ķīlis* (ME II 388, EH I 706)

līmāt ‘līmēt’ Bārtā, Dunikā, Kalētos, Rucavā (EH I 750); sal. *līmēt* ‘leimen’ (ME II 489), *līmēt* (LLVVe)

pīpāt ‘pīpēt; smēķēt’ Rucavā (*ne pīpā, ne ragā* LiepU), Gramzdā (Ābele 1929, 108); sal. *pīpēt, pīpāt* ‘rauchen, smauchen; dampfen, qualmen’ (ME III 233), *pīpēt* (LLVVe)

rīvāt ‘rīvēt’ Rucavā (*ne jau tā dzert, bet iēlikt budelē uņ ūzliēt ļērgas uņ mazgāt, rīvāt. / jāiērīvā šuōvakaŕ liēkaŕsti* LiepU), Gramzdā (Ābele 1929, 108); sal. *rīvēt, arī rīvāt* Dunikā (< vlv. *riven* ME III 541); *rīvēt* (LLVVe)

spīlāt ‘spīlēt’ (ME III 1003), ‘iespraust spīlēs’ Dunikā (EH II 533); ***atspīlāt*** ‘atstutēt’ Dunikā, Rucavā (EH I 169); skat. arī *spīlēt* ‘klemmen, zwicken, spannen’ (ME III 1004); sal. *I spīla* (ME III 1003), *spīle* (ME III 1003–1004, EH II 533)

šnuōrāt ‘šņorēt’ Rucavā (EH II 651); vārds *šnuōrāt* ar atšķirīgām nozīmēm sastopams arī Drustus, Saldū, Vecpiebalgā u. c. (ME IV 100, EH II 654); sal. *šnuōrēt* ‘schnüren’ (ME IV 100), *šņorēt* (LLVVe)

tilāt ‘ausgebreitet liegen (von Flachs, Heu); ausbreiten’ Kurzemē (ME IV 187); skat. ***aptilāt*** ‘ausgebreitet liegend ein wenig bleichen’ (*lini jau drusku aptilājuši*) Dunikā, Rucavā (EH I 121), arī ***iztilāt*** ‘zum Bleichen ausbreiten, ausbleichen’ Dunikā, Rucavā, arī Kārķos, Talsos u. c. (ME I 818, EH I 489); sal. *tilēt* ‘bleichen (von Flachs, Hanf)’ (ME IV 187)

veterāt ‘Unsinn sprechen, Spässe erzählen, schwatzen’ Rucavā (ME IV 546); sal. *veterēt* ‘viel sprechen’ (EH II 773), *veterētiēs* ‘schwatzen’ (ME IV 546),

vīlāt ‘vīlēt’ Dunikā, Kalētos, Rucavā (ME IV 639, EH II 792); sal. *vīlēt* ‘feilen’ (< vlv. *vilen* ME IV 639; citas noz. skat. ME, EH), *vīlēt* (LLVVe)

zāgāt ‘zāgēt’ Asītē, Aucē, Bārtā, Dundagā, Dunikā, Gramzdā, Grobiņā, Nīcā, Rucavā Saldū, Snēpelē u. c. (ME IV 694); sal. *zāgēt*, kas aizgūts no vlv. *sagen* (ME IV 695), *zāgēt* (LLVVe). Leksēma *zāgāt* kompaktu areālu veido visā Kurzemē, kā arī atsevišķās Zemgales izloksnēs – Aizupē, Matkulē, Vānē, Vecaucē, Vircovā, kur sastopama paralēli literārajai formai *zāgēt* (verba izplatību skat. 1. attēlā)

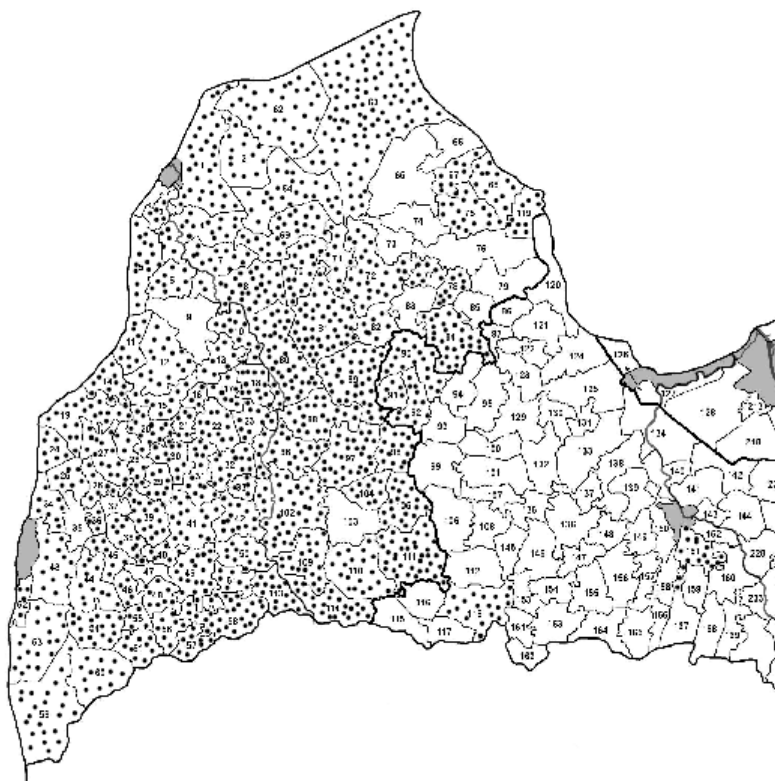
ziņgāt ‘ziņgēt’ (ME IV 725), ***nuozīņgāt*** ‘nodziedāt’ Rucavā (EH II 109); sal. *ziņgēt* ‘singen’ Bārtā, Dunikā, Rucavā, Saldū u. c. (< vlv. *singen* ME, EH II 808).

Piebilstams, ka *ājo-*, *ōjo-*-celmu vai *ājo-*, *ējo-*-celmu paralēlvarianti latviešu valodas izloksnēs ir parasti, bet gadījumu, kad konstatēti triju celmu paralēlvarianti (piem., *ājo-*, *ōjo-*- un *ējo-*- vai *ījo-*-), pagaidām nav daudz; skat. *šlakāt* ‘(Wasser) mit der Hand spritzen’ Bārtā, Dunikā; Rucavā vārds biežāk lietots ar refleksīvo galotni *-tiēs* (EH II, 643); skat. atvasinājumus *apšlākāt* ‘(mit der Hand) wiederholt begiessen’ Dunikā, Kalētos, Rucavā (EH I 120), *uzšlakāt* ‘uzšlakstināt’ Dunikā, Rucavā (*u. kam ūdeni*), ‘Schläge versetzen’ Kalnamuižā (Kalncempjos) un *uzšlakātiēs* ‘sich (dat.) aufspritzen’ Rucavā (*u. sev ūdini uz kājas* EH II 736); sal. arī *šlacīt* (ME IV 61, EH II 643)

sklaņdāt ‘*sklaņduōt*’ (skat. iepriekš).

1. attēls. Leksēmas *zāgāt* izplatības areāls

Aplūkojot minētos piemērus, secināms, ka samērā bieži šie atvasinājumi veidoti blakus nomināliem *ā*-celmiem, kā to minējis arī J. Endzelīns (Lgr 815–816), piem., *ripa* – *ripāt*, *vaina* – *vaināt*. Redzams, ka arī vārdi, kuru pamatā nav *ā*-celma lietvārds, tiek veidoti pēc analogijas ar iepriekš minētajiem vārdiem, piem., *līme* – *līmāt*, *rīve* – *rīvāt*, *vīle* – *vīlāt* u. tml.

Rucavas izloksnē leksiskie dialektismi, kas ir *āi*o-celma verbi, ir plaši lietoti. Daļa šo celma verbu sastopama arī citās Lejaskurzemes izloksnēs – Gramzdā, Nīcā, Pērkonē u. c., virkne verbu – plašākā teritorijā gandrīz visā Latvijā, piem., Džūkstē, Stelpē, Vecpiebalgā u. c.

Analizējot Rucavas izloksnē sastopamos *āi*o-celmu verbus no areālā viedokļa, jāsecina, ka tie samērā plaši izplatīti Lietuvas pierobežas izloksnēs, piem., bieži tie reģistrēti arī Dunikā, Gramzdā, Kalētos (*aizklēgāt*, *atklumzāt*, *dzievāt*, *ķērnāt*, *luksnāt*, *šķiņķāt* u. c.), taču nereti Rucavas izloksnē sastopamie vārdi izplatīti gandrīz visā Kurzemē, kā arī sastopami plašāk Latvijā (*apstrīpāt*, *atšūpāt*, *dancāt*, *bimbāt*, *zāgāt* u. c.)

Cilmes aspektā visbiežāk šā celma verbi pieder mantotajai leksikai, bet konstatēti arī vairāki lituānismi vai ar lietuviešu valodas starpniecību aizgūti vārdi (*aplaķāt*, *daņģināt*, *kavāt*, *pažīcāt* u. c.) un ģermānismi (*rīvāt*, *stukāt*, *šķiņķāt*, *vīlāt* u. c.), kā arī viens potenciāls kursisms – *collāt*.

Lai gan jaunāko teicēju valodā vērojama izlokšņu īpatnību pakāpeniska nivelēšanās un izlokšnes literarizācija, apkopotie Rucavas izlokšnes materiāli un jaunākie Lejaskurzemes izlokšņu tekstu pieraksti liecina, ka atsevišķas izlokšņu īpatnības Lejaskurzemē ir nostabilizējušās, tiek saglabātas un lietotas vēl mūsdienās, tostarp arī *āi*o-celma verbi.

Kurzemē *āi*o-celma verbu produktivitāte ir sena un no valodnieciskā viedokļa būtiska izlokšņu parādība. Viens no pirmajiem šā celma formas (piem., *asarāt*, *dāvanāt*, *dubenāt*, *vaināt*, *zemināt* u. c.) fiksējis J. Langijs jau 1685. gadā, līdzīgas formas apmēram divus gadsimtus vēlāk konstatētas arī A. Bīlenšteina gramatikā 1863. gadā.

Lai gan *āi*o-celma verbi sastopami ļoti plaši latviešu valodas izloksnēs (arī Zemgalē un Vidzemē), vēl joprojām valodnieciskajā literatūrā nepamatoti tiek apšaubītas veclatviešu rakstu valodas autoru latviešu valodas prasmes, taču Rucavas izlokšnes piemēri apliecina J. Langija un A. Bīlenšteina konstatēto verbu formu korektu fiksējumu un to dzīvotspēju vēl 20. gs. beigās un 21. gs. sākumā.

Literatūra

Ābele 1928 – Ābele A. Rucavas izloksne // *Filologu biedrības raksti*, VIII. Rīga: 1928, 135.–144. lpp.

Ābele 1929 – Ābele A. Gramzda draudzes izloksne // *Filologu biedrības raksti*, IX. Rīga: 1929, 89.–113. lpp.

Bušmane 1989 – Bušmane B. *Nīcas izloksne*. – Rīga: Zinātne, 1989.

Bušmane 2004₁ – Bušmane B. Lejaskurzemes izlokšņu bagātības J. Janševska romānā «Dzimtene» // *Mana novada valoda: Lejaskurzeme* / zin. red. B. Laumane. Liepāja: LiePA, 2004, 61.–80. lpp.

Bušmane 2004₂ – Bušmane B. Lejaskurzemes leksika tautasdziesmās un mūsdienīgu izlokšņos // *Mana novada valoda: Lejaskurzeme* / zin. red. B. Laumane. Liepāja: LiePA, 2004, 128.–179. lpp.

EH – Endzelīns, J., Hauzenberga, E. *Papildinājumi un labojumi K. Mīlenbaha Latviešu valodas vārdnīcai. 1., 2. sēj.* Rīga: 1934–1946.

Izl. t. – Izlokšņu teksti // *Rucavā, tur Paurupē... Etnogrāfija, folklorā, valoda*. Liepāja: LiePA, 2007, 401.–469. lpp.

Kagainē, Bušs – Kagainē E., Bušs O. Semantiskās paralēles (galvenokārt baltu un Baltijas somu valodās) // *Baltistica XXI (1)*. Vilnius: Mokslas, 1985, 14.–32. lpp.

KIV – Reķēna A. *Kalupes izlokšnes vārdnīca. 1.–2. sējums*. – Rīga: Latviešu valodas institūts, 1998.

Laumane 2004 – Laumane B. Lejaskurzemes izlokšņu īpatnības J. Langija vārdnīcā (1685) // *Mana novada valoda: Lejaskurzeme* / zin. red. B. Laumane. Liepāja: LiePA, 2004, 5.–20. lpp.

Laumane 2005 – Laumane B. *Smalki lija zelta lietus: Dabas parādību nosaukumi latviešu valodā*, I. Liepāja: LiePA, 2005.

Lgr – Endzelīns J. *Latviešu valodas gramatika*. – Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1951.

LiepU – *Liepājas Universitātes apvidvārdu kartotēkas materiāli*.

LKŽe – *Lietuvių kalbos žodynas* (t. I–XX, 1941–2002): *elektroninis variantas* / redaktorių kolegija: G. Naktinienė (vyr. redaktorė), J. Paulauskas, R. Petrokienė, V. Vitkauskas, J. Zabarskaitė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005. // www.lkz.lt.

LLV – *Lietuvių-letviešu vārdnīca* / J. Balkevičs, L. Balode, A. Bojāte, V. Subatnieks; atb. red. A. Sarkanis. Rīga: Zinātne, 1995.

LLVMSA I – *Latviešu literārās valodas morfoloģiskās sistēmas attīstība: Lokāmās vārdšķiras* / atb. red. K. Pokrotiece. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2002.

LLVVe – *Latviešu literārās valodas vārdnīca* // <http://www.tezaurs.lv/LLVVe/>

LVDA – *Latviešu valodas dialektu atlants. Leksika*. Karšu un komentāru autori B. Bušmane, B. Laumane, A. Stafecka u. c. Rīga: Zinātne, 1999.

ME – Mīlenbahs K. *Latviešu valodas vārdnīca* / red., papild., turp. J. Endzelīns. Rīga, 1923–1934, 1.–4. sēj.

Rudzīte 1964 – Rudzīte M. *Latviešu dialektoloģija*. Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1964.

Rudzīte 1995 – Rudzīte M. *Latviešu valoda Kurzemē // Kurzeme un kurzemnieki*. Apraksti. Kartes. Attēli: [Ceļvedis] / atb. red. A. Vītols. Rīga: Latvijas Enciklopēdija, 1995.

Soida – Soida E. *Vārdarināšana*. Dz. Paegles red. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009.

Valtere – Valtere E. *Pērkones izlokšne // Filologu biedrības raksti, XVIII*. Rīga: 1938, 123.–135. lpp.

Rucava Dialect *āiō*-stem Verbs

Summary

āiō-stem verbs characteristic to Rucava dialect can be divided in three groups:

- 1) lexical dialecticisms – *āiō*-stem verbs;
- 2) *āiō*- and *ōiō*-stem parallel variants;
- 3) *āiō*- and *ēiō*-stem parallel variants.

The author has tried to summarize the *āiō*-stem verb material and determine the origin of the verbs; also find out area aspects of their spread and use in the language by different generations. Verbs that do not fit in the literary language verb system, respectively morphologic, lexical and lexical semantic dialecticisms, are in the focus of the study.

The sources of this study includes A. Ābele publications about Rucava dialect, K. Mülenbach's and J. Endzelīns' «Latvian Language Dictionary» and its supplements, Rucava dialect texts from the collection «In Rucava, there in Paurupe... Ethnography, Folklore, Language» (2007), as well as unpublished sources like Liepāja University dialect word files and others.

Lexical dialecticisms that are *āiō*-stem verbs are widely used in Rucava dialect. Some of the verbs with this stem are also to be found in other Lejaskurzeme dialects in Gramzda, Nīca, Pērkone, etc., a number of verbs in a wider territory almost all over Latvia, for example in Džūkste, Stelpe, Vecpiebalga and other places.

Even though in language of the younger generation one can observe a gradual levelling out of dialect specifics and literarization of dialect, the compiled Rucava dialect materials and the newest Lejaskurzeme dialect text records testify that some traits of Lejaskurzeme dialect have stabilized, have been preserved and are still used today, also including *ājo*-stem verbs.

Kornēlija POKROTNIECE

ĪPAŠĪBAS VĀRDS RELIĢIJAS TERMINOLOĢIJĀ

Latviešu valodnieciskajā literatūrā termina jaunākā definīcija sniegta «Valodniecības pamatterminu skaidrojošajā vārdnīcā» (2007, 399. lpp.):

«Termins ir konkrētas tematiskās jomas, speciālās nozares jēdziena vārdisks apzīmējums – vārds vai vārdkopa, kas izteic (nosauc un iezīmē) attiecīgās jomas (nozares) noteiktu jēdzienu kā nozares jēdzienu sistēmas sastāvdaļu.»

Līdzīgi, tikai īsāki formulējumi atrodami daudzu Eiropas un pasaules terminoloģijas skolu teorētiskajās nostādnēs:

«Termins ir vārds vai frāze noteikta jēdziena apzīmēšanai speciālā nozarē» (Kopenhāgenas skola, Ņelnes skola, Vīnes skola u. c.).

Dažkārt termina jēdziens tiek paplašināts (Kanādas skola, resp., principi, pēc kādiem veidota Kanādas terminu banka *Termium* – www.termium.gc.ca):

«Termins jeb terminoloģijas vienība ir atsevišķas nozares jēdziena nosaucējs, apzīmējums.»

Līdz ar to par terminu var uzskatīt (un tas arī tiek proponēts):

- ◀ vārdu vai vārdu savienojumu,
- ◀ simbolu,
- ◀ ķīmijas vai matemātikas formulu,
- ◀ iniciālsalikteni (latviešu terminoloģijas teorijā to pieļauj tikai kontekstā kā termina aizstājēju – skat. Skujiņa 1993, 127),
- ◀ akronīmu,
- ◀ latīnisko (oficiālo zinātnisko) nosaukumu,
- ◀ dažādu organizāciju, administratīvo vienību u. tml. nosaukumus.

Terminoloģijas teorijā ar «vārdu» termina funkcijā visbiežāk saprot lietvārdu. Tikai daži valodnieki un terminologi atbalsta viedokli, ka jēdziens «vārds» ietver arī citas vārdšķiras. Latviešu terminoloģijas teorijā dominē uzskats, ka termini ir galvenokārt lietvārdi vai lietvārda nozīmē lietoti vārdi, kā arī vārdkopas, kuru galvenais loceklis ir lietvārds. Speciālā kādas nozares valoda ir paredzēta nepārprotamai saziņai konkrētā jomā. Taču katra specifiskā joma atšķiras, atšķirīgi ir arī valodas līdzekļi un to izvēle konkrētu jēdzienu izteikšanai – vienā

apakšnozarē var būt nepieciešamība īpašu nozīmi piešķirt arī darbības vārdam, citā – īpašības vārdam.

Latviešu speciālajā terminoloģiskajā literatūrā īpašības vārdu uzlūko par termina sastāvdaļu (terminelementu), par atkarīgo locekli vārdkopās resp. vārdkopterminos, kur tas tuvāk paskaidro, precizē, apzīmē, raksturo substantīvisko jēdzienu, izsakot priekšmeta īpašās, sevišķās pazīmes un īpašības. Kaut arī tiek atzīts, ka īpašības vārda loma mūsdienu terminoloģijā pieaug, jo ar to ekstralingvistisko vai arī intralingvistisko faktoru ietekmē dažreiz mēdz aizstāt lietvārdu vai atgriezenisko divdabi vārdkopās, lai tās būtu ērtāk lietot tekstā, tomēr «īpašības vārdam kā vārdšķīrai terminoloģijā galvenokārt raksturīga vārdkopterminu atkarīgā komponenta funkcija» (Skujiņa 1993, 77). Par patstāvīgiem terminiem atzīti tikai pilnīgi īpašības vārda substantivējumi, bet to «skaits terminoloģijā nav liels». V. Skujiņa norāda, ka «īpašības vārdu un divdabju substantivējumi termina funkcijā īpaši raksturīgi estētikas, filozofijas u. tml. nozaru terminoloģijai, kur šādi termini darināti abstraktu kategoriju apzīmēšanai: *cildenais, daiļais, objektīvais*...» (Skujiņa 1993, 98).

Viena no cilvēka garīgās dzīves jomām, specifiska pasaulizjūta, «analoģiska loģiski patiesam, estētiski daiļam un tikumiskam» (LKV, 18. sēj.), ir reliģija. Kā estētikai, tā reliģijai ir līdzīgi pārdzīvojumi, jūtu svarīgums. Tātad arī reliģijā, tāpat kā estētikā un filozofijā, kur ļoti būtiska ir abstraktā uztvere, visai liela loma varētu būt īpašības vārdam kā personīga pārdzīvojuma, jūtu atklāsmes izteicējam.

Kaut arī reliģija ir vissenākā latviešu rakstos atspoguļotā īpašā darbības un apziņas joma, reliģijas termini latviešu terminogrāfijā apkopotī maz un arī plašāku zinātnisku pētījumu par šo nozari nav. Tikai 21. gadsimtā iznākušas dažas nelielas vārdnīcas – 2005. gadā apgāda «Daugava» izdotā «Bībeles terminu skaidrojošā vārdnīca», 2006. gadā izdevniecībā «Avots» K. Riekstiņa sastādītā «Skaidrojošā vārdnīca: mistikas un reliģijas termini» un 2008. gadā Kristīgās vadības koledžas izdotā I. Hirša un S. Hiršas sagatavotā «Reliģisko terminu vārdnīca». 2008. gadā Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds sācis izdot arī autoru kolektīva veidoto «Pasaules reliģiju enciklopēdisko vārdnīcu», kuras pirmie sējumi veltīti kristietībai (1. sēj. A–Ķ, 2008; 2. sēj. D–Ķ, 2009). Tagad Bībeles biedrībā sākts darbs pie teoloģijas terminu vārdnīcas izveides. Visos līdzšinējos izdevumos īpašības vārds parasti sastopams tikai kā vārdkoptermina atkarīgais komponents. Tāpēc in-

teresanti pavērot, kā īpašības vārds izmantots šajā jomā. Skatījums ir retrospektīvs, jo pamatā balstās uz pirmajiem 16.–17. gadsimtā latviešu valodā iespiestajiem un uz dažiem rokrakstā atstātajiem tekstiem. Pieeja vairāk ietiecas funkcionālajā laukā.

Kā zināms, agrīnie latviešu raksti ir reliģiska satura darbi. Jau pašos pirmajos latviešu valodā uzrakstītajos tekstos – tēvreizis tulkojums (Gisberta tēvreizis, Bruno tēvreizis, Hāzentētera tēvreizis, Grūnava tēvreizis) – ir izmantoti divi īpašības vārdi: *dienišķs* un *ļajuns*. Pirmais lietots vārdkopā *dienišķā maize*: Gisberta tēvreizē (1507) – *dynyze mayze*, Bruno tēvreizē (16. gs. 20. gadi) – *denisske mayse* (skat. Ozols 1965, 61), Hāzentētera tēvreizē (1550) – *denische Mayse*, bet Grūnava tēvreizē (pierakstīta 16. gs. 20. gados) atrodama vārdkopa *igdemas mayse*, kas laikam jāsaprot kā *ikdienas maize*. Vārdkopa ir ieguvusi speciālu, pat frazeoloģisku nozīmi un izsaka speciālu jēdzienu, un šādā lietojumā līdz pat mūsdienām ir reliģijas termins. Līdz 18. gadsimtam rakstu valodā sastopami varianti *dienisks* un *dienišķs*. Variants ar *-isk-* ir katoļu 1585. gada katehismā (*Ḑode mums̄ ſchoden deniſke maiſe* – CC 254. lpp.), luterāņu 1586. gada (*deniſke – A4A lpp.*, skat. arī Rudzīte 1986, 20) un arī 1615. gada katehismā (A3A lpp.). Formu *dieniſka* (*deenīſchku Maiſis*) lieto Mancelis 1631. gada katehismā, bet viņa Postillā (1654) ir abas formas (*deenīſchku Maiſis / deenīſku Maiſis – II, 380. {360.} lpp.*), un arī Glikis Bībeles tulkojumā (1689, Mat. 6, 13 un Lūkas 11, 3). J. Reiteram 1675. gada Bībeles tulkojuma paraugos arī ir abi varianti: *deenīſku Maiſi* (38. lpp.) un *deenīſchku Maiſi* (71. lpp.). Tikai Bībeles 2. izdevumā 1739. gadā rakstībā atspoguļots ķ mīkstinājums, tomēr līdztekus joprojām saglabājas rakstība ar *-šk-*, sal: *deenīſchku maiſi* (Mat. 6, 13) un *deenīſchku maiſi* (Lūkas 11, 3).

Vispārlietojamā valodā ir sašaurināta šīs vārdkopas specifiskā terminoloģiskā nozīme. Llvv (1973, 2. sēj., 333. lpp.) to skaidro šādi: ‘nepieciešamais uzturs, arī eksistences līdzekļi katrai dienai’. Taču šis skaidrojums īsti neatsedz jēdzienu, neizsaka to īpašo semantiku, kas vārdkopai jau kopš pirmajiem latviešu rakstiem piemīt reliģijas terminoloģijā. Luterāņu katehismā (1586, EA lpp., 20. r. un sek.) skaidrojums ir krietni izvērstāks:

Viss, kas pie tās miesas uzturēšanas un vajadzības pieder, kā ēšana, dzeršana, drēbes, kurpes, nami, muiža, tīrumi, lopi, nauda, padomi, viens labs laulāts draugs, labi bērni, laba saime un pieticami [= uzticami] virsenieki, viena laba valdīšana, labs gaiss, miers, veselība, kaunīga dzīvošana, gods, labi draugi, pieticami kaimiņi un tā projām.

Otrs īpašības vārds (*Jauns*) lietots divās funkcijās – kā lietvārda apzīmētājs vārdkopā (*Ne ewedde mums louna badekle*) un kā lietvārda substitūts (*nu wusse lounē; pesti mums no tho lounē* – skat. Ozols 1965, 61), kur tas laikam ir eifēmisms (resp. ‘velns, sātans’). Šāds paņēmieni tulkojot izmantots arī citās valodās.

Tas rāda arī, cik sena parādība latviešu valodā ir vienas vārdšķiras vārda pāreja citā vārdšķirā. Šādai konversijai visvairāk pakļaujas tieši īpašības vārdi. Biežāk tā ir konversija kontekstā. Tomēr diezgan daudz ir arī pilnīgas konversijas gadījumu, it īpaši daudz to ir vecākajos rakstu avotos. Atšķirībā no vecajiem tekstiem, mūsdienās šos substantivējumus lieto ar noteikto galotni: *bēdīgais, bezdievīgais, labais, ļaunais, mazākais, mazticīgais, nesaprātīgais, neticīgais, pēdīgais, saprātīgais, svētais, šaubīgais, taisnais, taisnīgais, ticīgais, tuvākais* u. c.

Daži piemēri no 16. gadsimta tekstiem:

Seuw nebues nepattece lecibe doedt prettibe touwe tuake (CC 1585, 258. lpp.); temš schoubīgems labb paddome doedt (CC 1585, 279. lpp.); toes bedīges ehpreecenaet (CC 1585, 279. lpp.); Albdsteuw par wuffems chrīstītemš tīcīgems (CC 1585, 299. lpp.); tīms Nabbagīms Greetzenekīms tōs greekes pammeesth / vnd tīms Neetītziģīms nhe pammeesth / (Ench. 1586, BB lpp.); Thas gir Kalps yeb [=vai] Swabatcz (Ench. 1586, G4A lpp.); Juus Maffetitzige / kapeetz effet yuus tha Sffabiussche? (EvEp 1587, 40. lpp.)

Noteiktā galotne, kā uzsvēris K. Mīlenbahs, ir «daudz, daudz jaunāka par nenoteicamo» (Endzelīns, Mīlenbahs 1907, 103), tāpēc nav brīnums, ka tā reti atrodama vecajos rakstos. Valodniece A. Vulāne izpētījusi, ka noteiktā galotne maz lietota arī latviešu pirmajā romānā «Mērnīeku laiki» (Vulāne 1997, 303). Arī tautas runātajā valodā – izloksnēs un folklorā – biežāk lieto nenoteikto galotni, piem., akls aklam ceļu rāda; gudram gudra nelaime; labs labu nemaitā; labs izdodas, ļauns paturas; jauns ar spēku, vecs ar prātu; Lūdžam lūdžu bāleniņi, Labam agri nesoliet, Labam agri nesoliet, Sliktam mani nedodiet (LD 5832). Endzelīns norāda, ka «ar substantīva nozīmi lietojamas abējas formas», nenoteiktā forma sastopama tad, «ja kādas īpašības nesējs jāapzīmē abstrakti, nedomājot pie tam par kādu noteiktu individu», tomēr mīklās, piem., ir atkāpes no šīs normas (Endzelīns 1951, 461.š.). A. Gāters konstatējis, ka tautasdziesmās substantivējumus, substantīva nozīmē lietotajos īpašības vārdos biežāk sastopama nenoteiktā galotne, arī komparatīvā tikai sporādiski parādās noteiktā galotne un pat

superlatīvā pārsvarā ir nenoteiktā galotne (Gāters 1993, 40., 43., 44. lpp.). Par superlatīvu citās domās ir J. Endzelīns: «.. rituma labad retumis ir vēl nenoteiktā forma ..» (Endzelīns 1951, 461.š.e).

Abējāds substantivēto īpašības vārdu lietojums atrodams G. Manceļa rakstos – gan ar mūsdienu normām atbilstošu noteikto galotni, gan ar nenoteikto galotni, sal.:

Žittz ņohda ņawu Šumaku (Mancelis 1654, II, 80. lpp., 15.r.) un Šckkatris Šillwehx gir tawš Šumakaifš / kaš tawu Ņallighu ghrīb. (Mancelis 1654, II, 326. {306.} lpp.)

Īpašības vārdus ar noteikto galotni Mancelis lietojis arī terminoloģiska rakstura vārdkopās, piem.: *augstais baznīcaskungs* (bet: *kādu augstu kungu*); *augstais krēsls*; *lielais praviets*; *Svētais Gars*.

A. Blinkena, kura dziļāk pētījusi īpašības vārdu latviešu rakstu valodā, norāda, ka «agrākajos tekstos bieži sastopami nenoteiktie adjektīvi terminoloģiskos vārdu savienojumos ar noteiktu specifisku nozīmi» (Blinkena 2002, 162). No reliģijas terminiem šeit varētu nosaukt tāds savienojumus kā *labs prāts*, *mūžīga valstība*, *nešķīsts gars*, *zaimīgi vārdi*, *viltīgs [=viltus] liecinieks*. Agrīnajos 16. gs. un vēl 17. gs. pirmās puses darbos vispār ir pagrūti noteikt, vai īpašības vārda rakstījums abos skaitļos un abās dzimtēs vienādi ar galotni *-e* vai pat bezgalotnes formā slēpj noteikto vai nenoteikto galotni, piem.:

no *thems* / katre *tho* ņchwete Chruštibe enak / vnd *dabbo* / *tho* patteņe vnde ņkifte titeibe Chriņti adņiņt / vnd *ņceu* par *auning* *taeņ* *ammate* *waldotaieņ* / *taeņ* ņchweteņ Ņetri exan Chriņti *wete* / adņiņt vnd *iņdoed* (CC 1585, 248. lpp.); Ņho breņņmiġ paņtere ņcodibe (CC 1585, 276. lpp.).

Tikai retos gadījumos tas nav pārprotams, piem., uzrunas formulās:

myleiņ Debbeņe Ņhewņ (Ench. 1586, D4A lpp.) mpleiņ Ņhewņ (EvEp 1587, 24. lpp.); tu mpleiņ Köninix to Ņudde (EvEp 1587, 90. lpp.).

Bet arī uzrunā var būt abējādas formas, un pat vienā teikumā:

Ņenix vnde myleiņ Ņaņnice kunx (Ench. 1586, B3A lpp.); Ņzenyx mylaiņ kunx (Ench. 1586, F2B lpp.); mielaiņ / ņchehlieġņ Deewņ (Mancelis 1654, I, 372. lpp.); *Immanuel* tu augstais deewņ (F2/517R); ņchehliġņ Deewņ, tu *essi* teizams (F2/161L).

Diemžēl tālaika rakstība neļauj droši runāt par noteikto vai nenoteikto galotni sieviešu dzimtes īpašības vārdos. Daudzos vārdkopterminos tikpat labi var būt īpašības vārds kā ar noteikto, tā ar nenoteikto galotni, piem., *mūžīga dzīvošana*, *mūžīga uguns* ‘elles uguns’, *jauna*

iestādīšana ‘Jaunā Derība’, *miesīga iegribēšana* ‘miesaskāre’, bet vārdkopās *cilvēcīga radība* ‘cilvēks, cilvēki’, *šķīsta pielūgšana* u. c. Īpašības vārds laikam taču ir ar nenoteikto galotni.

Īpašības vārdi, ko izmanto reliģijas terminoloģijā, ir iedalāmi divās grupās.

Pirmā grupa – īpašības vārdi, kurus arī ārpus konteksta parasti uztver par reliģijas resp. garīgās sfēras elementiem: *dievišķs, dievbiņģs, dievticīgs, garīgs, grēcīgs, ticīgs, neticīgs, svēts, šķīsts, nešķīsts, laicīgs, nenoziedzīgs, mūžīgs, pasaulīgs* u. c. Tekstā tie var funkcionēt dažādās sintaktiskās pozīcijās – būt par atribūtiem vai predikātiem. Tie var iekļauties vārdkoptermina sastāvā, var substantivēties.

Otrā grupa – īpašības vārdi, kuri kļūst par terminu, precīzāk, termina sastāvdaļu (terminelementu), tikai iekļaujoties kā atkarīgie komponenti substantīva vārdkopās. Vārdu savienojums nereti iegūst jaunu nozīmi un izsaka jaunu jēdzienu, piem., *pastarā diena, pastarā stunda, pastarais gals, pastarā tiesa, brālīga mīlestība, rūgta nāve, žēlīgs un labs gals* u. tml. Ārpus vārdkoptermina īpašības vārds un bieži vien arī galvenais vārdkopas elements lietvārds var nebūt attiecīgās jomas termins vai termins vispār, piem., *Svētā pilsēta* – Roma vai Jeruzaleme, *Svētais Krēsls* – Vatikāns, *klusā nedēļa, mūžīgais mājoklis*. Šie gan ir jaunāki termini.

Nereti īpašības vārdu resp. substantivētu īpašības vārdu lieto pārākās un vispārākās pakāpes formā, piem., *mazākais, tuvākais, visu augstākais, visu svētīgs, pirmākie* u. c. Vispārākās pakāpes apzīmējumi parasti attiecas uz Dievu un Dieva dēlu:

Seuw nebuēs čharodt touve tuake Ceme (CC 1585, 258. lpp.); tas buus lēls / vnd taps wens Dhēls tha wueffe auxtaka dheweetç (EvEp 1587, 213. lpp.); Sa taps te peedige te pirmake (EvEp 1587, 213. lpp.).

Galū galā arī *pastars* ir sena komparatīva forma, un ar to 16. gadsimtā radīti daudzi reliģijas termini: *pastarā diena, pastarā tiesa, pastarā stunda, pastars gals, pastarā sodība, pastarā svaidīšana, pastarā nopūšana* ‘pēdējais elpas vilciens’ u. c.

Kaut gan P. Šmits pārmet E. Glikam, ka tas maz domājis par īpašības vārdiem un atsevišķus tieši pārcēlis no vācu valodas, starp tiem arī *visvaldīgs* no vācu *allmächtig* (no: Blinkena 2002, 184), jāsaka, te vainīgs nav vis Glikis, jo šis stablais apzīmējums, protams, dažādos rakstības variantos, kā noteikts termins atkārtojas visos 16. gadsimta tekstos, piem.: *sed pi to labberoke Deme couve wufwaldige theme* (CC 1585, 251. lpp.); tas wueffwaldix Dewš (Ench. 1586, J2A lpp.). Īpašības vārds

visvaldīgs ('kas visu un pār visiem valda; visvarens') ir arī 17. gadsimtā G. Manceļa sprediķos un citos darbos (skat. Skujiņa 2006, 124), un tāpēc nav nekāds brīnums, ka šis saliktenis ienācis arī Glikas Bībeles valodā. Tieši tāpat kā mūsdienās, kad lietojumā, saistībā ar citiem vārdiem tekstā veidojas noturīgas leksiski semantiskas vienības (Skujiņa, Ščucka 2006, 161), noticis arī agrāko tekstu valodā. Īpašības vārdu *visu valdīgs* G. F. Stenders dod vārdkopā *visuvaldīgs Dievs* un tulko: «all-regierender Gott» (1789, I, 343), savukārt vācu *allwaltend* viņš tulko: *visuvaldīgs* (1789, II, 30), bet K. Ulmanis savā latviešu-vācu vārdnīcā (1872, 328) *valdīgs* skaidro: «Wird wohl nur in der Verbindung *visuvaldīgs*, allherrschend, Alles regierend (von Gott) gebraucht.»

Lielākā daļa no aplūkotojumiem terminiem valodā tiek lietoti līdz pat mūsdienām. Dažiem īpašības vārdiem sākotnēji bijušas atšķirīgas morfoloģiskās resp. derivatīvās formas. Tā, piem., vecākajos rakstu avotos paralēli lietoti vārdi *dievīskis* un *dievīgs*, izsakot atbilstmi, līdzību, piederību dievam, un ar šādu pašu nozīmi arī lietvārda ģenitīvs, sal.:

Cek doudfe gir taes *Deuīskes* boufles (CC 1585, 256.lpp.) un *Ēche* gir te schmete deffmitte *Deue* boufse (CC 1585, 258.lpp.).

Katoļu katehismā ir arī *dieviska žēlastība*, *dieviska dāvana*, *dievīskis vārds*, *dieviska gaisma* (tā *Deuīske* gaišcum – 249. lpp.), bet nav varianta ar *-īg-*. Luterāņu katehismā ir tikai viens lietojums ar *-isk-* – *dieviskas bagātības*, toties divreiz lietots variants ar *-īg-*: *dievīga* (*deuīge*) *būšana* un *dievīga laipnība*. Evaņģēliju tulkojumā 1587. gadā īpašības vārds *dievīgs* izmantots, izsakot pretstatījumu *dievīga būšana* un *kalpa būšana* (EvEp 1587, 69. lpp.). To, ka īpašības vārdu *dievīskis* un *dievīgs* nozīmes kādreiz nav šķirtas, rāda J. Langija gramatika (1685), kur minēts šāds piemērs: *Deewiski (Deewigi) Wahrdi*, das ist *Deewa Wahrdi* (par piedēkli *-isk-* un formu konkurenci skat.: Blinkena 2002, 187. lpp.). Ar laiku piedēkli *-isk-* nomainījies *-išk-* (Mīlenbaha-Endzeļina vārdnīcā vārda *dievišķs* nav, tur ir tikai *dievīskis* no Langes un *dievišķīgs*), bet vārds *dievīgs* valodā tomēr turpinājies eksistēt ar nozīmi 'dievišķs', līdztekus arī ar nozīmi 'lielisks' (ME II, 485). Mūsdienās vārdam šajā nozīmē ir sarunvalodas raksturs, bet ar nozīmi 'dievišķs' to lieto reti (Llv, 1973, 2. sēj., 336. lpp.).

Vecajos rakstos ir vērojamas arī fonētiskas īpatnības dažu īpašības vārdu rakstībā, piem., nav *k-c* skaņu mijas vārdos *laikīgs*, *cilvēkīgs*. «Šis nepareizais *k* droši liecina, ka adjektīvu «laicīgs» nav darījusi pati tauta, bet mūsu garīdznieki,» uzskata K. Mīlenbahs (Mīlenbahs 1893, 34),

jo šajā laikā «pati tauta» jau ir nostiprinājusi *k-c* miju priekšējās rindas patskaņu priekšā, par ko liecina citi gadījumi, piem., adverbs *priecīgi* (precīge – Ench. 1586 F4A, 25. r.).

Tā kā īpašības vārds tuvāk raksturo, precīzē substantīvisko jēdzienu, reliģijas terminos, tāpat kā vispārlietojamā leksikā, vērojama semantiskā binārā opozīcija, kas izteikta gan ar leksiskiem, gan derivatīviem līdzekļiem, piem.: *augsts – zems, garīgs – miesīgs, garīgs – pasaulīgs, jauns – vecs* (*Jaunā un Vecā Derība jeb Jauns un Vecs Testaments*) *laicīgs – mūžīgs* (*laicīga un mūžīga sodība – CC 276, dod šeit laicīgu un tur mūžīgu mieru – CC 303*), *patiess – nepatiess, taisnīgs – netaisnīgs, ticīgs – neticīgs, tikls – netikls* (A. Trumpa: «17. gs. tekstos sastopams tikai vārds *netikls* ..» (Trumpa 2002, 290)). Vārds *tikls* atrodams rokrakstā palikušajā J. Langija gramatikā (Langijs, 311): *tiklis* (*ticis*) ar nozīmi ‘pieklājīgs’, ‘krietns’, ‘patīkams’, *svēts – netikls, svēts – nesķīsts* (*Ej āran tu nesķīsts Gars un dod vietu tam Svētam Garam – Ench. H3B*), *bezdievīgs – dievbijīgs*.

Laika gaitā īpašības vārdu semantiskajā struktūrā notikušas dažādas pārmaiņas (skat. Blinkena 1982; Trumpa 2005). Sen zināmiem valodas vārdiem reliģiskajā kontekstā ir piešķirtas jaunas nozīmes, iegūtā specifiskā nozīme dažreiz kļuvusi par galveno vispārlietojamā valodā un nomākusi citas nozīmes. Nozīmes sašaurināšanās, piemēram, skārusi vārdu *šķīsts* (Trumpa 2002, 283 etc.). 16. un 17. gadsimtā to lieto četrās nozīmēs:

- ◀ ‘vesels’ – te Spittalige thope *škyfte* (EvEp 1587, 9. lpp.); Und tudeff klua Wings no fawas Spittalibas *schkiefts* (Mancelis 1654, I, 161. lpp.);
- ◀ ‘tīrs’ – timte to exkan wene *škyfte* Linne wadmalle (EvEp 1587, 101. lpp.);
- ◀ ‘nevainīgs, tikumīgs’ – Aesto thas fynnaye bouwe Wilteneke gan / ta peetz fatch thas / huus ne effet / wueffe *škyfte* (EvEp 1587, 72. lpp.);
- ◀ ‘skaidrs’ – dselige gir the / kattre tur *skiftas* scirdes gir (CC 1585, 281. lpp.); klar rein und lauter Gold, *schkiefts* tiers Šalltz (Mancelis 1654, 78. lpp.); Šwäätī (irr) tee *škyfti* Širrdi [= sirdsšķīstie] (Reiters 1675, Mt. 5, 8).

Morālās tīrības nozīmē vārds *šķīsts* iekļaujas reliģijas terminos (Llvv 1991, 7. sēj., 382. lpp.). Šī nozīme dominē kopš 17. gadsimta. A. Trumpa secina, ka 19. gs. beigās nozīme ‘nevainīgs, tīrs no grēka’ jau uztverta kā pamatnozīme. Tīrības nozīmē mūsdienās īpašības vārdu *šķīsts* uzskata par novecojušu (Llvv, turpat), to aizstājis īpašības

vārds *tīrs*. Nozīme ‘vesels’ laikam vairs nav pazīstama pat izloksnēs. Līdzīgas pārmaiņas var saskatīt arī citos īpašības vārdos, taču reliģiskā termina nozīme saglabājas.

Vārdkopterminu, kuru atkarīgais komponents ir īpašības vārds, agrīnajā reliģijas terminoloģijā 16.–17. gs. ir visai daudz. Starp īpašības vārdiem ir maz ģermānismu, toties ir diezgan daudz kalku un pēc vācu valodas parauga, bet arī ar latvisku piedēkli veidotu salikteņu, piem., *augstcienīgs sakraments, rožsarkans asins, pilnncīga paklausīšana, lēnprātīgs gars, elkdievīgs, grūtsirdīgs, lētsirdīgs, sirdsžēlīgs* (resp. *žēlsirdīgs* – skat. Blinkena 1998, 246, Skujiņa 2006, 123; *sirdsžēlīgs* fiksēts vēl Stendera (1761) un Ulmaņa (1872) vārdnīcā, Ulmanim ir arī *žēlsirdīgs*), *līdzcietīgs, vienprātīgs* u. c. Šajā laikā galvenokārt risinājies nevis jaunu vārdu radīšanas, bet valodā esošo vārdu terminoloģizācijas process. Protams, notikusi arī jaunrade. Tā kā visvairāk izmantoti īpašības vārdi ar *-īg-* (sal. Blinkena 1998, 246), pēc to parauga darināti jauni vārdi. Tādi ir jau minētais *laikīgs*, arī *dievīgs, garīgs, pazemīgs* u. c. K. Mīlenbahs, atšķirībā no daudziem citiem veco rakstu valodas pētniekiem, atzinīgi vērtējis vācu mācītāju devumu reliģisko tekstu tulkošanā: «Bet cik nopietna darba vajadzēja, kamēr atrada tādus pareizus vārdus. Tagad mēs runājam par pazemību kā par it ko parastu. Bet kristīgā pazemība latviešiem nebija pazīstama un tamdēļ viņiem ar nebija vārda: *pazemīgs* (*pazemība*). Šis vārds līdz 1587. gadam nebija vēl pazīstams ...» (Mīlenbahs 1893, 34). Tā vietā bijis «nepareizi atvasināts vārds» *zemosks*, kas atrodams 1586. gada luterāņu katehismā (tīmš femmoškīmš Ench. 25. lpp. 4.r.) un «Nevācu psalmos». Substantivējumu datīva formā *tiems zemoskiems* lieto vēl Mancelis, bet tikai M. Lutera mazā katehisma tulkojumā (1631), vēlāk vairs ne. Īpašības vārds *pazemīgs* un tā substantivējums vairākkārt lietots E. Glikas Bībeles tulkojumā (1685), piem.: *eš ešmu lēnprahtīgs / un no Šīrds pašemmiāgs* (Mt. 11, 29); *Bet Deevs / kas tohs pašemmiāgs eepreežina* (2. Kor. 7, 6). 16. gadsimta evaņģēliju tekstā ir gan darbības vārds 3. personas formā *pazemojas* (EvEp 1587, 221. lpp.), bet īpašības vārdu nav gadījies konstatēt. K. Elgers lietojis īpašības vārdu *zemīgs*: *Ūlīfo eš ešmu lēnpratīgs / vnd no fīrdīsdībben zemmiāgs* (Elger 1672, 215). Starp citu, vārdu *pazemīgs* no šā posma nedod arī Mīlenbaha-Endzelīna vārdnīca.

Jaunvārds ir laikam arī vārds *lādīgs*. A. Bīlenšteins, analizēdams vairākus kristīgos jēdzienus un to latviskojumus, norāda, ka darbības vārdam *lādēt* «kristīgās ētikas jēdziens ‘jaunu vēlēt, Dieva sodu vēlēt’

ir sākumā mākslīgi darināts» (citēts no: Veidemane 1987, 38). No šīs nozīmes ir darināts īpašības vārds, kas sastopams vārdkopā *lādīgi vārdi* 'lāsti' (EvEp 1587, 149. lpp.). D. Zemzare vārdus *lādēt, lāsts, lādēšana* pieskaita juridiskajiem terminiem (Zemzare 1961, 431).

Veco rakstu valodā ir arī tādi īpašības vārdi, kas diez vai būs bijuši vispārlietojamā valodā; iespējams, tie parādījušies kā pārpratums, bijuši kļūdaini saklausīti vai neveiksmīgi darināti, tomēr viens otrs no tiem atkārtojas vairākos avotos, piem., *dievabijātīgs* (*turies allažin pie dievabijātīgiem ļaudīm* – Bīb. 1689, Zīr. 37, 12; Bībeles 2. izdevumā 1739. gadā labots: *pie dievabijīgiem*; Glikā Bībelē ir arī *dievabijīgs* resp. *dievabijīgs* – Zīr. 40, 27); *dievdomīga grāmata* 'tāda, kas ietver Dieva domas' (CC 1585, 276); *cilvīks* (*īstena patiesa miesa un asins ar savu pilnu dievisku un cilvīsku būšanu* – CC 265); *sirdsdibenīga žēlastība* (EvEp 40, 11. r.), *sirdsdibenīga mīlestība* (Mancelis 1654, I, 51), *sirdsdibenīgas mocības* (Bīb. 1689 un 1739, Zāl. sak. 20, 30).

Šādi īpašības vārdi vēlāk aizstāti ar piemērotākiem, latviešu valodas derivatīvajai sistēmai atbilstošākiem vai ar lietvārda ģenitīva formu, citi no senajos tekstos lietotajiem šodien atzīstami par novecojušiem, piem., *sirdsžēlīgs, sirdsdibenīgs, vis[u]valdīgs*. Tomēr jāpiekrīt R. Veidemanei, ka šādi vēsturisko apstākļu nosacīti valodas produkti veido īpatnēji latvisku bibliskā stila kolorītu (Veidemane 1987, 39). Jauni meklējumi mūsdienu tulkojumos varbūt precīzāk izsaka oriģinālvalodas nozīmi, bet zaudē īpašo stilistisko nokrāsu. Tā noticis ar vairākkārtējiem mēģinājumiem tulkot tā sauktos svētības teicienus (Mat. 5, 3-10). Pirmais piedāvājums ir 1585. gadā katoļu katehismā – īpašības vārds *žēlīgs* (bšēlīge): *žēlīgi ir tie, katri tur bēdīgi ir* (CC 280). Tulkojumos 17. gs. izmantots īpašības vārds *svēts*: *Svēti ir tie lēnprātīgi* (Elgers 1672, 239), *Svēti (ir) tie nabagi garā* (Reiters 1675, 89), bet Glikā Bībelē un arī 2. izdevumā lietots vārds *svētīgi*: *Svētīgi ir tie, kas izsalkuši*. Savukārt visjaunākajā ekumeniskajā tulkojumā šajās formulās atrodam īpašības vārdu *laimīgs*: *Laimīgi žēlsirdīgie, jo Dievs būs viņiem žēlsirdīgs. Laimīgi sirdsšķīstie, jo viņi Dievu redzēs* (*Jaunā Derība*. Rīga, 2007, 15. lpp.). Varbūt tas ir precizējums, taču stilistiskā diferenciacija te pilnīgi pazaudēta.

Kristīgās reliģijas agrīnajos avotos neatkarīgi no to konfesionālās piederības vērojama pārsteidzoša terminoloģiskā līdzība un stabilitāte. Noteikti jēdzieni ir izteikti ar to pašu vārdu vai vārdkopu gan pirmajos fragmentārajos evaņģēliju tulkojumos un katehismos, gan arī G. Manceļa sprediķu valodā un arī vēl abos pirmajos Bībeles izdevumos.

Tekstos atkārtojas stabili vārdu savienojumi kā kanonizētas formulas. Tādi, piem., ir Dieva apzīmējumi, pieminot viņu vai vērstoties pie viņa: *augsts, mīlīgs, mīļš, mūžīgs, lēnīgs, patiess, vienīgs, žēlīgs* u. tml., retāk lietots apzīmējums *dzīvīgs Dievs*, pretstatot to jēdzienam ‘mirstīgi darbi’ (*nomiruši darbi* EvEp 66,16). Kanonizēti ir arī Dieva vārda aizstājēji *Svētais, Taisnais, Visu augstais, Visu augstākais* u. c.

Jauns īpašības vārdu vilnis reliģijas un teoloģijas terminoloģijā iepļūst tad, kad sākas svešvārdu un tā dēvēto internacionālismu aizgūšana, kalkošana (*pareizticīgs*), kā arī derivācija – atvasināšana un salikteņu veidošana, izmantojot jau nostiprinājušos terminu celmus. Tad speciālā un arī vispārlietojamā valoda bagātinās ar vārdiem, kuru struktūrā ir piedēklis *-isk-*, kā arī citi derivatīvie līdzekļi, piem., *apokaliptisks, apustulisks, bibliisks, evaņģēlisks, harizmātisks, katolisks, kristiānisks, liturģisks, luterānisks, pravietisks, reliģisks*, arī *reliģiozs, sakrāls, sakramentāls* un daudzi citi.

Tādējādi jāatzīst, ka speciālajā kristīgās reliģijas leksikā īpašības vārdam ir liela loma un funkcionālajā jomā tas parādās daudzveidīgi, tāpēc tam būtu jāparādās arī terminu fiksācijas jomā, tāpat kā tas ir darīts pirmajā latviešu zinātniskās terminoloģijas vārdnīcā 1922. gadā.

Literatūra

- Bīb. 1689 – *Tā svēta Grāmata jeb Dieva svētais vārds*. Rīga, 1685–1689.
- Bīb. 1739 – *Biblia, tas ir: Tā Svēta Grāmata jeb Dieva Svēti Vārdi* .. 2. izd. Ķensbergā, 1739.
- Blinkena 1982 – Blinkena A. Adjektīvu semantikas pārmaiņas latviešu rakstu valodā // *Semantikas problēmas*: zinātnisko rakstu krājums. Rīga: LVU, 1982, 159.–165. lpp.
- Blinkena 1998 – Blinkena A. Adjektīvi G. Manceļa vārdnīcā «Lettus» // *Baltistica XXIII* (2). Vilnius: Vilniaus Universiteto leidykla, 1998, 243–250 p.
- Blinkena 2002 – Blinkena A. Īpašības vārds // *Latviešu literārās valodas morfoloģiskās sistēmas attīstība. Lokāmās vārdšķiras*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2002, 140.–242. lpp.
- CC 1585 – *Cathechismus Catholicorum* .. Vilne Pille, 1585 // *Alltlettische Sprachdenkmäler in Faksimiledrucken*, hrsg. von A. Günther. Heidelberg, 1929, Bd 1, S. 243–311.
- Elger 1672 – *Evangelia* .. Ex Latino in Lothavicum idioma translata. Per R. P. Georgium Elger. Vilnae, 1672 // *Alltlettische Sprachdenkmäler in Faksimiledrucken*, hrsg. von A. Günther. Heidelberg, 1929, Bd 1, S. 16–242.

- Ench. 1586 – *Enchiridion. Der kleine Catechismus*. Königsberg, 1586, 74 S.
Endzelīns 1951 – Endzelīns J. *Latviešu valodas gramatika*. Rīga, 1951, 1100 lpp.
Endzelīns, Mīlenbahs 1907 – Endzelīns J., Mīlenbahs K. *Latviešu gramatika*. Rīga, 1907, 248 lpp.
EvEp 1587 – *Evangelia und Episteln* .. Königsperg, 1587, 223 S.
F – Fennell T. G. *Fürecker's dictionary: a Concordance*, I-II. Rīga: Latvijas akadēmiskā bibliotēka, 2000.
Gāters 1993 – Gāters A. *Lettische Syntax: Die Dainas*. Hrsg. von H. Radtke. Frankfurt am Main: Lang, 1993, 679 S.
Keinys 2005 – Keinys S. The Development, State and Topicality of Present Day Lithuanian Terminology // *Pabaltijo tautu terminologijos problemas ir Europos Sąjunga*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2005, 48–57 p.
LKV – *Latviešu konversācijas vārdnīca*, 1.-21. Rīga, 1927–1940.
Llvv – *Latviešu literārās valodas vārdnīca*. Rīga: Zinātne, 1972–1996, 1.–8. sēj.
Mancelis 1654 – *Lang-gewünschte Lettische Postill*, 1-3. Verfertigt durch G. Mancelium. Riga, 1654.
ME – Mīlenbahs K. *Latviešu valodas vārdnīca*. Rediģējis, papildinājis, turpinājis J. Endzelīns. Rīga, 1923–1932, 1.–4. sēj.
Mīlenbahs 1893 – Mīlenbahs K. Par galotnēm *-ējs, -īgs, -isks* // *Daži jautājumi par latviešu valodu*. Jelgava, 1893, 2. burtn., 5.–73. lpp.
Ozols 1965 – Ozols A. *Veclatviešu rakstu valoda*. Rīga: Liesma, 1965, 626. lpp.
Reiters 1675 – Reiters J. Tulkojuma paraugs. 1675. g. // Karulis K. *Jānis Reiters un viņa tulkojums*. Rīga: Liesma, 1986.
Rudzīte 1986 – Rudzīte M. 1586. gada katehisms kā latviešu valodas vēstures avots // *Valodas aktualitātes 1985*. Rīga: Zinātne, 1986, 17.–23. lpp.
Skujiņa 1993 – *Latviešu terminoloģijas izstrādes principi*. Rīga: Zinātne, 1993, 224 lpp.
Skujiņa 2006 – Skujiņa V. *Salikteņi G. Manceļa vārdnīcā «Lettus» un krājumā «Phraseologia Lettica»*. Rīga: Latviešu valodas institūts, 2006, 217 lpp.
Skujiņa, Ķirīte 2005 – Skujiņa V., Ķirīte M. Termins vārdnīcā kā terminzinātnes attīstības un valodas bagātināšanas avots // <http://termini.lza.lv/article.php?id=15>
Skujiņa, Ščucka 2006 – Skujiņa V., Ščucka A. Latviešu valodas terminu izvēle un jēdzieniskā harmonizēšana Eiropas Savienības dalībvalstu speciālā lietojuma valodu saskarē // *Latvijā par Eiropas Savienību. Skats no mazā uz lielo*. Rīga: LZA Ekonomikas institūts, 2006, 136.–168. lpp.
Trumpa 2002 – Trumpa A. Atsevišķu latviešu un lietuviešu valodas adjektīvu semantiskā diferenciacija: latv. *šķīsts*, liet. *škystas*; latv. *skaists*, liet. *skaistus*; latv. *tikls*, liet. *Tiklus* // *Baltistica XXXVII* (2), 2002. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2002, 283–294 p.

Trumpa 2005 – Trumpa A. Adjektīvu semantiskā diferenciacija latviešu un lietuviešu valodā. Promocijas darba kopsavilkums. Rīga, 2005.

Veidemane 1987 – Veidemane R. Stilistiskās diferencēšanās aizsākumi E. Glikā Bībeles tulkojumā // *Valodas aktualitātes 1986*. Rīga: Zinātne, 1987, 35.–45. lpp.

Vulāne 1997 – Vulāne A. Adjektīvs brāļu Kaudziņu romānā «Mērnieku laiki» // *Savai valodai: Latvijas Zinātņu akadēmijas goda loceklim Rūdolfam Grabim vēlīts piemiņas krājums*. Rīga: LZA Vēstis, 1997, 296.–305. lpp.

Zemzare 1961 – Zemzare D. *Latviešu vārdnīcas*. Rīga: ZA izd., 1961, 560 lpp.

Adjectives in Religious Terminology

Summary

In Latvian terminology science the term is defined as a word or word combination with specific function in a particular subject field. Terms are generally nouns. But sometimes in a specific subject field (for example, religion) an adjective or adjective phrase proves to be a term. Some adjective terms have been in use since the beginning of the written history of Latvian in the 16th century. For the need of terminology, words of General Latvian were used in 16th or 17th century, still there are adjectives used in compounds under the influence of other languages (German, Latin), e.g. *augstcienīgs, rožsarkans, sirdsžēlīgs*.

The system of religious adjective terms is rather uniform, even canonized, and is used in both Roman Catholic and Lutheran publications. The article examines two groups of adjectives:

- ◀ those perceived as religious terms also out of specifically religious context;
- ◀ used as part of set phrases.

As the use of adjectives in religious terminology is abundant it would be advisable to include them in the terminological bulletins, dictionaries, and glossaries.

Anitra ROZE

ADJEKTĪVU *VIOLETS* UN *LILLĀ* SEMANTIKA UN LIETOJUMS LATVIEŠU VALODĀ

Latviešu valodā vienas un tās pašas krāsas apzīmēšanai gan līdzīgos, gan atšķirīgos kontekstos tiek lietoti divi gramatiski un stilistiski atšķirīgi krāsu nosaukumi – adjektīvi *violets* un *lillā*. Šajā rakstā aplūkota abu adjektīvu semantika un lietojums latviešu valodā, mēģinot noskaidrot krāsu nosaukumu *violets* un *lillā* piederību noteiktam valodas stilam, to semantiskās atšķirības vai šo atšķirību neesamību, to izplatības un lietojuma biežumu, kā arī konstatēt, kuram no abiem adjektīviem devuši priekšroku valodas lietotāji. Pētījums veikts, par pamatu ņemot «Latviešu literārās valodas vārdnīcā» (LLVV), «Latviešu valodas vārdnīcā» (LVV 1987), «Latviešu valodas vārdnīcas» papildinātajā izdevumā (LVV 2006) un tapšanas procesā esošajā «Mūsdienu latviešu valodas vārdnīcā» (MLVV) sniegtos minēto adjektīvu skaidrojumu, izmantotas vairākas vēsturiskās vārdnīcas (G. Manceļa, J. Langija, K. K. Ulmaņa un G. Bražes, J. Dravnieka, K. Mīlenbaha un J. Endzelīna vārdnīca), «Latviešu literārās valodas vārdnīcas» un «Mūsdienu latviešu valodas» kartotēkas materiāli, autora pašsavāktais materiāls, kā arī interneta resursi – pārlūkprogramma *Google* un latviešu valodas korpuss, kas pašlaik darbojas testa režīmā.

Īpaši krāsu apzīmējumi, kas vienā vārdā nosauktu jauktu sarkani zilu, zili sarkanu, rožaini zilu vai zili rožainu krāsu, latviešu valodā ienākuši relatīvi nesen – 19./20. gadsimta mijā: adjektīva *violets* pirmais reģistrējums vārdnīcā rodams 1906. gadā J. Dravnieka «Svešu vārdu grāmatā» (*violets* 'iezils, zils kā vijolīte' (Dravnieks I, 289)), savukārt *lillā* pirmais reģistrējums vārdnīcās redzams 1880. gadā K. K. Ulmaņa un G. Bražes vācu-latviešu vārdnīcā (*lila* 'sarkani zils, lila' (Ulmanis, Braže 490)). To vēlā parādīšanās latviešu valodā nav pārsteidzoša, jo jau ilgi pirms tiem latviešu valodā eksistēja šādas krāsas nosaukums *mēļš*, kura pirmie reģistrējumi vārdnīcās atrodami jau 17. gs. sākumā un vidū (G. Manceļa, J. Langija vārdnīcā), apzīmējot gan tumši zilu, gan arī violetu krāsu. K. Mīlenbaha un J. Endzelīna «Latviešu valodas vārdnīcā» vārdam *mēļš* dots

skaidrojums *dunkelblau, violett* (latviešu valodā *zili melns* (ME II, 615)), bet «Latviešu literārās valodas vārdnīcā» *mēļš* skaidrots: ‘tumši zils; zils ar violetu nokrāsu’ (LLVV 5, 154).

Valodniece G. Lejniece par adjektīvu *mēļš* saka: «Starp krāsu nosaukumiem, ko lietojam mūsdienu latviešu literārajā valodā, savdabīgu vietu ieņem adjektīvs *mēļš* kā dažādu, bieži pat atšķirīgu krāsu vai krāsu nianšu apzīmējums. Biežāk ar vārdu *mēļš* apzīmē violetu vai zili violetu krāsu» (Lejniece 153, 154). Tātad kādu laikposmu gan viens pats, gan līdztekus valodā jaunienākušajiem *violets* un *lillā* zilsarkanās un sarkanzilās krāsas apzīmētājs bijis adjektīvs *mēļš*.

Aplūkojot dažādus rakstu avotus, hipotētiski var pieļaut, ka nereti violetas krāsas nosaukšanai ticis lietots arī krāsas nosaukums *purpurs* (ir gadījumi, kad tas uzlūkots kā īpaši intensīvs violetās krāsas tonis¹), kas, būdams sarkani violetas krāsas apzīmētājs, semantiski atšķiras no sarkanā, ar ko tas nereti ticis skaidrots vairākās 19. gadsimta beigu un 20. gadsimta sākuma vārdnīcās (šāds skaidrojums redzams, piem., K. K. Ulmaņa un G. Bražes vārdnīcā *purpurn, purpurroth* ‘sārkans kā purpurs, purpursārkans’ (Ulmanis, Braže 583), F. Mēkona «Svešu vārdu grāmatā» *purpurs* ‘skaists sarkanums’ (Mēkons 31), J. Dravnieka «Svešvārdu grāmatā» *purpurs* ‘skaista, ļoti dārga sarkana krāsa; apģērbs šai krāsā’ (Dravnieks II, 281)). Kā spilgts piemērs uzlūkojams Bībeles Vecās Derības latviešu tulkojumā rodamais *zils* un *sarkans purpurs*, kas, pēc autoreies ieskatiem, norāda un diviem dažādiem violetās krāsas toņiem: zili violetu un sarkani violetu, nevis zili sarkanu un sarkani sarkanu (skat. 2. Mozus grāmata 35. nodaļa 23. un 25. pantu: *Un ikviens, kam bija zils un sarkans purpurs², karmezīnā krāsoti diegi, smalki audumi, kazu vilna un iesarkanās aunu un āpšu ādas, tie to atnesa. 25 Un ikviena ar prasmi apveltīta sieva pati vērpa un atnesa savērpto zila un sarkana purpura dziju ..)*

1 Piem.: «Violetā ir otrās pakāpes krāsa, ko iegūst, sajaucot sarkano un zilo. Ne silta, ne auksta. – Visa plašā toņu gamma no gaišās ceriņkrāsas līdz tumšajam purpuram pieder jauktajai grupai .. Īpašs stāsts ir violetās krāsas vispārākā pakāpe – purpurkrāsa. Purpurs – tā ir bagātība, karaliskums, pārdabisks skaistums. No seniem laikiem tā ir imperatoru un augstāko priesteru krāsa un iemieso varu, garīgumu, diženumu, lepnumu un patiesību.» (Aldonis Vēriņš. Aizvien lillā // *Dārzs un Drava*, 2008. gada novembris, www.saimnieks.lv/Darzkopiba/Pukkopiba/5885-56k)

2 Šeit un turpmāk – raksta autoreies izcēlums.

Mūsdienu latviešu valodā adjektīvam *violets* skaidrojošajās vārdnīcās sniegts šāds skaidrojums:

violets

- ◀ Tāds, kam ir, piemēram, viršu ziedu krāsa. *Tumši v. Gaiši v. Violeti ceriņziedi. Violetas asteres. V. mētelis. Violeta tinte* (LLVV 8, 503).
- ◀ Iesarkani zils. *Violeta tinte. Violetas krāsas drāna. Violeti sarkana gaisma* (LVV 1987, 863).
- ◀ Tāds, kam piemīt krāsa, kas raksturīga, piem., ziedošiem viršiem; zilgani sārts. *Violeti ceriņi. Violetas krāsas drāna. Violeta gaisma* (LVV 2006, 1181).

Savukārt *lillā* vārdnīcās klasificēts kā sarunvalodas vārds iepretim literārās valodas vārdam *violets*, ar kuru tas ir arī skaidrots:

lillā

- ◀ *sar.* *Violets* (LLVV 4, 712).
- ◀ *sar.* *Violets* (MLVV).

Jāatzīst, ka abi šie adjektīvi krāsas nosaukuma nozīmē teorētiski patiešām apzīmē vienu un to pašu sarkani zilo vai zili sarkano krāsu, attiecīgi variējoties tumšākiem vai gaišākiem toņiem, uz ko savukārt norāda pievienotās vārdkopas, kā arī ilustratīvais materiāls. Tomēr nevar sacīt, ka viens no tiem būtu lietots izteikti biežāk, bet otrs – retāk (tā, piem., pārlūkprogramma *Google* krāsas nosaukumam *violets* uzrāda 380 lietojumus, *lillā* – 370 lietojumus; latviešu valodas korpus *miljons*, kurā apkopots miljons vārdlietojumu (sākot no 20. gs. 80. gadiem), krāsas nosaukumam *violets* uzrāda 5 lietojumus (t. sk. *violets, violeta, violeti*) un arī *lillā* – 5 lietojumus. Atšķirības redzamas korpusā *tīmeklis*, kurā apkopoti tekstu fragmenti no Latvijas meklētāja savāktajām tīmekļa lapām un kurš adjektīvam *violets* uzrāda 210 lietojumus, adjektīvam *violeta* 224, adjektīvam *violeti* 147 lietojumus, savukārt adjektīvam *lillā* vien 73 lietojumus). Drīzāk vietumis atšķiras situācijas, kurās viens vai otrs no tiem izmantots.

Piemēri ar ***violets***:

Violetās krāsas ogās, augļos un dārzeņos (piem., mellenes, upeņes, bietes, baklažāni, sarkanie galviņkāposti) esošās vielas uzlabo redzi un kuņģa darbību .. (www.woman.delfi.lv; skatīts 24.01.2009)

Tagad manā mājas pagalmā ir iestādīti balti un violeti ceriņu krūmi. Katru gadu pavasarī tie liegi zied un smaržo. (http://www2.la.lv/lat/latvijas_avize/; skatīts 23.12.2008)

Rododendru ziedi ir balti, dažādu toņu rozā, oranži, violeti, sarkani un dzelteni. (www.zt.lv/zt.php?id=2&fid=4718&full=true - 24k; skatīts 22.01.2009)

Sarkanu, violetu, zeltainu saules lēktu sagaidām vēl salas ziemeļu krastā un tad rāpjamiēs ar savu moderno autobusu pa šauru kalnu ceļu uz augšu. (www.impro.lv/?selected=articles&artId=CPGRIEKIJA3 - 45k; skatīts 23.01.2009)

Šīs sezonas galvenais akcents noteikti ir violeta lūpukrāsa. (www.stilaparks.lv; skatīts 19.01.2009)

Man ir bijuši gaiši rozā ar tumšākām šķipsniņām, arī violeti mati. (www.media.lv/kv200112/011222/04.htm - 13k; skatīts 22.01.2009)

Piemēri ar *lillā*:

Mājās aug parastās, mazās, lillā vīnogas. (gastonz.netparks.lv; skatīts 22.01.2009)

Interjerā visur atspīd lillā krāsa. Ir tāda senatnes noskaņa. Romantiska. (kafija.nuucha.lv; skatīts 28.08.2008)

Balto flokšu dobe ir pie dīķa, bet īpašuma robežu iezīmē lillā flokši un pīpenes. (www.edruva.lv; skatīts 04.08.2007)

Tagad gan sienas ir pelēkā krāsā, nevis šitik dumji lillā. (www.tribine.lv; skatīts 15.01.2008)

Skrienot pirmo ceļa posmu, gaisā virmoja lillā un balto ceriņu aromāts, kas ir daudz patīkamāks par visiem dārgajiem parfīmiem Rīgas glauņākajos veikalos. (<http://www.satori.lv/blogs/2053/diiv>; skatīts 22.01.2009)

Vēsākos, pārsvarā zilganos un lillā toņos tērptā Ada allaž «uzplanē» uz skatuves, franču mūzikai skanot, un ir īstena sieviete šarms. (www.dailesteatris.lv/; skatīts 20.01.2009)

Nu, rasols Toronto ir lillā krāsā, tie paši kartupeļu salāti, tikai klāt vēl bietes un siļķe. «Tas ir rasols?» man pēc tam jautāja. «Kur zirnīši? Desa?» (www.chef.lv; skatīts 18.01.2009)

Tad viņš kļuva lillā un sāka ārdīties: ar kādām drēbēm es pie viņa esmu ieradusies ..., ka es neko nesaprotu no modes, ka viņam kauns ar mani iet pa ielu .. (Mājas Viesis 11)

Visai bieži, piem., skaistumkopšanas salonu piedāvājumos, reklāmu, sludinājumu tekstos, rakstos par dārzkopību, ceļojumu aprakstos un citos lietišķa satura tekstos, semantiski un stilistiski gandrīz pilnīgi analogās vai pat gluži identiskās situācijās tiek lietots gan adjektīvs *violets*, gan adjektīvs *lillā* (skat. tabulu).

<i>gaiši violets</i>	<i>gaiši lillā</i>
<i>tumši violets</i>	<i>tumši lillā</i>
<i>spilgti violets</i>	<i>spilgti lillā</i>
<i>violeti flokši</i>	<i>lillā flokši</i>
<i>violetas acu ēnas</i>	<i>lillā acu ēnas</i>
<i>violets džemperis</i>	<i>lillā jaka</i>
<i>violets maks</i>	<i>lillā soma</i>
<i>interjers violetos toņos</i>	<i>guļamistaba lillā toņos</i>

Bet, piem., rakstos par psiholoģiju, teoloģiju, dabaszinātnēm, fiziku u. tml. izmantots galvenokārt adjektīvs *violets*, resp., attiecīgās krāsas literārais variants, piemēram:

Tradicionālā Adventa krāsa ir violeta, kas norāda, ka gaidāms ķēniņš, kā arī to, ka tas ir gavēņa laiks. (<http://svskola.l Leib.lv/>; skatīts 23.01.2009)

Violetā krāsa modina ilgas pēc gaismas un dzīvības, tāpēc to lieto gandares un svētapceru dienās: Adventā, gavēnī un svētkos, kas mudina uz grēku nožēlu. (KBV 8)

Mīkstums [mušmīrei] balts, zem virsmizīņas violets ar asu smaržu un garšu. (<http://dabaspasaule.ucoz.com/forum/7-7-1>; skatīts 16.01.2009)

Violetā ir smaga krāsa un tās pārpilnība var novest depresīvā stāvoklī. Violetā krāsa pozitīvi un terapeitiski iespaido iekaisuma procesus un ādas slimības. (<http://www.psihologijas-pasaule.lv/>; skatīts 17.01.2009)

Krāšņā [varavīksnes] loka ārējā mala ir sarkana, leņķis 42°, turpretī iekšējā – violeta. Pārējās krāsas izvietojušās atbilstoši tā loka gammai. (lv.wikipedia.org/wiki/Varavīksne; skatīts 16.01.2009)

Violetā – lielās plaknēs nogurdina uztveri, tāpēc, uzturoties šādi krāsotā telpā ilgstoši, izjūtams satraukums, nogurums un diskomforts. (www.tvnet.lv/; skatīts 25.05.2005)

Uzdevums – eksperimentāli noteikt sarkana, zaļa un violeta viļņa garumu un atzīmēt tā vietu krāsu spektrā. (www.lvava.gov.lv/; skatīts 16.01.2009)

Vai *violets* un *lillā* ir viena un tā pati krāsa, vai arī tie ir atšķirīgi vienas un tās pašas krāsas toņi, iespējams, pat divas atšķirīgas krāsas, kas apzīmējamās ar diviem atšķirīgiem adjektīviem? Liela nozīme te ir subjektīvajai krāsu uztverei, kas katram cilvēkam var būt atšķirīga.

Mani mati bija gari blondi, tad nogriezu līdz pleciem un nokrāsoju sarkanus, vēlāk man sarkanā krāsa apnika, nokrāsoju violetus, pēc tam man bija lillā grebene .. (<http://alternatiefashion.forumotion.com/>; skatīts 15.0.2009)

Istabā gaisma spoguļojas baltajās mēbelēs, uz violeta galdauta uzlikta vāze ar lillā miķeļšiem, savukārt virtuvē uz zila galdauta šķivis ar dzelteniem citroniem. (www.tirgusdienu.lv/ (Anna Rancāne. Lauku māja ar miķeļšiem); skatīts 05.11.2008)

Nav zināms, vai šajos divos piemēros ar violetus un lillā apzīmētas divas atšķirīgas krāsas vai vienas un tās pašas krāsas atšķirīgi toņi, vai arī divi dažādi adjektīvi lietoti kā sinonīmi.

Nākamajos divos piemēros nepārprotami redzams, ka violetus un lillā uztverti kā viena un tā pati krāsa – abi adjektīvi lietoti, lai izvairītos no viena un tā paša adjektīva atkārtošanās viena teikuma robežās:

Pašā jūras krastā no koka dēļšiem sasista terase ar violetiem plastmasas krēsliem un galdiem, kam pieskaņoti tādi paši lillā papīra galdauti .. (www.anothertravelguide.com; skatīts 05.11.2008)

Protams, ne visas sievietes var atļauties lietot violetu lūpukrāsu. Jāņem vērā, kas pašai piestāv. Lillā acu ēnas var lietot praktiski visas – tās piestāv gan brūnu, gan zaļu acu īpašniecēm (www.nra.lv; skatīts 30.09.2008)

Par to, ka violetus un lillā nereti tiek uztverti kā atšķirīgas krāsas, liecina daudzviet sastopamais salikto krāsu nosaukumu – vārdkopu violeti lillā un lillā violetus lietojums, piemēram:

Šoziem nagu galvenā aktualitāte slēpjas nagu lakas krāsās, kur topa virsotnē ir kristiešu svētā violeti lillā krāsa un karaliskais purpura sarkanais tonis. (news.frut.lv; skatīts 18.12.2007)

Meitenei ir interesanta violeti lillā acu krāsa. (<http://www.kurbijkurne.lv>; skatīts 21.11.2008)

.. laukums izveidots zieda formā ar .. violeti – lillā – zilo rožu ziedlapām, pārmaiņus ar baltām, zaļām un bāli rozīgām rozēm. (<http://www.rundale.net/29/>; skatīts 24.01.2009)

Ir diezgan daudz piemēru, kas pavisam nepārprotami liecina par adjektīvu violetus un lillā nošķiršanu un uztveršanu par divām atšķirīgām krāsām:

‘Cascade Mix’ – zemās lobēlijas nokareno dzinumu šķirņu sajaukums, kurā ir gaiši zilu, karmīnsarkanu, lillā, violetu un baltu ziedu augi. (www.saimnieks.lv/Darzkopiba/Pukkopiba/; skatīts 25. 01.2009)

Krāsas: dzeltena, oranža, gaiši brūna, brūna, bordo, sarkana, rozā, violeta, lillā, tumši zila, gaiši zila, gaiši, gaiši zila, terakota, gaiši zaļa, zaļa.. (www.freko.lv/index.php/trade/product/list/; skatīts 19.01.2009)

Šobrīd modē joprojām ir aktuālie ziemas sezonas toņi: lillā, violets, sarkans, sudrabs, melns, bet jau parādās arī jaunās pavasara toņu gammās .. (www.nails.lv/?s=aktualitates; skatīts 19.01.2009)

Aktuālās rudens krāsas – violetā un lillā. Izaicinājums – dziļš deklētē. (fruit.lv; skatīts 24.01.2009)

Violetas līdz tumši lillā olas – krāso aroniju sulā: uzvāra 1/2 litru aroniju sulas, tad novārījumā ieliek olas un ļauj 2 stundas ievilkties .. (www.poga.lv/; skatīts 25.03.2008)

Visbeidzot arī citāts, kas parāda, kādas tieši atšķirības valodas lietotājs domājas pamanījis starp abām krāsām:

Tātad violets ir ar siltu nokrāsu, bet lillā ar vēsu .. Gaišas ādas īpašnieci vairāk piestāvēs lillā tonis, bet tumsnējākam ādas tonim – violets. (Ieva, Nr. 34, 6)

Sastopams arī pretējs viedoklis: *violets* apzīmē tumšāku attiecīgās krāsas toni, bet *lillā* – gaišāku. Par šo jautājumu veiktais pētījums krievu valodā, piemēram, uzrāda, ka identisku zili sarkanu vai sarkani zilu krāsu vieni dēvē par violetu, bet citi – par lillā, vieni uzskata violeto par piesātinātāku, tumšāku, citi to pašu apgalvo par lillā, vieni par spilgtāku uzskata lillā, citi – violeto, nemaz nerunājot par to, ka pastāv atšķirīgi uzskati par zilās un sarkanās krāsas dominantī abos krāsu nosaukumos (skat. Bahļina 259, 260). Arī krievu valodas skaidrojošās vārdnīcas minētos adjektīvus (*фиолетовый* un *лиловый*) definē atšķirīgi:

Dala vārdnīca – *violets* ‘zili sarkans, piesātināts zilisārts, lillā ‘gaiši violets, ceriņkrāsas; rozā un gaišzilas krāsas sajaukums, zilgans, sārti zils’; Jefremovas vārdnīca – *violets* ‘tāds kam ir vijolišu krāsa: zils ar sarkanu nokrāsu, lillā’; *lillā* ‘tāds, kam ir vijolišu vai ceriņu krāsa; gaiši violets’; Ožegova vārdnīca – *violets* ‘lillā, vijolišu krāsas’; *lillā* ‘tāds, kam ir vijolišu vai tumšo ceriņziedu krāsa, violets’³.

3   Словарь Даля – *фиолетовый* ‘сине-багровый, густой сине-алый’, *лиловый* ‘светло-фиолетовый, сиреневый; смесь цветов розового и голубого, голубоватый, алоголубый’; Словарь Ефремовой – *фиолетовый* ‘имеющий цвет фиалки: синий с красноватым оттенком, лиловый’, *лиловый* ‘имеющий цвет фиалки или сирени; светло-фиолетовый’; Словарь Ожегова – *фиолетовый* ‘лиловый, цвета фиалки, *лиловый* ‘цвета фиалки или темных соцветий сирени, фиолетовый’. (www.mirslavarei.com)

Arī otrā valodā, kas veidošanās sākumos atstājusi lielu ietekmi uz latviešu valodu – vācu valodā – vērojama abu aplūkojamo adjektīvu paralēla eksistence – līdztekus tiek lietots gan adjektīvs *violets* (*violett*), gan adjektīvs *lillā* (*lila*) un abi pēc būtības apzīmē vienu un to pašu krāsu: *violets* ‘jaukta zili sarkana krāsa, sinonīms: vijolišķrāsa’; *lillā* (ne-lokāma forma) ‘gaiša, violeta krāsa, sinonīms: ceriņkrāsa’⁴ (GDF 653).

Apkopojot visu iepriekš teikto, jāsecina, ka gan adjektīvs *violets*, gan adjektīvs *lillā* latviešu valodā apzīmē vienu un to pašu krāsu, kuras toni no gaiša līdz tumšam var variēt, šai variācijai atspoguļojoties attiecīgā kontekstā (vārdkopas, salikšana, teikuma u. tml. robežās), bet to, kuram no šiem krāsas apzīmētājiem dot priekšroku katrā gadījumā, izvēlas paši valodas lietotāji. Pēc autora domām, robeža starp to, kurš no tiem ir uzlūkojams par literārās valodas vārdu, kurš – sarunvalodas vārdu, šķiet zudusi un vairākums lietotāju arī adjektīvu *lillā* lieto tieši tādās pašās situācijās un kontekstos kā adjektīvu *violets*, diference novērojama samērā ierobežotā skaitā gadījumu.

Atšķirība starp abiem krāsu adjektīviem parādās, aplūkojot citu aspektu – adjektīvs *violets* latviešu valodā lietots vienīgi krāsas nosaukuma nozīmē (*violets tērps*, *violeta tinte*, *violeti ziedi*), turpretim adjektīva *lillā* izmantojums ir plašāks – tas lietots gan krāsas nozīmē (*lillā zābaki*, *lillā mati*, *lillā sīpoli*, *lillā baklažāni*), gan ar citām nozīmēm.

Piemēram, adjektīva *lillā* lietojums ar nozīmi ‘tāds, kas ir alkohola reibumā’:

«*Vai tev kauns ar jel maz ir!*» – «*Maz gan, kad esmu sadzēries,*» viņš jautri atbildēja. «*Un Urga tev taču būs stāstījis, ka, šūpuli pirkdams, biju gluži lillā.*» – «*Kad tad tu neesi «lillā»?*» Līze rupji iesaucās. «*Kauns gan ir, kad apdomā, ka tik jauns cilvēks jau tik liels dzērājs!*» (Blaumanis I, 377)

Esmu lillā-pillā no trešdaļpudeles vīna .. (www.nekur.lv; skatīts 09.2008)

Mans ir lillā un galīgi apjucis. (klab.lv; skatīts 03.07.2007)

«*Mūsu sādžā visi vienmēr ir pillā,*» tā viņš mēģinājis sevi attaisnot. *Diemžēl drīz vien draugam gadījās pārliecināties, ka tā ir patiesība .. Mēs četri te lillā vien dzīvotu, un kāds no mums nepilnu četrdesmit gadu vecumā jau būtu smilšu kalniņā.* (http://www2.la.lv/lat/latvijas_avize/; skatīts 28.09.2007)

4 *violett* ‘Mischung von Blau und Rot entsteht ≈ veilchenfarben’; *lila* indeklinabel ‘von heller, violetter Farbe ≈ fliederfarben’.

Šim nozīmes pārnesumam iespējami divi hipotētiski skaidrojumi: 1) sakars uz fonētiskās līdzības pamata ar vārdu *pillā* ‘stipra reibuma pakāpē’; 2) metaforisks sakars ar dzērāja sejas (arī deguna) krāsu (līdzīgi kā vārdam *ziliķis* (LLVV 8, 633 *zildegunis*) ar nozīmi ‘alkoholīķis; dzērājs’.

Ar šādu semantiku adjektīvs *lillā* izmantots arī I. Ziedoņa «Lillā pasakā», kas sākas šādi:

Dzīvoja reiz cilvēks, kuram ļoti garšoja šņabis .. Cilvēkam ar šņabi galvā sāka krāsoties deguns, ar katru dienu vairāk un vairāk tas kļuva sarkans, tumši sarkans, līdz pārvērtās koši lillā krāsā. Visā apkārtnē nevienam nebija tik koši lillā deguna. Ja viņa degunu iemērc vāzē, kurā ielikti baltie ceriņi, tad tie drīz vien nokrāsojās lillā kā visi ceriņi. Viņa bērni nemaz negāja uz veikalu tinti pirkt – tikai palūdza, lai tētis iemērc degunu glāzē. Briteņu paturēja, un tinte kļuva īsta, stipra lillā tinte. (Ziedonis VIII, 34)

Šajā tekstā adjektīvs *lillā* lietots vienīgi krāsas nozīmē, tomēr nav noliedzams tā dziļākais semantiskais saistījums ar *lillā* nozīmi ‘tāds, kas ir alkohola reibumā’.

Adjektīva *lillā* lietojums ar nozīmi ‘vieglprātīgi, bez liekām raizēm, bezrūpīgi’ galvenokārt sastopams vārdkopā *dzīvot lillā*:

*Kam nauda ķešā skan, tam bļoda vienmēr pilla,
Vai šodien, vai ar rīt, arvien viņš dzīvo lillā.
Viņš dzimumdienas svin un rīko lielus rautus,
Bet kam tās naudas nav, tas pakasa sev... galvu.*

(www.tvnet.lv (tautas daiļrade))

Tavs puisītis dzīvo lillā, jau nopircis 2 mārciņas siera un ½ mārciņas kakao. (www.ailab.lv (no Raiņa vēstules Aspazijai); skatīts 27.09.2008)

Arī kontekstā ar pretēju nozīmi:

Pastāstīju par ķibeli un apjautājos pretim, kā veicas viņam, uz ko viņš atbildēja, ka «šimbrīžam šķidri lillā!». Kāpēc šķidri lillā? Nepildoties plāns; kā jau pēc svētkiem, visiem kabatā svilpo vējš .. (Ezera 1984, 69)

Netieši analoga semantika adjektīvam *lillā* jaušama arī citos piemēros:

Nesen šīs dziesmas iespaidā pat iegādājos lillā velveta žaketi. Pats par to nosmējos .. Kādēļ gan nesākt ģērbties lillā, ja reiz tā sajūties? Lūk, ko labas dziesmas dara ar cilvēkiem...

*Vīrs pie kioska stāv lielā hūtē.
Pērkot avīzi, tam sejā smīns,
Rokā spieķis, marmelāde tūtē,
Un pie sāniem lillā limuzīns.*

(K. Dimīters «Lillā limuzīns»)

«Mazs lillā bruņurupucis čāpo pa lillā Brīvības ielu un lielā ātruma apzēn 7.trolejbusu .. Lillā lietūs lāses nosmērē saulei muti, un tā dusmīgi izspļauj daudz lillā ziepju burbuļus, kas krītot pārvēršas par.. lillā bombongām!?! Jancis, neticēdams savām acīm, noņem lillā saulesbrilles, lai steigtu tās salasīt..» Uzdāvēni kādam negaidīti dīvainu notikumu, kas darīs šā cilvēciņa prātu jautru un piešķirs dienai atšķirīgu mirdzumu. (<http://www.zemenitessniega.lv/>; skatīts 15.01.2009)

Identiska semantika adjektīvam lillā rodama arī izsauksmes vārdā *opā lillā!*, piem.:

.. tās būtnes nesūdzas par grūto dzīvi – viss iet opā lillā (www.katedrale.lv; skatīts 12.12.2008);

Kristietība nav stāsts par to, ka viss iet opā lillā, divi eņģeļi iet pa priekšu un kaisa rožlapiņas (no svētrunas Latvijas Kristīgajā radio 25.01.2009).

Tādējādi redzams, ka, lai gan adjektīvu *violets* un *lillā* lietojums valodā daudzkārt dublējas, tiem rodamas arī atšķirības. Runājot par šiem adjektīviem kā krāsas apzīmētājiem, vien valodas lietotāju ziņā ir izlemt, kuru no tiem attiecīgajā kontekstā izmantot, kā arī to, vai nepieciešams respektēt vārdnīcu sniegto šo adjektīvu piederību dažādiem valodas stiliem.

Literatūra

Bahiļina – Бахилина Н. В. *История цветообозначений в русском языке*. Москва: Наука, 1975.

Blaumanis I – Blaumanis R. *Kopotī raksti*. I. Rīga: Cīrulis. 1993.

Dravnieks I – Dravnieks J. *Svešvārdu grāmata*. Jelgava, 1906.

Dravnieks II – Dravnieks J. *Svešvārdu grāmata*. Jelgava, 1914.

Ezera – Ezera R. *Pati ar savu vēju. 2. grāmata. Nodevība*. Rīga: Liesma. 1984.

GDF – *Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache*. Berlin. München. Wien. Zürich. New York: Langenscheidt, 2003.

Ieva – Ieva. *Žurnāls*. 2007.

KBV – *Katoļu Baznīcas Vēstnesis*. Žurnāls. Nr. 21, 2004.

Langijs – *Lettisch-Deutsches Lexicon worinnen Der Lettischen Sprachen Gründ, Wörter, Bedeutung vnd Gebrauch in deutscher Sprachen gezeigt vnd erkläret werden... außgegeben von Johanne Langio, Pastoren zur Ober vnd Nieder-Bartaw in Curland*. 1685. – Nīcas un Bārtas mācītāja Jāņa Langija 1685. gada latviski-vāciskā vārdnīca ar īsu latviešu gramatiku. / Pēc manuskripta fotokopijas izdevis un ar apcerējumu par Langija dzīvi, rakstību un valodu papildinājis E. Blese, Dr. phil., Latvijas universitātes profesors. Rīga: Latvijas Universitāte, 1936.

Lejniece – Lejniece G. Mēļš. // *Latviešu valodas kultūras jautājumi*. 15. laidiens. Rīga: Liesma, 1979.

LLVV – *Latviešu literārās valodas vārdnīca*. 1.–8. sēj. Rīga: Zinātne, 1972–1996.

LVV 1987 – *Latviešu valodas vārdnīca*. Rīga: Avots, 1987.

LVV 2006 – *Latviešu valodas vārdnīca*. Papildinātais izdevums. Rīga: Avots, 2006. Mājas Viesis – *Mājas Viesis*. Žurnāls. Nr. 21, 2003.

Mancelis – *Letts/ das ist Wortbuch/ Sampt angehengtem täglichem Gebrauch der Lettischen Sprache; Allen und jeden Außheimischen/ die in Churland/ Semgallen und Lettischem Lieffflande bleiben/ und sich redlich nehmen wollen/ zu Nutze verfertigt/ Durch Georgium Mancelium Semgall der H. Schrift Licentiatum &c. Erster Theil. Cum Grat. & Priv. S. R. M. Svec. Gedruckt unnd verlegt zu Riga durch Gerhard Schröder Anno M. DC. XXXVIII [1638]*

ME – Mīlenbahs [Mülenbachs] K. *Latviešu valodas vārdnīca*. (Lettisch-deutsches Wörterbuch). Rediģējis, papildinājis, turpinājis J. Endzelīns I sēj. Rīga, 1923–1925; II sēj. Rīga, 1925–1927; III sēj. Rīga, 1927–1929; IV sēj. Rīga, 1929–1932.

Mēkons – Mēkons F. *Svešu vārdu grāmata*. 1878.

MLVV – *Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca* (tapšanas stadijā, www.ailab.lv ievietota daļa no A līdz Ļ)

SVV – *Svešvārdu vārdnīca*. Rīga: Jumava, 1999.

Ulmanis, Braže – Ulmanis K. K., Braže G. *Lettisches Wörterbuch von Ulmann und Brasche. Zweiter Theil. Deutsch=lettisches Wörterbuch* .. Riga u. Leipzig: 1880.

Ziedonis – Ziedonis I. *Raksti*. 8. sēj. Rīga: Nordik, 1997.

The Semantics and Usage of Adjectives *violet* and *purple* in the Latvian Language

Summary

In the Latvian explanatory dictionaries, the adjective *purple* is classified as a colloquialism as opposed to the literary language word *violet*. Both of these adjectives, in terms of the name of the colour, theoretically stand for the

same red-blue or blue-red colour. In reality, however, it is often the case that they are considered to be two different tones of the same colour that are to be designated by two different adjectives (e.g., *the trendy winter season tones are still in fashion: purple, violet, red, silver, and black*).

Both the adjective *purple* and the adjective *violet* have entered the Latvian language relatively late – at the turn of the 19th and 20th centuries.

While the adjective *violet* is in the Latvian language used only in the sense of a colour designation (*violet costume, violet ink, violet flowers*), the usage of the adjective *purple* is broader: it is used both to designate a colour (*pink boots, pink hair, pink onions, pink aubergine*) and in the sense «a person dizzy from alcohol» (*all the world pink and pouring over, I'm pink'n'drunk from a third of a bottle of wine*), and in the phrase *to live pink* and in the exclamatory word *hoopla pink* with the meaning «lightmindedly, carelessly».

Although the usage of the adjectives *violet* and *pink* often duplicates in the language, differences can also be found. When speaking of these adjectives as colour designations, it is only for the language users to choose, which of them to use in a given context, and also to decide whether or not to accept the claim of the dictionaries regarding the adherence of these adjectives to different language styles.

Juris BALDUNČIKS

ANĢĻU VALODAS IETEKMES DESMIT IZPAUSMES VEIDI MŪSDIENU LATVIEŠU VALODĀ

Šis raksts ir mēģinājums maksimāli pilnīgi konstatēt anĢļu valodas ietekmes sfēras latviešu valodā un īsi komentēt svarīgākos ietekmes veidus, jo visu problēmu loku detalizēti aplūkot vienā rakstā nav iespējams.

20. gadsimta beigās un 21. gadsimta sākumā valodu kontaktu izraisītā ietekme vairs nav atspoguļojama vēl nesen aktuālajā valodu kontaktu klasifikācijā: tiešie (divu valodu runātāji apdzīvo vienu teritoriju – vai vismaz eksistē lingvistiski jaukta starpjosta –, un kontakts skar gandrīz visus valodas līmeņus) un netiešie jeb attālinātie (divu valodu runātājiem nav saskarjostas, un kontakts izpaužas atsevišķu kultūrvārdu aizgūšanā). Minētos apstākļus lielā mērā ir izlīdzinājusi cilvēku brīva pārvietošanās un visaptveroši plašsaziņas līdzekļi. Piemēram, patlaban Latvijā anĢļu valodas ietekme jau gandrīz pārspēj krievu valodas ietekmi padomju laikos, kad šeit dzīvoja ļoti liels skaits krieviski runājošo, Latvija bija PSRS sastāvdaļa un gandrīz visi latvieši pietiekami labi runāja krieviski.

Pirms gadiem trīsdesmit atklāti uzrakstīt par krievu valodas ietekmi uz latviešu valodu nebija iespējams gan autora, gan izdevēja pašcenzūras dēļ, jo neviens nevēlējās riskēt – reakcija uz šādu rakstu nebija prognozējama. Tomēr uz krievu valodas negatīvās ietekmes izpausmēm pusaizplīvurotā veidā paretam norādīja valodnieki, terminologi, tulkojumu recenzenti un literāti, bieži nemaz neminot ietekmes avotu (skat. arī Strelēvica-Ošiņa 2008, 84–85).

Mūsdienās, palūkojoties uz izkārtnēm, afišām vai reklāmām Latvijas pilsētās (par ministriju dokumentiem un citiem oficiāliem tekstiem nemaz nerunājot), var sajust visaptverošu anĢļu valodas fonu, kas vēl lielākā koncentrācijā atrodams internetā. Protams, ielās un televīzijas kanālos nepārtraukti dzirdama arī krievu valoda, taču tās ietekme šķiet mazinājusies, jo šai valodai Latvijā ir zudis varenais administratīvi oficiālais statuss. Pēdējos desmit gados krievu valoda Latvijas vidē arvien lielākā mērā kļūst par anĢļu valodas palīgu vai atbalstītāju. Tā iemesls ir krievu valodas pārblīvētība ar anglicismiem reklāmā,

tirdzniecības, mūzikas, sporta un dažu citu nozaru komunikācijā. Ir pilnīgi skaidrs, ka šo divu lielo valodu saskaņota darbība ir pārāk liels spiediens uz mūsdienu vidusmēra latvieti, kas maz lasījis, maz klausījies vecmāmiņas valodā un gandrīz neko nezina par vārdnīcām, bet daudzas stundas dienā pavadījis pie datora. Cilvēki, kuriem bērniībā un jaunībā nav izveidojies pietiekami stabils dzimtās valodas leksiski semantiskās sistēmas pamats, daudz vieglāk pakļaujas svešai ietekmei, taču indivīda lingvistiskā spēja var ievērojami uzlaboties, ja kāds ārējs impulss viņam liek padomāt par valodu, meklēt papildinformāciju par pareizu valodas lietojumu un pēc tam sajūst zināmu gandarījumu vai pat vēlmi pamācīt citus.

Atriežoties pie angļu valodas ietekmes, nākas konstatēt, ka netrūkst publikāciju par dažādām šīs ietekmes izpausmēm, taču lielā daļā rakstu jaušama īpaša attieksme – tiek uzskatīts, ka vācu un krievu valodas ietekme pagātnē bijusi visumā negatīva un pretdarbība tai vērtējama pozitīvi, turpretī angļu valodas ietekme ir tikai nedaudz negatīva un vēršanās pret to ir klajš pūrisms, kas kritizēts Rietumos un neatbilst 21. gadsimta pamatnostādņēm, asociējas ar neiecietību, nedemokrātismu u. tml. Tomēr valodniekam, kas ilgstoši pētījis valodu kontaktu dažādas izpausmes, iepazīnies ar latviešu valodas attīstības gaitu pēdējos 150 gados un piedalījies latviešu valodas pozīciju stiprināšanā padomju periodā, šāda attieksme vismaz daļēji nav pieņemama. Sabiedrībai ir nepieciešama pietiekami plaša un objektīva informācija par procesiem mūsdienu latviešu valodā, detalizēta un kompetenta parādību analīze, kā arī vērtējums un ieteikumi, kuru izstrādē vajadzētu balstīties uz latviešu valodas attīstības tradīcijām un zināmu iekšējo loģiku, nevis kaut kur pasaules otrā malā pausti apsvērumiem, kam pamatā ir citu valodu attīstības gaita un sociālā vide. Cerams, ka tuvākajā laikā šāds pētījums tiks veikts.

Angļu valodas ietekmes desmit izpausmes veidi ir nosacīts apzīmējums. Gandrīz visus šos izpausmes veidus varētu aplūkot vienā blokā – burtiska kopēšana. Tomēr detalizētāks daļējums ļauj reljefāk izcelt angļu valodas ietekmes pārsteidzoši plašo diapazonu, kas, iespējams, liks sabiedrībai nopietnāk izvērtēt mūsdienu procesus valodā. Šā raksta autora vērojumi un valodas faktu krājums, kā arī citu valodnieku publikācijas ļauj izšķirt šādus ietekmes veidus:

- 1) angļu valodas vārdu aizgūšana vai aktivizēšana;
- 2) angļu-latviešu tulkotāja viltusdraugi;

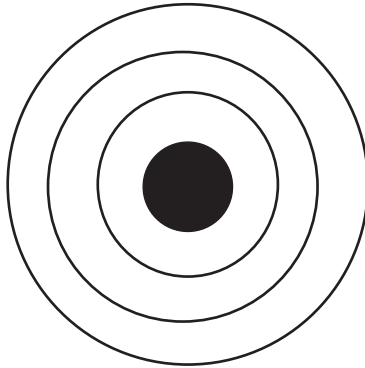
- 3) pamatekvivalenta semantiskā hipertrofija;
- 4) angļu valodas frazeoloģismi;
- 5) angļu valodas gramatiskās (morfoloģiskās) iezīmes;
- 6) angļu valodas sintaktiskās iezīmes;
- 7) angļu valodas svešiespraudumi;
- 8) ortogrāfija (lielie burti, pēdiņu nelietošana u. c.);
- 9) skaitļu un decimāldaļu pieraksts;
- 10) angļu iniciāļsalikteni un to angliskā izruna.

Angļu valodas ietekmes apskats būtu jāsāk ar, iespējams, vislabāk izprotamo valodu kontaktu rezultātu – leksisko vienību aizgūšanu.

1. Angļu valodas vārdu aizgūšana vai aktivizēšana

Rakstā ar nodomu nav lietots vārds «anglicisms», jo pēdējās desmitgadēs ietekmes potenciāls ir gandrīz visiem angļu valodas elementiem neatkarīgi no to etimoloģiskajām saknēm, piemēram, latīņu cilmes vārdiem, kas angļu valodā laika gaitā modificēti; angļu jaundarinājumiem no klasisko valodu vārddalām; senākiem aizgūvumiem no citām valodām, kas angļu valodā guvuši semantiskas un stilistiskas papildiezīmes utt., proti, tie ir vārdi, kas latviešu valodas lietotāju runā vai rakstos nonākuši tikai tāpēc, ka tie ir angļu valodā. Latviešu valodā atšķirībā no dažām citām valodām ir izveidojušies latīņu un sengrieķu cilmes vārdu un vārddalū noformēšanas modeļi, tāpēc daļai no angļu valodas aizgūto vārdu ir izteikts rakstu formas veidols (ja vārdam sākotnēji ir angļu valodas īpatnības, tās tiek pārveidotas standartizācijas procesā, piemēram, *pablisiti* (angļu *publicity*) tiek pārvērsts par *publicitāti*, *defišense* (angļu *deficiency*) kļūst par *deficienci*, turpretī *teletaips* (angļu *teletype*) tā arī netika pārveidots par *teletipu*).

Lai labāk varētu izvērtēt aizgūšanas kvantitatīvos un kvalitatīvos rādītājus, nepieciešams izmantot kādu klasifikācijas aparātu. Iespējams, ka šim nolūkam var konstruēt kaut ko līdzīgu «kodolsistēmai», atspoguļojot valodu kā kodolu ar tam apkārt izvietotām orbītām. Kodols ir aptuveni 3500 leksikas pamatvienību, ko lieto visbiežāk; pirmajā orbītā ir apmēram tikpat liela leksikas grupa, ko lieto diezgan intensīvi, bet nākamās orbītas atspoguļo arvien perifēriskākus leksikas slāņus.

Gan kodols, gan katra orbīta ir sadalāma segmentos: 1) literārais (standartizētais) segments, 2) subliterārais segments. Līdz ar to mēs iegūstam pamatfonda zonu (kodols ar aptuveni 5 orbītām), kurā ir divi segmenti, un perifērisko zonu (attālākās orbītas), kurā arī ir divi iepriekš nosauktie segmenti. Jebkuru svešo leksisko vienību, kas jau ir ienākusi (vai tikai ienāk) latviešu valodā, var novērtēt kodolsistēmas ietvaros. Tas sniedz priekšstatu, kurā fondā un fonda daļā (orbītā) «svešinieks» potenciāli izvietosies. Ja tas ir subliterārais segments, valodas kultūras aspektā īpaša problēma nerodas, jo šo segmentu sabiedrība parasti nemēģina standartizēt. Šādu lietojumu var ilustrēt, piemēram, internetā atrodamie privātpersonu teksti ar privātas komunikācijas raksturu: *Taisot savu unitu paskālā, nekas īpaši advancēts nav vajadzīgs, svarīgākais, kas nāk klāt, ir interface un implementation* (Anonīms 2007).

Cita lieta, ja svešais vārds [ie]spiežas kādā no literārā (standartizētā) segmenta orbītām. Šeit svarīgs faktors ir aizguvuma vieta latviešu valodā. Eksotisku dzīvnieku, augu un parādību apzīmējumi galvenokārt ieņem vietu attālākās orbītās – diez vai ir vērts pūlēties ar to latviskošanu (Veisbergs 2005a, 14). Līdzīga attieksme varētu būt pret īslaicīgām modes parādībām, piemēram, Terminoloģijas komisijai nevajadzētu šķiest enerģiju *bermudu* vai *pīrsinga* latviskošanai, ja bez uzmanības paliek daudz nopietnāki jautājumi. «Svešinieka» aptuveno funkcionālo jaudu un semantisko mikrolauku latviešu valodā salīdzinoši ātri var konstatēt ar ekspresaptaujām un interneta pārlūkprogrammām. Pamatfondā citvalodu vārdi diezgan reti ir tīri leksikas papildinājumi. Parasti kāda vārda ienākšana vai izzušana konkrētajā valodas sistēmas mikrolaukā izraisa lielāku vai mazāku pārkārtošanos. Jau 20. gadsimta vidū valodu kontaktu pētnieki H. Fogts un U. Weinreih (Weinreich 1953, 1)

norādījuši uz maldīgiem uzskatiem, ka valodas papildinājumi vai zudumi nesaistās ar sistēmas reorganizāciju (jo tad vispār jāatsakās no sistēmas jēdziena). Tāpēc vispirms jānoskaidro «svešinieka» leksiski semantiskā apkaimē un iespējamās pārmaiņas jau esošajos tuvas nozīmes vārdos. M. Stengrevica pamatoti norāda, ka svešie ienācēji cenšas kļūt par vienīgajiem attiecīgā nojēguma apzīmējumiem (Stengrevica 2005, 7). Lai arī galvenais aizgūšanas iemesls ir jaunu parādību, lietu un abstraktu jēdzienu nosaukšana, piemēram, *mārketings*, *peidžeris*, *eskeipisms*, valodas lietotāji nereti iesaista citvalodu vārdus, kuru nozīmes izteikšanai latviešu valodā jau ir citi apzīmējumi, piemēram, *atraktīvs* (*pievilcīgs*), *bārtenders* (*bārmenis*), *ofiss* (*birojs*), *recepcija* (*reģistratūra*), *skūteris* (*motorollers*), *šelteris* (*patvertne*). Šajā gadījumā jāizšķir divi galvenie svešā vārda lietošanas iemesli: 1) apzināts lietojums, lai izteiktu kādu īpašu nozīmes niansi vai stilistisku nokrāsu; 2) burtisks pārņēmus, kam pamatā zināšanu trūkums, pārpratums, paviršība vai steiga (daļēji tas ir saistāms ar tulkotāja viltusdraugu problēmu).

Dažkārt svešcilmes vārdu oficiāli apstiprina tikai vienā nozarē ar pārliecību, ka tas paliks konkrētajā un no kodola tālajā orbitā, bet drīz vien tas pāriet arī uz citām jomām, piemēram, *monitorings* (Ūdris 2005, 144). Līdzīga situācija bija ar vārdu *autoserviss*, kas 60. gadu beigās tika piešķirts automobiļu remonta uzņēmumiem, bet pakāpeniski tā īsinātā forma *serviss* ieviesās daudzās citās jomās. Vai uzraksts SERVISS uz mazas atslēgu darbnīcas sienas ir ieguvums latviešu valodā?

Angļu valodas ietekmes izpausmju klasifikācijas pirmajā punktā jārunā ne vien par jaunu valodas vienību aizgūšanu, bet arī par esošo aizguvumu funkcionālā diapazona un lietojuma biežuma būtisku palielināšanos jeb pāreju uz orbitām, kuras atrodas daudz tuvāk kodolam un ir blīvāk strukturētas (semantikas paplašināšanai var būt daļēja saistība ar tulkotāja viltusdraugu problēmu). Šādam procesam valodnieki diemžēl ļoti reti pievērš uzmanību.

Nav šaubu, ka funkcionālas pārmaiņas ietekmē mikrolauku kārtojumu, piemēram, aizguvums izspiež pašcilmes vārdu(-us). Pietiek minēt vārdu *aktivitāte(-es)* (Baldunčiks 2005, 7; Baldunčiks 2005a, 62) vai *business*, kuri funkcionāli nomāc vai pat izspiež latviešu vārdus *pasākums*, *darbība*, *nodarbe*, *norise* un *uzņēmējdarbība*, *saimniekošana*, *saimniecība*, *uzņēmums*. Vārds *business*, ko līdz 20. gadsimta 80. gadu beigām galvenokārt lietoja sarunvalodā, lai apzīmētu kādu neoficiālu darījumu vai pat nelikumīgu saimniecisku darbību, pēdējos gados ir

kļuvis par vienu no galvenajiem vārdiem latviešu valodā. Šķiet, ka pavisam drīz tajā būs iemiesojušās pilnīgi visas atbilstošā angļu vārda nozīmes un nozīmju nianse, bet to līdzšinējie latviešu valodas apzīmējumi paliks tikai pašu patriotiskāko latviešu valodas lietotāju leksikā.

Laikmetā, kad terminu un tehnisku nosaukumu radīšanu no inženieriem un zinātniekiem arvien vairāk pārņem tirgvedības un reklāmas speciālisti, sastopamies ar neloģiskiem, dažkārt pat bezjēdzīgiem, bet masu apziņā acīmredzot par ļoti pievilcīgiem uzskatītiem apzīmējumiem. Viens no tādiem ir *biznesa klase* (angļu *business class*). Pasažieru pārvadāšanā tas daudzviet izspiedis daudz loģiskāko *pirmo klasi*. Pēdējā laikā vārdkopu *biznesa klase* var raksturot kā lavīnu – tā tiek izmantota visneiedomājāmākos veidos, bieži ar diezgan miglainu loģisku sakaru, acīmredzot cerībā uz mūsdienu cilvēka vārdu uztveri noteiktas etiķetes («birkas») formā. Lūk, daži piemēri: *biznesa klases viedtālrunis*; *biznesa klases sakaru rīks Nokia 6300*; *biznesa klases portatīvais dators*; *biznesa klases interneta un datu pārraides pakalpojumi*; *biznesa klases interneta pieslēgums*; *biznesa klases tintes printeris*; *biznesa klases risinājumi*; *moderna mazgabarīta biznesa klases lidmašīna*; «Audi A3» – *mazā biznesa klase*; *Lexus GS* – *jaudīgs biznesa klases sedans*; *Viesnīca «Līva»*: *biznesa klases numuri* .. *biznesa plus klases numuri*; *biznesa klases istabas* – *Radisson SAS Daugava Hotel*; *nodevusi ekspluatācijā jaunu biznesa klases dzīvojamo ēku Zaubes Nams*; *uzsākt biznesa klases nama celtniecību Rīgā, A. Briāna ielā 11*; *Mācības ir paredzētas vadītājiem ar zināšanām Biznesa Klases līmenī vai pabeigtu augstāko izglītību biznesa vadībā*; *Biznesa klases grupa. Tā ir grupa, kas galvenokārt paredzēta uzņēmējiem*; *biznesa klases izstāde*; *Biznesa klases arābu valodas kursi*; *biznesa klases depozīta galvenā priekšrocība*; *biznesa klases moto kurjeri*; *biznesa klases jumta logi*; *biznesa klases papīrs*; *biznesa klases vīriešu uzvalki*; *no Rīgas uz Tallinu ar biznesa klases autobusu*.

Bez identiskajiem aizguvumiem (identismiem) vēl jārunā par citu aizguvumu grupu – kalkiem. Kalki latviešu valodniecībā pagaidām maz pētīti, lai gan to skaits sniedzas tūkstošos (lielākā daļa radusies vācu un krievu valodas ietekmē). Kalku izpratnē būtu jāvadās pēc pasaulē vispārpieņemtām nostādnēm (Laua 1981, 135), tāpēc I. Freimanes kalku klasifikācija (Freimane 1993) uzskatāma par nepārdomātu eksperimentu. Diemžēl šī aplamā pieeja pārņemta arī «Valodniecības pamatterminu skaidrojošajā vārdnīcā». Mūsdienu kalku apskatā

Īpaša uzmanība būtu jāpievērš semantiskajiem un frazeoloģiskajiem kalkiem, kas saistāmi arī ar pamatekvivalenta semantisko hipertrofiju un metaforizācijas problēmu. Jau pirms simt gadiem K. Mīlenbahs ļoti pareizi norādījis uz diviem galvenajiem jaunvārdu paveidiem: oriģinālajiem un tulkotajiem (mūsdienu izpratnē – kalkiem), par augstvērtīgākiem atzīstot oriģinālos jaundarinājumus (Mīlenbahs 1909, 47). Viņš arī pievērsis uzmanību diviem valodas runātāja tēlu un asociāciju (Mīlenbaha izteiksmē – gleznu, līdzību) avotiem: latviskajam un svešajam. Piemēram, valodniecības termins *locījums* radies latviskās mentalitātes iespaidā (koku, augu galotņu locīšanās), bet kalkošanas rezultāts būtu – *kritiens* (pēc krievu *надеж*, vācu *Fall*, latīņu *casus* un dažu citu valodu parauga). Protams, tik veiksmīgi oriģināldarinājumi nav bieža parādība, parastāka ir burtiska tulkošana. Domājams, ka «kritienam» līdzīgs ir arī pēdējā laikā dzirdētais neveiksmīgais semantiskais kalks [*veikalu*] *ķēde* (angļu *chain*). Daudz piemērotāks gan pēc zināmas tradīcijas, gan arī pēc vizuāli asociatīvās uztveres ir [*veikalu*] *tīkls*.

2. Angļu-latviešu tulkotāja viltusdraugi

Par tulkotāja viltusdraugiem jeb pseidoekvivalentiem var runāt tikai situācijā, kad mērķvalodai jau ir pietiekami attīstīta leksiski semantiskā sistēma (tā fiksēta normatīvos – vai vismaz literāro statusu apliecinošos – leksikogrāfiskajos avotos) un publicētas pietiekami plašas divvalodu vārdnīcas. Šie nosacījumi avotvalodas un mērķvalodas sinhroniskā sastatījumā ļauj konstatēt leksēmu «viltus» raksturu. Latviešu valodā pirmie angļu valodas viltusdraugi parādījās ap 19. un 20. gadsimta miju, līdz pat 20. gadsimta beigām to skaits bija nenozīmīgs. Leksisko pseidoekvivalentu skaits strauji pieauga 90. gadu sākumā, kad tulkošana no angļu valodas kļuva daudz intensīvāka. Tieši ar nepietiekami profesionālu tulkotāju darbu un lielu steigu skaidrojama burtiskā angļu valodas vārdu kopēšana, nemaz nedomājot par to semantiku. Jāpiebilst, ka arī K. Mīlenbahs sasteigtus tulkojumus uzskatīja par vienu no galvenajiem «valodas nezāļu» avotiem (Mīlenbahs 1909, 64).

Pašlaik latviešu valodā labi pamanāmi vairāki desmiti angļu-latviešu tulkotāja viltusdraugu. To vidū ir neliels skaits pilnīgu viltusdraugu, piemēram, *akadēmiķis*, *inteliģence*, taču lielākā daļa ir daļēji

viltusdraugi (*aktivitāte(-es), ambiciozs, divīzija, kapacitāte, konspirācija, kontrole, misija, morāle, rallijs* u. c.). Viens no nepatīkamākajiem pseidoekvivalentu izpausmes gadījumiem ir angļu valodas vārda *technology* burtisks tulkojums (*tehnoloģija*), kas pēdējo 8–10 gadu laikā ne tikai izjaucis vairākām paaudzēm labi zināmo vārdu savienojumu *zinātne un tehnika*, bet arī ieviesis semantiski amorfo vārdkopu «modernās tehnoloģijas», ar kuru apzīmē ne tikai tehnoloģijas, bet arī tehniku, aparātus, ierīces, aprīkojumu, programmatūru, sistēmas, tehniskos standartus, metodes (metodiku) un citas lietas (Baldunčiks 2008, 29–32). Nepieciešams atgādināt, ka līdz 20. gadsimta beigām vārdam *tehnoloģija* bija šādas nozīmes: ‘metožu un procesu kopums (kā) apstrādei vai pārveidošanai’ vai ‘šāds apstrādes vai pārveidošanas process’, kā arī ‘zinātne par izejvielu, materiālu, pusfabrikātu vai izstrādājumu pārmaiņām ražošanas procesā’. Pēdējā nozīmē uzskaitījums būtu jāpapildina ar vēl vienu svarīgu apstrādes objektu – informāciju. Par minēto tradicionālo nozīmju aktualitāti var pārliecināties, pārlūkojot Latvijas Zinātnes padomes izveidoto ķīmijas inženierzinātnes apakšnozaru sarakstu (LZP 1999). Latviešu valodas runātājiem vajadzētu ievērot, ka dažādu izstrādājumu, ierīču un aparātu (automobiļu, datoru, televizoru, darbgaldu, kosmosa kuģu, satelītu u. tml.) apzīmēšanai vārds *tehnoloģija* neder, te jārunā par *tehniku* (autotehnika, datortehnika, kosmiskā tehnika u. tml.). Vārds *tehnoloģija* izmantojams šādos tradicionālos kontekstos: *šos ķieģeļus izgatavo pēc jaunas tehnoloģijas; jauna tehnoloģija krāsaino metālu izdalīšanai no rūpnieciskiem šķīdumiem; plazmas griešana ir augstvērtīga metāla griešanas tehnoloģija; silikāta bloku ražošanas tehnoloģija nodrošina augstu izmēru precizitāti, kas ļoti atvieglo mūrēšanas darbus*. Pareiza izpratne un abu vārdu lietojums vērojams Latvijas Lauksaimniecības universitātē, sal.: *Specializācijas virzieni: koksnes zinātne, kokapstrādes tehnika un tehnoloģija*.

3. Pamatekvivalenta semantiskā hipertrofija

Atšķirībā no tulkotāja viltusdraugiem, kur problēmu rada identiskas formas vārdu semantikas atšķirības, pamatekvivalents kā vienas valodas vārda pamatnozīmes izteicējs otrā valodā tiek hipertrofēts ar papildnozīmēm, kuras mērķvalodā izsaka citi vārdi. Šķiet, ka viens no

populārākajiem hipertrofētajiem pamatekvivalentiem ir vārds *attīsīt* (arī *attīstība* un *attīstītājs*). Rodas iespaids, ka cilvēki nemaz neskatās vārdnīcās, jo angļu vārdiem *to develop*, *development* un *developer* par tulkojumu tiek izraudzīts tikai *attīsīt*, *attīstība*, *attīstītājs*, lai gan daudzos kontekstos šis vārds neder – pareizāks būtu kāds cits vārdnīcā minēts variants (*izstrādāt*, *izveidot*, *apbūvēt*, *apgūt*, *radīt* utt.). Līdzīgi ir ar vārdu *komanda*. Tulkojot angļu vārdu *team*, cilvēki, šķiet, nemaz nesaprot, ka *komanda* der tikai zināmās jomās, citur tradicionāli lietojam sinonīmus *vienība*, *grupa*, *brigāde*, *apkalpe* utt.

Iespējams, ka šajā ietekmes grupā var aplūkot arī tādus burtiskus pārcēlumus, kuri formulējami kā «angļu valodas problēmu pārņemšana». Dažu angļu valodas vārdu semantika liek pievienot tiem paskaidrojošus vārdus specifiskas nozīmes izteikšanai, piemēram, angļu valodā vārds *ton* apzīmē Lielbritānijai raksturīgu mērvienību (1016 kg), tāpēc, lai runātu par kontinentālajā Eiropā lietojamo tonnu (1000 kg), angļu valodā vārdam *ton* tiek pievienots apzīmējums *metric* (metriskis). Nepietiekami pieredzējuši speciālisti šo vārdkopu tulko burtiski – *metriskā tonna*. Latviešiem šāds papildinājums *tonnai* ir pilnīgi bezjēdzīgs, jo mums tonna jau ir metriskā. Ja runājam par citiem tonnu paveidiem, tad papildinām tos ar kādu paskaidrojumu, piemēram, angļu lielā tonna (1016 kg). Līdzīgi ir ar «militāro hospitāli». Angļu valodā *hospital* parasti ir slimnīca, tāpēc vajadzīgs paskaidrojums (*military*). Latviešiem vārda *hospitālis* pamatā ir nozīme ‘militārais hospitālis’, tāpēc pilnīgi pietiek ar vienu vārdu. Par pārpratumu uzskatāms arī vārda *etniskis* lietojums kopā ar tautības apzīmējumu. Angļu valodā tautības nosaukums galvenokārt saistās ar piederību pie valsts un pilsonību, tāpēc norādei uz tautību angļi pievieno vārdu *ethnic*, piemēram, *ethnic Albanian* (albānis pēc tautības). Latviešiem ir cita tradīcija: tautības vārds, piemēram, *albānis*, *krievs*, *latvietis*, nozīmē tieši tautību, bet norādei uz pilsonību lietojam valsts nosaukumu un vārdu *pilsonis*. Tādēļ angļu valodas vārdkopas *ethnic Albanians*, *ethnic Russians*, *ethnic Latvians* u. tml. jātulko kā *albāņi*, *krievi*, *latvieši*.

4. Angļu valodas frazeoloģismi

Iepriekš jau tika minēta K. Mīlenbaha doma, ka ikvienai tautai ir savas asociatīvās gleznas, līdz ar to arī metaforiskuma izjūta. Pēdējā

laikā izskanējuši aicinājumi aktīvāk pārņemt no angļu valodas metaforiska rakstura vārdus un vārdkopas. Vairākkārt kā jauks paraugs minēta vārdkopa «naudas atmazgāšana» (jāsaka gan, ka šādi pamudinājumi galvenokārt nāk no angļu filoloģijas speciālistu puses). Žēl, ka pagaidām nav plašāku pētījumu par metaforiskas izteiksmes specifiku latviešu valodā.

Šķiet, vispirms ir pamatīgāk jāiepazīst savas valodas tēlainības paraugi un tad jāizvērtē, vai «biznesa eņģeļi», «guļošie policisti» un «skeleti skapī» ir organisks un piemērots papildinājums latviešu valodai un vai «vienas nakts sakari» ir labāks par sen zināmo vārdkopu *gadījuma sakari*.

5. Angļu valodas gramatiskās (morfoloģiskās) iezīmes

Pēdējos gados angļu valodas ietekmē notiek pārmaiņas arī morfoloģiskajā līmenī: paplašinās netradicionāla daudzskaitļa lietojums (Baldunčiks 2005), kā arī pretēja parādība – neparasts vienskaitlis (piemēram, vārds *debate* latviešu politisko darbinieku lietojumā); arvien biežāk manāms neparastu izskaņu un fināļu lietojums pēc angļu valodas parauga, piemēram, *antropologs* → *antropoloģists*, *plaģiāts* → *plaģiātisms*, *abreviatūra* → *abreviācija*, *homoseksuālists* → *homoseksuālis*; plašumā iet salikteņu sašķelšana, piemēram, *audio kasete*, *lāzer printeris*, *video novērošana*, kā arī visi vārdi ar vārdelementiem *mini-* un *super-*. Šis process aptver ne tikai tos gadījumus, kad angļu valodā atbilstošais apzīmējums ir divu vārdu savienojums, bet arī sen lietotus un daudzās vārdnīcās reģistrētus salikteņus, piemēram, *auto amatieris*, *kino režisors*.

Aplūkotais valodas materiāls ļauj izdarīt dažus secinājumus. Darbojoties ļoti angļiskajā informācijas vidē, daudzi latvieši nokļūst savdabīgā angļu valodas radiācijas zonā. Taču īstenībā vainīga nav angļu valoda, bet paši latvieši, kas nespēj stingri nošķirt abas valodas, nezina vai nav spējīgi atrast atbilstošus ekvivalentus angļu vārdiem un izteicieniem, nespēj paturēt prātā, ka pastāv atšķirības lielo burtu lietošanā utt. Ja pēdējos desmit gados vērojamā angļu valodas ietekme turpināsies ar tādu pašu intensitāti, tad uz 1992. gadā uzdoto jautājumu «Vai angļatviska valoda?» ļoti drīz varēs atbildēt apstiprienoši.

Literatūra

Anonīms 2007 – [Anonīms komentārs diskusijā 2007. gada 16. novembrī] http://www.boot.lv/forums/index.php?s=7958cefb71857c950224ed12b5149e78&sho_wtopic=80126&st=0&p=891187&#entry891187.

Baldunčiks 1989 – Baldunčiks J. *Anglicismi latviešu valodā*. Rīga: Zinātne, 1989.

Baldunčiks 1992 – Baldunčiks J. Vai anglatviska valoda? // *Latvijas Jaunatne*, 10. jūnijs, 1992.

Baldunčiks 2005 – Baldunčiks J. Neparasts daudzskaitlis mūsdienu zinātnes un izglītības valodā // *Valsts valodas komisijas raksti*. 1. sēj. *Latviešu valoda – robežu paplašināšana*. Rīga: Valsts valodas komisija, 2005, 6.–12. lpp.

Baldunčiks 2005a – Baldunčiks J. Tulkotāja viltusdraugu problēma: no vārdiem pie darbiem // *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi*. Nr. 1. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2005, 56.–64. lpp.

Freimane 1993 – Freimane I. *Valodas kultūra teorētiskā skatījumā*. Rīga: Zvaigzne, 1993.

Laua 1981 – Laua A. *Latviešu leksikoloģija*. 2. izd. Rīga: Zvaigzne, 1981.

LZP 1999 – http://www.lzp.lv/latv/l9_10-2-9.htm

Mīlenbahs 1909 – Mīlenbahs K. *Daži jautājumi par latviešu valodu*. IV burtn. Rīga: RLB Derīgu grāmatu nodaļa, 1909.

Stengrevica 2005 – Stengrevica M. Latviešu valodas aktuālās problēmas // *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi*. Nr. 1. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2005, 6.–10. lpp.

Strelēvica-Ošiņa 2008 – Strelēvica-Ošiņa D. Valodas preskriptīvisma izpausmes Latvijā un tā pozitīvās blakusparādības // *Linguistica Lettica* 17. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 78.–91. lpp.

Ūdris 2005 – Ūdris P. Dažu tulkošanas ābece jautājumu aktualizēšana // *Valsts valodas komisijas raksti*. 1. sēj. *Latviešu valoda – robežu paplašināšana*. Rīga: Valsts valodas komisija, 2005, 143.–170. lpp.

Veisbergs 2005 – Veisbergs A. Tulkojumspiediens – guvums vai apdraudējums? // *Valsts valodas komisijas raksti*. 1. sēj. *Latviešu valoda – robežu paplašināšana*. Rīga: Valsts valodas komisija, 2005, 187.–201. lpp.

Veisbergs 2005a – Veisbergs A. Latviešu valoda un Eiropas Savienība: medaļas divas puses // *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi*. Nr. 1. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2005, 11.–18. lpp.

Weinreich 1953 – Weinreich U. *Languages in contact. Findings and problems*. New York: Linguistic Circle of New York, 1953.

Ten Ways in Which Modern Latvian is Influenced by English*Summary*

The paper discusses different ways in which English influences Modern Latvian during the last two decades. The most important areas of influence are: adoption of many English loanwords into the Latvian lexicon and extraordinary activity of some older loanwords, e.g. *business*; appearance of many false friends of translator; semantic overload of basic equivalents of polysemic English words, e.g. *development – attīstība*; adoption of questionable phraseological units and metaphors; changes in grammar (unusual plural or singular forms, cutting of compound words, unusual flections, etc.). The author proposes a «nuclear system» to evaluate the eventual functional capacity of a potential borrowing.

Ilze Irēna ILZIŅA

ISO STANDARTI UN INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS TEHNOLOĢIJAS TERMINOLOĢIJAS IZSTRĀDES PIEREDZE

Rakstā analizēti informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) terminu izstrādes paņēmieni un metodika, kā arī cenšanās ar ISO standartiem reglamentēt gan jaunu nozares terminu veidošanu, gan to iekļaušanu latviešu terminrades noteikumiem atbilstošā sistēmā.

Jebkuras nozares terminoloģijas izstrāde ir darbietilpīgs un nepārtraukts process. Arī informācijas un komunikācijas tehnoloģijas terminu izstrāde nav izņēmums. Pēdējās desmitgadēs šī nozare ir piedzīvojusi strauju uzplaukumu, tāpēc grūti izsekot jaunradīto (parasti angļisko) informācijas un komunikācijas tehnoloģijas terminu gūzmai un laikus izveidot tiem atbilstošus latviskos ekvivalentus. Tā kā lietotāji bez tiem nevar iztikt, viņi sev vajadzīgos terminus veido paši, bet tie bieži neatbilst latviešu valodas terminrades likumiem un noteikumiem. (Borzovs et al.)

Sajukumu un nesaprašanos lietotāju sabiedrībā rada arī tas, ka funkcionāli vienādi objekti dažkārt tiek nosaukti dažādos vārdos. Par to «jāpateicas» dažādu firmu vēlmei nosaukt savus ražotos produktus vārdos, kas atšķirtos no citu firmu ražoto produktu nosaukumiem.

1. IKT terminu veidošanas metodes

Lai kaut daļēji sistematizētu jaunu informācijas un komunikācijas tehnoloģijas terminu veidošanu, ieteicams izmantot standartā ISO 1087-1 (Theory and application) paredzētās četras galvenās terminu radīšanas metodes:

- ◀ esošā vārdu krājuma izmantošana un jaunu vārdu darināšana;
- ◀ terminu veidošana, izmantojot saīsinātās formas;
- ◀ terminu veidošana ar vārda nozīmes pārnēsumu;
- ◀ terminu veidošana, izmantojot vārdu aizgūšanu.

Esošā vārdu krājuma izmantošana un jaunu vārdu darināšana

Jaunu vārdu darināšanas vai vārdu terminoloģizācijas procesā specifisku nozaru jēdzienu izteikšanai nereti izmanto vispārlietojamās valodas vārdus vai izteicienus. Jauno jēdzienu atspoguļošanai var izmantot gan esošos vārdus, gan jaundarinājumus. Dzimtās valodas terminiem dodama priekšroka attiecībā uz citu valodu aizguvumiem.

Jauns vārds ir jauna leksiska vienība, kuras nekad iepriekš nav bijis. Jauno terminu var iegūt, darinot gan jaunus atvasinājumus, gan salikteņus no diviem vai vairākiem vārdiem vai vārdu daļām. Jauno terminu var izveidot arī kā vārdu saīsinājumu. Kā terminu, kas izmantots daudzu salikto terminu veidošanā, var minēt vārdu *dators*. Tas izmantots vairāk nekā 90 saliktajos terminos. Kā saliktus terminus var minēt salikteņus *datņkope* (a. *file grooming*), *zaudlaiks* (a. *downtime*) vai *datorprasme* (a. *computer literacy*). Ja saliktā terminā ietverta kāda būtiska jēdziena raksturpažīme, to var uzskatīt par labi veidotu terminu.

Terminu veidošana, izmantojot saīsinātās formas

Tā kā tekstos ir grūti izmantot garus terminus (vārdu savienojumus), no sākotnēji gara termina var izveidot šā paša termina saīsinātu formu, bet tam jāizsaka tas pats jēdziens. Dažkārt operētājsistēmu, lietojumprogrammu, protokolu, saskarņu nosaukšanai angļu valodā tiek lietoti gan gari termini, gan iniciālsalikteņi. Tādā gadījumā arī latviešu valodā pieļaujami vairāki termina varianti: gan vārdkoptermins, gan iniciālsaliktenis kopā ar nomenklatūras vārdu, gan iniciālsaliktenis viens pats.

Angļu valodā	Latviešu valodā
<i>eXtensible Markup Language (XML)</i>	<i>paplašināmās iezīmēšanas valoda, valoda XML, XML</i>
<i>American Standard Code for Information Interchange (ASCII)</i>	<i>Amerikas informācijas apmaiņas standartkods, kods ASCII, ASCII</i>
<i>Transmission Control Protocol (TCP)</i>	<i>pārraidēšanas vadības protokols, protokols TCP, TCP</i>
<i>Computer Emergency Response Team (CERT)</i>	<i>datortrauksmes reaģēšanas komanda, komanda CERT, CERT</i>
<i>Application Program Interface (API)</i>	<i>lietojumprogrammu saskarne, saskarne API, API</i>

Ir arī tādas terminu īsās formas, kurām nav viennozīmīga atšifrējuma un kuras apzīmē dažādus jēdzienus, piem., *DSL (Digital Subscriber Line)* – *ciparu abonētālnīja*, *DSL* (informācijas pārraides līdzeklis, kas abonentiem, kuri atrodas nelielā attālumā no telefona centrāles, nodrošina ātru multivides ciparinformācijas pārraidi); *DSL (Domain Specific Language)* – *specifiska domēna valoda*, *DSL* (datora valoda, kas izveidota noteiktam mērķim, nevis vispārīgai izmantošanai).

Šādu terminu IKT terminoloģijā ir daudz.

Terminu veidošana ar vārda nozīmes pārnēsumu

Kādas nozares terminu, pievienojot tam piemērotu raksturotāju (bieži īpašības vārdu), ar nozīmes pārnēsumu var pārvērst par terminu, kas apzīmē citu jēdzienu. Kā piemēru var minēt datu ievadierīci, kas izveidota līdzīga cimdam un apgādāta ar sensoriem, kas rokas un pirkstu kustības pārvērš komandās (*data glove*). Atbilstošais latviskais termins ir *datu cimd*s – angļu termina kalks, kas bez definīcijas nav saprotams.

Līdzīgi veidots angļu termins *virtual storefront*, kas raksturo interaktīvu elektronisku tirdzniecību, kura ļauj lietotājam apskatīt un pasūtīt preces datora ekrānā. Atbilstošais latviskais termins ir *virtuālā vitrīna*.

Terminu veidošana, izmantojot vārdu aizgūšanu

Latviešu terminoloģijā kā vispiemērotākie tiek uzskatīti aizguvumi no latīņu valodas, tomēr IKT terminoloģijā aizguvumi galvenokārt ienāk no angļu valodas, kaut arī tiem var būt latīņu valodas saknes.

Ja terminam dažādās valodās ir identiska nozīme, bet dažāda nacionālā pieraksta forma, tie tiek uzskatīti par pieļaujamiem aizguvumiem, piem., angļu *printer* – *printeris*; *plotter* – *ploteris*; *repository* – *repozitorijs*.

Kā aizguvumus IKT terminoloģijā izmanto arī kalkus – angļu valodas vārdu vai vārdu savienojumu tiešus tulkojumus, kas veidoti pēc angļu valodas vārda vai vārdu savienojuma parauga, neveltot galveno uzmanību jēdzienam, ko termins izsaka, bet izceļot kādu termina raksturotāju (iespējams, pat kādu ārēju raksturlielumu). Piem., ar roku vadāmu

elektronisku ierīci, kas nosaka kursora stāvokli datora ekrānā, angļu valodā sauc par *mouse*. Atbilstošais latviskais termins ir *pele*. Līdzīgs aizguvums ir latviskais termins *ugunsmūris*, kurš izveidots kā angļu termina *firewall* kalks un attēlo programmatūru vai aparātūru (vai arī abu apvienojumu), kas aizsargā datu pārraides tīklu no nesankcionētas piekļuves.

IKT termini tiek veidoti, aizguvumus atveidojot pēc izrunas un iekļaujot latviešu valodas gramatiskajā sistēmā. Kā piemērus var minēt angļu *file – fails* un *driver – draiveris*.

Dažādu vārdšķiru izmantošana IKT terminu veidošanā

Daudzkārt ir debatēts par to, vai latviešu terminrades procesā nepieciešams kā terminus akceptēt tikai lietvārdus vai arī pieļaujams, ka termini varētu būt arī darbības vārdi un īpašības vārdi. Standarts ISO 10241:1992 (E) (Preparation and layout) kā iespējamo terminu avotus definē visas trīs minētās vārdšķiras.

IKT terminoloģijā nevar iztikt bez šo triju vārdšķiru terminu darināšanas. Ir gadījumi, kad nepieciešams tieši darbības vārds, piem., angļu *to save – saglabāt*. Daudz darbības vārdu parādās dažādās izvēlēs. Kā īpašības vārdus var minēt ISO standarta terminus *biometric, asynchronous, synchronous*, kurus pievienojot pamatvārdam kā raksturājelementus tiek veidoti vārdkoptermini.

Metaforas IKT terminoloģijā

Problēmas IKT terminu veidotājiem rada liels daudzums metaforu, kas sastopamas angļu terminoloģijā (dažkārt latviski tās pat grūti atpazīstamas). Metaforas specializētā valodā ir samērā jauna parādība. To aizgūšana no angļu valodas IKT terminoloģijā netiek akceptēta bez ierunām. Terminologi vēlētos skaidru izpratni par terminu semantiku, bet metaforā lietotais vārds vai frāze, kas apzīmē kādu objektu, tiek izmantots cita objekta raksturošanai, uzsverot līdzību vai analogiju starp tiem. Var rasties polisēmija, no kuras ieteicams izvairīties, lai neradītu terminu daudznozīmīgumu. Gribētos cerēt, ka tik nopietnā materiālā kā informācijas tehnoloģijas standarti nav sastopami angļu termini, kas izteikti, izmantojot metaforu, tomēr tā tas nav.

Tā kā informācija vairs nav tikai izziņas un saziņas līdzeklis, bet vērtīgs produkts, pēdējā laikā daudz vērības tiek veltīts dažādu drošības metožu un drošības paņēmieni izstrādei, lai informāciju aizsargātu no kibernetizācijas. Tieši šajā jomā radušies daudzi jauni termini, to skaitā arī metaforas.

Šādus terminus var atrast standartā ISO 2382-8 Security (Security). Piemēram:

a. <i>virus</i> la. <i>vīruss</i>	Programma, kas patvaļīgi pievienojas citām datora programmām un to darba laikā veic dažādas nevēlamas darbības, piem., bojā datnes, katalogus un skaitļošanas rezultātus, dzēš vai piesārņo atmiņu.
a. <i>Trojan horse</i> la. <i>Trojas zirgs</i>	Šķietami nekaitīga programma, kura paredz nesankcionētu datu vākšanu, falsificēšanu vai iznīcināšanu.

Plaši izplatās arī paņēmieni, kas ļauj pārkāpt drošības noteikumus un organizēt nesankcionētu piekļuvi konfidencialai informācijai. Daži no tiem minētajā standartā izteikti, izmantojot metaforu.

a. <i>masquerade</i> la. <i>maskarāde</i>	Kāda lietotāja mēģinājums izlikties par citu (pilnvarotu) lietotāju, lai varētu īstenot nesankcionētu piekļuvi datiem vai resursiem.
a. <i>piggyback entry</i> la. <i>pikpauniska piekļuve</i>	Nesankcionēta piekļuve datu apstrādes sistēmai, izmantojot pilnvarota lietotāja likumīgu savienojumu.
a. <i>to tailgate</i> la. <i>ielavīties līdzi</i>	Iegūt nesankcionētu fizisku piekļuvi, sekojot pilnvarotai personai caur pārbaudītām durvīm.
a. <i>to scavenge</i> la. <i>nesankcionēti rakņāties</i>	Nesankcionēti veikt meklēšanas operācijas pārpalikušajos datos, lai iegūtu jutīgu informāciju.

Pastāv arī viedoklis, ka pārmērīga metaforu izmantošana var apgrūtināt teksta informatīvo izpratni. Ja terminam, kas izteikts ar metaforu, neseko tā skaidrojums, varam nonākt situācijā, kad teksts nav izprotams. Tādēļ vietā jautājums – lietot vai nelietot metaforas IKT terminoloģijā? Tomēr, tā kā pat ISO standartos nav varēts no tām izvairīties, arī IKT latviskajā terminoloģijā tām, visticamāk, būs jāatrod vieta.

Žargonvārdi IKT terminoloģijā

Vēl mulsiņošāku situāciju IKT terminoloģijā rada nepieciešamība tulkot angļu valodas žargonvārdus. Latviešu terminoloģijā parasti cenšas izvairīties no žargonvārdu tulkošanas, jo, ja tie publiski nav akceptēti, to nozīme nav izprotama. Tomēr, tā kā žargonvārds bieži izsaka aktuālu, samērā bieži lietotu jēdzienu, tam nepieciešams pretstāstīt noteiktu latvisko ekvivalentu. Kā piemēru var minēt divus vārdus, kas pat nepieder pie vispārlietojamās angļu valodas, – *trolling* un *phishing*. Ar vārdu *trolling* apzīmē aplamu vai muļķīgu ziņojumu sūtīšanu kādai intereškopai, lai ierosinātu tās dalībniekus atbildēt un tādējādi varētu parādīt, cik tie ir lētticīgi un muļķīgi. Latviskais ekvivalents – *liekas diskusijas provocēšana*. Tā kā termins ir samērā garš, tam izveidots arī sinonīms *āzēšana*.

Vārds *phishing* apzīmē neapdomīgu lietotāju aizvilināšanu uz tīmekļa vietnēm, kas atdarina reālu organizāciju vietnes. Vilināšanas nolūks ir izgūt no klientiem to paroles, kredītkaršu informāciju, ziņas par sociālo apdrošināšanu vai citus personas datus, kurus zaglis pēc tam varētu ļaunprātīgi izmantot. Latviskais ekvivalents – *personas datu izmānīšana*. Tā kā arī šis piedāvātais latviskais ekvivalents šķiet garš, tam izveidots sinonīms *pikšķerēšana* – vārds, kura nav latviešu literārajā valodā, bet ko izmanto kā vārda *makšķerēšana* sinonīmu un kas atbilst aprakstītajam procesam.

Kā žargonvārdu var minēt angļu valodas vārdu *spam*, kurš sākotnēji apzīmēja tikai gaļas konservus, bet laika gaitā ieguvis citu nozīmi un plaši tiek izmantots IKT terminoloģijā. Ar šo terminu apzīmē nevēlamu un nepieprasītu e-pasta ziņojumu masveidīgu sūtīšanu internetā dažādām intereškopām, kaut gan vairumā gadījumu šādi ziņojumi neatbilst intereškopu tematikai un ir nevēlami. Latviskais ekvivalents ir *surogātpasts*. Tā kā šādu ziņojumu sūtīšana ne tikai kavē klientu laiku, spiežot tos lasīt nevajadzīgu e-pastu, kas piesārņots ar dažādiem komerciāliem piedāvājumiem, lietotāji paši radījuši latvisko terminu *mēstule*. Nākotnē redzēsim, kurš no abiem terminiem nostiprināsies ikdienas aprītē.

Vai IKT terminoloģijā tulkojam prečzīmes?

IKT terminu veidotāji izvairās no prečzīmju tulkošanas un cenšas netulkot arī firmu, programmatūru un aparatūru nosaukumus. Šādu

terminu latviskos ekvivalentus parasti veido, pievienojot kādu skaidrojošu (nomenklatūras) vārdu, piem., *operētājsistēma Microsoft Windows, mikroprocesors Intel Pentium*.

Vienādiem vai līdzvērtīgiem produktiem bieži ir dažādi nosaukumi. Kā piemēru var minēt terminu *zibatmiņas karte* (*atmiņas karte*; angļu *flash memory card, memory card*). Zibatmiņas karti izmanto datu glabāšanai un pārsūtīšanai starp datoriem un citām cipariekārtām. Dažādas firmas šīm atmiņas kartēm ir devušas dažādus nosaukumus: *CompactFlash card, MultiMedia card, SmartMedia card, Secure Digital card*. Tā kā firmām nepieciešama instrukcija, kas rakstīta latviski, ir pieņemts, ka latviski tulko tikai pamatterminu – *zibatmiņas karte* (a. *flash memory card*) un tai pievieno apzīmētājus angļu valodā: *zibatmiņas karte CompactFlash, zibatmiņas karte MultiMedia, zibatmiņas karte SmartMedia, zibatmiņas karte Secure Digital*.

Secinājumi

Galvenais latviešu IKT terminologu uzdevums ir novērtēt nepieciešamību IKT terminoloģijā ieviest aizguvumus no angļu valodas un saglabāt līdzsvaru starp terminiem, kas veidoti, balstoties uz latviskajiem vārdiem, un angļu valodas aizguvumiem. Tā kā vairums terminu rodas IKT profesionālajā vidē, kur saziņa notiek angļu valodā, šī līdzsvara saglabāšana un latvisko terminu jaunrade ir nepārtraukts ikdienas darbs.

Tomēr pati galvenā problēma ir jaunizveidoto terminu ātra izziņošana un lietotāju reakcijas analīze gadījumos, ja termins netiek publiski akceptēts. Ja terminu publiskošana aizkavējas, to vietā stājas lietotāju izveidoti termini, kurus vēlāk grūti atnest vai pārveidot.

Literatūra

Borzovs et al. – Borzovs J., Ilziņa I., Skujiņa V., Vancāne I. Sistēmiska latviešu datorterminoloģijas izstrāde // *LZA Vēstis*, 2001, 55. sēj.1/2, 83.–91. lpp.

Theory and application – *Terminology work – Vocabulary – Theory and application. International Standard ISO 1087-1: 2000(E/F), ICS 01.020.*

Principles and Methods – *Terminology work – Principles and Methods. International Standard ISO 704: 2000(E), ICS 01.020.*

Preparation and layout – *International terminology standards – Preparation and layout. International Standard ISO 10241: 1992(E), UDC 001.4:006.05.*

Security – *Information technology – Vocabulary – Part 8: Security. International Standard ISO /IEC 2382-8:1998.*

ISO Standards and Creating of Information and Communication Technology Terminology

Summary

The paper is dedicated to the impact ISO standards of Information Technology create in coining ICT terminology. ICT term coining methods provided by ISO standards are discussed, supplemented with examples of English terms and their Latvian equivalents. The challenges of using metaphors and slang in Latvian ICT terminology are viewed as well as the handling of trademarks. The main task in Latvian ICT term coining is to evaluate the necessity of introducing various types of English borrowings, to find a balance between terms created on the basis of Latvian words and English borrowings.

Valentīna SKUJIŅA

TERMINIZSTRĀDES PRINCIPU NOTURĪGUMS UN MAINĪGUMS DEVIŅU GADU DESMITU GAITĀ

Latviešu valodniecībā terminoloģijas teorētiskā pētniecība sākās 20. gadsimta 60. gados, kad terminoloģijas tematiku oficiāli iekļāva tālāka Latvijas Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūta zinātniskā darba plānos. Praktiskajā nozaru terminu veidošanā gan valodniekiem (R. Grabis, Dz. Barbare, A. Bergmane, A. Blinkena), gan citu nozaru speciālistiem jau bija uzkrāta vairāku gadu desmitu pieredze. Aktīvi strādāja arī LZA Terminoloģijas komisija (TK), regulāri vienu reizi nedēļā sanākot uz plenārsēdēm, kurās piedalījās ievērojamākie dažādu nozaru speciālisti (K. Bambergs, K. Bušs un M. Bušs, R. Egle un K. Egle, P. Galenieks un Fr. Galenieks, E. Gudriniece, A. Kirhenšteins, A. Pastors, K. Ramans, P. Sarma, U. Skulme, E. Smiļģis, P. Stradiņš, J. Sudrabs, E. Šīrons, T. Zaļkalns u. c.). LZA TK apakškomisijās izstrādāto terminu vārdnīcu sērijā bija publicētas 7 vārdnīcas, nozaru terminu projektu biļetenu sērijā (LZA Vēstis) – ap 30 terminu biļetenu.

Uzsākot teorētisko pētniecību, galvenā uzmanība tika pievērsta terminu pamatizpratnei, to specifikas izpētei, terminoloģiskās leksikas un vispārlietojamās leksikas attiecībām u. c. Praktiskā terminoloģijas darba vajadzībām tika pētīti terminu darināšanas paņēmieni. Apkopojot dažādu nozaru pieredzi terminu sistēmas veidošanā, bija iespējams veikt arī terminoloģijas izstrādes principu analīzi un sistēmisku aprakstu (Skujiņa 2002).

1969. gada decembrī Rīgā tika rīkota konference par terminu vārdnīcu izstrādes jautājumiem, bet 1969. gada decembra beigās Maskavā starptautiskā terminoloģijas konferencē terminoloģija pirmo reizi tika pasludināta par patstāvīgu zinātnes nozari ar terminu kā pētniecības objektu.

Terminoloģijas darbam Latvijā jau kopš pašiem nozaru terminoloģijas attīstības sākumiem iepriekšējos gadsimtos, konkrētāk – kopš 19. gadsimta pirmās puses, kad preses izdevumos arvien vairāk sāka rakstīt par dažādiem ar zinātnes un tehnikas attīstību saistītiem jautājumiem, raksturīga loģiski analītiska pieeja un saikne ar sabiedrību. Publicējot izglītojošus rakstus presē, saikni ar sabiedrību uzturēja arī

jaunlatvieši, nododot sabiedrības vērtēšanai priekšlikumus tai laikā plaši izplatīto ģermānismu aizstāšanai ar latviešu valodā vairāk pieņemamu izteiksmi (piem., «kokvīzīgs», «ābolvīzīgs» u. tml. salikteņu vietā ieteicot salikteņus ar «-veidīgs» – no gr. *eidōs*).

Šis raksts vēlfīts terminizstrādes principu analīzei un aprakstam, lai konstatētu, vai un kā ir mainījušies terminoloģijas darba principi mainīgajā Latvijas politiskajā un ekonomiskajā situācijā laikposmā kopš 20. gadsimta 20. gadiem, kad publicēta pirmā «Zinātniskās terminoloģijas vārdnīca» (1922. gadā), līdz mūsdienām.

Bet vispirms – daži vārdi par to, kādu saturu iekļaujam jēdzienā un terminā *principis* un ar to jēdzieniski saistītajā terminā *nostādne* resp. *pamatnostādne*, ko praksē nereti lieto kā sinonīmus.

Termins *principis* saistībā ar cilvēka darbību lietojams divās nozīmēs: 1) kā uzskatu sistēma, 2) kā cilvēka darbību noteicējs faktors resp. pārliecība, saskaņā ar kuru cilvēks rīkojas. Kā skaidrots «Svešvārdu vārdnīcā» (Baldunčiks 1999): *principis* (< lat. *principium* ‘pamats, pirmsākums’) ir «kādas teorijas, uzskatu sistēmas, zinātnes galvenā ideja, pamattēze, galvenais atzinums»; arī «noteikta pārliecība, pamatnostādne, kas nosaka cilvēka, grupas, organizācijas darbību, rīcību, nostāju».

Nostādne, kā skaidrots LVV, ir «viedoklis, ievirze» kādas problēmas, jautājuma risināšanai. Savukārt darbības vārdam *nostādīt* kā termina *nostādne* motivētājevārdam attiecīgajā nozīmē kā būtiskas pazīmes minētas nianse ‘pareizums’ un ‘stabilitāte’: «pareizi ievirzīt (ko), lai (tas) darbotos vēlāmā virzienā, arī panākt, izveidot stabilu stāvokli» (pasvītrojumi mani – *V. S.*).

Interesanta tulkojumu virkne atklājas, izmantojot divas latviešu un angļu divvalodu tulkojošās vārdnīcas un konkrēti – termina *nostādne* tulkojumu angļu valodā un pēc tam tālāk atpakaļtulkojumu jeb at-tulkojumu latviešu valodā un vēlreiz – tulkojumu angļu un latviešu valodā. Proti:

nostādne → *viewpoint* (LAV),
viewpoint → *viedoklis* (ALV),
viedoklis → *standpoint* (LAV),
standpoint → *viedoklis* (ALV).

Latviešu valodā ‘viedokļa’ izpratne saistīta ar zināmu subjektīvismu. Savukārt ‘nostādnes’ jēdziens (īpaši – ievērojot tā motivētājevārda *nostādīt* attiecīgās nozīmes nianse, par ko skat. iepriekš) ciešāk saistās

ar objektīviem kritērijiem, turklāt tieši objektīvie kritēriji ir svarīgi un aktuāli terminoloģijas darbā.

Ja salīdzināsim minēto tulkojumu un attulkojumu virkni no terminelementu formas un semantikas viedokļa, secināsim, ka latviskajam terminam *nostādne* angļu valodā vistiešāk it kā atbilst *standpoint* ar skaidrojumu «the position from which a thing is viewed» (Oxford 1995; latviskā tulkojumā: «pozīcija, no kuras lieta tiek skatīta»).

Saliktenis *pamatnostādne* vispārlietojamās vārdnīcās netiek skaidrots, jo tā izpratne izsecināma no saliktenļa komponentu semantikas: ja *nostādne* ir «pozīcija, no kuras lieta tiek skatīta», tad *pamatnostādne* ir «pamatpozīcija, no kuras lieta tiek skatīta».

Terminoloģiskā skatījumā principu izpratni var pakārtot pamatnostādnēm un formulēt principu kā pamatnostādni darbībai, turklāt tādai darbībai, kas objektīvi pareizi ievirzīta, lai sasniegtu stabilu stāvokli kādā jomā, šai gadījumā – sistēmiskā nozaru terminoloģijas izstrādē.

Terminizstrādes principu pamatā ir termina kā valodas vienības un termina kā speciāla ar noteiktu nozari saistīta jēdziena kā jēdzienu sistēmas vienības divējādā būtība. Termina specifiku nosaka tieši šis ciešais saistījums ar jēdzienu kā jēdzienu sistēmas vienību.

Latviešu valodniecībā terminoloģijas izstrādes teorētiskie principi pētīti kompleksi – gan saistībā ar dažādiem valodas līmeņiem, gan interlingvāli, resp., starpvalodiski, gan ekstralingvāli, resp., ārpusvalodiski. Terminizstrādes principi neveido noslēgtu sistēmu, un to apskatu var izkārtot dažādi. Piemēram, igauņu terminoloģijā principu apskats veikts ciešā kopsakarā ar galvenajām zinātniskam terminam izvērztajām prasībām, atsevišķi izdalot valodas kultūras aspektu (Sāri 1981).

Šajā rakstā principu apskats izkārtots hronoloģiski atbilstoši tam, kā attiecīgās pamatnostādnes un principi vai ar tiem saistītās prasības minētas konkrētu laikposmu avotos un faktiski arī izpaudās praktiskajā darbā.

Kā zināms, jau 19. gadsimta otrajā pusē bija publicētas pirmās latviešu autoru terminu vārdnīcas un mācībgrāmatas, kurās bija iekļauti arī latviešu valodas termini. Latviešu valodas termini bija vajadzīgi gan oriģināldarbiem, gan tulkojumiem, un termina funkcijā tika izmantoti gan latviešu valodā jau lietoti vārdi, gan jaundarinājumi, gan aizguvumi. Uzkrājoties terminiem, radās vajadzība pievērsties latviešu valodas terminoloģijas izkopšanai un vienveidošanai.

Jau laikposmā pirms 20. gadsimta var konstatēt sākotnējās pamatnostādnes terminizstrādes jomā. Viena no pamatnostādnēm – ko uzskatīt

par terminu. Uz šādu jautājumu atbilde dota formulējumā: priekšroka dodama vienvārda terminiem, tātad – termini atzīti par valodas leksikas sistēmas sastāvdaļu. Kā svarīga pamatnostādne ir arī attieksme pret aizguvumiem. Šī pamatnostādne atklājas formulējumos, kas liecina par diferencētu pieeju divām aizguvumu grupām: 1) ģermānismi aizstājami ar labskanīgiem latviešu jaunvārdiem (*pendels* → *vēzeklis*, tagad *svārsts*); 2) starptautiskie termini (galvenokārt latīņu un grieķu cilmes vārdi) nošķirami no citnacionālajiem aizguvumiem. Par pamatnostādni liecina arī attieksme pret tautas valodu un sabiedrības viedokli: termini apkopojami, izmantojot vārdus no tautas mutes un sabiedrības aptauju. Šī nostādne tika īstenota, piem., Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisijā 1902. gadā, rīkojot pirmo valodniecības terminu apspriešanu uz iepriekšējas aptaujas un sistēmiskas pieejas pamata. Šī metode arī vēlāk izmantota, R. Grabja vadībā gatavojot 1963. gadā publicēto «Valodniecības terminu vārdnīcu» ar terminiem latviešu un krievu valodā.

1919. gadā, pēc Izglītības ministrijas (IM) iniciatīvas nodibinot Izglītības ministrijas Terminoloģijas komisiju (TK), par galvenajiem terminizstrādes principiem tika atzīti:

- 1) termina atbilstība jēdzienam, turklāt vārdam termina funkcijā jēdziens jāizsaka pēc iespējas pilnīgāk;
- 2) terminam jābūt īsam, viegli izrunājamam;
- 3) termina funkcijai izmantojami arī individuāli vākumi un vārdi no tautas mutes;
- 4) sistemātiski jāstrādā vārdu jaunradē, un atvasinājumiem jāatbilst valodas sistēmai un īpatnībām;
- 5) jāuztur saikne ar sabiedrību (jārīko aptaujas, apspriedes). (Plūdons 1917)

Domstarpības bija attieksmē pret aizguvumiem, to spilgti atspoguļo 1922. gada «Zinātniskās terminoloģijas vārdnīca»: šeit ir gan vārdi no tautas mutes (*klaušas*, *noliktava*), gan jaundarinājumi, kurus nelietojam (*seknība* ‘secība’, *iedirbe* ‘iedarbība’, *jauddotne* ‘spēkstacija’), gan mūsdienās jau plaši ieviesušies latviskie vārdi (*ainava*, *rūpals*, *tāme*, *tekne*, *tvertne*), gan aizguvumi (*akreditīvs*, *artelis*, *budžets*, *kredīts*, *vekselis*).

IM TK darba rezultāts ir «Zinātniskās terminoloģijas vārdnīca». Vārdnīcas priekšvārdā rakstīts:

- 1) par galveno terminu avotu izmantots latviešu valodas vārdu krājums; vācot terminus gan individuāli, gan interesentu

pulciņos, no tautas mutes un no profesionālā lietojuma, no izloksnēm, saskarjomām u. c., vārdi gramatiski pārbaudīti;

- 2) tulkojot no citām valodām (tieši, bet ne burtiski), termini piešķoti latviešu valodas garam;
- 3) vajadzības gadījumā darināti jauni vārdi;
- 4) publicējot terminus «IM Mēnešrakstā», 6 nedēļu laikā gaidītas atsauksmes, labojumi. (ZTV 1922)

20. gadsimta 20.–30. gadu darbs latviešu valodas terminizstrādē atspoguļots «Latviešu konversācijas vārdnīcas» (LKV) 21. sējumā, kas publicēts 1940. gadā. LKV konstatēts, ka 20. gadsimta 20.–30. gados arī mazākās tautas savu profesionālo un zinātnisko terminoloģiju bieži apzinīgi veido (vai pārveido) nacionālā garā un «Latvijā šo darbu veikusi Terminoloģijas komisija». Viens no pamatprincipiem: par terminu avotu izmantot latviešu valodas vārdu krājumu, tas nozīmē:

- 1) vispirms atrast piemērotu terminu starp dzimtiem vārdiem;
- 2) izmantojot praksē jau lietotus aizguvumus (tai laikā – īpaši no krievu un vācu valodas), censties tos nedaudz latviskot, lai tie labāk iederētos latviešu valodas sistēmā; vēl labāk – aizstāt rusismus un ģermānismus ar latviskiem jaundarinājumiem;
- 3) starptautiskos terminus labāk paturēt nelatviskotus arī latviešu valodā.

Terminu avotu raksturojums LKV atkārtoti apliecina, ka latviešu valodā aizguvumi dalīti divās grupās: 1) praksē jau lietotie un īpaši no krievu un vācu valodas aizgūtie vārdi, kurus ieteikts gramatiski latviskot vai, vēl labāk, – aizstāt ar latviskiem jaundarinājumiem; 2) starptautiskie termini, kurus labāk paturēt nelatviskotus.

20. gadsimta 20.–30. gadi ir laiks, kad latviešu valodnieki terminoloģijas jomā darbojās gan Latvijā, gan ārpus tās. IM TK valodnieciskajā pamatdaļā aktīvi strādāja profesors Jānis Endzelīns, piedaloties arī TK tālāko teorētisko principu izstrādē. Tieši tāpēc 2009. gada J. Endzelīna piemiņas konference veltīta terminoloģijas jautājumiem, lai reizē ar mūsu izcilā valodnieka piemiņas godināšanu atcerētos arī pirmās TK deviņdesmitgadi.

J. Endzelīns atzina, ka:

- 1) no vienas puses, ir labāk, ja vispirms apkopo visus valodā lietotos vārdus, pēc tam izstrādā terminoloģiju, taču, no otras puses, termini vajadzīgi tūlīņ;

- 2) latviskie termini labāk atsedz jēdzienisko saturu, tāpēc tiem priekšroka dodama plašākai sabiedrībai aktuālu jēdzienu izteikšanā, arī skolas mācību grāmatās; savukārt augstskolu studenti jāiepazīstina arī ar starptautiskiem terminiem;
- 3) jaunu terminu darināšanā var izmantot arī neproduktīvus piedēkļus, izlokšņu vārdus un darinājumus pēc citu valodu parauga (kalkus), tomēr jāraugās, lai jaundarinājums atbilstu valodas sistēmai;
- 4) termini jāapkopo pa nozarēm, un ir svarīga nozaru speciālistu un valodnieku sadarbība;
- 5) ne jau katrs termins ir jāapstiprina sēdē.

No 1919. līdz 1926. gadam viena no terminoloģijas komisijām darbojās arī Pēterburgā. Šīs komisijas valodniecisko principu izklāstu atrodam Jāņa Lojas publikācijās:

- 1) reizē ar ekonomiskajām, politiskajām un ideoloģiskajām pārmaiņām sabiedrībā nepārtraukti attīstās un mainās arī valoda un tās likumi;
- 2) jauniem jēdzieniem ir vajadzīgi jauni nosaukumi;
- 3) ja vārds ir vajadzīgs, tas ieviešas, kaut arī tas būtu nepareizi darināts (mūsdienu piemērs: *radošums*);
- 4) izņēmumi, kas bieži atkārtojas, kļūst par likumu, un ar laiku pēc analogijas rodas virkne citu darinājumu (*e-pasts*, *e-pārvalde* u. c.);
- 5) iepazīstot jaunas lietas un to nosaukumus, «svešvārdi» tautā kļūst tikpat pazīstami kā pašcilmes vārdi, zaudējot «svešvārda» statusu (*laiva* – no igauņu valodas, *klints* – no zviedru, *kažoks* – no krievu).

Pirmās divas atziņas faktiski ir aksiomātiskas patiesības, kas pēttas un aprakstītas daudzu terminologu pētījumos.

Ar militārīnženiera izglītību 20. gadsimta 20.–30. gados Maskavā ražīgi darbojās terminologu aprindās starptautiski pazīstamais latviskas izcelsmes terminologs un interlingvists Ernests Drezens, kurš pirmais izklāstīja un pamatoja terminu sistēmiskuma koncepciju un standartizācijas aspektu nozīmīgumu nepārprotamā starptautiskajā saziņā. Nozīmīgas ir E. Drezena atziņas terminizstrādes principu izveidei (Drezens 2002):

- 1) vārdi resp. termini, kas veidoti no latīņu un grieķu cilmes elementiem, ir savdabīgi zinātnisko un tehnisko terminu un jēdzienu starptautiskās unifikācijas principa nesēji;

- 2) aizgūšana no citām nacionālajām valodām ir pozitīva, ja aizgūšanas procesā tiek saglabāta jēdzieniskās nozīmes vienotība un šo terminu vienlaikus aizgūst arī citas valodas; diemžēl daudzos gadījumos šādiem aizguvumiem ir nosacīta vērtība un tā sauktie «internacionālie termini» pēc savas būtības izrādās tikai «pseidointernacionālismi»;
- 3) nepārprotamai starptautiskai saskarsmei jaunu jēdzienu izteikšanā izmantojama arī terminu jaunrade, kas ir pozitīva parādība, ja saskarvalodās ir savstarpēji saskaņota jaunu jēdzienu izteikšana ar vārdiem, kas apzīmē vienu un to pašu (vai vismaz ļoti līdzīgu) jēdzienu (piem., angļu *ageing*, vācu *Alterung*, krievu *старение*, latviešu *vecošana*);
- 4) katrā ziņā ir svarīgi panākt vienotību terminu lietošanā un izpratnē; ja šādas vienotības nav, tiek traucēta pieredzes apmaiņa un zinātnes sasniegumu izmantošana.

Lai gan jau 1921. gadā IM TK līdzekļu trūkuma dēļ bija spiesta savu darbību pārtraukt, arī 20. gadsimta 20.–30. gados dažādās nozarēs terminu saraksti tika veidoti, taču tas notika nesistemātiski un nekoordinēti.

Jauns posms latviešu zinātniskās terminoloģijas attīstībā sākās 1946. gadā, kad Latvijā nodibināja Zinātņu akadēmiju un tās ietvaros ar Ministru Padomes lēmumu – arī Terminoloģijas komisiju (LZA TK), kura struktūras un terminu apspriešanas kārtības ziņā turpināja IM TK tradīcijas. Līdz 20. gadsimta 90. gadu sākumam LZA TK tika izstrādāti un publicēti 65 terminu biļeteni un 15 vienotas sērijas terminu vārdnīcas.

Pēc 1969. gada decembrī Rīgā organizētās konferences, kurā tika apspriesti terminu vārdnīcu izstrādes jautājumi un kurā piedalījās kaimiņvalstu (tolaik – kaimiņrepubliku) terminologi, aizsākās un 70.–80. gados turpinājās regulāra Latvijas terminologu sadarbība ar attiecīgām Lietuvas, Igaunijas, Baltkrievijas, Ukrainas, kā arī Maskavas terminoloģijas institūcijām.

Apgūstot tai laikā pieejamo terminoloģijas teorētiku V. Daņiļenko, T. Kandelaki, L. Kapanadzes, D. Lotes, A. Reformatska u. c. atzinumus (ar Rietumvalstu izcilāko terminoloģijas teorētiku E. Vistera, V. Tauli u. c. atziņām bija iespējams iepazīties tikai pastarpināti), pakāpeniski arī latviešu valodas terminizstrādē tika ieviests pamatprincips – ievērot starptautiski akceptētās zinātniskam terminam izvīrītās prasības (daļēji

šīs prasības kā latviešu valodas terminizstrādes principi tika aktualizētas jau vismaz kopš 19. gs. otrās puses, par ko skat. iepriekš):

- 1) terminu sistēmiskums, proti, terminu sistēma veidojama atbilstoši jēdzienu sistēmai;
- 2) nozīmes precizitāte un formas īsums;
- 3) viennozīmīgums;
- 4) mononīmiskums, t. i., sinonīmijas nevēlamība;
- 5) kontekstneatkarība;
- 6) emocionālā neitralitāte u. c.

Notikums, kas pavēra ceļu Latvijas terminologu sadarbībai ar Rietumvalstu terminologiem (konferences, semināri, publikācijas, datubāze *EuroTermBank*), bija 1992. gadā Rīgā un Jūrmalā LZA un Latviešu valodas institūta organizētā pirmā E. Drezena (1892–1937) simtgades piemiņai veltītā starptautiskā konference «Terminoloģijas zinātne: stāvoklis un perspektīvas», kam 2002. gadā sekoja otrā E. Drezena piemiņai veltītā starptautiskā terminoloģijas konference «Terminoloģija un tulkošanas tehnoloģija daudzvalodu informācijas sabiedrībā».

20. gadsimta otrajai pusei un 21. gadsimta sākumam raksturīga intensīva starptautisko normatīvo aktu tulkošana pirms Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai: 1999. gadā pieņemts Valsts valodas likums, kura 22. pantā noteiktas LZA TK funkcijas vienotas latviešu valodas terminoloģijas nodrošināšanā. Šim nolūkam, no vienas puses, aktualizējusies vajadzība stingri ievērot vienotas prasības nozaru terminoloģijas izstrādē; no otras puses, konteksta specifika liek tulkotājiem atkāpties no stingri sistēmisko prasību ievērošanas.

Terminu izvēlē tulkošanas vajadzībām iesaistās liels skaits tulkotāju. Terminizstrādes praksē atklājas līdz šim maz risinātu problēmjautājumu. Kontekstuālā specifika nonāk pretrunā ar sistēmisko pieeju.

LZA TK darbā 21. gadsimta sākumā kā aktuāli saglabājušies šādi principi:

- 1) terminu sistēmai jāatspoguļo jēdzienu sistēma;
- 2) terminam jābūt īsam, tomēr termina funkcijā izmantojami arī vārdkoptermini;
- 3) anglismi, ja iespējams, jāaizstāj ar labskanīgiem latviešu jaunvārdiem, tomēr, ja angļisms ieviesies, to var paturēt kā sinonīmu;
- 4) starptautiskos (galvenokārt latīņu un grieķu cilmes) terminus atšķirībā no citu valodu aizguvumiem var nelatviskot;
- 5) saiknei ar sabiedrību jāuztur TK mājaslapa, datubāze *AkadTerm*.

Salīdzināšanai – 21. gadsimta sākumā saglabājušos principu sastā-
tījums ar atbilstošajiem 20. gadsimta sākuma principiem tabulas veidā.

Galvenie terminizstrādes principi un/vai prasības

20. gs. sākumā	21. gs. sākumā
termina atbilstība jēdzienam	terminu sistēmai jāatspoguļo jēdzienu sistēma
terminam jābūt īsam, labskanīgam, priekšroka vienvārda terminiem	terminam jābūt īsam, tomēr termina funkcijā izmantojami arī vārdkoptermini
ģermānismi (vēlāk – arī rusismi) aizstājami ar labskanīgiem latviešu jaunvārdiem	anglismi, ja iespējams, jāaizstāj ar labskanīgiem latviešu jaunvārdiem, tomēr, ja angļisms ieviesies, to var paturēt kā sinonīmu
starptautiskie termini (galvenokārt latīņu un grieķu cilmes) atšķirībā no citu valodu aizguvumiem nav jālatvisko	starptautiskos terminus (galvenokārt latīņu un grieķu cilmes) atšķirībā no citu valodu aizguvumiem var nelatviskot
saikne ar sabiedrību (aptaujas, apspriedes)	saikne ar sabiedrību – TK mājaslapa, datubāze <i>AkadTerm</i>

Gan terminoloģijas teorētisko aspektu pētniecība, gan dažādu nozaru jēdzienu un terminu atlase un terminu definīciju izstrāde patlaban notiek ciešas daudzvalodu saskares apstākļos, ko nodrošina interneta informācijas plašpieveja, kā arī tiešie dažādu valstu speciālistu savstarpējie kontakti, līdzdalība starptautiskos projektos u. c. Kā liecina latviešu valodas terminoloģijas attīstības vēsture, terminoloģijas jomā starpvalodu sakariem ir bijusi būtiska loma arī iepriekšējos laikposmos (piem., jau 1881. gadā publicētajā K. Valdemāra «Jūrniecības vārdnīcā» termini doti 11 valodās un latvisko terminu izvēlē konstatējama citu valodu ietekme). Daudzos gadījumos līdzīgi ir arī aktuālie dažādu valodu terminoloģijas izstrādes pamatjautājumi un problēmas. Tā, piemēram, dažādos laikposmos terminoloģijas pētnieki ir atšķirīgi definējuši terminu *termins*. Vienotu definīciju nav nodrošinājis arī standartā ISO 1087-1: 2000 (3.4.3.) angļu valodā dotās termina definīcijas tulkojums latviešu valodā. Viens no iemesliem tam varētu būt dažādo valodu leksiski semantisko sistēmu atšķirības.

Salīdzinot dažādos laikposmos latviešu terminoloģijā izteiktās atziņas, ir konstatējams noturīgais un mainīgais terminoloģijas darba prin-

cipu izvēlē. Noturīgie valodas fakti liecina par mūsu valodas sistēmas un attiecīgi arī terminoloģijas stabilitāti, bet mainīgie, kuriem rodams pamatojums valodas sistēmā, liecina par valodas dzīvīgumu un ir valodas attīstības spēka avots. Noturīgā un mainīgā cēloņsakarību izpēte dod iespēju dziļāk izprast terminoloģijas un vispār valodas attīstības dinamiku.

Kā liecina latviešu valodas terminoloģijas attīstības faktoru analīze, nacionālās terminoloģijas attīstībā joprojām būtiska loma ir sistēmiskuma prasībai, kura, piemēram, 20. gadsimta 70. gados intensīvas rusifikācijas apstākļos palīdzēja vērsties pret nepamatotu krievu valodas terminu iepludināšanu latviešu valodā.

Literatūra

- ALV 1997 – *Angļu-latviešu vārdnīca*. Rīga: Jāņa sēta, 1997, 1324 lpp.
- Baldunčiks 1999 – *Svešvārdu vārdnīca*. J. Baldunčika red. Rīga: Jumava, 1999, 879 lpp.
- Dzens 2002 – Dzens E. *Zinātniskās un tehniskās terminoloģijas internacionalizācija*. Rīga: LU LaVI, 2002, 71 lpp.
- Grāvītis 1916 – Grāvītis, A. Latviešu terminoloģijas lietā // *Jaunais Vārds*, 1916, Nr. 181, 1.–2. lpp.
- LAV 1997 – *Latviešu-angļu vārdnīca*. Rīga: EAI, 1997, 757 lpp.
- LKV 1940 – *Latviešu konversācijas vārdnīca*. 21. sēj. Rīga: A. Gulbja Grāmatu Apg., 1940, 42642.–42643. sleja.
- Loja 1954 – Loja J. Zinātniskajai terminoloģijai jābūt vienotai // *Padomju Jaunatne*, 1954, Nr. 189, 2. lpp.
- LVV 2006 – *Latviešu valodas vārdnīca*. Rīga: Avots, 2006, 1210 lpp.
- Oxford 1995 – *The Concise Oxford Dictionary*. Oxford: Clarendon Press, 1995, 1673 p.
- Par latviešu zinātniskās terminoloģijas izstrādāšanu // *Dzimtenes Vēstnesis*, 1916, Nr. 127, 3. lpp.
- Plūdons 1917 – Plūdons V. Vārds mūsu zinātniskās terminoloģijas lietā // *Līdums*, 1917, Nr. 225, 6. lpp.
- Skujiņa 2002 – Skujiņa V. *Latviešu terminoloģijas izstrādes principi*. Atk. izd. Rīga: LZA/LU LaVI, 224 lpp.
- ZTV 1922 – *Zinātniskās terminoloģijas vārdnīca*. Rīga: IMI, 1922, 163 lpp.
- Саари 1981 – Саари Х. *Анализ принципов эстонской терминологии*. Дис. канд. филол. наук. Таллинн, 1981, 23 с.

The Stability and Instability of Terminology Principles During the Last Nine Decades

Summary

Ever since the second half of the 19th century, when field experts and linguists discussed essential principles of Latvian terminology development, it is possible to talk about a scientific approach to selecting and forming Latvian terms.

When the first Terminology Commission of Latvia was founded in 1919, nine decades ago, stable principles were postulated about consistency, brevity, unambiguity and mononymity of terms. Discussions were mainly on issues regarding borrowings, i.e., is it advisable to borrow terms from other languages or not.

As a result, three main sources for new terms are accepted now:

- 1) words taken from our own native language (if necessary, using the shift of word-meaning);
- 2) words created by new words (neologisms) on the basis of our own native language;
- 3) words borrowed from other languages.

Besides, borrowings in Latvian are typically divided in two groups: 1) borrowings mainly from German, Russian or English, which are recommended to be substituted by native terms; 2) international borrowings, which are borrowed mainly from Latin or Greek or are built on the basis of Latin or Greek word-elements. It is advisable not to substitute these borrowings.

If principles from the beginning of the 20th century and those that are topical just now are compared, it can be concluded that most principles are not changed, except, for instance, the following: 1) not only a single word, but also a word-combination is considered to be a term expressing the appropriate concept; 2) due to the high-level of new technologies, we have new methods for contact with the broader society. The systematic approach has an essential role for the development of the terminology of a national language. If we look back to the soviet period in the 1940s–1980s, we would have to state that it is consistency that saves Latvian from a complete russification during the soviet period. Now, the key problem is the harmonization of the systematic approach and the contextual approach in terminology.

Anita BUTĀNE

TERMINOLOĢIJAS UN VALODAS KULTŪRAS GRUPAS DARBĪBA: IESKATS VĒSTURĒ

2008. gada 24. oktobrī, Letonikas gadā, tika rīkota starptautiska konference «Aktuāli valodas prakses jautājumi». Konferencē tika nolasīti 15 ziņojumi (autori: J. Baldunčiks, M. Brēde, L. Balode, P. Klubkovs¹, S. Labanauskiene, R. Kvašīte, V. Kalniņa-Kalnarāja, I. Pūtele, Dz. Šulce, I. I. Ilziņa, A. Ščucka (tagad – Butāne), D. Liepa, M. Sinka, M. Baltiņa, A. Timuška), aptverot dažādus jautājumus – gan citvalodu pieredzi valodas prakses jomā, gan latviešu valodas prakses aktualitātes.

Konferences norises laika izvēle (oktobra beigās) nebija nejauša – tieši oktobra beigās kādreiz tika rīkotas Valodas prakses dienas un Valodas nedēļas. Un likumsakarīgi, nevis nejauši, ir arī tas, ka galvenais konferences organizētājs bija LU aģentūra «Latviešu valodas institūts» (konkrēti – Terminoloģijas nodaļa), jo arī kādreiz, t. i., 20. gs. 70.–90. gados, institūts (tolaik – LPSR ZAA. Upīša Valodas un literatūras institūts, konkrēti – Terminoloģijas un valodas kultūras grupa²) bija galvenais Valodas prakses dienu un Valodas nedēļu organizētājs.

Iespējams, ka daudziem valodniekiem attiecīgais laikposms – 20. gadsimta 70. gadu beigas un 80. gadu sākums – un turpmākie gadi nešķiet sena pagātne, tomēr jaunajai valodnieku paaudzei, pie kuras pieder arī raksta autore, šis ir tikai pasaulē nākšanas un pirmo dzimtās valodas vārdu apgūšanas laiks. Tādēļ atklāt šā laika notikumus un aktualitātes šķiet jo īpaši interesanti. Šajā rakstā īsi aplūkota Terminoloģijas un valodas kultūras grupas (TVKG) darbība un tās juridiskais pamats.

1977. gada 28. aprīlī LPSR Zinātņu akadēmijas Prezidijs pieņem lēmumu par krievu valodas funkcionēšanas izpēti un terminoloģijas un valodas kultūras uzlabošanu (LPSR Zinātņu akadēmijas Prezidija lēmums Nr. 58). Lēmuma sākumdaļā aplūkota tābrīža situācija, minot, ka «pieaug krievu valodas kā starpnacionālas saziņas valodas loma tautsaimniecības un kultūras attīstībā», izdota krievu-latviešu sastatāmā gramatika, vairākas divvalodu vārdnīcas, publicēti daudzi zinātniski raksti par latviešu

1 P. Klubkovs un A. Timuška uz konferenci ierasties nevarēja, tādēļ ar viņu ziņojumiem klātesošos iepazīstināja V. Skujiņa.

2 1992. gadā uz grupas bāzes izveidota Terminoloģijas nodaļa.

un krievu valodas kontaktiem, taču «divvalodības situācijā izvirzījušās vēl daudzas jaunas problēmas, kas risināmas, pastiprinot krievu valodas funkcionēšanas un divvalodības zinātnisko izpēti, kā arī pievērstoties krievu un latviešu valodas kultūras kopšanas praktiskajiem jautājumiem».

Lēmuma otro daļu veido trīs punkti ar trim otrā punkta apakšpunktiem:

«LPSR ZA Prezidijs n o l e m j:

1. Uzdot LPSR ZA A. Upīša Valodas un literatūras institūtam izstrādāt pētījumu programmu un organizēt kopīgus pētījumus par krievu un latviešu valodas kontaktiem un funkcionēšanu divvalodības apstākļos, iesaistot tajos P. Stučkas LVU, Daugavpils un Liepājas pedagoģisko institūtu krievu valodas katedras un Pedagoģijas zinātniskās pētniecības institūta krievu valodas sektoru.

2. Lai nodrošinātu LPSR ZA A. Upīša Valodas un literatūras institūta teorētisko un praktisko ieguldījumu šajos pētījumos, u z d o t:

2.1. Matemātiskās lingvistikas laboratorijā izvērst krievu valodas kultūras jautājumu risināšanu bilingvisma un valodas interferences problēmu aspektā, iedalot šim darbam 2 jaunākos zinātniskos līdzstrādniekus;

2.2. Latviešu valodas sektora ietvaros izveidot Terminoloģijas un valodas kultūras grupu (1 vecākais, 2 jaunākie zinātniskie līdzstrādnieki un 2 laboranti), kuras zinātniskā darba plānos paredzēt LPSR ZA Terminoloģijas komisijas darba nodrošināšanu, latviešu un krievu valodas terminoloģijas un valodas kultūras materiālu vākšanu, apkopošanu un pētīšanu, terminoloģijas teorētisko jautājumu izstrādi, metodiskās palīdzības sniegšanu dažādām iestādēm terminoloģijas jautājumos un terminoloģijas darba koordinēšanu ar PSRS ZA Zinātniski tehniskās terminoloģijas komiteju;

2.3. Lai nodrošinātu sistemātisku terminoloģijas izstrādi, papildināšanu un atjaunošanu visās zinātnes un tehnikas nozarēs, uzdot LPSR ZA Terminoloģijas komisijai sagatavot terminoloģijas izstrādes perspektīvo plānu, paredzot tajā ZA institūtu un augstskolu līdzdalību.

3. Uzdot Plānu-finansu [oriģinālā: finansu] daļai (b. Šlihta) izdalīt LPSR ZA Valodas un literatūras institūtam šā uzdevuma veikšanai nepieciešamos algu fondus.»

Kā liecina LPSR ZA Prezidija sēžu protokoli, lēmuma teksts veidots, balstoties uz valodnieces A. Blinkenas ziņojumu, kas nolasīts LPSR

ZA Prezidija 1977. gada 28. aprīļa sēdē (skat. protokolu Nr. 6/974). Ziņojumā uzsvērts, ka terminoloģijas un valodas kultūras jautājumus nevar risināt izolēti – tie cieši saistās. Uzmanība pievērsta arī interferences formām, kādas rodas divvalodības vai plašāku valodu kontaktu situācijā (piemēram, latviešu valodas ietekme uz krievu valodu, krievu valodas (arī kā starpniekvalodas) ietekme uz latviešu valodu).

Tātad ar citēto LPSR ZA Prezidija lēmumu, kuru parakstījis toreizējais LPSR ZA prezidents A. Mālmeisters un LPSR ZA Prezidija galvenais zinātniskais sekretārs V. Samsons, tiek izveidota Terminoloģijas un valodas kultūras grupa un tās darbībai tiek paredzēti finanšu līdzekļi. Lai gan lēmuma tekstā krievu valoda vairākkārt minēta vispirms un latviešu valoda – tikai pēc tam, jau no paša sākuma, šķiet, ir lietderīgi norādīt, ka latviešu valodnieki šo lēmumu un grupas izveidi spēja veikli izmantot, vairāk pievēršoties tieši latviešu valodas praksei.

Ar Terminoloģijas un valodas kultūras grupas darbību var iepazīties, lasot grupas sēžu protokolus, kas glabājas Latviešu valodas institūta Terminoloģijas nodaļā. Pirmā sēde, kā liecina protokoli, notikusi 1978. gada 24. janvārī, pēdējā – 1997. gada 10. janvārī, tātad – sēdes organizētas 19 gadu garumā. Vidēji gadā notikušas četras sēdes. Sēžu norises vieta: sākotnēji K. Barona ielā 4, kur tolaik atradies LPSR ZA A. Upīša Valodas un literatūras institūts, vēlāk – augstceltnē Turgeņeva ielā 19 (šobrīd Akadēmijas lauk. 1).

Sēdēs parasti piedalījies TVKG pamatsastāvs: Valentīna Skujiņa (grupas vadītāja), Juris Baldunčiks, Marika Stuite (tagad – Ķīriņe), Elga Skrūzmane, Sarmīte Lagzdīņa, kam vēlāk pievienojās arī Vija Šulca, Regīna Kvašīte, Ina Druviete un Iveta Laube (tagad – Pūtele).³ Paplašinātajās sēdēs, kurās spriesti plašāki jautājumi, piedalījušies arī citi valodnieki, piemēram, Aina Blinkena, Ruta Veidemane, Benita Laumane, Kornēlija Pokrotniece, Ilga Jansone, Jānis Valdmanis, Maija Balčiņa u. c.

TVKG uzdevumi jau minēti citētajā LPSR ZA Prezidija lēmumā, tomēr vairāki konkrēti uzdevumi atrodami arī grupas sēžu protokolos. Daži no tiem:

- ◀ terminoloģijas kartotēkas izveide un papildināšana;
- ◀ Terminoloģijas komisijas sēžu organizēšana un protokolu kārtošana, biļetenu korektūra, publicēto terminoloģijas biļetenu izsūtīšana;

3 Kā redzams, daļa no minētajiem valodniekiem ietilpst arī 2008. gada konferences referentu sastāvā.

- ◀ valodas materiāla (piem., par defissavienojumiem, strupinājumsalikteniem) un valodas kļūdu vākšana;
- ◀ rakstu publicēšanas organizēšana (par valodas kultūru, par valodas prakses jautājumiem);
- ◀ seminārnodarbību vadīšana (latviešu valodas mācīšana);
- ◀ sekošana periodisko izdevumu valodai;
- ◀ mutvārdu un rakstveida konsultāciju sniegšana;
- ◀ krājumu «Valodas aktualitātes» un «Konsultants» veidošana;
- ◀ publikāciju gatavošana izdevumam «Latviešu valodas kultūras jautājumi»;
- ◀ sadarbība ar preses izdevumiem;
- ◀ valodas prakses sēžu rīkošana (strīdīgu jautājumu izšķiršanai)⁴;
- ◀ Valodas prakses dienu un Valodas nedēļu rīkošana.

Ļoti svarīgs TVKG uzdevums minēts uzskaitījuma pēdējā punktā, proti: Valodas prakses dienu un Valodas nedēļu organizēšana. I Valodas prakses diena notikusi 1978. gadā, savukārt I Valodas nedēļa – 1986. gadā (tās organizētas līdz 1991. gadam).

Valodas prakses dienas bijušas ļoti populāras, par ko liecina fakts, ka 1984. gadā Valodas prakses dienā reģistrējušies ap 400 dalībnieku. O. Bušs, rakstot par VI Valodas prakses dienu, atzinis – kā ierasts, ZA lielajā konferencē zālē daudz brīvu vietu nav palicis (Bušs 1983, 6).

Ar laiku, pieaugot sabiedrības interesei un paplašinot valodas pasākumus, tika rīkotas Valodas nedēļas, tajās iekļaujot Valodas prakses dienu. Pirmo Valodas nedēļu laikraksta «Literatūra un Māksla» 1986. gada 31. oktobra numurā apcerējusi Dz. Hirša (Hirša 1986, 3). Rakstā citēta sanāksmē paustā bibliotēkzinātnes speciālistes S. Liniņas doma, ka ārkārtīgi svarīga ir cilvēku psiholoģiskā (ne)sagatavotība jaunu terminu un jaunvārdu uztverē, jo, «patiesi, neoloģismi vispirms tiek noliegti, izsmieti, tikai pēc tam pieņemti un lietoti». Te paralēles velkamas arī ar pašreizējo laiku, kad attieksme pret jaunvārdiem (īpaši – latviskas cilmes) ir samērā noraidoša. Raksta beigu daļā Dz. Hirša secinājusi: «Valodas nedēļa zināmā mērā parādīja valodas un tās lietotāju savstarpējās attiecības, atsevišķu valodniecības nozaru pašreizējo stāvokli un sabiedrības ieinteresētības pakāpi.»

4 Kā liecina TVKG sēžu protokoli, sēdēs maz runāts par konkrētiem valodas jautājumiem. Kā izņēmums minami tikai daži jautājumi: mīkstinātā ģ lietošana, ģenitīva formas (*žirafu/žirafju, karafu/karafju*), vārda *anonss* iederība latviešu valodā u. c. Valodas jautājumi, piemēram, par vārda *dievs/Dievs* rakstību, vairāk apspriesti valodas prakses sēdēs.

Valodas nedēļu ietvaros pasākumi rīkoti dažādai auditorijai (piemēram, studentiem, skolotājiem, skolēniem, redaktoriem) un dažādās vietās: Žurnālistu savienībā, Rakstnieku savienībā, Zinību namā u. c. Pēc valodas nedēļām TVKG sēdēs apspriestas veiksmes un neveiksmes un izteikti ierosinājumi turpmākām Valodas nedēļām, piemēram, ka vajag ne tikai kritizēt, bet uzsvērt labo. Runājot par rakstu gatavošanu, R. Veidemane uzsvērusi, ka jāraksta bez pamācoša toņa un nosodījuma. J. Baldunčiks norādījis, ka attieksme jādiferencē: piemēram, runājot par *ka* un *kad*, jāvērtē nesaudzīgi, bet, kur problēma tikko radusies vai tikko izšķirta, – bez uzbrukumiem.

Valodas prakses dienu un Valodas nedēļu organizētāji un apmeklētāji pievērsušies tālāka aktuālākajiem jautājumiem, un 20. gs. 80. gados viens no aktuālākajiem bija jautājums par valsts valodu. IX Valodas prakses dienas (1986) rezolūcijā uzsvērtā nepieciešamība par valsts valodu LPSR atzīt latviešu valodu un šo prasību ietvert LPSR Satversmes pamatos un apstiprināt LPSR Konstitūcijā. Lai gan LPSR Valodu likums, ar kuru latviešu valodai tika piešķirts valsts valodas statuss, tika pieņemts 1989. gada 5. maijā (VVK 2007, 37–53, 495–499), draudi latviešu valodas funkcionēšanai visās jomās pastāvēja arī pēc tam. IV Valodas nedēļa (1989) tika atklāta ar šādiem A. Blinkenas vārdiem: «mēs nedrīkstam atkāpties no sava mērķa ne par soli, jo tas apdraud mūsu tautas dzīvību» (Zuicena 1989, 15). IV Valodas nedēļas dalībnieku vārdā, protestējot pret centieniem krievu valodu pasludināt par PSRS valsts valodu, PSKP Centrālajai komitejai un PSRS tautas deputātiem nosūtīta atklāta vēstule par latviešu valodas pozīciju stiprināšanas nozīmīgumu (LM 1989, 15).

Kā aktuāls jautājums, kas apspriests Valodas prakses dienās un Valodas nedēļās, minams arī terminoloģijas izstrādes darbs. Un zīmīgi, ka terminoloģijas darba entuziasti, kas piedalījušies Valodas prakses dienās un Valodas nedēļās, terminoloģijā darbojas joprojām, piemēram, botānikā – *Dr. biol.* Edgars Vimba (šobrīd – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas (LZA TK) Botānikas terminoloģijas apakškomisijas priekšsēdētājs), spēkratu zinātnē – *Dr. habil. sc. ing.* Juris Gunārs Pommers (šobrīd – LZA TK Spēkratu terminoloģijas apakškomisijas priekšsēdētājs). Valodas prakses dienās un Valodas nedēļās meklēti arī latviskie termini dažādu aizguvumu aizstāšanai, piem., saviesīgu pasākumu vadītāja nosaukšanai praksē lietotā aizguvuma *tamada* aizstāšanai – *vakarainis* (no ME), *omdaris* (Hirša 1986), tādējādi nodrošinot nepieciešamo saikni ar sabiedrību.

Saistībā ar terminoloģijas izstrādes darbu minams vēl kāds interesants fakts: jau kādu laiku Terminoloģijas komisija (TK) ir cieši saistīta ar Latviešu valodas institūtu (agrāk – Valodas un literatūras institūts), un šo saikni noteikusi gan TK institucionālā piederība, gan TK priekšsēdētāji un citi darbinieki. 1959. gadā TK bijusi pievienota Valodas un literatūras institūtam, un līdz ar to par TK priekšsēdētājiem kļuvuši institūta vadītāji – Ē. Sokols, J. Kalniņš, bet par faktisko darba vadītāju – institūta Gramatikas sektora vadītājs R. Grabis (skat. Skujiņa 2007, 7). Tāpat kā 70. gados un turpmāk, kad institūta darbinieki bija iesaistīti TK sēžu organizēšanā, protokolēšanā, terminu biļetenu veidošanā, arī šobrīd institūts (lai gan institucionāli nošķirts no TK) saistīts ar Terminoloģijas komisiju: LZA TK vada institūta vadošā pētniece Valentīna Skujiņa, zinātniskās sekretāres pienākumus veic Terminoloģijas nodaļas asistente Anita Butāne, valodas konsultanti un eksperti ir institūta darbinieki Aina Blinkena (TK vadījusi no 1976. g. līdz 1999. g.), Ojārs Bušs, Ārija Ozola, Ivetta Pūtele un Ilga Migla.

Iepriekš minētajā Dz. Hiršas rakstā lasāms: «Pienācis laiks ne tikai domāt, bet arī kaut ko darīt, lai nākamās paaudzes nepārmestu mums latviešu valodas lietošanas tiesību zaudēšanu» (Hirša 1986, 3). Atskats pagātnē liecina, ka toreiz tika darīts daudz. Vērtējot valodnieku veikumu valodas praksē 20. gs 70.–90. gados, jāatzīst, ka no šīs pieredzes var daudz mācīties, vispirms jau par sadarbību ar sabiedrību, par atziņu popularizēšanu dažādos populārzinātniskos rakstu krājumos un laikrakstos (tolaik publikācijas tika ievietotas laikrakstā «Rīgas Balss», «Sports», «Literatūra un Māksla», «Cīņa», «Padomju Jaunatne», «Vārds un darbs» u. c.; par valodas kultūras jautājumiem tika runāts arī radio un televīzijas raidījumos: «Jums atbild radio», literārajā raidījumā «Avots»). Šis darbs ir nebeidzams un darāms nepārtraukti. Vēlēšanos darboties latviešu valodas kopšanā un pozīciju stiprināšanā, kā arī tikties pasākumos, kas līdzinātos kādreiz rīkotajām Valodas prakses dienām un Valodas nedēļām, izteikuši arī konferences «Aktuāli valodas prakses jautājumi» dalībnieki. Valodas prakses dienu un Valodas nedēļu tradīcijas atjaunošanas iecere, kā arī iecere izveidot struktūrvienību, kuras pamatuzdevums būtu mūsdienu valodas prakses teorētiska izpēte, fiksēta arī konferences rezolūcijā.

Literatūra

Bušs 1983 – Bušs O. Valodas prakses diena // *Literatūra un Māksla*, 1983. g. 28. okt., 6. lpp.

Hirša 1986 – Hirša Dz. Pirmā Valodas nedēļa Latvijā // *Literatūra un Māksla*, 1986. g. 31. okt., 3. lpp.

Latvijas PSR ZA Prezidija 1977. gada 28. aprīļa lēmums Nr. 58 (pieejams LZA arhīvā, lieta Nr. 408).

Latvijas PSR ZA Prezidija 1977. gada 28. aprīļa sēdes protokols Nr. 6/974 (pieejams LZA arhīvā, lieta Nr. 406).

LM 1989 – *Literatūra un Māksla*, 1989. g. 21. okt., 15. lpp.

Skujiņa 2007 – Skujiņa V. Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija sešos gadu desmitos // *LZA Vēstis*, 61. sēj., 3. nr., 2007, 4.–14. lpp.

Terminoloģijas un valodas kultūras grupas sēžu protokoli (pieejami Latviešu valodas institūta Terminoloģijas nodaļā).

VVK 2007 – *Latviešu valoda 15 neatkarības gados*. Rīga: Zinātne, Valsts valodas komisija, 2007.

Zuicena 1989 – Zuicena I. Valodas nedēļā // *Literatūra un Māksla*, 1989. g. 21. okt., 15. lpp.

The Activities of the Group of Terminology and Language Culture: an Insight into the History

Summary

In 2008 – the Year of Latvian Studies –, on October 24 an international conference «Topical Issues of Language Practice» was held. The conference included 15 reports on various issues – both other languages' experience in language practice and topicalities in Latvian language practice.

The chosen time of the conference (end of October) was not accidental – previously end of October was the time when Language Practice Days or Language Weeks were organized by the Group of Terminology and Language Culture (Terminoloģijas un valodas kultūras grupa – *TVKG*). *TVKG* was set up in 1977 pursuant to Decision No 58 by the Presidium of the Academy of Sciences of the Latvian SSR, stipulating the main *TVKG* tasks: provision of Terminology Commission work; gathering, summarizing and studying of language material; elaboration of the theoretical issues of terminology, etc. (the minutes of *TVKG* meetings note also specific tasks).

The organisers and guests to the Language Practice Days and Language Weeks focused more on the topical issues of that time and during the 1980s one of the most topical issues was an official language. The elaboration of a terminology was also discussed.

By taking an insight into the past, it is clear that during the 1970s–1990s much was done for addressing language practice issues, yet the work is endless and needs to be continued on a regular basis. Even the participants of the conference «Topical Issues of Language Practice» have expressed their wish to work for the cultivation of Latvian and for strengthening of its positions, they have also expressed a wish to meet in events similar to those of former Language Practice Days and Language Weeks.

Linda KURMIŅA

IESKATS LATVIEŠU VALODAS TERMINOLOĢIJAS KOMISIJAS DARBĪBAS PIRMSĀKUMOS

2009. gadā aprit tieši 90 gadu, kopš dibināta pirmā latviešu valodas terminoloģijas komisija Latvijā, tādēļ ir pamats ieskatīties tās dibināšanas un darbības sākotnē. Apkopojot pieejamo informāciju, kuru veido dažādu valodnieku un citu nozaru speciālistu (R. Grabja, V. Skujiņas, A. Grāvīša, M. Baltiņa u. c.) iepriekš publicētie raksti par latviešu terminoloģijas veidošanās vēsturi, publikācijas laikrakstos, kā arī vārdnīcas, rakstā sniegts ieskats terminoloģijas komisijas dibināšanas laikā, tās darbībā un darba rezultātos.

Latviešu terminoloģijas attīstībai ir visai sena vēsture. Kā liecina dažādi rakstu avoti, par latviešu reliģijas terminoloģijas attīstību var runāt, sākot ar 16. gs. tekstiem latviešu valodā, bet par dažādu nozaru latviskās terminoloģijas aizsākumiem – ar 18. gs. pirmajām laicīga satura publikācijām. No 18. gs. vidus līdz 19. gs. beigām aizsākas un attīstās lauksaimniecības, veterinārijas, astronomijas, meteoroloģijas, klimatoloģijas, zooloģijas, aritmētikas, ģeometrijas, fizikas un citu nozaru terminoloģija. 19. gs. vidū un otrajā pusē latviešu tautas kultūras līmeņa celšanā un latviešu valodas un zinātniskās terminoloģijas izkopšanā liela nozīme ir Jurim Alunānam, Atim Kronvaldam, Krišjānim Valdemāram, Krišjānim Baronam un citiem jaunlatviešiem. Tas ir laiks, kad jau tapušas un praksē lietotas mācību grāmatas latviešu valodā dažādās nozarēs, īpaši matemātikā, dabas zinībās, valodas mācībā un citur, piemēram, 1881. gadā Krišjānis Valdemārs publicē «Jūrniecības vārdnīcu», kura uzskatāma par pirmo tipogrāfiski iespiesto latviešu valodas terminu vārdnīcu, savukārt Jānis Ilsters būtisku devumu sniedzis botānikas terminoloģijas izveidē, savācot botāniskos nosaukumus un 1883. gadā izdodot pirmo botānikas grāmatu latviešu valodā «Botānika tautas skolām un pašmācībai». 1884. un 1885. gadā Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisijas rakstu krājumos apkopoti augu nosaukumu saraksti «Latviešu botāniski nosaukumi». (Piete 2008, 46–47) Nepieciešamība pēc terminiem 19. gs. pēdējos gadu desmitos un 19./20. gs. mijā aktivizē valodnieku terminoloģisko darbību un nostiprina domu par kopīgas komisijas vai kolēģijas izveidi. Īpaši aktīvi terminoloģijas darbā iesaistās skolotāji un studenti.

20. gs. sākumā arvien biežāk dažādos laikrakstos tiek diskutēts un rakstīts par terminoloģijas nozīmību, tās izstrādāšanas un sakārtošanas nepieciešamību, piemēram, laikrakstā «Jaunais Vārds» 1916. gada 128. numurā rakstīts, ka «par latviešu zinātniskās terminoloģijas izstrādāšanas un nokārtošanas svarīgumu divu domu nevar būt. Un ja kas šai lietā tiek jau darīts, tad to darbu var tikai apsveikt». (R. Dz. 1916, 1) Šā paša laikraksta 1916. gada 181. numurā A. Grāvītis uzsver terminoloģijas komisijas (kolēģijas) nepieciešamību: «Latviešu zinātniskās terminoloģijas izstrādāšana ir liels darbs, kuru vislabāki varētu veikt attiecīga kolēģija, sastāvoša no kompetentiem speciālistiem un mūsu valodniekiem visas sabiedrības pabalstīta.» (Grāvītis 1916, 1)

Par terminoloģiju kā svarīgu un aktuālu darbības jomu runāts arī skolotāju kongresā, pēc kura Vilis Plūdonis aicina nodibināt terminoloģijas komisiju. Cik noprotams no V. Plūdoņa raksta, kas publicēts 1917. gada 30. septembrī laikrakstā «Līdums», šajā kongresā jau tika ievēlēti Terminoloģijas komisijas locekļi. Vilis Plūdonis raksta: «[...] Skolotāju Kongresā ievēlētiem Terminoloģijas Komisijas locekļiem nav nekādējādi iespējams personīgi kopā sanākt, lai apspriestu un virzītu uz priekšu latvju terminoloģijas lietu, bet tie pienākumi, kurus mūsu biedri Skolotāju Kongresā š. g. jūnijā mums uzticējuši, ir tik svarīgi, ka to izpildīšana nav uz vēlāku laiku nekādā ziņā atliekama – griežos pie visiem Terminoloģijas Komisijas locekļiem ar laipnu uzaicinājumu uzdot man visā drīzumā savas adreses, lai varētum nekavējoši stāties sakaros steidzamajā latvju terminoloģijas nodibināšanas [tā! – L. P.] lietā.» (Plūdonis 1917, 6)

Jau šajā laikā notiek diskusijas ne tikai par terminoloģijas komisijas nepieciešamību, bet tiek domāts un laikrakstos publicēti viedokļi par pamatprincipiem, kādi jāievēro terminu veidošanas procesā. Daži piemēri no A. Grāvīša ieteikumiem, kas 1916. gadā publicēti laikrakstā «Jaunais vārds» (Grāvītis 1916, 1–2):

- ◀ latviešu valoda savos pamatos nav nebūt nabadzīgāka par citu tautu valodām. Netrūkst piemēru, kur mūsu valoda ir vēl bagātāka par citām valodām, piemēram, latviešu valodā ir vārdi *stūris*, *kakts*, *paksis*, bet krievu valodā ir vienīgi *угол*. Tādēļ jālieto latviešu valodas vārdi visur, kur tie pietiekami izsaka zinātnisko jēdzienu būtību;
- ◀ ja latviešu valodā trūkst jau gatavu vārdu zināma jēdziena nosaukšanai, bieži būs iespējams atrast latviešu valodas vārdu saknes, no kā varēs atvasināt nepieciešamos terminus;

- ◀ tomēr nevajadzētu aizrauties tikai ar latvisku terminu veidošanu, jo termini, kas jau tiek lietoti starptautiski, ir paturami, piemēram, vidusskolas grāmatās blakus latviešu valodas terminiem būtu jābūt arī vispāratzītiem starptautiskiem terminiem;
- ◀ veidojot terminoloģiju, nav iespējams iztikt bez franču valodas terminiem. Franču zinātne un terminoloģija attīstījusies tik tālu, ka bez tās neiztiek pat visaugstāk attīstītākās kultūras tautas;
- ◀ nekādā ziņā nevar iztikt tikai ar krievu valodas terminoloģiju, kaut arī tā, izmantojot franču terminoloģiju, ir labi attīstīta;
- ◀ lai jaunie termini būtu labāk veidoti, nepieciešams izpētīt iespējami plašāku zinātnes lauku, kā arī iedziļināties atsevišķās zinātnes nozarēs. Šajā ziņā ļoti vēlama ir atsevišķu nozaru speciālistu, valodnieku un arī plašākas sabiedrības sadarbība. Lie-la nozīme ir arī preseī, kas palīdz izplatīt un padarīt sabiedrībai pieejamus jaunus terminus.

Visi šie aicinājumi un raksti laikrakstos tiek uzklausi, un 1919. gada sākumā darbu sāk viena no pirmajām latviešu valodas terminoloģijas komisijām – Latvju terminu komisija. Tā gan tiek izveidota ārpus Latvijas, Pēterburgā, jo tur šajā laikā darbojās viens no latviešu valodniekiem – Jānis Loja. Par šīs komisijas darbību atrodams arī vairākas J. Lojas publikācijas laikrakstos, piemēram, laikrakstā «Komunisti», «Krievijas Cīņa». Savukārt 1919. gada vasarā pēc Izglītības ministrijas ierosinājuma Rīgā tiek nodibināta Terminoloģijas pagaidu komisija (kā rakstīts publikācijā «Valdības Vēstnesī»: «Terminoloģijas Pagaidu Komisija»). Tās sastāvā ir dažādu nozaru pārstāvji, to skaitā pārstāvji no ministrijas, no Latvijas Skolotāju savienības, no Latvijas Augstskolas Vēstures un filoloģijas fakultātes (kā tolaik rakstīts: «Vēsturiski-filoloģiskās fakultātes»), no Latvijas Rakstnieku un žurnālistu biedrības, no Latvijas Inženieru savienības. Pirmajā komisijas konstitūšanās sēdē Izglītības ministrijā, uz kuru sanāca 1919. gada 27. septembrī, piedalās ap 15 pārstāvjiem no dažādām organizācijām. To atklāj Izglītības ministrijas 1. departamenta direktors L. Ausējs, norādīdams, ka terminoloģijas komisijas izveidošanas galvenais iemesls ir steidzamā vajadzība sakārtot terminoloģiju skolas grāmatās. Šajā sēdē arī nolēm, ka jābūt 7 galvenajām sekcijām: dabaszinātņu (7 locekļi), fizikas un matemātikas (5 locekļi), tehniskajai (12 locekļi), valodniecības un

vēstures (nākamajās sēdēs ierosina šo sekciju pārdēvēt par filoloģiski filozofisko sekciju un šo ierosinājumu arī atbalsta) (5 locekļi), juridiski ekonomiskajai (3 locekļi), medicīnas (3 locekļi), kā arī mākslas sekcijai (4 locekļi). (BV 105, 3; TKD) Vēlāk, 1920. gadā, tām pievienojas vēl militārā, vietvārdu, glezniecības, tēlniecības un celtniecības, mūzikas un veterinārā sekcija.

Terminoloģijas komisijā darbojas gan attiecīgo nozaru speciālisti, piemēram, Aleksandrs Stūls, Augusts Kirhenšteins, Augusts Malvess, Ādolfs Vitskopfs, Fricis Gulbis, Fridrihs Adamovičs, Kārlis Krūza, Pauls Dāle, Pēteris Leitāns, gan filologi: Apsīšu Jēkabs, Ernests Blese, Jānis Endzelīns, Jānis Jaunsudrabiņš, Pēteris Šmits un citi.

No Izglītības ministrijas Terminoloģijas komisijas sapulču protokoliem var secināt, ka pirmajās sēdēs galvenokārt apsprieda organizatoriskus jautājumus – par sekciju sadali un sežu organizēšanu, terminu pieņemšanas kārtību, galvenajiem uzdevumiem, atalgojumu. Terminu apspriešanai un pieņemšanai tiek noteikta šāda kārtība: termini vispirms tiek izstrādāti atsevišķās sekcijās, tad tos pārbauda valodnieku komisija, un izstrādāto sarakstu galīgā pieņemšana notiek kopsēdēs. Pēc tam šie terminu saraksti tiek publicēti Izglītības ministrijas žurnālā «Izglītības Ministrijas Mēnešraksts», kur ar tiem var iepazīties visi interesenti un sešu nedēļu laikā iesūtīt savus iebildumus vai atsauksmes, kā arī jaunus un labskanīgākus terminus. Pēc šā noteiktā laika terminu sarakstu kopā ar iesūtītajiem iebildumiem vēlreiz izskata īpaša valodnieku komisija un kopsēdē pieņem galīgo lēmumu. (ZTV 1922) Savukārt par sekciju uzdevumu tiek noteikta nepieciešamība rūpēties par terminoloģijas kopšanu dažādās nozarēs un specialitātēs. Sava uzdevuma veikšanai sekcijām jāvāc materiāls, jāsazinās ar iestādēm un personām, kuras varētu būt noderīgas terminoloģijas izkopšanai, sekcijām jā sastāda arī projekti, kas jāiesniedz Terminoloģijas komisijai. (IMTKS 1919)

Informācija par komisijas darbību un pieņemtie termini tiek publicēti laikrakstā «Valdības Vēstnesis», vēlāk – «Izglītības Ministrijas Mēnešrakstā», kā arī citos izdevumos. Laikrakstā «Izglītības Ministrijas Mēnešraksts» periodiski tiek publicēti pārskati par terminoloģijas komisijas darbību, kuros ir minēti terminoloģijas komisijas locekļu skaits, cik un kādas ir sekcijas un cik terminus tās izskatījušas. Piemēram – dažas pārskatu tabulas no protokoliem un «Izglītības Ministrijas Mēnešraksta».

Īss pārskats par sekciju darbu no Terminoloģijas komisijas dibināšanas brīža līdz 1920. gada 1. janvārim (TKD)

Sekcijas nosaukums.	Īst locekļu sējijā.	Īst sējību noturētā.	Īst vārdu izstrāde sējijā.	Īst no vaseem ņemti kopējās.
Tehniskā	13	16	718	385
Dabas zinātņu	8	16	576	334
Juridiski-ekonomiskā	4	7	148	107
Filozofijas un mākslas	11	7	109	—
Fizikas-matemātiskā	4	8	223	77
Militārā	8	8	414	—
Medicīniskā	3	—	164	—
Visu vārdu	3	—	—	—
Par visām sekcijām kopā	54	62	2352	903

Pārskats par sekciju darbu 1920. gada janvārī un februārī (IMM 3, 252)

Sekcijas nosaukums	Īst locekļu sējijā		Īst sējību noturētā	Īst vārdu izstrāde sējijā	Īst noņemti kopējās.
	piln- teicīgi	koop- teji			
Dabas zinātņu	6	7	14	703	239
Matemātiskā	3	3	18	584	144
Tehniskā	15	6	30	1320	786
Militārā	3	6	12	616	468
Finansu-ekonomiskā	5	—	6	163	—
Juridiskā	3	2	11	69	128
Filozofijas un mākslas	9	—	7	158	77
Visu vārdu	5	—	2	—	—
Medicīniskā	3	—	—	—	—
Par visām sekcijām kopā	52	24	100	3618	1842

Pārskats par sekciju darbu no 1920. gada martā–jūlijā (IMM 7, 56)

Nr.	Sekcija	Noturētās sēdes	Izskatīties vārdi
1.	Dabas zinātņu sekcija ¹	8	130
2.	Fiziko-matemātiskā sekcija	3	70
3.	Medicīniskā sekcija	4	150
4.	Tehniskā sekcija	8	200
5.	Valodnieciski-filozofiskā sekcija	1	—
6.	Juridiski-ekonomiskā sekcija	3	170
7.	Mākslas sekcija	2	32

1 Šajā tabulā sekciju nosaukumi rakstīti tā, kā tie ir oriģinālā: «Pārskatā par Izglītības ministrijas Terminoloģijas komisijas darbību».

No pārskatiem secināms, ka visaktīvāk darbojusies Dabas zinību un Tehniskā sekcija, kā arī Matemātikas, Militārā un Juridiskā sekcija, savukārt vislēnāk darbs ritējis Medicīnas un Vietu vārdu sekcijā. Tam par iemeslu minēts speciālistu trūkums medicīnas sekcijā, bet tie daži, kas šo sekciju pārstāv, ir ārsti, kas gana noslogoti jau savā pamatdarbā. Vietvārdu sekcijas darbs kavējas tādēļ, ka tā izveidojusies visvēlāk un vēl nav paspējusi noorganizēties. Tomēr kopumā darbs Terminoloģijas komisijā ir bijis ražīgs – no tās darbības sākuma līdz 1920. gada jūlijam 191 sēdē ir izskatīti aptuveni 6722, bet pieņemti 3497 termini.

«Izglītības Ministrijas Mēnešraksta» 7. numurā par Terminoloģijas komisijas uzdevumiem rakstīts šādi: «Terminoloģijas komisijas darbs ir vārdu noskaidrošanas un jaunradīšanas darbs. Jālauž tie celmi un saknes, kuras no gadusimtenu ilgā svešvalodu spiediena ir iesmilšojušās un nogrimušas dziļi zemē, un jāuztver tā valodas viela, kura ir asimilēta no svešām valodām mūsu valodas verdzības laikmetā.» Šajā pašā rakstā terminoloģijas komisijas līdzšinējā darbība tiek vērtēta kā sekmīga un nākotnē paredz vēl paplašināties, izdodot izskatīto un pieņemto terminu vārdnīcu. (IMM 7, 56)

Diemžēl terminoloģijas komisijas darbības laiks nebija ilgs, un līdzekļu trūkuma dēļ 1921. gadā tā savu darbu pārtrauc. Tomēr 1922. gadā tiek izdots šīs komisijas galvenais darbs – «Zinātniskās terminoloģijas vārdnīca», kurā iekļauti termini latviešu, krievu un vācu valodā. Šajā vārdnīcā ievietoti praksē jau sastopami termini un vairāki jaundarinājumi.

Pati Terminoloģijas komisija atzīst, ka tad, kad tā «stājās pie sava darba, nekādu plašāku piedzīvojumu [piederzes – *L. P.*] jaunvārdu atvasināšanas darbā nebija» (ZTV 1922). Tomēr šīs komisijas vēsturiskā nozīmība ir gana liela. Kā norāda M. Baltiņš, «tā ievadīja pāreju no individuālas (vienas personas veiktas), privātas (bez noteikta pilnvarojuma un pienākumiem) un spontānas (atbilstoši konkrētā lietpratēja vajadzībām) terminrades uz kolektīvu (daudzu noteiktas nozares lietpratēju), plānotu (cenšoties aptvert nozari kopumā, nevis izolētus terminus konkrētu publikāciju vajadzībām) un institucionalizētu (darbojoties kādas valsts pārvaldes iestādes pārraudzībā) darbu» (Baltiņš 2006, 72). Šī komisija arī apspriež un vienojas par terminu veidošanas pamatprincipiem, uzsverot latviešu valodas nozīmību jaunu terminu veidošanā. Valentīna Skujiņa uzsver, ka kopumā Terminoloģijas komisijā terminu veidošanai vēl trūkst stingri zinātnisku pamatu un terminu darināšanā vērojamas zināmas pūrisma tendences, kas izpaužas tieks-

mē citvalodu cilmes apzīmējumiem dot samākslotus latviskos ekvivalentus, piemēram, *piederes* termina *armatūra* vietā, *sānis* termina *profils* vietā, *kūtrība* termina *inerce* vietā vai *reizulis* termina *koeficients* vietā (Skujiņa 1969, 117–118). Komisijas neilgās darbības rezultātā akceptēti vairāk nekā 7000 termini, no kuriem puse ir tehnisko nozaru termini, bet pārējie – citu nozaru vārdi. Komisijas aktīvā darbība veicināja jaunu vārdu darināšanas procesu, kā rezultātā blakus tādiem vārdiem, kas valodā neieviesās, piemēram, *svirnis*, *iedrēgnīgs*, tika pieņemti arī tādi termini, kas lietojami mūsdienās, piemēram, *tāme*, *ainava*, *tvertne*, *baltkvēle*.

Var vien piekrist Terminoloģijas komisijas rakstītajam: «pati dzīve un dzīvā vārdu lietošana būs tas vissīkāmais siets, kas galīgi atšķirs jaunradīto vārdu starpā nederīgās, vieglās pelavas no smagajiem graudiem» (ZTV 1922).

Literatūra

Baltiņš 2006 – Baltiņš M. Latviešu terminoloģijas attīstība: mantojums, problēmas un perspektīvas // *Letonika, pirmais kongress. Valodniecības raksti*. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2006, 72.–79. lpp.

Grāvītis 1916 – Grāvītis A. Latviešu terminoloģijas lietā. // *Jaunais vārds*, 1916, Nr. 181, 1.–2. lpp.

TKD – Pārskats par Izglītības ministrijas Terminoloģijas komisijas darbību. Izglītības ministrijas Skolu departamenta Terminoloģijas komisijas sēžu protokoli. Noraksti. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 6637. fonds, 1. apraksts, 587. lieta.

Piete 2008 – Piete L. Pārmaiņas botānikas terminu darināšanā 19. gs. beigu un 20. gs. publikācijās // *Letonika, otrais kongress. Valodniecības raksti 2*. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2008, 46.–55. lpp.

Plūdonis 1917 – Plūdonis V. Vārds mūsu zinātniskā terminoloģijas lietā. // *Līdums*, 1917, Nr. 225, 6. lpp.

ZTV 1922 – Priekšvārds // *Zinātniskās terminoloģijas vārdnīca*. Rīga: Izglītības ministrijas izdevums, 1922, 163 lpp.

R. Dz. 1916 – R. Dz. Vēl par latviešu terminoloģiju // *Jaunais Vārds*, 1916, Nr. 128, 1. lpp.

Skujiņa 1969 – Skujiņa V. Latviešu valodas zinātniskās terminoloģijas attīstība un terminoloģijas komisijas darbs // *Latviešu valodas kultūras jautājumi*. Rīga: Liesma, 1969, 114.–127. lpp.

- BV 105 – Terminoloģijas komisija // *Baltijas Vēstnesis*, 1919, Nr. 105, 3. lpp.
- IMM 3 – Terminoloģijas Komisijas darbība // *Izglītības Ministrijas Mēnešraksts*, 1920, Nr. 3, 252.–253. lpp.
- IMM 7 – Terminoloģijas Komisijas darbības pārskats par laiku no 1. marta līdz 1. jūlijam 1920. g. // *Izglītības Ministrijas Mēnešraksts*, 1920, Nr. 7, 55.–56. lpp.
- IMTKS 1919 – Izglītības Ministrijas Terminoloģijas komisijas sapulce 1919. gada 6. oktobrī. Izglītības ministrijas Skolu departamenta Terminoloģijas komisijas sēžu protokoli. Noraksti. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 6637. fonds, 1. apraksts, 587. lieta.

Review of the Beginning of Activities of the Latvian Terminology Commission

Summary

Development of Latvian terminology has its own history dating back to ancient times. So, texts of the 16th century can be used for discussing development of Latvian religious terminology; first secular publications of the 18th century – for discussing the origin of Latvian terminology pertaining to various industries. In the middle and during the second half of the 19th century, textbooks in Latvian for various aspects were created and used in practice, notably in Mathematics, Natural Science, Linguistics and other aspects, for example, Krisjanis Valdemars published Navigation Dictionary in 1881 and Janis Ilsters made great contribution into creation of botanic terminology, gathering botanic terms and publishing first botanic book in Latvian Botany for National Schools and Self-Education in 1883.

During the last dozen of years of the 19th century and at the beginning of the 20th century, there was a necessity to initiate the terminological activities of linguists. In this regard, such activities strengthened the idea to create a general commission or collegium. Thus in the summer of 1919, as suggested by the Ministry of Education, the Temporary Terminology Commission was formed in Riga. However, the commission performed its activities for a rather short period of time as its activities were terminated in 1921. At the same time, during this 2 year period of operation, more than 7,000 terms were accepted, half of which were technical terms while others related to other industries. Many of such terms in Latvian, Russian and German were included in the Scientific Terminology Dictionary issued in 1922. Efficient activities of the commission promoted the process to create new words as well as deem certain words as non-usable or terms used in everyday language.

Daina NĪTIŅA

LATVIEŠU VALODAS NELOKĀMIE DIVDABJI AR *-AM*, *-AMIES*, *-ĀM*, *-ĀMIES*

Nelokāmajiem divdabjiem ir raksturīgs adverbīāls lietojums un formas nemainīgums. Mūsdienu latviešu rakstu valodā ir divi īsti nelokāmi divdabji: divdabji ar *-ot*, *-oties* un divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āemies*. To vārdformu atšķirība nav saistīta ar dzimtes, skaitļa vai locījuma kategoriju, bet gan ir atkarīga no tā, no kādiem darbības vārdiem tie ir veidoti.

Divdabji ar *-dams*, *-dama*, *-damies*, *-damās* mūsdienu latviešu rakstu valodā parasti tiek lietoti tikai viena locījuma – nominatīva – vārdformās. Tāpēc gan pēc formālajiem rādītājiem, gan it īpaši sintaktiski funkcionālajā aspektā tie skatāmi vairāk nelokāmo nekā lokāmo divdabju kopsakarā (MLLVG 1959, 656). Tomēr, ņemot vērā to, ka aplūkojamie divdabji pastāv atšķirīgās dzimtes un skaitļa vārdformās, ir pamats tos uzskatīt par daļēji lokāmajiem divdabjiem vai divdabjiem ar daļēji mainīgu vai nepilnu vārdformu paradigmu.

Nelokāmos divdabjus ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āemies* veido no darbības vārdu tagadnes celma, tiešo verbu celmam pievienojot *-am* vai *-ām*, atgriezenisko verbu celmam attiecīgi *-amies* vai *-āemies*: *brauc – dzirdu kādu braucam, klausās – vēroju bērnus klausāemies*. Piemēram: *Kas gan var būt skaistāk kā vērot dabu **dzīvojam**¹ [...] Un arī to atceries, kā tevi sagaidīju **pārnākam**? (M. Zīverts) *Lielas pārslas kā balti ziedi bezvēja laikā lēni lidinājās, tik lēni, ka likās viņas uz vietas **stāvam** un tumšsniegotā zeme **paceļamies** viņām pretim [...]* (J. Veselis).*

Nelokāmos divdabjus ar *-ām*, *-āemies* atvasina no tradicionālās trešās konjugācijas darbības vārdiem, kas nenoteiksmē beidzas ar *-īt*, *-īties*, *-ināt*, *-ināties*, kā arī no verba *zināt*: *viņš izlikās visu zinām*. Piemēram: *[...] viņa sadzird māti **šķirstām** no Latvijas pienākušās avīzes. [...] Varbūt savās domās viņa redz Daigu tādā izskatā **parādāemies** viesu pulkā [...]* (I. Grebзде).

Formāli nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āemies* pilnībā sakrīt ar attiecīgo darbības vārdu tagadnes daudzskaitļa pirmās personas vārdformu: *mēs lasām – redzu viņus lasām*. Taču atšķirībā no

1 Šeit un turpmāk – raksta autore izcēlums.

personas vārdformām, kas izsaka predikativitāti, resp., veic izteicēja funkciju, nelokāmie divdabji tiek lietoti adverbliāli un norāda uz situāciju, kādu blakus darbību, kas paskaidro galveno darbību, atklāj tās izpausmes veidu un citas pazīmes (MLLVG 1959, 663–664). Piemēram: *Turklāt jūs redzējāt **līdztēlojam** pašu autoru. [...] mēs allaž gaidījām tevi **atjājam** ciemā* (M. Zīverts); [...] *es saskatīju [...] tās pašas sejas **aplūkojam** garāmgājējus [...]* (H. Vīka); *Vidvuds Meijers [...] īsi atvadījās un, nesagaidījis **pieripojam** autobusu, aizbrauca* (R. Ezera); «*Būs labi,» Daiga priecājas, gaidīdama **atnākam** māti [...]* (I. Grebзде).

Lai arī nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* nav tik izplatīti kā citi latviešu valodas divdabji (Pokrotniece 2005), tie joprojām sastopami kā rakstu valodas avotos, tā sarunvalodā, televīzijas un radio raidījumos, internetā. Piemēram: [...] *man vajadzēja to uztvert tāpat kā viņa mātei, kura gan saprata, kas notiek, bet nelikās to **manām*** (Diena 1997); *viņi jūtas parādā **esam**; gaida **pie dzimstam** mazuli* (LTV 2005); *Ja kāds mani redz **stāvam** ezera krastā, tad ziniet – es nesauļojos, bet apzūstu pēc peldes* (I. Busulis, LR 2005); *Vecāki **uzskata** par labu **esam** auklīšu dienestu* (LNT 2009); [...] *par Latvijas neatkarību tagad **sakās uztraucamies** cilvēks; par ko šie un citi kungi **šķietas** **esam** pilnīgā pārliecībā – neviens to sen vairs neatceras [...]* (Lato Lapsa, Delfi 2008).

Nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* sastopami tādā informatīvā izdevumā kā «Rīgas Viļņi» un televīzijas programmās. Piemēram: *Draudzība, ko viņas reiz zvērēja mūžīgu **esam**, tiks pārbaudīta visnežēlīgākajā veidā* (RV 2005); *Citi kārtējo reizi palika **stāvam** malā* (TV Izklaide 2007); *Maņa gaida **pārnākam** no armijas līgavaini* (RV 2009).

Mūsdienās ir aktualizējušās savā ziņā arhaiskas nokrāšanas konstrukcijas, kā *likās **esam**, sakās pārdzīvojam, šķietas **esam**, domājas **esam**, iedomājas **esam*** u. tml. Piemēram: [...] *ko viņš bija meklējis visu mūžu un vienu īsu brīdi **domājies **esam**** atradis [...]; *Es dzīvoju starp to, ko **domājos **redzam****, un to, ko zinu* (A. Neiburga); [...] *pašlaik tas pats Jānis Skrastiņš **sakās **esam**** trakoti norūpējies par tiesiskumu valstī* (Lato Lapsa, Delfi 2008); [...] *mainīt kultūras dzīves ieradumus, kas viņam **neliekas vairs labi **esam***** [...] (Diena 2005); *Viņš **sakās **esam**** psiholoģiski noturīgs šādās situācijās [...]* (Diena 2006); [...] *žurnālisti uz mūžu **iedomājās** sevi **esam** rakstnieces uzticības personas* (G. Repše). Šā tipa konstrukciju izplatība vedina domāt, ka to izmantošana, iespējams, saistīta ar atsevišķu valodas izteiksmes paņēmienu modi.*

Būdami blakus darbības norādītāji, nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* var saistīties ar šādiem darbības vārdiem resp. to semantiskām grupām (*verba sentiendi*, *verba declarandi* u. c.):

◀ *Vērot, redzēt, ieraudzīt, saskatīt, pamanīt, pazīt* u. tml.

Piemēram: [...] *Straumēnu ļaudis bieži redzēja pāri pļavām ciemiņus pie sevis nākam* [...] (E. Virza); *Strūklaku nedzirdu, tikai saskatu starojam un nerimtīgi strāvojam* [...] (A. Ivaska); *Redz tur Aivieksti caur zāļu pļavām plūstam*, *Linu audeklus uz krasta saulē žūstam*. (Andrejs Eglītis, KD 2006); [...] *kādas apsardzes firmas darbinieki bija pamanījuši mazu meitenīti kļīstam pa Rīgas ielām* [...] (Diena 2005); *Jūs pazīsiet mani nākam pēc atslēgu zvanišanas* (M. Zālīte).

◀ *Dzirdēt, sadzirdēt, klausīties* u. tml.

Piemēram: [...] *pie dārza vārtiem uz platā ceļa vēl varēja dzirdēt smejamies un rotālājāmie bērņus* (Aīda Niedra); [...] *var dzirdēt jau skanam* *Tās priecīgās svilpes, ko strazdu bars No Nīlupes niedrājiem nesīs* (Ā. Elksne); *Ja laikā izrāpjas malā, var dzirdēt savas asinis šalcam* (A. Neiburga).

◀ *Gaidīt, sagaidīt, sastapt, satikt* u. tml.

Piemēram: [...] *zaru un galotņu kaudzes gaidīja atnākam kalpu Mārtiņu* (A. Dziļums); *Kāda desmit gadus veca meitene* [...] *gaida pārnākam tēvu* (RV 2003); *Uzkopjam muižas parku satiktā Spulga Neatkarīgajai atzīst, ka ļoti jau gribētos sastapt bijušo prezidenti* [...] (NRA 2007); *Un taisnība bija baskāju večiņai, ko pievakarē allaž sastapu gatvē dzenam govīs mājup* (A. Ivaska).

◀ *Atrast, pieķert, pārsteigt, nofotografēt* u. tml.

Piemēram: *Krievijas praksi Latvijā ienes tās partijas, kuras pat Latvijas likumsargi un tiesas ir varējušas pieķert krāpjam savus vēlētājus, pārkāpjam likumu un slēpjam finanšu avotus* (Diena 2006); *Taču pirms pāris nedēļām PDz Elīnu un Māri nofotografēja ejam kopā pa ielu* (PDz 2009).

◀ *Palikt, retumis palikties, atstāt* u. tml.

Piemēram: *Sāka kustēties arī dažādas zāļu smaržas, kas, nakti pacēlušās gaisā, palikās tur stāvam* (E. Virza); *Andrejs paliek pusvārdā stāvam* (Anšlavs Eglītis); *Eriks pamostas, bet Lorīna iedrošina viņu palikt guļam* [...] (RV 2005); *Ūdenskrāns atstāts pilam – lai neaizsalst* [...] (Diena 2006); *Cigareti viņa bija atstājusi kūpam pelnutraukā uz sava galda* (A. Neiburga).

◀ *Just, sajust, jaust, manīt, iztēloties* u. tml.

Piemēram: *Es jaužu nelaimi nākam* (M. Zīverts); [...] *tu neesi manījusi mani novecojam* (A. Ivaska); *Viņš gulēja smiltīs un sajuta piezogamies vakara vēsumu* [...] (A. Neiburga); [...] *Timotijs Uta nu stāvēja Marateles parādes durvju priekšā un sajuta pagalma karstos oļus degam zem kājām* (G. Repše).

◀ *Likties, izlikties, šķīst, izrādīties* u. tml.

Piemēram: *Vagons likās lecam kā gražīgs zirgs* [...] (G. Janovskis); [...] *ši apmaksātā izklaide nešķiet esam likuma pārkāpums* [...] (Diena 2006); [...] *tajā šaurajā vidē, kur visi likās no vienas planētas esam* [...] (A. Neiburga); [...] *politīki, kuri četrus gadu laikā izrādījušies esam tikai cilvēki* (Diena 2005).

◀ *Domāt, iedomāties, zināt, uzskatīt, sacīt, vēstīt* u. c.

Piemēram: [...] *viņi vēsta Lielo tiesas dienu tuvojamies* (A. Grīns); *Bet vai kāds šo ceļu iedomājās vieglu esam?* (G. Ulmanis, NC 1995); [...] *kolēģu bažas saka izprotam LTV raidījumu radošās daļas vadītāji* [...] (Diena 2005); *Bet viņš dievināja tos, ko uzskatīja esam savus draugus* (G. Repše).

Nelokāmo divdabju ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* saistījumam ar iepriekšējā sadaļā minētajiem darbības vārdiem mūsdienās parasti piemīt arhaiska vai kāda cita stilistiska nokrāsa. Piemēram: *Dzīvoju savā klosterī tāpēc, ka tā domāju savam dievam labi kalpojam* [...]; *Viņi mani aplaupījuši, tie paši cilvēki, kas mani saka laupītāju esam!* [...] *Tev to pateicu tāpēc, ka zinu tevi draugu esam, kas prot klusēt* (M. Zīverts); *Ja Es būtu tāds, kā jūs sakāt Mani esam* [...] (G. Repše).

Dažkārt nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* saistās ar lietvārdiem, kuri darināti no minētajiem darbības vārdiem: *izlikties – izlikšanās*. Piemēram: *Treneru izlikšanās neredzam daža pieredzējušā hokejista izlēcienus* [...] (Diena 2006).

Ar nelokāmo divdabi, kas beidzas ar *-am*, *-ām* vai *-amies*, *-āmies*, apzīmētās darbības veicējs var būt izteikts ar akuzatīva vai nominatīva vārdformu, kā arī var būt vispār neminēts. Būdami adverbiālā funkcijā, nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* bieži izsaka sekundāru predikatīvātāti, kas realizējas kā papildu darbība, kuru veic objekts, kas lietots akuzatīvā. Piemēram: *Vai tu nejutī krūtīs degam trakas un kaislīgas ilgas* [...] (Anšlavs Eglītis); *Vilis dzirdēja vienīgi zarus lūstam* [...] (R. Ezera); *Daiga nostājas pie loga, lai sagaidītu atnākam māti*. (I. Grebзде); [...] *rīts būs klāt un, kas zina, varbūt novēlēs Donātam sauli redzēt pāri Medskalniņu pauguram ceļamies* (I. Indrāne);

[..] *mēs redzam valdības rīkojamies* (Diena 2006); *Redzu tevi smaidām* (G. Repše).

Saistījumā ar darbības vārdiem *likties, izlikties, palikt(ies)* nelokāmie divdabji ar *-am, -amies, -ām, -āmies* var ietilpt salikta predikāta sastāvā un saistīties ar darītāju **nominatīvā**: *kāds izliekas ko darām, neliekas to manām* u. tml. Piemēram: *Tik mēness likās esam tas pats vecais* [..] *Svešais likās esam kungu kārtas* [..] (A. Grīns); *Viena balss likās skanam gandrīz zem manas muguras* (G. Janovskis); [..] *cerams, ka vismaz kāds no prezidenta padomniekiem saprot to, ko izliekas nesaprotam valsts galva* [..] (NRA 1996); [..] *vai viņš ir tas, kas domājās esam* [..] (A. Neiburga); *Bet ilgās kā pusžņaugts kaķis ir un paliek karājamies kaklā* (G. Repše).

Kopā ar darītāJVārdU nominatīvā nelokāmie divdabji ar *-am, -amies, -ām, -āmies* sastopami teikumos ar lokāmo ciešamās kārtas divdabju vārdformām. Piemēram: *Pa deviņiem gadiem tā nav piekerta raudam ne reizītes* (R. Ezera); *Šur tur pie mājām vēl bija redzamas degam dažas vēlas pūckas* – *sarkanas rīta bālajā gaismā* (E. Virza); *Liepājā uz ielas atrasts guļam kāds vīrietis* [..] (Diena 2006); *Kaimiņmājā notikusi laupīšana, un zagle redzēta ienākam Vimbu mājā* (RV 2005).

Nelokāmos divdabjus ar *-am, -amies, -ām, -āmies* dažkārt lieto konstrukcijās ar atstāstījuma izteiksmes nozīmi: *teicās esam, sakies esam* u. tml. Piemēram: *Horns tikai nopūtās, papurināja galvu, teicās priekš tam par vecu esam* [..] (A. Grīns); *Tu sakies esam zvērējis dieviem, ka ņemsi mani par sievu* [..] (M. Zīverts); [..] *Kamila teicās esam pilnīgi satriekta par notikušo* (RV 2000); [..] *kurš par šo cilvēku gan teicās nekā nezīnām* (Diena 2006); *Viņa kā bijusī prokuratūras darbiniece teicās it labi saprotam, ko nozīmē advokāta darbs* [..]; *Linda teicās esam studijā* [..] (SDz 2008).

Minētajos piemēros ar nelokāmo divdabi, kas beidzas ar *-am, -amies, -ām, -āmies*, izteiktās blakus darbības darītājs ir lietots nominatīva vārdformā, taču līdzīgā nozīmē šādas darbības veicējs var tikt izmantots arī akuzatīvā. Piemēram: *Mori šo milzu čūsku gaļu visai ciena un saka viņu esam labas kazas gaļai līdzīgu* (A. Grīns). Būdamā nelokāmā divdabja funkcijā, vārdforma *esam* var ietilpt analītiskā pabeigtā jeb saliktā laika vārdformā. Piemēram: *Pārkozdami tos, viņi saprata pļaujas laiku esam pienākušu* (E. Virza).

Latviešu valodā pastāv konstrukcijas, kurās blakus darbības, uz kuru norāda nelokāmais divdabis ar *-am, -amies, -ām, -āmies*,

darītājs netiek minēts. Piemēram: *Šekspīra vārdu es jau dzirdēju Parīzē piemīnam* (M. Zīverts); *Un, kad jūs dzirdēsiet sakām:* «Viņa ir apklususi...» – *Neticiet!* (Ā. Elksne); *Nemiet Veco Derību – atradīsies frāzes, ko mūsdienās vairs nevar iedomāties lietojam* (Diena 2006); *Un tāpēc gadās palikt sēžam istabā vienam ar atvērtu Putnu enciklopēdiju uz ceļiem* (G. Repše).

Nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* apliecina latviešu valodas vārdformu bagātību un spējas dažādot izteiksmi, izsacīt domu īsi un precīzi. Konstruktijas ar šiem nelokāmajiem divdabjiem var aizstāt palīgteikumu, tādējādi dodot iespēju ne vien izvēlēties citādu izteiksmes veidu, bet arī izteikties parasti īsāk un lokanāk, salīdzināsim, piemēram: *dzirdu māti virtuvē mazgājam traukus* – *dzirdu, ka māte virtuvē mazgā traukus*.

Taču tādu pašu nozīmi vai līdzīgu funkciju kā nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* var izteikt resp. veikt nelokāmie divdabji ar *-ot*, *-oties*. Salīdzināsim, piemēram: *Vienīgi Marte palikusi stāvam lepnu un izaicinošu skatu* (M. Zīverts); [...] *palika stāvot tikai arestētais musketieris* [...] (A. Grīns); *Vairākas sekundes viņi palika nekustīgi sēžam* (R. Ežera); *Līdz ar dienas izdzišanu vēl neizdzisa karstums: tas palikās karājoties gaisā* (E. Virza); *Biju redzējis pakārtos šūpojamies cietumu pagalmos* [...] (Anšlavs Eglītis); *Elizbete abus ienācējus neliekas redzot* [...] (H. Vīka); *Viņa redzēja sevi agros pavasaros rušinot zemi kāpostu dēstiem* [...], *viņa redzēja sevi pašas pļavā grābjot sienu, viņa redzēja sevi ejot pār pagalmu* [...] (A. Dziļums). *Šķiet, ka viens otrs vietējais* [...] *dedzīgi vēlas redzēt viņu ejam* (Diena 2006).

Aleksandras Eihes monogrāfijā, izmantojot I. Šķipsnas, A. Irbes, R. Rīdzinieka, I. Indrānes, A. Bela un V. Lāma darbus, minētas, piemēram, šādas konstruktijas ar nelokāmajiem divdabjiem: *šķīta, ka būtu dzirdējis kādu runājam; juzdama sevi kūšājam sajūsmu; drupas likās saulē vizmojam; Irbe palika sēžot; pa ceļu redz kustamies kādu gājēju; viņi šķīta saplūstam kopā ar šo nakti; viņš teicās palīdzot; redzēja cilvēkus negriežot ceļu; viņš teicās ierīkojot centrālapkuri; viņai bija tikai tagadne, viņa to vēlējās redzēt pārvēršamies nākotnē* (Eiche 1983: 7, 42, 43, 45, 46, 47, 56).

Nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* neveido divdabja teicienus, un tie līdz ar to daudzos gadījumos nekonkurē ar nelokāmajiem divdabjiem, kuri beidzas ar *-ot*, *-oties*, un nevar būt tiem sinonīmiska izteiksme. Nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*,

-ā**mies** tātad nepastāv sinonīmiskās attieksmēs ar daudziem divdabju ar *-ot*, *-oties* lietošanas gadījumiem. Taču tie, starp citu, var ietilpt divdabja teiciena, kuru veido nelokāmie divdabji ar *-ot*, *-oties*, sastāvā. Piemēram: *Es būšu laimīgs, tos abus redzot sēžam pie mūsu galda* (M. Zīverts); *Klaudija ir vīlusies, Foresteru Ziemassvētku ballē ieraugot Meisiju skūpstām Tornu* (RV 2004); *Šīla ir pārbijusies, ieraugot Džudiju te parādāmies, te pazūdam pie viņas durvīm* (TV Diena 2006).

Ņemot vērā minētos un citus faktoros, mūsdienu latviešu literārajā valodā neapšaubāmi biežāk nekā nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* tiek lietoti nelokāmie divdabji ar *-ot*, *-oties* (Eiche 1983, 75; Pokrotniece 2005). Piemēram, R. Ezeras grāmatas «Saulspuķes no pērnās vasaras» (1980) 64 lappušu izlasē konstatētā divdabju ar *-ot*, *-oties* un *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* attiecība ir 43:3.

Taču tieši nelokāmos divdabjus ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* samērā bieži lieto, piemēram, M. Zīverts: *Tad pēkšņi likās zeme izkustamies* [...] un saule likās gaišāk uzliesmojam; es jūtu svaigu dzīvību tevī pulsējam; Nolikusi svečturi, uzreiz paliek sasprindzinātā uzmanībā stāvam; Tie paši diedelnieki, ko pirms izrādes redzējāt ēdam un strīdamies; tu būtu redzējis savus draugus aizejam.

Par šo nelokāmo divdabju izmantošanas potenciem liecina Z. Mauriņas valoda un viņas veidotie teksti. Piemēram: *jūtu zaļu zāli pavasarī dīgstam; dzird zaļo zāli elpojam; viņš sevi jūt it kā purvā brienam, bet Solveigu kalna gālē saules mirdzumā stāvam; Solveiga būdas durvīs gaida Pēru Gintu ienākam; gaida ziedu uzplaukštam; viņa cēlums paliek mirdzam.*

No jaunāku laiku rakstu avotiem nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* ir samērā iecienīti Ā. Elksnes, G. Repšes, A. Neiburgas un citu autoru tekstos. Piemēram: *Es paliku stāvam kā noburta* [...] *Kaut vai sajūst krūtīs drebam sirdi, Kur vēl drusku mīlestības mīt!* (Ā. Elksne) *Kad vēroju ķirzaciņu uz akmens sildāmies* [...]; *ko ieraudzīšu spogulī nākam sev pretī; [...] putns [...] vēro viņu brokastojam* [...]; *jutu sirdī iegulstam sen nejustu mieru* (A. Neiburga); *Migliņa paliek stāvam trepju galā* [...]; *Nekad agrāk netiku viņu manījusi apsēsti spaidām televizora pogas* [...]; *Reizēm es stāvēju kādā augstākā krastā un redzēju sevi atspīdam ūdenī* (G. Repše).

Lai arī retumis, taču reizi pa reizei nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* ir sastopami dažādos, parasti gan poētiskā stila,

plašsaziņas līdzekļu valodas un ikdienas runas, tekstos, tomēr to izplatība atsevišķu autoru un jo sevišķi dažādu funkcionālo stilu darbos ir atšķirīga. Nelokāmo divdabju ar *-ot*, *-oties* un *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmiēs* sadalījums, piemēram, *meitene palika sēžam* vai *sēžot mašīnā*, atsevišķu autoru darbos nav vienāds, ko nosaka kā individuālā stila īpatnības, tā minēto divdabju izplatība vispār latviešu valodā.

Literatūra

- Diena – laikraksts «Diena».
- Dziļums A. *Saplēstā krūze*. Rīga, 1990 (1. izd.1942).
- Eglītis A. *Lugas*. Rīga: Zinātne, 1990.
- Eglītis A. *Pašportreti. Autori stāsta par sevi*. Sakārt. un red. Teodors Zeltiņš. Ņujorka: Grāmatu draugs, 1965, 92.–97. lpp.
- Eiche 1983 – Eiche A. *Latvian Declinable and Indeclinable Participles – Their Syntactic Function, Frequency and Modality*. Stockholm, 1983.
- Elksne Ā. *Metamorfozes*. Rīga: Liesma, 1980.
- Ezera R. *Cilvēkam vajag suni*. Rīga: Liesma, 1975.
- Ezera R. *Zemdegas*. Rīga: Liesma, 1977.
- Ezera R. *Saulespuķes no pērnās vasaras*. Rīga, 1980.
- Ezera R. *Zvaigžņu lietus*. Rīga: Preses nams, 1994.
- Grebzde I. *Tikai pāri ceļam*. Rīga, 1996.
- Grīns A. *Dvēseļu putenis*. Rīga, 1989.
- Grīns A. *Tobago*. Vēsturisks romāns. Rīga: Zinātne, 1989 (1. izd. 1934).
- Indrāne I. *Zemesvēži dzirdēt*. Rīga, 1986.
- Ivaska A. *Pasaules pagalmos*. Rīga: Pētergailis, 2003.
- Janovskis G. *Pašportreti. Autori stāsta par sevi*. Sakārt. un red. T. Zeltiņš. Ņujorka: Grāmatu draugs, 1965, 136.–138. lpp.
- KD – «Kultūras Diena», laikraksta «Diena» pielikums.
- LNT – Latvijas Neatkarīgā televīzija.
- LR – Latvijas Radio.
- LTV – Latvijas Televīzija.
- Mauriņa Z. *Uzdrīkstēšanās. Izlase 1929–1944*. Rīga: Liesma, 1990.
- MLLVG 1959 – *Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatika*. Rīga, 1. sēj.
- NC – laikraksts «Neatkarīgā Cīņa».
- NRA – laikraksts «Neatkarīgā Rīta Avīze».
- Neiburga A. *Stum, stum*. Rīga: Valters un Rapa, 2004.

- Niedra A. *Miera ielas cepurniece*. Rīga: Liesma, 1991 (1. izd. 1957).
 Pokrotniece 2005 – Pokrotniece K. Latviešu valodas nelokāmo divdabju liktenis // *Linguistica Lettica*. 14. Rīga: LU LaVI, 16.–44. lpp.
 PDz – žurnāls «Privātā Dzīve».
 Repše G. *Bāreņu nams*. Rīga: Dienas Grāmata, 2008.
 RV – žurnāls «Rīgas Viļņi».
 SDz – žurnāls «Saldā Dzīve».
 Veselis J. *Proza*. Rīga: Liesma, 1991.
 Vīka H. *Pajumts*. Rīga: Liesma, 1985.
 Virza E. *Straumēni*. Rīga: Jumava, 2007 (1. izd. 1933).
 Zālīte M. *Vējš meklē mājas*. Rīga: Jumava, 2004.
 Zīverts M. *Lugas*. Rīga: Zinātne, 1988.
 Zīverts M. *Kamerlugas*. Rīga: Zinātne, 1989.

Latvian Indeclinable Participles Ending in -am, -amies, -ām, -āmies Summary

The paper views Latvian indeclinable participles ending in *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies*. It is the result of work on the new grammar of the Latvian language. The paper focuses on the following issues:

- ◀ Verbs, which can be combined with indeclinable participles ending in *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* (*verba sentiendi*, *verba declarandi*): *to watch, to see, to know; to hear, to listen; to wait, to meet, to find; to cop, to surprise; to stay, to leave; to feel, to sense; to seem, to appear; to think, to imagine; to know, to believe; to say, etc;*
- ◀ The word forms denoting the agent expressed by indeclinable participles ending in *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* (these indeclinable participles frequently express secondary predicativity – object often is put into the accusative case, e. g. *redzu tevi smaidām, viņi dzirdēja zarus lūstam*), and the cases when the agent is not mentioned (e. g. *viņa vārdu es jau dzirdēju vakar pieminam*);
- ◀ The synonymic relationships between indeclinable participles ending in *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* and indeclinable participles ending in *-ot*, *-oties* (e. g. , *meitene palika sēžam* or *meitene palika sēžot*). In Latvian indeclinable participles ending in *-ot*, *-oties* are used more frequently than indeclinable participles ending in *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies*.

Laimute BALODE

NO SOMU VALODAS PRAKSES PIEREDZES

Šķita, ka, 10 gadus periodiski uzturoties Somijā un strādājot ar jaunatni Helsinku Universitātē, esmu labi iepazinusi somu valodas praksi, taču, iedziļinoties šajā jautājumā, izrādījās, ka pirmie priekšstati bijuši visai maldīgi. Ārējais iespaids par somu valodas kultūras līmeni un tās kopšanu ir diezgan mānīgs. Daži vērojumi it kā no malas.

Pirmkārt, par somu valodu ir izplatījies stereotips, ka tā ir valoda, kas ļoti sargā savu patību un neielaiž svešvārdus, ka jaunvārdi tiek darināti uz dzimtās valodas bāzes, piemēram: gandrīz visās Eiropas valodās pazīstamā vārda *sports* vietā somu valodā ir savs vārds – *urheil*, vārda *elektrība* vietā somi lieto savu vārdu *sähkö*, pat vārda *dators* (citās valodās *kompjūters*) vietā somi ir radījuši savu vārdu *tietokone* – burtiski tulkojot ‘zināšanu mašīna’. Tomēr mūsdienās tas ir tikai stereotips, par kuru mēdz pavīpsnāt arī paši somi. Mūsdienu somu valodā svešvārdu – īpaši angļismu, amerikānismu – ir sevišķi daudz. Iespējams, tas ir saistīts ar jaunatnes pietāti pret Amerikas Savienoto Valstu popkultūru un pat tās pielūgsmi.

Otrkārt, pirmajā acu uzmetienā rodas priekšstats, ka somu valodas kultūrā valda pilnīga visatļautība, ka netiek regulēta valodas attīstība. Šādu iespaidu īpaši pastiprina plaša sarunvalodas lietošanas tradīcija. Ir attīstīts un ļoti izplatīts galvaspilsētas slengs (som. *stadin slangi*), kas ievērojami atšķiras no literārās valodas. Šajā slengā ikdienā runā ne tikai jaunieši, bet arī sirmgalvji. Plašu slenga vārdnīcu ir publicējuši Heiki un Marjata Paunoneni (*Heikki, Marjatta Paunonen*): *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii. Stadin slangin suursanakirja* (Helsinki, 2000). Valodā valda īsināšanas, ekonomijas princips. Pilnīgi visiem urbanonīmiem eksistē un plaši tiek lietotas saīsinātās formas, piemēram, *Robertinkatu* ‘Roberta iela’ tiek saukta par *Robi* (pat avīžu sludinājumos); *Hietalahti* ‘pilsētas daļa Hietalahti’ tiek saukta par *Hietsu*; *Esplanaadi* ‘esplanāde’ saīsināti tiek saukta dažādos variantos: *Espi*, *Epsi*, *Epsu*; *Bulevardi* ‘bulvāri’ ikdienā dēvē par *Bulsa*, *Bulsa* u. tml. Helsinkus, t. i., galvaspilsētu, kas somiski ir analogs kalks *pääkaupunki*, visi sauc aizgūtā vārdā no zviedru valodas – *stadi*, bet helsinkiešus – slenga vārdā *stadilainen*. Saīsina pat tādus pirmās nepieciešamības vārdus kā

somu *raitiovaunu* ‘tramvajs’ – *rattikka*, somu *kannettava puhelin* jeb *käsipuhelin* ‘mobilais tālrunis’ – *kännykkä*. Pārsteidzošākais, ka šādas formas plaši lieto ne tikai runā, bet arī rakstos.

Treškārt, sarunvalodas formas ir tik ļoti iesakņojušās, ka tās sāk izstumt literāro valodu. Šādi sazinās ne tikai jaunieši, bet pat universitātes pasniedzēji, kuri, varbūt vēlēdamies tuvināties jaunatnei un būt labāk saprotami, lekciju laikā lieto slenga vārdus: *tcekata* < a. *to check* ‘pārbaudīt’, *shopailla* < a. *to shop* ‘iepirkties’, *ilman handsfreetä* < a. *without handfree* ‘ierīce bez brīvroku režīma’, *otta easisti!* < a. *take it easy!* ‘neņem galvā’ (pēdējos gadījumos veidojas divaini hibrīdi, kur frāzes pirmā daļa ir somiska, bet otrā – angļu valodas sakne ar somisku izskaņu). Pat degvielas uzpildes stacijā ir rakstīts «*Shop ja pesu*» (pirmais vārds ir angļu ‘veikals’, bet otrā daļa ir somu valodā: ‘un mazgāšana’).

Ceturtkārt, šķiet, ka Somijā zūd robežas starp stiliem. Pirms gada, piedaloties kāda jauna, apdāvināta onomasta promocijas darba aizstāvēšanā, kas notika ļoti svinīgi Helsinku Universitātes Mazajā aulā starp melnās mantijās tērptiem dalībniekiem, pārsteidza stilu sajaukums pat šādos neikdienišķos apstākļos: ievadrunu doktorants teica literārajā valodā, bet vēlāk diskusijas karstumā pārgāja uz slengu (piemēram, *mä* = literārajā somu valodā *minä* ‘es’, *mun* = *minun* ‘mans’, *ot* = *olet* ‘esi’ utt.), par ko lielajā zālē neviens neizrādīja izbrīnu. Tomēr oficiālajā telpā universitātes rektors, kā arī radio un televīzijas diktori, parlamenta deputāti vēl runā literārajā somu valodā.

Piektkārt, vēl viens svarīgs aspekts, ko nevar nepamanīt Somijā: tās ir divas valsts valodas – somu un zviedru (somu valodas kā oficiālās valodas statuss pieņemts 1863. gadā, kad cara administrācija vēlējās pazemināt zviedru valodas statusu). Vēl 20. gs. sākumā Helsinku veikalos pircējus uzrunāja zviedriski. 1919. g. Somijas Konstitūcijā tika noteikta somu un zviedru valodas līdztiesība. Lai gan mūsdienās zviedrvalodīgo ir tikai nepilni 5% no visas valsts iedzīvotājiem, zviedri ir vēsturiskā minoritāte, kam tiek izrādīta cieņa. Paši somi šo divvalodību parasti uzsver kā tolerances augstāko izpausmi un lepojas ar to, tomēr, vērojot no malas, var skaidri redzēt gan tās plusus, gan mīnus. Indoeiropiešu valodu saimes pārstāvim sākumā ļoti ērti lasīt zviedriski rakstītos ielu, pieturu un iestāžu nosaukumus, taču daudzviet šī obligātā divvalodība rada neērtības arī pašiem pilsoņiem, piemēram, ik gadu universitātes rektora runa, sākot akadēmisko gadu, skan trijās valodās: gan somiski, gan tas pats teksts zviedriski, gan bieži vēl arī angļiski, jo arvien vairāk

ir ārzemju studentu. Turklāt pēdējos gados presē daudz tiek rakstīts par to, ka skolās bērni protestē un nevēlas kārtot zviedru valodas eksāmenu (zviedru valoda ir pirmā obligātā svešvaloda Somijā). Arī sadzīves līmenī nereti rodas konflikti valodas dēļ. Piemēram, kāds universitātes lektors, zviedrvalodīgais somis, kā vietējie zviedri parasti sevi dēvē (gribētos pasapņot par laiku, kad Latvijā mītošie krievi vēlēšies, lai viņus sauc par krievvalodīgajiem latviešiem), sūdzas, ka no rīta, pirkdams preses kioskā zviedru avīzi, nekad netiek apkalpots zviedru valodā. Šie daži piemēri liecina, ka arī vispozitīvākais divvalodības paraugs nefunkcionē ideāli. Kā uzsver A. Bergmanis, zviedru kā otras valsts valodas privilēģijai Somijā ir pavisam citas saknes: zviedru valodas pozīciju noteikuši pat militārpolitiski apsvērumi (Bergmanis 2009).

Tomēr Somijā neeksistē sodi par valodas prakses pārkāpumiem. Rodas iespaids, ka valda pilnīga brīvība un demokrātija. Bet arī šis iespaids ir mānīgs. To pilnībā sagrāva vizīte Vietējo valodu pētniecības institūtā (*Kotimainen kielten tutkimuskeskus*), kur strādā apmēram 100 valodas speciālistu. Tajā darbojas arī Valodas plānošanas departaments jeb nodaļa, ko vada valodniece Salli Kankānpē (*Kankaanpää*). Nodaļā strādā 15 zinātnisko darbinieku, kuru galvenais uzdevums ir pētniecība: konstatēt pārmaiņas valodā, ieteikt vēlamos attīstības virzienus. Somu valodas kultūras kopēji ir norūpējušies par to, kā varētu uzlabot valodas situāciju. Valodas plānošanas nodaļa publicē rakstus, sagatavo un izdod valodas kultūras izdevumus, vārdnīcas. Nesen, 2008. gadā, izdots jau trešais, papildinātais pareizrakstības rokasgrāmatas izdevums *Kielitoimiston oikeinkirjoitusopas* (262 lpp.). Tajā ir norādes par pareizu interpunkcijas, lielo un mazo sākumburtu lietojumu, salikteņu, numerāļu, īpašvārdu pareizrakstību, doti saīsinājumu saraksti, ievietoti lietišķo rakstu (oficiālo vēstuļu) paraugi. Nodaļa rīko arī sabiedrības aptaujas, jaunvārdu izvēles kampaņas (piemēram, par pilsētas jauno mikrorajonu nosaukumiem u. c.). Viens no sabiedrībā pieprasītiem darbības virzieniem – konsultācijas pa tālruni. Divi valodnieki (somu un zviedru valodā) katru dienu noteiktās stundās konsultē un atbild uz dažādiem interesentu jautājumiem. Dienā esot jāatbild apmēram uz 15 zvaniem, gadā – apmēram 9000 konsultāciju. Retākas, sarežģītākas konsultācijas tiek atbildētas pa e-pastu. Parasti šīs konsultācijas ir bezmaksas. Atsevišķi divas stundas dienā tiek sniegtas konsultācijas par toponīmikas un antroponīmikas jautājumiem. Tālruņa numuri un konsultāciju laiki atrodami institūta periodiskajā izdevumā *Kielikello* («Valodas Zvans»),

kas iznāk kopš 1968. gada četras reizes gadā. Valodnieki rīko arī valodas kultūras kursus uzņēmumos, sekretāru valodas dienas. Ļoti pieprasīti un populāri ir lietvedības valodas kursi, kas gan ir dārgi (480 eiro vienas dienas lekcijas), tomēr uz tiem pat iepriekš pierakstās rindā.

Somu Valodas likuma (*Kielilaki*) pēdējais variants apstiprināts 2004. gadā. Šā likuma angļiskā versija ir pieejama internetā, vietnē <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2003/en20030423>.

Īpašvārdu likums (*Nimilaki*), kas kā personvārdu likums pieņemts 1946. gadā, bet atjaunots 2005. gadā, cita starpā vēsta, piemēram, par to, ka jaundzimušajam var dot ne vairāk kā trīs vārdus; vārds netiek reģistrēts, ja tas ir pretrunā ar somu valodas fonētikas un gramatikas likumiem; nav atļauts zēna vārdu dot meitenei un otrādi; netiek reģistrēts vārds, kas sakrīt ar uzvārdu; vārds nedrīkst būt tāds pats, kāds jau ir brālim vai mātai. Gadījumos, kad rodas domstarpības ar vecākiem, maģistrāts var lūgt atzinumu tieslietu ministrijas institūcijām.

Tomēr, kā jau minēts, nav nekādu represīvo institūciju, nav sodu par šo likumu neievērošanu. Tiek izstrādāti tikai ieteikumi.

Somijā aktīvi darbojas arī terminoloģijas komisija jeb Somu terminoloģijas centrs. Tā ir autonoma institūcija, ko veido apmēram 10 zinātnieku, tostarp pāris pārstāvji arī no Valodas plānošanas daļas Vietējo valodu pētniecības institūta. Ar terminoloģijas komisijas darbu un jaunākajām publikācijām var iepazīties interneta mājaslapā www.tsk.fi.

Tātad Somijas demokrātijā valda noteikta kārtība, tomēr somu valodnieki ir pret pārlietu stingru regulēšanu: viņi aprobežojas ar ieteikumiem. Pat jaunākajā, pirms dažiem gadiem izdotajā somu valodas akadēmiskajā gramatikā (*Iso Suomen kielioppi*, Helsinki, 2004, 1698 lpp.) ir tikai konstatēts pašreizējais valodas stāvoklis, tās variants, bet tā nav uzskatāma par normatīvu gramatiku.

Literatūra

Bergmanis A. Kas derēja Somijā, nederēja Latvijā // *Latvijas Avīze*, 2009. g. 3. febr.

Iso Suomen kielioppi (atb. red. Auli Hakulinen). Helsinki, 2004.

Kielikello (Kielenhuollon tiedotuslehti). Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Helsinki, 2008.

Kielitoimiston oikeinkirjoitusopas. Helsinki, 2008.

Paunonen H. Kielen normit ja kielenohjailun normit // *Tiede ja edistys*, 1/1994. Helsinki, 17.–28. lpp.

Paunonen H., Paunonen M. *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii Stadin slangin suursanakirja*. Helsinki, 2000.

Paunonen H. Puhesuomen muuttuva omistusmuotojärjestelmä // *Virittäjä* 99. Helsinki, 1995, 501.–531. lpp.

Report of the Government on the application of the language legislation. Helsinki, 2006.

<http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2003/en20030423>

www.kotus.fi

www.tsk.fi

From the Experience of the Finnish Language Practice

Summary

This article gives a short overview on the experience of the work of language service institutions in Finland. *Research Institute for the Languages in Finland* is the main expert institution for linguistic studies. There is also the Department of Language Planning which publishes the articles in special magazine *Kielikello*, compiles the dictionaries of orthography and organizes different courses of the business language for secretaries etc. The consultation telephone works consulting in Finnish, Swedish and Samish. There are available consultations on the place-names and personal-names as well. The consultations (about 9000 per year) are free of charge.

For coining new terms is responsible the Finnish Terminology Centre TSK, which publishes the lists of terms and compiles the terminological dictionaries of different branches of the science.

There is a Language Law (last edition 2004) and separately a Law of Proper Names. But there are no punishments for using incorrect language forms or slang forms. The slang in the capital of Finland – Helsinki – is widespread between the people of all generations. The forms of the slang are used both in colloquial speech as well as even in some newspapers. The loan words, especially from English, are coming a natural part of Finnish language, especially in the language of young people.

Maija BRĒDE

ĪESKATS BRITU ANĢĻU VALODAS PRAKSĒ

Ievērojamais anĢļu valodnieks D. Kristals (*D. Crystal*) atzĪst, ka izmaiņas valodā uztveramas kā normāls, pats par sevi saprotams process. Tās ir neizbēgamas, nepārtrauktas, universālas un daudzveidĪgas. Mainoties valodas nekļūst ne labākas, ne sliktākas (*Crystal 2004a*, 130).

Ielūkojoties anĢļu valodas vēsturē, redzam, ka dažādos laika periodos ir bijusi atšķirĪga interese par valodas formām un to lietojumu. 21. gadsimta sākumā vērojama vēl nepieredzēta radoša pieeja un oriĢinalitāte vārdu darināšanā. Slavenais grāmatas *Modern English Usage* (par anĢļu valodas lietojumu) autors H. Faulerss (*H. Fowlers*) pagājušā gadsimta 20. gados rakstĪja, ka jo sevišķi neglĪts ir plašais salikteņu lietojums (*Dent 2006*, 105) – viņam daudz kas būtu iebilstams pret mūsdienās vispopulārāko vārdarināšanas veidu. Gramatika, kas vēl nesen tika uzskatĪta par pūristu nodarbošanos, piepeši atkal kļuvusi aktuāla; Īpaša nozĪme piešķirta interpunkcijai (*Dent 2006*, 1). Pretstatā dažu citu zemju praksei anĢļu valoda nekad nav bijusi pakļauta kādas valodas akadēmijas administrēšanai, pamatojot to ar vairākkārt izskanējušo domu, ka tāda varbūtība nebūtu pieņemama brĪvai nācijai. Nenoliedzot sabiedrības iniciatĪvas nozĪmi valodas problēmu risināšanā, galvenā loma anĢļu valodas jautājumos tomēr ir nacionālajām institūcijām (tiesai, baznĪcai, presei, skolai, Britu radoraidĪjumu korporācijai *BBC*), lĪdzvērtĪgas «institūcijas» ir arī vārdnĪcas un gramatikas (*Crystal 2007^b*, 190–192).

Tā kā valoda ir jo sevišķi nozĪmĪga sociālajai identitātei, Lielbritānijā rūpes par tās stāvokli parasti izpaužas kā slēptas rūpes par pašas nācijas stāvokli (*Hitchings 2006*, 131). Laba anĢļu valoda ir visas nācijas sarunu temats. Cilvēki izsaka savu attieksmi gan individuāli, gan kolektĪvi.

Kur un kā tas izpaužas? Lielbritānijā tiek Īstenoti apjomĪgi projekti, kuros tiek pētĪta valoda dažādos aspektos, piemēram, *BBC* (Īpaši *Radio 4* programmās) dažādi valodas jautājumi tiek risināti ar klausĪtāju aktĪvu piedalĪšanos, turpretim preses izdevumiem lasĪtāji raksta vēstules. Źurnālā *English Today* tiek diskutēts par visiem iespējamajiem ar valodas lietojumu saistĪtiem jautājumiem. Regulāri tiek rĪkotas kampaņas, kas veltĪtas kādam noteiktam valodas aspektam. *BBC 2005.* gada projektā

Voices («Balsis») veikta līdz šim vislielākā reģionālo dialektu izpēte, kurā aptaujāti 30 000 iedzīvotāji par viņu lietoto mutvārdu valodu. Projekts pierādīja, ka gados jauni cilvēki rada savas dialektu nišas (Dent, 2006, 3; Crystal 2007, 188). 2006. gada februārī laikraksts *The Times* ziņoja, ka Anglijas ziemeļaustrumos tiek gatavota dialektu rokasgrāmata ārstiem, lai viņi pilnībā varētu saprast, ko saka pacienti. Vēl kādā citā reģionā tika uzsākts projekts, lai mācītu attiecīgo dialektu pamatskolā.

2005. gadā sākās projekts *English 21* («Angļu valoda 21. gadsimtā»), lai visas nācijas mērogā izraisītu diskusiju par to, kā angļu valodu mācīt 2015. gadā. Regulāri tiek izraudzīts arī gada vārds. Piemēram, pēc izdevniecības *Oxford University Press* (Oksfordas Universitātes izdevniecība) aptauju rezultātiem, 2006. gadā tie bija divi – *biosecurity* (biodrošība) un *brook* ('literatūras publicēšana personīgajos tīmekļa žurnālos'). Vārds *brook* darināts, sapludinot divus patstāvīgus vārdus – *book* un *blog* (Dent 2006, 4). 2007. gada vārds, pēc Amerikāņu dialektu biedrības (*American Dialect Society*) izvēles, bija *subprime* ('riskants aizņēmums vai kapitālieguldījums'), 2008. gada vārds, pēc *Global Language Monitor* aptaujas, bija *change* 'pārmaiņa', populārākā frāze – *financial tsunami* ('finansālais cunami') un populārākais personvārds – *Obama* (http://en.wikipedia.org/wiki/Word_of_the_year).

Tomēr jāatzīst, ka vairāk uzmanības piesaista kritika un žēlošanās par pāridarījumiem valodai. Atšķirīgi tiek uztverti jauni literāri sacerejumi, slenga izpausmes, piemēram, jaunais Londonas slengs ar repa un hiphopa izrunas elementiem, ko dēvē par multikulturālo Londonas angļu valodu (*Multicultural London English*), jaunais biroju žargons (*Offlish*) (<http://www.abc.net.au/newsradio/txt/s1551787.htm>). Arī internets rada jaunas angļu valodu (*Englishes*) apakšgrupas.

Lai gan robežas starp mutvārdu un rakstveida formu kļūst arvien nenoteiktākas, pastāv arī uzskats, ka par to nav īpaši jāsatraucas. Visu izšķir konteksts. Gramatikai ir liela nozīme adekvātas informācijas apmaiņā; bez tās nav iedomājama sekmīga komunikācija.

1990. gadā norisinājās Skaidras angļu valodas kampaņa (*Plain English Campaign*), kas ieviesa savu zīmogu *Crystal Mark* (Kristāla zīme), lai veicinātu pilnīgi nepārprotamu komunikāciju starp dažādām organizācijām un klientiem. Dokumentiem vajadzēja atbilst vairākiem kritērijiem, no kuriem kā galvenie minami:

- ◀ vidēja garuma teikumi (15–20 vārdu),
- ◀ darbības vārdi pārsvarā darāmajā kārtā,

- ◀ ikdienas angļu valoda,
- ◀ kodolīgums,
- ◀ skaidri saprotami, tekstā izcelti virsraksti,
- ◀ skaidra poligrāfiskā forma (Crystal 2007a, 121).

Skaidras valodas nepieciešamība uzsvēta ievērojamā žurnālista un radio un televīzijas programmu vadītāja Dž. Hamfrīza (*J. Humphrys*) grāmatās par valodu. Viņš nepiekrīt uzskatam, ka likumi valodu ierobežo. Runājot par nevīžīgu, klišeju pārmāktu valodu, tiek atgādināts, ko par to sacījis Dž. Orvels (*G. Orwell*) – tāda veida valoda mūs vedina uz muļķīgām domām (Humphrys 2005, XIII).

2005. gadā *BBC* izziņoja kampaņu, lai izskaustu kļūdainu gramatiku no televīzijas bērnu programmām, jo jaunās paaudzes diktoru slengs un nepietiekamā valodas pārzināšana varētu veicināt to, ka tikpat zemā līmenī angļu valodu sāk lietot arī skatītāji. Nopietnus iebildumus izraisīja katrā raidījumā dzirdamais *Wassup?* pilnās frāzes *What are you doing?* («Ko dari? Kas notiek?») vietā. Jāpiebilst, ka mūsdienās dažādas kampaņas tiek piedāvātas arī internetā; viena cilvēka viedoklis var iegūt visas nācijas atbalstu.

Šaubu gadījumā kā pie pēdējās instances cilvēki visbiežāk vēršas pie vārdnīcas, it īpaši pie Oksfordas angļu valodas vārdnīcas (*Oxford English Dictionary* (OED)), kas ir plašākais angļu valodas vārdu saraksts. 2006. gadā Oksfordas angļu valodas korpusā iekļauto vārdu skaits pārsniedza miljonu vienību. Jāpiemin arī tas, ka jauna vārda iekļaušanai vārdnīcā ir stingri kritēriji. Pēc Oksfordas leksikogrāfu prasībām, vārdam piecu gadu laikā jābūt lietotam vismaz 5 reizes 5 dažādos avotos (tomēr 5 gadu likums pieļauj izņēmumus). Reģistrēti arī gadījumi, kad tiek lūgts izņemt vārdu no vārdnīcas. Piemēram, 2005. gadā kartupeļu audzētāji protestēja pret *couch potato* (burtiski ‘dīvāna kartupelis’, ar ko apzīmē paslinku mājās tupētāju). Tika piedāvāts cits vārds – *slouch* (slaists, slinķis), lai neradītu iespaidu, ka kartupeļi nav veselīgi. Lieki piebilst, ka šī vēlme netika izpildīta, jo vārda iekļaušana vārdnīcā nenozīmē ne atzinību, ne nosodījumu. OED galvenais redaktors sacījis: tad, kad cilvēki vairo vārdus, patiesībā viņi vairo sabiedrību, kas tos lieto (Dent 2006, 142–145). Tomēr atsevišķu lamuvārdu lietojums ir ierobežots. Kāda TV kanāla instrukcija paredz, ka vārds *shit* nav pieļaujams līdz plkst. 18.00, vārds *bastard* – līdz plkst. 20.00, *whore* – līdz plkst. 20.00, *fuck* – līdz plkst. 21.00, savukārt vārds *nigger* vispār nav pieļaujams. Turpretī vārdiem *God* un *bloody*

ierobežojumu nav (Crystal 2007a, 133). Piedauzīgu vārdu lietojums publiskajā telpā allaž izsaucis negatīvu sabiedrības reakciju, ieskaitot gadījumus, kad tabu vārdi mainās (Pinker 2007b). Plašu ievēribu guvusi L. Trusas (L. Truss) grāmata par rupjību ikdienā *Talk to the Hand* (Truss 2005). Tās nosaukums patapināts no kāda TV šova, kurā, atvairot rupjību, atbildēts ar kategorisku žestu – sak, runā ar manu roku, jo seja ir novērsusies.

2004. gadā, svinot savas pastāvēšanas 70. gadskārtu, Britu padome (*British Council*) aptaujāja 7000 cilvēku, kas mācās angļu valodu 46 valstīs. Tika izveidots 50 visskaistāko vārdu saraksts, kas sākas ar *mother, passion, smile, love, eternity, fantastic, destiny, freedom, liberty, tranquility* (pirmie desmit vārdi) (Crystal 2007a, 167). Regulāri tiek izdoti jaunvārdu apkopojumi, demonstrējot to, kā norises modernajā pasaulē ietekmē vārdu lietojumu (Algeo 1991). Nereti šādi vārdi nav atrodamī parastajās vārdnīcās, piemēram, *BlackBerry thumb* ('īkšķa jutīgums pēc liela skaita e-pasta vēstuļu nosūtīšanas'), *crackberry* ('nespēja ne mirkli iztikt bez interneta kabatā'), *DWY (Driving while yakking (into a phone))* ('automobiļa vadīšana, runājot pa mobilo tālruni') (Maxwell 2006, 22, 44, 59), *distorian* ('vēsturnieks, kas neprecīzu informāciju uzdod par faktu') (Crozier, Mckeown, Summers 2006, 43), *gripesite* ('lietotne, kurā patērētāji saņem ziņas par deficīta precēm un pakalpojumiem') (Pinker 2007a, 299).

Turpinājumā – īss ieskats vēsturē, norādot uz angļu valodas problēmām, kas gadsimtu gaitā nav devušas mieru modriem prātiem.

Bažas par angļu valodas lietojumu tika izteiktas jau 9. gadsimtā. Pamatnosacījums – valodai jābūt pareizai (ar to galvenokārt saprotot rakstu valodas pareizību). Gadsimtiem ilgi (1400–1800) risinājās rakstības nostabilizēšanās. Taču vispārzināms, ka arī 21. gadsimtā pastāv rakstības varianti.

Nepieredzēta interese par valodas norisēm vērojama 16. gadsimtā. Īpaši raksturīgas bija debates par leksiku. Šo renesanses periodu iezīmē atjaunota saikne ar klasiskajām valodām un literatūru. Reformācijas ietekmē rodas jauni Bībeles tulkojumi. Līdz 1611. gadam, kad parādījās karaļa Džeimsa (*King James*) Bībele, jau bija veikts vairāk nekā 50 tulkojumu. Risinājās dedzīgi strīdi par tulkotāju izvēlēto lingvistisko formu. Viens no jautājumiem bija: vai angļu valoda vispār ir pietiekami attīstīta, lai tajā pārtulkotu Bībeli. Klasiskajās valodās ir visi vārdi, kas nepieciešami, runājot par jebko, turpretī angļu valodā nav nepiecieša-

mo vārdu jēdzienu izteikšanai un tulkotājiem vārdi jāaizgūst no klasiskajām valodām. Šis gadsimts pieredzēja milzīgu vārdu pieplūdumu no latīņu un grieķu valodas. Parādījās apzīmējums «tintnīcas termini» – gari aizguvumi, kurus rakstot tiek patērēts daudz tintes (Crystal 2007b, 36–38). Šo apzīmējumu lietoja kritiskā nozīmē attiecībā uz tiem, kas īpaši jūsmoja par klasiskajiem neoloģismiem, pārspīlējot to lietojumu. Izskanēja pārmetumi, ka šādi cilvēki aizmirst savu dzimto valodu. Pēc četriem gadsimtiem Dž. Orvels rakstīja, ka sliktus autorus gandrīz vienmēr vajā doma, ka latīņu vai grieķu vārdi ir dižāki par sakšu vārdiem (Crystal, 2007b, 40). Laika gaitā aptuveni trešdaļa klasisko neoloģismu zaudēja savu funkciju, taču tie, kuri palika angļu valodā, to ievērojami bagātināja. 16. gadsimta beigās faktu, ka angļu valodā ir aizguvumi no citām valodām, jau uztvēra kā spēku, nevis vājumu. Sāka veidoties arī apjauta, kādai jābūt pareizai valodai, – par tādu, protams, uzskatīja valodu, kādā runāja aristokrātija. Tika noteiktas arī aptuvenas šīs valodas ģeogrāfiskās koordinātas – 60 jūdžu rādiusā ap Londonu, ietverot arī Oksfordu un Kembridžu. Anglijas dienvidaustrumos lietoto valodas formu prestižs kļuva neapstrīdams. Taču kritiska attieksme pret atsevišķām valodas parādībām tika izteikta joprojām: pat Šekspīra darbos nav iespējams atrast ne lappusi bez kļūdām!

1664. gadā Karaliskā biedrība (*Royal Society*) nodibināja komiteju, kas nodarbojās ar angļu valodas uzlabošanu. Tā apsprieda jautājumu par akadēmijas dibināšanu, līdzīgi kā Francijā. Tomēr šī ideja praksē netika īstenota. Nākamais cīņā saucējs bija populārais rakstnieks D. Defo (*D. Defoe*). Viņš uzsvēra, ka jādibina īpaša biedrība, kas rūpētos par angļu valodu, savukārt tā varētu veidot Pareizas valodas fakultāti nolūkā iedibināt stila tīrību un pareizību (Crystal 2004b, 377). 1712. gadā Dž. Svifts (*J. Swift*) uzrakstīja «Priekšlikumu angļu valodas labošanai un uzlabošanai» (Crystal 2007b, 71). Cits slavens vīrs – S. Džonsons (*S. Johnson*) uzskatīja, ka pret pastāvīgi draudošo valodas pagrimumu var cīnīties tikai paši autori, kritiski pārskatot uzrakstīto. Lai arī viņa Angļu valodas vārdnīcas (*Dictionary of the English Language*, 1755) vērtējumā norādīts uz pūrismu un barbarismu nīdēšanu, jāatzīst, ka autors nebūt nevairījās no netīkamu vārdu iekļaušanas. Īpaša vērība veltīta tam, kādās situācijās attiecīgie vārdi lietoti un cik tie ir atbilstoši. Šī pieeja skaidri atspoguļojas vārdu definīcijās (Hitchings 2006, 134–137). Taču, neraugoties uz 18. gadsimta neapstrīdami izcilo sasniegumu – S. Džonsona vārdnīcu, kas tiek uzskatīta

par nacionālā standarta stūrakmeni, var sastapties arī ar pavisam noniecināšanu – valodā valda anarhija (Crystal 2007a, 75). Arī pats S. Džonsons atzīst, ka valodai netiek piemēroti noteikti likumi, tāpēc viņam izvēli nācies izdarīt no milzīga skaita variantu. Īsi pirms nāves viņš rakstīja: «Vārdnīcas ir līdzīgas pulksteņiem. Vissliktākais no tiem ir labāks par neko, un pat no labākā nevar gaidīt, ka tas rādīs precīzu laiku» (Hitchings 2006, 166).

Bažas par valodu mijas ar bažām par uzvedību. Īpaši tiek apspriests, kā valodā izpaužas pieklājība. Pieklājīgam izteiksmes veidam ir savi likumi. Gramatiķu, leksikogrāfu, izrunas pētnieku un stilistu uzdevums ir raudzīties, lai šos likumus zinātu, novērtētu un ievērotu. Taču arī vislabākie autori tos laiku pa laiku pārkaņķē. Tas tikai pierāda, ka nepieciešami autoritatīvi norādījumi. Kur tos meklēt? Kas var nodrošināt pareizības standartu? Jau 1553. gadā pirmo reizi parādījās termins «karala angļu valoda» (*King's English*), vēlāk attiecīgi nomainot pret «karalienes angļu valodu» (*Queen's English*). Tātad atbildība gulēja uz monarhiem un galmu, tomēr arī viņu valoda tika kritizēta. Atlika tverties pie reliģijas, taču Bībeles tulkojumi konkurēja savā starpā, nebija vienotības terminu lietojumā. Vēl bija cita iespēja, kas šķita cerīgāka, – vārdnīcas. Lai gan vārdnīcām bija noteikta autoritāte, izraisījās arī strīdi un ķīviņi. Piemēram, kāds autors izdeva grāmatu, kurā apkopojā cita autora vārdnīcā pamanītās kļūdas. Savas vārdnīcas priekšvārdā S. Džonsons rakstīja, ka būtu naivi iedomāties, ka vārdnīca var iebalzamēt valodu un pasargāt to no pagrimuma un sabrukuma, tāpat kā cilvēkus no nāves nevar paglābt eliksīrs, kas sola pagarināt dzīvi līdz tūkstoš gadiem. Šis ir nozīmīgs izteikums, jo nepārprotami norāda uz valodas mainīgumu (Crystal 2007a, 79–87).

18. gadsimta gramatiķi neņēma vērā to, ka valodā pastāv formu dažādība. Preskriptīvisms to vienkārši neatzina, allaž uzsverot vārdus «vienmēr» un «nekad». Šāda pieeja tika praktizēta vairāk nekā divu gadsimtu garumā. To nomainīja pretēja rakstura tendence, kas attīstījās 20. gadsimta pirmajā pusē. Tā bija tradicionālās gramatikas kritika, jo preskriptīvā pieeja neaptvēra valodas reālo lietojumu. Taču tradicionālās gramatikas vietā nebija ko likt. 1921. gada Izglītības ministrijas ziņojumā teikts: «Skolās neiespējami mācīt angļu valodas gramatiku tā vienkāršā iemesla dēļ, ka neviens īsti nezina, kas tas ir» (Crystal 2007a, 200). 20. gadsimta 50.–60. gados gramatika pamazām izzuda no skolu programmām. Taču valodnieki tajā pašā laikā uzsāka strādāt

pie projektiem, savācot bagātīgu materiālu par angļu valodas lietojumu. Šajā darbā iesaistījās arī skolotāji. Lielāka uzmanība tika pievērsta atšķirībām starp rakstveida un mutvārdu formu. Atkal parādījās atziņa, ka gramatika ir noderīga, ja tā tiek pienācīgi mācīta. Pirmo reizi angļu valodniecības vēsturē bija panākts līdzsvars starp valodas struktūras un valodas lietojuma studijām. Konkrēts valodas materiāls aplūkojams no tā viedokļa, kā tas tiek lietots reālajā dzīvē. Šo nostādni atspoguļo Valsts angļu valodas programma (*National Curriculum for English*) (Crystal 2007b, 201–206). Bērniem skolā tā vietā, lai gramatiskās variācijas nosodītu un atzītu par aplamām, sāka tās izskaidrot. Tikai 90. gados par parastu lietu kļuva daudz brīvāka attieksme pret valodu. Tad arī lielāka uzmanība tika pievērsta nestandarta valodas izpētei: regulāri publicēti pētījumi par slengu un neformālās valodas lietojumu. Piemēram, vienā no jaunākajiem izdevumiem apkopota informācija par profesionālo slengu, tā īpatnībām dažādu sociālo grupu lietojumā, par ikdienas slengu, par slengu atšķirīgās angļu valodā runājošās zemēs, kā arī tā raksturojumu dažādos vēstures periodos (Munro 2007).

Laika gaitā daudz vērības veltīts rakstībai un interpunkcijai. Zināmā mērā tā vienmēr bijusi modes lieta, piemēram, 17. gadsimtā visus lietvārdus rakstīja ar lielajiem sākumburtiem, bet 18. gadsimtā tos nomainīja ar mazajiem. 1986. gadā tika noorganizēta aptauja par pareizrakstības variantiem modernajā angļu valodā. Aprēķini liecina, ka aptuveni 25% vārdu varētu būt rakstības varianti. Pašlaik var runāt par pareizrakstības variantiem pasaules mērogā, jo teksti angļu valodā tiek rakstīti dažādās valstīs (D. Crystal 2007b, 168).

Kā zināms, angļu valoda vēstures gaitā izveidojusies par valodu, kurā daudzu vārdu izruna ir visai attālināta no rakstības. Tas arī bijis par ierosmi dažādiem rakstības vienkāršošanas priekšlikumiem un projektiem. Zināmā mērā tas panākts amerikāņu angļu valodas rakstībā. 1908. gadā tika nodibināta Vienkāršotas pareizrakstības biedrība (*The Simplified Spelling Society*), kas centās ieviest vienkāršotu rakstību skolās. Šim mēģinājumam ir sekojuši individuāli projekti. Dž. B. Šovs novēlēja līdzekļus alfabēta reformas projektam. 1962. gadā viņa izveidotajā vienkāršotajā alfabēta sistēmā tika publicēta viņa komēdija «Androkls un lauva», taču lielāku ievēribu šis mēģinājums neguva (Crystal 2006, 276–277). To pašu var sacīt arī par citiem, tomēr entuziasti nav padevušies. Kā interesants fakts minama biedrība, kas īpaši dibināta apostrofa aizsardzībai.

Ar milzīgu interesi tika uztverta L. Trusas (*L. Truss*) grāmata par interpunkciju *Eats, Shoots and Leaves* (Truss 2003). Tā raksturota kā gudri uzrakstīta, precīza, skaidra, humorīga, taču autore demonstrē t. s. nulles toleranci, uzskatot, ka interpunkcijai jābūt stingri reglamentētai. Šāda attieksme arī ir preskriptīva. Pēc minētās grāmatas publicēšanas presē parādījās kritika par pašas autorei pieļautajām interpunkcijas kļūdām.

Šķēpi lauzti arī par izrunu. Īpaši norūpējies par angļu t. s. «dubultizrunu» bija S. Džonsons. Viena, pēc viņa domām, ir sarunvalodas izruna, otra – formāla un «nopietna» izruna. Sarunvaloda nekad nebūs vadāma, jo to tik dažādu padara nevērīga, neprasmīga vai samākslota izruna. Par paraugu viņš ņēma rakstu valodu. Atradās pedanti, kuri pieprasīja izrunāt katru burtu. Pirmā angļu valodas izrunas vārdnīca iznāca 1791. gadā. Tā atspoguļoja Londonas izrunu, kas bija pieņemama izglītotiem un pieklājīgiem valodas lietotājiem. Izruna, protams, turpināja mainīties. Kritiku izraisīja, piemēram, līdz tam nepierastas vārda uzsvāra struktūras, skaņas / r / iespraudums u. c. (Crystal 2007b, 170–172). Drīz pēc *BBC* nodibināšanas tika izveidota komiteja, kas sniedza izrunas ieteikumus diktoriem, jo arī standartizrunā pastāv varianti. Noderīgs konsultants izrunas jautājumos vienmēr bijusi izrunas vārdnīca. Lielisks sasniegums ir Dž. Velsa (*J. Wells*) vārdnīca (Wells 2008), kura jau piedzīvojuši trīs izdevumus. Tās materiāls veidots, pamatojoties uz piecām aptaujām (1988–2007) par britu un amerikāņu angļu valodas izrunas variantu izvēli. Runātāju izvēle parādās kā attiecīgā vārda izrunas pirmais, otrais utt. variants. Ietvertas arī populāras izrunas formas, ko lieto izglītoti runātāji, bet kas neatbilst standartizrunai. Vārdnīcas sagatavošanas procesā tika apzināta dažādu vecuma grupu pārstāvju izruna, tādējādi iezīmējot standartizrunas attīstības tendences. Piemēram:

Dzimšanas gads	Pirms 1923	1923–1947	1948–1962	Pēc 1962
<i>usage</i> / s /	37 %	71 %	83 %	85 %
<i>nephew</i> / f /	51 %	75 %	92 %	92 %
<i>either</i> / i : /	3 %	6 %	9 %	39 %

Agrāk bargi kritizētā Koknija (*Cockney*) un standartizrunas mijiedarbība radījusi jaunus izrunas variantus – Estuāra jeb Temzas grīvas angļu valodu (*Estuary English*).

70. gadu beigās un 80. gados *BBC* sāka skanēt arī reģionālie akcenti. Lielu atbalstu radīja reģionālajiem dialektiem veltītā nedēļa, ko *BBC* organizēja 2005. gadā. Tomēr joprojām ir klausītāji, kas iebilst pret šādu politiku. Valodnieku interešu lokā ir ne tikai valodas formas un to lietojums, bet arī izteiktie viedokļi par valodas procesiem un attīstību. Lingvisti analizē, piemēram, populāro uzskatu, ka angļu valodu bojā Amerika (Algeo 1998), kā arī plašsaziņas līdzekļi (Aitchison 1998), ka īpaši televīzija ir atbildīga par izmaiņām izrunā un gramatiskajās konstrukcijās, tādējādi nonivelējot individuālās runas īpatnības (Chambers 1998).

Izmaiņas valodā nav apturamas. Kā vairākkārt uzsvēris D. Kristals, vienīgais, ko mēs varam darīt, ir iemācīties izprast un sadzīvot ar šīm izmaiņām, rast jaunus valodas mācīšanas un mācīšanās metodes. Izmaiņas nozīmē variāciju: dažādas ļaužu grupas vienā un tajā pašā laika posmā lieto dažādas valodas formas. Arī tagad ir cilvēki, kas žēlojas par valodas «pagrimumu un sabrukumu». Pieaugošā etniskā dažādība, interneta ietekme, angļu valodas kā globālās valodas izplatīšanās ir faktori, kas dažkārt liek ļauties panikai. Ja realizētos valodas sabrukuma scenārijs, kā tas savulaik tika paredzēts, no valodas vispār nekas nebūtu palicis pāri.

Literatūra

Aitchison 1998 – Aitchison J. Myth 3 The Media are Ruining English // Bauer L. & Trudgill P. (eds.) *Language Myths*. Penguin Books, 1998, pp. 15–22.

Algeo 1991 – Algeo J. (ed.) *Fifty Years Among the New Words*. Cambridge: Cambridge University Press, 1991.

Algeo 1998 – Algeo J. Myth 21 America is Ruining the English Language // Bauer L. & Trudgill P. (eds.) *Language Myths*. Penguin Books, 1998, pp. 176–182.

Chambers 1998 – Chambers J. K. Myth 15 TV Makes People Sound the Same // Bauer L. & Trudgill P. (eds.) *Language Myths*. Penguin Books, 1998, pp. 123–131.

Crozier, Mckeown, Summers 2006 – Crozier J., Mckeown C. & Summers E. *I Smirt, You Stooze, They Krump...* Glasgow: HarperCollins Publishers, 2006.

Crystal 2006 – Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

Crystal 2004a – Crystal D. *The Language Revolution*. Cambridge: Polity, 2004.

Crystal 2004b – Crystal D. *The Stories of English*. Penguin Books: Allen Lane, 2004.

- Crystal 2007a – Crystal D. *Words Words Words*. Oxford: Oxford University Press, 2007.
- Crystal 2007b – Crystal D. *The Fight for English*. Oxford: Oxford University Press, 2007.
- Dent 2006 – Dent S. *The Language Report*. Oxford: Oxford University Press, 2006.
- Hitchings 2006 – Hitchings H. *Dr Johnson's Dictionary*. London: John Murray, 2006.
- Humphrys 2005 – Humphrys J. *Lost for Words*. London: Hodder, 2005.
- Maxwell 2006 – Maxwell K. *Brave New Words*. London: Pan Books, 2006.
- Munro 2007 – Munro M. *Pardon My English!* Edinburgh: Chambers, 2007.
- Parody 2004 – Parody A. *Eats, Shites & Leaves*. London: Michael O'mara Books Limited, 2004.
- Pinker 2007a – Pinker S. *The Stuff of Thought*. Penguin Books, 2007.
- Pinker 2007b – Pinker S. *The Seven Words You Can't Say on Television*. Penguin Books, 2007.
- Truss 2003 – Truss L. *Eats, Shoots & Leaves*. London: Profile Books, 2003.
- Truss 2005 – Truss L. *Talk to the Hand*. London: Profile Books, 2005.
- Wells 2008 – Wells J. C. *Pronunciation Dictionary*. Pearson Longman, 2008.

An Insight into British English Language Matters

Summary

The article views the English language situation over centuries focusing on the role and significance of the quality of language. It gives various sources of information on the interest in, and concerns about, the English language in Britain in different periods of time. Language issue is important for people's social identity therefore good English is the subject matter of discussion for the whole nation.

In the course of time attitudes towards particular language aspects including vocabulary in general, borrowing, word formation, grammar, spelling and punctuation, and pronunciation have changed. The driving force for a change in the approach to language matters has been the keen interest of the educated social groups, most often expressed in the form of criticism. Critics have not spared either prominent authors' language, or monarchs' speech, even though the standard language among other synonyms bears the name «King's English» or «Queen's English». Arguments about language were

related to arguments about behaviour. It was only in the 20th century that differences between spoken and written English were unravelled. Awareness of how language is used in real life stimulated numerous linguistic research projects. Prescriptiveness was finally rejected thus changing the approach to teaching language at school. Instead of «correct» emphasis now is on «appropriate» language.

Different projects are launched on a national scale to find out details on language in use including regional dialects, and language users' opinions on particular forms. «Change» as the word of the year 2008 characterizes the language situation best considering the effect of Internet technology and the emergence of English as a global language.

Solveiga ČEIRANE

SLĒDZEŅU RAKSTUROJUMAM IZMANTOJAMĀS PAZĪMES

Rakstā aplūkotas teorētiskajā literatūrā minētās akustiskās pazīmes, kas raksturīgas eksplozīvajiem slēdžeņiem. Teorijā atrodami apskati salīdzināti arī ar latviešu valodas materiālu un aprakstītās pazīmes daļēji pārbaudītas, izmantojot latviešu valodas slēdžeņu datus.

R. Kents un Č. Rīds (Kent & Read 1992) slēdžeņu klasifikācijā izdala zilbes sākuma slēdzeni pirms patskaņa un zilbes beigu slēdzeni pēc patskaņa. Zilbes sākuma slēdzenim pirms patskaņa ir šādas pazīmes – slēguma posms, atbrīvojums (eksplozija) ar aspirāciju vai bez aspirācijas un formantu pārejas, savukārt zilbes beigu slēdzenim pēc patskaņa – formantu pārejas, slēgums un atbrīvojums (eksplozija) vai nav atbrīvojuma (nav eksplozijas).

Latviešu valodā zilbes sākumā slēdzenis realizējas tāpat kā angļu valodā – ir slēguma posms, eksplozija un formantu pārejas. Zilbes beigu slēdzenis latviešu valodā realizējas tāpat kā angļu valodā.

Slēguma posms ir akustisks intervāls, kas atbilst artikulārajam slēgumam. Slēdžeņiem, kas izrunāti pirms patskaņa, ir gan slēguma posms, gan slēguma atbrīvojuma posms. Akustiski slēguma posms ir saistīts ar enerģijas minimumu: balss trakts ir aizsprostots, un akustiskās enerģijas nav vispār vai tā ir ļoti maza. Nebalsīgajiem slēdžeņiem slēgums ir kluss, jo balss saites nevibrē un tādēļ nav balsīguma enerģijas. Balsīgajiem slēdžeņiem angļu valodā, izņemot pozīcijās vārda sākumā, slēgumu parasti veido zemas frekvences enerģijas josla, ko sauc par balss saišu darbības joslu jeb balsīguma joslu (Kent & Read 1992). Latviešu valodas slēdžeņiem balsīguma josla novērojama arī vārda sākuma pozīcijā. Svarīgākie kritēriji slēguma atpazīšanā ir minimālās enerģijas josla, parasti 50–150 ms.

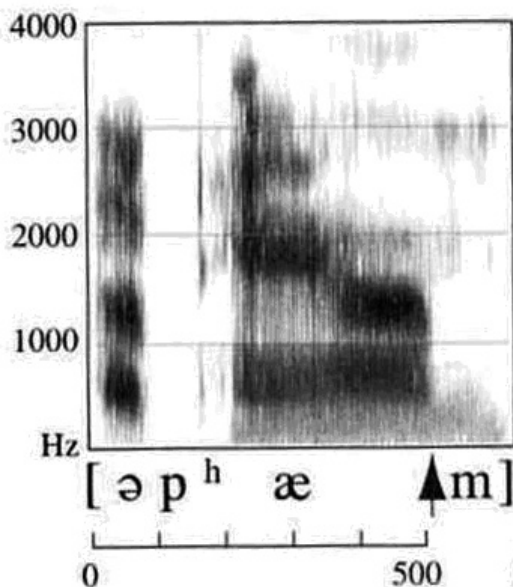
Slēguma atbrīvojuma laikā enerģijas eksplozija tiek radīta kā aizturētā saspīestā gaisa strauja izplūde. Parasti eksplozija nav garāka par 5–40 ms, un tā ir viena no īsākajām, ja ne pati īsākā akustiskā pazīme, kas parasti tiek analizēta runā.

Slēdžeņa atbrīvojums tālāk tiek klasificēts kā aspirēts vai neaspirēts. Aspirācija ir elpas troksnis, kas radies kā gaisa plūsma caur daļēji

aizvērtām balsis saitēm. Aspirācija seko slēguma atbrīvojuma eksplozijai. Angļu valodā nebalsīgie eksplozīvie slēdžeņi ir aspirēti līdzskaņi, izņemot gadījumus, kad seko /s/. Gan aspirētiem, gan neaspirētiem slēdžeņiem slēguma posmam seko eksplozija, bet pirmajiem pēc eksplozijas būs arī [h] līdzīgs troksnis. Spektrogrammā aspirācija parādās kā īss intervāls starp slēdžeņa eksploziju un balsis saišu svārstību sākumu nākamajam patskanim. Balsīgie slēdžeņi angļu valodā parasti nav aspirēti tāpēc, ka balsis saišu svārstības sākas tuvu eksplozijai, līdz ar to ir maza iespēja aspirācijas intervālam (Kent & Read 1992).

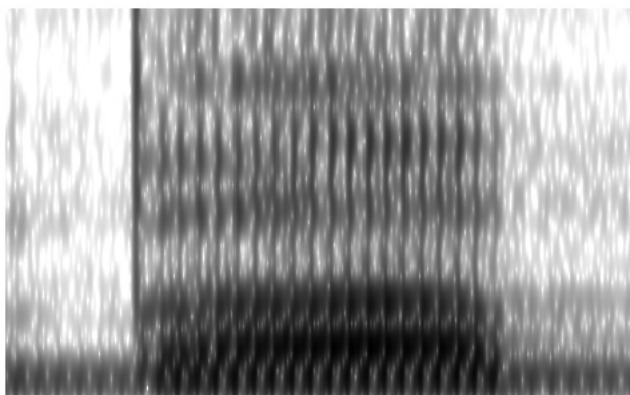
Latviešu valodā, salīdzinot ar angļu valodu, eksplozīvajiem slēdžeņiem nav aspirācijas, to var konstatēt pēc audītīvajiem novērojumiem. Latvietim šķiet neparasta un dīvaina angļu valodas runātāju spēcīgā piedvesma, kas vērojama nebalsīgo slēdžeņu izrunā. Arī spektrogrammās redzams, ka latviešu valodas eksplozīvajiem slēdžeņiem eksplozijas spektram neseko dvesmas skaņai (/h/) līdzīgs intervāls (skat. 1. un 2. attēlu).

1. attēls. Vārda *a Pam* spektrogramma ar aspirāciju
(Ladefoged 2001, 181)

2. attēls. Zilbes [bab] spektrogramma bez aspirācijas

Eksplodijas spektrs variē līdz ar artikulācijas vietu. Spektra dažādība ir skaidrojama ar faktu, ka īso troksni veido rezonanses īpašības, kuras nosaka specifiskā artikulārā konfigurācija. Spektrālās atšķirības ir redzamas spektrogrammās. Labiāliem slēdžeņiem ir zemas frekvences enerģijas josla, alveolārus slēdžeņus saista ar augstas frekvences enerģiju, un velārus slēdžeņus raksturo vidējas frekvences enerģijas koncentrācijas zona eksplozijas joslā. Svarīgi bija noskaidrot, vai šīs spektrālās atšķirības ir pietiekamas atpazīšanai. Lai to pārbaudītu, ārzemēs jau 20. gadsimta vidū ir veikti eksperimenti runas sintēzē, ko sauc par tēlu (formantu zīmējuma) atskaņošanu (*pattern playback*) (Kent & Read 1992). Kaut arī šī metode ir primitīva salīdzinājumā ar modernām metodēm runas sintēzē, tā bija viena no pirmajām iespējām manipulēt ar runas akustiskajām pazīmēm. Tas bija pavērsiens akustiskās fonētikas un runas uztveres attīstībā.

A. Libermans, P. Deletrs un F. Kūpers (Liberman, Delattre, Cooper 1952) izmantoja tēlu (formantu zīmējuma) atskaņošanas metodi, lai radītu stilizētus runas stimulus. Slēdžeņa eksplozija tika sintezēta kā īsa vertikāla josla vai trokšņa vibrācija ar raksturīgu centra frekvenci. Sekojošais patskanis bija sintezēts ar diviem nemainīgiem formantiem. Savienojot eksploziju un patskani, klausītāji dzirdēja slēdzeni un patskani. Vārēja secināt, ka eksplozijas trokšņa atpazīšana ir atkarīga no patskaņa konteksta. Eksplozija ar zemāku centra frekvenci nekā patskaņa F2 tika atpazīta kā [p], eksplozija ar līdzīgu centra frek-

venči patskaņa F2 tika atpazīta kā [k], un eksplozija ar augstāku centra frekvenci nekā patskaņa F2 tika atpazīta kā [t].

M. Halle, G. Hjūzs un J. Redlijs (Halle, Hughes, Radley 1957) norādīja, ka bilabiālie slēdžeņi [b] un [p] ir saistīti ar zemas frekvences enerģiju, apmēram 500–1500 Hz. Alveolāriem slēdžeņiem [t] un [d] bija augstas frekvences enerģijas josla (ap 4000 Hz). Velārajiem slēdžeņiem [g] un [k] eksplozijas spektrs bija ar vidējas frekvences enerģijas joslu (ap 1500–4000 Hz).

Arī vēlākos pētījumos tika noteiktas eksplozijas akustiskās īpašības. K. Stīvens un S. Blumsteins (Stevens & Blumstein 1978; Blumstein & Stevens 1979) izpētīja iespēju, ka eksplozijas spektrālo paraugu var saistīt ar slēdžeņu artikulācijas vietu: bilabiāliem slēdžeņiem – lēzens vai krītošs spektrs, alveolāriem – kāpjošs spektrs, velārajiem slēdžeņiem – koncentrēts vai vidējas frekvences spektrs.

Slēdžeņu atpazīšana pēc eksplozijas ir pētīta vairākkārt, un rezultāti ir dažādi. Slēdžeņu atpazīšanas koeficients sešos pētījumos: 58% (Winitz, Scheib, & Reeds 1972), 100% (Cole & Scott 1974), 97% (Ohde & Sharf 1977), 0–69% (Dorman, Studdert-Kennedy, & Raphael 1977), 88% (Kewley-Port 1983), 92–94 % (Forrest, Weismer, Milenkovic, & Dougall 1988). Rezultātu atšķirības šajos pētījumos ir saistāmas ar atšķirībām metodikā. Var secināt, ka noteiktos apstākļos slēdžeņus var atpazīt tikai pēc eksplozijas.

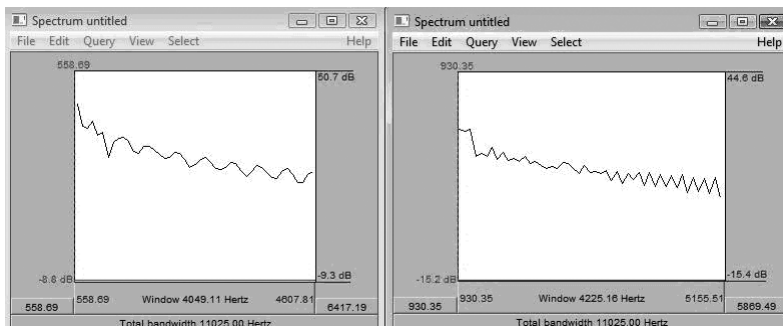
D. Kjūlija-Porta (Kewley-Port 1983) pētījumā norāda, ka eksplozijas klasifikācijā jāņem vērā īslaicīgi faktori. Viņas klasifikācijā eksplozijas spektrs tiek raksturots kā krītošs, kāpjošs vai nenoteikts. Balsīguma sākums tiek klasificēts kā vēls, agrs vai nenoteikts, un ir novēroti vismaz 15 ms ilgi vidējas frekvences augstākie punkti (1000–3000 Hz). Bilabiāliem pretstatā alveolāriem slēdžeņiem atšķirība galvenokārt ir balstīta uz spektrālo slīpumu (spektra veidu/formu), turpretī velārie slēdžeņi tiek atpazīti pēc vēla balsīguma sākuma un spektrālām smailēm vidējā frekvencē.

Ir arī citas eksplozijas pazīmes, kas ir ieteiktas slēdžeņu atpazīšanā. Tās ir eksplozijas amplitūda un spektrālā maiņa no eksplozijas sākuma uz balsīguma sākumu. A. Džongmans un S. Blumsteins (Jongman & Blumstein 1985) noteica, ka eksplozijas amplitūda var būt kā pazīme, lai atšķirtu alveolārus un dentālus slēdžeņus, jo pirmajiem ir lielāka eksplozijas amplitūda. A. Lahiri u. c. (Lahiri, Gewirth, & Blumstein 1984) klasificēja slēdžeņus franču, angļu un malajalamu

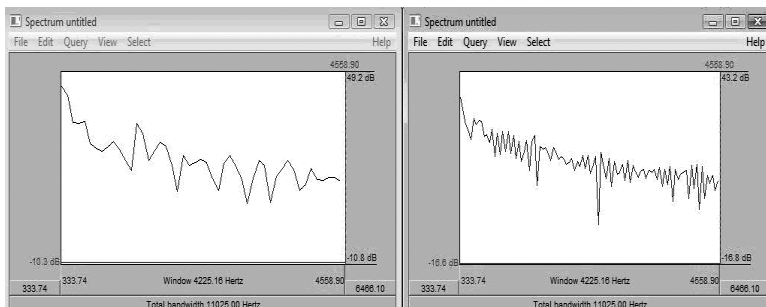
valodā un atklāja, ka statistiskas spektrālas pazīmes nevar atšķirt labiālus un dentālus slēdžeņus, jo abiem spektrs ir ar vienmērīgu enerģijas izkārtojumu. Bet šos slēdžeņus var identificēt, salīdzinot augsto frekvenču (3500 Hz) enerģijas maiņu attiecību ar zemo frekvenču (1500 Hz) enerģijas maiņu attiecību laika intervālā no slēguma atbrīvojuma līdz balsīguma sākumam. Ar šo kritēriju pareizi tika klasificēti 90% labiālo un dentālo slēdžeņu.

Slēdžeņus var atpazīt pēc to eksplozijas, ja vairākas pazīmes tiek pētītas intervālā līdz pat 40 ms, kas sniedzas no eksplozijas sākuma līdz balsīguma sākumam. Ir iespējams diezgan augsts atpazīšanas koeficients, ņemot vērā šādu informāciju: eksplozijas sākuma spektrs, balsīguma sākuma spektrs, balsīguma sākuma laiks attiecībā pret eksplozijas sākumu (Kent & Read 1992).

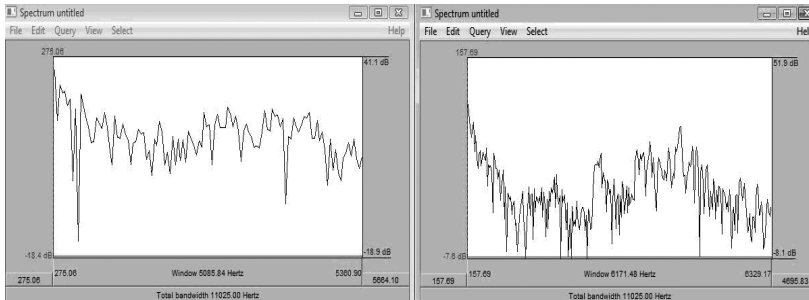
3. attēls. FFT spektrs slēdzenim [b]

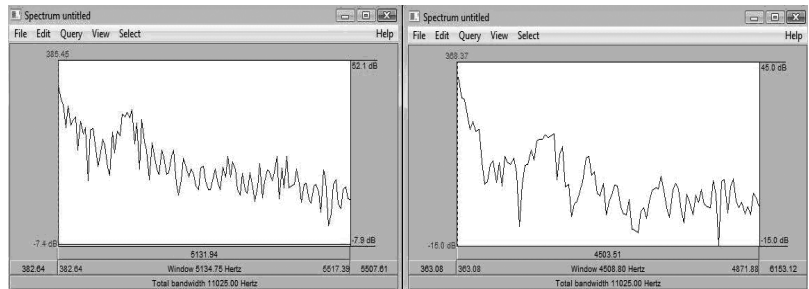
4. attēls. FFT spektrs slēdzenim [d]

5. attēls. FFT spektrs slēdzenim [g]

6. attēls. FFT spektrs slēdzenim [g]

Tā kā eksplozijas spektrs variē līdz ar slēdzeņa artikulācijas vietu, tad arī latviešu valodas eksplozīvos slēdžeņus var šķirt pēc spektrālām pazīmēm, tomēr, salīdzinot ar pētījumiem teorētiskajā literatūrā, rezultātos ir arī atšķirīgas tendences.

Izveidojot statistiskās spektrogrammas (FFT) latviešu valodas slēdžeņiem, var secināt, ka, izmantojot dažādu informantu datus kontekstā ar visiem latviešu valodas patskaņiem, bilabiāliem slēdžeņiem eksplozijas spektrs ir krītošs vai lēzens (skat. 3. attēlu). Dentāliem slēdžeņiem eksplozijas spektrs ir līdzīgs bilabiālajiem – krītošs vai lēzens (skat. 4. attēlu). Aplūkojot spektrogrammās patskaņa sākuma spektru jeb patskaņa pirmo pulsu bilabiāliem un dentāliem slēdžeņiem, var secināt, ka latviešu valodā šiem slēdžeņiem nav konsekventas atšķirības – ne visos aplūkotajos gadījumos bilabiāliem slēdžeņiem patskaņa pirmā pulsa laikā enerģija bija lielāka zemākās frekvencēs un vājāka

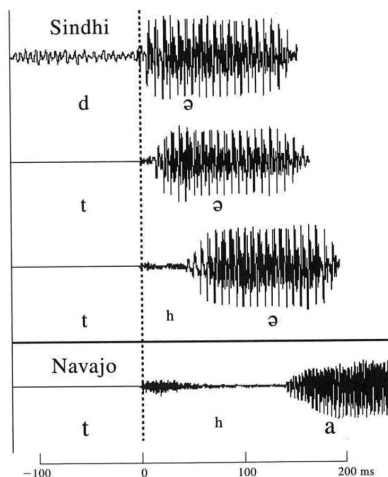
augstākās. Tāpat dentālajiem slēdžeņiem lielāka enerģija ne vienmēr bija augstākās frekvencēs (ap F3 un F4). Līdz ar to var secināt, ka uz aplūkotā materiāla bāzes latviešu valodas bilabiālos un dentālos slēdžeņus pēc eksplozijas fāzes spektrālajām īpašībām nošķirt nevar.

Palatāliem slēdžeņiem latviešu valodā eksplozijas spektrs ir kompakts – ir noteikts frekvenču diapazons, kurā vērojama enerģijas koncentrēšanās (skat. 5. attēlu). Palatāliem slēdžeņiem lielāka enerģija ir ap 3000–5000 Hz. Arī velārajiem slēdžeņiem eksplozijas spektrs ir kompakts (skat. 6. attēlu). Tomēr salīdzinājumā ar palatālajiem slēdžeņiem kompakts atšķiras – enerģijas koncentrēšanās vienā vietā izteiktāka ir velārajiem.

Teorētiskajā literatūrā kā viena no akustiskajām pazīmēm minēts balsīguma sākuma laiks. Balsīguma pazīme zilbes sākuma slēdžeņiem ir intervāls starp slēguma atbrīvojumu un balss saišu svārstību sākumu, ko sauc par balsīguma sākuma laiku – VOT. Balsīguma sākuma laika vērtības dažādās valodās variē.

VOT tiek mērīts no smailes, kas norāda slēguma atbrīvojumu, līdz patskaņiem raksturīgo ciklisko svārstību līnijas sākumam. Ja balsīgums sākas slēguma laikā (t. i., pirms atbrīvojuma), VOT ir negatīva vērtība (skat. 7. attēlu).

**7. attēls. Balsīguma sākuma laiks ar atšķirīgām VOT vērtībām
(Ladefoged 2001, 126)**

Angļu valodas balsīgajiem slēdžeņiem VOT ir neliels diapazons ap nulli. Ja VOT = 0, tad slēguma atbrīvojums un balsīguma sākums ir vienlaicīgi. Piemēram, slēdzenim [b] VOT = 0 vārdā *buy*, tas nozīmē, ka bilabiāla slēguma atbrīvojums norisinās vienlaikus ar balsīguma sākumu nākamajam divskanī. Ja VOT vērtība ir nedaudz zem nulles (piem., VOT = -10 ms), tad balsīguma sākums ir īsi pirms slēguma atbrīvojuma. Ja VOT vērtība ir nedaudz virs nulles (piem., VOT = +10 ms), tad slēguma atbrīvojums ir nedaudz pirms balsīguma sākuma. Terminu «īsa balsīguma kavēšanās» (*short voicing lag*) var attiecināt uz šīm VOT vērtībām. Balsīgajiem slēdžeņiem VOT ir diapazonā no -20 ms līdz +20 ms. Nebalsīgajiem slēdžeņiem VOT ir virs 25 ms līdz 100 ms. Nav vienas VOT vērtības, ko lietotu visi runātāji dažādos fonētiskos kontekstos. VOT vērtības valodās variē. Vairāk aspirētiem slēdžeņiem ir lielāka VOT pozitīvā vērtība, bet balsīgajiem slēdžeņiem ir lielāka VOT negatīvā vērtība. (Abramson 1977; Port & Dalby 1982; Ladefoged 2001)

Norādes uz balsīgumu variē līdz ar slēdžeņa pozīciju zilbē. Balsīguma kontrasts zilbes sākuma slēdžeņiem angļu valodā galvenokārt ir saistāms ar balsīguma sākuma laiku (VOT) vai attiecas uz aspirāciju. VOT ir viens no visvairāk novērtētajiem fenomeniem runas pētījumos. Vēl viens termins, ko lieto pētījumos par zilbes sākuma balsīguma kontrastu, ir F1 sākuma kavēšanās (*cutback*), t. i., F1 sākuma enerģija kavējas attiecībā pret augstāku formantu enerģiju nebalsīgajiem slēdžeņiem. F1 enerģijas relatīvā kavēšanās, šķiet, ir noderīga pazīme balsīguma kontrastam. Pamattoņa frekvence (f0) var norādīt uz balsīguma atšķirību: patskaņi, kuri seko nebalsīgajiem slēdžeņiem, ir saistīti ar augstāku f0 sākumu nekā patskaņi, kuri seko balsīgajiem slēdžeņiem (Haggard, Ambler, & Callow 1970). Acīmredzot zilbes sākuma slēdžeņiem vairākas pazīmes var sekmēt balsīguma uztveri.

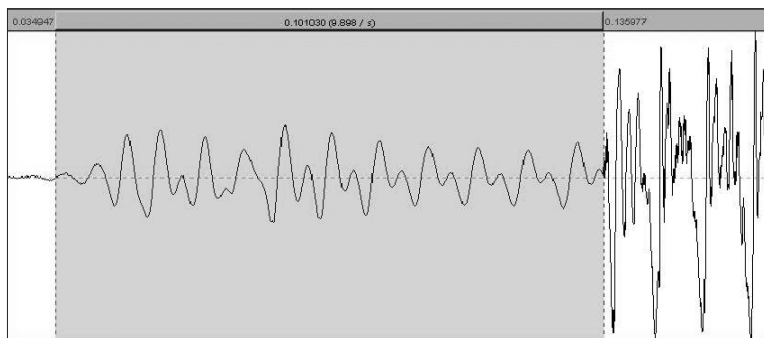
Patskaņa ilgums bieži ir svarīga norāde uz zilbes beigu slēdžeņu balsīgumu. Patskaņi ir garāki pirms balsīgajiem slēdžeņiem (Chen 1970). M. Čens secinājis, ka angļu valodā patskaņa ilguma vidējā attiecība pirms nebalsīgajiem pretstatā pirms balsīgajiem līdzskaņiem ir 0,61. Balsīguma kontrastu zilbes beigu pozīcijā var norādīt arī citas pazīmes, ieskaitot balsīguma trūkumu vai klātbūtni slēguma laikā, slēguma posma ilgumu (ilgāku nebalsīgajiem slēdžeņiem), eksplozijas spēku vai aspirāciju (ar spēcīgāku eksploziju vai aspirāciju nebalsīgajiem slēdžeņiem) un, iespējams, arī pamattoņa frekvenci (Kent & Read 1992).

Slēdžeņiem, kas atrodas starp patskaņiem, var būt vairākas akustiskas pazīmes balsīguma kontrasta noteikšanai – slēguma posma ilgums, eksplozijas spēks, pamattoņa frekvence, iepriekšējā patskaņa ilgums, formantu pārejas u. c. (Abramson 1977). Daudzas no šīm pazīmēm noder arī citu līdzskaņu balsīguma kontrasta noteikšanai.

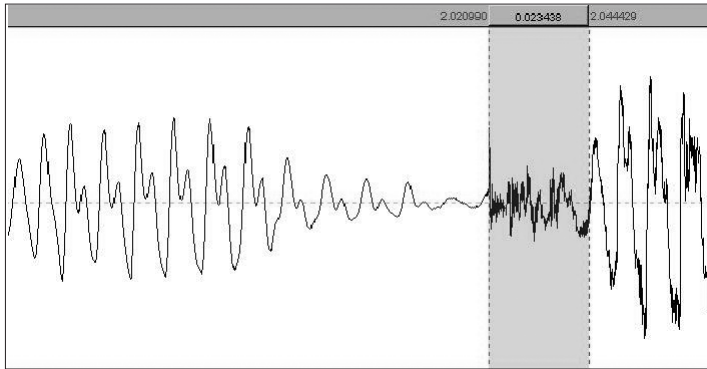
Mērot VOT vērtības no slēguma posma sākuma līdz tranzientam (skat. 8. attēlu), latviešu valodas slēdžeņus nevar nošķirt, izmantojot VOT vērtības, jo slēdžeņu [b], [d], [g] un [ǰ] balsīgums sākas pirms eksplozijas joslas un neapstājas līdz patskanim raksturīgo ciklisko svārstību sākumam un visu slēdžeņu vērtību zonas ir ļoti līdzīgas. Latviešu valodā visiem balsīgajiem slēdžeņiem ir negatīvas balsīguma sākuma laika vērtības – slēdžeņu [b], [d], [g] un [ǰ] VOT vērtības divu informantu izrunā ir no –60 ms līdz –186 ms.

Iespējams, ka slēdžeņu klasifikācijā var izmantot eksplozijas posma ilgumu, kas ir mērījums no tranzienta līdz patskaņa sākumam (skat. 9. attēlu). Šajā posmā ir cikliskas balss saišu svārstības, un tas tiek apzīmēts ar pozitīvām vērtībām. Zilbēs ar visiem latviešu valodas patskaņiem eksplozijas posma ilgums slēdžeņiem [b] un [d] ir līdzīgs – no 3 ms līdz 10 ms. Tāpat slēdžeņiem [ǰ] un [g] ir līdzīgs eksplozijas ilgums – no 15 ms līdz 37 ms. Var secināt, ka slēdžeņu [g] un [ǰ] eksplozijas posma ilgums ir garāks salīdzinājumā ar [b] un [d]. Tomēr šie rezultāti būtu jāpārbauda ar lielāku informantu skaitu, lai varētu secināt, ka pēc eksplozijas ilguma ir iespējams nošķirt slēdžeņus [b], [d] no [g] un [ǰ].

8. attēls. Balsīguma sākuma laiks zilbes [bab] sākumā

9. attēls. Eksplozijas posma ilgums zilbes [gag] sākumā

Svarīga akustiska pazīme slēdžu klasifikācijā ir formantu pārejas, kas atspoguļo pārmaiņas balss trakta formā laikā, kad notiek pāreja no slēdža uz patskani. 50 ms robežās visas formantu frekvences mainās no slēdža vērtībām uz patskaņa vērtībām. Šis relatīvi īsais pārejas laiks norāda, ka slēdžņi tiek veidoti ar ātrām artikulārām kustībām. F1 frekvence slēguma laikā teorētiski ir tuva nullei (F1 frekvence saistīta ar artikulāro atvērumu). Tāpēc F1 frekvence vienmēr palielināsies slēdža – patskaņa pārejas laikā un samazināsies patskaņa – slēdža pārejas laikā. Ļoti zema F1 frekvence parasti nozīmē, ka balss trakts ir ierobežots līdzskaņa dēļ. Slēdžņiem F1 frekvence sasniedz minimumu, kas teorētiski varētu būt nulle, bet, tā kā balss trakta sienas neveido cietas virsmas, F1 slēguma laikā tikai tuvinās nullei.

F2 frekvence mazliet palielinās pārejas laikā no [b] uz [a], bet mazliet samazinās no līdzskaņa [g] uz [a] un arī no [d] uz [a]. F2 pāreja ir atkarīga no slēdžu artikulācijas vietas. Līdzīgu secinājumu var teikt arī par F3 rezultātiem. Tas nozīmē, ka F1 pāreja, šķiet, ir norāde uz artikulācijas veidu (sašaurinājuma pakāpe) un F2 un F3 pārejas var norādīt uz artikulācijas vietu (Kent & Read 1992).

Ģermāņu valodās (angļu, dāņu) bilabiāliem un alveolāriem slēdžņiem patskaņu kontekstā ir noteikts slēguma punkts un pierādījumi hipotētiskai nemainīgai F2 sākuma frekvencei ir diezgan stingri. Sākuma frekvence tiek saukta par lokusu. F2 lokuss bilabiāliem slēdžņiem ir aprēķināts 800 Hz un alveolāriem – apmēram 1800 Hz.

Vismaz divi F2 lokusi ir vajadzīgi slēdzenim [g] – viens ap 3000 Hz, otrs ap 1300 Hz, jo velāriem slēdžeņiem atkarībā no patskaņu konteksta mainās līdzskaņa kvalitāte. Šis lokusa vērtības tika balstītas uz eksperimentiem ar vienkāršotiem divu formantu stimuliem. Formantu pāreju nozīmība ir apstiprinājusies pēdējā laika sintezētas runas eksperimentos. Kad formantu pārejas ir norādītas pareizi, tad klausītāji var atpazīt slēdžeņus pat tad, ja eksplozija ir izņemta no sintezētā stimula (Kent & Read 1992).

Latviešu valodā uztveres eksperimentos bija atšķirīgi rezultāti, jo, mainot F2 vērtības patskaņa sākumā, formantu pārejas vairāk pastiprināja patskaņa kvalitātes uztveri nekā norādīja līdzskaņa artikulācijas vietu. Uz formantu pāreju sniegtās informācijas pamata vairums klausītāju spēja sistemātiski uztvert [p] un [t], bet līdzskaņu [k] un [ķ] uztvere bija haotiska. Šī lokusa teorijas versija pilnībā neapstiprinājās, jo latviešu valodas runātājiem līdzskaņu [k] un [ķ] uztverē formantu pārejas nebija noteicošas.

D. Klats (Klatt 1979) ieteica citu pieeju lokusa teorijai, kurā izmanto F2 pārejas sākuma frekvenci pret sekojošā patskaņa stabilitā posma F2 frekvenci. Tas ļauj izveidot grafiku, kurā katrs punkts ietver gan līdzskaņa, gan patskaņa informāciju. Klats piedāvāja noteikt frekvenču koordinātas, grupējot patskaņus apakšgrupās. Pierādījumus lokusa teorijai var iegūt, ja dotās patskaņa apakšgrupas datu punkti atrodas uz taisnas līnijas. Lineāras attiecības nozīmē, ka dotā līdzskaņa F2 sākuma frekvenci var paredzēt no patskaņa mērķa frekvences. H. Susmans (Sussman 1993; 1994) arī pētīja šo lokusa teorijas iespēju un norādīja F2 un F3 lokusa vienādojumus slēdžeņiem [b], [d] un [g]. Viņš secināja: lai gan valodas ir atšķirīgas, lokusa vienādojumi un y ass krustpunkti sistemātiski variē kā slēdžeņu artikulācijas vietas funkcija, tāpēc lokusa vienādojumi var noderēt par fonētiskiem raksturotājiem slēdžeņu artikulācijas vietas kategorijām. Viņš informēja par lineāru lokusa vienādojumu atšķirīgām slīpnēm.

Arī latviešu valodā, aprēķinot lokusa vienādojumus slēdžeņiem, regresijas slīpņu novietojums koordinātu plaknē dažādu patskaņu kontekstā atšķirās (Čeirane 2006; 2007). Tomēr tikai slēdžeņus [b] un [g] varēja nošķirt pēc slīpnes vērtības, bet [ġ] un [d] nevarēja, jo rezultātos bija vērojamas atšķirīgas tendences. Līdz ar to iespējams, ka pēdējos var nošķirt pēc y ass krustpunkta vērtības, jo [ġ] tā ir augstāka.

Literatūra

Abramson 1977 – Abramson A. S. Laryngeal Timing in Consonant Distinctions // *Phonetica*, 34, 1977, pp. 295-303.

Blumstein & Stevens 1979 – Blumstein S. E., Stevens K. N. Acoustic Invariance in Speech Production: Evidence from Measurements of the Spectral Characteristics of Stop Consonants // *Journal of the Acoustical Society of America*, 66, 1979, pp. 1001-1017.

Chen 1970 – Chen, M. Vowel Length Variation as a Function of the Voicing of the Consonant Environment // *Phonetica*, 22, 1970, pp. 129-159.

Cole & Scott 1974 – Cole R. A., Scott B. L. Toward a Theory of Speech Perception // *Psychological Review*, 81, 1974, pp. 348-374.

Čeirane 2006 – Čeirane S. Lokusa vienādojumu noteikšana latviešu valodas eksplozīvajiem slēdžeņiem // *Valoda – 2006. Valoda dažādu kultūru kontekstā*, Daugavpils Universitātes akadēmiskais apgāds «Saule», 2006, 18.–25. lpp.

Čeirane 2007 – Čeirane S. Lokusu vienādojumu saistība ar slēdžeņu artikulācijas vietu // *Valoda – 2007. Valoda dažādu kultūru kontekstā*, Daugavpils Universitātes akadēmiskais apgāds «Saule», 2007, 249.–258. lpp.

Delattre, Liberman, & Cooper 1967 – Delattre C. Pierre, Liberman M. Alvin, and Cooper S. Franklin Acoustic Loci and Transitional Cues for Consonants // *Readings in acoustic phonetics*. USA: the Massachusetts Institute of Technology, 1967, pp. 283-288.

Dorman, Studdert-Kennedy, & Raphael 1977 – Dorman M. F., Studdert-Kennedy M., and Raphael L. F. Stop Consonant Recognition: Release Bursts and Formant Transitions as Functionally Equivalent, Context-Dependent Cues // *Perception and Psychophysics*, 22, 1977, pp. 109-122.

Forrest, Weismer, Milenkovic, & Dougall 1988 – Forrest K., Weismer G., Milenkovic P., and Dougall R. N. Statistical Analysis of Word-Initial Voiceless Obstruents: Preliminary Data // *Journal of the Acoustical Society of America*, 84, 1988, pp. 115-123.

Haggard, Ambler, & Callow 1970 – Haggard M. P., Ambler S., and Callow M. Pitch as a Voicing Cue // *Journal of the Acoustical Society of America*, 47, 1970, pp. 613-617.

Jongman & Blumstein 1985 – Jongman A., Blumstein S. E. Acoustic Properties for Dental and Alveolar Stop Consonants: A Cross-Language Study // *Journal of Phonetics*, 13, 1985, pp. 235-251.

Kent & Read 1992 – Kent R. D., Read C. *The Acoustic Analysis of Speech*. University of Wisconsin-Madison, 1992.

Kewley-Port 1983 – Kewley-Port D. Time Varying Features as Correlates of Place of Articulation in Stop Consonants // *Journal of the Acoustical Society of America*, 73, 1983, pp. 322-335.

Klatt 1979 – Klatt D. H. Synthesis by Rule of Consonant-Vowel Syllables // *Speech Communication Group Working Papers*, No. 3, Cambridge, MA: MIT Press, 1979, pp. 93-105.

Ladefoged 2001 – Ladefoged P. *A Course in Phonetics*. Los Angeles: University of California, 2001.

Lahiri, Gierth, & Blumstein 1984 – Lahiri A., Gierth L., and Blumstein S. E. A Reconsideration of Acoustic Invariance for Place of Articulation in Diffuse Stop Consonants: Evidence from a Cross-Language Study // *Journal of the Acoustical Society of America*, 76, 1984, pp. 391-404.

Lieberman, Delattre, & Cooper 1952 – Liberman A. M., Delattre P. C., and Cooper F. S. The Role of Selected Stimulus Variables in the Perception of Unvoiced Stop Consonants // *American Journal of Psychology*, 65, 1952, pp. 497-516.

Ohde & Sharf 1977 – Ohde R. N., Sharf D. J. Order Effect of Acoustic Segments of VC and CV Syllables on Stop and Vowel Identification // *Journal of Speech and Hearing Research*, 20, 1977, pp. 543-554.

Port & Dalby 1982 – Port R. F., Dalby J. Consonant/Vowel Ratio as a Cue for Voicing in English // *Perception and Psychophysics*, 32, 1982, pp. 141-152.

Stevens & Blumstein 1978 – Stevens K. N., Blumstein S. E. Invariant Cues for the Places of Articulation in Stop Consonants // *Journal of the Acoustical Society of America*, 64, 1978, pp. 1358-1368.

Sussman, Hoemeke, & Ahmed 1993 – Sussman H. M., Hoemeke K. A., and Ahmed F. S. A Cross-Linguistic Investigation of Locus Equations as a Phonetic Descriptor for Place of Articulation // *University of Texas at Austin*, 1993, pp. 1256-1268.

Sussman 1994 – Sussman H. M. The Phonological Reality of Locus Equations Across Manner Class Distinctions: Preliminary Observations // *University of Texas at Austin*, 1994, pp. 119-131.

Winitz, Scheib, & Reeds 1972 – Winitz H., Scheib M. E., and Reeds J. A. Identification of Stops and Vowels for the Burst Portion of the /p,t,k/ Isolated from Conversational Speech // *Journal of the Acoustical Society of America*, 51, 1972, pp. 1309-1317.

Insight into Characteristic Features of Stop Consonants

Summary

In this article, an overview about characteristic features of voiced stops is prepared. The overview is based on analyzing reviews and surveys found in the theory, which is then compared with the material of the Latvian language.

The article discusses the following acoustic features of stops: the spectrum of a stop burst, voice onset time, duration of burst and formant transitions.

Starting point would be that in Latvian, a syllable-initial prevocalic stop is produced the same way as in English - there is the stop gap, followed by a burst and formant transitions.

One can conclude by the characteristic features described in the theory that the stop gap can differentiate only voiced stops from voiceless ones.

The spectrum of a stop burst varies with the place of articulation. The spectral differences are visible in spectrograms. Labials tend to have a low-frequency dominance, alveolars are associated with high-frequency energy, and velars are characterized by a mid-frequency burst.

However, when measuring the voice onset time from the beginning of the stop gap until the transient, the stops of Latvian cannot be differentiated by using values of voice onset time because these values for the voiced stops were similar.

The significance of duration of burst for differentiation of stops still needs to be examined because the difference of burst duration was not very significant for the Latvian stops, therefore these results need to be checked with more informants.

Another form of measurement is using values of formant transitions. By these locus equations for stops can be calculated. Upon gaining more clear results, one can conclude that the value of the slope and y intercept is important for differentiation of stops.

Ilze ŠTRAUSA

KĀDAS KLASES SKOLĒNU PRIEKŠVĀRDI UZ LATVIEŠU ANTROPONĪMISKĀS SISTĒMAS FONĀ

Viens no avotiem personvārdu pētīšanā mēdz būt dažādi saraksti, piemēram, telefonu grāmatas, iedzīvotāju reģistri, skolēnu saraksti u. tml. Šoreiz uzmanība pievērsta tieši pēdējam, proti, Rīgas 2. vidusskolas¹ 2007./2008. mācību gada 11.c klases skolēnu sarakstam. Līdzās tam par avotu izmantots vēl viens teksta veids – aptaujas anketas, ko aizpildīja gan paši skolēni, gan viņu vecāki. Tādējādi rakstā doti daži onomastiski vērojumi par 30 skolēnu priekšvārdiem.

2007./2008. mācību gadā Rīgas 2. vidusskolā mācās apmēram 720 skolēnu un strādā 64 skolotāji, pavisam ir 29 klašu komplekti. Bet, ielūkojoties skolas mājaslapā, atrodam ziņas arī par skolas vēsturi, tās pirmsākumiem. 1916. gada 12. februārī Latviešu Izglītības biedrība atvēra Meiteņu (Sieviešu) ģimnāziju un Zēnu reālskolu, bet 1918. gada beigās abas šīs vidējās mācību iestādes apvienoja un nodeva Rīgas pilsētas apgādībā. Skola vispirms ieguva Rīgas 2. vidējās skolas nosaukumu, vēlāk Rīgas pilsētas 2. ģimnāzijas, bet tagad – Rīgas 2. vidusskolas nosaukumu. Jaunizveidotā Meiteņu ģimnāzija un Zēnu reālskola ātri ieguva popularitāti. Vēlāk apvienotā skola kļuva par vienu no Rīgas prestižākajām vidējās izglītības mācību iestādēm, jo bija pirmā vidusskola ar latviešu mācību valodu, un no 1919. gada janvāra tā atrodas Krišjāņa Valdemāra ielā 1 (toreiz Nikolaja ielā 1c). (www.r2vsk.edu.lv)

Latvijā kopumā sieviešu ir vairāk nekā vīriešu (01.01.2008. attiecīgi 54%:46% (www.pmlp.gov.lv)). Līdzīgas proporcijas ir arī šajā 11.c klasē – 17 meitenes (57%) un 13 zēni (43%). Meiteņu priekšvārdu izvēlē vecāki parasti aptver plašāku vārdu loku nekā zēnu priekšvārdu izvēlē. Kaut gan ne pārāk uzkrītoši, tomēr šis apgalvojums parādās arī analizējamajā materiālā: no 17 meiteņu vārdiem savstarpēji atšķirīgi ir 15, bet no 13 zēnu vārdiem savstarpēji atšķirīgi ir 10. Šajā personu grupā populārākais sieviešu priekšvārds ir *Linda* (3 vārdošanas gadījumi), bet populārākie vīriešu vārdi – *Jānis*, *Mārtiņš* un *Kristaps* (katrs dots diviem šīs klases zēniem) (skat. arī 1. tabulu!).

1 No 2009. gada 1. septembra skolai piešķirts Rīgas pilsētas 2. ģimnāzijas statuss.

No Rīgas 2. vidusskolas 2007./2008. mācību gada 11.c klasē pārstāvētajiem priekšvārdiem Latvijā populārākie sieviešu vārdi ir *Inga* (12645²), *Ilze* (12287), *Ieva* (8996), *Aija* (8086) un *Laura* (7723), bet populārāko vīriešu priekšvārdu piecnieku veido *Jānis* (61710), *Juris* (19398), *Mārtiņš* (12505), *Pēteris* (11675) un *Kristaps* (6903). Savukārt no šīs klases skolēnu priekšvārdiem Latvijā nepopulārākais (retākais) sieviešu vārds ir *Erita* (59), bet vīriešu vārds – *Uvis* (255) (skat. arī 1. tabulu!).

No aplūkotajiem priekšvārdiem divi antroponīmi (*Arturs* un *Erita*) pašlaik nav iekļauti oficiālajā latviešu kalendārā, taču ir «Tava vārdadienu kalendāra 2005, 2006, 2007» papildinājumos (*Arturs* – 17.06. (TVK 178); *Erita* – 07.03. (TVK 76)).

Klāva Siliņa «Latviešu personvārdu vārdnīcā» (LPV) cita starpā arī norādīts autora pamanītais vissenākais katra priekšvārda reālais lietojums Latvijā (jāņem gan vērā, ka K. Siliņam, protams, nebija iespējams izskatīt pilnīgi visus arhīvu materiālus, tāpēc patiešām vissenākais attiecīgā priekšvārda lietojums parasti datējams ar vismaz nedaudz senāku gadskaitli (Bušs 2003, 46)) un šā vārda pirmais fiksējums kādā latviešu kalendārā. Tāpēc arī šādi varam salīdzināt vienas klases skolēniem dotos priekšvārdus. Vienam priekšvārdam (*Karīna*) šie dati minētajā K. Siliņa vārdnīcā nav atrodami. Senākais zināmais lietojums Latvijā no analizētajiem vīriešu vārdiem visagrāk fiksēts *Jānim* (1290. g.), no sieviešu vārdiem – *Ilzei* (1458. g.), savukārt visvēlāk – *Uvim* (1969. g.) un *Eritai* (1937. g.). Bet no šajā klasē pārstāvētajiem priekšvārdiem kalendārā vissenāk ievietotie vīriešu vārdi ir *Jānis*, *Pēteris*, *Mārtiņš* un *Toms* (1767. g.), sieviešu priekšvārdi – *Liene* un *Agnese* (arī 1767. g.), savukārt visvēlāk kalendārā ievietotais vīriešu vārds ir *Uvis* (1968. g.), bet sieviešu vārds – *Iluta* (1969. g.) (skat. arī 1. tabulu!).

Analizēto priekšvārdu īpašnieki dzimuši 1989.–1990. gadā. Pēc tautības visi skolēni ir latvieši. Neizdevās atrast statistiku par iecienītākajiem latviešu priekšvārdiem tieši šajos gados, bet varam tos salīdzināt vismaz ar 20. gadsimta 80. gados un 1993. gadā dzimušo latviešu bērnu populārāko priekšvārdu desmitniekiem (pēc Latvijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem; skat. arī Štrodahs 1999,

2 Šeit un turpmāk dati par vārdošanas statistiku Latvijā iegūti 2008. gada februārī no Personvārdu datu bāzes Latvijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes mājaslapā www.pmlp.gov.lv.

490). No Rīgas 2. vidusskolas 2007./2008. mācību gada 11.c klases skolēnu 25 savstarpēji atšķirīgajiem vārdiem 11 priekšvārdi (seši meiteņu un pieci zēnu vārdi) atrodami aplūkotajos priekšvārdu desmitniekos. No tiem trīs meiteņu vārdi (*Agnese, Ilze un Inga*) ierindojas starp 20. gadsimta 80. gados dzimušajiem latviešu bērniem dotajiem desmit iecienītākajiem vārdiem, viens meiteņu vārds (*Laura*) un divi zēnu vārdi (*Oskars un Toms*) ir starp desmit populārākajiem priekšvārdiem, kas doti 1993. gadā dzimušajiem latviešiem, bet viens meiteņu vārds (*Ieva*) un trīs zēnu vārdi (*Jānis, Kristaps un Mārtiņš*) atrodami gan starp 20. gadsimta 80. gados, gan 1993. gadā dzimušajiem latviešu bērniem desmit biežāk dotajiem priekšvārdiem (skat. 1. tabulu!).

Nav grūti pamanīt, ka starp latviešu priekšvārdiem lielākā daļa ir aizgūti no citām valodām – senebreju, grieķu, latīņu, vācu, angļu, skandināvu utt. Īsteni latviskie, t. i., tādi, kam tieši atbilst kāds latviešu valodas sugasvārds vai kas darināts no nepārprotami latviska vārda, veido tikai samērā nelielu daļu no visa priekšvārdu kopuma. Piemēram, 1997. gadā Latvijā latviešu ģimenēs dzimušajiem bērniem latvisku priekšvārdu īpatsvars nepārsniedz 7–8% no izmantoto vārdu kopskaita (Bušs 2003, 57). Tomēr ļoti daudzus vārdus, kas nākuši no citām valodām, jau sen esam asimilējuši un neatkarīgi no šo vārdu lingvistiskās cilmes atzīstam par latviešu priekšvārdiem (Bušs 2004, 422) (tātad uzskatām tos par citvalodu izcelsmes latviešu priekšvārdiem).

Analizējot Rīgas 2. vidusskolas vienas klases skolēnu priekšvārdus no lingvoģenētiskā viedokļa, jāteic, ka varbūtēji latviskas cilmes personvārds ir tikai viens – *Aija* (kaut gan iespējama arī somugriska cilme). Visvairāk ir grieķu cilmes priekšvārdu: *Juris, Kristaps, Liene, Pēteris, Agnese, Erita* (fonētisks darinājums?) un *Maija* (latīņu?), otrajā vietā ir latīņu cilmes priekšvārdi: *Laura, Mārtiņš, Uvis, Alma* (senģermāņu?), trešajā vietā ir senebreju cilmes priekšvārdi: *Ilze, Ieva* (latviešu?), *Jānis* (latīņu?), ceturtajā vietā – senangļu (anglosakšu): *Oskars, Eduards*. Pārējie priekšvārdi pa vienam pārstāv dažādas citvalodu cilmju grupas (daudzos gadījumos cilme gan nav nemaz tik viennozīmīga): ķeltu (*Arturs*), senziemeļu (*Inga*), aramiešu (*Toms* (senebreju?)), senaugšvācu (*Šarlote* (franku?)), itāļu (*Karīna* (grieķu?)), vācu (*Milda* (lietuviešu?)), igauņu (*Linda* (vācu, senaugšvācu?)). Bet vārds *Iluta*, domājams, ir fonētisks darinājums (skat. 1. tabulu!).

1. tabula. Rīgas 2. vidusskolas 2007./2008. mācību gada 11.c klases skolēnu priekšvārdu cilme un dažī statistikas dati

Vārdošanas gadījumi		Cilmes skaidrojums	Senākais pv. lietojums Latvijā	Pv. ieviet. latv. kal.	Vieta starp 10 populārākajiem Latvijā dzimušo bērnu vārdiem	
kla-sē	Lat-vijā				20. gs. 80. g.	1993. g.
A G N E S E						
1	5982	< gr. <i>hagnos</i> ‘tīrs, nevainīgs; svēts’, saistījums ar lat. <i>agnus</i> ‘jērs’ radies vē-lāk (LPV 42, 43).	1462. (LPV 43)	1767. (LPV 43)	10.	–
A I J A						
1	8086	< latv. izsaukmes vārda <i>aijā!</i> , <i>aijas</i> ‘šūpulis’, <i>aijāt</i> ‘šūpot’ (LPV 44). Bet tas varētu būt arī aizguvums no somugru valodām (sal. somu <i>Aija</i>).	20. gs. I cet. (LPV 44)	1931. (LPV 44)	–	–
A L M A						
1	1141	< lat. <i>alma</i> ‘barotāja, labvēlīgā, svētītāja’ vai < <i>Amālija</i> (LPV 51) < senģerm. <i>amal</i> ‘darbīgums, cīņa’ (LPV 53).	19. gs. II cet. (LPV 51)	1889. (LPV 51)	–	–
A R T U R S						
1	4024	< ķeltu <i>artos</i> ‘stiprs’ + <i>ur</i> ‘lācis’ (LPV 70); < latinizēta ķeltu <i>Arturus</i> , <i>Arthurus</i> (slavena 6. gs. britu karaļa vārds) ‘stiprs lācis; stiprs kā lācis’ (KS 80).	18. gs. (LPV 70)	1889. (LPV 70)	– ³	–
E D U A R D S						
1	6674	< anglosakšu <i>ēad</i> ‘īpašums; bagāts’ + <i>weard</i> ‘apsardze, sargs’ [<i>ward</i> ‘sargātājs’ (KS 132)] (LPV 107).	1850. (LPV 107)	1817. (LPV 107)	–	–
E R I T A						
1	59	fnđ. vai < <i>Erīna</i> (?) < <i>Irēna</i> (LPV 119) < gr. <i>eirēnē</i> ‘miers’, gr. mit. miera dieviete (LPV 168).	1937. (LPV 119)	1932. (LPV 119)	–	–

- 3 Gan 20. gs. 80. gados, gan 1993. gadā 4. vietā ierindojas *Artūrs*. Jāpiekrīt O. Buša viedoklim, ka «starpība par vienu burtu tiek uzskatīta par pilnīgi pietiekamu, lai divus dažādus priekšvārdus nošķirtu vienu no otra. Latviešu valodā arī īsā un garā vienas kvalitātes patskaņa burti (piemēram, *a* un *ā*) uzskatāmi par diviem dažādiem burtiem, un līdz ar to arī patskaņa īsums vai garums ir pietiekama pazīme priekšvārdu atšķiršanai.» (Bušs 2003, 13)

I E V A						
1	8996	< <i>Eva</i> (LPV 157) < ebr. <i>havva</i> [<i>Hawā</i> (KS 195)] ‘dzīve, dzīvības devēja’ (LPV 121), bet pv. lietojumu ietekmē arī saistījums ar latv. <i>ieva</i> (LPV 157).	1743. (LPV 157)	1817. (LPV 157)	5.	6.
I L U T A						
1	888	Fonētisks darinājums (?) (LPV 161).	1935. (LPV 161)	1969. (LPV 161)	–	–
I L Z E						
1	12287	< <i>Elizabete</i> (LPV 162) < ebr. <i>ēlišeba</i> [<i>’Elišeba</i> (KS 148)] ‘dievs ir mans zvērests’ (LPV 113).	1458. (LPV 162)	1864. (LPV 162)	4.	–
I N G A						
1	12645	< senziemeļu dieva <i>Ingwio</i> vai < <i>Ingrīda</i> (LPV 164) (kas < senziemeļu dieva <i>Ingwio</i> + sn. avc. <i>rītan</i> ‘jāt’ (LPV 166)), vai < <i>Ingeborga</i> (LPV 164) (kas < senziemeļu dieva <i>Ingwio</i> + <i>borg</i> ‘patvērums’ (LPV 165)).	1827. (LPV 164)	1927. (LPV 164)	3.	–
J Ā N I S						
2	61710	< <i>Johanness</i> (LPV 174) < senebr. <i>Jehōhānān</i> , arī <i>Johānān</i> ‘Jahve ir apžēlojis’ (LPV 181), < <i>Januss</i> (LPV 174) – rom. mīt. <i>Janus</i> < <i>Januārijs</i> < lat. <i>Januārius</i> ‘rom. saules un gaismas dievam Janusam piederošs’ (LPV 175); Jāņa vārds ir gan ide, gan ar. un ebr. cilmes (LPV 174) (romiešu mitonīma <i>Janus</i> cilme savukārt saistāma ar indoeiropiešu valodām, sal., piem., senindiešu <i>yāna</i> ‘iešana’ (Bušs 2003, 48)).	1290. (LPV 174)	1767. (LPV 174)	1.	1.
J U R I S						
1	19398	< <i>Georgs</i> (LPV 187) < gr. <i>geōrgos</i> [<i>geōrgōs</i> (KS 215)] ‘zemkopis’ (LPV 135).	1599. (LPV 187)	1817. (LPV 187)	–	–
K A R Ī N A						
1	3640	< it. <i>carina</i> ‘skaistā’ vai < <i>Katarīna</i> (LPV 191) < gr. <i>katharios</i> ‘tīrs’ (LPV 192).	? ⁴	? ⁵	–	–

4 19. gs. IV cet. fiksēts vārda *Karina* senākais lietojums Latvijā (LPV 191).5 1937. gadā pirmoreiz latviešu kalendārā ievietots vārds *Karina* (LPV 191).

K R I S T A P S						
2	6903	< <i>Kristofors</i> (LPV 200) < gr. <i>Christos</i> 'Kristus' + <i>pherō</i> 'nest' (LPV 201); Kristaps ir leģendārs tēls, Rīgā krāvēju un nesēju biedrība viņu uzskatīja par savu patronu, 15. gs. lika viņu attēlot savā altāra gleznā Pētera baznīcā, Rīgas Domā viņam bija velītis altāris; 19. un 20. gs. Lielā Kristapa koka tēls stāvēja Rīgā pie Daugavas (L.Kv. IX 18110–18112); kopš 1978. g. «Lielais Kristaps» ir Latvijas Kinematogrāfistu savienības ceļojošā balva (EVI 384).	1638. (LPV 201)	1817. (LPV 201)	10.	3.
L A U R A						
1	7723	< <i>Lauris</i> < <i>Laurentijs</i> < lat. <i>Laurentius</i> 'vīrs no Laurentas Romas tuvumā', vēlāk arī 'lauru vainagots' (LPV 209); < lat. <i>Laurus</i> < lat. <i>laurus</i> 'lauru koks, lauru zars, lauru vainags' (KS 240).	1819. (LPV 209)	1817. (LPV 209)	–	1.
L I E N E						
1	5377	< <i>Helēna</i> (LPV 214) < gr. <i>heleîn</i> 'uzvarēt' vai <i>helenē</i> 'lāpa' (?) (LPV 150); < gr. <i>hele</i> 'sauļes gaisma' (Cyn. 382).	1740. (LPV 214)	1767. (LPV 214)	–	–
L I N D A						
3	7175	< ig. <i>lind</i> 'putns', ig. eposā Kalevdēla mātes vārds, Rietumeiropā < siev. pv. ar <i>-linda</i> , arī v. <i>lind</i> 'maigs', sal. arī sn. avc. <i>lindi</i> 'čūska' (?) (LPV 216).	19. gs. IV cet. (LPV 216)	1934. (LPV 216)	7.	4.
M A I J A						
1	6646	< gr. <i>Maia</i> – gr. un rom. mitoloģijā vecākā no Plejādēm, Hermeja (Merkurija) māte; zemes un augšanas dieviete, no kuras vārda cēlies rom. maija mēneša nosaukums <i>Maius</i> ; sns. <i>Maja</i> – vēdu rel. maģisks, dievišķs spēks, pārdabiska spēja darīt brīnumus; indiešu mit. Visuma pirmradītāja (LPV 225). Sal. arī lat. <i>maius</i> 'vairāk' (Bušs 2003, 54). <i>Maija</i> igauņu un somu valodā ir <i>Marijas</i> vārda variants (Balodis 1999, 449).	1506. (LPV 225)	1782. (LPV 225)	–	–
M Ā R T I Ņ Š						
2	12505	< <i>Martins</i> < lat. <i>Mārtius</i> , <i>Martinus</i> 'veltīts Marsam, kareivīgs' (LPV 233).	1601. (LPV 233)	1767. (LPV 233)	3.	5.

MILDA						
1	1667	< v. <i>mild</i> 'maigs', arī pseidomitoloģiska lietuviešu mīlas dieviete <i>Milda</i> (LPV 240). Sal. arī liet. dial. <i>mildingai</i> 'draudzīgi' (Balode 1999, 440).	1478. (LPV 240)	1879. (LPV 240)	–	–
OSKARS						
1	5808	< senangļu <i>ōs</i> 'dievs' + <i>gār</i> 'šķēps' (LPV 256).	1850. (LPV 256)	1892. (LPV 256)	–	10.
PĒTERIS						
1	11675	< gr. <i>petrā</i> 'klints', <i>petros</i> 'akmens' [<i>pétros</i> 'klints, akmens' (KS 299)] (LPV 261).	1292. (LPV 261)	1767. (LPV 261)	–	–
ŠARLOTE						
1	93	< <i>Šarls</i> , kas ir fr. f. < <i>Karls</i> (LPV 300) < sn. avc. <i>karl</i> 'krietns vīrs', franku <i>charel</i> 'vīrs' (LPV 191).	1779. (LPV 300)	1889. (LPV 300)	–	–
TOMS						
1	3443	< <i>Tomass</i> < aramiešu <i>tē'ōma</i> 'dvīnis' (LPV 308); < ebr. <i>Tē'ōm</i> 'dvīnis' (KS 350).	1537. (LPV 308)	1767. (LPV 308)	–	6.
UVIS						
1	255	< <i>Ūve</i> < <i>Uva</i> < lat. <i>īva</i> 'vīnogu ķekars' (?); vai < pv. ar <i>Ot-</i> un <i>Ul-</i> (LPV 313).	1969. (LPV 313)	1968. (LPV 313)	–	–

Kā savulaik rakstījis latviešu personvārdu pētnieks Klāvs Siliņš, senie latvieši saviem bērniem izraudzījās dzīvnieku un putnu vārdus ar konkrētu nozīmi un pozitīvām asociācijām (Siliņš 1982, 4). Bet tagad vecāki, izvēloties bērniem vārdus, vairāk pievērš uzmanību vārda labaskaņai un ģimenes tradīcijām nekā vārda nozīmei. Lai gan latviešu personvārdu pūrā ir daudz vārdu ar konkrētu semantisku nozīmi, šādu vārdu kļūst arvien mazāk. Vairāk izplatās labskanīgi, bet ne pārāk konkrēti vārdi. Tagad plaši lieto citvalodu vārdus un tos senos ierastos vārdus, kas laika gaitā pārlatviskojušies. Pēdējos gados, pastiprinoties tautu internacionālajiem sakariem, latviešu personvārdu krājumā aizvien vairāk ienāk cittautu personvārdi, kas ar savu skanējumu vai asociācijām guvuši latviešu tautā piekrišanu. Turklāt katrā laikmetā var runāt par vairāk vai mazāk iecienītiem vārdiem, kas raksturo sabiedrības gaumi. Laiks prasa jaunu sadzīves kultūru un arī jaunus personvārdus. (LPV 22, 23) K. Siliņš arī norādījis, ka bērnu vārdu izvēlē visām tautām ir šādi

galvenie motīvi: vārdu tradīcija, tautības piederība, reliģija, ģimenes tradīcijas, politiski apsvērumi, literatūras ietekme, vārda labskanība, vides ietekme, vārda oriģinalitāte, vārda vienreizība un mode (LPV 22). Savukārt, piemēram, angļu personvārdu pētnieks L. Danklins, rakstīdams par vārda došanas iemesliem, ir atzinis, ka pirmajā vietā ir modes ietekme, otrajā vietā – sociālās šķiras asociācijas, trešajā vietā – vārda labskanīgums jeb eifonija, tad nāk iniciāļi, vārda oriģinalitāte, reliģiskie apsvērumi, literatūras ietekme, tikai pēc tam tiek pievērsta uzmanība vārda cilmei (Dunkling 1993, 77–86). Pēc L. Danklina atziņumiem, ja uzvārds ir parasts, tad bieži mēdz likt interesantus, oriģinālus personvārdus. Ir arī mazāk svarīgi faktori vārda izvēlē, piemēram, vārda saskaņošana ar brāļu un māsu vārdiem u. c. (Dunkling 1993, 86). L. Grauda, pētot priekšvārdu izvēles paradumus un motivāciju anglofonajās zemēs, secina, ka pamatvilcienos bērna vārda izvēli noteicošie faktori Latvijā un anglofonajās valstīs ir līdzīgi. Atšķirības vērojamas dažos aspektos, piemēram, Latvijā nav īpaši izplatīta neparastu, brīvu jaundarinājumu veidošana, uzvārdu izmantošana par priekšvārdiem u. c. (Grauda 2004, 446).

K. Siliņš norādījis: «Kādus vispārējus ieteikumus personvārdu izvēlē dot nav iespējams, jo katrā ģimenē ir sava gaume un savi ieskatī. Var vienīgi aizrādīt uz to, ka bērnam vārdu dod visam mūžam; tādēļ nav ieteicams izvēlēties tādu vārdu, kas tam dzīvē var kļūt par nastu. Svarīgākais te būtu vārda vienkāršība, nevis modes untumi. Vārdam jābūt labskanīgam un tādām, kas nerada nevēlamas asociācijas. Ieteicams vārdu iepriekš labi apdomāt.» (LPV 23) Jāpiebilst gan, ka vārda maiņa Latvijā ir atļauta trijos gadījumos: ja vārds ir grūti izrunājams, nievājošs vai neatbilst tautībai. Tā kā, analizējot priekšvārdus, allaž interesanta šķiet vārda izvēles motivācija, tika meklētas arī atbildes uz jautājumu, kā Rīgas 2. vidusskolas 2007./2008. mācību gada 11. c. klases skolēni tikuši tieši pie šādiem priekšvārdiem. Tāpēc tika izveidotas aptaujas anketas, kurās vecākiem tika jautāts: *Kāda bija Jūsu bērna vārda izvēles motivācija jeb kāpēc bērnam devāt šādu vārdu?* Tieši vecāku iesaistīšana šo jautājumu risināšanā šķiet ļoti svarīga, jo, lai noskaidrotu priekšvārda izvēles motivāciju, visdrošākie rezultāti iegūstami, aptaujājot priekšvārda devējus, resp., bērna vecākus (Bušs 2003, 147). Anketas aizpildīja 24 vecāki (15 gadījumos anketas aizpildījusi māte, 5 gadījumos tēvs, bet četros gadījumos aizpildītājs nav norādīts). Piecās anketās (acīmredzot dažādu ģimenes apsvērumu dēļ) nav

minēts viens no vecākiem, līdz ar to nav zināma viņu tautība. Vienam skolēnam (Arturam) vecāki ir dažādu tautību pārstāvji – māte latviete, tēvs krievs; pārējiem skolēniem abi vecāki ir latvieši.

Priecē, ja bērns interesējas par savu dzimtu, savām saknēm, arī veidu, kā un kāpēc viņš ticis pie sava vārda. Tāpēc lietderīgi šķita arī noskaidrot, vai skolēni zina sava vārda izvēles motivāciju. Tā skolēniem tika jautāts: *Vai zināt, kāpēc Jums ir šāds vārds (kāda ir Jūsu vārda izvēles motivācija)? Lūdzu, norādiet to!* Šīs anketas aizpildīja 26 skolēni. Turklāt būtiski piebilst, ka skolēni tika aptaujāti pirms vecāku izvaicāšanas, kaut gan iepriekšējā mācību gada beigās klasē tika nolasīts referāts par šo skolēnu vārdiem (galvenokārt to cilmi), kur jaunieši tika aicināti noskaidrot sava vārda izvēles motivāciju, ja to vēl nezināja. Skolēnu aptaujas anketas rezultāti liecina, ka jaunieši šo ieteikumu, domājams, ir ņēmuši vērā, jo pozitīva atbilde uz anketas jautājumu *Vai zināt, kāpēc Jums ir šāds vārds? Lūdzu, norādiet to!* nav bijusi tikai 2 gadījumos (kaut gan vienā no šīm anketām skolēns izteicis minējumu, kas saskan ar vecāku norādīto motivāciju), pārējās 22 anketās atbilde saskan ar vecāku atbildi vai ir pat par to izsmēlošāka (8 gadījumos). Lai arī nevar salīdzināt vēl 3 bērnu (Arturs, Eduards, Inga) aizpildītās anketas ar viņu vecāku atbildēm, jo šie vecāki nav aizpildījuši anketas vispār vai arī nav atbildējuši uz konkrēto jautājumu, skolēnu atbildes iepriecina, jo atbildi uz minēto jautājumu viņi zina.

Skolēnu un vecāku atbildes uz anketas jautājumiem cita citu papildina, tāpēc tās varam aplūkot kopā. Nereti motivācijas bērna vārda izvēlei bijušas vairākas – dažkārt pat trīs–piecas. Šajā ziņā visplašākā informācija ir par vārda *Alma* izvēli – tas vecākiem paticis gluži intuitīvi, tas dots par godu vecvecmāmiņai un mātes māsīcai, tāpat lomu nospēlējis arī tas, ka šis vārds ir sens, mūsdienās visai rets, zināms arī citās zemēs un tam ir skaista nozīme.

Vecāku sniegtajā informācijā varam rast atbildi uz jautājumu, **kurš** izvēlējies bērna vārdu. Loģiski šķiet, ka to dara bērna vecāki – cilvēki, kam ir vislielākā atbildība par bērnu. Tomēr šīs klases skolēnu vārdu izvēlē lomu spēlējuši ne tikai vecāki, bet arī vecvecāki, kāds no vecākajiem brāļiem vai māsām, citi radnieki un paziņas. Tā *Lienei* un *Ilzei* vārdu izvēlējies brālis (nav gan norādīts, kāpēc brālim šis vārds paticis). Arī vārda *Eduards* izvēlē bijusi iesaistīta māsa (tēvs devis mātei izvēli starp trim vārdiem, no kuriem māte, saskaņojot to ar meitu, izvēlējās vārdu *Eduards*). Kāda paziņa jaunajiem vecākiem ieteikusi vārdu *Mārtiņš* – vecāki šo ieteikumu akceptējuši. Vecvecāku izvēle bi-

juši vārdi *Kristaps* un *Mārtiņš* (vecāki gribējuši dēlam ielikt vectēva vārdu, bet vectēvs bijis pret šo ideju un ieteicis mazdēlu nosaukt par *Mārtiņu*). Vecvecāku loma mēdz izpausties arī kā iejaukšanās vecāku izvēlē, iebilstot pret mazbērnām izvēlēto vārdu – šādi pie sava vārda tikusi *Laura* (vecmāmiņa, būdama latgaliete, bijusi pret vecāku izvēlēto vārdu *Monta*, norādot, ka latgaliski tas nozīmē ‘manta’, ‘spēļmanta’, tāpēc meitene tikusi pie otra izvēlēta vārda – *Laura*).

Viena no vārda izvēles motivācijām ir vārda saistība ar pozitīvi vērtētu cilvēku no paziņu loka. Analizētajā materiālā to galvenokārt varētu uzskatīt arī par ģimenes tradīciju, jo vārds tiek pārņemts no kādas citas paaudzes (*Alma* – par godu vecvecmāmiņai un mātes māšīcai, kas ļoti patika mammai; vecvecmāmiņas vārdā nosaukta arī *Milda* (šajā gadījumā gan izpaužas arī patriotisma jūtas, jo vārds likts arī par godu Latvijas neatkarības atgūšanai, atmodai), bet vecmāmiņas vārdā – *Agnese*). *Uvim* vārds likts arī tāpēc, lai tas būtu līdzīgs tēva un vectēva vārdiem *Uģis* un *Uldis*. Savukārt vecāku intuitīvs priekšstats par vārda labskanīgumu dažkārt liek mainīt domas, ja paziņu lokā ir kāds negatīvi vērtēts cilvēks ar šādu vārdu – minētā situācija bijusi arī *Eritas* vārda izvēlē. Tomēr atklājas arī tendence raudzīties, vai izvēlētais vārds nav radiem un draugiem, un nelikt bērnam vārdu, ja tas jau ir sastopams paziņu lokā. Šāda rīcība spēlējusi lomu *Jāņa* un *Toma* vārda izvēlē (tā kā rados nav bijis neviena Jāņa, vecāki savam dēlam devuši šo vārdu, savukārt Tomu vecāki bija gribējuši nosaukt par Paulu (ne Tomu), taču vēlāk no šā lēmuma atteikušies, jo tā tika nosaukts kādas paziņas dēls).

Visbiežāk minētās klases skolēnu vārdu izvēli noteicis vecāku intuitīvs priekšstats par vārda labskanību (dažkārt tas varētu būt arī relatīvi nejaušs impulss, kas gūts, pārlūkojot vārdadienu kalendāru), jo visbiežāk atbilde skanēja *patika* (abiem vecākiem vai vismaz vienam no viņiem) (10 reizes – *Linda* (3 reizes), *Juris*, *Alma*, *Agnese*, *Erita*, *Šarlote* (vārds bija izdomāts pirms bērna dzimšanas), *Inga*, *Iluta*) vai *skanīgs* (2 reizes – *Uvis*, *Toms*). Dažkārt vecākiem šķitis svarīgi, lai vārds ir populārs, izplatīts (*Jānis*) vai gluži pretēji – lai ir samērā rets, oriģināls (*Uvis*, *Alma*, *Iluta*). Lomu vārda izvēlē spēlējis arī priekšvārda īsums (*Toms*).

Divos gadījumos priekšvārda izvēli noteikusi saistība ar kādu literāru vai mākslas tēlu – *Oskars* (no Viļa Lāča romāna «Zvejnieka dēls») un *Maija* (mātei ļoti patīcis stāsts par Turaidas Rozi).

Vārda etimoloģiskā semantika priekšvārda izvēles motivāciju noteikusi tikai divreiz – arī tad zināmā mērā pastarpināti, jo tas (vārda

skaistā nozīme) ir bijis tikai viens no iemesliem priekšvārda *Alma* izvēlē, bet vārds *Jānis*, saistoties ar priekšstatu par Jāni kā Dieva dēlu latviešu mitoloģijā, vecākiem šķitis ļoti stiprs vārds.

Jāpiebilst, ka vecākiem tika arī jautāts *Vai zināt, ko nozīmē Jūsu bērna vārds, kāda ir tā cilme?* Puse aptaujāto uz šo jautājumu atbildēja negatīvi. Četros gadījumos vecāki zina vismaz vienu no hipotēzēm par bērna vārda cilmi un (vai) nozīmi (taču šķiet, ka tikai divu skolēnu vecākiem tas ir bijis viens no noteicošajiem faktoriem, izvēloties bērnam vārdu). Vēl sešās anketās bērna vārda nozīme vai cilme mēģināta skaidrot, taču tie ir tikai minējumi vai arī informācija, ko bērni pateikuši vecākiem priekšā pēc klasē dzirdētā referāta par viņu priekšvārdiem. Trijās anketās vecāki mēģinājuši vilkt paralēles ar citu tautu vārdiem (citvalodu formām) vai literāriem (mākslas) tēliem. Tātad jāsecina – etimoloģiskā semantika un cilme nevienam respondentam nav bijis primārais faktors bērna vārda izvēlē.

Vairāki vecāki vēlējušies likt savam bērnam latvisku vārdu – *Jānis*, *Liene*, *Aija* (no mātes puses ģimenē ir ļoti daudz ārzemju vārdu, tāpēc tēvs meitai izvēlējis vienkāršu, latvisku vārdu), arī *Iluta*. No lingvoģenētiskā viedokļa no šiem vārdiem latviska cilme gan ir tikai *Aijai*, taču jāpiekrīt arī Dzintras Hiršas rakstītajam: «Liela daļa personvārdu (..) ir citvalodu izcelsmes vārdi, kas pilnībā adaptēti latviešu valodā un sabiedrībā tiek uzskatīti par latviešu vārdiem. Tie ir tādi personvārdi kā *Ansis*, *Ģirts*, *Indulis*, *Kārlis*, *Uldis*, bet īpaši tie, kas piesaistīti saulgriežiem un zemnieku tautas darbu secei un svētku rītiem, tādi kā *Jānis*, *Mārtiņš*, *Lūcija*, *Jurģis*. Un patiešām var šos vārdus saukt par latviešu personvārdiem, resp., par citvalodu izcelsmes latviešu personvārdiem.» (Hirša 2004, 414)

Ir dzirdēts ticējums – lai bērns būtu laimīgs, vārdadienai jābūt pēc dzimšanas dienas. Nevienā atbildē šī doma neparādījās, taču dažu bērnu vecāki vēlējušies, lai bērnam vārdadiena un dzimšanas diena būtu dažādos gadalaikos (*Liene*) vai gluži pretēji – lai šie svētki būtu viens otram blakus (*Toms*).

Priecē, ka *Artura* ģimenē, kur vecāki ir dažādu tautību pārstāvji (māte – latviete, tēvs – krievs), domāts par to, lai bērna vārdu būtu reāli izrunāt abu tautību pārstāvjiem – īpaši tēvam un radiem no viņa puses.

Kādā intervijā Iekšlietu ministrijas Dzimtsarakstu departamenta direktore Ārija Iklāva norādījusi: «Vecākiem derētu ņemt vērā, ka nevajadzētu bērnam likt ļoti garu vārdu un tādu, kas nesaskan ar uzvārdu.» (Ciemīte 2001, 15) Rīgas 2. vidusskolas 2007./2008. mācību gada 11.c klases skolēnu aptaujā vismaz divos gadījumos vecāki norādījuši,

ka vārds šķitis piemērots uzvārdam – *Oskars Kapteinis* un *Linda Linde*. Lindas vārda izvēlē gribētos teikt, ka tā ir pat nedaudz spēle ar valodu, taču vārds un uzvārds kopā ir patiesi skanīgi (anketā māte rakstījusi: «Jau bērnībā vēlējos savai potenciālajai meitai dot vārdu *Linda*. Kad apprecējos, domāju, ka tas nebūs iespējams, jo uzvārds būtu gandrīz identisks ar vārdu, tomēr mans vīrs uzskatīja, ka tas būtu interesanti, tāpēc nolēmām izvēlēties vārdu *Linda*.»).

Lai arī kādā anketā vecāki norādījuši, ka savulaik Jauno māmiņu skolā lektors ieteicis izvēlēties bērnam vārdu pēc bērna dzimšanas – ar svārsta palīdzību raudzīties, vai nosauktais vārds ir piemērots (ir dzirdēts arī līdzīgs variants – izvēlēties vairākus vārdus un saukt tos bērnam, lai viņš pats izvēlas sev vārdu, pozitīvi reaģējot uz vienu no variantiem; turklāt pieredze liecinot, ka bērns uz izvēlēto vārdu reaģē vienmēr, kad to nosauc), praksē šādi nav darījuši neviena Rīgas 2. vidusskolas 2007./2008. mācību gada 11.c klases skolēna vecāki. Jāpiebilst, ka arī astrologi mēdz ieteikt bērnam vārdu izvēlēties pēc dzimšanas.

Pilnīgākam priekšstatam dota arī tabula par Rīgas 2. vidusskolas 2007./2008. mācību gada 11.c klases skolēnu priekšvārdu izvēles motivāciju, kurā sniegtas vecāku atbildes uz anketas jautājumu *Kāda bija Jūsu bērna vārda izvēles motivācija jeb kāpēc bērnam devāt šādu vārdu?* un skolēnu atbildes uz anketas jautājumu *Vai zināt, kāpēc Jums ir šāds vārds (kāda ir Jūsu vārda izvēles motivācija)? Lūdzu, norādiet to!* (skat. 2. tabulu!).

2. tabula. Rīgas 2. vidusskolas 2007./2008. mācību gada 11.c klases skolēnu priekšvārdu izvēles motivācija

Priekšvārds	Vecāku norādītā motivācija (atbildes uz jautājumu <i>Kāda bija Jūsu bērna vārda izvēles motivācija jeb kāpēc bērnam devāt šādu vārdu?</i>)	Paša skolēna norādītā motivācija (atbildes uz jautājumu <i>Vai zināt, kāpēc Jums ir šāds vārds (kāda ir Jūsu vārda izvēles motivācija)? Lūdzu, norādiet to!</i>)
AGNESE	«Tāpēc, ka vārds patika. Arī tāpēc, ka bērna mātes māti sauc tāpat.» (tēvs)	«Mani tā nosauca mamma. Manai vecmāmiņai (mamma's mammai) arī ir tāds vārds.»
AIJA	«Tēva iniciatīva; vēlējās meitai latvisku vārdu.» (māte)	«Man no mātes puses ģimenē ir ļoti daudz ārzemju vārdu, tāpēc tēvs izvēlējās man vienkāršu, latvisku vārdu.»

ALMA	«Par godu vecvecmāmiņai un mātes māsiņai. Patīk senais vārds, kāds mūsdienās nav bieži vairs sastopams. Vārdam ir skaista latīniska nozīme, tādēļ zināms arī citās zemēs.»	«Par godu manai tantei Almai. Mammai ļoti patika tante; šis vārds likās īpaši un interesants, jo kurai katrai meitenei tāda nav. Vārds ir vecs, bet tam ir skaista latīniska nozīme, līdz ar to tas pazīstams arī Eiropā. Arī par godu vecvecmāmiņai.»
ARTURS		«Lai būtu reāli izrunāt vārdu krievu tautības cilvēkiem, resp., tētīm un radiem no viņa puses.»
EDUARDS		«Tēvs deva mātei izvēli starp trim vārdiem, no kuriem māte, saskaņojot to ar manu māsu, izvēlējās vārdu Eduards.»
ERITA	«Kādreiz skolas gados to dzirdēju, un man tas ļoti iepatikās. Otrs variants bija Estere, taču tolaik es pazinu ļoti negatīvu Esteri, tāpēc paliku pie Eritas.» (māte)	«Mamma pusaudžu gados to kaut kur bija dzirdējusi, un viņai tas iepatikās.»
ILUTA	«Vārds likās glīts un oriģināls, kā arī latvisks.» (tēvs)	«Vecākiem vienkārši likās skaists un oriģināls.»
ILZE	«Izvēlējās viens no vecākajiem brāļiem.»	«Brālis tādu izvēlējās, bet es nezinu, kāpēc.»
INGA		«Maniem vecākiem patika šis vārds.»
JĀNIS	«Latviešu mitoloģijā jeb senreligijā Jānis ir Dieva dēls. Ļoti stiprs un skaists vārds – tas arī noteica izvēli tādu vārdu dot savam dēlam. Sal., piem., latviešu tautasdziesmu: <i>Ai, Jānīti, Dieva dēls, / Tavu platu cepurīti! / Visa plata pasaulīte / Apakš tavas cepurītes.</i> » (māte)	«Mani vecāki vēlējās ielikt kādu zināmu, latvisku vārdu. Tā kā rados viņiem nebija neviena Jāņa, tad izvēlējās tieši šo vārdu.»
JĀNIS	«Jānis ir plaši pazīstams vārds, un visi svin viņa vārdadienu. Kristību vārds dēlam ir Matīss, kas tika dots tāpēc, ka mana māte to uzskatīja par ļoti labu vārdu.» (tēvs)	«Vecākiem patika vārds Jānis. Mans kristību vārds ir Matīss..»

JURIS	«Jo izlēmām un domājām, ka tas būs pats piemērotākais vārds.»	«Nezinu. Laikam tajā laikā vecākiem ļoti gāja pie sirds mans vārds.»
KRISTAPS	«Šis bija ļoti labs vārds. Un vectēvs uzstāja, lai vārds būtu Kristaps, jo citādi viņš nebūtu viņa mazdēls (protams, tas tika teikts ar humoru).» (māte)	«Mans vectēvs vēlējās, lai man būtu šāds vārds, tāpēc man arī tāds ir.»
LAURA	«Lauras vecmāmiņa bija pret meitas izvēlēto vārdu, tāpēc ielikām otru izvēlēto.» (māte)	«Vecāki gribēja saukt mani par Montu, bet vecmāmiņa, latgaliete būdama, iebilda, sakot, ka šis vārds latgaliski nozīmē ‘manta’, ‘spēlmanta’, tāpēc ielika man otru izvēlēto vārdu.»
LIENE	«Viens no motīviem – tā kā dzimšanas diena ir ziemā, tad lai vārdadiena būtu vasarā, turklāt lai tas būtu kāds no latviešu vārdiem. Dēlam devām izvēlēties vienu no tiem.» (māte)	«Vārdu izvēlējās brālis.»
LINDA	«Šis vārds patīk.» (māte)	«Maniem vecākiem (it īpaši tētim) patika šis vārds.»
LINDA	«Sievai patika vārds Linda. Man arī. Tāpēc nebija pretenziju.» (tēvs)	«Mammai ļoti patika vārds Linda, tāpēc mani tā nosauca.»
LINDA	«Jau bērnībā vēlējos savai potenciālajai meitai dot vārdu Linda. Kad apprecējos, domāju, ka tas nebūs iespējams, jo uzvārds būtu gandrīz identisks ar vārdu, tomēr mans vīrs uzskatīja, ka tas būtu interesanti. Tāpēc nolēmām izvēlēties vārdu Linda.» (māte)	«Manu vārdu ieteica tētis, jo tas labi saskan ar manu uzvārdu (tajos ir tikai viens atšķirīgs burts).»
MAIJA	«Man ļoti patika stāsts par Turaidas Rozi Maiju, tāpēc arī meita tika nosaukta tā.» (māte)	«Mamma vēlējās, lai mani sauktu par Maiju, jo viņai ļoti patika stāsts par Turaidas Rozi. Un tad nu par godu Turaidas Rozei Maijai, kas mira Gūtmaņa alā, es arī tiku nosaukta. Pēc tam nāca stāsti par čaklo Maiju un slinko Paiju.»
MĀRTIŅŠ	«To ieteica vecvecāki.»	«Patiesībā vecāki gribēja ielikt vectēva vārdu, bet vectēvs bija pret šo ideju, tāpēc arī esmu Mārtiņš.»

MĀRTIŅŠ	«Pakonsultējos un iedevu.» (māte)	«Ieteica vecāsmamma draudzene.»
MILDA	«Par godu vecvecmammai. Par godu Latvijas neatkarības atgūšanai, atmodai.» (tēvs)	«Manā ģimenē bērnu vārdus vienmēr izvēlējies tēvs. Šāds vārds man ielikts, jo mana vecvecmāmiņa bijusi Milda, kā arī sakarā ar Latvijas neatkarības atgūšanu.»
OSKARS	«Pirmkārt, zvejnieka dēls – tā tad Oskars. Otrkārt, uzvārdam Kapteinis šķīta piemērots vārds Oskars.» (māte)	«Mamma gribēja dēlu, vārdā Oskars, tas ir saistīts ar varoni romānā «Zvejnieka dēls». Vairāk neko daudz pateikt nevaru.»
ŠARLOTE	«Pirms vēl zināju, ka būs meita, ļoti patika vārds Šarlote. Kad piedzima, pats par sevi saprotams, devu vārdu Šarlote.» (māte)	«Mana mamma man izvēlējās šo vārdu. Viņa jau sen zināja, ka, ja būs meita, tad vārdā Šarlote. Viņai ļoti patīk šis vārds. Un arī mani tas ārkārtīgi sajūsmīna. Nekad neparoko to nemainītu un nevēlos vairākus vārdus. Man patīk īsts, kārtīgs vārds.»
TOMS	«Vārds ir īss, skanīgs. Tomi vārdadienu svin 21. decembrī, un tas ir tuvu mana dēla dzimšanas dienai.» (māte)	«Vecāki vēlējās īsu vārdu. Sākotnējā izvēle bija Pauls, bet tā kā kādai citai paziņai dēls tika nosaukts šajā vārdā, mani nosauca par Tomu.»
UVIS	«Salīdzinoši rets vārds. Ausij tīkams skanējums. Līdzīgs tēva un vectēva vārdiem (Uģis, Uldis)» (māte)	«Nezinu gan.»

O. Bušs formulējis sešus aktuālos faktorus, kas nosaka priekšvārda izvēli mūsdienu Latvijā (secinājumi izteikti pēc nelielas vecāku aptaujas 1999. gadā Rīgas 49. vidusskolā):

- 1) intuitīvs priekšstats par vārda labskanīgumu;
- 2) personvārda saistība ar kādu reālu populāru personību;
- 3) personvārda saistība ar pozitīvi vērtētu cilvēku no paziņu loka;
- 4) personvārda saistība ar literāru (mākslas) tēlu;
- 5) relatīvi nejaušs impulss, kas gūts, pārlūkojot kalendāru;
- 6) ģimenes tradīcija (Bušs 2003, 147).

Autors arī norāda, ka nevienā no atbildēm kā personvārda izvēles motivācija netika minēta attiecīgā vārda etimoloģiskā semantika, un piebilst, ka šie paši faktori – ar nelielām variācijām – konstatēti arī

vairākos studentu darbos, kas veikti docētājas Lilijas Jurģītes vadībā (Bušs 2003, 147) (salīdzinājumam par priekšvārdu izvēles motivāciju skat. arī Kmts un Štrausa 2007). Ja salīdzinām šos sešus O. Buša minētos galvenos faktoros priekšvārdu izvēlē mūsdienu Latvijā ar Rīgas 2. vidusskolas 2007./2008. mācību gada 11. c klases skolēnu priekšvārdu izvēles motivāciju, jāsecina, ka šeit tā īsti lomu nav spēlējis tikai viens no šiem faktoriem – personvārda saistība ar kādu reālu populāru personību. Taču parādās, protams, arī citas nianse (piemēram, vārda popularitāte / nepopularitāte, laika atstatums starp vārdadienu un dzimšanas dienu, vārda nosacītais latviskums u. c.).

Kā redzējām, priekšvārdu izpētē par avotu noder dažādi teksta veidi, taču interesantāka, saistošāka un informācijas bagātāka analīze var būt tikai tad, ja avots nav vienīgi saraksts, kurā ir tikai priekšvārdi (kas, protams, arī sniedz dažādu informāciju), bet arī materiāli (anketas vai intervijas), kuros atrodama informācija par ikviena konkrēta vārdošanas akta priekšvēsturi.

Saīsinājumi

ar. – arābu	mit. – mitoloģija
cet. – ceturksnis	piem. – piemēram
dial. – dialekts	pv. – priekšvārds
ebr. – ebreju	rel. – reliģija
f. – forma	resp. – respektīvi
fn. – fonētisks darinājums	rom. – romiešu
fr. – franču	sal. – salīdzināt
g. – gads	senebr. – senebreju
gr. – grieķu	senģerm. – senģermāņu
gs. – gadsimts	siev. – sieviešu
ide – indoeiropiešu	skat. – skatīt
ieviet. – ievietojums	sn. avc. – senaugšvācu
ig. – igauņu	sns. – sanskrita
it. – itāļu	t. i. – tas ir
kal. – kalendārs	u. c. – un citi
lat. – latīņu	u. tml. – un tamlīdzīgi
latv. – latviešu	utt. – un tā tālāk
liet. – lietuviešu	v. – vācu

Literatūra

Balode 1999 – Balode L. Kādus vārdus esam aizņēmušies no brāļiem lietuviešiem? // *Vārdadienu kalendārs 2000–2003*. Rīga, 1999, 436.–442. lpp.

Balodis 1999 – Balodis P. Somugru cilmes personvārdi Latvijā // *Vārdadienu kalendārs 2000–2003*. Rīga, 1999, 447.–450. lpp.

Bušs 2003 – Bušs O. *Personvārdi, vietvārdi un citi vārdi: izpētes pakāpieni*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2003.

Bušs 2004 – Bušs O. Daži «eksoṡismi» mūsdienu visjaunāko latviešu personvārdu sistēmā // *Tavs vārdadienu kalendārs 2005, 2006, 2007*. Atb. red. O. Bušs. Rīga: Nordik, 2004, 422.–424. lpp.

Ciemīte 2001 – Vecāku dāvana vismaz uz 16 gadiem // *Diena*. 2001. g. 30. X, 15. lpp.

Dunkling 1993 – Dunkling L. *The Guinness Book of Names*. Einfield, 1993.

EV I – *Enciklopēdiskā vārdnīca 2 sējumos. 1. sējums A–MODE*. Atb. red. G. Sileniece. Rīga: Latvijas enciklopēdiju redakcija, 1991.

Grauda 2004 – Grauda L. Personvārdu izvēles paradumi un motivācija anglofonajās zemēs // *Tavs vārdadienu kalendārs 2005, 2006, 2007*. Rīga, 2004, 440.–446. lpp.

Hirša 2004 – Hirša Dz. Dažas pārdomas par 20. gadsimta populārākajiem personvārdiem // *Tavs vārdadienu kalendārs 2005, 2006, 2007*. Atb. red. O. Bušs. Rīga: Nordik, 2004, 409.–417. lpp.

Kmts – Kāpēc mani tā sauc? (Materiālu sagatavojuši A. Appens un M. Vārna) // *Vārdadienu kalendārs 2000–2003*. Rīga, 1999, 479.–484. lpp.

KS – Kuzavinis K., Savukynas B. *Lietuvių vardų kilmės žodynas*. Vilnius: Mokslas, 1987.

LKv. IX – *Latviešu konversācijas vārdnīca. IX sēj. Kazbeks–Krievupe*. Galv. red. A. Švābe, A. Būmanis, K. Dišlērs. Rīga: A. Gulbja apgādībā, 1933.

LPV – Siliņš K. *Latviešu personvārdu vārdnīca*. Rīga: Zinātne, 1990.

Siliņš 1982 – Siliņš K. Vārds, tas esi tu pats // *Padomju Jaunatne*. 1982. g. 10. IV, 4. lpp.

Štrausa 2007 – Štrausa I. Par priekšvārdiem Ukru pagastā // *Onomastica Lettica 3. laidziens*. Atb. red. Dz. Hirša. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 117.–130. lpp.

Štrodahs 1999 – Štrodahs O. Iecienītākie latviešu personvārdi mūsu gadsimta divdesmitajos, sešdesmitajos un astoņdesmitajos gados // *Vārdadienu kalendārs 2000–2003*. Rīga, 1999, 490.–493. lpp.

TVK – *Tavs vārdadienu kalendārs 2005, 2006, 2007*. Atb. red. O. Bušs. Rīga: Nordik, 2004.

Суп. – Суперанская А. В. *Словарь русских личных имён*. Москва, 2004.

Interneta adreses

www.r2vsk.edu.lv

www.pmlp.gov.lv

**First Names of Students in Some Class at the Background
of Latvian Anthroponymical System***Summary*

The source of this analysis of the first names of the students from Class 11.c of the School Year 2007/2008 (those born in 1989–1990) in Riga Secondary School No 2 is the list of the students and questionnaires filled in by the students themselves and their parents. Therefore the article provides some onomastic observations on the first names of these students, for example:

- 1) there are 30 students in a class but there are 25 mutually different first names (15 first names of the girls and 10 of the boys);
- 2) the most popular first names are *Linda* (3 ×), *Jānis* (2 ×), *Mārtiņš* (2 ×) and *Kristaps* (2 ×);
- 3) the most ancient use of the first name in Latvia from the analysed names of men has been recorded for *Jānis* (1290), from the women names – *Ilze* (1458), whilst the most recent use has been recorded for – *Uvis* (1969) and *Erita* (1937);
- 4) the most ancient men names in the calendar are *Jānis*, *Pēteris*, *Mārtiņš* and *Toms* (1767), but from the women names – the most ancient are *Liene* and *Agnese* (1767), whilst the most recent men name in the calendar is *Uvis* (1968) and *Iluta* (1969) as the most recent women name;
- 5) from the linguogenetic point of view the most first names are of Greek origin: *Juris*, *Liene*, *Pēteris*, *Kristaps*, *Agnese*, *Maija* (Latin?) and *Erita* (phonetic derivation?), the 2nd place is occupied by the first names of the Latin origin: *Mārtiņš*, *Laura*, *Uvis*, *Alma* (Germanic?), the 3rd place – by the first names of the Hebrew origin: *Jānis* (Latin?), *Ilze*, *Ieva* (Latvian?);
- 6) in most cases the choice of such first names has been determined by the intuitive perception of the parents about the musicality of the name;
- 7) not only the parents but also the grandparents, older brothers or sisters, some relatives and friends have played some role in the choice of the first names.

Velga LAUGALE

PERSONVĀRDU LIETOJUMS IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU NOSAUKUMĀ

Vārdiskais apraksts, kas atklāj ar nomenklatūras vienību nosauktā objekta būtību, norāda uz individuālām atšķirības pazīmēm, bez kurām šo terminu var lietot tikai vispārinošā nozīmē, piemēram, *pamatskola*, *internātskola*, *vidusskola*, *arodskola*, *augstskola*.

Apkopotajos skolu nosaukumos neviena no izglītības iestādēm nav nosaukta tikai vienā vārdā. Veiktie pētījumi ļauj secināt, ka sākotnēji nosaukumā ir bijis tikai viens raksturojošais vārds: vietas nosaukums vai tā precizējums, retāk personvārds. Pirmās latviešu skolas bieži tika nosauktas to māju vārdā, kurās notikušas mācības, piemēram, bijušajā Pociema pagastā pirmā skola bija *Pīlāgu skola*. Lai skola varētu ātrāk uzsākt darbu, barons skolas vajadzībām atdeva «Pīlāgu» māju (tagad tā ir *Friča Bārdas Pociema pamatskola*). Savukārt Valmieras pagastā 19. gadsimta beigās bija jau 3 skolas, un katrai vajadzēja savu atšķirības zīmi (LP 2002, 551). Izvēle bija šāda: *Briedes skola* (skola atradies pie Briedes upes), *Pidriķa skola* (pusmuižas nosaukums, kurā izmantots personvārds), *Edgara skola* (nosaukta barona vārdā, nosaukums saglabājies līdz pat neatkarīgās Latvijas laikam).

Pagastu vēstures dokumenti atklāj interesantus faktus: ja barons bija labs un atvēlēja skolai zemi vai ēkas, tad nereti arī pats lūdza (pieprasīja) nosaukt skolu savā vai sev tuvu cilvēku vārdā, piemēram, Rankas pagastā *Elizabetes skola* (dibināta 1859. gadā) nosaukta barona sievas vārdā.

Skolu nosaukumu izpētes fakti apliecina, ka skolas vārds dzīvo ilgāk nekā pati ēka, nosaukumā vēl ilgi saglabājot pirmās skolas nama vārdu, tādējādi pierādot nosaukuma došanas svarīgumu.

Var piekrist apgalvojumam, ka nosacīta ekstralingvistiskā realitāte ir saistīta ar nominācijas principu kā normu, kura paredz no lielā diferencējošo elementu klāsta izvēlēties tikai noteiktus elementus, kuru aktualitāti nosaka laikmeta prasības. «Nominācijas principi ir universāla kategorija un, izpaužoties atsevišķu pazīmju veidā, atspoguļo nacionālās vai citas specifiskas īpatnības» (šeit un turpmāk tulkojums mans – V. L.) (Сычалина 2008, 12).

Arī uz izglītības iestāžu nosaukumiem var attiecināt O. Buša atziņas par īpašvārdu ārējo semantiku (valodnieciskajā literatūrā tiek lietots arī termins – ekstralingvistiskais saturs), ko rada pati īpašvārda (kā morfoloģiskas vienības) leksēma, veidojot likumsakarīgus priekšstatus un asociācijas, neatkarīgi no šā vārda leksiskās pamatnozīmes. Ārējā semantikā var izdalīt divus pamatveidus, kurus varētu saukt par etimoloģizējošo semantiku un adresatīvo jeb piesaistes semantiku (Bušs 2003, 280–281; Bušs 2008). Piemēram, antroponīms skolas nosaukumā var izraisīt priekšstatu, ka tas ir iestādes dibinātāja vai īpašnieka vārds, bet var būt arī tā, ka tas ir apdzīvotās vietas nosaukums, kam pamatā ir personvārds vai kas ir homonīmisks ar personvārdu. Piemēram, *Indras vidusskola* atrodas Krāslavas rajona Indras pagasta Indras ciemā.

Adresatīvo jeb piesaistes semantiku veido priekšstati, kurus īpašvārds rada par attiecīgā apzīmējamā objekta nacionālo, lokālo, reliģisko u. tml. piederību. Piesaistes semantikai raksturīgs varbūtības moments, jo radītais priekšstats dažreiz var izrādīties maldīgs.

Skolu nosaukumos īpašvārdi parasti tiek lietoti kā onomastiskās reālijas. Onomastikas materiāls ietver sevī milzīgu kultūrvēsturisku potenciālu. Valodniecībā īpašvārda kultūrvēsturiskā vērtība, pēc raksta autores domām, joprojām nav pietiekami apzināta. Reizē ar spēju sniegt nozīmīgu informāciju onīmam piemīt arī īpatnība šo pašu informāciju nepaust «nepiederošajiem» (cittautiešiem vai «ārpuskultūras uztvērējiem»), jo īpašvārdi tomēr ir specifiskas reālijas, kas pieder fona leksikai (Ражина 2007, 14).

Papildu ierosme šim pētījumam bija arī L. Balodes un O. Buša raksts par Latvijas 20. gadsimta urbanonīmiju (Balode, Bušs 2008), kā arī asās diskusijas publiskajā telpā par Rīgas Domes lēmumu pārdēvēt Basteja bulvāri Latvijas pirmā ārlietu ministra Zigfrīda Annas Meierovica vārdā (LETA 2008. gada 21. jūlijā). Rīgas Vietvārdu un pilsētvides objektu nosaukumu komisija neatbalstīja Basteja bulvāra pārdēvēšanu Meierovica vārdā, jo Basteja bulvāra nosaukums esot neatņemama Rīgas vēstures liecība, turpretim Valsts prezidents Valdis Zatlers kategoriski iestājās par Basteja bulvāra pārdēvēšanu, izvirzot to par vienu no saviem darbības mērķiem.

Vēstures fakti liecina, ka Basteja bulvāri Meierovica vārdā jau sauca no 1929. gada līdz 1941. gadam. Basteja bulvāris bija labskaņīgs, ar vēsturisko saturu piepildīts ielas nosaukums, sava īsuma dēļ ērts runā un rakstībā.

Ielu un iestāžu (to skaitā skolu) nosaukumi ir tās nosaukumu grupas, kurās antroponīmi tiek lietoti visbiežāk. No 1459 izglītības iestādēm, kuras iekļautas 2007./2008. mācību gada IZM apkopotajā sarakstā, personvārds lietots 86 nosaukumos. Tas konstatēts šādās izglītības iestāžu grupās: 2 augstskolas, 56 vispārizglītojošās skolas, 12 profesionālās izglītības iestādes, 16 profesionālās ievirzes izglītības iestādes.

«Personvārds, antroponīms pieder pie tiem valodas līdzekļiem, kas saglabā un nodod tālāk gan sociokultūras, gan pragmatisku informāciju.» Analizējot antroponīmu (personvārdu) funkcijas tekstā, valodniece V. Ražina tās iedala trijās grupās: nominatīvā, raksturojošā un sociāli ideoloģiskā funkcija (Ражина 2007, 8). Šo iedalījumu var attiecināt arī uz antroponīmu lietošanu iestāžu nosaukumos, par nominatīviem uzskatot tos antroponīmus, kas reizē ir arī toponīmi, piemēram, *Annas pamatskola*, par raksturojošiem personvārdiem – īpašnieku vārdus, bet sociāli ideoloģisko funkciju, kas tiek diferencēta atbilstoši laikmeta valdošajai politikai, pilda t. s. goda nosaukumi. Latviešu valodnieciskajā literatūrā personvārdu specifiskās funkcijas nosaukumos ir pētītas salīdzinoši maz (Bušs 2003; Balode, Bušs 2008).

Jaunākajos krievu valodnieku zinātniskajos darbos, pētot onīmus (īpašvārdus), tiek izdalītas būtiskas, līdz šim neapzinātas to funkcijas: «Onīma lietošanā kopā ar nomenklatūras vārdu lieto terminus «kulturēma» vai «lingvokulturēma». Atšķirībā no vārda un vārda leksiski semantiskā varianta kā valodas vienības lingvokulturēma ietver sevī gan valodas segmentus (valodisko nozīmi), gan kultūras (ārpusvalodisko jēdzienu). Lingvokulturēma kā kompleksa starplīmeņu vienība ietver sevī un apvieno lingvistisko un ekstralingvistisko saturu. Šī vienība kā vārds – simbols ir daudz dziļāka nekā parasts vārds. Simboliskā reālijas nozīme ir pazīstama katram konkrētās valodas lietotājam un saistīta ar reālijas vietu konkrētajā kultūrā» (Ражина 2007, 12). «Valodniecības pamatterminu skaidrojošajā vārdnīcā» (VPSV 2007) termini *kulturēma* un *lingvokulturēma* nav iekļauti.

Latvijas skolu nosaukumos personvārdi ietverti jau no skolu pirmsākumiem. Lauku skolām tie bieži bija vietējo baronu vārdi, bet pirmo Rīgas skolu nosaukumos izmantoti svēto vārdi saistībā ar tām baznīcām, kurām piederēja skolas, piemēram, *Ģertrūdes skola*, *Jāņa skola*, *Jēkaba skola* u. c. (Paegle 1999, 17).

Cita tendence parādās apkopotajos 19. gadsimta skolu nosaukumos: kartotēkas piemēros var konstatēt, ka daļa skolu nosaukta tās vienīgā skolotāja uzvārdā, piemēram, *Krauzes zēnu skola* (Saldū 1880./81. māt. g., skolotājs – Heinrihs Krauze).

Pieaugot skolu skaitam un diferencējot to nosaukumus, aktuāls kļūst jautājums arī par goda apzīmējumu piešķiršanu, ko noteica dažādi faktori. Piemēram, Liepājas skolām ievērojamu cilvēku vārdi piešķirti tikai 20. gadsimta 30. gados pēc tā laika galvenajām tendencēm Latvijā. Skolu nosaukumos personvārdi lietoti vārdkoptermina atkarīgajā komponentā, t. i., raksturotājkomponentā (Laugale 2008).

Lai gan skolas ar personvārdu nosaukumā 19. gadsimta beigās nemaz tik bieži nebija sastopamas, nosaukuma veidošanā rakstos parādās liela dažādība:

1) tikai uzvārds vienskaitļa ģenitīvā, piemēram, *Blumberga privātā tautas skola* (Kandavā 1875./76. māt. g.; skolotājs Kārlis Blumbergs). Pēc skolu dokumentiem dažkārt skaidri redzams, ka skolotājs ir arī īpašnieks un antroponīms šajā gadījumā norāda skolas piederību;

2) uzvārds + kundze, piemēram, *Burzi kundzes meiteņu skola* (Saldū 1880./81. māt. g.; Adele Burzi – vāciete, sugasvārds *kundze*, iespējams, pievienots nelokāmā uzvārda dēļ);

3) iniciālis + uzvārds ģenitīvā, piemēram, *O. Diļnas meiteņu skola* (Saldū 1880./81. māt. g.; Olga Diļna – francūziete).

Līdzīgas tendences vērojamas apkopotajos materiālos par 2007./2008. mācību gadu. Ir konstatēti gadījumi, kuros skolas nosaukumā ietverts viens un tas pats personvārds dažādos variantos; tas joprojām liecina par vienotas koncepcijas trūkumu:

J. Raiņa Daugavpils 6. vidusskola,

Liepājas Raiņa 6. vidusskola,

Tukuma Raiņa ģimnāzija.

Sal. arī Oskara Kalpaka vārdā nosaukto skolu nosaukumus:

Meirānu Kalpaka pamatskola (Lubānas novads, Madonas rajonā),

Oskara Kalpaka Rudbāržu pamatskola (Kuldīgas rajonā),

O. Kalpaka Rīgas Tautas daiļamatu pamatskola (Rīgā).

Izpētot visus nosaukumus ar personvārdu skolas nosaukumā, var konstatēt dažādus to struktūras modeļus, piemēram:

◀ uzvārds (pseidonīms) vienskaitļa ģenitīvā: *Meirānu Kalpaka pamatskola, Tukuma Raiņa ģimnāzija;*

- ◀ vārds (bez uzvārda) vienskaitļa ģenitīvā: *Līgas frizūru fantāzijas skola, Alberta koledža*;
- ◀ iniciālis + uzvārds vienskaitļa ģenitīvā: *J. Soikāna Ludzas mākslas skola, M. Lomonosova krievu vidusskola*;
- ◀ vārds ģenitīvā + uzvārds vienskaitļa ģenitīvā: *Oskara Kalpaka Rudbāržu pamatskola*;
- ◀ uzvārds daudzskaitļa ģenitīvā + vārds ģenitīvā (saglabāta senā piederības forma) – *Baumaņu Kārļa Viļķenes pamatskola, Māteru Jura Kazdangas pamatskola*;
- ◀ uzvārds vienskaitļa ģenitīvā + vārds ģenitīvā: *Krotas Kronvalda Ata pamatskola*. Šajā piemērā senā forma nav saglabāta, taču vajadzētu būt konsekventiem un lietot formu *Kronvaldu Ata* vai arī mūsdienu valodas normai atbilstošo – *Ata Kronvalda pamatskola*;
- ◀ vietvārds + personvārds + cipars: *Tukuma E. Birznieka-Upīša 1. pamatskola*;
- ◀ vārds un uzvārds ģenitīvā + vārdā nosauktā, piemēram, *Krišjāņa Kundziņa vārdā nosauktā brīvās cīņas sporta skola*.

Personvārdu nozīmi iestādes nosaukumā vislabāk raksturo piemēros iepriekš minētais pēdējais modelis, t. i., visbiežāk skolas ir nosauktas kāda cilvēka vārdā. Apkopotie skolu nosaukumi liecina, ka tikai sešu skolu nosaukumos iekļautais personvārds izsaka piederības ģenitīvu, bet pārējās dažādu iemeslu dēļ ir nosauktas kāda konkrēta cilvēka vārdā.

Latviešu valodā pieraksta ziņā nosaukumā nav konstatējama atšķirība starp piederības ģenitīvu un goda nosaukumu. Semantiski atbilstošā būtu konstrukcija *vārdā nosauktā*, kā tas ir krievu valodā, piemēram, «Присвоить Лиенаискому государственному педагогическому институту имя народного писателя Латвийской ССР В. Т. Лациса и впредь именовать его: *Лиенаиский государственный педагогический институт им. В. Лациса*» (1966. gada 4. aprīlī izdotās pavēles kopija Liepājas Universitātes arhīvā). Lai gan valodnieki šo konstrukciju uzskata par nevēlamu, padomju periodā arodskolu nosaukumos tā bija samērā izplatīta. Tas būtu skaidrojams ar faktu, ka IZM pavēles tajā laikā tika rakstītas krievu valodā un tās tulkojums latviski bieži bija atkarīgs no izglītības iestāžu vadošo darbinieku valodas izjūtas.

Ja nosaukumā kā goda apzīmējums vai piederība ietverts ievērojamas personas vārds un uzvārds, tas rakstāms pirms nosaukuma un tas neietekmē lielā sākumburta rakstību pamatnosaukumā (Skujiņa 1993, 20), piemēram, Edgara Kauliņa Lielvārdes vidusskola, Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzija. Analizētais materiāls rāda, ka šāds ieteikums, veidojot skolu nosaukumus, visos gadījumos tomēr nav ņemts vērā. Aptuveni pusei skolu, kuru nosaukumā ir arī antroponīms, pirmais komponents ir toponīms, piemēram, Kandavas Kārļa Mīlenbaha vidusskola, Tukuma E. Birznieka-Upīša 1. pamatskola.

Arī 20. gadsimta 80. gadu beigās un 90. gadu sākumā dibināto skolu nosaukumos tika ievērotas tradīcijas un kā raksturotājvārds pievienots kāda izcila cilvēka vārds un uzvārds. Tas vērojams arī mazākumtautību skolu nosaukumos, piemēram, Š. Dubnova Rīgas Ebreju vidusskola (no 1989. gada; Šumans Dubnovs – izcils ebreju vēsturnieks un sabiedriskais darbinieks, 10 sējumu «Pasaules ebreju vēstures» autors, kurš Rīgā turpināja savus pētījumus).

Mūsdienu skolu nosaukumos konstatēti personvārdi, kuru piešķiršanai ir dažādi motīvi. Līdz ar to nosacīti var iedalīt **13 tematiskas grupas**.

1. Skola nosaukta tā dibinātāja vārdā, šāds nosaukums bieži saglabājas no pašiem skolas pirmsākumiem: Natālijas Draudziņas ģimnāzija (dibināta 1906. gadā), Marijas Brimmerbergas Pļaviņu vidusskola (dibināta 1910. gadā).

Mācību iestāžu dibinātāji un īpašnieki savu personvārdu nosaukumā labprāt ietver arī 20. gadsimta 90. gados, piemēram, Līgas frizūru fantāzijas skola (dibinātāja Līga Vizule), R. Lazdiņas privātskola «Punktiņš» (dibinātāja Ranta Lazdiņa). Deju skolas nosauktas īpašnieku, dibinātāju, pazīstamu dejojāju, vārdā: Edmunda Veizāna deju skola, Agra Daniļeviča deju skola.

Skolas nosauktas arī mācītāju vārdos, kuri bija to dibinātāji pašos pirmsākumos. Nereti viņu piemiņa skolas nosaukumā iekļauta tikai 20. gadsimta 90. gados: Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnāzija (nosaukums no 1996. gada), Garlība Merķeļa Lēdurgas pamatskola (nosaukums no 1998. gada), Ogres Sv. Meinarda katoļu pamatskola (dibināta 2006. gadā).

Pirmā vai ilggadējā skolotāja, direktora vārds var tikt lietots arī kā goda nosaukums: Dāvja Ozoliņa Apes vidusskola, Ilmāra Gaiša Kokneses vidusskola, Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola.

2. Skola nosaukta kāda Latvijā ievērojama cilvēka, konkrētās skolas bijušā skolēna vai novadnieka vārdā: *Ojāra Vācieša Gaujienas vidusskola*, *Friča Bārdas Pociema pamatskola*, *V. Plūdoņa Kuldīgas ģimnāzija*, *Andreja Upīša Skrīveru vidusskola*, *Annas Brigaderes pamatskola*, *Ata Kronvalda Durbes vidusskola*, *Tukuma E. Birznieka-Upīša 1. pamatskola*, *Māteru Jura Kazdangas pamatskola* (rakstnieks, mācījies Kazdangas pamatskolā), *Andreja Pumpura Rīgas II. pamatskola* (latviešu tautas eposa autors), *A. Spāģa Dunalkas pamatskola* (dzimis Dunalkā, publicists), *Alojas Ausekļa vidusskola* (dzejnieks, pedagogs, publicists, mācījies Alojā), *Burtnieku Ausekļa vidusskola*. Taču pētījuma gaitā tika konstatēts, ka dzejnieka Ausekļa biogrāfijā nav faktu, kas apliecinātu dzejnieka kaut mazāko saistību ar Burtniekiem. Skolas direktors Uldis Millers intervijā 2008. gada 12. novembrī stāsta, ka skolas nosaukumā iekļautais vārds Auseklis jeb Rīta zvaigzne, astronīms, skolai piešķirts 1930. gadā (*Ausekļa sešgadīgā pamatskola*), skolas simbols ir tautas ornaments – auseklis. Tādējādi šai grupai nosaukums pievienojams tikai nosacīti.

3. Mācību iestāde nosaukta ievērojamu vietējo darbinieku, piemēram, kolhoza priekšsēdētāja, vārdā: *Edgara Kaulina Lielvārdes vidusskola*.

4. Skolai dots literāra tēla vārds, simbolisks nosaukums: *Jelgavas Spīdolas ģimnāzija*, *Valmieras Viestura vidusskola*.

Visstabilākais personvārds Latvijas skolu nosaukumos ir zemgaļu virsaiša (citos avotos – ķēniņa) Viestura vārds. Sava senuma un dokumentālu liecību trūkuma dēļ tas jau kļuvis par mitoloģisku tēlu. Mitoloģiskās reālības visbiežāk ir ilgmūžīgas un saglabā savu aktualitāti tautas pārskatāmajā vēsturē (piemēram, krievu folklorā *Баба Яга*, *Кошечей Бессмертный*), tieši tāpēc tās tiek fiksētas lingvokulturoloģijas vārdnīcās (PKP 2004, 25).

Runājot par Latvijas skolām, minēto īpašvārda funkciju var saukatīt tikai nosaukumā *Valmieras Viestura vidusskola*, kur zemgaļu virsaiša *Viestura* vārds nācis līdzī skolai izaugsmei no pašiem tās pirmsākumiem. Pati skola Valmieras pagastā ir dibināta 1923. gadā, bet *Viestura* vārds skolai piešķirts 1926. gadā pēc Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa ierosinājuma godāt tautas varoņus. Arī 1938. gadā, atklājot jauno ēku, tiek pārņemts *Viestura* vārds – *Viestura sešklasīgā pamatskola* (1938–1944). Šī ir vienīgā skola Latvijā, kuras nosaukumā personvārds saglabāties visus tās pastāvēšanas gadus, lai arī

mainījušies citi skolas tipu raksturojošie elementi un arī pats nomenklatūras vārds:

no 1944. gada *Valmieras Viestura nepilnā vidusskola*,

no 1947. gada *Valmieras Viestura septiņklasīgā skola*,

no 1956. gada *Valmieras Viestura vidusskola*,

no 1970. gada *Valmieras Viestura 3. vidusskola*,

no 1989. gada *Valmieras Viestura vidusskola* (no skolas vēstures materiāliem; intervija ar vēstures skolotāju Annu Gammeršmidtī 2008. gada 18. septembrī).

Ilgmūžīgu aktualitāti reālām personām iestādes nosaukumā saglabāt ir grūti. Jebkuras reālas personas (diemžēl arī literāra tēla) raisītās asociācijas var būt subjektīvas.

5. Mazākumtautību skolu nosaukumos saistībā ar tautu vēsturi, kultūru u. c. ir konstatēti dažādi to struktūras modeļi gan personvārda novietojuma ziņā, gan pieraksta veidā, proti, nosaukts tikai uzvārds vai iniciālis un uzvārds, piemēram, *Puškina licejs* (Rīgā), *Liepājas A. Puškina 2. vidusskola*, *Rīgas Herdera vidusskola* (Johans Gotfrīds Herders – vācu mācītājs, skolai ir vācu valodas novirziens, sadarbība ar Vāciju u. tml. (www.herder.lv, skatīts 2008. gada 10. oktobrī)). Pētot Rīgas skolu vēstures materiālus, atklājās, ka Herders bijis Rīgas Domskolas skolotājs no 1764. gada līdz 1769. gadam (Staris 2000, 57).

Šajā grupā iekļaujamas arī *Rīgas L. Tolstoja krievu vidusskola*, *Rīgas M. Lomonosova krievu vidusskola* (Mihails Lomonosovs – krievu ķīmiķis, dzejnieks, vēsturnieks), *Daugavpils J. Pilsudska Poļu vidusskola* (Juzefs Pilsudskis – pirmais Polijas valsts vadītājs (1918–1922) un premjerministrs (1926–1935), Polijas armijas dibinātājs (EV II, 1991, 93)).

Minoritāšu skolu nosaukumos dažkārt personvārds ir vienīgā pazīme, pēc kuras var noteikt mācību valodu. Personvārds šādos nosaukumos liecina arī par tautas vēsturisko atmiņu un tautas vēlmi apliecināt sevi kā īpašu etnisku kopību daudztautu sabiedrībā (Сычалаина 2008, 15).

6. Skolu nosaukumos nereti minēti augstu valsts amatpersonu, piemēram, prezidentu un ministru, vārdi: *Zigfrīda Meierovica Kabiles vidusskola*, *J. Čakstes Liepājas pilsētas 10. vidusskola*, *Jāņa Zālīša Sausnējas pamatskola* (nosaukta Latvijas brīvvalsts Kārļa Ulmaņa valdības laika pirmā apsardzības ministra vārdā, kurš dzimis un audzis Sausnējā, vārds piešķirts jau 1938. gadā, vācu laikā noņemts, nosaukums atjaunots 1993. gadā (intervija ar skolas direktoru Andri

Dombrovski 2008. gada 6. novembī)); *Pētera Stučkas Latvijas Valsts universitāte* (1958–1990; Pēteris Stučka – Padomju Latvijas valdības priekšsēdētājs no 1918. gada līdz 1920. gadam).

7. Dažām mācību iestādēm piešķirti ievērojamu valodnieku vārdi: *Kandavas Kārļa Mīlenbaha vidusskola* (dzimis Kandavā), *J. Endzelīna Kauguru pamatskola* (dzimis un mācījies Kauguros).

8. Skolas dēvētas arī ievērojamu profesijas pārstāvju vārdos: *Rīgas Ostvalda vidusskola* (no 2003. gada; Vilhelms Ostvalds – ķīmiķis, vienīgais Nobela prēmijas laureāts (1909) Latvijā. Strādājis par privātdocentu Tartu universitātes Ķīmijas institūtā (1880–1881) un par ķīmijas profesoru Rīgas politehnikumā (1881–1887). Šo pašu skolu no 1976. gada sauca par *Lomonosova politehnisko koledžu*, skolai saglabājies ķīmijas novirziens. Mainot nomenklatūras vārdu (no *koledžas* uz *vidusskolu*), pēc Rīgas Domes lēmuma, mainīts ķīmiķa vārds skolas nosaukumā, jo Rīgā jau bija *Rīgas M. Lomonosova krievu vidusskola* (intervija ar skolas direktori Jeļenu Ivanovu 2008. gada 11. oktobrī)).

9. Pazīstamu jaunlatviešu vārdi sastopami, piemēram, šādos skolu nosaukumos: *Friča Brīvzemnieka pamatskola* – folklorists, publicists, *Krišjāņa Valdemāra Ainažu pamatskola* – *Kr. Barona pamatskola* – folklorists, rakstnieks, publicists.

10. Mācību iestādēm doti arī mūziķu un komponistu vārdi. Šajā grupā ietilpst daudzas mūzikas skolas, katra no tām ir nosaukta savas nozares pārstāvja, izcila komponista vārdā: *Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola*, *Ernesta Vīgnera Kuldīgas mūzikas skola*, *Jēkaba Graubiņa Līvānu mūzikas skola*, *Arvīda Žilinska Jēkabpils mūzikas skola*, *Kārļa Kažociņa Madlienas mūzikas un mākslas skola*, *Baumaņu Kārļa Viļķenes pamatskola*.

11. Skolas nosauktas arī mākslinieku vārdos: *J. Soikāna Ludzas mākslas skola* (Juris Soikāns un viņa brālis Nikolajs Soikāns ir bijuši mākslinieki), *Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola*.

12. Sportistu vārdi piešķirti šādām mācību iestādēm: *Alfrēda Kraukļa VEF basketbola skola*, *Krišjāņa Kundziņa vārdā nosauktā brīvās cīņas sporta skola*, *Rīgas Sergeja Žoltoka vidusskola*.

13. Dažām skolām doti ārstu vārdi: *P. Stradiņa veselības un sociālās aprūpes koledža* (Pauls Stradiņš – profesors, slimnīcas vadītājs, Medicīnas muzeja dibinātājs).

Pēc Otrā pasaules kara bija vērojama padomju periodam raksturīga tendence pārdēvēt skolu kāda varoņa vārdā. Šim laikam

piemita pārmērīga ideoloģizācija kā politiskās varas un ideoloģijas izpausme un skolas tika nosauktas Lielā Tēvijas kara militāro darbinieku vārdos, piemēram, tās bija latviešu militārpersonas: *Makša Reitera 3. astoņgadīgā skola* (1970, Ventspilī; Maksis Reiters – viens no Otrā pasaules kara laika latviešu armijas virsniekiem). *Jēkaba Alksņa Rūjas astoņgadīgā skola* (1967–1987; Jēkabs Alksnis – Krievijas impērijas apakšvirsnieks, augsts Sarkanās armijas virsnieks, viens no PSRS gaisa kara flotes izveidotājiem, apbalvots ar Ļeņina ordeni, Sarkanā Karoga ordeni, Sarkanās Zvaigznes ordeni, 1. Mongoļu ordeni). Par īpašiem nopelniem pēc nāves dažādu tautību varoņu vārdi tika piešķirti tām skolām, kuru tuvumā notikušas kaujas, piemēram, *Jāņa Rainberga v. n. Murjāņu sporta internātskola* (1978), *Padomju Savienības Varoņa Urmana Tuktubajeva v. n. astoņgadīgā skola* (1968) – Ludzā, *Padomju Savienības Varoņa Viktora Fjodoroviča Voronova v. n. Ludzas rajona Zilupes vidusskola* (1966). *Liepājas pilsētas Imanta Sudmaļa 8. astoņgadīgā skola* (Liepājas ZVA, 832. f.) vārdā tika saukta no 1947. gada līdz 1987. gadam (Imants Sudmalis – Padomju Savienības Varonis, partizāns un pagrīdnieks).

Padomju laikam raksturīgi bija godināt Komunistiskās partijas vadītājus arī mācību iestāžu nosaukumos, piemēram, *Jāņa Kalnbērziņa Ķekavas vidusskola* (1968; Jānis Kalnbērziņš – LKP pirmais sekretārs okupētajā Latvijā no 1940. gada līdz 1959. gadam), *Roberta Eiheles Dobeles 1. vidusskola* (1966; Roberts Eihe – Komunistiskās partijas darbinieks). Ventspilī militārā darbinieka Jāņa Fabriciusa piemiņai tiek godāta joprojām (pilsētā ir piemineklis), bet ne vairs skolas nosaukumā, sal. *Ventspils pilsētas J. Fabriciusa 1. vidusskola* (1950–1990) (Ventspils ZVA, 155. f.).

Visus šīs grupas antroponīmus, kas saistīti ar konkrētas sabiedriskās iekārtas ideoloģiju un politiku, nosaukumos atcēla 20. gadsimta 90. gados.

Analizējot skolu nosaukumu veidošanu, ik pa brīdim nākas saskarties ar interesantām kultūras un vēstures liecībām. Bez to izpratnes nevar kompetenti spriest par skolu nosaukumu veidošanu un maiņu. Piemēram, *Friča Bārda Pociema pamatskola* dzejnieka vārdā tika nosaukta 1936. gadā. Dzejnieka vārdu skolai atņēma 1943. gadā, bet 1997. gadā skola to atkal atguva. Skolā mācījušies dzejnieki Fricis Bārda (1890–1892) un Antons Bārda (1901–1903). 1920. gadā īsu brīdi šeit par skolotāju strādājusi arī dzejniece Paulīna Bārda. Nav viegli

izvērtēt, kura skolas absolventa nopelni skolas, valsts vai sabiedrības labā ir visnozīmīgākie. Katrs no Bārdu dzimtas būtu bijis cienīgs, ka viņa vārdā nosauc skolu.

Cits piemērs – *Gaujienas vidusskola* 1984. gadā tika nosaukta dzejnieka, skolas absolventa Ojāra Vācieša vārdā, bet *Ojāra Vācieša Gaujienas vidusskolā* ir mācījusies arī dzejniece Daina Avotiņa, komponists Gunārs Selga, rakstnieks Visvaldis Lāms, filologs Jānis Rudzītis, admirālis Gaidis Zeibots (skolas vēstures materiāli). Nenoliedzami, šobrīd dzejnieka O. Vācieša devums, šķiet, ir pārākš, tomēr šie piemēri (arī par Bārdu dzimtu) mudina domāt par to, vai tiešām antroponīms ir būtisks (nevis subjektīvs) skolas nosaukuma elements.

Acīmredzot grūtās, dažkārt pat neiespējamās, izvēles dēļ par labu kādai vienai personai Latvijas skolu sarakstā sastopami nosaukumi, kuros iekļauti vairāku personu vārdi, piemēram, *Krāslavas Gr. Plāteru v. n. Poļu pamatskola* (IZM sarakstā un Uzņēmumu reģistrā; grāfu Plāteru vārdā nosaukta 2002. gada 14. septembrī); *Brāļu Skrindu Atašienes vidusskola* (Antons Skrinda (1881–1918), ārsts, latgaliešu rakstu valodas mācību grāmatas «Latvīšu volūdas gramatika» (1908) autors, un Benedikts Skrinda, priesteris un Viļānu mariāņu klostera priekšnieks (Ārsts un cilvēks ar zelta burtiem // *Latgales Laiks*, 2006, 10. okt.).

Padomju periodā vārda piešķiršana tika reglamentēta valsts mērogā: «Valsts un sabiedrisko darbinieku, zinātnieku un kultūras darbinieku vārdus piešķir tikai pēc to nāves kārtībā, kas noteikta ar PSRS APP 1957. gada 11. septembra dekrētu» (LPE 7. sēj., 1986, 233).

Mūsdienās galvenais nosaukuma veidotājs ir persona vai iestāde, kas to dibina. Atjaunotās neatkarības periodā pēc ievērojamo cilvēku nāves viņu vārdi piešķirti trijām skolām (pēc zināma sabiedrības grupējuma ierosinājuma):

1. *Rīgas Itas Kozakēvičas Poļu vidusskola* (2005).
2. *Māras Muižnieces Rīgas mākslas skola* (nosaukums piešķirts 2007. gadā, godinot ilggadējās direktores un dibinātājas piemiņu)
3. *Rīgas Sergeja Žoltoka vidusskola*.

Sergeja Žoltoka vārdu ieguva kādreizējā Rīgas 55. vidusskola (Sergejs Žoltoks (1972–2004) – viens no visu laiku labākajiem Latvijas hokeja uzbrucējiem, Nacionālās hokeja līgas spēlētājs, mācījās Rīgas 18. vidusskolā, bet šī skola jau no 70. gadiem ir vispārizglītojošā skola ar hokeja novirzienu, te mācījušies daudzi slaveni hokejisti, to skaitā arī Artūrs Irbe, Sandis Ozoliņš u. c. Pēc hokejistu un Rīgas Do-

mes ierosinājuma, viņa vārdā nosaukta tieši šī skola (intervija ar skolas direktori Vaclavu Pluču 2008. gada 12. novembrī). Maiņas rezultātā skolas nosaukumā vairs netiek lietots cipars, bet informācija par skolas specializāciju ir slavenā hokejista vārds).

Skolas nosaukumā iekļautais personvārds var liecināt par minētās personas saistību ar attiecīgo skolu, piemēram, Rīgas 11. pamatskolai 1937. gadā pēc tā laika tradīcijām deva tautā pazīstama kultūras darbinieka – dzejnieka Andreja Pumpura vārdu, jo tieši dzejnieka vārdā nosauktā biedrība bija ziedojusi naudu skolas celtniecībai. Pēc Otrā pasaules kara skola tika saukta par Rīgas 11. pamatskolu, bet 1988. gadā izglītības iestāde atguva savu vēsturisko nosaukumu *Andreja Pumpura Rīgas 11. pamatskola* (<http://www.pro5.lv/>; skatīts 4.08.2008).

Antroponīmu izmantošanai skolu nosaukumos visbiežākā motivācija ir personas saistība ar dzimto vietu, arī darbavietu. Nosaukumu analīze liecina, ka laika gaitā būtiski ir saglabāt idejisko saistību ar pastāvošo varu. Visgrūtāk tas izdodas tajos gadījumos, ja skola nosaukta kāda politiķa vai rakstnieka vārdā. Dokumentāli dati (pamatojumi) par personvārdu atcelšanu/nelietošanu nosaukumā, acīmredzot ideoloģijas dēļ, nav saglabājušies. Dažādu arhīvu dokumentos redzams tikai gads, kad notikusi nosaukuma maiņa. Bieži tas notiek reizē ar skolas/augstskolas reorganizāciju (t. i., nomenklatūras maiņu). Neatkarības vilnis Latvijā licis pārvērtēt atstāto literāro mantojumu, un daudzas Latvijas izglītības iestādes no antroponīma iestādes nosaukumā atteikušās: *Straupes Vilhelma Knoriņa 8-gadīgā skola* (1966; Vilhelms Knoriņš – rakstnieks, publicists); *Annas Sakses Lejasciema vidusskola* (1981–1996; Anna Sakse – rakstniece); *Jaunpiebalgas Jāņa Sudrabkalna vidusskola* (1976; Jānis Sudrabkalns – dzejnieks); *Viļa Lāča Rīgas 31. vidusskola* (1966–1990; Vilis Lācis – rakstnieks, politiķis); *Kurta Bartela 39. vidusskola* (1977; Kurts Bartels – vācu revolucionārs, rakstnieks).

Onomastikas leksika ārkārtīgi tieši un ātri reaģē uz sabiedriski politiskām, sociālām un kultūras pārmaiņām, saskaņojot savu sistēmu un tās atsevišķus komponentus, lai optimāli izpildītu sociālo pieprasījumu. Piemēram, *Skrīveru pamatskola* reizē ar nomenklatūras vārda maiņu 1933. gadā tika nosaukta pulkveža Jorģa Zemitāna vārdā, iegūstot pilnu nosaukumu – *Skrīveru pulkveža J. Zemitāna sešklasīgā pamatskola*, bet 1947. gadā sakarā ar cita ievērojama novadnieka 70. dzimšanas dienu skolai tiek piešķirts Tautas rakstnieka *Andreja Upīša* vārds.

Īpašvārdu pētīšana nenoliedzami prasa daudz ekstralingvistisku (t. i., vēsturisku, kulturoloģisku, etimoloģisku u. c.) liecību, kurām piemīt pamatojoša dokumenta spēks.

Skolu nosaukumu izpēte liecina arī par pretējām tendencēm. Lai gan pagaidu valdība 1940. gadā izdeva rīkojumu skolām personvārdus noņemt, sakarā ar dzejnieka V. Plūdoņa nāvi skola lūdza Skolu departamentam: «Ņemot vērā, ka dzejnieks V. Plūdonis ir mācījies telpās, ko tagad aizņem Kuldīgas Valsts ģimnāzija un šinīs telpās ir radušies viņa pirmie dzejoļi, laipni lūdzu pārdēvēt Kuldīgas Valsts ģimnāziju par «Viļa Plūdoņa Valsts ģimnāziju.»» Latvijas Izglītības ministrija ar 1940. gada 14. marta rīkojumu Nr. 45 skolu pārdēvēja par Viļa Plūdoņa valsts ģimnāziju. Nosaukums tika saglabāts līdz 1945. gada maijam. Pēc tam atgūts tikai 1989. gada augustā (intervija ar skolas muzeja vadītāju Dinu Zvejnieci 2008. gada 12. novembrī).

Ir konstatēti fakti, ka oficiālais nosaukums tautas mutvārdu saziņā tiek aizstāts ar skolas direktora vārdu atbilstoši viņa nopelniem skolas labā, piemēram, *Kārļa Videnieka Rīgas 77. vidusskolas* vēstures materiālos var lasīt, ka tikai 1990. gadā Rīgas 77. vidusskolai piešķirts Kārļa Videnieka vārds, bet viņa autoritāte bijusi tik liela, ka gadu desmitiem skola dēvēta par *Videnieka pamatskolu*. Nosaukuma maiņu ieteicis kultūras darbinieks Konstantīns Karulis. (Kārlis Videnieks ir izcila personība (latviešu valodas skolotājs, mācību pārzinis, direktors) skolas vēsturē, pedagoģiskajā darbā pavadījis 55 mūža gadus. Skolā strādājis kopš tās dibināšanas (www.videnieks.lv/big/p1280.html; skatīts 15.08.2008).)

Atsevišķu skolu nosaukumos vērojami īpašvārdu homonīmi, piemēram, *Annas pamatskola* (Alūksnes rajona Annas pagastā), *Ances pamatskola* (Ventspils rajona Ances pagastā). Tajos pagasta nosaukums sakrīt ar sieviešu vārdu, un skolas nosaukuma lietojums bez rajona nosaukuma īsuma dēļ var maldināt un radīt komisku situāciju.

Līdzīgas situācijas var rasties arī gadījumos, kad skolas nosaukums asociējas ar vīriešu vārdu – *Krišjāņu pamatskola* (Balvu rajona Krišjāņu pagastā) vai kādu populāru latviešu uzvārdu, kas lietvārda daudzskaitļa ģenitīva formas dēļ atgādina ģimenes uzņēmuma nosaukumu, piemēram, *Freimaņu pamatskola* (Rēzeknes rajona Freimaņu pagastā), *Sproģu pamatskola* (Aizkraukles rajona Zalves pagasta Sproģu ciemā) u. tml.

Īpašvārdu homonīmi un nepilna informācija skolas nosaukumā aprūtinā objektiīvās īstenības izzināšanu. Vēstures periodā, kad bija po-

pulāri saukt skolas pazīstamu sabiedrisku darbinieku vārdos un dažkārt tika lietoti tikai uzvārdi, bija grūti, pat neiespējami noteikt, kas minēts skolas nosaukumā – uzvārds vai ciems resp. pagasts. Piemēram, *Andrievs Niedra* – bijis mācītājs, sabiedriskais darbinieks, politiķis, rakstnieks, K. Ulmaņa pretinieks, sadarbojies ar vācu ģenerāli fon der Golcu. Vācu valdīšanas laikā, iespējams, viņa uzvārdā tika nosauktas skolas, par kurām ir tikai ieraksti arhīva fondu kartītēs: 1940–1945 *Niedras pamatskola* (Raņķu pagastā Kuldīgas rajonā) (LVVA 2253.f.), 1944–1951 *Niedras pamatskola* (Liepājas rajonā) (Liepājas ZVA 153.f.). *Niedras* kā ciema nosaukums sastopams tikai Cēsu un Daugavpils rajonā (Latvijas ciemi 2007, 488), tādēļ var spriest, ka šo skolu nosaukumā izmantotais īpašvārds, visticamāk, ir antroponīms, nevis toponīms.

Dažkārt personvārda/tēla lietošana nosaukumā bez papildus pētījumiem var palikt neskaidra. Tikai sarunā ar *Cēsu pilsētas Pastariņa pamatskolas* direktori Ievu Eglīti (2008. gada 12. novembrī) noskaidrojās, ka šī skola ir jaunākā pamatskola Cēsīs un *pastariņš* nav E. Birznieka-Upīša trilogijas «Pastariņa dienasgrāmata» tēls, bet lietots tiešā nozīmē – jaunākais bērns ģimenē (LLVV 6. (1) sēj., 1986, 469).

Vadoties tikai pēc enciklopēdiskajām uzziņām un neizmantojot fona informāciju, nevar uzzināt skolas nosaukumā *Jāna Zālīša Sausnējas pamatskola* ietvertu patieso informāciju arī tad, ja personvārds ir Latvijā populārs vārda un uzvārda salikums, jo tam ir daudz homonīmu, piemēram, pārbaudot informāciju *Google* meklētājā, var atrast piecus dažādus cilvēkus ar vienādu vārdu un uzvārdu – *Jānis Zālītis*: 1) psihoterapeits un onkologs, 2) zvērināts advokāts, 3) komponists, 4) kalnu riteņbraucējs, 5) literatūrzinātnieks. Izrādās, ka skola nosaukta Latvijas brīvvalsts pirmā Apsardzības ministra vārdā, kurš šajā sarakstā vispār nav minēts.

Paaudžu maiņa sabiedrībā ietekmē nepieciešamību pēc papildus informācijas vēsturisko izziņu skaidrojumā ne tikai skolas nosaukumā, bet arī uzziņu literatūrā. Pēc 2000. gada izdotie informācijas avoti un interneta materiāli noklusē patieso informāciju (iespējams, atkal ideoloģisku apsvērumu dēļ) par reālām, iepriekšējos vēstures periodos pazīstamām personām. Piemēram, *Kārļa Jansona vārdā nosauktā Liepājas jūrniecības skola* (Kārļa Jansona vārds nosaukumā bija no 1982. gada līdz 1991. gadam). Jaunākajā uzziņu literatūrā ir minēts tēlnieks Kārlis Jansons, tāpēc rodas nepieciešamība noskaidrot, vai tiešām jūrskola nosaukta tēlnieka vārdā. Papildu informāciju var sniegt

tikai nosaukumu maiņas liecinieki, konkrēti cilvēki. Intervijā ar skolas direktoru Ivaru Virgu tika noskaidrots, ka skola nosaukta šīs skolas absolventa, kapteiņa, internacionāles dibinātāja Kārļa Jansona (1882–1939) vārdā. Lai gan skola ideoloģisku iemeslu dēļ no personvārda atteikusies, par šo vēstures faktu joprojām liecina skolas sienā iestrādātais krūšu tēls (intervija 2008. gada 12. novembrī).

Līdzīga situācija veidojas, pētot *Rīgas 31. vidusskolas* vēsturi. Tā sākas 1952./53. mācību gadā, kad *A. Dombrovska Rīgas 29. pamatskola* iegūst šo vārdu un turpina darbu kā vidusskola. Nezinot vēsturisko situāciju attiecīgajā laika posmā, var tikai minēt, kurš no enciklopēdiskajās uzziņās atrastajiem A. Dombrovskiem (psihoterapeits, šahists, ārsts, bankieris) ir pelnījis iemūžinātu piemiņu skolas nosaukumā. Šī pati skola no 1966. gada līdz 1990. gadam bija nosaukta Tautas rakstnieka *Viļa Lāča vārdā* (<http://www.r31vsk.lv/>; skatīts 4.08.2008), bet no 1990. gada tās nosaukums ir tikai *Rīgas 31. vidusskola*. Līdzīgas pārmaiņas nosaukumos, kuros mainīti pievienotie antroponīmi, piedzīvojušas daudzas skolas Latvijā.

Viens un tas pats personvārds dažkārt ir pievienots vairāku skolu nosaukumiem. Valstī ir trīs skolas, kurām ir saistība ar Latvijas armijas pirmo virspavēlnieku pulkvedi Oskaru Kalpaku. Skolu vēstures dokumenti liecina, ka to nosaukumos ietvertie toponīmi saistīti ar pulkveža biogrāfijas faktiem: *Meirānu Kalpaka pamatskola* (Lubānas novadā Madonas rajonā), *Oskara Kalpaka Rudbāržu pamatskola* (Kuldīgas rajonā), *O. Kalpaka Rīgas Tautas daiļamatu pamatskola* (Rīgā).

Novērojumi liecina, ka nepilna skolas nosaukuma lietošana, minot tikai antroponīmu, rada pārpratumus, piemēram, 2008. gada Lāčplēša dienai veltītās dokumentālās reportāžas komentāros, kur bijuši skolotāja Betija Strautniece stāsta par Kalpaka skolas dibināšanu, tika sajaukta Rīgas un Rudbāržu skola (draugiem.lv; skatīts 11.11.2008), jo lietots nepilnais skolas nosaukums *Kalpaka skola*. Šis piemērs apstiprina domu, ka antroponīms nosaukumā nav būtiska un dažkārt ir pat pārprotama iestādes pazīme.

Apkopojot pētījuma rezultātus, var spriest, ka personvārdi skolu nosaukumos netiek lietoti pārāk plaši, jo tie neatklāj būtiskas izglītības iestādes pazīmes un tā saturu precizē tikai daļēji vai nemaz. Piemēram, nosaukumā *Rīgas Valda Zālīša pamatskola* izmantots bērnu grāmatas «Staburaga bērni» autora īstais vārds (pēc tā gan nav viegli noteikt, kas tā par personu, jo visiem pazīstamāks ir rakstnieka pseidonīms *Valdis*).

Skola nosaukta rakstnieka vārdā, tādējādi raisot asociācijas par padziļinātu humanitāro novirzienu, bet visās klasēs padziļināti māca matemātiku.

Pastāv arī cits viedoklis – šī tradīcija atzīstama par vēlamu, jo tai ir izglītojoša, izziņas un kultūrvēsturiska vērtība: tādējādi tiek iemūžināts tā cilvēka vārds, kura godināšanai attiecīgais lēmums pieņemts. Sākotnējā Latvijas valsts attīstības periodā tas tika darīts ar zināmu ideoloģisku mērķi – celt tautas pašapziņu. Ne vienmēr tas izdevās, īpaši, ja nosaukums tika uzspiests.

Piemēram dots ieskats *Kocēnu pamatskolas* (Valmieras rajonā) nosaukuma veidošanas vēsturē. Tas uzskatāmi parāda, cik atbildīgs uzdevums ir skolas nosaukuma veidošana ne tikai attiecībā pret līdzgaitniekiem, bet arī iepriekšējām un nākamajām paaudzēm.

1937. gada 22. septembrī Izglītības ministrijas pārvalde *Kocēnu sešklasīgo* (toreiz *Kokmuižas*) *pamatskolu* pārdēvē par *Apsīšu Jēkaba sešklasīgo pamatskolu* (Ņina Zavacka. Mīlestībā un pateicībā // *Liesma*. Valmieras raj. laikraksts, 1989, 21. okt.). Skolas vēstures materiāli liecina: pagasta ļaudis apvainojās, ka nosaukuma piešķiršana nolemta Rīgā, jo tagad skolas nosaukums bija bez Kocēnu vārda, tikai – *Apsīšu Jēkaba sešklasīgā pamatskola*. Par šo faktu liecina 1937. gada 25. oktobra Kokmuižas pagasta sēdes protokols: «Pagasta padome 22. oktobrī, to uzzinājusi, uzņēma ar sašutumu, pirmkārt, tamdēļ, ka tāda skolas pārdēvēšana notikusi visklusākā pagasta pašvaldības aizmugurē, tas ir, bez jebkādas par to pagasta valdes vai padomes līdzzināšanas...»

Papildinformācija par rakstnieku liecina, ka Apsīšu Jēkabs (īstajā vārdā Jānis Jaunzems), rosīgs skolas un pagasta darbinieks, skolā strādāja no 1881. gada līdz 1893. gadam. Viņš daudziem saviem darbiem ņēmis vielu no Kocēnu pagasta dzīves – gan prototipi, gan pagasta iedzīvotāji sevi atpazīnuši darbos «Pie pagasta tiesas», «Bagāti radi», «Svešos ļaudīs», «No mazām dienām» u. c., ne velti literatūrā Apsīšu Jēkabs pazīstams kā reālā stāsta pamatlicējs un tieši prototipu atpazīstamības dēļ vietējo iedzīvotāju vidū nav bijis cieņā (no skolas vēstures materiāliem, skolotāja Elga Olmane).

Šis nosaukums pastāvēja līdz 1942./43. māc. gadam, bet pēc kara skola tika pārdēvēta par Kocēnu septiņgadīgo skolu (tāpat arī Kokmuiža kā apdzīvota vieta par Kocēniem un pagasts par Kocēnu pagastu, jo padomju ierēdņiem nav patīcis *muižas* vārds nosaukumā). Bet iepriekšējais nosaukums iestrādāts skolas ārējās kolonnas plāksnē tik pamatīgi, ka rotā skolu vēl šobrīd. Apsīšu Jēkaba vārds ir arī atjaunotajā

skolas karogā, kaut skolu sen jau tā vairs nesauc. Vecais nosaukums joprojām tiek minēts gan ilustrētajos vēstures albumos, gan tūrisma ceļvežos. Toreizējais skolas pārzinis Roberts Zuika (1913, tagad dzīvo ASV, Kalamazū), 20. Dziesmu svētku virsdiriģents, 21.–23. dziesmu svētku Goda virsdiriģents, dibinājis Apsīšu Jēkaba Goda balvu, ko piešķir Kocēnu pamatskolas labākajiem skolēniem, un reizi gadā pats ierodas skolā to pasniegt (Maija Mežaka. Pirms jauna ceļa // *Liesma*. Valmieras raj. laikraksts, 2008, 14. jūn.). Aiz cieņas pret R. Zuiku pie skolas nav plāksnes ar tagadējo nosaukumu – *Kocēnu pamatskola* (tas arī reizēm rada pārpratumus ar nosaukumiem).

Personvārdu piešķiršana, noņemšana vai mainīšana iestāžu nosaukumos, īpaši izglītības iestāžu nosaukumos, ir cieši saistīta ar ideoloģijas maiņu, un līdz ar to ir iespējams izdarīt pamatotus secinājumus par sabiedrības vērtību maiņu.

«Vārds uzliek pienākumus,» atzīst Rīgas skolas kalpakiešu līgas vadītājs Jānis Tamsons (*Kurzemieks*, 2008, 22. maijs). Izvēloties kādu nosaukumu vai lemjot par tā maiņu, vispirms rūpīgi jāpārdomā šādas izvēles pamatotība un iespējamās sekas no dažādiem aspektiem.

Literatūra

Balode, Bušs 2008 – Balode L., Bušs O. Latvijas urbanonīmija 20. gadsimtā: daži semantiski, sociolingvistiski un psiholingvistiski aspekti // *Linguistica Lettica*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 75.–87. lpp.

Bušs 2008 – Bušs O. Īpašvārdi kā problēma valodas politikā. No: *Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi: starptautiskās zinātniskās konferences materiāli*. Rēzeknes Augstskola, 2008, 92.–96. lpp.

EV II – *Enciklopēdiskā vārdnīca*. 2. sējums. Rīga: Latvijas enciklopēdiju redakcija, 1991. 384 lpp.

LP 2002 – *Latvijas pagasti*. M–Ž. 2. sēj. Rīga: apgāds «Preses nams», 2002, 728 lpp.

Laugale 2008 – Laugale V. Skolu nosaukumi Liepājā (1920–1941): vēsturiskais un semantiskais aspekts // *Letonikas otrais kongress. Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana*. Liepāja: LiePA, 2008, 95.–105. lpp.

LLVV – *Latviešu literārās valodas vārdnīca*. 6. (1). sējums. Rīga: Zinātne, 1986, 469. lpp.

Paegle 1999 – Paegle Dz. Latviešu valodas mācībgrāmatu paaudzes. Pirmā paaudze 1874–1907. Teorija un prakse. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999, 103 lpp

Par vārdu un uzvārdu... 1999 – *Par vārdu un uzvārdu lietošanu un rakstību latviešu literārajā valodā*. Rīga: LR Valsts valodas centrs, 1999, 71 lpp.

LPE – *Latvijas padomju enciklopēdija*. 7. sējums. Rīga: Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1981–1988.

Skujiņa 1993 – Skujiņa V. *Valsts valodas prasmei lietvedības dokumentos*. Rīga: Biznesa komplekss, 1993, 110 lpp.

Skujiņa 1998 – Skujiņa V. Komentārs par uzņēmumu nosaukumu veidošanu // *Īpašvārdu rakstība*. Rīga: Valsts valodas centrs, 1998, 11. lpp.

Staris 2000 – Staris A. *Skolas un izglītība Rīgā no sendienām līdz 1944. gadam*. Lielvārde: Lielvārde, 2000, 208 lpp.

VPSV – *Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Valsts valodas aģentūra, 2007, 623 lpp.

Сычалина 2008 – Сычалина Е. В. *Немецкая топонимия Поволжья: лингвистический аспект исследования*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Саратов, 2008, 26 стр.

Ражина 2007 – Ражина В. А. *Ономастические реалии: лингвокультурологический и прагматический аспекты*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Краснодар, 2007, 14 стр.

РКП 2004 – *Русское культурное пространство: Лингвокультурологический словарь*. Москва: Гнозис, 2004, 318 с.

Use of Anthroponyms in Designations of Educational Institutions *Summary*

Since the very beginning of public instruction, the structure of designations of particular educational institutions has been formed by means of an appropriate nomenclature word with one or more characterizing elements. From 1459 educational institutions included in the register of instruction establishments issued by the Ministry of Education and Science for the school year 2007/2008, 86 designations are featuring a personal name.

Personal names have been added to designations of schools already from the beginning of schools in Latvia. The names of local barons were often given to rural schools, while the designations of the first schools at Riga featured the names of saints, e. g. *Ģertrūdes skola* (*St Gertrud's School*), *Jāņa skola* (*St Johann's School*), *Jēkaba skola* (*St Jacob's School*), etc. Another

tendency reveals itself in the designations of schools from the 19th century, respectively, some schools were named after their only teacher, e. g. *Krauzes zēnu skola* (*Krauzes Boys School*).

Exploring designations that include a personal name as a characteristic feature one may point out different structural elements, e. g.:

- ◀ family name (pseudonym) in genitive singular: *Tukuma Raiņa ģimnāzija* (*Rainis' Gymnasium at Tukums*);
- ◀ first name (without family name) in genitive singular: *Līgas frizūru fantāzijas skola* (*Līga's Hairstyling Phantasy School*);
- ◀ initial letter + family name in genitive singular: *J. Soikāna Ludzas mākslas skola* (*J. Soikāns' Arts School at Ludza*), *M. Lomonosova krievu vidusskola* (*M.Lomonosow's Russian Secondary School*);
- ◀ first name in genitive + family name in genitive singular: *Oskara Kalpaka Rudbāržu pamatskola* (*Oskars Kalpaks' Primary School at Rudbārži*);
- ◀ family name in genitive plural + first name in genitive (the old possessive form preserved) – *Baumaņu Kārļa Viļķenes pamatskola* (*Baumaņu Kārlis' Primary School at Viļķene*);
- ◀ family name in genitive singular + first name in genitive: *Krotas Kronvalda Ata pamatskola* (*Kronvalda Atis' Primary School at Krote*);
- ◀ place-name + personal name + numeral: *Tukuma E.Birznieka-Upīša 1. pamatskola* (*E.Birznieks-Upītis' 1st Primary School of Tukums*);
- ◀ named after + first name and family name in genitive: *Krišjāņa Kundziņa vārdā nosauktā brīvās cīņas sporta skola* (*Fight Sports School, named after Krišjānis Kundziņš*).

The current designations of schools are featuring personal names given upon various motives: 1) the name of the school founder, frequently preserved from the beginning of the school; 2) the school is named after a famous personality in Latvia, a former pupil of the particular school, a countryman; 3) a literary figure, a symbolic designation; 4) if included in designations of schools for national minorities, personal names several times are also bearing witness of people's historical memory and its desire to confess as a special ethnic community within a multi-national society; 5) the designations for schools are featuring also names of high government officials, e. g. presidents and ministers, etc.

The explored material demonstrates that attribution, removal, or change, of personal names in designations for institutions, especially those of educational organizations, is closely linked to the change of ideology; consequently, it allows to draw well-founded conclusions about the change of values in the society.

SADARBĪBAS PARTNERU PĒTĪJUMI

Beata BIESJADOVSKA-MAGDZJAŽA

AR POĻU RAKSTUROJUMA STEREOTIPIEM SAISTĪTĀ LEKSIKA ĀDOLFA ĒRSA DARBOS

Stereotipa jēdzienam ir starpdisciplināra daba. Nacionālā stereotipa jēdziens saistīts ne tikai ar psiholoģiju un socioloģiju, bet arī ar valodniecību. Valodniecībā attieksme pret stereotipiem izriet no tā, ka valodas dabā ir vispārināt un vērtēt.

Stereotipu funkcijas sakņojas galvenajos uztveres mehānismos un cilvēka realitātes interpretācijā. To uzdevums – pretstāstīt vienu sabiedrību vai sabiedrības daļu citai (skat. Bartmiński 2007). Nacionālie stereotipi parasti funkcionē opozīcijā *mēs – jūs, savs – svešs*, jo cilvēkiem ir tendence citas etniskas grupas tipiskiem pārstāvjiem piedēvēt atšķirīgas īpašības, noteiktas rakstura iezīmes, rīcības paradumus u. c.

Jēdziens «stereotips» šeit lietots kā «nozīmes saturs, kas izsaka vārda semantisko konotāciju jeb emocionālu un vērtējuma elementu kopumu, kas izriet no vārda pamatnozīmes» (Bartmiński 2007). Sarunvalodas stereotipi ir primāri salīdzinājumā ar literatūrā un publicistikā izteiktiem uzskatiem – tas izriet no sarunvalodas vadošās pozīcijas attiecībā uz citiem valodas paveidiem. Viens no bagātākajiem zināšanu avotiem par atsevišķu tautību uzvedības, domāšanas veidu, raksturu, ieradumiem ir daiļliteratūra, kas būtībā atspoguļo to, kā viena nācija redz otru.

Latvijas un Polijas vēsture – līdz ar to latviešu un poļu tautas saskarsme – visciešāk saistīta ar tā sauktajiem poļu laikiem Latvijā, kad poļu muižkungu «galvenās intereses koncentrējās ap zemes rekatolizāciju un polonizāciju» (Balodis 1991, 78). Visilgāk – vairāk nekā divsimt gadu: no 1561. gada, kad Gothards Ketlers kļuva par Sigismunda Augusta vasaļa, līdz Polijas pirmajai dalīšanai 1772. gadā – poļi valdīja Latgalē. Šajā laikposmā veidojās arī latviešu un poļu saskarsme (tiesa gan, poļi galvenokārt piederēja pie sabiedrības augstākās kārtas). Pagājušā gadsimta 20. gados valstī dzīvoja apmēram 55 000 šīs tautības pārstāvju, no kuriem gandrīz puse uzturējās Latgalē.

Raksta mērķis ir raksturot poļu attēlojuma stereotipa leksiku divos Ādolfā Eršā Latgales tēmas darbos: novelē «Račinska mīlestības noslēpums», kas pirmoreiz izdota 1925. gadā krājumā «Latgales stāsti», un romānā «Muižnieki», kas publicēts 1931. gadā. Abos daiļdarbos atspoguļotais materiāls ir īpaši vērtīgs ne tikai ar to, ka tas balstās uz leģendām, radu un paziņu stāstiem par dzīvi Latgalē (piemēram, nostāsti par kādu Skuļtecku – ubagu ar grāfa iznesību), bet arī ar paša rakstnieka pārdomām par poļu muižniecību, kura, pēc viņa domām, «nekādu lielu labumu Latgales tautai [...] nav devusi, un paliekošu ieguldījumu novada attīstībā atstājušas tikai dažas izcilas personas, nevis muižniecība kopumā» (Erss 1990, 27). Liela nozīme ir arī tam, ka A. Erša interešu lokā bijusi Polijas vēsture.

Etnonīms *polis* un toponīms *Polija* ekscerpētajā materiālā sastopams nominālajās vārdkopās un dažādos izteicienos, piemēram: *īsts polis*, *poļu banka* [kāršu spēle], *Latgales poliskas muižnieku pilis*, *Polijas muižnieku nams*, *poļu dumpis*, *poļu gars*, *poļu gūsteknis*, *poļu muižniecības atribūcijas ierocis*, *poļu muižniecība*, *poļu muižnieki*, *poļu šļahta*.

Ar etnonīmu *polis* cieši saistīta leksēma *katolis*, kas sastopama arī ar nozīmi ‘polis’, piemēram: *katoļu grāfs*, *jūsu* [katoļu] *grāfs*, *katoļu muižnieku ausis*, *katoļu šļahta*.

Ar poļu raksturojuma stereotipiem saistītajā leksikā izmantoti polonismi un vispārlietojamā latviešu valodas leksika. No polonismiem vispopulārākie ir *pan* (piemēram: *pan Račiņskij*, *pan Tadeuš*) un *paņi* (piemēram: *paņi Jadviga*, *paņi Sofija*, *paņi Skuļtecka*), kā arī šo leksēmu fonētiskie un morfoloģiskie varianti: *pans* (piemēram: *pans Račiņskis*, *pans Bobickis*, *pans Tadeuš*), *paničš*, *paniči*, *pani* (piemēram: *poļu pani*, *panu valoda*, *panu kārtā*), *paņa* (piemēram: *paņa Jadviga*, *paņa Račiņska*), *pana* (piemēram: *pana Žanna*), *paņenkas*, *panočas*, *panič* un arī *šļahta* (piemēram: *šlahu meitas*) u. c.

No vispārlietojamās latviešu valodas leksikas visbiežāk sastopams vārds *kungs* (*kungs Račiņskis*, *mans kungs*, *jaunais kungs*), kā arī *kungi*, *kundze* (*jaunā kundze*), *grāfs* (*grāfs Plāteris*, *Marianpoles grāfs*), *grāfi*, *dāma*, *dāmas*, *muižnieks* (*Ridegas muižnieks*), *muižnieki* (*muižnieku boikots*, *muižnieku intrigas*), *muižniecība* (*Latgales muižniecība*), *muižniecēni*. Sastopami arī salikteņi *jaunkundze*, *jaunkundzītes*, *lielskungs*, *lielkungs*, *lielmāte* un vārdkopas *jaunais kungs*, *jaunā lielmāte*, *vecais lielskungs*, *jaunais lielkungs*, *jaunais lielskungs*.

Balstoties uz analizēto poļu raksturojošo leksikas materiālu, var iedalīt četrus stereotipizācijas laukus:

- 1) rakstura un intelekta iezīmes,
- 2) savstarpējās attiecības,
- 3) attieksme pret dzīvi un materiāliem labumiem,
- 4) attieksme pret pasauli un tēvzemi.

Analizētajā materiālā atspoguļots diezgan daudz dažādu rakstura iezīmju. Visbiežāk tie ir pretstati, piemēram, Račiņska un Tadeuša raksturojums: *ideālais – naturālais, pārreālais – reālais, eņģelis – dzīvnieks, daiļais – kroplais, daiļi gaišredzīgs – garīgi truls, līdz idiotismam apdvests – līdz idiotismam rupjš.*

Leksēmas, kas raksturo poļu raksturu un uzvedību, ir gan lietvārdi, gan īpašības vārdi. Biežāk sastopami lietvārdi: *atstātība*, [muižnieciskā] *augstprātība*, *cietsirdība*, *iedomība*, *kundzība*, *lepnums*, [ieaudzināta] *lepnība*, *lielmanība*, *mežonība*, *pagurums*, [gara] *sapņainība*, *savādniecība*, *sentimentalitāte*, *vaļsirdība*, *vientulība*, *vīrišķība*, *uzpūtība*, arī: *domātājs*, *estēts*, *indivīds*, *mistiķis*, *savādnieks*, *savdabis*. Īpašības vārdi: *bagāts*, *brašais*, *dīvains*, *garlaicīgs*, *godīgs*, *greizsirdīga*, *gudrs*, *gurdenāks*, *izsmalcināts*, [mazliet] *ķerts*, *labs*, *naiva*, *nemierīgs*, *sentimentāls*, *pašlepnais*, *savāds*, *valdonīga*. Piemēram, stāstā «Račiņska mīlestības noslēpums» atrodams šāds poļa raksturojums:

Ceļā kučieris stāstīja par savu kungu, cik tas bagāts un savāds. Tēvs bijis palkavnieks, polis, dzīvojis Pēterburgā, bet pie katoļu ticības turējiem cieši un uzticīgi, izpildīdams visus baznīcas likumus, dievgaldu pieņemdams tepat vietējā baznīcā kopā ar muižas ļaudīm. Ja būtu pārgājis krievu ticībā – būtu ticis par ģenerāli, bet no tā atteicies pašam ķeizaram. Bijis labs un gudrs cilvēks. (Erss 1925, 59)

Viens no semantiskajiem laukiem aptver leksēmas, kas raksturo poļu savstarpējās attiecības. Visbiežāk sastopami vārdi *uzpūtība*, *pārākums*, *lepnība* [pret līdzgaitniekiem], *dižciltība* un *vientulība*. Šā semantiskā lauka raksturīgākās nominālas vārdkopas ir ar komponentiem *poļu* un *pans*: *poļu lepnība*, *poļu uzpūtība* (arī *poļu muižniecības uzpūtība*), *poļu gars* (arī *muižniecības gars*), *poļu dižciltība*. Piemēram:

Kungi ar mani apsveicinājās, sniedzami roku, ko no šiem poļu paniem nebiju gaidījis: es taču biju tikai strādnieks, bet par Latgales poļu muižniecības uzpūtību biju dzirdējis to pašu, ko zināju par Vidzemes un Kurzemes vāciešiem. (Erss 1925, 62)

Mājās šie muižnieki runāja poliski, un viņiem piemita arī panu lepnums un iebildība, kas audzēta jau no Jagaiļa laikiem daudzās paudzēs, bija iegājusi asinīs pat samērā maziem zemes īpašniekiem, kas nedzīvoja sādžās un kuru foļvarki nebija lielāki par latviešu zemnieka vidēju māju. Tāds pāns nebēdāja par trūcību, kad bija jābrauc uz baznīcu vai viesībām, un nebrauca citādi kā divjūgā un ar kučieri priekšā pat tad, ja viens zirgs un dažreiz arī goda rati bija jāpalienē no kaimiņa. (Erss 1990, 53)

Viņā dzīva palika ieaudzīnāta lepnība, tā bija neuzvarama. Viņš nemaz nedomāja to uzvarēt. Pārāks par apkārtni viņš jutās ne vien kā muižnieks, bet arī kā nākošais fabrikants, kurš glābs cilvēci, un kā liels arhitekts un inženieris. Tikai neizbēgamība un nepieciešamība runāt un cilvēkos pavadīt dzīvi viņam lika runāties arī ar nemuižniekiem. Arī pret muižniekiem viņš juta pārākumu. Lai to tiešām izceltu, viņš nāca gaismā ar savu grāfa titulu un uzdevās par grāfu Skuļtecki. (Erss 1990, 70)

Jaunais muižnieks uz to bija lepns un savu lepnību izrādīja arī pret līdzcīvēkiem, izturēdamies pret tiem arvienu atturīgāk un ticēdams savai izredzētai misijai. Sveicienus viņš atņēma tikai ar delnas pacelšanu līdz plecam, nerunāja ar personām, kas bija zemākas par pagasta vecāko, galvu nesa augstu paceltu, it kā skatītos no savas pils torņa, un nebrauca citādi kā divjūgā, juzdams, ka patiesībā vajadzētu četrijūgā, bet nebija piemērotu pajūgu un izbraucamo zirgu. (Erss 1990, 71–72)

Tā notika, ka Primene pārgāja pilnīgi Pelča īpašumā, bet grāfam par savu istabu bija jāmaksā īre. Tā no muižnieka viņš pārvērtās baubūniekā. Parādu gan vairs nebija, bet nebija arī muižas. Tomēr seno [muižniecības, panu] lepnumu viņš tamdēļ nezaudēja. (Erss 1990, 180)

Attiakses raksturojumā pret dzīvi un materiāliem labumiem priekšplānā izvīzās izšķērdība, greznība, krāšņums, devīgums un plašums. Piemēram:

Tēvs ierīkojis muižu, ka prieks, sacēlis ēkas, sagādājis inventāru, pagrābos viņa mucēs gulējušas kā vepri, ērzeļi staļļos zvieguši kā vilki, govīs kūtiņas izlasītas kā plūmes – visas kā viena. Ļaudis apbrīnojuši. Dzīve muižā gājusi priecīga un bagāta. Katru svētdienu bijušas viesības. Viesojušies pat no Pēterburgas un Parīzes. Dažreiz pie staļļa stāvējušas piecpadsmi karietes. Pie zirgiem šim [kučierim] bijis ko gādāt. Kučieri vien izdzēruši pa divi vedri brandvīna. (Erss 1925, 59)

Reiz [vecais grāfs Skuļteckis] saderēja ar Marianpoles grāfu, ka vasarā kamanās brauks pa sniegu no šejienes līdz grāfa muižai. Un tiešām. Pasūtīja piecus vilcienus smalkā cukura, sasauca divi simti zemniekus ar zirgiem un divdesmit piecas verstes garo ceļu nobēra ar cukuru. Tas tik bija brauciens: seši zirgi priekšā, kamanās lielskungs un grāfs, es livrejā blakus kučierim. (Erss 1990, 50)

Pavairojīs kaimiņu apciemojumus, grāfs Skuļteckis biežāk sāka braukāt arī uz Rēzekni un Ludzu, muižnieciski pavadīdams vakarus turienes klubos pie kārtīm, biljarda un labām vakariņām. Te viņš parādīja plašumu un devību kā īsts muižnieks: solīdi paspēlēja uz kārtīm, izmaksāja draugiem vakariņas, deva pa piecniekam dzeramnaudas, vairākas dienas dzīvoja viesnīcā, zirgus ar kučieri novietojis iebraucāmā vietā. (Erss 1990, 70)

Attieksmi pret pasauli raksturo, piemēram, šāda leksika: *atriebīgs*, bet *uzticīgs un ciešs katolis, tautas instinkts* [bailes pret asiņu sajaukšanos], *muižniecības negods* [precības ar latvieti], *poļa gara uzglabāšana* [cīņa ar šejienes iedzimtajiem latviešiem, kas šo garu apdraud], *aizstāvēt poļu muižniecības godu* [noslepkavot Jadvīgu], *katolis un tēvijas Polijas patriots* [Tadeušs], *Jozefīnes fon Plāteres un poļu muižniecības atriebības ierocis, nonicināt muižnieka kārtu un senču piemiņu* [iemainīt zemieci pret grāfieni], *poļu muižniecības un tautas kalps*. Jāpiebilst, ka vārds *muižniecība* minētajos darbos bieži lietots ‘tautas’ un ‘visu poļu’ nozīmē.

Visbagātākā un daudzveidīgākā Ādolda Ersa darbos ir izskatu raksturojošā leksika, piemēram, Tadeušs tiek raksturots šādi:

Tas bija sīks, kuprains vīriņš, gadu sešdesmit, dziļām viltīgām acīm, trīcošu zodu un labām manierēm katrā kustībā, kas labi maskēja kroplumu. Augstā pierē, no kuras bija atsūkāta balta matu šķipsna, bija dižciltība, ko vecās poļu aristokrātu ģimenēs bieži var ievērot, bet neparasti lielās lūpās un platā žoklī – dzīvnieks. (Erss 1925, 61)

Savukārt par jaunā Račiņska izskatu rakstīti: *[..] pāri četrdesmitajam, bet izskatās gurdēns par savu pārvaldnieku, bet vieglumu viņam piešķīra labi pieguļošais vasaras uzvalks; sejas ievītums, ko varēja dēvēt par pagurumu, vairāk gan lika uzminēt gara sapņainību un domātāju, ja tik pats Račiņskis nebija kādas narkozes varā. Viņš runāja skaidros, loģiskos teikumus. [..] Koptais bārdas trīsstūris, spodrinātie nagi un smalkā āda uz rokām un sejas varēja piederēt tikai istabā dzīvotājam. (Erss 1925, 62) Viņa «balss bija daļa un izkopta kā retam skatuves dziedātājam» (Erss 1925, 66).*

Stefans Skuļteckis tiek raksturots ar vārdiem: *melnš, slaiķš, bālu seju un dziļām, brūnām acīm* (Erss 1990, 61), *garš cilvēks melnā ple-dā, melnā platmalē, gariem matiem, kas nokārās pār ausīm, pabālu, kalsnēju seju un sastingušu skatu. Vaigi noskūti, bet ūsas kā jaunam huzāram. Zābaki arvien spodri kā brūtgānam* (Erss 1990, 142).

Sieviešu tēlu raksturojums abos aplūkotajos darbos kopumā ir paskops, proti, *daiļas panočkas* vai arī *vārīgas porcelāna paņēnkas*. Tomēr, kad runa ir par vācu tautības pārstāvēm – Plātera jaunkundzēm Janīnu un Jozefīnu, parādas pilnīgi pretējs tēlojums: *baltas un čaukstošas kā putukrējums; lieli un neveikli locekļi; veselīgas; sārtas sejas; vīrišķīgas tēvā iedzimušas meitas; balsīs [skan] meža sauciens; smieklis [skan] zirga zviegšana; labsirdīga, veselīga zoss; vīrišķīgas rokas ar ļoti slaidiem pirkstiem; tipiskais deguna kūkumiņš*. Kā secina Ersa varonis, viņu vaina ir vācu asinīs: *Tas apstiprināja klusi daudzīnāmās ziņas, ka Plāters nav no poļu dzimuma*. (Erss 1925, 85)

Līdzīgi ir tēlota arī lielmuižnieka meita *pana Žanna*, kuru gribēja precēt grāfs Stefans Skuļteckis: *Žanna viņam sāka patikt kā prātīga sieviete, kas prata spriest par sīpolu audzēšanu, tītaru perināšanu sausā vietā un cūkas sugas uzlabošanu ar Jorkšķiras kuili. Tēva muižā viņa ejot visur saimniecībā, pati rīkodamās un līdzī strādādama, kas viņai vairāk patīkot par mācīšanos augstās skolās vai sēdēšanu istabās un pie grāmatām un klavierēm. Viņa nebija izsmalcināti skaista, bet veselīga un Stefana gadiem drusku pāri. [...] No visām muižās redzētām jaunkundzītēm Stefanam šī likās īpatnējākā un interesantākā. [...] viņa likās prātīga un vēsa. Bet tas varbūt viņas raksturā, jo pacietās rokas vairāk saradušas ar darbu nekā mīlestības parādīšanu nozīmīgos glāstos, saprotošos piespiedienos*. (Erss 1990, 73)

Un vēl viens sievietes attēlojums – Karlovkas muižas īpašniece – *pani Skuļtecka*: *Tā runāja sieviete, kura vīrieša pūsmētēlī un jērenīcā izskatījās pēc mucīņas ar tējkannas sildītāju virsū. Pūsmētēļa kabatas bija ierījušas runātājas rokas, laukā atstādamai tikai piedurknes, ko laiks un lietošana sakrunkojusi ermoņikās*. (Erss 1990, 47) Tālāk viņa saukta vienkārši par *mucīņu*: *Mucīņa zem kolnām stāvēja nekustoša; Viņa valdīja ar uzstāšanos, balsi un izskatu*. (Erss 1990, 48, 49)

Kā redzams, ar poļu raksturojuma stereotipiem saistītā leksika Ādolfā Ersa darbos ir daudzveidīga un ekspresīva, un tās izpētei nepieciešamas arī citu avotu studijas.

Literatūra

Bartmiński 2007 – Bartmiński J. *Stereotypy mieszkają w języku. Studia etnolingwistyczne*, Lublin, 2007.

Balodis 1991 – Balodis A. *Latvijas un latviešu tautas vēsture*. Rīga, 1991.

Erss 1990 – Erss Ā. *Muižnieki*. Rīga 1990.

Erss 1925 – Erss Ā. Račinska mīlestības noslēpums // *Latgales stāsti*. Rīga, 1925.

Lexis' Related to Characteristic Polish Stereotypes in Adolf Erss Compositions

The goal of this article is to show the stereotype of Polish lexis' in Latvian literature based on the following two compositions of A. Erss: novella «Račinska mīlestības noslēpums» (1925) and novel «Muižnieki» (1931).

The concept of stereotyping has an interdisciplinary nature. The idea of national stereotypes is connected not only with psychology and sociology, but also with linguistics. National stereotypes usually function in two groups of opposition: *we – you, native – foreign*.

The image of Polish nobility in Latvian literature is most often connected with the historical period of Latvia during which Poles reigned in Letgallia from 1562 when Gotthard Kettler became a vassal of King Sigismund Augustus to the First Partition of Poland in 1772.

The characteristic of Polish noble stereotypes can be divided into three groups:

- ◀ word borrowings from the Polish language: *paņa, pan*, etc.;
- ◀ subordinate word-groups: *katoļu šlahta, poļu šlahta*, etc.;
- ◀ common Latvian vocabulary: *kungs, jaunkundze*, etc.

Based on analysis, we can distinguish four stereotypical fields:

- ◀ idiosyncrasies of character and intellect: *mīksts raksturs, lepns gars*, etc.;
- ◀ the relationships between nobilities and common people: *pārākums, uzpūtība*, etc.;
- ◀ attitude to life and material comforts: *devīgums, plašums*, etc.;
- ◀ attitude to the world and motherland: *tēvijas Polijas patriots, poļu muižniecības un tautas kalps*, etc.;
- ◀ appearance: *dusoša Diāna, vārīgas porcelāna paneļkas*, etc.

This article is only an introduction to the topic. This vocabulary needs deeper explorations from other sources.

Дорота Кристина РЕМБИШЕВСКАЯ

ПОЛЬСКИЕ ЗАИМСТВОВАНИЯ В ЛАТЫШСКОМ ЯЗЫКЕ (ТЕМАТИЧЕСКИЙ И ГЕОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)

В 1977 году была опубликована хорошо известная исследователям балто-славянских контактов статья Б. Лаумане *Лексический материал диалектологического атласа латышского языка, отражающий латышско-русско-белорусско-польские контакты* (Laumane 1977), посвящённая влиянию славянских языков на латышские диалекты, базирующаяся на материале атласа *Latviešu valodas dialektu atlants* (LVDA). За прошедшие с того времени 30 с лишним лет число работ, посвящённых географии слов и этимологии значительно возросло. В связи с изучением славянских заимствований в латышском языке интерес представляет определение возможных направлений славянского влияния. В работах последних десятилетий проводятся попытки установления какой именно славянский язык мог быть непосредственным источником того или иного слова, заимствованного латышскими диалектами.

Особого внимания требуют заимствования западноевропейского, в особенности немецкого, происхождения, которые в латышский язык проникли при посредничестве польского языка. Исследуя историю заимствования этих слов, важно проследить их конкретный путь из языка в язык.

Близкое соседство и генетическая близость польского, белорусского и русского языков в значительной степени осложняют достоверное определение языка – непосредственного источника славянских заимствований в латышском языке. Данные по истории заселения Латвии не облегчают эту задачу, так как среди жителей бывшей Лифляндии и Курляндии были представлены все три упомянутых славянских народа. Начало польско-латышских контактов относится к XVI столетию (Jēkabsons 1996, 104).

Необходимо одновременно отметить, что более близкие языковые контакты не обязательно связывать с периодом самого многочисленного реального присутствия поляков в Латвии. Поселившиеся здесь поляки были представителями высших сословий

(помещики, чиновники, люди высокообразованные), что препятствовало непосредственным контактам с сословием латышских крестьян. Следует также помнить, что в XIX веке поляки составляли всего 4% (более 65 000) жителей Латвии (Atlas 2005, 28), а в 1935 году – лишь 2,5% (Atlas 2005, 43).¹

Возможности определение относительного количества полонизмов в определенных тематических группах латышской лексики ограничены спецификой источников. Две работы, которыми я пользовалась, LVDA и *Augšzemnieku dialekta teksti. Latgaliskās izloksnes* (ADT), имеют общий характер. LVDA содержит лексемы из области мира растений и животных, а также некоторые слова, непосредственно относящиеся к человеку (обозначения части тела), и названия связанные с материальной культурой, однако на 100 картах, конечно, невозможно было разместить весь репертуар названий, связанных с упомянутой тематикой. Поэтому категорическое определение того, в пределах каких семантических полей польский язык оказал самое большое влияние на латышские диалекты в целом, затруднительно. Б. Лаумане, опираясь на материалы LVDA, говорит о названиях, связанных с разнообразными элементами ежедневной жизни, которые проникли в латышские диалекты из славянских языков (Laumane 1977, 52).

Авторы LVDA в качестве этимона заимствованных лексем латышского языка перечислили 42 слова из польского языка: *agrest, arud, bocian, bulba, bulwa, cegła, chlew, chować, chudy, czad, czerw, czosnek, duch, gryka, grusza, gruszka, grzyb, jabłoń, kawka, kłásć, kłępa, łajdak, machać, malina, miętus, odgradzać, pijawka, piłować, płuca, pożar, poziomka, pożoch, rosół, skwarka, smark, sowa, szczur, szczurek, szur, szyszka, wisznia, żaba* (LVDA, 258 и комментарии к картам). Тем не менее это не означает, что все перечисленные названия стали непосредственным источником заимствования для латышских диалектов. Многие из этих слов польского языка наряду с аналогичными словами других славянских языков лишь соответствуют латышским диалектизмам, однако конкретный источник заимствования

1 В последние десятилетия польско-латышским контактам посвящены многочисленные работы. В основном они касаются сожителства этих народов в течение веков и культурного участия поляков в жизни Латвии (например, Albin 1993, Biernat 2003, Jėkabsons 1996, Kultura 1994, Polacy 1993, Polska 2008, Śladami 2007). Были изданы также труды, посвящённые польскому языку в Латвии, например: Ostrówka 1991, 1992, 2000, 2003, 2004, Biesiadowska 2004, Rucka 2008, Karaś 1995.

остается неопределенным. Кроме того, например, слово *arud* ‘заграждение’ неизвестно общепольскому языку. Этого слова в указанном значении не отмечают также словари польских диалектов. В SGPA I 170, например, дано слово *aruda* в неясном значении ‘что-то вроде сений’ из вильнюсского района. В свою очередь слово *rozoch* ‘помело, метла для хлебной печи’ в польских диалектах представлено только в формах *ożóg, ożoga, ożeg* (SGPK 3, 495).

Далее проанализированы слова, которые со сравнительно большей вероятностью могли попасть в латышские диалекты из польского языка.

bocjans (вместе с формами *bacans, bac(i)jans*) ‘аист’ (LVDA к. 36), ср. поль. *bocian* – название (неясного происхождения SSEJP I 38), которое из польского языка было заимствовано другими языками, например, словацким и украинским (ESUM I 239). Слово *бацян* (и его формы *буцян, бѳцян* – зарегистрированные в двух местах) встречается в белорусских говорах на западе Беларуси, севернее Гродно и до границы с Латвией (LAB I к. 118). Формы *баця’н, бацья’н* на пограничных польско-белорусско-литовских территориях отмечает **ŚlPogr (I 176) и ссылается на польские лексические источники**. Такая локализация этого слова ясно указывает на польские земли как на источник, из которого оно распространилось на другие ареалы.

kōldra ‘тканное одеяло’ (ADT 164), поль. *koldra* – слово, заимствованное польским языком из итальянского (ср. ит. *coltre* ‘одеяло’), проникло на восток через польский язык (SSEJP II 366). О влиянии польского языка на соседние говоры свидетельствует почти повсеместное употребление в белорусских диалектах северо-восточной Польши названия *к’оўдра* и других фонетических форм (AGWB IV к. 109). Кроме того, и в Гродненской области (SciaszMat, 239), и в центральной Беларуси отмечено *к’оўдра* (MiacŚl I 197). В русском языке слово *колдра* также было заимствовано из польского языка (Witkowski 1999, 72).

mjantuzs, mentuzs ‘налим; *Lota lota*’ (LVDA к. 35, на востоке Латгалии), польское название этой рыбы *miętus*. Особенно вариант *mentuzs* напоминает польское слово и дает возможность считать польское происхождение этого заимствования весьма возможным. Однако, как и в большинстве перечисленных случаев, однозначное определение языка, послужившего непосредствен-

ным источником, невозможно. Кроме польского слова *miętus*, существует также белорусское *мянт¹уз*. О распространении польской формы свидетельствуют ее рефлексy в белорусских говорах в районе Белостока в Польше – *ńmentus*, *ńmentus*, *ńmentus*, *ńmentuš*, *ńmentuz*, *mentus* (AGWB V 186 к. 76), а также на белорусском Полесье – *мент¹ус* (TurSł III 73). Некоторые этимологи считают исходным для соответствующих слов словацкого и белорусского языков и украинских диалектов именно польский язык (ВаўSEJP II 185; ESBM 7, 143), но эта концепция подвергается сомнению в связи с появлением в некоторых диалектах белорусского языка форм русского происхождения *мэнт¹ик*, *мэнт¹уз*, *мент¹юг* итд. (ESBM I. с.). О сложности однозначного решения вопроса о происхождении рассматриваемого диалектизма латышского языка свидетельствует и замечание Лаумане (Laumane 1977; 82), что это слово заимствовано, «по-видимому», из польского языка.

skvarkas, *škvarkas* ‘шкварки’ (LVDA к. 73), ср. поль. *skwarka*, белорус. *шкв¹арка*. Считается, что в белорусском языке это слово появилось при посредничестве польского (ESBM 12; 128 за Карским, SłPogr IV 445). Предположение, что это заимствование из немецкого языка (ср. нем. *Schwarte*) (ESBM, 1), кажется мало обоснованным. Более вероятным представляется происхождение этого слова из праслав. **skverti*, **skvьrъ* ‘растопливать, топить, растворять путём подогревания, жарения’ (BSEJP, 556; ESUM V 268). Распространение формы с *s-* в диалектах очень отчётливо представляет карта OLA (т. 6, к. 30), на которой именно эта форма охватывает почти всю территорию Польши и почти всю Беларусь (см. также LAB IV к. 338). Таким образом, к территории Латвии с юга примыкает ареал формы с *s-*. На востоке (в России) функционируют формы с *š-*, поэтому в восточной Латвии, в Вышки в районе Даугавпилса, отмечено появление формы *skv¹arkas*.

Отдельную группу составляют слова, для которых польский язык (или другие славянские языки) был непосредственным источником заимствования лексем немецкого происхождения.

butelka ‘бутылка’ (ADT 157), ср. поль. *butelka* – в белорусских говорах в районе Гродно, в Литве и в Польше формы *бу¹маль*, *бу¹мель* считаются заимствованным из польского языка словом немецкого происхождения (SłPogr I 247). На польское посредничество указывается также в отношении украинского слова *бу¹мель*,

хотя языком источником в данном случае называется французский (ESUM I 308). Слово *бутля* признается полонизмом в русском языке (Witkowski 1999, 18).

cegla ‘кирпич’ (ADT 158), ср. поль. *cegła* – слово, представляющее собой старое, появляющееся ещё в XV веке заимствование из средненеверхненемецкого *ziegel* ‘кирпич’. В белорусских диалектах соответствующее слово – *цэгла, цэ’ла, цэля* – встречается часто, но преимущественно поблизости польской границы (LAB IV 75).

kartufelis ‘картофель’ (LVDA к. 41), ср. поль. *kartofel*, белорус. *картопель*, укр. *карто́пля*. Для этого германизма польский язык стал передающим звеном в восточнославянские языки (SSEJP II 89, ESBM IV 281). Слово проникло в украинский язык через польский и русский (ESUM II 396–397). Фасмер ошибочно считал, что только формы на *-а* перешли [в русский и украинский языки – Д.К.Р.] из польского языка (Vasmer II 204). При заимствовании латышского германизма *kartufelis* польское посредничество в целом маловероятно, тем не менее польский язык может рассматриваться в качестве альтернативного источника заимствования этого слова в некоторых латгальских говорах (например, в Каплаве).

škùodā ‘потрава поля’ (ADT 178), ср. поль. *szkoda* разг. ‘место в поле, огороде и т.п., где посевы потравлены животными’ (USJP III 1521); в основе этого слова древненеверхненемецкое *scado* ‘убыток’, рефлекс которого функционирует в чешском, словацком и русском языках, причём в последний оно попало через польский (Vasmer IV 449, Witkowski 1999; 212). Польское посредничество могло иметь место и при заимствовании верхнелатышского *škoda* ‘убыток’ (Bušs 2008; 136–137, 160).

šelma ‘нахал, плут’ (ADT 177), ср. поль. *szelma*. Слово известно и восточнославянским языкам – рус., белорус., укр. *шельма* ‘тж.’. Для русского языка источником заимствования послужил польский язык, который, в свою очередь, заимствовал это слово из средненеверхненемецкого *schëlme* (Vasmer IV 426, Witkowski 1999, 211).

švagàrs ‘муж сестры или брат жены или мужа’ (ADT 178), ср. поль. *szwagier*. Это общепольское слово, заимствованное из немецкого *Schwager*, проникло в восточнославянские диалекты – белорусские в Польше в районе Белостока *švʹađer, svʹađer, švʹagor* (AGWB VII к. 214), а также в восточной и центральной Беларуси (SĬPogr V 473; LPol, 76; BialSĬMah, 496), и кроме того, в лемков-

ские диалекты украинского языка (*szwagor*, *szwoger* ‘брат мужа’, *szwagor* ‘муж сестры’ RSŁem, 130). В русском языке соответствующее слово *швагер*, несомненный полонизм, было отмечено в XVI веке (Witkowski 199, 211). В современном русском языке это понятие обозначается другой лексемой.

Среди славянских заимствований в латышском языке есть и такие, в отношении которых невозможно однозначно определить, в каком направлении шло заимствование (из-за сходности слов в разных славянских языках и их общего праславянского происхождения).

malina ‘малина’ (LVDA к. 22) – это общеславянское название заимствовано в нескольких верхнелатышских говорах на юге Латгалии. Лаумане (Laumane 1977, 82) решает вопрос заимствования *малины* латышскими говорами в пользу русского языка, хотя и отмечает также польскую и белорусскую форму этого слова. Карта 40 в 3-м томе OLA показывает ареал названий ‘ягоды малины’: поль. *malina*, белорус. *mal'ina*, но на севере Беларуси и в русских диалектах, соседствующих с Латвией, а также в трёх русских населённых пунктах на территории Литвы, Латвии и Эстонии существует форма *малинина*. Отсюда можно сделать вывод, что в латгальских говорах источником заимствования было польское слово *malina*. Аналогичное слово известно и во многих немецких диалектах, например, в районе Гамбурга (Lüneburg), в Бранденбурге, в Нижней Лужице (Niederlausitz), в старых немецких диалектах, существовавших на территории Чехии и Моравии и в Поморье. Таким образом, мы имеем дело с заимствованием в немецких диалектах из разных славянских языков. Тем не менее, как следует из карты в «Словаре прусских диалектов», название *Malinne* характерно для тех диалектов Восточной Пруссии (PrWb 2, 945–946), которые непосредственно соседствовали с польскими диалектами, в то время как его нет в северной части Восточной Пруссии, соседствовавшей с русским и белорусским языковыми ареалами.

sava, *sova* ‘сова’ (LVDA к. 38) – зарегистрированы в четырёх населённых пунктах восточной Латгалии, ср. поль. *sowa*, белорус. *savá*, рус. *совá* ‘*Strix aluco*’. Первый из латышских диалектных вариантов этого слова указывает на белорусское и русское происхождение, второй – на польское. Таким образом, три языка могли повлиять на появление в латышских диалектах этих редкоупотребляемых названий данной птицы.

zapaks ‘запах’ (LVDA к. 14) – встречается спорадически на востоке Латгалии, ср. поль. *zapach*, рус. *záпах*. Обе тождественные славянские формы восходят к праславянскому **pachati*, **pašǫ* ‘дуть’ (BSEJP 729). Лишь подробные разыскания относительно хронологии заимствования могут помочь решить вопрос об непосредственном источнике этого славянизма.

В латгальских диалектах зафиксировано слово, которое может быть обратным заимствованием. Речь идёт о слове *žvīrs* ‘щебень’ (поль. *żwir*) (ADT 182). Считается, что в польском и белорусском языках это слово было заимствовано из литовского *žvūras* (ESBM III 225, BSEJP; 758), однако форма латгальского диалектизма указывает, скорее, на заимствование из какого-либо славянского языка, ср. поль. *żwir*, белорус. *жвір* (в диалектах – *жвір*, *жвыр*, *джвір*, *жвыра* LAB II к. 55), тем более, что семантически соответствующая лексема в латышском литературном языке совершенно другая – *grants*. В пользу польского языка как источника заимствования косвенно свидетельствует замечание в ESUM II 190, что и украинское слово *жвір*, употребляемое в диалектах, было заимствовано из польского языка.

Как было отмечено в самом начале, перечисленные возможные заимствования из польского языка составляют небольшую группу слов. Тем не менее, в этой группе можно выделить подгруппы, относящиеся к миру растений (*małina*, *kartufelis*), животных (*sava*, *mentuzs*, *bocjans*), артефактов (*butēlka*, *cegla*, *kōldra*), а также степеней родства (*švagārs*).

Полонизмы, заимствованные латышскими диалектами, как показано выше, восходят к словам общепольского языка. На примере рассмотренного небольшого репертуара польских заимствований можно отметить, что с большой достоверностью определенное влияние на латышский язык оказывал северовосточный польский периферийный диалект или польский диалект Белоруси, хотя нелегко указать, в какой степени тот или другой. Нет возможности также определить, каким путём (через польский диалект или через белорусский язык) попали в латгальские говоры слова типа *bōika* ‘масленица’, *dula* ‘груша’, *pacuks* ‘крыса’, *skovaruda* ‘сковорода’.

Обзор латышских заимствований из польского языка показывает, насколько широкое поле для исследований открывается перед

диалектологами. Точное решение некоторых вопросов может дать лишь глубокое изучение не только географии словарного состава и распространения отдельных слов, но и миграционных движений и направлений переселения в определённые места Латвии.

Литература

- ADT – *Augšzemnieku dialekta teksti. Latgaliskās izloksnes*. Rīga, 1983.
- AGWB – *Atlas gwar wschodniosłowiańskich Białostoczczyzny*. T. 1. 1980, red. S. Glinka, A. Obreńska-Jabłońska, J. Siatkowski; t. 2. 1989, t. 3. 1993, red. S. Glinka; t. 5. 1995, t. 6. 1996, t. 7. 1999, t. 8. 2002, t. 9. 2006, red. I. Maryniakowa, Warszawa.
- Albin 1993 – Albin J. *Polski ruch narodowy na Łotwie w latach 1919-1940*. Wrocław, 1993.
- Atlas 2005 – *Latvijas vēstures atlants*. Rīga, 2005.
- BańSEJP – Bańkowski A. *Słownik etymologiczny języka polskiego*. T. 1–2. Warszawa, 2000.
- BiałSiMah – Бялькевіч К. *Краёвы слоўнік усходняй Магілёўчыны*. Мінск, 1965.
- Biernat 2003 – Biernat T. *Być Polakiem na Łotwie. Świat życia codziennego*. Toruń, 2003.
- Biesiadowska 2004 – Biesiadowska B. Polska prasa na Łotwie i jej rola w kreowaniu tożsamości narodowej. *Kultura i świadomość etniczna Polaków na Wschodzie. Tradycja i współczesność*. Pod red. A. Kuczyńskiego i M. Michalskiej. Wrocław, 2004, s. 325–331.
- BSEJP – Boryś W. *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Kraków, 2005.
- ESBM – *Этымалагічны слоўнік беларускай мовы*. T. 1–7. Мінск, 1978–1991.
- ESUM – *Етимологічний словник української мови*. T. 1–5. Київ, 1982–2006.
- Jēkabsons 1996 – Jēkabsons Ē. *Poļi Latvijā*. Rīga, 1996.
- Kultura 1994 – *Kultura polska na Łotwie*. Ryga, 1994.
- Karaś 1995 – Karaś H. Cechy fonetyczne i fleksyjne potocznej polszczyzny mówionej na Łotwie // *Poradnik Językowy*, 1995, z. 3, s. 35–55.
- LAB – *Лексічны атлас беларускіх народных гаворак*. T. 1–5. Мінск, 1993–1998.
- LPol – *Лексика Полесья. Материалы для полесского диалектного словаря*. Ред. Н.И. Толстой. Москва, 1968.
- LVDA – *Latviešu valodas dialektu atlants. Leksika*. Rīga, 1999.
- Laumane 1977 – Лаумане Б.Э. Лексический материал диалектологического атласа латышского языка, отражающий латышско-русско-белорусско-польские контакты // *Контакты латышского языка*. Рига, 1977.

МіясСл – Слоўнік гаворак цэнтральных раёнаў Беларусі. Рэд. Е.С. Мяцельская, т. 1. Мінск, 1990.

OLA 3 – *Общеславянский лингвистический атлас. Серия лексико-словообразовательная*. Вып. 3. *Растительный мир*. Ред. А.И. Паддужны, Минск, 2000.

OLA 6 – *Общеславянский лингвистический атлас. Серия лексико-словообразовательная*. Вып. 6. *Домашнее хозяйство и приготовление пищи*. Ред. Т. И. Вендина. Москва, 2007.

Ostrówka 1999₁ – Ostrówka M. **Teksty z Krasławia i okolic na Łotwie z komentarzem językowym. Język polski dawnych Kresów Wschodnich**. 2. Pod red. J. Riegera. Warszawa, 1999, s. 105–113.

Ostrówka 1999₂ – Ostrówka M. O języku polskim w okolicach Indrycy. *Acta Baltico-Slavica*. T. 24. Warszawa, 1999, s. 296–305.

Ostrówka 2000 – Ostrówka M. O języku polskim w okolicach Krasławia. *Acta Baltico-Slavica*. T. 25. Warszawa, 2000, s. 115–121.

Ostrówka 2003 – Ostrówka M. Młode pokolenie Polaków na Łotwie wobec własnego języka *Studia Slawistyczne*. 3. *Wielojęzyczność i wielokulturowość na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim*. Pod red. Z. Abramowicz. Białystok, 2003, s. 179–186.

Ostrówka 2004 – Ostrówka M. Dzieje rodziny wpisane w historię miasta (na przykładzie rodziny Grzybowski z Krasławia na Łotwie). *Kultura i świadomość etniczna Polaków na Wschodzie. Tradycja i współczesność*. Pod red. A. Kuczyńskiego i M. Michalskiej. Wrocław, 2004, s. 311–323.

Polacy 1993 – *Polacy na Łotwie*. Pod red. ks. E. Walewandra. Lublin, 1993.

Polska 2008 – *Polija un Baltija kultūras dialogā*. Daugavpils, 2008.

PrWb – *Preussisches Wörterbuch. Deutsche Mundarten Ost- und Westpreussen*. Begründet von E. Riemann, hrsg. von E. Riemann (U. Tolksdorf, R. Goltz). B. 1–6. Neumünster, 1974–2005.

RSŁem – Rieger J. *Słownictwo i nazewnictwo lemkowski*. Warszawa, 1995.

Rucka 2008 – Rucka I. *Język polski na Łotwie w okresie międzywojennym (na materiale prasy i innych druków informacyjnych)* (Komputeropis rozprawy doktorskiej, obronionej w Instytucie Slawistyki PAN w Warszawie).

SciaszMat – Сцяшковіч Т. Ф. *Матэрыялы да слоўніка гродзенскай вобласці*. Мінск, 1972.

SGPA – *Słownik gwar polskich*. Opr. przez Zakład Dialektologii Polskiej Instytutu Języka Polskiego PAN w Krakowie pod kier. M. Karasia, od t. 2. pod kier. J. Reichana, od t. 6. pod kier. J. Okoniowej. Wrocław, 1977 i nast.

SGPK – Karłowicz J. *Słownik gwar polskich*. T. 1–6. Kraków, 1900–1911.

SlPogr – *Слоўнік беларускіх гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе пагранічча*. Т. 1–5. Мінск, 1979.

SSEJP – Sławski F. *Słownik etymologiczny języka polskiego*. T. 1–5. Kraków, 1983–1989.

Śladami 2007 – *Śladami kultury polskiej na Łotwie*. Ryga, 2007.

TurSł – *Тураўскі слоўнік беларускай мовы*. Ред. А.А. Крывіцкі. Т. 1–5. Мінск, 1982–1987.

USJP – *Uniwersalny słownik języka polskiego*. Red. S. Dubisz. T. 1–5. Warszawa, 2003.

Vasmer – Фасмер М. *Этимологический словарь русского языка*. Перевод с немецкого и дополнения О. Н. Трубачева. Т. 1–4. Москва, 1964–1973.

Witkowski 1999 – Witkowski W. *Słownik zapożyczeń polskich w języku rosyjskim*. Kraków, 1999.

Национальные и этнические группы в Латвии. Информативный материал. Ред. Л. Дрибинс. Рига, 1996.

Polish Borrowings in Dialects of Latgale: Topical and Geolinguistic Aspects

Summary

The article analyzes the names, that are probably loanwords of Polish origin in dialects of Latgale: e. g. *boćjans* (or *bacans*, *bac(i)jans*) ‘stork’, *butēlka* ‘bottle’, *kòldra* ‘blanket’, *mjantuzs*, *mentuzs* ‘burbot’, *skvarkas*, *škvarkas* ‘graves’. Polish language (as well as Belarussian and Russian) may have affected the dialectal lexis of Latgale and neighboring districts also in other ways.

A separate group of borrowings in dialects of Latgale are loanwords of German origin, which are adapted in Latvian through the Polish language: e. g. *cegla* ‘brick’, *kartufelis* ‘potato’, *škùodā* ‘loss’, *šēlma* ‘cad’, *švagàrs* ‘brother-in-law’.

It is impossible to determine the way through which the Slavic borrowings have come in dialects of Latgale because Polish as well as other Slavic languages have one protolanguage: e. g. *maļina* ‘raspberry’, *sawa*, *sowa* ‘owl’, *zapaks* ‘smell’.

There are not a lot of Polish borrowings in Latvian, but they could be divided into several thematic groups: names of flora (e. g. *maļina*, *kartufelis*), names of fauna (*sawa*, *mentuzs*, *boćjans*), names of material culture (*butēlka*, *cegla*, *kòldra*), terms of kinship (*švagàrs*).

The further research of these Slavic borrowings is necessary. By solving several problems the geographical distribution of Polish borrowings as well as the way of Polish loan migration processes in Latgale could be clarified.

Малгожата ОСТРУВКА

ЛЕКСИКА КАК ОРУДИЕ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ И ПРОПАГАНДЫ (НА ОСНОВЕ ПОЛЬСКОЙ ПРЕССЫ, ИЗДАВАВШЕЙСЯ В СОВЕТСКОЙ БЕЛАРУСИ В МЕЖДУВОЕННОМ ПЕРИОДЕ)

После Октябрьской революции в столицу Советской Беларуси вместе с большевистским правительством прибыли из Москвы и польские партийные деятели, а также беженцы коммунисты из Польши, преследуемые польской властью. Перечислим лишь самых известных: Бруно Ясенский (писатель), Хелена Бобинская (писательница), Витольд Вандурский (режиссёр), Стефан Гельтман, Владислав Хшчонович и др. Отдельную группу диаспоры составляли поляки, которые родились в Беларуси или в России. Из представителей данной группы мало кто хорошо владел польским литературным языком¹. Обе группы образовали новую польскую интеллигенцию (составлявшую 3,2% польского населения Беларуси), поскольку дореволюционная интеллигенция, проживавшая в Беларуси, покинула страну во время Первой мировой войны и революции (последние представители ее уехали из БССР в 1922 году после заключения рижского трактата). Кроме партийных деятелей в Советской Беларуси проживало также польское сельское население и рабочие. Жители деревни (крестьяне и мелкая шляхта) представляли собой самую большую группу (89,9%), состав которой не подвергся существенным изменениям. Рабочие составляли 6,9%. Большинство из них прибыли в разное время из Польши. В Восточной Беларуси они работали на железной дороге, на стекольных и прядильных заводах, на лесозаготовке и т. п.

Задачей группы польских коммунистов было подготовка почвы для образования образцового советского общества а так-

---

1 Чеслав Домбровский, директор Польской учительской семинарии, говорил, что из 100 тысяч польского населения в Советской Беларуси всего лишь 4–5 тысяч владело польским языком. Из-за недостаточной степени владения польским языком Ян Витковский, директор Польского педагогического техникума, потерял даже свою должность (Iwanow 1991; 106).

же кадров для будущей Польской Республики Советов. Поэтому польские партийные деятели стали организовать польские школы, клубы, библиотеки, театры, прессу, в Институте белорусской культуры был выделен Польский сектор, в деревнях создавались польские национальные сельсоветы, представители всех национальных меньшинств, в том числе и польского, имели право на обслуживание в государственных учреждениях на родном языке. Закреплением этих действий была организация польского национального района, центром которого сначала был город Койданово, переименованный вскоре в Дзержинск.

Однако самым важным средством воздействия на рабочих и крестьян были польские газеты. Они несли в народ польское слово, помогали в ликвидации безграмотности, но их основной задачей было приобщение польского населения к коммунистической идеологии, убеждение его в идеальности советского общественно-политического строя и отрыв от влияния католической церкви и духовенства.

Первая польская газета была выпущена в Минске 16 ноября 1917 года – это была «Prawda» / «Polska Prawda» («Правда» / «Польская Правда») – орган Польского Социалистического объединения, последний номер которой вышел в свет 16 февраля 1918 г., когда Минск временно заняли польские войска. В июле 1920 г. Красная армия снова вступила в Минск, и несколько дней спустя был издан певый номер польской газеты «Sztandar Komunistyczny» («**Знамя коммунизма**»), которая была органом Минского Губернского Революционного комитета. В начале декабря 1918 года в Минске начал публиковаться «Млот» («Молот»), орган Польского бюро при Центральном Комитете Партии Беларуси. Продолжением издания «Млот» была «Орка» («**Пахота**») с подзаголовком «Крестьянский еженедельник». Проблемам молодёжи посвящался двухнедельный рабоче-крестьянский журнал «Gwiazda Młodzieży» («**Звезда Молодёжи**») – сначала как орган ЦК КСМБ, потом ЦК РЛКСМ и ЦК ЛКСМБ. В центре польского национального округа печатался «Szturmowiec Kojdanowszczyzny» / «Szturmowiec Dzierżyńszczyzny» («**Передовик Койдановщины**» / «**Передовик Дзержинщины**»).

Выполнению задач польской прессы помогал специальный, политизированный язык, насыщенный советизмами. Термин

советизм стал применяться в Москве среди польских партийных и просветительных деятелей, сотрудничающих с польскоязычным журналом «Kultura Mas» («Культура масс»)². Термин *советизм* обозначал «новые понятия, новые термины, новые слова, возникшие во время пролетарской революции, в процессе социалистического строительства в СССР и соответствующие новым социалистическим отношениям» (Sierocka 1963, 40). В первоначальный период это понятие имело нейтральную коннотацию, только с недавнего времени ему стало придаваться отрицательное значение. Советизмы стали изучаться лингвистами в России уже в междувоенное время (Селищев 1928). Новоязом, т. е., языком советской эпохи занимались и западные языковеды (Ржевский 1951; Фесенко 1955; Comrie, Stone 1978), но большинство работ, посвящённых этому вопросу, появилось после перестройки – в 90-е годы XX в. (Горбаневский 1992; Зильберт 1994; Купина 1995 и др.). В польской научной литературе термин *nowotowa* ‘новояз’ появился лишь после второй мировой войны, когда наша страна оказалась в кругу влияния Советского Союза. В то время вместе с партийным жаргоном в польский литературный язык стали проникать и *советизмы*. И именно тогда польские учёные стали изучать новый польский язык. Были изданы труды по этой теме (Marody 1984, 1987; Wierzbicki 1987; Bralczyk 1987; Karpiński 1989; Głowiński 1990).

Михал Гловиньский определил *новояз* как коммунистический вариант языка, подчинённого тоталитарной идеологии и практике, не являющийся языком какой-либо общественной группы. *Новояз* является языком власти, опирающейся на идеологию марксизма-ленинизма, владеющей средствами массовой информации и цензурой, воздействующей на общество именно при помощи этих средств. В *новоязе* знаки оценки преобладают над значением. Каждое высказывание должно иметь выразительную оценку (хороший/плохой, прогрессивный/регрессивный, свой/чужой). *Новояз* не описывает действительность, а создаёт её на словах, поэтому самой его сущностью является лозунг, языковой штамп. Тоталитарная власть решает, какие слова стоит употреблять и ка-

2 Журнал «Kultura Mas» выходил с разной частотностью с 1929 по 1937 год. Ответственным редактором этого журнала был Бруно Ясенский, редколлегию составляли: Т. Домбаль, С. Дзержинская, В. Лиёва, А. Малецкий и Б. Вонсовский (Sierocka 1963, 33–35).

кие нельзя – слова по разрядке. Поэтому *новояз* характеризует антикоммуникативность – власть высказывается по какому-либо вопросу и ожидает всего лишь подчинения, ни в коем случае сопротивления, диалог отсутствует (Głowiński 2001, 174–176).

Все эти черты тоталитарного языка находим уже в самом начале существования советской власти. Они очень чётко отразились в польской междувоенной прессе в Беларуси. Нам удалось собрать соответствующий материал в библиотеках и архивах Республики Беларусь. Этот материал послужил основой нескольких статей и монографии *Język polski na Białorusi Radzieckiej w okresie międzywojennym. Polszczyzna pisana (Польский язык в Советской Беларуси. Письменный польский язык; Grek-Pabisowa, Ostrówka, Biesiadowska-Magdziarz, 2008)*. Названные труды – это первая попытка научного анализа междувоенного польского языка в Советской Беларуси. Его основные отличительные и характерные черты яснее всего проявились на уровне лексики и синтаксиса.

Здесь мы остановимся лишь на лексике, которая являлась орудием коммунистической политики и пропаганды и которая по сегодняшнему дню определяется термином *советизмы*.

В 1998 году был издан *Толковый словарь языка Совдепии*, содержащий советизмы, обнаруженные авторами в разнообразных печатных русских текстах, начиная с 1917 г. Оказалось, что собранный нами материал лишь частично совпадает с лексикой, зафиксированной в названном словаре, наш материал, как ни странно, шире, чем состав *советизмов* в словаре, но основные категории совпадают.

Среди *советизмов* выделяются следующие категории: *советизмы семантические, лексико-словообразовательные и стилистические*.

Семантические советизмы

К этой группе принадлежат нейтральные слова, которые получили «новые» общественно-политические значения: *biały* ‘белый’, в новом значении ‘противник советской власти в годы гражданской войны’; отсюда *białopolski terror* ‘белопольский террор’; *pionier* ‘пионер, человек, который положил начало чему-то’, в новом значении ‘член добровольной детской коммунистической

организации’; *czzerwony* ‘красный’, в новом значении ‘большевик; советский’: *czzerwony kącik* ‘красный уголок – комната или её часть, предназначенная для общественно-культурных целей’, *czzerwony przemysł* ‘красная промышленность, т. е., советская промышленность’. Примеры использования семантических советизмов:

agient ‘1. причина, условие, фактор, 2. представитель учреждения, выполняющий служебные поручения’, советизм – ‘представитель (напр., сословия); секретный представитель’:

[...] *dość porównać tylko agenta katolicyzmu księdza, względnie wykształconego i kulturalnego, z ciemnym i niekulturalnym agentem prawosławia, popem* (SK 1920, № 35, 1);

czzerwony ‘красный’:

Szestakowska izba-czytelnia założyła u nas swój oddział w postaci czerwonego kącika (O 1926, № 13, 10);

[...] *należy usilnie dbać o przygotowanie nowych kadrów czerwonych pedagogów* (O 1926, № 12, 1);

jaczejka ‘углубление, отверстие, ячейка; небольшая организационная группа в составе более крупного объединения; первичная организация’:

Masy bezpartyjne muszą się wypowiedzieć, czy jaczejka partyjna zdobyła autorytet wśród biedoty i włościan średniozamożnych (O 1926, № 5, 2);

Jest podatny grunt dla zorganizowania jaczejki komsomolskiej (GM 1927, № 43, 6);

masy ‘множество, объём вещества, массы; широкие слои трудящегося населения, народ’:

Rewolucja Listopadowa dała władzę w ręce mas pracujących (O 1926, № 12, 1);

[...] *nie uda im się wprowadzić w błąd mas robotniczych* (GM 1925, № 7, 1);

praca ‘работа, труд, занятие’:

[...] *nie rozwinięto rzeczywiście bolszewickiej wyjaśniającej pracy agitacyjnej każdego komunisty* (SzDz 1934, № 53, 1);

[...] *wszystko to znacznie ożywi istotę pracy masowej* (GM 1926, № 36, 4);

walka ‘борьба’: *walka z bezosobówką* ‘борьба против обезлички’:

[...] *sprawa walki z bezosobówką* (SzKojd 1932, № 34, 1);

walka klasowa ‘классовая борьба’:

Wre tam zacięta; burżuazja i robotnicy staczają ze sobą boje o władzę (M 1919, № 2, 1).

Лексико-словообразовательные советизмы

По Толковому словарю языка совдепии это «новые слова, созданные различными способами для обозначения советских реалий или советской интерпретации *новой жизни* с монументализацией, возвеличиванием, героизацией *социалистического труда, социалистического образа жизни*»: воскресник, новостройка, автогигант. Лексико-словообразовательные советизмы являются наиболее продуктивными. К ним принадлежат: словосочетания, сложносоставные слова, сложные слова, сращения, аббревиации, сложносокращённые слова. Перечислим некоторые из них:

Словосочетания:

biblioteka ruchoma ‘библиотека-передвижка’:

We wrześniu zostaną rozesłane po rejonach do większych ośrodków zamieszkałych przez ludność polską biblioteki ruchome (O 1926, № 20, 8);

masy kolektywne ‘колхозные массы’:

W nast. numerach oświecła ona systematycznie tą sprawę, mobilizuje wokół jej masy kolektywne (SzKojd 1932, № 34, 2);

korespondent ścienny ‘стенкор’:

W lutym odbyło się u nas zebranie korespondentów wiejskich i ściennych, na którym wybrano delegatów na okręgowy zjazd korespondentów (O 1926, № 5, 11)

Сложносоставные слова

Образование сложносоставных слов являлось очень продуктивным способом создания советизмов, среди которых в данном случае были как заимствования непосредственно из русского языка, так и польские новообразования, возникшие по образцу русских. Таких новообразований довольно много, напр.:

kobieta-proletariuszka ‘женщина-пролетарий’:

[...] *pozdrowienie dla kobiet-proletariuszek* (O 1926, № 1, 8);

komunard-czerwony dowódca ‘коммунар-красный командир’:

Szkola nasza, która istnieje od 1920 r. i wyszkoliła zgórą 200 komunardów-czerwonych dowódców (GM 1926, № 13, 6);

chata-czytelnia ‘изба-читальня’:
 [...] zorganizowali punkt likwidacji analfabetyzmu i **chatę-czytel-
 nię** (GM 1927, № 12, 6);

biedacko-średniacki ‘беднячко-средняцкий’:
 [...] 61,2 proc zagród **biedacko-średniackich** ogarnęły kolektywy
 (SzDz 1934, № 97, 1);

polityczno-oświatowy ‘политико-просветительный’:
*Słuchacze szkoły wieczorowej biorą czynny udział w pracy gazety
 ściennej i kółka polityczno-oświatowego* (O 1926, № 5, 10);

Praca polityczno-oświatowa (GM 1927, № 4, 2);
polityczno-społeczny ‘политико-общественный’:
 [...] by tam [w szkole] wzmocnić pracę i więcej zaznajomić dzieci
 z wychowaniem **polityczno-społecznym** (GM 1926, № 30, 10)

Сложносокращённые слова

Этот тип лексических образований является чужим для польского литературного языка, зато очень характерен для русского языка. Слова образованные из двух или нескольких компонентов, первым из которых является сокращение, а последним – полное слово: *sowpartszkoła* ‘совпартшкола’, *politszkoła* ‘политшкола’, *kult.-oświatowy* ‘культурно-просветительный’, *kult.-masowy* ‘культурно-массовый’, *polit.-wychowawczy* ‘политико-воспитательный’.

Примеры:

likpunkt ‘ликпункт’:
*Nauczyciel likpunktu pracuje z dziećmi, których uczy się 20, a
 wieczorem na likpunkcie uczy się 21 osób dorosłych [...]* (GM 1927,
 № 12; 6);

politywydział ‘политотдел’:
*Zobowiązać RK i politywydziały zorganizować sprawdzenia i sa-
 mosprawdzenia wykonania wziętych na siebie zobowiązań w sowcho-
 zach i kolektywach* (SzDz 1934, № 56, 1).

Суффиксальные новообразования

Множество советизмов образованы от польских лексических корней при помощи словообразовательных формантов (суффиксов):

kooperatysta ‘кооператор’:
*Aby przygotować dobrych pracowników we wszystkich gałęziach
 naszej gospodarki ludowej – nauczycieli, kooperatystów, agronomów,
 geometrów, lekarzy, rzemieślników – rozszerza się i ulepsza sieć insty-
 tucji oświaty zawodowej* (O 1926, № 21, 1);

terarmista ‘терармист’:

Nastrój terarmistów jest doskonały (GM 1926, № 25, 3);

szturmowiec ‘передовик’:

Szturmowiec młocki otrzymał premje (SzDz 1934, № 76);

szturmówka / szturmowczyni ‘женщина-передовик’ (здесь нет соответствующего русского образца):

[..] *wyberzmy do rad najlepszych szturmowców i szturmowczynie, najlepszych bojowników o socjalizm, znakomitych ludzi naszego kraju* (SzDz 1934, № 97, 1);

Bolszewickie pozdrowienie delegatkom wszechbiałoruskiego złotu, szturmówkom pól socjalistycznych (SzDz 1934, № 53, 4);

jednostkowiec ‘единоличник’:

Bardzo poważnym naszym błędem jest to, żeśmy niedoceniali jednostkowców (SzKojd 1932, № 33, 1);

jednostkowczyni ‘единоличница’:

Nasze słowo do pracujących jednostkowczyń (SzDz 1934, № 56, 4).

К этой категории условно можно причислить также русские заимствования: напр.: **izbacz** ‘избач’, **calizna** ‘целина’, **leninowiec** ‘ленинец’, **osowiachimowiec** ‘осовиахимовец’, **moprowski** ‘мопровский’, **czekista** ‘чекист’:

Pośrodku skweru wznosi się ładny pomnik wielkiego czekisty – Feliksa Dzierżyńskiego, imieniem którego zowie się miasto (SzDz 1934, № 97; 2);

или кальки:

czołowiec ‘передовик’:

Komsomolcy muszą być czołowcami w zakupach (SzDz 1934, № 88, 1);

październikowiec ‘октябрёнок’:

Należałoby zorganizować oddział październikowców (GM 1926, № 36, 6);

przymusówka ‘принудиловка’:

[..] *będąc przewodniczącym kolchozu odrabia przymusówkę* (SzDz 1934, № 100, 1).

Аббревиатуры

Очень характерной чертой *новояза* являются разнообразные сокращения – буквенные, по начальным звукам, произносимые по начальным слогам:

CK ‘центральный комитет’:
Plenum CK KPB musiało zająć określone stanowisko w stosunku do rezolucji CK

WKP (O 1926, № 19, 1);

CKW BSSR ‘центральный исполнительный комитет БССР’:
CKW BSSR – *Centralny Komitet Wykonawczy Białoruskiej Socjalistycznej Sowieckiej Republiki* (O 1926, № 13, 1);

KC WKP(b)B ‘Центральный Комитет Всесоюзной Коммунистической партии (большевиков) Беларуси’:

Delegaci odbyli również dłuższe pogadanki z członkiem CK WKP tow. Bucharynem i przewodniczącym Rady Komisarzy Ludowych SSSR tow. Rykowym (O 1926, № 21, 3);

CzK ‘Чрезвычайная Комиссия’:

Cze-Ka / CzK / WCzK – *Nadzwyczajna Komisja do walki z kontrrewolucją, sabotażem i spekulacją* (O 1926, № 18, 2);

ZAGS ‘Запись Актов Гражданского Состояния’:
 [...] *ślub podlega obowiązkowej rejestracji w organach ZAGS’u lub w instytucjach ich zastępujących* (O 1926, № 14, 3);

Mopr реже **MOPR**:

Mopr – *Międzynarodowa Organizacja Pomocy Bojownikom Rewolucji* (O 1926, № 1, 1),

Prócz tego zorganizowano komórkę MOPR-u. (SzDz 1934, № 75,; 2).

Стилистические советизмы

Категория стилистических советизмов была широко представлена в польской прессе Белоруси. К этой категории принадлежат «самые стереотипные номинации, которые передают идеологические мифологемы (положительные и отрицательные эпитеты). Они использовались с определённым политическим заданием – подчеркнуть официальность, торжественность высказывания» (ТСЯС 1998; 12): *czerwono sztandarowy komsomol* ‘краснознаменный комсомол’, *partyjny obowiązek* ‘партийная обязанность’, *zaszczytne zadanie* ‘почётное задание’, *nieśmiertelne dzieło* ‘бессмертное дело [Ленина]’, *zgnili liberalowie* ‘гнилые либералы’, *szkodnicza orka* ‘вредительская пахота’, *kułacki manewr* ‘ку-

лацкий манёвр’, *bialopolskie bandy* ‘белопольские банды’, *liżylapa kulacki* ‘кулацкий подхалим’, *skomlaćcy o pomoc Entanty* ‘скулящий за помощью у Антанты’, *psy łańcuchowe burżuazji* ‘цепные собаки буржуазии’, *koronowany dureń* ‘коронованный дурак’, *uciekający jaśniepanięta* ‘убегающие панские сыновья’ и т. п.

Очень часто использовались метафоры: *stalowy żołnierz i wódz Rewolucji* ‘стальной солдат и вождь революции’, *miecz republiki* ‘меч республики’ (о Ф. Дзержинском), *siewca socjalizmu* ‘сеятель социализма’, *wielki sternik Kraju Rad* ‘великий штурвальный Страны Советов’, *stalowy ptak* ‘стальная птица’ (о тракторе).

Примеры с положительным оттенком значения:

Lenin – ten żelazny wódz partji bolszewickiej (М 1924, № 17, 1);

Mądra twarz Iljicza patrzy z portretu ze ściany namiotu (М 1923, № 83, 3);

Dzielna nasza niezwalczona Armja Czerwona na straży (М 1923, № 83, 3);

[...] *tam, wśród lasów spoczywa nasz lew – Armja wybawicielka, że karmem jej jest wiedza komunistyczna* (М 1923, № 83; 3);

Proletariuszu, dosiądz swego żelaznego ptaka! (М 1923, № 75, 4);

Niech żyje nasz drogi szef – Centralny Komitet Wykonawczy Soc. Rep. Rad Białorusi! (М 1923, № 113, 1).

Примеры с отрицательным оттенком значения:

Jasniepańskie porządki w Wilnie (М 1921, № 7, 1);

Generalowie białogwardzistowscy, zaznaczyli oni, są niczym innym jak bandytami [...] (М 1923, № 135, 3);

[...] *gmina nasza stosunkowo powoli, lecz za to skutecznie wyzwala się z kajdan ciemnoty i zacofania* (М 1923, № 100, 3);

Lecz kaci ludu robotniczego, opętani szałem reakcyjnym, nie powinni zapominać (М 1923, № 135, 1);

[...] *rozpoczęły się rządy knuta i nahajki* (М 1923, № 113; 3);

Wrzody społeczne, zgangrenowane części naszego rewolucyjnego ciała, będziemy amputować (М 1923, № 83, 1);

Księża umieją pod sukienką duchowną ukrywać wilczy ogon i zęby, to ksiądz Sobczyński zupełnie się już nie krępuje i zęby wilcze szczerzy nawet z ambony (М 1923, № 113, 3).

В настоящей статье представлен лишь короткий очерк лексики, связанной с началом существования тоталитарной системы

на востоке Европы. Новый политико-общественный строй, новые реалии требовали соответствующей терминологии. В результате за относительно короткое время образовался новый, политизированный язык – *новояз*, насыщенный новыми понятиями, терминами – *советизмами*. Они создавались официозной пропагандой и должны были восприниматься как норма языка (ТСЯС, 15).

Речевое воздействие тоталитарной системы на языковую личность происходило путём идеологизации и политизации нейтральной лексики (*biały, czerwony, wolność, walka*), а также путём «превращения фразеологии из устного народного творчества в творчество партийно-административного аппарата, фразеология трансформировалась в «лозунгологию»» (ТСЯС, 6). Всё это служило средством подавления духовности, индивидуальности, свободы мысли. *Новояз* создавался в высших партийных кругах и внедрялся при помощи публицистики, свидетельством чего являются и публикации в польскоязычных газетах Беларуси междувоенного времени.

Литература

Горбаневский 1992 – Горбаневский М.В. Имя, наполненное временем // *Русистика*, 1992, № 1, с. 78–82.

Зильберт Б.А. *Новое в использовании фразеологии в текстах газеты. Взаимодействие языковых уровней во фразеологии*. Волгоград, 1996, с. 146–148.

Купина Н.А. *Тоталитарный язык: Словарь и речевые реакции*. Екатеринбург–Пермь, 1995.

Ржевский Л. *Язык и тоталитаризм*. München, 1951.

Селищев А.М. *Язык революционной эпохи. Из наблюдений над русским языком последних лет (1917–1926)*. Москва, 1928.

ТСЯС – Мокиенко В.М., Никитина Т. Г. *Толковый словарь языка Совдепии*. Санкт-Петербург, 1998.

Фесенко А., Фесенко Т. *Русский язык при советах*. New York, 1955.

Comrie B., Stone G. *The Russian Language since the Revolution*. Oxford, 1978.

Bralczyk J. *O języku polskiej propagandy politycznej lat siedemdziesiątych*. Uppsala, 1987.

Głowiński M. *Nowomowa po polsku*. Warszawa, 1990.

Głowiński M. *Nowomowa*. Lublin, 2001.

Grek-Pabisowa I., Ostrówka M., Biesiadowska-Magdziarz B. *Język polski na Białorusi Radzieckiej w okresie międzywojennym. Polszczyzna pisana*. Warszawa, 2008.

Iwanow 1991 – Iwanow M. *Pierwszy naród ukarany – Polacy w Związku Radzieckim 1921–1939*. Warsaw-Wrocław: Państwowe Wydawnictwo Naukowe (PWN), 1991.

Karpiński J. *Mowa do ludu*. Warszawa, 1989.

Marody M. *Język propagandy i typy jego odbioru*. Warszawa, 1984.

Sierocka K. *Z dziejów czasopiśmiennictwa polskiego w ZSRR w okresie dwudziestolecia międzywojennego*. Warszawa, 1963.

Wierzbicki P. *Struktura kłamstwa*. Londyn, 1987.

Lexis as a Tool of Politics and Propaganda

Summary

The article is based on the material of Polish press published in Eastern Belarus in years 1917–1937.

In analysis of the material a method of parallel was used – comparing the language of this press with general and Russian language of that time.

Polish communists in Soviet Russia (in Petersburg, Moscow, Kiev, Minsk) started publishing press just after the victory of The October Revolution. Newspapers were of great importance for Polish people – they were the source of Polish word, helped fighting illiteracy, were the most important tool of Soviet politics and propaganda. Even such titles as «Polish Truth», «Standard of Communism», «Hammer», «Ploughing», «Kojdanovski's Stormer», «Dzierzhynski's Stormer».

Press texts were saturated with suitable lexis and Soviet terminology which is described as sovietisms in literature of the subject. In the article three types of sovietisms are discussed:

- ◀ semantic – words which apart from their neutral meaning acquired new political or social meaning as separate lexemes in phrases and components of compound words, e. g. a white man – ‘a person who acts against the Soviet authority during civil war, an opponents of the Soviet authority’;
- ◀ formative – *izbacz* [roomer], *czerwona tablica* [a red board], *czarna tablica* [a black board], *pracodzień* [a workaday] – the most common type. All of them are modeled after Russian equivalents;
- ◀ stylistic – words strongly characterized by emotions, highlighting rightness of communist ideology, pathos, contempt of enemies –

Lenin – this iron leader of the Bolshevik party’, The wise face of Ilyich is looking at us... Social ulcers, gangrenous parts of our revolutionist body will be amputated.

Within relatively short time – c. a. 20 years following official propaganda, a new, political language, newspeak was created becoming the only obligatory norm. Expressing themselves the authority expected only subordination, under no circumstances objection or a dialogue. In this way any individuality, spirituality or freedom of thoughts was suppressed.

HRONIKA

URBANONĪMIEM VELTĪTS SIMPOZIJS HELSINKOS

Laikā, kad liela daļa Latvijas iedzīvotāju vēl bauda vasaru pie dabas krūts, bet vēl lielāka daļa jau atgriežas pie darbiem pēc vasaras atvaļinājuma, Somijas Vietējo valodu pētniecības institūts (*Kotimais-ten kielten tuktimuskeskus*) rīkoja starptautisku pilsētvides vietvārdiem jeb urbanonīmiem veltītu simpoziju.

Simpoziji notika Helsinkos, Vuosāri priekšpilsētā, 2009. gada 13.–16. augustā un pulcināja aptuveni 60 pētnieku no visas pasaules – Somijas, Zviedrijas, Nīderlandes, Polijas, Turcijas, Izraēlas, Šveices, Irānas, ASV, Spānijas, Vācijas, Čehijas, Dānijas, Francijas u. c. Latviju pārstāvēja Ojārs Bušs, kurš stāstīja par ielu nosaukšanas pragmatiskajiem un onomastiskajiem aspektiem mūsdienu Rīgā, Laimute Balode, kura galveno uzmanību veltīja Rīgas slenga urbanonīmiem, un Pauls Balodis, kura referātā tika apskatīti priekšvārdi un uzvārdi Rīgas ielu nosaukumos.

Simpozijā pilsētvasārdi tika aplūkoti no dažādiem aspektiem. Aktīvi darbojās vairākas sekcijas: «Urbanonīmi un vēsture – toponīmiskās sistēmas un kultūras modeļi»; «Urbanonīmu attīstība», «Urbanonīmi ikdienas dzīvē»; «Pilsētu vietvārdu maiņas ideoloģiskie un politiskie aspekti»; «Vietējās un nacionālās urbanonīmikas tradīcijas».

Plenārsēdē referātu «Pilsētvides vietvārdi teorijā un praksē (pētnieka, vārdu plānotāja un vietvārdu lietotāja komentāri)» nolasīja Skandināvijas ievērojamākais urbanonīmists no Zviedrijas Stafans Nīstrems (*Staffan Nyström*), uzsvērdams domu, ka nedrīkst mainīt pilsētvasārdus, ja nav īpašas nepieciešamības. Viņš dalījās eksperimenta pieredzē – jaunā Stokholmas mikrorajonā viņš divas stundas aptaujājis iedzīvotājus, vai viņi zina ielas nosaukuma izcelsmi (izrādās, ka gandrīz neviens to nezināja un bija priecīgi uzzināt urbanonīma etimoloģiju).

Ģeogrāfs un vēsturnieks no Izraēlas Maozs Azarjahu (*Maoz Azaryahu*) nolasīja aizraujošu referātu par to, kā vēsture ielās kļūst par ģeogrāfiju, nosaukdams to par kultūras ģeogrāfiju, stingri nošķirdams jaunus ielu nosaukumus no pārdēvējamajiem nosaukumiem un uzteikdams Berlīnes praksi, kad ielās var redzēt gan nosvītrotu veco ielas vārdus, gan jauno nosaukumu.

Fernando Sančess Kosta (*Fernando Sánchez Costa*) no Spānijas stāstīja par Barselonas un Madrides ielām un to, ka ikdienā cilvēki ielu nosaukumiem īpašu vērību nepievērš, taču jebkādas krīzes vai pārmaiņu laikā ielu nosaukumi atgūst vai iegūst savu simbolisko nozīmi un spēku.

Elviss de Stefāni (*Elwys De Stefani*) no Šveices, Bernes Universitātes, iepazīstināja ar veiktajiem eksperimentiem, kā cilvēki uztver un kā izrunā sev nepazīstamus vietvārdus, piemēram, kā to dara ceļojumu aģentūru darbinieki.

Plašu, visaptverošu ziņojumu par Čehijas ielu vēsturi, iekļaujot lingvistiskos un ekstralingvistiskos aspektus, nolasīja onomasts no Prāgas Milans Harvalīks (*Milan Harvalík*). Savukārt divas valodnieces no Polijas, no Belostokas Universitātes – Zofija Abramoviča (*Zofia Abramowicz*) un Leonarda Daceviča (*Leonarda Dacewicz*) – savu referātu veltīja ziemeļaustrumu Polijas ielu nosaukumu vēsturei un pārdēvēšanas procesiem, mainoties valdībai. Angļu ģeogrāfs Dankans Laits (*Duncan Light*) no Liverpūles Universitātes savu ziņojumu veltīja Rumānijas galvaspilsētas Bukarestes postsociālisma pārmaiņām urbanonīmikā.

Vienīgā Fēru salu pārstāve Kristīne Magnusena (*Kristin Magnusen*) savā referātā apgalvoja, ka ielu nosaukumi oficiāli Fēru salās sākti lietot tikai pēc 2003. gada (līdz tam ceļu nosaukumus zināja un lietoja vienīgi vietējie iedzīvotāji). Onomaste uzsvēra faktu, ka līdz pat šim brīdim oficiālie nosaukumi vietējo vidū nav populāri.

Gajs Pjuzejs (*Guy Puzey*) no Edinburgas Universitātes (Skotijas) stāstīja par daudzvalodību pilsētvaldībās – par uzrakstiem vairākās valodās un kā tie funkcionē Itālijā, Norvēģijā un Skotijā.

Olga Prokudina no Naļčikas Krievijā runāja par ideoloģisko saturu, kas ietverts ergononīmā (uzņēmuma nosaukumā) un cita starpā nožēloja, ka Krievijā nav nekādu noteikumu, kas regulētu veikalu nosaukumu izvēli – jebkurš var nosaukt veikalu, kā vien viņam ienāk prātā. Tatjana Sokolova no Maskavas informēja par nupat iznākušo papildināto Maskavas ielu nosaukumu vārdnīcu.

Argentīnietes Olgas Mori (Olga Mori) no Minsteres Universitātes (Vācija) referāts bija veltīts ielu nosaukumu noformējumam dažādās valstīs, kam piemīt ne tikai izziņas un orientēšanās, bet arī estētiska vērtība. Dažās pilsētās pie ielas nosaukuma tiek pievienots īss paskaidrojums, kāpēc un kad šī iela ieguvusi tādu nosaukumu. Citviet nosaukumus papildina attiecīgo personu portreti, zīmējumi, kartes.

Dāņu zinātnieks no Kopenhāģenas Universitātes Bents Jørgensens (*Bent Jørgensens*) iepazīstināja ar jaunu urbanonīmu datorizācijas projektu, kas gan klausītāju vidū neguva lielu atsaucību.

Horvātiju pārstāvēja divas antropoloģes: Lucija Simičiča (*Lucija Simicic*) stāstīja par uzrakstiem Pulā, kas atrodas netālu no Itālijas robežas un jau vēsturiski ir ļoti multikulturāla; Anita Sujoldziča (*Anita Sujoldzic*) referēja par Pulas vēsturi un urbanonīmu maiņu (pārsteidza skaitļi: 2008. g. Pulas pilsētā nomainīti 445 nosaukumi).

Vairāki – arī gados jauni pilsētvides vietvārdu pētnieki bija no Somijas: uzskatāmi redzams, ka šī onomastikas nozare šajā valstī zeļ un plaukst. Espo pilsētvides plānotāji Kaija Mallata (*Kaija Mallat*) un Sami Suviranta (*Sami Suviranta*) uzskatāmi parādīja, kā otrajā lielākajā Somijas pilsētā – Espo, kur dzīvo 8% zviedrvalodīgo, visi ielu nosaukumi tiek doti divās valodās, tos tulkojot, pa daļai tulkojot vai tikai fonētiski adaptējot. Tika minēti arī tādi gari ielu nosaukumi kā *Kuninkaankartanontie* (burtiski ‘Karaļmuižas ceļš’), kas, praksē lietojot, tiek saīsināti. Plānojot jaunus Espo ielu nosaukumus, tiek ievērota vēsturiskā pagātne, priekšroka tiek dota īsiem un skaidriem nosaukumiem.

Marija Vidberga (*Maria Vidberg*) no Helsinku Universitātes ir veikusi pētījumu par to, kā dažāda vecuma zviedrvalodīgie Helsinku iedzīvotāji lieto vietvārdus – kad izvēlas somiskās, kad zviedriskās formas, bet kad veido hibrīdnosaukumus.

Simpozija saimniece un galvenā rīkotāja Terhi Ainiala (*Terhi Ainiala*) kopā ar Miju Halonenu (*Mia Halonen*) ar interesantiem piemēriem demonstrēja Helsinku imigrantu lietotos vietvārdus. Piemēram, rajonā, kurā dzīvo daudz melnādaino imigrantu, slenga vietvārdus lieto visi iedzīvotāji, saukdami lielāko ielu par *Mogadishu Avenue* (Mogadiša – Somālijas galvaspilsēta) pat bez nievājošas konotācijas. Par jauno migrantu valodu un Helsinku vietvārdiem tajā stāstīja arī jaunā zinātniece no Helsinku Universitātes Nora Rinkinen (*Nora Rinkinen*), uzsverdama faktu, ka visi labprāt lieto slenga vietvārdus, tā parādīdami, ka ir iekļāvušies vietējā vidē un sabiedrībā. Vietējo valodu institūta pētnieks Anti Leino (*Antti Leino*) analizēja Helsinku senos un jaunus slenga urbanonīmus, to cilmi, struktūru un lietošanu. Par Helsinku slenga izcelsmi un attīstību runāja slavenākais sociolingvists un Helsinku slenga vārdnīcas autors Heiki Paunonen (*Heikki Paunonen*) un jaunais pētnieks, somu vēsturnieks Jani Vuoltēnahs (*Jani Vuolteenaho*).

Simpoziju kuplināja arī divas ekskursijas, kas praksē iepazīstināja ar pilsētvidi un ielu nosaukumiem. Pirmā ekskursija pa Vuosāri – Helsinku rajonu, kas slavens ar saviem kontrastiem: te ēkas galvenokārt celtas 20. gs. 90. gados, kad valstī bija ekonomiskā krīze un tika būvētas sociālās mājas, kurās ievācās somāliešu imigranti, tāpēc rajons strauji zaudēja savu popularitāti. Nesen Helsinku pilsēta sāka celt dārgākas un ekskluzīvākas mājas turpat blakus, jūras krastā, izveidojot pat mākslīgo pludmali un to nosaucot par *Aurinkolahti* (Saules līcis). Otrā ekskursija (pēc Helsinku mēra pieņemšanas) iepazīstināja ar Helsinku centru – to vadīja ļoti erudīts skotu cilmes gids, pēc izglītības arhitekts (viņš, starp citu, pilnībā piekrita viedoklim, ka «Tallina ir izdarījusi pašnāvību», sabūvēdama debesskrāpjus pašā pilsētas centrā).

Bija jauki satikt tik daudz toponīmistu, ģeogrāfu un vēsturnieku, pilsētu plānotāju no dažādām valstīm un apmainīties ar pieredzi, kā arī gūt jaunus iespaidus, iedvesmu turpmākam darbam.

Pauls Balodis

EDINBURGA 2010 – «TOPONĪMIKAS VIRZIENS»

Edinburga, kas tiek dēvēta par viesmīlīgāko Eiropas pilsētu, pilnībā attaisnoja šo slavu arī 2010. gada vasarā – 28.06.–01.07., kad Edinburgas Universitātē ceturtajā starptautiskajā konferencē «Toponīmikas virzieni» pulcējās onomasti no 22 pasaules valstīm. Četrās dienās tika nolasīti 60 referāti, kuros skats plašs jautājumu un problēmu loks.

Saimons Teilors (*Simon Taylor*) no Glāzgovas Universitātes runāja par skotu vietvārdiem kā kultūras un valodas elementiem, uzsvērdams valodu savstarpējo mijiedarbi. Daudzviet arī Skotijā vietvārdi ir vienīgie vēstures liecinieki. Skotu vietvārdu pētniece Glāzgovas Universitātes profesore Kerola Hafa (*Carole Hough*) iztirzāja plašu tēmu par onomastikonu Anglijas vēsturē, atgādinādama, cik svarīgi neaizmirst, ka visi vietvārdi ir radušies kā attiecīgā laikposma vietas apraksts. Lielākā daļa angļu vietvārdu ir salikteni (no adjektīviem, kas ietilpst to sastāvā, visbiežāk reģistrēti vietvārdu komponenti ar nozīmi ‘balts’, ‘sarkans’, ‘zaļš’).

Vairākus referātus par urbanonīmikas un socioonomastikas tēmu nolasīja zinātnieki no Somijas: Terhi Ainiala referēja par Helsinku iedzīvotāju aptauju, kas liecina par attieksmi pret savu ielas nosaukumu; Jani Vuoltēnaho (*Vuolteenaho*) stāstīja par Helsinku rajona (*Kallio*) slengā lietojamajiem vietvārdiem – par attieksmi pret strādnieku šķiras mantojumu; Nora Rinkinen (*Noora Rinkinen*) uzmanību koncentrēja uz vietvārdiem, ko Helsinkos lieto ienācēji no Austrumu Somijas: šie cilvēki dzīvo divās lingvistiskās pasaulēs – dialektālā subkultūrā un Helsinku sarunvalodā; Johanna Lehtonena (*Lehtonen*) iepazīstināja ar 65 gadus ilgo Helsinku ielu un to nosaukumu plānošanas pieredzi.

Vairāki referenti bija ieradušies no ASV: Leo Dilons (*Leo Dillon*) stāstīja par pasaules vietvārdu standartizācijas pamatprincipiem – «katrai vietai viens vārds»; Markus Olsaps (*Marcus Allsup*) iepazīstināja ar vietvārdu datu bāzi GEOnet, kas dibināta 1993. gadā (7 000 000 pasaules vietvārdu, izņemot ASV; šo datu bāzi gadā apmeklē 15 000 000 interesentu); Bendžamins Fosters (*Benjamin Foster*) kaismīgi aizstāvēja abhāziešu vietvārdu formas (arī pēc neatkarības pasludināšanas daudzi vietvārdi tiek lietoti gruzīnu vai krievu valodas formā: *Абхазия* ir kolonistu nosaukums, šīs teritorijas nosaukumam būtu jābūt *Апсны* / *кр. Ансны*).

Divi onomasti bija ieradušies no Dienvidāfrikas: zulu onomastikas pētnieks Adrians Kūpmans (*Adrian Koopman*) analizēja skolu un

veikalu nosaukumus zulu valodā; Johans Lube (*Johann Lubbe*) stāstīja par nemitīgo vietu pārdēvēšanu, kas izraisa emocijas vietējos iedzīvotājos, uzsverot, ka daudzviet atgriežas iezemiešu lietotie vietvārdi.

Trīs pētnieki pārstāvēja Austrāliju: Lora Kostanska (*Laura Kostanski*) plaši stāstīja par mēģinājumiem atjaunot iezemiešu lietotos vietvārdus Austrālijā, teoretizējama par vietas identitāti, vietvārdu pielikumu, ko veido vietas identitāte un vietas atkarība, par vietas atkarību no trim elementiem – marķējuma, lokalizācijas un identifikācijas; Ijans Klarks (*Ian Clark*) no Ballaratas Universitātes pievērsās divu skotu ceļotāju sieviešu iespaidiem Austrālijā 19. gs.; Maikls Volšs (*Michael Walsh*) no Sidnejas Universitātes iepazīstināja ar Austrālijas aborigēnu personvārdu pētījumu aizsākumiem.

Baltijas valstis pārstāvēja divi referenti: Laimute Balode stāstīja par lībiešu valodas pēdām, kas saskatāmas Latvijas hidronīmos; Pauls Balodis runāja par to, ko lībiešu valoda ir atstājusi latviešu antroponīmijā.

Vairāki referāti skāra onomastikas teorijas jautājumus: Peters Jordans (*Peter Jordan*) no Austrijas Zinātņu akadēmijas runāja par šobrīd «karsto» tematu – eksonīmu lietošanas kritērijiem. Referents atzina, ka eksonīmu lietošana zināmā mērā ir politisks jautājums: daudzi eksonīmi ir politiski jutīgi. Mērķis – samazināt eksonīmu lietojumu starptautiskajā komunikācijā. Lielākajās kartēs eksonīmiem līdžās iekavās būtu jānorāda arī attiecīgais endonīms.

Tika diskutēts par daudziem šobrīd aktuāliem jautājumiem pasaulē onomastikā: par Velsas vietvārdu standartizāciju (Gvins Džonss / *Gwyn Jones*), par vietu pārdēvēšanu Skotijā, Norvēģijā un Itālijā (Gajs Pjuzijs / *Guy Puzey*), par attieksmi pret skotu vietvārdiem Skotijā (Megija Skota / *Maggie Scott*), par sāmu vietvārdiem un to rakstību ceļazīmēs Norvēģijā (Kaisa Rautio Helandera / *Kaisa Rautio Helander*), par Mari Republikas vietvārdiem, kas radušies no personvārdiem (Aleksandrs Pustjakovs), par vietvārdu lietošanu Singapūrā – malajiešu, tamilu, ķīniešu un angļu valodā (Pīters Tans / *Peter K. W. Tan*), par jaunajiem urbanonīmiem Stokholmas imigrantu rajonos (Stafans Nīstroms / *Staffan Nyström*), par neoficiālajiem vietvārdiem Zviedrijā un tradīcijas saglabāšanu arī multikulturālā vidē (Anete Torenšē / *Annette Torenshjöö*), par lauku nosaukumiem jeb agronīmiem Skotijā (Alisone Bērnsa / *Alison Burns*) un Zviedrijā (Elina Pihla / *Elin Pihl*), par vietvārdiem literārajā onomastikā (Džeimss Batlers / *James O. Butler*), par iespējamajiem indoeiropiešu elementiem Turcijas vietvārdos (Mustafa Arslans / *Mustafa*

Arslan), par tirdzniecības iestāžu – veikalu, restorānu, kafejnīcu – nosaukumiem daudz nacionālā Oslo pilsētā (Maimu Berezkina), par higiēnas produktu nosaukumiem Amerikā (Elena Osterhauza / *Ellen Osterhaus*).

Lai gan konference bija veltīta galvenokārt vietvārdiem, vairāki referāti skāra antroponīmas jautājumus: Elena Bromvela (*Ellen Bramwell*) no Glāzgovas universitātes pakavējās pie Skotijas rietumu salās lietojamās antroponīmu prakses daudzveidības, Katarīna Laibringa (*Katharina Leibring*) no Zviedrijas (Upsalas) pievērsusies seno zviedru sieviešu priekšvārdu (1650–1800) pētniecībai, Malkolms Smits (*Malcolm T. Smith*) no Anglijas analizēja īru imigrantu personvārdus Anglijā un Velsā 19. gs. beigās, Justīna Valkovjaka (*Justyna Walkowiak*) referēja par valodas politiku Polijā un personvārdu lietošanas praksi.

Priecē, ka konferencē piedalījās daudz gados jaunu un entuziasma pilnu onomastu gan no Eiropas, gan ASV. Ļoti plašs referātu tematu spektrs – no teorētiskām jaunām idejām līdz šauri praktiskiem risinājumiem, no klasiskās toponīmas līdz mūsdienīgām socioonomastikas aptaujām, no plašas seno vietvārdu slāņu analīzes līdz moderniem rūpniecības produktu nosaukumiem un iesauku pētījumiem sportā (piemēram, Alena Frankēra (*Aline Francoeur*) no Otavas Universitātes referēja par daudzveidīgajām un krāsainajām Kanādas hokejistu iesaukām).

Viesmīlīgie konferences rīkotāji bija parūpējušies, lai referenti varētu piedalīties vietvārdiem veltītajā sabiedriskajā diskusijā Edinburgas Nacionālajā bibliotēkā, iepazīties ar Skotijas seno un vēsturisko pieminekļu arhīvu, ar seno Edinburgas pili.

Dažas konferencē saklausītas atziņas:

- ◀ nosaukuma došana ir politisks akts,
- ◀ vietvārdi – mūsu kultūras neatņemams mantojums,
- ◀ neapdomīgi mainot vietvārdus, zaudējam vēsturisko kontinuitāti,
- ◀ vietvārdi ir svarīgi, veidojot identitātes telpu,
- ◀ kā telpa kļūst par vietu?, vai var radīt vietu bez nosaukuma?, telpa ir vietvārdu kopums,
- ◀ ikviens vietvārds sūta «vēsti» ceļotājiem,
- ◀ standartizējot vietvārdus, *vox populi* ne vienmēr sakrīt ar *vox dei*,
- ◀ valodas politika ir attieksme, bet valodas plānošana nozīmē darbību.

Laimute Balode, Pauls Balodis

IN MEMORIAM**ВЕЛТА ЭРНЕСТОВНА СТАЛТМАНЕ
(9 СЕНТЯБРЯ 1926 – 16 АПРЕЛЯ 2010)**

24 апреля 2010 в Хованском крематории в Москве прошло прощание с Велтой Эрнестовной Сталтмане – филологом, специалистом по балтийским и славянским языкам, почетным доктором Латвийской Академии наук, одним из немногих московских преподавателей латышского языка.

Она ушла из жизни внезапно, будучи, несмотря на возраст и проблемы со здоровьем, очень активным человеком, трудясь, общаясь, путешествуя, воспитывая внуков. Еще утром она обговаривала предстоящие дела по телефону со многими своими знакомыми, в том числе и с пастором латышской лютеранской общины Юрисом Симакиным, которому всего неделю спустя пришлось провести заупокойную службу.

Судьбе было угодно, чтобы Велта Эрнестовна оказалась человеком трех эпох и двух культур, в молодые годы пережила войну, смену властей, панику бегства от советской власти. Только по стечению обстоятельств (заболела мать) семья, уже собравшаяся ехать на Запад, осталась дома.

Велта Эрнестовна родилась в Салиенской волости (включенной потом в Даугавпилский район), в провинции Аугшземе (Селии) – юго-восточной Латвии. Родители были крестьянами: мать получила в наследство 5 га земли, на которых выращивали зерно, разводили огороды, пасли коров. При этом родители были людьми образованными, общественно активными, интересовались политикой, постоянно обсуждали вопросы истории и современности, трем своим дочерям дали хорошее образование.

С детства, из глубины Латвии Велта Эрнестовна научилась чувствовать латышскую культуру. Отец, любивший читать, познакомил её и с русской литературой. Еще в молодости, в царской армии его определили писарем в штаб за хороший почерк и умение писать и читать по-русски. Своим трем дочерям он читал произведения русских классиков, правда, в латышских переводах.

Годы учебы в старших классах гимназии пришлось на войну. В город до гимназии с хутора приходилось довольно далеко ходить пешком. Иногда молодую девушку подвозили немецкие солдаты. Страх и удивление, что не боялась садиться к ним в машину, пришли много позже.

В 1947 г. Велта Эрнестовна поступила в Латвийский университет, на филологический факультет; на последнем курсе работала также лаборантом в Институте языка и литературы АН Латвийской ССР. Планам продолжить учебу в аспирантуре в Риге помешал весьма неприятный случай. Отец после войны добровольно передал всю землю в колхоз, и поэтому его не коснулись репрессии. Тем не менее, незадолго до окончания университета его дочь вызвали в «компетентные органы» и целый день допрашивали, желая получить признательные показания против преподавателей университета, намекая на возможные неприятности для отца и для нее самой. Она не поддавалась страху, в конце концов, ее отпустили без последствий, но после окончания университета появилось желание уехать подальше от Риги. В 1952 г. Велта Эрнестовна по распределению поехала преподавать латышский язык в Резекненский зооветеринарный техникум. Там она проработала год, а когда получила известие, что можно попробовать сдать экзамены в аспирантуру в Институт языкознания АН СССР, решила рискнуть и поступила.

Кандидатскую диссертацию на тему «Вид глагола в современном латышском литературном языке», написанную под руководством академика Б.А. Серебренникова, она защитила на латышском языке в 1958 г., уже работая в Институте языка и литературы АН Латвийской ССР.

Три года аспирантуры дали начало не только ее научной карьере. В Москве она познакомилась с инженером и преподавателем МВТУ им. Баумана А.М. Сошинским. В 1961 г. они поженились, и Велта Эрнестовна окончательно переселилась в Москву.

Семья, воспитание двух сыновей, обычные для советской женщины того времени бытовые проблемы, долгая болезнь, а затем и смерть мужа сочетались с постоянной научной работой. Первым местом работы стал Центральный научно-исследовательский институт геодезии, аэросъемки и картографии, где в Отделе транскрипции Велта Эрнестовна в соавторстве с С.А. Тюриным

составила «Инструкцию по передаче на картах географических названий Латвийской ССР». Одновременно она участвовала в подготовке Словаря географических названий СССР, а также подготовила раздел по правилам склонения иноязычных имен в русском языке для материалов первого издания словаря «Слитно-раздельно» (работала над словарем велась в Орфографической комиссии Института русского языка АН СССР вместе с Л.П. Калакуцкой, Л.К. Чельцовой, Б.З. Букчиной). В 1962-1965 гг. В.Э. Сталтмане – младший научный сотрудник Сектора культуры речи Института русского языка АН СССР, а с 1965 г. перешла на работу в сектор структурной и прикладной лингвистики (руководимый тогда А.А. Реформатским) Института языкознания АН СССР. Именно здесь она сложилась как крупный ученый в области ономастики, стала ведущим специалистом в стране по латышской антропонимии, опубликовала около 80 научных работ, в том числе две монографии, была соавтором ряда фундаментальных трудов. К сожалению, важный труд ее жизни, Словарь латышских фамилий (40 а.л.), пока не опубликован, и хранится у сына Кирилла.

Велта Эрнестовна прекрасно вписывалась в каждый коллектив, где работала, жила, бывала. Вокруг нее возникала какая-то особая аура доброжелательности, дружелюбия, деятельности. Ей были свойственны природная тактичность, внимательность, аккуратность, трудолюбие, чувство юмора, умение ненавязчиво, но вовремя материально и эмоционально помочь тому, кто нуждался в помощи. И при этом – требовательность к исполнению начатой работы, и к себе самой, и к другим. Зерно протестантской этики, заложенное с детства, в семье, и попавшее на благодатную почву?

За долгие годы жизни в Москве Велта Эрнестовна отлично овладела русским языком, говорила практически без акцента, любила правильную, красивую речь. С семьей и друзьями много ходила в походы по России. Но при этом она никогда не теряла связи с родиной, всегда была и оставалась латышкой, очень быстро вовлекала собеседника в некое латышское культурно-национальное пространство, заражала латышским духом. Очень переживала, что в спешке современной жизни в худшую сторону меняется манера произношения в латышском языке, утрачивается красота устной латышской речи.

Очень радовалась Велта Эрнестовна созданию в 1989 г. Московского общества латышской культуры, возможности частого общения с соотечественниками. Пока были время и силы, посещала встречи в латышском историческом клубе при обществе, была активным членом латышского лютеранского прихода (при церкви на территории посольства Латвии). Появилась возможность научить родному языку слушателей языковых курсов при обществе.

К преподаванию латышского языка у Велты Эрнестовны было особое отношение. Конечно, преподавательская деятельность давала дополнительный заработок. Но было также сочетание внутренней потребности и чувства гражданской обязанности («если не я, то кто?!»). Заниматься с ней было интересно; она увлекалась сама и увлекала своих учеников. Очень тщательно готовилась к урокам, подбирала латышскую художественную литературу для чтения. У многих бывших учеников Велты Эрнестовны сохранились тоненькие листочки, на которых она (для каждого в группе!) распечатывала стихотворения и другие тексты для занятий. Среди ее учеников были и специалисты (историки, этнографы и т.п.), которым язык был нужен для работы, и выросшие в Москве латыши, желавшие выучить язык предков, и просто те, кто хотел лучше узнать Латвию. Велта Эрнестовна была первым преподавателем латышского языка в МГИМО, вела занятия в Дипломатической академии и др.

Приняв решение оставаться по паспорту гражданкой России (здесь налаженный дом, дети, внуки, друзья и коллеги), Велта Эрнестовна была, по сути дела, также и истинной гражданкой Латвии – гражданкой в несравненно большей степени, чем те, кто подчас кичится своим латышским происхождением и латвийским гражданским паспортом. Очень болезненно она переживала из-за сложных отношений между Латвией и Россией, из-за создававшихся у некоторых москвичей антилатышских настроений, старалась, когда могла, разубеждать, объяснять суть происходящего, необъективность претензий и т.п. Но не принимала и многие шаги в национальной политике и практике Латвии, могла написать в латвийскую газету – высказать свое мнение по поводу каких-то изменений в Латвии, которые казались ей неразумными, несправедливыми.

Каждый год, если позволяло здоровье, Велта Эрнестовна ездила в Латвию, гостила в семьях своих сестер. Теперь она вернется в Латвию навсегда: по завещанию прах ее захоронили на родине. Всем, кто знал и помнит Велту Эрнестовну, будет ее очень не хватать.

Е. Л. Назарова, С. И. Рыжакова

VALODNIECĪBAS BIBLIOGRĀFIJA 2008**Grāmatas, brošūras**

Angļu-latviešu, latviešu-angļu vārdnīca. Ap 22 000 vārdu. *English-Latvian, Latvian-English.* Approx. 22 000 entries. Sast. Dzintra Kalniņa. Rīga: Avots, 2008, 656.

Anspoka Zenta: Latviešu valodas didaktika: 1.–4. klase. Monogrāfija. Rec.: Irēna Žogle, Anna Vulāne. Rīga: RAKA, 2008, 474.

Avotiņa Ruta: Staburaga pagasts: vietvārdi, ģeogrāfija, kultūras mantojums. Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra. Kartogrāfijas departaments. Toponīmikas laboratorija. Rīga: Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra, 2007, 181 + [34].

Balode Sarmīte: Kalnienas grāmata. Zin. red. Anna Stafecka. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 560+XXXII.

Balodis Pauls: Latviešu personvārdu etimoloģiskās semantikas teorētiskais modelis un tā realizācija. Theoretical model of the etymological semantics of Latvian personal names and its realization. Promocijas darba kop-savilkums filoloģijas doktora grāda iegūšanai valodniecības zinātņu nozares baltu valodniecības apakšnozarē. Darba zin. vad. Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Latvijas Universitāte. Rīga: [b.i.] 2008, 140.

Baltu filoloģija 2008, Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 154.

Blumberga Sintija: Tulkošanas teorija un prakse Latvijā 1944–1968 (zinātniskās un populārzinātniskās publikācijas, recenzijas un polemikas presē). Ventspils augstskola. Atb. rec. prof. Juris Baldunčiks; rec. prof. Andrejs Veisbergs, prof. Jānis Sīlis. Ventspils augstskola. Lietišķās valodniecības centrs. Zinātniskie raksti: A sērija. Ventspils: LiePA, Ventspils Augstskola, 2008, 132.

Bušs Ojārs: No ģermānismiem līdz superlatīvam. Zin. red. Dr. habil. philol. Ilga Jansone. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 400.

Česko-lotyško-litevská konverzace. Čehu-latviešu-lietuviešu sarunvārdnīca. Čeku-latviņu-lietuvīņu kalbu vadovas. Autori: Alvydas Butkus, Alberts Sarkanis, Denisa Šeļelyová. Praha: Kulturní dialog, 2008, 179.

44. Artura Ozola dienas konference. *Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attieksmes: velījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā.*

Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferences programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 28.

Daugavvanags Aldis, Kļimoviča Nadežda: Angļu-latviešu juridisko terminu vārdnīca: 40 000 terminu ar attiecīgajiem frazeoloģismiem un vārdkopām. Rīga: Avots, 2008, 512.

Depkin Liborius: Lettisches Wörterbuch. The original manuscript transcribed and annotated by Trevor G. Fennel. Vol. 4. S, W–Z. Rīga: Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, 2008, 283.

Dravniece Sofija: Dundagas izloksnes teksti. Zin. red. Brigita Bušmane. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 232.

Džozefs Ē. Džons: Valoda un politika. No angļu val. tulk. Romāna Valdmane. Rīga: Zinātne, 2008, 208.

Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 296.

Freidenfelds Ilmārs Jānis, Markus Dace, Lapāne Daiga: Bērnu valodas vārdnīca. Rec. Anna Vulāne. Rīga: Izglītības solī, 2008, 91.

Freimane Inta: Trešā persona latviešu verbu sistēmā. Rec.: Dr. habil. philol. prof. Dace Markus, Dr. philol. doc. Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 202.

Gavriļina Margarita, Vulāne Anna: Valodā veldzējas tautas dvēsele. Rīga: Mācību grāmata, 2008, 264, [8].

Grigorjevs Juris: Latviešu valodas patskaņu sistēmas akustisks un audītīvs raksturojums. Zin. red. Ilga Jansone. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 232.

Grīse Rasma: Heterotonu vārdnīca un heterotonijas pētījumi. Rīga: Zinātne, 2008, 158, [1].

Ģērķe Laima, Zvingēvica Alda: Bioloģija. Skaidrojošā vārdnīca. Rīga: RaKa, 2008, 152.

Hiršs Ilmārs: Jaunās Derības grieķu-latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Kristīgās vadības koledža, 2007, 186.

Hiršs Ilmārs, Hirša Sigita: Reliģisko terminu vārdnīca. Rīga: Kristīgās vadības koledža, 2008, 214.

Humanitāro zinātņu vēstnesis 2008, Nr. 13. Daugavpils: DPU, 2008, 125.

Īsa angļu-latviešu, latviešu-angļu biomehānikas terminu mācību vārdnīca: aptuveni 36 000 vārdu un vārdkopu. *Concise English-Latvian, Latvian-English learner's dictionary of terms in biomechanics*: approx 36 000 words and phrases. Vārdnīcas sast.: Bronislava Kalniņa, Irina Presņakova, Amandis Podiņš, Līga Antoneviča, Valfrīds Paškevičs, Aivars Dunsķis. Konsultanti: Aina Blinkena, Zaiga Ikere, Juris Imants Aivars, Irēna Kaminska. Zin. red.: Māris Baltiņš. Daugavpils: Saule, 2008, 236.

Justs Francis: Militāro jēdzienu skaidrojošā vārdnīca ar pamatterminu tulkojumu angļu valodā: 15 300 terminu un vārdkopu. Rīga: Avots, 2008, 1232.

Kļaviņa Sarma: Latviešu valodas pētnieki. No kļaušu laikiem līdz savai valstij. Rec.: Dr. hist. h.c., Dr. habil. chem. Jānis Stradiņš, Dr. habil. philol. Ilga Jansone. Rīga: RaKa, 2008, 289.

Кошкин Игорь Сергеевич: Русско-германские языковые контакты в грамотах Северо-Запада Руси XII–XV вв. Санкт-Петербургский государственный университет. Санкт-Петербург: издательство С-Петербургского государственного университета, 2008, 170.

Krastiņa Mirdza: Senbaltu pēdas Vācijas vidienē. Liepāja: LiePA, 2008, 57.

Krievu-latviešu vārdnīca: ap 38 000 vārdu. *Latviešu-krievu vārdnīca*: ap 35 000 vārdu. Sast. Brigita Ceplīte, Anna Darbiņa, Harijs Kalniņš, Dina Nātiņa. Rīga: Avots, 2008, 1088.

Kurzemniece Ineta: Žogu nosaukumi latviešu valodas izloksnēs. Zin. red. Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 256+XVI.

Lagzdiņa Sarmīte, Sedmalis Uldis: Silikātu materiālu ķīmijas un tehnoloģijas termini. Vārdnīca latviešu, angļu, vācu un krievu valodā. Red. M. Gulbe. Rīga: RTU Izdevniecība, 2008, 267.

Latgalīšu-latvīšu-krievu sarunu vuordineica. Latgaliešu-latviešu-krievu sarunvārdnīca. Латгальско-латышско-русский разговорник. Maketu veidojis Aleksejs Andronovs. Reiga: LVAVA, Ačynskys: POO «ЦЛК» КК, 2008, 175+[1].

Latviešu-angļu vārdnīca: ap 35 000 vārdu. *Latvian-English dictionary*: approx. 35 000 entries. Sast. Dzintra Kalniņa. Rīga: Avots, 2008, 712.

Latviešu-dāņu, dāņu-latviešu vārdnīca. Lettisk-Dansk, Dansk-Lettisk. Sast. Karstens Lomholts, Rute Lediņa, Dainuvīte Guļevska, Pēteris Jankavs. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008, 512.

Latviešu-krievu vēstures terminu skaidrojošā vārdnīca skolēniem. Школьный латышско-русский толковый словарь исторических терминов. Sast. Tatjana Barteļe. Rīga: Zvaigzne ABC, [2008], 189+[1].

Latviešu-kīniešu sarunvalodas vārdnīca. Sast. Pēteris Pildegovičs. Kīniešu valodas teksta red. Van Jindzja. Rīga: RaKa, 2008, 327.

Latviešu-norvēģu, norvēģu-latviešu vārdnīca. Latvisk-norsk, norsk-latvisk ordbok. Sast. Nilss Dannemarks, Rihards Bērugs, Ilze Kačevska. Rīga: Zvaigzne ABC, [2008], 694.

Latviešu-somu, somu-latviešu vārdnīca. Latvia-suomi, suomi-latvia. Sast. Marja Pajula, Iveta Vanhanena, Jeļena Samcova, Dainuvīte Guļevska. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008, 560.

Latviešu-vācu vārdnīca: ap 10 000 vārdu. *Lettsch-deutsches Wörterbuch:* etwa 10 000 Stichwörter. Sast. Larisa Vjaterē. Rīga: Avots, 2008, 640.

Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izd. atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, rec. Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 368.

Latviešu valoda 5.–9. klasē. Vingrinājumu krājums. Sast. autoru kol., Zentas Anspokas priekšvārds. Cēsis: Latgales drukā, 2008, 105.

Latviešu valodas dialekti. DVD mācību filma. Rīga: LVAVA, 2008.

Latviešu valodas kā svešvalodas apguve Eiropas augstskolās. Valsts valodas aģentūra. Pētījumu pēc Valsts valodas aģentūras pasūtījuma veikusi Latvijas Universitātes Moderno valodu fakultātes Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļa. Proj. vad. Dr. philol. Arvils Šalme. Rīga: Valsts valodas aģentūra, 2008, 60; <http://www.valoda.lv/data/LatvValodEiropaAugstskola.pdf>.

Latvijas ciemi: nosaukumi, ģeogrāfiskais izvietojums. Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra. Kartogrāfijas departamenta toponīmas laboratorija. Galv. red. Vita Strautniece. Rīga: Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra, 2007, 647.

Latvijas Universitātes Raksti. 728. sējums. Valodniecība. Latvistika. Galv. red. Dr. habil. philol. prof. Andrejs Veisbergs, atb. red. Dr. philol. asoc. prof. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 117; <http://www.lu.lv/materiali/apgads/raksti/728.pdf>

Latvijas Universitātes Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. prof. Dr. habil. paed. Irēna Žogle. Rīga: Latvijas Universitāte, 244; <http://www.lu.lv/materiali/apgads/raksti/741.pdf>

Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. *Terminoloģijas Jaunumi.* Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 32; <http://www.termini.lza.lv/pdf/Terminologijas%20Jaunumi%2014.pdf>

Lauze Linda: Izpētes materiāla vākšana sociolingvistikā. Metodiski norādījumi. Latvijas Universitāte Latviešu valodas institūts, Liepājas Universitātes Latviešu valodas katedra. Rec. Dr. habil. philol. Ina Druvieta, Dr. soc. Tālis Tisenkopfs. Liepāja: LiePA, 2008, 64.

Lazdiņa Sanita, Šalme Arvils: Latviešu valodas apguve mazākumtautību izglītībā: tendences, attīstība, ietekmes. Rīga: LVAVA, 2008, 236.

Letonikas kongress. Latgales sabiedrība attīstības lokos: valodas politikas, juridiskie, socioloģiskie, vēsturiskie (dzīvesstāstu) aspekti. Atb. red. Zaiga Ikere. Daugavpils: DU Saule, 2008. 189.

Letonikas otrais kongress: Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana. Red. komitejas vad. Ieva Ozola. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 218.

Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 352.

Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 304.

Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 320.

Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 328.

Livonian prosody. Ilse Lehiste, Pire Teras, Valts Ernštreits ... [et al.]. Helsinki: Suomalis-ugrilainen Seura, 2008, 165.

Markova Viktorija, Skudra Vija, Tinkusa Valda: Mācību procesa individualizācija latviešu valodas apgūvē. Latviešu valoda vidusskolai. Metodisks līdzeklis skolotājam. Rīga: LVAVA, 2008, 112.

Международная научная конференция: *Дни балтов и белые ночи*. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 56.

Nevardarbīgās pretošanās loma Latvijas neatkarības atjaunošanā. Letonikas otrā kongresa sekcijas materiāli. Red. kol.: Tālavš Jundzis (LZA), Ilga Janšone (LU), Jānis Stradiņš (LZA). Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2008, 392.

Nīderlandiešu-latviešu sarunvārdnīca. Sast. Dace Vīksna. Rīga: Avots, 2008, 144.

Nītiņa Daina, Iljinska Larisa, Platonova Marina. Nozīme valodā: lingvistiskie un ekstralingvistiskie aspekti. Mācību grāmata. Zin. red. Dr. philol., RTU docente Valentīna Gurtaja. Rīgas Tehniskās Universitātes Valodu institūts. Rīga: RTU Izdevniecība, 2008, 307.

No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafecka, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 51.

No Sventājas līdz Ancei: latviešu izloksnes Rietumkurzemes piekrastē. 20. gs. beigās/ 21. gs. sākumā. Liepājas Universitātes Kurzemes Humanitārais institūts. Sast. Liene Markus-Narvila, zin. red. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 239.

Nikuļceva Sandra: Česko-lotyšský slovink. Čehu-latviešu vārdnīca. Praha: Leda, 2008, 419.

Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. 1. starptautyskuo latgalistiskys konference Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 44.

Perspectives of Baltic Philology. Edited by Jowita Niewulis-Grablunas, Justyna Prusinowska, Ewa Stryczyńska-Hodyl. Poznań: Rys@Authors, 2008, 219.

Pīrāga Mirdza: Mācot un mācoties latviešu valodu. Sast. Biruta Petre. Liepāja: LiePa, 2008, 89.

Popov Valentin, Kavacis Ansis, Vēvers Māris: English-Russian-Latvian dictionary: acronyms and abbreviations in communication systems (about 10 000 abbreviations). Rīga: RTU Publishing House, 2008, 546.

Profesore Dr. habil. philol. Ina Druvieta: biobibliogrāfija. Professor Ina Druvieta, Dr. habil. philol.: biobibliography. Latvijas Zinātne. Sast.: Ilze Barone, Svetlana Čvanova, Dagnija Ivbulē. Rīga: Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, 2008, 174.

Profesors Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis: bibliogrāfija. Latvijas Zinātne. Sast. Gunita Štāle. Rīga: Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, 2008, 86.

Pūtele Iveta: Latviešu valodas profesiju nosaukumi: terminoloģiskais aspekts. Latvian Profession Names: the Terminology Aspect. Promocijas darba kopsavilkums filoloģijas doktora grāda iegūšanai valodniecības zi-

nātņu nozares latviešu sinhroniskās valodniecības apakšnozarē. Darba zin. vad. Dr. habil. philol. Valentīna Skujiņa. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 104.

Reķēna Antoņina: Raksti valodniecībā: I daļa. Sast.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola (atb. red.). Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 399.

Ruberte Inese: Senvārdu vārdnīca. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008, 128.

Rucavā, tur Pārupē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 469.

100 Latvijas sievietes kultūrā un politikā. Sast. Ausma Cimdiņa, Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 504.

Sīlis Jānis: Tulkojumzinātnes jautājumi. Teorija un prakse. Recenzenti: Dr. philol. Juris Baldunčiks, Dr. philol. docente Astra Skrābne. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2008, 264.

Сквэйрс Е. Р., Фердинанд С. Н.: Ганза и Новгород: языковые аспекты и исторических контактов. Москва: Индрик, 2002, 36, [16].

Sokolova Inga, Plātere Sanita: Vadlīnijas darbam ar DVD metodiskajiem līdzekļiem latviešu valodas skolotājiem. Rīga: LVAVA, 2008, 80.

State Language Commission. *Break-out of Latvian*: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Latvian-English transl. by Antra Legzdiņa, Anita Grauduma. Rīga: Zinātne, 2008, 367 [1].

Strongina Ieva: Angļu-latviešu vārdnīca jaunāko klašu skolēniem. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008, 176.

Surkova Irina: Kreativitāte mērķvalodas lietojumā. Promocijas darba kopsavilkums. Doktora zinātniskā grāda iegūšanai filoloģijā. Apakšnozare: lietišķā valodniecība. Darba zinātniskā vadītāja: Dr. habil. philol. Ingrīda Kraumiņa. Recenzenti: Dr. habil. philol. Ina Druviete, Dr. philol. Juris Baldunčiks, Dr. philol. Maija Brēde. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 60.

Svešvārdu vārdnīca: ap 25 000 vārdu un terminu. Sast. Indra Andersone, Ilze Čerņevska, Inta Kalniņa, Dina Nātiņa, Ruta Puriņa, Larisa Vjaterē. Rīga: Avots, 2008, 1024.

Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienų prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redakcijā: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 216.

Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca. Ekonomikas ministrijas uzdevumā vārdnīcu izstrādājuši MBA Kristīne Bērziņa, MBA Gundars Bērziņš u. c. Vārdnīcas zin. un lit. red. Mg. philol. Iveta Pūtele, Mg. philol. Anīta Ščucka u. c. Rīga: Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, 2008, 460.

Vācu-latviešu vārdnīca: ap 10 000 vārdu. Deutsch-lettisches Wörterbuch: etwa 10 000 Stichwörter. Sast. Larisa Vjaterē. Rīga: Avots, 2008, 640.

Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Zinātnisko rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 444.

Valodas aktualitātes. Red. Dīte Liepa. Rīga: Madonas poligrāfists, 2008, 48.

Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Rec. Rūta Augstkalne. Krājumu tehniski sagatavojusi Dr. philol. Dzintra Šulce. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 104.

Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Red. Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābāne. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 360.

Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: Vīneta Ernstsone, Dzintra Hirša, Daiga Joma, Gunta Kļava, Dīte Liepa, Kristīne Motivāne, Jānis Valdmanis. Atb. par izdevumu Daiga Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra, 2008, 397.

Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Vārds gramatikā un stilistikā. Red. kol. Vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 324.

Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. Vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 324.

Vecvags Māris: Sengrieķu-latviešu īpašvārdu vārdnīca: vairāk nekā 11 000 šķirkļu. 2., papild. izd. Rīga: Filozofijas un socioloģijas institūts, 2008, 508 + [5].

Vienā valodā. In one language. Parler une langue. Valsts valodas aģentūra. CD. 2008.

Zviedru-latviešu vārdnīca: ap 10 000 vārdu. Svensk-lettisk ordbok: ca 10 000 ord. Sast. Maira Krūma. Rīga: Avots, 2008, 640.

Raksti

Aicina izstrādāt rīcības plānu latgaliešu rakstu valodas saglabāšanai. [Par LR IZM aktivitātēm latgaliešu rakstu valodas saglabāšanā.] – Latgales Laiks, 2008, 1. febr., Nr. 9 (1844), 4.

Aigare Sandra: Rucavas tradīcijas mūsdienās. – Rucavā, tur Pārupē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 39–92.

Александровска Мария: Мифологический концепт в языке русского и латышского фольклора. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 187–193.

Александровска Мария: Специфика языка фольклора как формы языка и речи. – Zinātnisko rakstu krājums. Littera scripta. 6. sēj. Rīga: LU, 2008, 154–160.

Александровска Мария: Фольклорные сюжеты в интерпретации русских писателей (на материале газет «Сегодня» и «Сегодня вечером», 1922–1933 г.). – Сборник статей молодых филологов. Tartu: Tartu Ülikool, 2008, 5.

Andronova Everita: Latviešu valoda Sanktpēterburgas Valsts Universitātē. – Tagad, 2008, Nr. 2, 62–64.

Andronova Everita: 1998.–2007. gada devums latviešu valodas 16.–17. gs. tekstu izpētē. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 6–7.

Andronova Everita, Andronovs Aleksejs, Leikuma Lidija: «Mozī draugi Sibīrijā» (Tomska, 1918) – pirmā ābece Sibīrijas latgaliešiem un Krievijas latgaliešu valodas korpuss. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna StafECKa, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 3–6.

Andronova Everita, Siliņa-Piņķe Renāte, Trumpa Anta, Vanags Pēteris: Latviešu valodas vēsturiskās vārdnīcas (16.–18. gs.) projekts: pirmā posma rezultāti un turpmākie uzdevumi. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 74–89.

Андронов Алексей Викторович: Ещё раз о морфологической сегментации глагольных и именных словоформ в современных балтийских языках. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 5.

Андронов Алексей Викторович: Латгальский литературный язык в свете глотохронологии. – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referātu tezis. Redakcejis koleģeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 3.

Andronovs Aleksejs, Leikuma Lidija: Latviešu valodas izlokšņu transkripcijas kopšanas jautājumi. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 107–116.

Andronovs Aleksejs, Leikuma Lidija: Sīkās rakstu zīmes: to forma, nosaukumi un lietošana. – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferences programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bondā, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 5–8.

Andronovs Aleksejs, Trumpa Anta: J. Endzelīna gramatikas fonētikas nodaļas rādītāju sastādīšanas jautājumi. – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga,

2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferences programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 8–10.

Anspoka Zenta: Daži latviešu valodas mācību satura kultūrvides komponenta nodrošināšanas aspekti 1.–4. klasē. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 168–179.

Anspoka Zenta, Siliņa-Jašukēviča Gunta: Some aspects of ensuring socio-cultural competence of the student in the content of Latvian language. – SIGNUM TEMPORIS. Pedagogy&Psychology. Vol.1., No. 1, March. Rīga: RTTEMA, 2008, 18–27.

Антоненко Оксана: Чем Латвия удивила научный мир. Определены самые значимые достижения наших ученых за 2007 год. – Телеграф, 2008, 18 февраля, Н. 33 (1577), 1; 4.

Apinis Raimonds: Latviešu nozaru terminoloģijas vārdnīcas gadsimta garumā. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmika Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna StafECKa, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 6–7.

Apinis Raimonds: The development of the Latvian language and terminology in the context of the EU legal translations. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 332–345.

Auziņa Ilze: Automatizēta grafēmu un fonēmu atbilstību noteikšana latviešu valodas tekstos: problēmas un risinājumi. – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferences programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 11–12.

Auziņa Ilze: Zilbju robeža trīsliedzskāņu savienojumos. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня

2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 9–10.

Balama Vita, Žogla Irēna: Intercultural communication as a component of international managers education. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. profesors Jānis Sīlis, Dr. philol. docente Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 275–285.

Baldunčiks Juris: Latviešu valodniecības terminoloģijas attīstība 19. gadsimtā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 23–35.

Baldunčiks Juris: Piezīmes uz «Latviešu etimoloģijas vārdnīcas» maļām. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 7–18.

Baldunčiks Juris: Terminoloģiskie mutanti mūsdienu latviešu valodā. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 26–37.

Baldunčiks Juris, Ločmele Gunta: Advertisements as witnesses of development of the Latvian language. – Nova Miscellanea Historiae Scientiarum Baltica – 50. Abstracts and Programme of the 23rd International Baltic Conference on the History of Science: (Riga, 9–10 October, 2008). Riga: RTU Publishing House, 2008, 100–101.

Balode Laimute: Baltic mythologems in the hydronyms of Latvia and Lithuania. – Perspectives of Baltic Philology. Edited by Jowita Niewulis-Grablunas, Justyna Prusinowska, Ewa Stryczyńska-Hodyl. Poznań: Rys@ Authors, 2008, 21–40.

Balode Laimute: Baltu valodu studijas un problēmas Somijas universitātēs. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 104–114.

Balode Laimute: Dievs un Velns Latvijas un Lietuvas toponīmijā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga:

Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 252–266.

Balode Laimute: Dvikalbystē Latvijoje: kas pasikeitē? – Internationale Conference «Native Language Policy: School, Society, State», 19.–20. september 2008. Vilnius: Modern Didactics Center, 2008, 41–42.

Balode Laimute: Livonian – the less spoken indigenous language in Latvia and its toponymical heritage. – 23th International Congress of Onomastic Sciences. Abstracts. Congress Guide. York University Toronto, Canada. August 17–22, 2008. York: York University, 2008, 18.

Balode Laimute: Once again on some potential Finno-Ugrisms in Latvia. – Slavica Helsingiensia, 32. Topics on the Ethnic, Linguistic and Cultural Making of the Russian North. Ed. by Juhani Nuorluoto. Helsinki: Helsinki University Press, 2007, 52–63.

Balode Laimute: The historical dimension of toponyms in Latvian onomastic dictionaries. – Proceedings of the 21st International Congress of Onomastic Sciences (Uppsala 19–24 August 2002), Vol. 4. Ed. by Eva Brylla, Mats Wahlberg. Institut för språk och folkminnen. Uppsala: Institute for Språk och Folkminnen, 2008, 11–16.

Balode Laimute: Varas atspulgs Latvijas vietvārdos. – Latvijas Universitātes Raksti. 728. sējums. Valodniecība: Latvistika. Linguistics. Latvian Studies. Galv. red. Andrejs Veisbergs, atb. red. Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 7–16.

Balode Laimute, Bušs Ojārs: Latvijas urbanonīmija 20. gadsimtā: daži semantiski, sociolingvistiski un psiholingvistiski aspekti. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 75–87.

Balode Laimute, Bušs Ojārs: On Latvian toponyms of Finno-Ugrian origin. – Onomastica Uralica. Borrowing of Place Names in the Uralian Languages. Ed. by R.L. Pitkänen, J. Saarikivi. Supported by the Hungarian Scientific Research Fund (OTKA Grant T 042919) Debrecen–Helsinki, 2007, 27–44.

Balode Laimute, Hirša Dzintra: On several names of Latvian inhabited places. – Балто–славянские этимологические исследования. Москва: Языки славянской культуры, 2008, 98–118.

Balodis Pauls: Amatu un profesiju semantikas personvārdi. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 267–277.

Balodis Pauls: Floras semantikas personvārdi latviešu valodā un kai-
miņtautu valodās. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhro-
nija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres
starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andro-
novs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafecka, Anta
Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas insti-
tūts, 2008, 8–10.

Balodis Pauls: Personal names of Livonian origin in Latvia: Past and
present. – 23th International Congress of Onomastic Sciences. Abstracts. Con-
gress Guide. York University Toronto, Canada. August 17–22, 2008. York:
York University, 2008, 18.

Baltiņa Maija: Kultūras kontaktu nozīme Bībeles teksta tulkojumos.
Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture,
mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas
Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris
Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red.
Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 11–23.

Baltiņa Maija: Kultūru kontakti tulkojumzinātnes un tulkošanas prakses
sākumposmā. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un dia-
hronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās
zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs,
Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafecka, Anta Trumpa, Edmunds
Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 10–11.

Baltiņa Maija: Vārti uz vārdiem. [Valodnieces pārdomas par jaunu vār-
du darināšanu latviešu valodā.] – Diena, 2008, 11. marts, Nr. 60 (5102), 19.;
Diena, 2008, 23. aprīlis, Nr. 95 (5137), 18.

Baltiņš Māris: Bībeles tulkojuma vieta latviešu valodas attīstībā: pagāt-
ne un tagadne. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi:
teorija, vēsture, mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts
valodas komisijas Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. ha-
bil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Vald-
manis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 24–39.

Baltiņš Māris: Daži konceptuāli latviešu terminoloģijas vēstures jautā-
jumi. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahro-
nija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās
zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs,
Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafecka, Anta Trumpa, Edmunds
Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 11–14.

Baltiņš Māris: Daži latviešu terminoloģijas saskaņošanas centieni līdz 1918. gadam. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 10–11.

Baltiņš Māris: German, Russian, English – their impact on Latvian terminology: similarities and discrepancies. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 325–330.

Baltiņš Māris: Iespiesto terminoloģisko resursu veidi un to salīdzinošs raksturojums. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vadītāja Benita Lau mane. Liepāja: LiePA, 2008, 17–28.

Baltiņš Māris: Sabiedrības un veselības terminoloģijas vēsture un tulkošanas problēmas. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 103–112.

Baltiņš Māris: The process of term creation during the last fifteen years: the heritage of the past and the prospect of the future. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 294–331.

Baltiņš Māris: Vadošās kontaktvalodas ietekme uz terminu sistēmu latviešu valodā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 65–75.

Bankava Baiba: Gli eponimi italiani nella lingua lettone. – Società Internazionale di Linguistica e Filologia Italiana IX Congresso Prospettive nello studio del lessico italiano. Firenze: Firenze University Press, 2008, 601–607.

Bankava Baiba: Grieķu un romiešu kultūra latviešu valodas eponīmijā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 328–335.

Baranova Ludmila, Romanova Irina: Translator and interpreter as experts in intercultural communication. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 286–294.

Bārziņš Guntis, Grūzītis Normunds, Nešpore Gunta: Metodes un rīki korpusa daudzdimensionālai anotēšanai: projekta «SemTi-Kamols» pieredze. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 12–14.

Beitiņa Maigone: Par kādu savdabīgu laika apstākļu palīgteikumu Lejaskurzemes izloksnēs. – Letonikas otrais kongress. Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana. Red. kom. vad. Ieva Ozola. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 5–17.

Beldava Regīna: Franciski par Latviju: īpašvārdu atveides jautājumi. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 318–327.

Beliaev Oleg: Révélation de l'identité sociale dans la communication en français. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 295–303.

Bergerová Hana: Überlegungen zum Einsatz von Horoskopen bei der Vermittlung von Phraseologismen im DaF-Unterricht bei jugendlichen Lernern. – Latvijas Universitātes Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. prof. Dr. habil. paed. Irēna Žogle. Rīga: Latvijas Universitāte, 182–188.

Berg-Olsen Sturla: On the productivity of dative constructions in modern Latvian. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 15.

Bernāne Līga: 1907. gada ortogrāfijas apspriede un tās lēmumu atspoguļojums O. Skrindas gramatikā. – 1. storptautyskuo latgalistikys konference: Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 5–6.

Bernota Ineta: Kulinārijas nozares latviskās terminoloģijas aizsākumi 18. gs. beigās. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 19–26.

Бернота Инета: Заимствования в первых поваренных книгах на латышском языке (1795, 1796). – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 16.

Bērziņa Gita: Monologs dialogā: sengrieķu filozofiskās prozas liecības. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 27–39.

Bērziņš Andris: Letonikas gads sākas Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolā. [Par bērnu val. īpatnību pētījumu valsts progr. «Letonika: pētījumi par valsts vēsturi, valodu un kultūru» apakšprojektā «Vecuma grupu valodas īpatnības Latvijā: lingvistiskais, sociālais un kultūras aspekts».] – Izglītība un Kultūra 2008, 17. janvāris, Nr. 2 (3063), 17.

Bērziņš Ansis Ataols, Grigorjevs Juris: Latviešu izloksnēs sastopamo fonēmu telpa. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura redaktori: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 140–154.

Bērziņš Uldis: Vai tad iespējams atdarināt dievišķo? – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sēj. Valsts valodas komisijas Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 65–75.

Bērzmārtiņa Jolanta: Ūdeņus apzīmējošās leksēmas un to semantiskās nianšes Tibulla elēģijās. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 40–46.

Biejutko Tatjana: From autobiography to life writing: Terminological implications of genre development. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 187–195.

Bišofa Linda: Videokurse und Videofilme beim Deutschspracherwerb im Kontext der Entwicklung der Schreibfertigkeit und der Sprechfertigkeit. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 196–208.

Bīte Aleksandrs: Mazais cinītis un lielais vezums jeb Uzmanību – partikula! – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 76–84.

Blinkena Aina: Mūsu novada valoda. – Auseklis, 2008, 6. sept., Nr. 102 (8479), 6.

Blinkena Aina: Pateicība latviešu valodniecības dižvīriem. [Par latviešu valodniekiem Kārli Mīlenbahu un Jāni Endzelīnu, par pieminēto izveides iecerī šiem valodniekiem.] – Latvijas Avīze, 2008, 17. jūnijs, Nr. 164 (3419), 14.

Blinkena Aina: The Latvian language at the turn of the centuries. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 7–8.

Blinkena Aina: The Latvian State language and the Latvian Language. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 8–12.

Blūmane Anda: Vai katram skolēnam pa iesaukai? – Letonikas otrais kongress. Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana. Redakcijas komitejas vadītāja Ieva Ozola. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 18–29.

Blumberga Ieva: Zur Präsenz des Verfassers in wissenschaftlichen Beiträgen. Explizite und implizite Markierungen. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 48–53.

Brēde Maija: Aizguvumi mūsdienu latviešu valodā izklaides materiālos. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 209–223.

Brēde Maija: Kāč jaukums jeb Dažas izrunas īpatnības. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 148–157.

Breņķe Ieva: Alvila Augstkalna dzīves gājums un personība. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 219–233.

Breņķe Ieva: Valodas krātuves vadītājs Alvils Augstkalns rūpēs par latviešu valodas kultūru. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 243–251.

Brizna Ilga: Funktionale und übersetzungsrelevante Aspekte der Wortfolge im Deutschen und Lettischen. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābāne. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 113–122.

Brizna Ilga: Latviešu valodas divdabju un divdabju teicienu ekvivalenti vācu valodā (2). – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 224–232.

Brīvere Inese: Valodas lietošanas diskriminācija un stereotipi. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 53–60.

Blumberga Renāte: Garīgās literatūras izdevumi lībiešu valodā. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienų prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 85–95.

Bušmane Brigita: Dundagas izloknes parādību atspoguļojums Ernesta Dinsberga darbos. – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferences programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 12–13.

Bušmane Brigita: Dundagas izloksnes parādību atspoguļojums Ernesta Dinsberga darbos. – Baltu filoloģija 2008, Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 19–31.

Bušmane Brigita: Fonētiskā transkripcija S. Dravniece pierakstītajos Dundagas izloksnes tekstos. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 117–126.

Bušmane Brigita: Leksēmas *aita* un *avs* latviešu valodā. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 47–62.

Bušmane Brigita: Mārcienas izloksnei veltīta grāmata. [Par M. Strautiņas gr. «Mārcienas izloksne».] – Mārcienas Ziņas, 2008, janvārī, Nr. 1 (153), 2–3.

Bušmane Brigita: Salikteņi Dundagas izloksnē. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 47–58.

Bušmane Brigita: Sofijas Dravnieces devums Dundagas kultūrvēstures izziņāšanai. – Kultūrvēstures avoti un Latvijas piekraste rakstu krājums. Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Akadēmiskā bibliotēka. Sast., red. un papild. Saulvedis Cimermanis, atb. red. Arno Jundze. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmijas vēstis, 2008, 148–164.

Bušs Ojārs: Ģermāņu cilmes barbarismi 21. gadsimtā. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 150–156.

Bušs Ojārs: Īpašvārdi kā problēma valodas politikā. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 92–96.

Bušs Ojārs: Once again about the theoretical aspects of the difference between Exonyms and Endonyms. – 23th International Congress of Onomastic Sciences. Abstracts. Congress Guide. York University Toronto, Canada. August 17–22, 2008. York: York University, 2008, 20.

Bušs Ojārs: Onomastu ceļi ved uz Romu. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 155–158.

Bušs Ojārs: Some semantic aspects of Onymization. – *Folia onomastica Croatica*, 16. Zagreb, 2007, 33–39.

Bušs Ojārs: Talants. [Apsveicam Ilgu Jansoni jubilejā.] – *Linguistica Lettica* 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 168–169.

Bušs Ojārs: Über die Homonymie, Polysemie und Synonymie von Eigennamen. – *Atti del XXII Congresso Internazionale di Scienze Onomastiche*. Pisa, 28 agosto–4 settembre 2005. I. Pissa: Edizione ETS, 2007, 429–435.

Bušs Ojārs: Vēlreiz par īpašvārdu skaidrojošās vārdnīcas sastādīšanas iespējamību. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna StafECKa, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 14–16.

Bušs Ojārs: Viena Latvijas ciemata (Bēnes) ielu nosaukumi valodnieciskajā skatījumā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigīta Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 278–285.

Bušs Ojārs: Vienos Latvijos gyvenvietēs (Bēnēs) gatvių pavadinimai onomastikos ir kalbos politikos požiūriu. – *Acta Humanitaria Universitatis Saulensis*. Mokslo darbai. T. 4 (2007). Ats. red. Bronius Maskuliūnas. Šiauliai: Šiaulių universiteto, 2008, 28–32.

Бушс Оярс: К изучению латышских – и не только латышских – прозвищ. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный ред. А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 16–17.

Bušs Ojārs, Siliņa-Piņķe Renāte: Iespaidi 23. Starptautiskajā onomastikas kongresā Toronto, Kanādā. – *Linguistica Lettica* 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 159–162.

Cauna Eduards: Dinamisku terminoloģijas resursu veidošana. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 99–105.

Cekula Zane, Gitendorfa Baiba: Village Names of Latgale and Līvu krasts in the Book, Villages of Latvia. Names, Geographical Location. – 23th International Congress of Onomastic Sciences. Abstracts. Congress Guide. York University Toronto, Canada. August 17–22, 2008. York: York University, 2008, 21.

Cibuļs Juris: Kā basku valodā sauc ganu? [Par Basku zemi un valodu mūsdienu Spānijā.] – Mājas Viesis, 2008, 14. marts, Nr. 74 (3329), 47.

Cibuļs Juris: Latgaliešu ābece – latgaliešu valodas gramatikas un pareizrakstības atspoguļotājas. – 1. starptautisko latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referātu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 7.

Cibuļs Juris: Latgaļu ābece gadsimtu gaitā. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstškola, 2008, 123–135.

Cibuļs Juris: Latgaļu ābece gadsimtu gaitā. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafecka, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 17–18.

Cibuļs Juris: No pārpratuma līdz atklājumam. [Par papuasū tautas valodas īpatnībām.] – Mājas Viesis, 2008, 4. aprīlis, Nr. 93 (3348), 47.

Cibuļs Juris: Pičančačara valodā skaita līdz trīs. [Par Austrālijas aboriģēnu kopienas kultūru un val. īpatnībām.] – Mājas Viesis, 2008, 12. septembris, Nr. 250 (3505), 47.

Cibuļs Juris: Sieviešu valoda. [Par val. diferenciāciju pēc dzimumiem un vecuma pasaules tautu kultūrā.] – Mājas Viesis, 2008, 18. jūlijs, Nr. 194 (3449), [47].

Cimdiņa Ausma: Kultūra un vara: mijiedarbība latviešu valodā, literatūrā un folklorā. [Saruna ar Ausmu Cimdiņu; pierakst. Andris Bērziņš.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 28. februāris, Nr. 8 (3070), 17.

Čakare Laila: Interpretācijas ietekme uz Vecās Derības tulkojumu – ja gramatika nesaskan ar mūsu priekšstatiem. – Tulkojums – kultūrvēsturisks

notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 103–110.

Čeirane Solveiga: Latviešu valodas balsīgo slēdžu apzīmēšana starptautiskās fonētiskās transkripcijas sistēmā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kolēģijas vadītāja Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 29–38.

Дайновича Наталия, Галушко Виктор: «Was bleibet aber, stiften die Dichter»: о поэзии как предмете лингво-философского исследования. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 194–200.

Dalbiņa Dace: Skolotājam arī pašam jāmacās visu mūžu. [Par mazākumtautību pedagogu valsts val. zināšanām; saruna ar Daci Dalbiņu un Vintu Vaivadi; pierakst. Dace Kokareviča.] – Latvijas Avīze, 2008, 25. augusts, Nr. 231 (3486), 16.

Daugaviete Anna: Pozicionālo divskaņu īpatnības baltu valodās (salīdzinot ar igauņu un lībiešu valodu). – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferences programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 14–15.

Daugaviete Anna: Secondary stress in Latvian compared to Lithuanian and Estonian. – Perspectives of Baltic Philology. Edited by Jowita Niewulis-Grablunas, Justyna Prusinowska, Ewa Stryczyńska-Hodyl. Poznań: Rys@ Authors, 2008, 41–48.

Даугавет Анна Дмитриевна: Верхнелатышский сдвиг гласных. – 1. starptautiskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 8.

Даугавет Анна Дмитриевна: Второстепенное ударение в латышских диалектах как отражение прибалтийско-финской изохронии стопы. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 20–21.

Диманте Ирина: Красота в контексте этимологии. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 18–27.

Dimiņš Dens: Islande vai Islande. [Par Latviešu val. ekspertu komisijas 2006. g. 21. marta sēdi par vietvārda pareizrakstību.] – Diena, 2008, 29. septembris, Nr. 227 (5269), 14.

Dorošenko Jeļena: Pragmatic aspects of meaning in the structure of dictionary entries: Tradition and innovations. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 39–49.

Druvieta Ina: Development and standardisation of the Latvian language. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 262–264.

Druvieta Ina: Language policy traditions in Latvia at the beginning of the 20th century. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 12–15.

Druvieta Ina: Latvian language status as an official language of the European Union. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 105–117.

Druvieta Ina: Latviešu valodas sociolingvistisko funkciju dinamika kontaktvalodu ietekmē. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 224–234.

Druviete Ina: Latvijas «ortogrāfijas karu» sociolingvistiskie aspekti. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 21–22.

Druviete Ina: Sociolingvistikas vēsture un perspektīvas pasaulē un Latvijā. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 5–20.

Druviete Ina: The Latvian language: Official language of the Republic of Latvia and the official language of the European Union. – Duisburg Arbeiten zur Sprache- und Kulturwissenschaft. Duisburg Papers on Research in Language and Culture. European and national Language Policies. Ed. G. Stickele. Frankfurt am Main: Peter Lang u.a., 2008, 14–23.

Druviete Ina: Valoda Prokrusta gultā? – Latvijas Avīze, 2008, 19. jūlijs, Nr. 195 (3450), 3.

Druviete Ina: «Valsts valodas likteni nedrīkst izšķirt viens ministrs». [Par valsts valodas politiku Latvijā.] – Latvijas Avīze, 2008, 19. novembris, Nr. 316 (3571), 6–7.

Druviete Ina, Hirša Dzintra: The State Language Law (1999) within the context of Latvia's language policy. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 55–78.

Druviete Ina, Strelēvica–Ošiņa Dace: Some aspects of the sociolinguistic situation in Latvia: Causes and effects. – Suvremena Lingvistika, godina 34, svezak 1. Zagreb: Hravatsko filološko drusko, 2008, 89–114.

Dubova Agnese: Politiskās leksikas viltusdraugi vācu un latviešu valodā. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna StafECKa, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 20.

Dukāte Aiga: Manipulation and quality of Translation. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Red.: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābāne. Ventpils: Ventpils Augstskola, LiePA, 2008, 123–133.

Dūmiņa Līvija: Jūs nemelojiet manā vietā, lūdzu. [Par pieteikumiem 2007. gada vārda, nevārda un spārnotā izteiciena titulam.] – Neatkarīgā Rīta Avīze, 2008, 10. janvāris, Nr. 8 (4996), 15.

Dundure Veronika, Žogota Anita, Slišāns Imants: Latgaliešu valodas, literatūras un kultūrvēstures skolotāju asociācijas darbība: paveiktais un turpmākie uzdevumi. – 1. starptautiskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejys universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejs i mokslu fakultate, 2008, 10–11.

Dzene Ilona: Dažas piezīmes par Sakstagala izlokšnes zilbes intonācijām. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstškola, 2008, 127–138.

Dzene Ilona: Franča Trasuna gramatikas «Latvišu Voļudas Gramatika del latgalīšim» raksturojums. – 1. starptautiskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejys universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejs i mokslu fakultate, 2008, 12–13.

Dzintere Daina, Augstkalne Dace: Lomu sarunas radošajās rotaļās (pirmsskolas vecumā). – RPIVA IV Starptautiskās zinātniskās konferences Teorija praksei mūsdienu sabiedrības izglītībā rakstu krājums. Zinātniskie raksti. Rīga: RPIVA, 83–90.

Eglīte Guna: Japāņu valodas skaņu kopu problemātiskie atveides gadījumi latviešu valodā. – Valodas aktualitātes. Red. Dite Liepa. Rīga: Madonas poligrāfists, 2008, 15–19.

Eglīte Pārsla: Latviešu valodas pratēju skaita pārmaiņas Latvijā kopš neatkarības atgūšanas. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstškola, 2008, 235–243.

Eiropas Valodu diena 2008. [Par Valsts valodas aģentūras rīkoto Eiropas Valodu dienu 26. septembrī, konkursu nolikumi.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 22. maijs, Nr. 20 (3081), 9.

Elksnīte Gita: Adjektīvīskās vārdkopas ar adverbu atkarīgajā komponentā G. Manceļa tekstos. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 59–75.

Elksnīte Gita: Netiešais pārvaldījums substantīvīskajās vārdkopās G. Manceļa darbos. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 113–124.

Elze Valija: Latviešu valoda Latvijā. [Diskusija ar prof. Inu Druvieti Zentas Mauriņas universitātē.] – Saskarsme, 2008, 6.–12. maijs, Nr. 19, 10.

Ernstsonne Vineta: Discomfort caused by language incompetence. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 236–241.

Ernstsonne Vineta: Dynamics of language proficiency and use in Latvia. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 186–187.

Ernstsonne Vineta: Effect of language proficiency on the language environment and choice of the language communication. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 247–254.

Ernstsonne Vineta: Evaluation of the endangerment to Latvian. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 255–258.

Ernstsonne Vineta: Evaluation of the significance of Latvian. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 229–231.

Ernstsonne Vineta: Factors influencing the positions and use of the Latvian language. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 244–247.

Ernstsonne Vineta: Language contacts and their interaction. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 258–261.

Ernstson Vineta: Language proficiency and the quality of life. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 199–202.

Ernstson Vineta: Language use and a change of language hierarchy in Latvia. Sociolinguistic poll data as an indicator of the processes of language hierarchy change in Latvia (1995–2004). – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 227–229.

Ernstson Vineta: Latvian language acquisition opportunities – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 215–219.

Ernstson Vineta: Latviešu mutvārdu runas korpusa leksikogrāfa un sociolingvīsta redzējums. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafēcka, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 20–21.

Ernstson Vineta: Latviešu valodas prasmes aktualitāte sociālās atstumtības riska grupām. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 254–265.

Ernstson Vineta: Latvijas valodas situācija un «Valsts valodas likums» 2007.–2008. gadā. – Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: V. Ernstson, Dz. Hirša, D. Joma, G. Kļava, D. Liepa, K. Motivāne, J. Valdmānis. Atb. par izdevumu D. Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra 2008, 118–147.

Ernstson Vineta: Motives for acquisition of other languages. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 219–224.

Ernstson Vineta: Motives for Latvian language acquisition. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 207–209.

Ernstsonne Vineta: Plans for language acquisition of Latvia's population. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 224–227.

Ernstsonne Vineta: Reasons for language acquisition and the practice. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 205–206.

Ernstsonne Vineta: Reasons why non-Latvians do not wish to acquire Latvian. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 209–214.

Ernstsonne Vineta: Satisfaction with the language environment. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 242–244.

Ernstsonne Vineta: Self-sufficiency of Latvian and Russian. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 233–236.

Ernstsonne Vineta: Sufficiency of Latvian language knowledge and skills. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 206–207.

Ernstsonne Vineta: The economic value of languages. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 203.

Ernstsonne Vineta: The striving of the population to acquire or improve language proficiency. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 203–205.

Ernstsonne Vineta: Valodas kopēju tradīciju turpinātājs. Iznācis populārzinātniskā rakstu krājuma «Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi» trešais numurs. – Latvijas Avīze, 2008, 30. jūnijs, Nr. 175 (3430), 6.

Ernstsonne Vineta, Joma Daiga: Language competition. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 157–161.

Ernstsonne Vineta, Joma Daiga: Language proficiency and language use. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 154–157.

Ernstsonne Vineta, Joma Daiga: Latvijas valodas situācija «Valsts valodas likuma» izstrādes laikā (1995–1999). – Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: V. Ernstsonne, Dz. Hirša, D. Joma, G. Kļava, D. Liepa, K. Motivāne, J. Valdmanis. Atb. par izdevumu D. Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra 2008, 21–29.

Ernstsonne Vineta, Joma Daiga: Native language. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 151–153.

Ernstsonne Vineta, Mežs Ilmārs: Language proficiency of the Latvian population. The official language – Latvian. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 187–195.

Ernstsonne Vineta, Mežs Ilmārs: Latvian language proficiency of non-Latvians: speaking, reading, writing. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 195–197.

Ernstsonne Vineta, Mežs Ilmārs: Russian language proficiency. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 198–199.

Ernštreits Valts: Ieskats lībiešu literārās valodas izveidē. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 111–118.

Felsbergs Valdis: Balķis Lačpleša mutē. [Par latv. val. pareizu izrunu.] – Dadsis, 2008, Nr. 6, 28–29.

Fennel Trevor G.: Recurring oddities in the Latvian–German Dictionary of Liborius Depkin. – Baltu filoloģija 2008, Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 33–40.

Fjodorova Marija: Code-Switching among young working people (aged 20–30) in the city of Daugavpils. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 219–226.

Freiberģa Inese: Pasaules ainas atspoguļojums bērnu literārajā jaunradē. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 146–159.

Freiberģa Inese: Vārda kā valodas vienības uztvere, izpratne un darināšana pirmsskolas vecumā. – RPIVA IV Starptautiskās zinātniskās konferences Teorija praksei mūsdienu sabiedrības izglītībā rakstu krājums. Zinātniskie raksti. Rīga: RPIVA, 2008, 97–103.

Gabrišs Mareks: Īzadedz par tīsisku Latveju! [Par latgaliešu val. ignorēšanu LR proklamēšanas 90. gadadienas pasākumiem velt. plakātos.] – Latvijas Avīze, 2008, 4. decembris, Nr. 331 (3586), 31.

Gaigala Austrā: Ina Druvieta (1958). – 100 Latvijas sievietes kultūrā un politikā. Sast. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 128–131.

Gintere Uļa: Kā apģērbt rucavnieci? – Rucavā, tur Pārūpē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Liepājas Pedagoģijas akadēmijas Kurzemes humanitārais institūts. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 24–38.

Gintere Uļa: Pa veci rucavnieki. – Rucavā, tur Pārūpē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Liepājas Pedagoģijas akadēmijas Kurzemes humanitārais institūts. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 7–23.

Gliwa Bernd: Gewässer- und Ortsnamen um Praviršulis, Litauen. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 76–83.

Gliwa Bernd: Litauisch šēivamedis, šēivq trinti, lettisch saiva, finnisch käävi. – Baltu filoloģija 2008, Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 41–60.

Gliwa Bernd: The etymological dictionary of Baltic plant names. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 11–17.

Gliwa Bernd, Stukonis Vaclovas: Etymologisches zu den Namen der Schwingel (Festuca spp). – Baltu filoloģija 2008, Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 61–72.

Gobiņa Signe: Vārdu secība vienlīdzīgu apzīmētāju rindā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 200–210.

Graudiņš Uldis: Bizness svarīgāks nekā valoda. Uzņēmējs, lai pārdotu savu produktu, runās pircēja valodā. – Latvijas Avīze, 2008, 8. aprīlis, Nr. 96 (3351), 2.

Grigorjevs Juris: Uztverei nozīmīgās eksplozīvo slēdzeņu akustiskās pazīmes. – Latvijas Universitātes Raksti. 728. sējums. Valodniecība: Latvistika. Linguistics. Latvian Studies. Galv. red. Andrejs Veisbergs, atb. red. Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 17–26.

Grigorjevs Juris, Markus Dace: Bērna valodas pētniecība valodas apguves kontekstā. – Tagad, 2008, Nr. 1, 5–12.

Grīnberga Iveta: Nekad nav par vēlu, tomēr – jo agrāk, jo labāk: agrīnas saskarsmes loma otrās valodas apgūvē. – Tagad, 2008, Nr. 1, 50–56.

Grīnhofa Daina: Valoda, valodiņa... [Par vārdu «viss tas» un «mīlēt» pareizu lietošanu.] – Ģimenei, 2008, Nr. 3/4, 52; Ģimenei, 2008, Nr. 5/6, 52.

Grudule Māra: Juris Bārs latviešu rakstniecības laukā. [Par Jura Bāra literāro mantojumu.] – Karogs, 2008, Nr. 7, 122–129.

Grudule Māra: Latvian Bible translator Johann Ernst Glück as a poet. – Perspectives of Baltic Philology. Edited by Jowita Niewulis-Grablunas, Justyna Prusinowska, Ewa Stryczyńska-Hodyl. Poznań: Rys@Authors, 2008, 49–59.

Grudule Māra: Šeitān iesākts, augšām pabeigts! Juris Bārs literatūrā. – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferences programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 16–17.

Grudule Māra: Vācemes putraini, vēžokļi un gaiļa paslavas. [Par valodnieku, mācītāju un dzejnieku Liboriju Depkinu (1652–1708).] – Karogs, 2008, Nr. 12, 156–163.

Gērmanis Andris, Krastiņa Ineta, Štrausa Ilze: Pilsētas, urbanizācija un urbānie elementi dažādos mācību priekšmetos vispārējā vidējā izglītībā un pamatizglītībā. – Latvijas Universitātes 66. zinātniskā konference. Ģeogrāfija. Ģeoloģija. Vides zinātne. Referātu tēzes. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 60–62.

Gērmanis Andris, Štrausa Ilze: Tukšās telpas problēma laukos: Ukru pagasta piemērs. – Cilvēks un vide. 7. starptautiskās zinātniski metodiskās konferences «Cilvēks un vide» rakstu krājums. Sast. L. Karule. Liepāja: LiePA, 2008, 36–42.

Gibiete Lāsma: Kas ungārus vieno ar latviešiem? [Par latviešu val. apguves iespējām Ungārijā.] – Helikons, 2008, septembris, Nr. 2, 107–108.

Hermanis Voldemārs: Latviešu valoda Ziemeļvidzemes klēpī. [LZA izbraukuma sēde Valkā, kas veltīta S. Raģes un E. Kagaines piemiņai.] – Neatkarīgā Rīta Avīze, 2008, 11. novembris, Nr. 264 (5252), 15.

Hirša Dzintra: Certification of the official language proficiency. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 99–104.

Hirša Dzintra: Institutions responsible for the language policy. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 80–98.

Hirša Dzintra: Kam «cunami», kam valsts valoda. – Latvijas Avīze, 2008, 18. jūlijā, Nr. 193 (3448), 3.

Hirša Dzintra: Latvijas valodas politika pēc Valsts valodas likuma pieņemšanas: sociolingvistiskais aspekts. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 49–50.

Hirša Dzintra: Latvijas vietvārdi reformu valgos. [Par likuma normu iespējamo apdraudējumu vietvārdiem Latvijā.] – Latvijas Avīze, 2008, 13. oktobris, Nr. 280 (3535), 16.

Hirša Dzintra: Lielo burtu lietošana un dažas citas nosaukumu veidošanas grūtības: teorija un prakse. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 306–317.

Hirša Dzintra: Par dažiem Latvijas pilsētu nosaukumiem I (Bauska un Brocēni). – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafeca, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 21–27.

Hirša Dzintra: Pēc divdesmit gadiem. [Par Latvijas Radošo savienību plēnuma (1988. g. 1. jūn.–2. jūn.) 20. gadadienai velt. simpoziju «Kultūra un kultūrpretestība PSRS okupētajā Latvijā» Rīgas Latviešu biedrībā.] – Kultūras Forums, 2008, 25. jūlijs–1. augusts, Nr. 28 (316), [1].

Hirša Dzintra: Starptautisko institūciju ieteikumi valodas politikai Latvijā – sabiedrību integrējošs vai dezintegrējošs faktors. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 50–57.

Hirša Dzintra: Valodas politika Latvijā no 1918. līdz 1940. gadam. – Skolotājs, 2008, Nr. 6, 33–38.

Hirša Dzintra, Druviete Ina: Valodu likumu nozīme etnosa un valsts identitātes nodrošināšanā. – Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: V. Ernstsone, Dz. Hirša, D. Joma, G. Kļava, D. Liepa, K. Motivāne, J. Valdmanis. Atb. par izdevumu D. Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra 2008, 11–20.

Hirša Dzintra, Joma Daiga, Druviete Ina: Valsts valodas likuma izstrādes motivācija un pieņemšanas process. – Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: V. Ernstsone, Dz. Hirša, D. Joma, G. Kļava, D. Liepa, K. Motivāne, J. Valdmanis. Atb. par izdevumu D. Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra 2008, 54–68.

Hirša Dzintra, Joma Daiga, Kļava Gunta, Motivāne Kristīne: Pārmaiņas nozīmīgās valsts valodas lietojuma jomās pēc «Valsts valodas likuma» pieņemšanas. – Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: V. Ernstsone, Dz. Hirša, D. Joma, G. Kļava, D. Liepa, K. Motivāne, J. Valdmanis. Atb. par izdevumu D. Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra 2008, 161–175.

Hirša Dzintra, Joma Daiga, Kļava Gunta, Valdmanis Jānis: Valsts valodas politikas institucionālais un juridiskais nodrošinājums. – Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: V. Ernstsone, Dz. Hirša, D. Joma, G. Kļava, D. Liepa, K. Motivāne, J. Valdmanis. Atb. par izdevumu D. Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra, 2008, 40–53.

Hirša Dzintra, Joma Daiga, Motivāne Kristīne: Priekšlikumi «Valsts valodas likuma» aktualizācijai: iespējamie ieguvumi un zaudējumi. – Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: V. Ernstsone, Dz. Hirša, D. Joma, G. Kļava, D. Liepa, K. Motivāne, J. Valdmanis. Atb. par izdevumu D. Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra, 2008, 176–197.

Hirša Dzintra, Kļava Gunta: Diskusijas par Latvijas valsts politiku «Valsts valodas likuma» izstrādes kontekstā. – Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: V. Ernstsone, Dz. Hirša, D. Joma, G. Kļava, D. Liepa, K. Motivāne, J. Valdmanis. Atb. par izdevumu D. Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra, 2008, 69–95.

Hirša Dzintra, Veisbergs Andrejs: Language situation in the 1960s–1980s and the Language Law of the Latvian Soviet Socialist Republic. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 37–54.

Iannàccaro Gabriele, Dell'Aquila Vittorio: Языки восточной Латвии: методологические вопросы. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi: starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 5–31.

Ieviņa Ilva: LVAVA. [Par Latviešu valodas apguves valsts aģentūras konferenci «Valoda darbībai un sadarbībai».] – Tagad, 2008, Nr. 1, 60.

Игнатъева Ларуса: Юмористические высказывания в радиорекламе: стилистический аспект. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 331–337.

Ikere Zaiga: Meaning theories and meaning interpretation. – Daugavpils Universitāte. Humanitāro zinātņu vēstnesis 2008, Nr. 13. Daugavpils: DPU, 2008, 71–81.

Ikere Zaiga: Word meaning constituents. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 338–344.

Indričāne Inese: Diskusija. «Latviešu valodas akadēmiskās gramatikas sagatvošana: problēmas un risinājumi». – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 349–351.

Indričāne Inese: Latviešu valodas nebalsīgo eksplozīvo slēdzeņu klasificēšani nepieciešamie minimālie akustiskie rādītāji. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 139–147.

Исаева Эльвира: Языковыковое представление эмотивных концептов в русском и латышском языках. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 233–240.

Ivulāne Baiba: Latviešu valodas darbības vārdu klasifikācija gramatizācijas aspektā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 233–242.

Izglītības un zinātnes ministre: tiekoties ar Pasaules brīvo latviešu apvienības vadību. [Par LR izglītības un zinātnes ministres Tatjanas Koķes tikšanos ar Pasaules brīvo latviešu apvienības priekšsēdi Mārtiņu Sausiņu un izglītības progr. vad. Dainu Grosu: sakarā ar latviešu val. mācīšanu ārzemēs dzīvojošajiem tautiešiem.] – Latvijas Vēstnesis, 2008, 14. februāris, Nr. 25 (3809), [1.], 36.

Janelsiņa-Priedīte Aija: Kāpēc daži nozīmīgi latviešu valodas vārdi vēl nav integrēti Latvijas sabiedrībā? [Par latv. val. vārdu semantikas jaut.] – Akadēmiskā Dzīve: zinātnei, tēvzemei. 45. rakstu krājums (2008), 3–7.

Jansone Ilga: Aina Blinkena (1929). – 100 Latvijas sievietes kultūrā un politikā. Sast. Ausma Cimdiņa, Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 86–89.

Jansone Ilga: Ceļš uz rakstības tradīciju maiņu: no gotiskā uz latīnisko. [Par latviešu val. ortogrāfijas vēsturi.] – Akadēmiskā Dzīve: zinātnei, tēvzemei. 45. rakstu krājums (2008), 59–67.

Jansone Ilga: Krieviņi un to atstātās pēdas Zemgalē. – Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs. Raksti V: Starptautiskās zinātniskās konferences «Zinātniskie lasījumi Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejā» materiāli. Jelgava: Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs, 2008, 47–57.

Jansone Ilga: Latgale and the Orthography Reform of 1908. – Daugavpils Universitāte. Humanitāro zinātņu vēstnesis 2008, Nr. 13. Daugavpils: DPU, 2008, 56–65.

Jansone Ilga: Lexemes ‘sala’ and ‘āres’ in Latvian Toponyms. – 23th International Congress of Onomastic Sciences. Abstracts. Congress Guide. York University Toronto, Canada. August 17–22, 2008. York: York University, 2008, 34.

Jansone Ilga: Nomination paradoxes: plant names motivated by animal names in the Baltic languages. – V tarptautinēs mokslinēs konferencijās «Pa-

saulio vaizdas kalboje» programma ir pranešimų santraukos. 2008 m. spalio 23–24 d., Šiauliai. Sudarytojas ir atsakomasis redaktorius Aloyzas Gudavičius. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2008, 32–34.

Jansone Ilga: Pareizrakstības reformas simtgade. – Letonikas otrais kongress. Rīga, 2007. gada 30.–31. oktobris. Plenārsēžu materiāli. Rīga: LZA, 2008, 36–56.

Jau trešais krājums. [Iznācis krājums «Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi» 3. numurs.] – Latvijas Avīze, 2008, 26. maijs, Nr. 142 (3397), 17.

Jezupova Marita: Frazeoloģijas termina un jēdziena izpratne latviešu valodniecībā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 231–235.

Joma Daiga: Institutional structures and their activity. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 79–80.

Joma Daiga: Latvijas iedzīvotāju attieksme pret Valsts valodas likumu. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 244–253.

Joma Daiga: Linguistic attitude of the residents of Latvia. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 161–172.

Joma Daiga: Lingvistiskās attieksmes paušana teksta netulkošanas gadījumā. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābāne. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 134–146.

Joma Daiga: Migration processes in Latvia. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 172–185.

Joma Daiga: Valoda kā politika numur viens. [Saruna ar Valsts val. komisijas vad. vietn. LU Latviešu val. institūta pētnieci Dr. philol. Daigu Jomu par valodas politiku; pierakst. Voldemārs Krustiņš, Ināra Mūrniece.] – Latvijas Avīze, 2008, 9. decembris, Nr. 336 (3591), 9.

Joma Daiga, Mežs Ilmārs: Ethno-demographic characteristics of population of Latvia. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 128–129.

Joma Daiga, Mežs Ilmārs: Language situation in Latvia. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 125–128.

Joma Daiga, Mežs Ilmārs: Present ethnic composition of the residents of Latvia. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 129–151.

Joma Daiga, Tēraudkalns Valdis: Priekšvārds. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 9–10.

Jonāne Egīta Tereze: Latgališu volūda vaira nastuov krystcelēs. [Apspriede par latgaļu val. pareizrakstību Rēzeknē.] – Latgales Laiks, 2008, 23. maijs, Nr. 39 (1874), 9.

Jundina Natalja: Fremdsprachiges Wortgut in «Die gerettete Zunge» von E. Canetti. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 345–352.

Jundina Natalja: Sprachspiele in der Werbung Valodas spēles reklāmā. – Latvijas Universitātes Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. prof. Dr. habil. paed. Irēna Žogle. Rīga: Latvijas Universitāte, 201–210.

Jurģīte Lilija: Daugavpils apriņķa Izvaltas pagasta vecticībnieku personvārdi Krievijas impērijas 1897. g. tautskaites materiālos. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 51–52.

Jūs jautājat – mēs atbildam. – Valodas aktualitātes. Red. Dite Liepa. Rīga: Madonas poligrāfists, 2008, 20–46.

Kalme Vilma: Gramatikas (nelokāmo vārdšķiru) terminu varianti. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 76–85.

Kalnača Andra: Atgriezeniskie lietvārdi un to paradigmas latviešu valodā. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 26–27.

Kalnača Andra: Dzimtes stilistiskās funkcijas latviešu sarunvalodā. – Latvijas Universitātes Raksti. 728. sējums. Valodniecība: Latvistika. Linguistics. Latvian Studies. Galv. red. Andrejs Veisbergs, atb. red. Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 28–34.

Kalnača Andra: Gramatizēšanās un reanalīzes attieksmes. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 250–258.

Kalnača Andra: Morfonoloģija. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 32–34.

Kalnača Andra: Nominatīva stilistiskās funkcijas prozas tekstos. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 92–103.

Kalnača Andra: Saliktās tagadnes lietojums mūsdienu latviešu valodā. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltneice. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 61–68.

Kalniņa Ieva: Lācis auzās un ēža cimdi. [Par vācu valodnieka Rainera Ekerta pētījumu «Latviešu tautasdziesmu valodas studijas (Studien zur Sprache der lettischen Volkslieder)» (Berlīne: Pētera Langa apg., 2007)] – Kultūras Forums, 2008, 6.–13. jūnijs, Nr. 21 (309), 9.

Kalve Anna: Kognitīvās zinātnes pienesums metaforas izziņai. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 247–259.

Kangro Ilze, Sokolova Valentīna, Li Valerija: Freies Sprechen als Ziel und Mittel des kommunikativen Fremdsprachenunterrichts. – LU Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. prof. Dr. habil. paed. Irēna Žogle. Rīga: Latvijas Universitāte, 169–181.

Kapiņa Kristīne, Laumane Benita: Rucavnieku uzvārdi (semantiskais aspekts). – Rucavā, tur Pārūpē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Liepājas Pedagoģijas akadēmijas Kurzemes humanitārais institūts. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 320–362.

Kā pareizi. [Nosaukums *pumpermiķelis*, tā pareizrakstība.] – Latvijas Avīze, 2008, 15. decembris, Nr. 342 (3597), 17.

Karalūns Sims: Vāciešu (die Deutschen) nosaukumi baltu un slāvu valodās. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 35–53.

Karapetjana Indra, Iljinska Larisa: Text-internal linguistic entities characteristic of the scientific discourse. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 66–77.

Kārkliņa Diāna: Eiropas Valodu dienas Rīgā. – Diena (Karjeras Diena), 2008, 22. novembris, Nr. 273 (5315), 3.

Kārkliņa Inta: Starp rītdienu un nākotni – šodiena. [Par tukšrunāšanu, paviršu valodas izteiksmi publiskajā telpā.] – Karogs, 2008, marts, Nr. 3, 4–7.

Kārkliņš Kristaps: Latviešu valodas vārdu krājums iegūst jaunas nokrāsas. [Par RLB Latviešu valodas attīstības kopas vērtētajiem spārnotajiem teicieniem un terminu tulkojumiem.] – Neatkarīgā Rīta Avīze, 2008, 28. janvāris, Nr. 23 (5011), 7.

Karpinska Laura: The problem of euivalence in English-Latvian dictionaries. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 78–87.

Kasīrers Ernsts: Valodas un mīta metafora. [Fragmenti no vācu filozofa grāmatas «Valoda un mīts»; no vācu valodas tulkojis Valdis Bisenieks.] – Kentaurs, 2008, aprīlis, Nr. 45, 26–36.

Kaukienē Audronē, Laučiūtē Jūratē: Šaknes **lem-* refleksai baltu ir slavju kalbose. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 84–94.

Kauliņa Anda: «Puskultūras» vai valodas personības veidošanās. – RPIVA 4. Starptautiskās zinātniskās konferences «Teorija praksei mūsdienī sabiedrības izglītībā» rakstu krājums. Referāti. Rīga: RPIVA, 2008, 452–465.

Kavalieris Alvis: Kropļota latviešu valoda internetā. [Par Valodas kvalitāti virtuālajā vidē stāsta LU docente Laura Tidriķe.] – Latvijas Avīze, 2008, 19. maijs, Nr. 135 (3390), 9.

Kaze Anita: The local Language. [Par latviešu val. pirmsākumiem, val. stāvokli šodien.] – Rīga Now!, 2008, maijs, Nr. 54, 14–16.

Kezika Marina: Neue Trends in der deutschen Jugendsprache. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 260–266.

Kiseļūnaite Daļa: Kuršu kāpu kursenieku etnonīmi: vēsturiskie, politiskie un sociālie aspekti. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 24–34.

Klampe Milda: Bībeles valodas stilistika no Manceļa līdz mūsdienī tulkojumam. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienī prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 119–142.

Klepikova Jeļena: Routineformeln als unentbehrliches Mittel menschlicher Kommunikation. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 353–359.

Kļavinska Antra: Etnolingvistiskā situācija Krāslavas rajona Indras pagastā. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 267–273.

Kļavinska Antra: Etnonīmi latgaliešu folklorā. – 1. storptautyskuo latgalistyskuo konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejys universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 17–18.

Kļavinska Antra: Polietniskums un daudzvalodība Latgalē. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sastādītāja Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 43–52.

Кļавинска Антра: Функциональность этнонимов в латгальских паремиях. – Filologija, 2008 (13). Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2008, 174–183.

Kļaviņa Sarma: Anna Ābele (1881–1975). – 100 Latvijas sievietes kultūrā un politikā. Sast. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 48–53.

Kļaviņa Sarma: Beginning of latvian linguistics (middle of the 19th century – 1930ies). – Nova Miscellanea Historiae Scientiarum Baltica – 50. Abstracts and Programme of the 23rd International Baltic Conference on the History of Science. Rīga, 9–10 October, 2008. Rīga: RTU Publishing House, 2008, 92–93.

Kļaviņa Sarma: Dr. Juris Bārs – latviešu valodas skaņu pētnieks un mūsdienu rakstības pionieris. – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferences programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 17–18.

Kļaviņa Sarma: Edīte Hauzenberga-Šturma (1901–1983). – 100 Latvijas sievietes kultūrā un politikā. Sast. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 166–171.

Kļaviņa Sarma: Jāņa Endzelīna akadēmiskās biogrāfijas mazzināma lappuse: Sanktpēterburga, 1907. – Latvijas Universitātes Raksti. 728. sējums. Valodniecība: Latvistika. Linguistics. Latvian Studies. Galv. red. Andrejs Veisbergs, atb. red. Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 35–42.

Kļaviņa Sarma: Kaspars Biezbārdis – pirmais, kas raksta par valodu zinātniski un latviski. – Latvijas Universitātes Raksti. 731. sējums. Literatūrzinātne, folkloristika, māksla. Krājumam «Tā neredzīga Indriķa dziesmas» (1806) – 200 gadi. Jura Alunāna krājumam «Dziesmiņas» (1856) – 150 gadi. Galv. red. Ausma Cimdiņa. Krājuma sast.: Dr. philol., asoc. prof. Ieva Kalniņa, Dr. philol., prof. Māra Grudule. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 77–85.

Kļaviņa Sarma: Nevardarbīgā pretošanās PSRS valodu politikai Latvijā: 1988. un 1989. gads dokumentos un atmiņās. – Nevardarbīgās pretošanās loma Latvijas neatkarības atjaunošanā. Letonikas otrā kongresa sekcijas materiāli. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2008, 147–170.

Kļaviņa Sarma: Pa gandrīz izzudušām pēdām: dakteris Juris Bārs – pirmais latvietis dzimtās valodas pētnieks un mūsdienu rakstības pionieris. – *Karogs*, 2008, Nr. 7, 112–121.

Kļaviņa Sarma: Par jēdzienu *valodas attīstība un pārmaiņas valodā* izpratni. Ieskats Eiropas valodniecības teorētiskās domas mantojumā. – Akadēmiskā Dzīve: zinātnei, tēvzemei. 45. rakstu krājums (2008), 54–58.

Kļaviņa Sarma: Sanktpēterburgas arhīvi – latviešu valodniecības vēstures izpētei. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 29–30.

Kokareviča Dace: Arī viesstrādniekiem jāprot valsts valoda. – *Latvijas Avīze*, 2008, 30. jūnijs, Nr. 175 (3430), 6.

Kokareviča Dace: Jākopj labas pašapziņas spīts. [SKDS pētījums par iedzīvotāju attieksmi pret valsts valodu.] – *Latvijas Avīze*, 2008, 26. maijs, Nr. 142 (3397), 17.

Kokareviča Dace: Jaunums – «Citvalodu personvārdu atveides vārdnīca». [Par «Tildes» izstrādāto vārdnīcu.] – *Latvijas Avīze*, 2008, 15. decembris, Nr. 342 (3597), 17.

Kokareviča Dace: Lai veicas latviešu valodas studentiem ārvalstu augstskolās. [Valsts valodas aģentūras organizēts seminārs «Latviešu valodas kā svešvalodas apguve Eiropas valstīs: situācijas apzināšana.»] – *Latvijas Avīze*, 2008, 28. janvāris, Nr. 27 (3282), 8.

Kokareviča Dace: Par latviešu valodu lasīs visā Eiropā. [Par grāmatas «Brea-out of Latvian» jeb «Latviešu valodas izlaušanās» atvēršanas svētkiem.] – *Latvijas Avīze*, 2008, 23. decembris, Nr. 350 (3605), 5.

Kokareviča Dace: Reklāma un maģiskā ietekmēšana. [Par semināru «Valoda un reklāma.»] – *Latvijas Avīze*, 2008, 10. novembris, Nr. 308 (3563), 18.

Kokareviča Dace: Uz valodas stundām ar prieku. – *Latvijas Avīze*, 2008, 15. decembris, Nr. 342 (3597), 17.

Kokareviča Dace: Vai viesstrādnieks grib mācīties valsts valodu? – Latvijas Avīze, 2008, 27. oktobris, Nr. 294 (3549), 16.

Kokareviča Dace: Valodas prasme atbilstīgi likumam. [Par Valsts valodas lietošanu policijā.] – Latvijas Avīze, 2008, 11. augusts, Nr. 217 (3472), 16.

Kokareviča Dace: «Vēlos runāt brīvi, pareizi un skaisti». [LVAVA organizē grupas latviešu valodas apguvei.] – Latvijas Avīze, 2008, 12. maijs, Nr. 128 (3383), 16.

Kokareviča Dace: Vērtīgs pētījums un dokumentu krājums. [Svinīgi atvērts izdevums «Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte».] – Latvijas Avīze, 2008, 27. oktobris, Nr. 294 (3549), 16.

Kokins Ralfs: Jautājums par sākotnējo Jaunās Derības tekstu. Pētīšanas metodes. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 143–155.

Koķe Tatjana: «Tagad» jautā izglītības un zinātnes ministrei Tatjanai Koķei. [Par valodas politiku Latvijā; pierakst. Arvils Šalme.] – Tagad, 2008, Nr. 1, 2–4.

Konsultācijas. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 24–30.

Kramiņa Ingrīda: Developing intercultural communicative competence. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 304–315.

Kramiņa Ingrīda: Pragmatic aspects of word study in creative language acquisition. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 88–97.

Kraštinš Valdis: Vispārīzglītojošās skolas uzdevumi izglītojošās vides veidošanā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 180–188.

Krauze Marciana: Jaunais vārds ļauj normāli dzīvot. [Saruna ar TM Dzimtsarakstu departementa direktori Āriju Iklāvu.] – Latvijas Avīze, 2008, 5. aprīlis, Nr. 94 (3349), 19.

Kropļota latviešu valoda internetā. [Konference «Uzmanību! Runā jau-nieši!».] – Latvijas Avīze, 2008, 19. maijs, Nr. 135 (3390), 9.

Krustiņš Voldemārs: Cieņu valsts valodai, kas tai pienākas: nacionāli konservatīvs skats uz lietas būtību. – Latvijas Avīze, 2008, 7. maijs, Nr. 123 (3378), 3.

Krustiņš Voldemārs: Kam pieder valoda, tam pieder valsts. [Par valsts va-lodas lietošanu Latvijā.] – Latvijas Avīze, 2008, 15. aprīlis, Nr. 103 (3358), 3.

Krustiņš Voldemārs: Ministrprezidents valodu laivā. [Sakarā ar LR Mi-nistru prezidenta Ivara Godmaņa izteikumiem par valsts valodas lietošanu Latvijā.] – Latvijas Avīze, 2008, 18. jūnijs, Nr. 165 (3420), 3.

Krustiņš Voldemārs: Negrābsties ap valsts valodu. [Valsts Prezidents uzdevis Tieslietu ministrijai un IZM noskaidrot valodas stāvokli.] – Latvijas Avīze, 2008, 22. aprīlis, Nr. 110 (3365), 3.

Kūla Māris: Briseles kāposta piezīmes. [Par angļu valodas ietekmi uz latviešu valodas attīstību.] – Diena, 2008, 2. janvāris, Nr. 1 (5043), 15.

Kūla Māris: Briseles kāposta piezīmes. [Par pārprasto labskanību lat-viešu valodā un tulkojumus no angļu valodas.] – Diena, 2008, 28. janvāris, Nr. 23 (5065), 15.

Kūlis Ēriks: Da jebkas, bet mēs rullēsīm ķīpa pa latviski. [Par sveš-valodu elementiem latviešu valodā.] – Kurzemes Vārds, 2008, 30. janvāris, Nr. 25, 2.

Kuplā Ieva: Emociju verbu semantikas klasifikācijas iespējas latviešu valodā. – Res Humanitariae II. Klaipēda: Klaipēdos universiteto leidykla, 2007, 60–69.

Kuplā Ieva: Latviešu valodas verba *nest* daudznozīmība prototiskā skatī-jumā. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 30–31.

Kuplā Ieva: Verbu ar nozīmi ‘dusmoties’ semantika latviešu valodā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas insti-tūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 236–242.

Kursīte Janīna: Latgaliskais latviskums. [Pārdomas par latgaliešu rakstu valodas lietošanu.] – Diena, 2008, 19. februāris, Nr. 42 (5084), 19.

Kursīte Janīna: Sauc mani par vilku vai lāci. [Par latviešu personvārdiem.] – Diena, 2008, 23. februāris, Nr. 46 (5088), 18.

Kursīte Janīna: Vārdu garša. [Par izzudušām paražām un vecvārdiem.] – Diena, 2008, 15. marts, Nr. 64 (5108), 18.

Kursītis Antons: Pārdevējus, frizierus un šoferus kontrolē visvairāk. [Par VVC Kontroles daļas darbu; pierakst. Klinta Ločmele.] – Komersanta Vēstnesis, 2008, 28. maijs, Nr. 22 (129), 15.; 18.

Kušķis Jānis: Krišjāņa Valdemāra noliktais terminš ir beidzies. [Saruna ar valodnieku sakarā ar izdoto grāmatu «Mūsu valoda»; pierakst. Mārtiņš Zelmenis, Gundega Vētra.] – Diena, 2008, 23. maijs, Nr. 119 (5161), Kultūras Diena, Nr. 20 (157), 4–5.

Kušķis Jānis: Par plato e, ē svešvārdos. – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferences programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 20–21.

Kušķis Jānis: Pārkrievošanās turpinās... [Par latviešu valodas saglabāšanu.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 29. maijs, Nr. 21 (3082), 2.

Кузнецов Анатолий: Лингвистические заметки: языковые контакты. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 41–47.

Kuzina Viktorija: Svešvārdu lietojums sākumskolas mācību grāmatās un bērnu valodā. – Latvijas Universitātes Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. prof. Dr. habil. paed. Irēna Žogle. Rīga: Latvijas Universitāte, 35–42.

Кузина Виктория: Лингвостатистическое исследование единиц морфологического уровня (на материале игр детей дошкольного возраста). – Proceedings of the 3rd International Conference: Nation and Language: Modern Aspects of Socio-Linguistic Development. Panevėžys: KTU Panevėžys Institute Centre of Language, 2008, 159–162.

Kvašīte Regīna: Latviešu tautasdziesmas lietuviski: valodnieciskais aspekts. – Latvijas Universitātes Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. prof. Dr. habil. paed. Irēna Žogle. Rīga: Latvijas Universitāte, 144–155.

Kvašīte Regīna: Par terminu *dialekts* un tā lietošanas specifiku. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadē-

miķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafecka, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 28–32.

Kvašīte Regīna: Par Zemgali lietuviski: vietvārdu atveide. – Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs. Raksti V: Starptautiskās zinātniskās konferences «Zinātniskie lasījumi Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejā» materiāli. Jelgava: Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs, 2008, 121–130.

Kvašīte Regīna: Terminu sinonīmija lietišķajos tekstos. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 86–98.

Kvašyte Regina: Asmenvardžiai romano *Life of Pi* lietuviškame vertime. – V tarptautinēs mokslinēs konferencijās: Pasaulio vaizdas kalboje: Programma ir pranešimų santraukos. 2008 m. spalio 23–24 d., Šiauliai. Sudarytojas ir atsakomasis redaktorius Aloyzas Gudavičius. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2008, 40–41.

Kvašytė Regina: Proper Names in Recent Lithuanian Translations of Canadian Authors. – 23th International Congress of Onomastic Sciences. Abstracts. Congress Guide. York University Toronto, Canada. August 17–22, 2008. York: York University, 2008, 38.

Kvašytė Regina: Tautini realijų pavadinimai lietuvių ir latvių kalbose. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 27–28.

Ķipure Jeļena: Zum Problem der Übersetzung der deutschen Textsorten. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 64–69.

Ķipure Jeļena: Zur Begriffsbestimmung der Sprachkompetenz der Deutschstudierenden. – Latvijas Universitātes Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. prof. Dr. habil. paed. Irēna Žogle. Rīga: Latvijas Universitāte, 156–168.

Labanauskienē Solvita: Lietuvių ir latvių terminologijos formavimasis XIX amžiuje. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 36–45.

Laganovska Daina: Valstij svarīgs katrs latvietis ārzemēs. [Par latviešu valodas mācīšanu tautiešu bērniem ārvalstīs.] – Latvijas Avīze, 2008, 28. janvāris, Nr. 27 (3282), 8.

Laiveniece Diāna: Gustavs Braže – pirmais latviešu rakstu darbu metodikas autors. – Letonikas otrais kongress. Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana. Red. kom. vad. Ieva Ozola. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 83–94.

Laiveniece Diāna: Par un ap prievārdu dēļ. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 69–79.

Laiveniece Diāna: Teksts kā valodas un valodas mācību kategorija. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafēcka, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 32–34.

Latkovska Maruta: Kas cīši svareigs jeb par «strausa politiku». [Par «Latgališu pareizraksteibys nūsacejumi» prezentāciju Rēzeknes Domē.] – Latvijas Avīze, 2008, 26. maijs, Nr. 142 (3397), 12.

Laučīūtē Jūratē Sofija: Baltiški afiksai Okos baseino (Rusija) hidronimioje. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafēcka, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 34–35.

Laugale Velga: Liepājas skolu nosaukumi (1920–1941): vēsturiskais un semantiskais aspekts. – Letonikas otrais kongress. Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana. Red. kom. vad. Ieva Ozola. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 95–105.

Laugale Velga: Par vārda izvēli ikdienas saziņā. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Liepājas Pedagoģijas akadēmija. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 38–45.

Laumane Benita: Piena vārdi. [Par valodnieces Brigitas Bušmanes monogrāfiju.] – Kultūras Forums, 2008, 14.–28. marts, Nr. 11 (299), 8.

Laumane Benita: Rucavas ciemu nosaukumi. – Rucavā, tur Pārūpē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Liepājas Pedagoģijas akadēmijas Kurzemes humanitārais institūts. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 293–319.

Laumane Benita: Rucavas izloksnes dzīvotspēja. – Rucavā, tur Pārūpē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Liepājas Pedagoģijas akadēmijas Kurzemes humanitārais institūts. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 363–378.

Laure Una: Pirmoreiz «iegrāmatoti» Krasnojarskas novada latvieši. [Par LU Baltu val. katedras asoc. prof., filoloģijas Dr. Lidijas Leikumas vadītājam ekspedīcijām uz Sibīriju un projektu «Krasnojarskas apgabala un Latgales latviešu valoda un kultūrvēsture: salīdzinošais aspekts» sakarā ar topošo izd. «Latviešu izlokšņu tekstu hrestomātija».] – Mājas Viesis, 2008, 4. aprīlis, Nr. 93 (3348), 14–15.

Lauze Linda: Atbildes uz vispārējiem jautājumiem latviešu sarunvalodas sintaksē. – Letonikas otrais kongress. Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana. Red. kom. vad. Ieva Ozola. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 106–118.

Lauze Linda: Par sasveicināšanos un atvadīšanos dažādās situācijās. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 5–12.

Lauze Linda: Vispārēji jautājumi latviešu sarunvalodas sintaksē. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafeca, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 36–37.

Lazdiņa Sanita: Latgalešu valodas loma Latvijas izglītībā: Latgales etnolingvistiskās situācijas izpētes dati. – 1. starptautiskuo latgalistisku konference: Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referātu tezis. Redakcejis koleģeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 19–20.

Lazdiņa Sanita: Latviešu valoda Latgales reģiona multikulturālajā vidē. – Tagad, 2008, Nr. 2, 60–61.

Lazdiņa Sanita: Otrās valodas apguves pētniecība latviešu valodniecības attīstības kontekstā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 201–211.

Lazdiņa Sanita: Valodas Latgalē: funkcionalitāte, attieksme, nākotnes perspektīvas. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sastādītāja Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 32–42.

Lazdiņa Sanita, Heiko F. Marten, Šuplinska Ilga: The Latgalina language in education. – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 20–21.

Lazdiņa Sanita, Pošeiko Solvita, Martens Heiko: Lingvistiskās ainavas metode – netradicionāls ceļš multilingvisma jautājumu izpētē un mācīšanā. – Tagad, 2008, Nr. 1, 43–49.

Leikuma Lidija: Izloksne Latvijas vietvārdos. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 80–94.

Leikuma Lidija: Latgalīšu raksteibys normiešona Padūmu Krīvejā. – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 21–22.

Leikuma Lidija: Norma un varianti mūsdienu latgaliešu pareizrakstībā. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 31–33.

Leikuma Lidija: Sibīrijas latgaliešu personvārdi laika griežos. – Latvijas Universitātes Raksti. 728. sējums. Valodniecība: Latvistika. Linguistics. Latvian Studies. Galv. red. Andrejs Veisbergs, atb. red. Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 43–80.

Lejasisaka I., Vancāne I.: Juridiskā tulkošana Latvijā Eiropas integrācijas kontekstā: tulkošanas un terminoloģijas centra prakse. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 147–157.

LETA: Aicina saglabāt valodas prasības. – Latvijas Avīze, 2008, 17. maijs, Nr. 134 (3389), 8.

LETA: Par Gada spārnotā teiciena titulu cīnīsies Šlesera «šodien es negribētu melot tiešā ēterā». – Izglītība un Kultūra, 2008, 10. janvāris, Nr. 1 (3063), 18.

LETA: Pārrunā latviešu valodas mācīšanas iespējas ārzemēs dzīvojošiem tautiešiem. [LR izglītības un zinātnes ministre Tatjana Koķe tiekas ar PBLA vadītāju.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 21. februāris, Nr. 7 (3069), 4.

Libeka Māra: Godmanis neļauj Koķei spēlēties ar valsts valodu. [Par LR Augst. izglītības likumprojekta precizēšanu saistībā ar valodas lietojumu augstskolās Latvijā.] – Latvijas Avīze, 2008, 4. jūnijs, Nr. 151 (3407), 1.; 4.

Libeka Māra: Valsts valoda – ministru upurjērs. [Par LR iekšlietu ministra priekšlikumiem groz. LR MK noteik. valsts val. zināšanu prasību jomā robežsargiem un ugunsdzēsējiem.] – Latvijas Avīze, 2008, 20. maijs, Nr. 136 (3391), 4.

Liberte Iveta: Latgļišu volūda – manas dzīves pievienotā vērtība. [Saruna ar Ilzi Spergu, Lidiju Leikumu.] – Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai, 2008, 8. decembris, Nr. 286 (5274), 18–19.

Līce Anda: Zobus tūrām, bet kā ar valodu? [Par latviešu valodas piesārņošanu ar krievu lamuvārdiem.] – Latvijas Avīze, 2008, 13. februāris, Nr. 43 (3298), 3.

Liepa Diāna: Pārskats par valodas un satura integrācijas pieeju un tās izmantošanu svešvalodu apguves procesā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Redakcijas kolēģijas vadītāja Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 98–111.

Liepa Dīte: Cīņa par valsts valodas statusa piešķiršanu latviešu valodai (1987–1989). – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 88–102.

Liepa Dite: 9. Saeimas vēlēšanu reklāmu atspoguļojums presē. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 280–295.

Liepa Dite: Latviešu valodai kā valsts valodai 20 gadi (valodai veltīto 1988. un 1998. gada publikāciju sociolingvistisks raksturojums). – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: A. Andronovs, O. Bušs, I. Jansone, D. Mikulēniene, A. Stafecka, A. Trumpa, E. Trumpa, L. Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 37–39.

Liepa Dite: Latvijas preses valodas sociolingvistiskais raksturojums Trešās atmodas laikā. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 58–77.

Liepa Dite: Latviski šo zivi sauc – piraija. – Latvijas Avīze, 2008, 11. augusts, Nr. 217 (3472), 16.

Liepa Dite: «Valsts valodas likuma» pieņemšanas procesa atspoguļojums laikrakstā «Latvijas Vēstnesis» (1993–1999). – Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: V. Ernstsone, Dz. Hirša, D. Joma, G. Kļava, D. Liepa, K. Motivāne, J. Valdmanis. Atb. par izdevumu D. Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra, 2008, 96–117.

Liepa Dite, Sjomkāne Ingrīda: Ar latviešu valodu sirdī un domās. [Sveicam Dr. philol. c. M. Stengrevicu.] – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 239–242.

Liepiņa Dace: Dynamics of the development of terminology in the area of the Administrative Spatial Reform and its subsequent translation in English. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 366–371.

Liepiņa Dace: Transformations of meaning in Latvian translations of terminology in English. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 112–118.

Liepiņa Valda: Svētdienas skoliņa Luksemburgas latviešu bērniem. – Latvijas Avīze, 2008, 10. novembris, Nr. 308 (3563), 18.

Liokumoviča Irina: Text linguistics research as a framework for ELT at tertiary level. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 119–128.

Lokmane Ilze: Darbības vārdu gramatizēšanās sastatāmā aspektā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 259–268.

Lokmane Ilze: Politikas valodas semantiskais aspekts. – Latvijas Universitātes Raksti. 728. sējums. Valodniecība: Latvistika. Linguistics. Latvian Studies. Galv. red. Andrejs Veisbergs, atb. red. Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 81–91.

Lokmane Ilze: Sintakse. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 47–51.

Lokmane Ilze: Sintakse. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 338–348.

Lokmane Ilze: Vispārīgā un konkrētā attieksmes sintaktiskās struktūrās. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 33–34.

Lulla Baiba: Divvalodības dualitāte. – Neatkarīgā Rīta Avīze, 2008, 19. maijs, Nr. 115 (5103), 3.

LZA TK lēmuma Nr. 54 pielikums. Drošības termini. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 9–19.

LZA TK lēmuma Nr. 54 pielikums. Juridiskās terminoloģijas apakškomisijā izstrādātie termini. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 19–22.

Malahovskis Vladislavs: Sakrālo tekstu tulkojumi latgaliešu reģionālajā valodā. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redkol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 166–180.

Markus Dace: Bērna valoda un vērtību pārdzīvojums. – Latvijas Universitātes Raksti. 728. sējums. Valodniecība: Latvistika. Linguistics. Latvian Studies. Galv. red. Andrejs Veisbergs, atb. red. Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 92–97.

Markus Dace: Fonoloģiskais likums un latviešu valoda. – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferenču programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 21–22.

Markus Dace: Jauns virziens latviešu valodniecībā. – Skolotājs, 2008, Nr. 6, 54–60.

Markus Dace: Jēdzieni bērna valodā un attēlā. – RPIVA IV Starptautiskās zinātniskās konferences «Teorija praksei mūsdienu sabiedrības izglītībā» rakstu krājums. Zinātniskie raksti. Rīga: RPIVA, 2008, 220–224.

Markus Dace: Jēdziens bērna valodā un zīmējumā. [Par semināriem Bērnu valodas pētījumu centrā.] – Latvijas Avīze, 2008, 12. maijs, Nr. 128 (3383), 16.

Markus Dace: Latviešu bērnu valodas pētījumi: problēmas un risinājumi. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 136–145.

Markus Dace: Pārskats par Letonikas II kongresa sekcijas «Valoda un vide» darba rezultātiem. – Letonikas II kongress. Rīga, 2007. gada 30.–31. oktobris. Plenārsēžu materiāli. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2008, 141–144.

Markus Dace: Priekšvārds. – Dzīvās baltu valodas. Bilingvāls dzejoļu krājums. Sast. un ievad. sarakst. Dace Markus, latviešu val. tekstu lit. red. Anitra Pārupe; lietuviešu val. tekstu lit. red. Laimute Balode. Rīga: Rasa ABC, 2008, 5–6.

Markus Dace: Ziemeļaustrumvidzeme Latgales un Vidzemes kontekstā: cilvēks un valoda. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 115–122.

Markus Dace, Auziņa Ilze: Fonētikas un fonoloģijas vispārīgs raksturojums. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmīke, Dr. ha-

bil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 52–58.

Markus Dace, Bonda Dz.: Izloksnes ietekme uz literāro valodu: Vārkava un Vecvārkava. – Vārkava: tradicionālā kultūra un mūsdienas. Rakstu krājums. Sast. Janīna Kursīte, Jolanta Stauga. Rīga: Madris, 2008, 117–123.

Markus Dace, Bukša-Biezā Ilona: Bilingvālā izglītība un valodas lietojums. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes. Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 136–142.

Markus Dace, Bukša Ilona: Valsts valoda – viens no balstiem starpkultūru komunikācijā. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 316–327.

Markus Dace, Degtjarjova Irina: Bērnu valodas pētījumu vieta baltu valodniecībā. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 35.

Markus Dace, Grigorjevs Juris: Bērnu valodas pētniecība valodas apguves kontekstā. LVAVA zinātniski metodisks izdevums – Tagad, 2008, Nr. 1, 5–12.

Markus Dace, Grigorjevs Juris, Auziņa Ilze: Fonētika un fonoloģija. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 29–31.

Markus Dace, Raipulis Jēkabs: Savdabīgā leksika Malēnijā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 95–106.

Маркус Даце, Дегтярёва Ирина: Детская речь в контексте проявления норм поведения. – Материалы международной конференции: Проблемы онтолингвистики. Санкт-Петербург: Златоуст, 2008, 118–121.

Markus-Narvila Liene: Produktīvie Rucavas izloksnes lietvārdu piedēķļi. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 104–122.

Markus-Narvila Liene: Rucavas izloksnes vārdnīcas šķirkļa vārdu atlasēs principi un kritēriji. – Letonikas otrais kongress. Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana. Redakcijas komitejas vad. Ieva Ozola. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 146–174.

Marten Heiko F.: Die deutsche Sprache in Konkurrenz zu Kontaktsprachen im vielsprachigen Europa: Aktuelle lettische Perspektiven. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 281–288.

Marten Heiko F.: Misunderstandings about minorities: notes on language policy theory and debates from a Western European-Baltic perspective. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 78–91.

Meistare Anda: Kopdzimtes lietvārdu lietojums. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 176–192.

Melngaiļa Inga: Daudzvalodības pieredze. [Par konferenci «Latviešu valoda Eiropas Savienībā – daudzvalodības praktiskā pieredze».] – Kultūras Forums, 2008, 25. jūlijs–1. augusts, Nr. 28 (316), 9.

Metuzāle-Kangeres Baiba: Latviešu valoda jaunajā gadsimtā. [B. Metuzāles-Kangeres Latvijas valsts svētku aktu runa Austrālijas lielpilsētās.] – Latvietis, 2008, 2. decembris, Nr. 13, 12–14.

Migla Ilga: Īpašvārdi latviešu valodas frazeoloģismos. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 299–305.

Migla Ilga (sast.): Uzziņu materiāli (Iznākušās grāmatas un brošūras. LZA Terminoloģijas komisijas lēmumi. Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas Latgāliešu ortogrāfijas apakškomisijas lēmums.) – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 95–98.

Migla Ilga (sast.): Valodniecības bibliogrāfija. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 245–318.

Migla Ilga (sast.): Valodniecības bibliogrāfija 2007. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 175–237.

Мигла Илга: О символике фразеологических единиц с названиями цветов в латышском и немецком. – V tarptautinēs mokslinēs konferencijās: Pasaulio vaizdas kalboje. Programma ir pranešimų santraukos. 2008 m. spalio 23–24 d., Šiauliai. Sudarytojas ir atsakomasis redaktorius Aloyzas Gudavičius. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2008, 85.

Mihališina Monika: Baltās un melnās krāsas semantiskā lauka kontrastīvā analīze latviešu un poļu valodā. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 35–36.

Mikulēniene Dangole, Stafecka Anna: Latviešu un lietuviešu valodas leksikas un semantikas atspoguļojums «Baltu valodu atlantā». – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 133–149.

Miltiņa Rasma: Sources of reference in business translation. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 328–336.

Motivāne Kristīne: Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā 21. gs. sākumā. – Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. Autori: Vineta Ernstosne, Dzintra Hirša, Daiga Joma, Gunta Kļava, Dīte Liepa, Kristīne Motivāne, Jānis Valdmanis. Atb. par izdevumu D. Joma. Rīga: Valsts valodas aģentūra, 2008, 148–160.

Mutore Anna: Jēdziens «īpašvārds» nosaukumā. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes. Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 97–103.

Mūrniece Ināra: Ar Valsts valodas likumu aicina nespēlēties. [Par grāmatas «Valsts valodas likums; vēsture un aktualitāte» klajā nākšanu stāsta Dzintra Hirša.] – Latvijas Avīze, 2008, 24. oktobris, Nr. 291 (3546), 8.

Mūrniece Ināra: Ārlietu ministrija iebilst pret valsts valodas stiprināšanu. [Par valsts val. lietošanu apkalpojošās sfēras profesijās, par LR Ārlietu min. iebildumiem pret grozījumiem LR MK noteikumos.] – Latvijas Avīze, 2008, 16. maijs, Nr. 132 (3387), 1.; 4.

Mūrniece Ināra: «Integrācijas pamatnostādnes» nepieņem arī valodnieki. – Latvijas Avīze, 2008, 1. aprīlis, Nr. 89 (3344), 4.

Mūrniece Ināra: Kur paliek latviešu tiesības? [Par valsts val. lietojumu un tiesību pārkāpumiem Latvijā stāsta Valdis Rūmnieks.] – Latvijas Avīze, 2008, 16. jūnijs, Nr. 163 (3418), 3.

Mūrniece Ināra: Laiks lāpīt Valodas likuma robus. [Valodnieku seminārs par VVA pasūtīto pētījumu «Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte.»] – Latvijas Avīze, 2008, 1. februāris, Nr. 31 (3286), 4.

Mūrniece Ināra: Latvijā projektē Bābeles torni. [Integrācijas sekretariātā izstrādātas «Sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādnes».] – Latvijas Avīze, 2008, 19. februāris, Nr. 49 (3304), 5–6.

Mūrniece Ināra: Par Latgali – visaugstākā līmenī. [Par latgaliešu rakstu valodas saglabāšanai veļtīto LR Saeimas izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sēdi.] – Latvijas Avīze, 2008, 7. februāris, Nr. 37 (3292), 1.; 6.

Mūrniece Ināra: Pārmaiņas par labu valodai. [Intervija ar IZM ministri Tatjanu Koķi par valodu.] – Latvijas Avīze, 2008, 25. oktobris, Nr. 293 (548), 5–6.

Mūrniece Ināra: Par valsts valodas vietu 2008. gada Latvijā. [Saruna ar Latvijas Cilvēktiesību centra direktori Ilzi Brands-Kehri.] – Latvijas Avīze, 2008, 20. maijs, Nr. 136 (3391), 5–6.

Mūrniece Ināra: «Vai, lūdzu, instrukcija latviešu valodā ir?» [Par pircēju sūdzībām par iegādāto preču pavaddokumentu valodas nepilnībām.] – Latvijas Avīze, 2008, 7. janvāris, Nr. 6 (3261), 3–4.

Mūrniece Ināra: Valoda kā cīņas lauks. – Latvijas Avīze, 2008, 31. marts, Nr. 88 (3343), 1.; 3.

Mūrniece Ināra: Zatlers pauž atbalstu valsts valodai. [Par prezidenta tikšanos ar VVK vadītāju Andreju Veisbergu un vietnieci Daigu Jomu.] – Latvijas Avīze, 2008, 1. decembris, Nr. 328 (3583), 5.

Nagle Ilze: Gada teiciens – bojāts horizontālais taimkods. [2007. gada vārds, nevārds, spārnotais teiciens.] – Latvijas Avīze, 2008, 24. janvāris, Nr. 23 (3378), 5.

Nagle Ilze: Pašiem latviešiem jānosaka tonis. Uztraucamies par krievu valodu, bet nevaram arī pievērt acis uz angļu valodas ietekmi. – Latvijas Avīze, 2008, 3. aprīlis, Nr. 91 (3346), 2.

Naua Nicole: S. Uļanovskas pasaku nozīme vispārīgajā valodniecībā un balistikā. – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 25–26.

Nau Nicole: Non-finite predicates as a voicing device in Stefania Ulanowska's Latvian fairytales. – Perspectives of Baltic Philology. Edited by Jowita Niewulis-Grablunas, Justyna Prusinowska, Ewa Stryczyńska-Hodyl. Poznań: Rys@Authors, 2008, 101–127.

Navicka Tatjana: Interference kā divvalodības problēma latviešu sarunvalodā. – Perspectives of Baltic Philology. Edited by Jowita Niewulis-Grablunas, Justyna Prusinowska, Ewa Stryczyńska-Hodyl. Poznań: Rys@Authors, 2008, 129–138.

Neilands Enoks: Bībeles tulkošanas tradīciju attīstība Melanēzijā: Latvijas Bībeles tulkotāja pieredze. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redakol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmānis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 181–188.

Nešpore Gunta, Saulīte Baiba: «SemTi-Kamola» valodas automātiskas gramatiskās analīzes modelis. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 36–37.

Николаев Илья Сергеевич: Трудно быть маленьким: судьба прибалтийско-финских народностей балтийского побережья. – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 26–27.

Nītiņa Daina: Dažas latviešu valodas gramatikas sagatavošanas problēmas. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafecka, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 39–41.

Nītiņa Daina: Dažas latviešu valodas gramatikas sagatavošanas problēmas. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 5–14.

Nītiņa Daina: A. Latviešu valodas gramatikas koncepcija: gramatikas sagatavošanas teorētiskās, metodoloģiskās un izstrādes metodikas pamatnostādnes. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 11–23.

Nītiņa Daina: B. Latviešu valodas gramatikas prospekts. I. Ievads. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 26–29.

Nītiņa Daina, Kalnača Andra, Smiltneiece Gunta: Morfoloģija. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 37–47.

Nītiņa Daina, Smiltneiece Gunta, Kalnača Andra: Morfoloģija. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. I. Jansone, rec. Dr. habil. philol. O. Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 113–337.

Nītiņa Daina, Veisbergs Andrejs: Changes and quality of the Language. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 264–293.

Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem. LR Ministru kabineta noteikumi Nr. 715. Pielikumā: Latviešu valoda. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standarts. – Latvijas Vēstnesis, 2008, 18. septembris, Nr. 145 (3929), 3–22.; 51–70.

Oborune Karina: Latviešu valoda aiz valsts valodas robežām: iespējas un problēmas. [Par VVA organizēto semināru «Latviešu valodas kā svešvalodas apguve Eiropas valstīs: situācija apzināšana.»] – Izglītība un Kultūra, 2008, 24. janvāris, Nr. 3 (3065), 12–13.

Oldere Laimdota: In memoriam. Guna Eglīte (21.08.1943.–30.11.2008.) – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 173–174.

Oldere Laimdota: Polisēmisku adjektīvu leksiski semantiskie sakari sinonīmiskā un antonīmiskā aspektā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 223–230.

Orbans Leonards: Valoda kā priekšrocība un pienākums. [Saruna ar ES daudzvalodības komisāru sakarā ar piedalīšanos konferencē «Latviešu valodas Eiropas Savienībā – daudzvalodība praksē» Latvijā; pierakst. Ināra Mūrniece.] – Latvijas Avīze, 2008, 7. jūlijs, Nr. 182 (3437), 3.

Орешникова Анастасия: К вопросу о концептуализации природных явлений: концепт *дуб*. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 289–295.

Острувка Малгожата: Отражение языковых контактов в речи поляков Латвии. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 38–57.

Ošeniece Gunta: Wirtschaftsdeutsch online. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. J. Silis, Dr. philol. doc. A. Skrābāne. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 36–46.

Ozola Ārija: Ko iesākt, ja visu tikai uzsākam? – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 46–48.

Ozola Ieva: Gramatiskās īpatnības un to pārmaiņas rucavnieku valodā. – Rucavā, tur Pārūpē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 379–400.

Ozola Ieva: Lejaskurzemes izlokšņu sintakses dotumu nozīme baltu sintakses vēstures izpētē. – Letonikas otrais kongress. Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana. Red. kom. vad. Ieva Ozola. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 186–199.

Ozola Ieva: Priekšvārds. – Rucavā, tur Pārupē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 5–6.

Ozoliņš Gatis: Skabargas, baļķi un vērtības. [Par LR IZM satura eksaminācijas centra veikto pētījumu «Skolēnu sasniegumu analīze tekstveidē latviešu valodas un literatūras centralizētajā eksāmenā: situācijas izpēte un ieteikumi».] – Izglītība un Kultūra, 2008, 8. maijs, Nr. 17/18 (3079), 22–23.

Paegle Dzintra: Daži skaita izteikšanas varianti. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 158–164.

Paegle Dzintra: Elzas Krūkles «Latvešu pareizrakstības vārdnīca» padomju Krievijā. – Latvijas Universitātes Raksti. 728. sējums. Valodniecība: Latvistika. Linguistics. Latvian Studies. Galv. red. Andrejs Veisbergs, atb. red. Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 98–109.

Paegle Dzintra: Marta Rudzīte (1924–1996). – 100 Latvijas sievietes kultūrā un politikā. Sast. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 374–377.

Paegle Dzintra: Natālija Draudziņa (1864–1949): pedagoģe, meiteņu privātskolas direktore. – 100 Latvijas sievietes kultūrā un politikā. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 122–127.

Paegle Dzintra: Pareizrakstības jautājumu kārtošana Latvijas brīvvalsts pirmajos gados (1918–1922). – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferenču programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 24–25.

Paegle Dzintra: Pareizrakstības jautājumu kārtošana Latvijas brīvvalsts pirmajos gados (1918–1922). – Baltu filoloģija 2008, Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn.: Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 73–88.

Paegle Dzintra: Pareizrakstības jautājumu kārtošana Latvijā no 1937. līdz 1940. gadam. – Baltu filoloģija 2008, Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn.: Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 89–102.

Paegle Dzintra, Raščevska Maļgožata: Skolēnu latviešu valodas pareizrakstības kļūdu analīze Latviešu valodas sasnieguma testa izstrādes kontekstā. – Tagad, 2008, Nr. 1, 26–34.

Pa publicētā pēdām... – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 30.

Pare Baiba: Noslēdzies pētījums par valodu lietojumu un latviešu valodas kvalitāti tulkojumos. [«Skrivanek Latvia», Valsts val. aģentūras un laikr. «Dienas Bizness» pētījums.] – Office Manager, 2008, maijs, Nr. 40, [31.]

Par jauniem lēmumiem, jauniem terminiem. [«Terminoloģijas jaunumu» Nr. 14 klajā laišana.] – Latvijas Vēstnesis, 2008, 25. jūlijs, Nr. 114 (3898), 38–42.

Par jaunu personvārdu iekļaušanu oficiālajā kalendārvārdu sarakstā. Valsts valodas centra Kalendārvārdu ekspertu komisijas lēmums. – Latvijas Vēstnesis, 2008, 14. oktobris, Nr. 159 (3943), 9.

Par valodu Endzelīna jubilejā. [Par Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atcerei veltīto konferenci.] – Diena, 2008, 21. februāris, Nr. 44 (5086), 19.

Pauloviča Ieva, Vanags Pēteris: Latviešu valoda 17. gadsimta dokumentos. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 63–73.

Павловская Диана: Обучение русскому языку как средству делового общения студентов латышских групп. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 47–58.

Павловская Лариса: Цветовые прилагательные в составе фразеологизмов русского и латышского языков. – V tarptautinēs mokslinēs konferencijās: Pasaulio vaizdas kalboje: Programma ir pranešimų santarukos. 2008 m. spalio 23–24 d., Šiauliai. Sudarytojas ir atsakomasis redaktorius Aloyzas Gudavičius. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2008, 107–108.

Pariņa Marita: Veras Daškevičas grāmatas nepilnai vidusskolai. – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 28–29.

Pētersons Roberts: Ko jaunieši domā par savu valodu? – 5 min., 2008, 8. maijs, Nr. 87 (682), 7.

Petre Biruta: Vēlreiz par neveiksmēm zinātnisko rakstu valodā. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 13–19.

Piete Linda: Letonikas gadā – arī par valodas praksi. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 163–167.

Piete Linda: No personvārdiem veidoto augu nosaukumu darināšanas modeļi latviešu un lietuviešu valodā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 123–137.

Piete Linda: Pārmaiņas botānikas terminu darināšanā 19. gs. beigu un 20. gs. publikācijās. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 46–55.

Путкевич Галина: Лексико-семантическая характеристика эргонимов. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 372–378.

Platace Agnija: Angļu cilmes aizguvumi 1946. un 2005. gada norvēģu un latviešu laikrakstos. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 138–146.

Platonova Marina: Role of lexical cohesive devices in the environment-related texts: contrastive study. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 139–151.

Pleiksne-Gutāne Vija, Skrivļa Māris: Global VS local in translation of terminology. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 379–385.

Plaviņa Vita: Mūsu valoda aiz valsts robežām – kā tai sokas. [Latviešu valodas kā svešvalodas apgūšana Eiropas un Latvijas augstskolās.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 25. septembris, Nr. 36 (3096), 8.

Pokrotnece Kornēlija: Divdabji G. Manceļa sprediķu grāmatā I. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 27–38.

Polkovņikova Svetlana: Bezekvivalenta runas verbu atveide tulkojumā. – LU Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. prof. Dr. habil. paed. Irēna Žogle. Rīga: Latvijas Universitāte, 224–232.

Polkovņikova Svetlana: Krievu valodas runas verbi un to atveide tulkojumā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 152–164.

Polkovņikova Svetlana: Krievu valodas runas verbu analītiskais tulkojums. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 37–38.

Pommers Juris Gunārs: Internacionālisms terminoloģijā (par E. Drezenu). – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 16–22.

Priedīte Aija: Velta Rūķe-Draviņa (1917–2003). – 100 Latvijas sievietes kultūrā un politikā. Sast. Ausma Cimdiņa, Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 382–387.

Pučka Mārtiņš: Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte. [Par pētījumu «Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte» stāsta Jānis Valdmanis, Dzintra Hirša, Vineta Ernstsone u. c.] – Druva, 2008, 9. februāris, Nr. 22 (10471), 2.

Pūga Laima: Vera Daškeviča – ievērojama latgaliešu valodas metodiķe Padomju Krievijā. – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejys universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejys i mokslu fakultate, 2008, 29–30.

Pujēna Sarmīte: Palīgs sociolingvistiem. [Par Dr. Lindas Lauzes sast. krājumu «Izpētes materiāla vākšana sociolingvistikā».] – Latvijas Avīze, 2008, 24. novembris, Nr. 321 (3576), 7.

Pūtele Iveta: Latviešu terminoloģija valodu saskarē vēsturiskā skatījumā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 56–64.

Radzobe Zane: Kas pārspēs horizontālo taimkodu? [Par gada vārdu, ne-vārdu un spārnoto izteicienu.] – Diena, 2008, 30. decembris, Nr. 302 (5344), 15.

Radzobe Zane: Prēmē kuriozus valodā. [Par kuriozu konkursu «Domā, kā runā!» un videostāstu ciklu «Domā, kā runā!».] – Diena, 2008, 30. jūlijs, Nr. 175 (5217), 14.

Radzobe Zane: Visu latviešu valodu vienā programmā. Drīzumā sāksies darbs pie latviešu valodas korpasa izveides. [Stāsta Maija Baltiņa, Andris Vilks, Knuts Skujenieks.] – Diena, 2008, 31. oktobris, Nr. 43 (180), Nr. 255 (5297), Kultūras Diena, Nr. 43 (180), 10.

Rapa Sanda: Toponīmiskā nomenklatūras vārda *purvs* semantiskās pārbindes. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 38–39.

Rapa Sanda: Vēlreiz par *astēm* latviešu toponīmijā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 147–158.

Ratniece Luīze: Jaunā valoda. [Par jauniešu valodas piesārņojumiem.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 15. maijs, Nr. 19 (3080), 16.

Ratniece Sandra: Latviešu valodniecības ciltstēvs. Šogad Jāņos apritēja 415 gadi kopš Georga Manceļa dzimšanas. – Latvijas Avīze, 2008, 30. jūnijs, Nr. 175 (3430), 18.

Rēzeknē prezentēs latgaliešu rakstu valodas pareizrakstības noteikumus. [Par informatīvo semināru «Latgaliešu pareizrakstības noteikumi un latgaliešu rakstība» Rēzeknes pilsētas Domē; stāsta Anna Stafecka, Ilzes Spergas informācija.] – Vietējā, 2008, 16. maijs, Nr. 20 (461), 3.

Riekstiņš Jānis: Language policy in Latvia in the middle of the 20th century (1944–1959). – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 16–37.

Riekstiņš Jānis: Latviešu nacionālkomunistu cīņa par latviešu valodas statusa paplašināšanu un nostiprināšanu. – Nevardarbīgās pretošanās loma Latvijas neatkarības atjaunošanā. Letonikas otrā kongresa sekcijas materiāli. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2008, 78–86.

Riekstiņš Māris: Valsts valoda ir stiprināma ar kvalitatīviem lēmumiem. – Latvijas Avīze, 2008, 21. maijs, Nr. 137 (3392), 3.

Rodins Askolds: Un nāca valsts valoda. [Sakarā ar 20. gadadienu kopš Latvijas PSR Augstākā Padome pieņēma lēmumu par valsts valodas statusa piešķiršanu latviešu valodai.] – Diena, 2008, 7. oktobris, Nr. 234 (5276), 2.

Romanova Irina, Upmane Anda: Akzeptanz von verschiedenen Aufgabentypen in der Fachübersetzerausbildung. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābāne. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 59–73.

Romislovs Lauris: Latviešu valodas ceļš. [Par izstādi «Latviešu ortogrāfijai – 100» Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 24. jūlijs, Nr. 27 (3087), 6.

Roze Anitra: Zaļš, zils, sarkans, balts... ne tikai krāsu nosaukumi. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 211–223.

Rucavas izloksnes teksti. – Rucavā, tur Pārūpē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 401–468.

Rudziša Valda: Juridisko tekstu tulkošanas kompleksums. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 165–176.

Rūmniece Ilze: Interjekcijas kā antīkās drāmas tekstu korpusa fenomēns. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafecka, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 41–42.

Rumpīte Diāna, Zuga Bruno: Integrating On-line and Off-line learning of ESP. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābāne. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 74–79.

Rumšas Armandas: On the use of pragmatic assumptions in literary texts. – Daugavpils Universitāte. Humanitāro zinātņu vēstnesis 2008, Nr. 13. Daugavpils: DPU, 2008, 66–70.

Ruskule Inese: Vārds *zirgs* latviešu valodā. [Par vārda etimoloģiju, sinonīmiem.] – *Zirgu Pasts*, 2008, 22. februāris, Nr. 1, 7.

Ruža Veronika: Divdabja ar *-ot(ies)* polifunkcionālisms. – *Valoda – 2008*. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 162–167.

Ruža Veronika: Konversija nelokāmo divdabju sistēmā. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 40.

Salmiņa Valda: Armēņu īpašvārdu atveide latviešu valodā. – *Linguistica Lettica* 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 177–218.

Salmiņa Valda: Armēņu īpašvārdu atveides varianti. – Valodas aktualitātes. Red. Dīte Liepa. Rīga: Madonas poligrāfists, 2008, 3–14.

Saukāne Irita: Bērns runā latgaliski: vērojumi par valodas īpatnībām. – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 30–31.

Saukāne Irita: Dažas okazionālo adjektīvu iezīmes. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 269–279.

Saukāne Irita: Defrazeoloģiski okazionāli darinājumi. – Humanitāro Zinātņu Vēstnesis, 2008, Nr. 14, [36]–41.

Saukāne Irita: Dažos plašsaziņas līdzekļos lietotie okazionālie adjektīvi derivatīvi semantiskā aspektā. – *Valoda – 2008*. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 392–398.

Saukāne Irita: Frazeoloģismu motivēti okazionālie darinājumi. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии

и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 41.

Saukāne Irita: Preses tekstos lietotie personu okazionālie nosaukumi derivatīvi semantiskā aspektā. – LU Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. prof. Dr. habil. paed. Irēna Žogle. Rīga: Latvijas Universitāte, 232–242.

Saulīte Baiba, Nešpore Gunta, Bārzdīņš Guntis, Grūzītis Normunds: μ-ontoloģijas – situāciju semantikas un ontoloģiskās semantiks apvienojums. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 128–135.

Schmalstieg William R.: A Few remarks on the *-i Stem dative singular. – Baltu filoloģija 2008, Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn.: Lidiya Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 103–112.

Schmidt di Friedberg Marcell: Язык, ландшафт, различия. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sastādītāja Sanita Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 61–77.

Siliņa Diāna: Izloksne – mūsu bagātība. [Par sarīkojumu «Dundaga Sofijas Dravnieces atmiņās», kas veltīts S. Dravnieces grām. «Dundagas izlokšnes teksti» atvēršanai Kubalu skolā–muzejā.] – Dundadnieks, 2008, oktobris, Nr. 10, 1.

Siliņa-Piņķe Renāte: Rufnamen in Riga im 15. Jahrhundert. – 23th International Congress of Onomastic Sciences. Abstracts. Congress Guide. York University Toronto, Canada. August 17–22, 2008. York: York University, 2008, 55.

Sīlis Jānis: Cultural differences as stress factors in liaison interpreting. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābāne. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 200–209.

Sīlis Jānis: Izvēle starp avotvalodas vai mērķvalodas sociokulturālo vidi: izšķirošais faktors tulkojuma lingvistiskās stratēģijas un taktikas formulējumā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 336–342.

Sīlis Jānis: Mainīgais un paliekošais tulkotāja attieksmē pret oriģināltekstu. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 177–185.

Сырца Галина: К вопросу об этнокультурной специфике эмоциональных концептов. – V tarptautinēs mokslinēs konferencijās: Pasaulio vaizdas kalboje: Programma ir pranešimų santraukos. 2008 m. spalio 23–24 d., Šiauliai. Sudarytojas ir atsakomasis redaktorius Aloyzas Gudavičius. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2008, 116–117.

Сырца Галина: О роли поэтического дискурса в моделировании концепта. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. S. Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 296–303.

Skaņiņa Inguna, Vasiljevs Andrejs: Latviešu valoda jaunākajās lietojumprogrammās. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 118–127.

Skrābane Astra: L'interculturel – une voie dans les deux sens. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 351–360.

Skujiņa Valentīna: Divvalodu vārdnīcas un speciālās literatūras tulkošana. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 210–222.

Skujiņa Valentīna: Gadsimtu pieredze valodai starpnacionālās saziņas līdzekļa funkcijā (par E. Drezenu). – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 9–15.

Skujiņa Valentīna: Lexicological aspects of Terminology and Terminography. – Leksikoloģija ir terminoloģija: Teorija, prakšana, istorija. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 48.

Skujiņa Valentīna: Noturīgums un mainīgums latviešu valodniecības terminoloģijā piecos gadu desmitos. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 399–410.

Skujiņa Valentīna: Salikteņu formas izvēle un rakstība Manceļa vārdnīcā *Lettus* un krājumā *Phraseologia Lettica*. – Baltu filoloģija 2008, Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn.: Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 113–120.

Skujiņa Valentīna: Terminarināšanas strukturāli semantiskie modeļi. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 186–197.

Skujiņa Valentīna: Valodniecības terminoloģija: problēmas un risinājumi. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 21–27.

Skujiņa Valentīna: Valodniecība un terminoloģija. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 42–43.

Skujiņa Valentīna: Vārds valodas sistēmā un tekstā. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 39–46.

Skujiņa Valentīna: Vārds valodas sistēmā un tekstā. – No skaņas un burtu līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafeca, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 43–44.

Skujiņa Valentīna, Pūtele Iveta: Par «Mežtehnikas, mežsaimniecības un kokrūpniecības terminu vārdnīcas» apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 5.

Skujiņa Valentīna, Ščucka Anita: Ekonomikas pamattermini, to definīcijas un ekvivalenti angļu un vācu valodā. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 7–8.

Skujiņa Valentīna, Ščucka Anita: Par drošības pamatterminu *security, safety* un *reliability* vienotu atveidi latviešu valodā. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 6.

Skujiņa Valentīna, Ščucka Anita: Par drošības terminu sarakstu apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 9.

Skujiņa Valentīna, Ščucka Anita: Par Ekonomikas terminoloģijas apakškomisijā izstrādāto terminu apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 6–7.

Skujiņa Valentīna, Ščucka Anita: Par noteikumu «Terminu izstrādes, pieņemšanas, apstiprināšanas un grozīšanas procesa apraksts» apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 5–6.

Skujiņa Valentīna, Ščucka Anita: Par spēkratu teorijas terminu saraksta apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 23.

Skujiņa Valentīna, Ščucka Anita: Par terminu *raksturojums, raksturotājs, raksturlīkne, rādītājs, indikators, parametrs, īpašība, pazīme* izpratnes precizēšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 22–23.

Skujiņa Valentīna, Ščucka Anita: Vārds ar nozīmes pārnēsumu termina funkcijā. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 125–132.

Skulte Ilva: Rupjo vārdu smalkums. [Par nenormētai leksikai velt. konferenci «Mātes valoda publiskajā telpā» LU Vēstures un filozofijas fak.] – Kultūras Forums, 2008, 25. aprīlis–9. maijs, Nr. 16 (303), 6.

Smiltena Mudīte: Die lettischen Entsprechungen zum phraseologischen Optimum der deutschen Sprache. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 106–112.

Smiltena Mudīte: Eiropas un pasaules tautu valodās izplatītu frazeoloģismu paralēles latviešu frazeoloģijā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 159–167.

Smiltniece Gunta: Īpašvārdi preses izdevumu virsrakstos. – Letonikas otrais kongress. Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana. Red. kom. vad. Ieva Ozola. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 200–209.

Smiltniece Gunta: Kopdzimtes lietvārdi latviešu valodā. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 15–26.

Smirnova Tatjana: Linguistic iconicity in rendition of expressive texts: lost in translations. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 198–208.

Spārītis Ojārs: Mākslas vēsturnieka skats uz Latvijas epigrāfiju. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 103–124.

Sperga Ilze: K. Mīlenbaha un J. Endzelīna «Latviešu valodas vārdnīcas» elektroniskā versija: vācu valodas teksta tulkošanas problemātika. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 45–46.

Sperga Ilze: Latgalīšu rokstu volūta i teksti rūkrokstā (piec Spiergu sātys arhiva materiālu). – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejys universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 32–33.

Sperga Ilze, Nešpore Gunta, Smilga Ilze: K. Mīlenbaha un J. Endzelīna «Latviešu valodas vārdnīcas» elektroniskā versija: vācu valodas teksta tulkošanas problemātika. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna StafECKa, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 44–46.

Sproġe Ieva: Radošās domāšanas veicināšana tulkošanas nodarbībās. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 209–219.

Sproġe Ieva: Zur Rolle der Übersetzung im Germanistikstudium. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 80–89.

Stafecka Anna: Adjektīvi Nautrānu vietvārdos. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 168–175.

Stafecka Anna: Baltu valodu atlanta leksika: semantiskais aspekts. – Humanitāro zinātņu vēstnesis, 2008, Nr. 13. Daugavpils: DPU, 2008, 48–55.

Stafecka Anna: High Latvian Dialect: Development trends in the past and present. – Acta humanitarica universitatis saulensis. Mokslo darbai. T.4. – Šiauliai: Šiaulių universitetas, Humanitarinis fakultetas, 2007, 138–145.

Stafecka Anna: Latgaliešu pareizrakstības noteikumi: tradicionālais un mainīgais. – Latgaliešu pareizrakstības noteikumi. Rīga, Rēzekne: 2008, 21–32.

Stafecka Anna: Latvia in Siberia. – Dialectologia and Geolinguistica, Nr. 16 (2008), Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2008, 97–107.

Stafecka Anna: M. Bukša un J. Placinska «Latgaļu volūtas gramatika un pareizrakstības vōrdneica» latgaliešu rakstu valodas normēšanas kontekstā. – 1. starptautiskuo latgalistiskys konference *Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100*. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 33–34.

Stafecka Anna: Pirmajai latgaliešu normatīvajai gramatikai – 100. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangole Mikulēniene, Anna Stafecka, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 46–47.

Stafecka Anna: Vārkavas novada valoda izlokšņu robežjoslā. – Vārkava: tradicionālā kultūra un mūsdienas. Rakstu krājums. Sast. Janīna Kursīte, Jolanta Stauga. Rīga: Madris, 2008, 104–116.

Stafecka Anna: Vēstures arhīvu dokumenti un dialektoloģija. – Kultūrvēstures avoti un Latvijas piekraste rakstu krājums. Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Akadēmiskā bibliotēka. Sast., red. un papild. Saulvedis Cimermanis, atb. red. Arno Jundze. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmijas vēstis, 2008, 38–46.

Stafecka Anna: Vēstures arhīvu dokumentu nozīme dialektu pētījumos. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 54–62.

Stafecka Anna, Trumpa Edmunds: «Baltu valodu atlanta» avoti un leksikas karšu grupas. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 10–23.

Stavicka Anna: Latvian Official ICT Terminology vs. Field Specialist ICT Terminology: a functional view of language change. – V tarptautinēs mokslinēs konferencijās «Pasaulio vaizdas kalboje». Programma ir pranešimū santraukos. 2008 m. spalio 23–24 d., Šiauliai. Sudarytojas ir atsakomasis redaktorius Aloyzas Gudavičius. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2008, 54–55.

Stavicka Anna: Word formation models in ICT terminology. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 411–420.

Stoikova Tatjana: Krievu minoritātes valoda Rīgā starpkaru periodā un metropoles krievu valoda. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 220–227.

Stradiņš Jānis: Par ortogrāfiju un tautas kultūras identitāti. Akadēmiķis profesors J. Stradiņš latviešu Ortogrāfijas simtgades reizē. [Ievadreferāts RLB nama Baltajā zālē (30. jūn.–1. jūl.).] – Latvijas Vēstnesis, 2008, 6. augusts, Nr. 120 (3904), 35.

Straupmane Ilze: The use of current topics in teaching business English to students of translation studies. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. J. Siliis, Dr. philol. doc. A. Skrābāne. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 90–100.

Strelēvica-Ošiņa Dace: Latīņu morfēma ex Latvijas uzņēmumu nosaukumos. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 49–60.

Strelēvica-Ošiņa Dace: Valodas preskriptīvisma izpausmes Latvijā un tā pozitīvās blakusparādības. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 78–91.

Strong Dina: Theories and realities of good language learning: a success story of an Erasmus student in Latvia. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 189–200.

Šalme Arvils: Latviešu valodas apguve Eiropas augstskolās. – Tagad, 2008, Nr. 1, 57–59.

Šavlovska Dina: Номинальная детерминация и ее освоение на примере изучения французского как иностранного языка латышско говорящими учениками. – V tarptautinēs mokslinēs konferencijās: Pasaulio vaizdas kalboje: Programma ir pranešimū santraukos. 2008 m. spalio 23–24 d., Šiauliai. Sudarytojas ir atsakomasis redaktorius Aloyzas Gudavičius. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2008, 123–124.

Šucka Anita: Kalks kā valodniecības termins tipoloģiskā skatījumā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 280–293.

Šucka Anita: Leksiniai vertiniai ir terminologija. – Leksikologija ir terminologija: Teorija, praktika, istorija: Pranešimū tezēs. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 54.

Šucka Anita: Sveicam svētkos Skolotāju! [Sveicam V. Skujiņu.] – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 243–244.

Šķesters Jāzeps: Begriffe bezeichnende Wörter mit einer Bedeutungswandel. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. S. Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 421–427.

Šmidebergs Imants: Par priedēkļverbu semantikas atspoguļojumu «Latviešu izlokšņu vārdnīcās». – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 63–68.

Šmidebergs Imants: Par verbiem ar lieku priedēkli. – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 104–112.

Šmidebergs Imants: Verbi ar priedēkli *aiz-* literārās valodas skaidrojošajās vārdnīcās. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 69–74.

Šmite Linda: Valoda dzīvo dzīvu dzīvi. [Par Gada vārda, nevārda un spārnotā teiciena laureātiem 2003.–2007. g.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 31. janvāris, Nr. 4 (3066), 17.

Šmite Linda: Valodniekam Jānim Endzelīnam – 135. – Izglītība un Kultūra, 2008, 21. februāris, Nr. 7 (3069), 19.

Šmits Uldis: Zināt valodu, izprast valsti. – Latvijas Avīze, 2008, 7. maijs, Nr. 123 (3378), 3.

Šostaka Olga: Semantic and philosophical aspects of proper names. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 428–434.

Štrausa Ilze: Daži vērojumi par skolēnu un skolotāju iesaukām. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 286–298.

Štrausa Ilze: Ko stāsta govju vārdi Ukru pagastā? – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 157–176.

Štrausa Ilze: Latviskas cilmes uzvārdi Ukru pagastā: semantika un derivācija. – Res Humanitariae II. Klaipēda: Klaipēdos universiteto leidykla, 2007, 146–163.

Štrausa Ilze: Ukru pagasta lietuvieši un viņu personvārdi. – No skaņas un burta līdz tekstam un korpusam. Sinhronija un diahronija. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 135. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Red. kol.: Aleksejs Andronovs, Ojārs Bušs, Ilga Jansone, Dangle Mikulēniene, Anna Stafeca, Anta Trumpa, Edmunds Trumpa, Lembits Vaba. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 47–49.

Šulce Dzintra: Vēlreiz par dažiem latviešu rakstības jautājumiem. – Letonikas otrais kongress. Kurzemes novada kultūrvēsturiskais mantojums, tā izpēte un saglabāšana. Red. kom. vad. Ieva Ozola. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2008, 210–218.

Šulce Dzintra, Laiveniece Diāna: Valodas kultūras pētījumi Liepājas Universitātē. – Tagad, 2008, Nr. 2, 56–57.

Taļerko Valentīna: Zur Problem von Wellerismen. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 312–318.

Teilāne Inguna: Divdabju lietojums Nīcgales izloksnē. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 176–185.

Tēraudkalns Valdis: Bībeles 1965. gada izdevums kultūrvēsturiskā kontekstā. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. Valsts valodas komisija. 4. sējums. Valsts valodas komisijas Rakstu redakol.: Dr. habil. philol. Andrejs Veisbergs, Dr. habil. med. Māris Baltiņš, Dr. philol. Daiga Joma, Dr. habil. philol. Jānis Valdmanis. Lit. red. Ieva Jansone. Rīga: Zinātne, 2008, 194–214.

Tidriķe Laura: Jauniešu valoda – nelatviska, rupja un radoša. [Par Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolas Bērnu valodas pētījuma centra pētījumu.] – Latvijas Avīze, 2008, 9. jūnijs, Nr. 156 (3411), 15.

Tidriķe Laura: Jugendliche kommentieren auf Internetseiten: Wie viel Jugendsprache findet man hier? – Proceedings of the 5th International Conference on Youth Language. Theses. Copenhagen: University of Copenhagen, 2008, 25.

Tidriķe Laura: Mūsējie. Viņējie. Aizspriedumu (socio)lingvistiskie aspekti. [Par jauniešu val. izpēti.] – Tagad, 2008, Nr. 2, 18–21.

Timbra Gunta: Rucavas teicējas – Katrīna Timbra un Ķērsta Zeme. – Rucavā, tur Pārūpē... Etnogrāfija, folklorā, valoda. Red. kol.: Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Ieva Ozola, Mg. philol. Gita Girņus. Liepāja: LiePA, 2007, 93–143.

Timuška Agris: «Jā, tas ir mūsu pienākums – sargāt.» [Par Valsts val. centra darbu valsts normatīvo aktu izpildes kontrolē; saruna ar centra direktoru, filoloģijas dr. Agri Timušku; pierakst. Inta Kārklīņa.] – Karogs, 2008, Nr. 2, 164–171.

Timuška Agris: Valodas vide no dialektālās leksikogrāfijas viedokļa. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 90–94.

Trumpa Anta: Atsevišķas šķirķļu veidošanas problēmas topošajā «Latviešu valodas vēsturiskajā vārdnīcā». – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 46–47.

Trumpa Anta: Daži semantiski atšķirīgi homogēnētiski krāsu nosaukumi latviešu un lietuviešu valodā (zils: žilas, ruds: rūdas). – Baltistica XLIII (2), 2008. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2008, 219–226.

Trumpa Anta: Etimoloģiskās norādes Kristofora Fīrekera latviešu–vācu vārdnīcas otrajā manuskriptā (17. gs. 2. puse). – Baltu filoloģija 2008, Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 131–144.

Trumpa Edmunds: Polifongu *ie, uo* pozicionālās īpatnības lietuviešu dienvidaukštaišu izloksnēs. – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferenču programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 26–27.

Trumpa Edmundas: Fonetikos reiškinių lyginimo problemas lietuvių ir latvių tarmėse. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 47–48.

Turins Valdis: Valodas ģenēzes loma cilvēka personifikācijas procesā bērībā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 296–303.

Tūbele Sarmīte: Disleksija un lasīšanas traucējumi – kopīgais un atšķirīgais. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 212–223.

Upmane Anda: Saīsinājumi modernajā rakstītajā saziņā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 294–305.

Urbanoviča Inta: Jēdziena latviešu literārā valoda metamorfozes 20.–21. gs. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 48–49.

Urbanoviča Inta: Motivētārvārdšķiras un afiksa nozīme derivatīvajā paronīmijā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 306–315.

Urbanoviča Inta: Paronīmijas izpratne un paronīmu noteikšanas kritēriji. – Latvijas Universitātes Raksti. 728. sējums. Valodniecība: Latvistika. Linguistics. Latvian Studies. Galv. red. Andrejs Veisbergs, atb. red. Andra Kalnača. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 110–117.

Uzija Biruta: Quality of life verbal potential. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (1). Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 316–322.

Valdmanis Jānis: Guidelines of the State Language Policy for 2005–2014 within the context of the Baltic States. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druvieta, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 118–124.

Valdmanis Jānis: Kādā valodā tirgojam un pelnām? [Par valsts val. lietojumu privātajā uzņēmējdarbībā stāsta Jānis Valdmanis; pierakst. Klinta Ločmele.] – Komersanta Vēstnesis, 2008, 28. maijs, Nr. 22 (129), 13–14.

Valdmanis Jānis: Nodomi un priekšdarbi valodas korpusa būvei. [Saruna ar VVA direktoru Jāni Valdmani; pierakst. Dace Kokareviča.] – Latvijas Avīze, 2008, 10. novembris, Nr. 308 (3563), 18.

Valdmanis Jānis: Valodai pats galvenais – to lietot. [Par Eiropas Valodas dienas pasākumiem; pierakst. Vita Pļaviņa.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 18. septembris, Nr. 35 (3095), 12.

Valdpētere Māra: Izteikumi ar nepilnu struktūru norvēģu un latviešu sarunvalodā. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. S. Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 113–121.

Valpētere Māra: Norvēģu sarunvalodas konstrukciju atbilstes latviešu valodā. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 343–351.

Valsts valodas aģentūra: par pētījumu «Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte». [Pētījuma prezentācija un diskusija.] – Latvijas Vēstnesis, 2008, 12. februāris, Nr. 23 (3807), 58.

Valtere Madara: Kāds ir latviešu valodas izredzes Eiropā? [Diskusijā «Latviešu valodas izredzes Eiropā» piedalās A. Veisbergs, I. Druvieta, A. Kuršītis, N. Ušakovs u. c.; pierakst. Madara Valtere.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 18. septembris, Nr. 35 (3095), 8–9.

Vanags Pēteris: Latviešu valodas standartizācijas problēma 19. gadsimtā: valodas kopēju maiņa. – Latvijas Universitātes Raksti. 731. sējums. Literatūrzinātne, folkloristika, māksla. Krājumam «Tā neredzīga Indriķa dziesmas» (1806) – 200 gadi. Jura Alunāna krājumam «Dziesmiņas» (1856) – 150 gadi. Galv. red. Ausma Cimdiņa. Krājuma sast.: Dr. philol., asoc. prof. Ieva Kalniņa, Dr. philol., prof. Māra Grudule. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 62–71.

Vanags Pēteris (rec.): Johann Wischmann. Der Unteutsche Opitz. Editiert und kommentiert von Stephen Kessler. Wiesbaden: Harrasowitz Verlag, 2008. – Baltu filoloģija 2008. Nr. XVII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn.: Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 145–150.

Vanags Pēteris: Skaņu pārmaiņu tipi latviešu valodas vēsturē. – 44. Artura Ozola dienas konference. Valodas skaņas un burti, to savstarpējās attiecības. Veltījums Jurim Bāram (1808–1879) 200. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2008. gada 17. marts. Latvijas Universitāte. Filoloģijas fakultāte. Baltistikas nodaļa. Baltu valodu katedra. Konferences programmas komiteja: Aleksejs Andronovs, Dzintra Bonda, Juris Grigorjevs, Ilga Jansone, Dace Markus u. c. Rīga: [b.i.], 2008, 27–28.

Vasiļjevs Andrejs: The influence of the new technologies upon the Latvian language. – State Language Commission. Break-out of Latvian: a sociolinguistic study of situation, attitudes, processes, and tendencies. Editorial Board: Māris Baltiņš, Ina Druviete, Andrejs Veisbergs. Rīga: Zinātne, 2008, 345–355.

Vasiļjevs Andrejs, *Rirdance Signe*: Latviešu valodas terminoloģijas resursu veidošana. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 106–117.

Veidemane Ruta: Stils un attieksme. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 3. Atb. red. Gunta Smiltnece. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 20–25.

Veisbergs Andrejs: Angļu valoda – drauds vai liels drauds? – Linguistica Lettica 17. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 234–238.

Veisbergs Andrejs: Kādas ir latviešu valodas izredzes? [Par latviešu valodas perspektīvām Latvijā un Eiropā; materiālu sagatavoja Igors Šuvajevs, Svetlana Leitāne.] – Latvijas Avīze, 2008, 27. septembris, Nr. 265 (3520), 12.

Veisbergs Andrejs: Latviešu valoda – Latvijas tautas saliedēšanās pamats. – Latvijas Republikai – 90: Latvija & Latvijas Bizness 2008. Rīga: ICD Group, 2008, 76.

Veisbergs Andrejs: Pragmatic meaning in language, translation and interpreting. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 223–241.

Veisbergs Andrejs: Valodas korpusa ideja pulcē atbalsfītājus. [Par darbu latviešu val. korpusa izveidē; pierakst. Dace Kokareviča, mater. sagat. Volde-mārs Krustiņš.] – Latvijas Avīze, 2008, 24. novembris, Nr. 321 (3576), 6–7.

Veisbergs Andrejs: Valodas politikas viļņos. – Diena, 2008, 14. maijs, Nr. 111 (5153), 7.

Veisbergs Andrejs: Zudusī dihomija: valoda un tulkojumvaloda. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Numura red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 125–139.

Veisbergs Andrejs, Joma Daiga, Kursītis Antons: Aukstais karš pret valsts valodu? [Par valodas situāciju un politiku; pierakst. Ināra Mūrniece, Voldemārs Krustiņš.] – Latvijas Avīze, 2008, 19. maijs, Nr. 135 (3390), 3–4.

Viduleja Aiga: Latviešu valodas situācija pasliktinās. [Par Valsts val. komisijas priekšsēd. Andreja Veisberga tikšanos ar LR Saeimas deputātiem.] – Izglītība un Kultūra, 2008, 5. jūnijs, Nr. 22 (3082), 4.

Vikmanis Ģirts: Kopjot latviešu valodas vidī. [Dace Kokareviča, Ināra Mūrniece saņem VVC balvu par personīgo ieguldījumu latviešu valodas vides popularizēšanā.] – Latvijas Avīze, 2008, 11. novembris, Nr. 309 (3564), 4.

Vingre Inta: Klassifikationsversuche der konzeptuellen Metapher. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 319–324.

Vingre Inta: Metaphertheorien des 20. Jahrhunderts. – Latvijas Universitātes Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. prof. Dr. habil. paed. Irēna Žogle. Rīga: Latvijas Universitāte, 211–217.

Vītols Vilis: Par valodu un multikulturālismu. – Latvijas Avīze, 2008, 16. jūnijs, Nr. 163 (3418), 3–4.

Volāne Elita, Keisele Sandra: Kultūras mantojuma apguves aktualitāte sākumskolā multikulturālā vidē. – Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Ethnicity in Europe: Sociopolitical and Cultural Processes: Proceedings of the International Scientific Conference. Sast. S. Lazdiņa. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2008, 143–153.

Vulāne Anna: Bērns runā kultūras pasaulē. [Par prof. Daces Markus grām. «Bērns runā kultūras pasaulē».] – Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis. A daļa. Sociālās un humanitārās zinātnes, 2008, 62. sēj., Nr. 3/4, 102–105.

Vulāne Anna: Grāmata interesantai latviešu valodas stundai. [Par projektu «Sociokulturālas kompetences veidošana skolēniem latviešu valodas apguves procesā» un grāmatu «Valodā veldzējas tautas dvēsele...» stāsta Anna Vulāne, Margarita Gavriļina.] – Latvijas Avīze, 2008, 11. augusts, Nr. 217 (3472), 16.

Vulāne Anna: Lietvārdu skaitļa kategorijas semantika mūsdienu latviešu valodā: problēmas pieteikums. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 165–175.

Vulāne Anna: Morfēmika. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts. Izdevuma atbildīgā redaktore: LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents: Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 31–32.

Vulāne Anna: Morfēmika. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 70–86.

Vulāne Anna: Onīms – viens no bērna pasaulinās komponentiem. – Международная научная конференция. Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 19.

Vulāne Anna: Pazīmes intensitātes izteikšana augšzemnieku dialektā. – Latgale kā kultūras pierobeža. Daugavpils: Saule, 2008, 439–455.

Vulāne Anna: Recenzija par D. Markus grāmatu «Bērns runā kultūras pasaulē». – LZA Vēstis, 2008, A daļa, 62. sējums, 102–105.

Vulāne Anna: Vārddarināšana. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 34–37.

Vulāne Anna: Vārddarināšana. – Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Izdevuma atb. red. LZA akadēmiķe, Dr. habil. philol. Ilga Jansone, recenzents Dr. habil. philol. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 87–112.

Vulāne Anna: Vārd darināšanas jautājumi latgaliešu valodas gramatikās. – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejis universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 39–40.

Vulāne Anna, Gavriļina Margarita: Valodas un kultūras mijiedarbība dzimtās valodas stundās. – Tagad, 2008, Nr. 2, 32–37.

Zariņa Ilze: Dažas modalitātes izteikšanas iespējas instrukciju tekstos vācu valodā un to atveide latviešu valodā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 253–258.

Zauberga Ieva: Genre and style conventions in translation. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Sīlis, Dr. philol. doc. Astra Skrābāne. Ventspils: Ventspils Augstškola, LiePA, 2008, 242–260.

Зауре Ресия: Реформа образования и качество образования в общеобразовательных школах Латвии. – Международная научная конференция: Дни балтов и белые ночи. Круглый стол «Балтийская филология»: десять лет спустя. 19–21 июня 2008 Санкт-Петербург. Тезисы докладов. Ответственный редактор А. В. Андронов. Санкт-Петербургский государственный университет факультет филологии и искусств. Санкт-Петербург: факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2008, 23.

Ziņas. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 14, 2008. Atb. par izd. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2008, 31–30.

Zirnīte Māra, Rubina Kristīne, Stafecka Anna: Vārkaviešu dzīvesstāsti: Dzeivis guojums. Nūstuosti. Tuoduys beja latgaļu eistuos kuozyš. – Vārkava. Tradicionālā kultūra un mūsdienas. Rīga, Madris, 2008, 287–309.

Zīriņa Tija, Kauliņa Anda: Vides ietekme uz valodas attīstību. – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 2. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstškola, 2008, 160–167.

Znotiņa Ināra: Latviešu valoda – piemineklis Kārlim Mīlenbaham. [Par valodnieku, skolotāju K. Mīlenbahu sakarā ar 155. dz. d.] – Neatkarīgās Tūkuma Ziņas, 2008, 19. janvāris, Nr. 8 (1117), [1]–2.

Zuicena Ieva: Ārijai Ozolai – 80. – Linguistica Lettica 18. Latviešu valodas institūta žurnāls. Num. red.: Daina Nītiņa, Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2008, 170–172.

Zuicena Ieva: Terms in Latvian Explanatory Dictionaries. – Actes de Glat-Brest 2008 «Terminologie: discours, technologie et acteurs sociaux». Amphithéâtre de Telecom Bretagne 22–24 mai 2008. Brest: Institut Telecom, 2008, 193–196.

Zuicena Ieva: Terminu atveides problēmas skaidrojošajās vārdnīcās. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 259–266.

Zuicena Ieva, Migla Ilga: Jura Alunāna devums latviešu leksikogrāfijā. – Latvijas Universitātes Raksti. 731. sējums. Literatūrzinātne, folkloristika, māksla. Krājumam «Tā neredzīga Indriķa dziesmas» (1806) – 200 gadi. Jura Alunāna krājumam «Dziesmiņas» (1856) – 150 gadi. Galv. red. Ausma Cimdiņa. Krājuma sast.: Dr. philol., asoc. prof. Ieva Kalniņa, Dr. philol., prof. Māra Grudule. Rīga: Latvijas Universitāte, 2008, 72–76.

Zuicena Ieva, Ozola Ārija: Divdabju adjektīvizācijas un substantīvizācijas problēmas risinājums «Mūsdienu latviešu valodas vārdnīcā». – Letonikas otrais kongress. Valodniecības raksti – 1. Sast. Brigita Bušmane. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, LU aģentūra «LU Latviešu valodas institūts», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskola, 2008, 193–199.

Zuģicka Inese: Dzīvnieku nosaukumi Riebiņu novada iesaukās. – Valoda – 2008. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums. 18. [sēj.] Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2008, 435–443.

Zunde Ansis: Par filozofijas tulkošanas prolegomeniem. – Valoda. Tulkošana. Starpkultūru komunikācija. Language. Translation. Interpreting. Intercultural Communication. Zinātniskie raksti. Redaktori: Dr. philol. prof. Jānis Silis, Dr. philol. doc. Astra Skrābane. Ventspils: Ventspils Augstskola, LiePA, 2008, 261–271.

Zute Kristīne: Veras Daškevičas mācību līdzekļi pamatskolai. – 1. storptautyskuo latgalistiskys konference: Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. Sanktpīterburga, 2008. gada 19.–20. septembris. Referatu tezis. Redakcejis kolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Sanktpīterburgys vaļsts universitate, Latvejys universitate, Rēzeknis Augstškola. Sanktpīterburga: Sanktpīterburgys Vaļsts universitatis Filologejis i mokslu fakultate, 2008, 41–42.

Zveja Ilze: Latviešu valodas tulkojumi. [Par pētījumu «Valodu lietojums un latviešu valodas kvalitāte tulkojumos».] – Kultūras Forums, 2008, 28. marts–4. aprīlis, Nr. 12 (300), 9.

Zvirbulis Ģirts: Izvairās palielināt sodu par valodas nelietošanu. [Saeima noraida deputāta K. Šadurska ierosinājumu palielināt sodu par valsts valodas nelietošanu.] – Latvijas Avīze, 2008, 1. februāris, Nr. 31 (3286), 4.

Zvirbulis Ģirts: Koalicijai trūkst vīzijas par valodu. – Latvijas Avīze, 2008, 3. aprīlis, Nr. 91 (3346), 3.

Žigure Veneta: Leksiskās interferences problēmas ekonomikas tekstu tulkošanā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 12 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Red. kol. vad. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2008, 267–275.

VALODNIECĪBAS BIBLIOGRĀFIJA 2009

Grāmatas, brošūras

Acta Baltico-Slavica, XXXIII. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, 2009, 315.

Ad verba liberorum: Linguistics & Pedagogy & Psychology. 2009, volume 1, Number 1 (May). Rīga: RPIVA, 2009, 113.

Anspoka Zenta, Miņina Maija: Latviešu valoda mazākumtautību skolā. 5. klase. Darba burtnīca. LAT2. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2009, 80.

Anspoka Zenta, Miņina Maija: Latviešu valoda mazākumtautību skolā. 5. klase. Mācību grāmata. LAT2. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2009, 168.

Anspoka Zenta, Miņina Maija: Latviešu valoda mazākumtautību skolā. 5. klase. Skolotāja grāmata. LAT2. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2009, 68.

Augstkalns Alvis: Darbu izlase. Sast.: Ilga Jansone, Ieva Breņķe, Rūta Augstkalna. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 559, [1].

Baltisch-europäische Rechtsgeschichte und Lexikographie. Hrsg. von Ulrich Kronauer und Thomas Taterka, im Auftrag der Heidelberger Akademie der Wissenschaft, Akademie der Wissenschaften des Landes Baden-Württemberg. Heidelberg: Winter, 2009, 287.

Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags, red. vietnieki: Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 160.

Baltu valodu atlants: prospekts / Baltu kalbu atlasas: prospektas / Atlas of the Baltic Languages: a prospect. Sast. un ievada autores: Anna Stafecka (Latvija), Danguolė Mikulėnienė (Lietuva). Rīga, Vilnius: LU Latviešu valodas institūts, Lietuvių kalbos institutas, 2009, 184.

Beitiņa Maigone: Mūsdienu latviešu literārās valodas sintakse. Lekciju kurss filoloģijas studentiem. Recenz.: Dr. habil. philol. Aina Blinkena, Mg. philol. Normunds Dzintars, Dr. philol. Ieva Ozola. Liepāja: LiePA, 2009, 239.

Bernāne Juta, Pamiļjane Laima, Vaivade Vineta: Latviešu valoda mazākumtautību skolā. 6. klase. Darba burtnīca. LAT2. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2009, 96.

Bernāne Juta, Pamiļjane Laima, Vaivade Vineta: Latviešu valoda mazākumtautību skolā. 6. klase. Mācību grāmata. LAT2. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2009, 192.

Bernāne Juta, Pamiļjane Laima, Vaivade Vineta: Latviešu valoda mazākumtautību skolā. 6. klase. Skolotāja grāmata. LAT2. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2009, 136.

Bikše Kaspars, Laiveniece Diāna: Latviešu valoda vidusskolai. II daļa. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 232.

Bikše Kaspars, Laiveniece Diāna: Latviešu valoda vidusskolai. Uzdevumu un testu grāmata. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 184.

Birznieks Jānis: Juridisko terminu vārdnīca: angļu-latviešu, latviešu-angļu. Rīga: Multineo, 2009, 524.

Blinkena Aina: Latviešu interpunkcija. 2., pārstr. izdevums. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 438, [1].

Boksa terminu vārdnīca latviešu, krievu un angļu valodā. Sast. Jānis Muižnieks. Rīga: RTU Izdevniecība, 2009, 20.

Bušs Ojārs, Vineta Ernstsone: Latviešu valodas slenga vārdnīca. 2. izd. Red. Ineta Balode. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 574.

Cibuļs Juris: Latgaliešu ābece, 1768–2008. Red. Anna Stafēcka. Rīga: Zinātne, 2009, 169, [3].

45. *Artura Ozola dienas konference*. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā: veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 51.

Dalbiņa Iluta, Lāčāuniece Inese: Latviešu valoda vidusskolām. 1. daļa. Mācību grāmata. Rīga: RaKa, 2009, 208.

Dalbiņa Iluta, Lāčāuniece Inese: Latviešu valoda vidusskolām. 1. daļa. Skolotāja grāmata. Rīga: RaKa, 2009, 112.

Dalbiņa Iluta, Lāčāuniece Inese: Latviešu valoda vidusskolām. 1. daļa. Vingrinājumu burtnīca. Rīga: RaKa, 2009, 60.

Даугавет Анна Дмитриевна: Слоговая долгота в Балтийских языках в сопоставлении с эстонским и ливским. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук: специальность 10.02.20-Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание. Научный руководитель Леонард Георгиевич Герценберг. Санкт-Петербургский государственный университет. Санкт-Петербург: [ОНУТ факультета филологии и искусств СПбГУ], 2009, 19.

Dubova Agnese, Leitāne Māra, Lele-Rozentāle Dzintra: Zinātniskā komunikācija starpkultūru kontekstā. I daļa, Sērija B. Kontrastīvie pētījumi, 1. Zin. red. Dzintra Lele-Rozentāle. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2009, 117.

- Dumpe Dace*: Latvian in Three Months. Rīga: Zvaigzne ABC, [2009], 215.
English-Latvian Phrase Book. Mazā angļu-latviešu sarunvārdnīca.
Sast.: Gunta Štrauhmane, Zigrīda Vinčele. Rīga: Zvaigzne ABC, [2009], 240.
- Filoloģijas un mākslas zinātnes Latvijas Universitātē 1919–2009*: procesi un personības. Sast. prof. A. Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 429.
- Freiberģa Inese, Dzintere Daina, Augstkalne Dace*: Bērna valoda jaunradē un rotaļās. RPIVA Bērnu valodas pētījumu centrs. Rīga: Izglītības solī, 2009, 248.
- Freidenfelds Jānis Ilmārs, Lapāne Daiga, Markus Dace*: Bērnu valodas vārdnīca. Recenz. Dr. philol. Anna Vulāne. Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolas Bērnu valodas pētījumu centrs. Rīga: Izglītības solī, 2009, 91.
- Grīnberģa Iveta*: Nāc mums līdzi! Lasāmā grāmata: latviešu valodas mazākumtautību skolā 1. mācību gads. Mācību līdzeklis. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 79.
- Grīnberģa Iveta*: Nāc mums līdzi! Lasāmā grāmata: latviešu valodas mazākumtautību skolā 1. mācību gads. Padomi skolotājiem un vecākiem. Metodiskais līdzeklis. 2. papild. izdevums. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 63.
- Hogan-Brunn G., Ozoliņš U., Ramoniene M., Rannut M.*: Language Politics and Practices in the Baltic States. Tallin: Tallin University Press, 2009, 164.
- Humanitāro Zinātņu Vēstnesis*. Nr. 15, (2009). Daugavpils: Daugavpils Universitātes Humanitārā fakultāte, 2009, 128.
- Humanitāro Zinātņu Vēstnesis*. Nr. 16, (2009). Daugavpils: Daugavpils Universitātes Humanitārā fakultāte, 2009, 128.
- Irbe Iveta, Vilciņa Inita*: Lai veicas! Latviešu valoda 1. klasei. 1. daļa. Darba burtnīca. Rīga: RaKa, 2009, 80.
- Irbe Iveta, Vilciņa Inita*: Lai veicas! Latviešu valoda 1. klasei. 2. daļa. Darba burtnīca. Rīga: RaKa, 2009, 106.
- Irbe Iveta, Vilciņa Inita*: Lai veicas! Latviešu valoda 1. klasei. 1. daļa. Mācību grāmata. Rīga: RaKa, 2009, 80.
- Irbe Iveta, Vilciņa Inita*: Lai veicas! Latviešu valoda 1. klasei. 2. daļa. Mācību grāmata. Rīga: RaKa, 2009, 100.
- Īpašības vārdi: latviešu nedzirdīgo zīmju valodas vārdnīca*. Papildināts un pārstrādāts izd. 2. sēj. Sast. Lilita Janševska (u. c.). Rīga: LNS Zīmju valodas centrs, 2009.
- Jankowiak Mirosław*: Gwary Białoruskie na Łotwie w rejonie Krasławskim. Studium socjolingwistyczne. Instytut Slawistyki Polskiej Akademii nauk. Fundacja Slawistyczna. (Język na pograniczach, 37). Warszawa: Slawistyczny ośrodek wydawniczy, 2009, 248+VII.

Jerāte Ilze, Mantromoviča Iveta: Latviešu valoda 3. klasei, I. Skolēniem ar speciālām vajadzībām. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.

Juridisko tekstu tulkošana, teorija un prakse. Zinātnisko rakstu krājums. Zin. red. Valda Rudziša. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2009, 145.

Kiope Māra: Patiesība un valoda. Zin. red. Maija Kūle. Rīga: LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2009, 353.

Krievu-latviešu sarunvārdnīca. Sast. H. Kalniņš. Rīga: Avots, 2009, 160.

Kultūras studijas. Zinātnisko rakstu krājums, I. *Personvārds kultūrā / Cultural studies*. Scientific papers. I. *Person name in culture*. Galv. red. Anīta Stašulāne. Daugavpils: Saule, 2009, 404.

Kursīte Janīna: Tautlietu vārdene. [Rīga]: Nemateriālā kultūras mantojuma valsts aģentūra, 2009, 559.

Kušķis Jānis: Mūsu valoda II. Padomi latviskas valodas cienītājiem. Rīga: Biedrība «Latvietis», 2009, 375.

Latgale as a culture borderzone. Vol. 2 (1). Comparative studies. Vol. II (1). Editor in chief Valentīna Liepa. Daugavpils: Saule, 2009, 239 (1).

Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 486.

Latgalian: The Latgalian language in education in Latvia. Mercator. European Research Centre on Multilingualism and Language Learning, 2009, 64.

Latviešu-angļu sarunvārdnīca. *Latvian-English Phrasebook*. Sast. Jānis Sīlis. Rīga: Jumava, 2009, 322.

Latviešu-angļu sarunvārdnīca. Tulk. no čehu izdevuma «Česko-anglická konverzace». No čehu valodas tulk. Halina Lapiņa, red. Bārbala Simsons. Rīga: Zvaigzne ABC, [2009], 392.

Latviešu-angļu sarunvārdnīca. Sast. Dzintra Kalniņa. Rīga: Avots, 2009, 188.

Latviešu-krievu, krievu-latviešu dabaszinību vārdnīca skolēniem. Bioloģija. Ģeogrāfija. *Латышско-русский, русско-латышский школьный словарь по природоведению. Биология. География*. Bioloģijas vārdnīcu sastādījuši: Mihails Pupiņš, Irina Ščemeļova, Artūrs Škute; ģeogrāfijas vārdnīcu sastādījusi Irina Pavelko; Mihaila Pupiņa zīmējumi. Rīga: Zvaigzne ABC, [2009], 223 [1].

Latviešu-norvēģu sarunvārdnīca. *Latvisk-norsk parlør*. Autori: Rihards Bērugs, Ilze Kačevska. Rīga: Norden AB, 2009, 256.

Latviešu-somu sarunvārdnīca. *Käyttösanasto latvia-suomi*. Sast.: Mirja Itkonene, Ilze Kačevska. Rīga: Norden AB, 2009, 256.

Latviešu-vācu sarunvārdnīca. Sast. I. Ritenberga. Rīga: Avots, 2009, 176.

Latviešu-zviedru sarunvārdnīca. Lettisk-svensk parlör. Autores: Ineta Balode, Ilze Kačevska. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 256.

Latviešu-zviedru sarunvārdnīca. Sast. Maira Krūma. Rīga: Avots, 2009, 155, [1].

Latviešu-zviedru, zviedru-latviešu vārdnīca. Lettisk-svensk, svensk-lettisk ordbok. Autori: Ineta Balode, Maija Grīnberga u. c. Pārstr. un papild. izd., 2. iesp. Rīga: Zvaigzne ABC, [2009], 1095.

Valodniecība: latvistika un somugristika. Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 139. Pieejams: <http://www.lu.lv/materiali/apgads/raksti/746pdf>

Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķe profesore Aina Blinkena: bio-bibliogrāfija. Sast.: Ilze Barone, Svetlana Čvanova, bibliogrāfijas red. Dagnija Ivbule. Rīga: Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, 2009, 219.

Laugale Velga: Izglītības iestāžu nosaukumi latviešu valodā: lingvistiskais aspekts. Promocijas darba kopsavilkums filoloģijas doktora grāda iegūšanai valodniecības nozares latviešu sinhroniskās valodniecības apakšnozarē. Bezeichnungen von Bildungsanstalten in der Lettischen Sprache: der linguistische Aspekt. Zusammenfassung der Promotionsarbeit. Darba zin. vad. Juris Baldunčiks. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2009, 122.

Letonikas pētījumi 2005–2009. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2009, 67.

Letonikas trešā kongresa zinātniskie raksti. Red. komisijas priekšs. Jānis Stradiņš. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2009, 368.

Mana valoda ir mans gods. Red. Baiba Moļņika. Rīga: Valsts valodas aģentūra, 2009, 82.

Mazā latviešu-vācu sarunvārdnīca. Lettisch-Deutsch Sprachführer. Sast. Daina Burve, Aija Šteinberga. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 240.

Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: Raimonds Apinis, Māris Baltiņš (u. c.). Pētījuma vadītāja Gunta Kļava. Rīga: Zinātne, 2009, 143.

Mīlenbahs Kārlis: Darbu izlase. 2. sēj. Sast. Ina Druviete, zin. red. Sarmīte Lagzdiņa. 1. sēj. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 432.

Milzere Mārīte, Pāvila Ināra: Gramatika – viegli un vienkārši. Praktiskā latviešu valoda. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 238 [1].

Mironovs Viktors: Būvmašīnas. Tehnisko terminu vārdnīca. Mācību līdzeklis. Rīga: RTU izdevniecība, 2009, 98.

National and European Language Policies. Contributions to the Annual Conference 2007 of EFNIL in Riga. Ed. Gerhard Stickel. (Duisburger Arbeiten zur Sprach- und Kulturwissenschaft=Duisburg papers on Research

in Language and Culture. Herausgegeben von Ulrich Ammon, René Dirven und Martin Pütz. Band 73.) Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien: Peter Lang, 2009, 179, [2].

Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. 1. storptautyskuo latgalistikys konferençe (Sanktpēterburga, 2008. goda 19.–20. septembris). Via Latgalica: Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums. Latgalistikys kongresu materiali, I. Redkoleģeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 2009, 184.

Poriņa Vineta: Valsts valoda daudzvalodīgajā sabiedrībā: individuālais un sociālais bilingvisms Latvijā. Zin. konsultante Baiba Metuzāle-Kangere. Recentes: Zaiga Ikere, Maija Brēde. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 208.

Reģionālā un sociālā dialektoloģija. Komparatīvistikas institūta almanahs, 18. sēj. Valoda un pasaule / *Regional and social dialectology*. Almanac of the Institute of Comparative studies, Vol. 18. Language and world. Red. Jeļena Koroļova. Daugavpils: Saule, 2009, 190.

Reķēna Antoņina: Raksti valodniecībā. II daļa. Sast. Dr. philol. Ieva Ozola (atb. red.). Liepāja: Liepājas Universitāte, 2009, 156.

Rozenbergas Janis: Stilistika: stilistinių kalbos priemonių klasifikacija. Parengė: Regina Kvašytė, Jurgita Macienė, Kazimieras Župerka. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiaulius: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 70.

Salmiņa Valda: Armēņu īpašvārdu atveide latviešu valodā. Zin. red. Ojārs Bušs. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 192.

Saziņas standarta vārdnīca burātājiem. Sast. Arnis Mežulis. [Rīga]: Drukātava, 2009, 117.

Siliņa-Piņķe Renāte: Priekšvārdi Rīgā 15. gadsimtā pēc pilsētas ķemerejas reģistra materiāliem. Rufnamen in Riga im 15. Jahrhundert anhand des Kämmerer-Registers der Stadt. Promocijas darba kopsavilkums filoloģijas doktora grāda iegūšanai valodniecības zinātņu nozares ģermāņu valodniecības apakšnozarē. Darba zin. vad. Pēteris Vanags. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 95.

Slišāns Ontons: Latgaļu volūdys vuordneica (Zīmeļlatgolā lītuo tuos sovpatuos leksikys mozumeņs, pīrakstāts laikā nu 1965. da 2008. godam). 1500 vuordu. Bolvu raj.: GIRG, z.s. Jākupāni, 2009, 56.

Soida Emīlija: Vārd darināšana. Red. Dzintra Paegle. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 267.

Stradiņš Jānis: Zinātnes un augstskolu sākotne Latvijā. Rīga: Latvijas Vēstures institūta apgāds, 2009, 640.

Strautiņa Vaira, Šulce Dzintra: Latviešu valodas pareizrūna un pareizrakstība. Mācību līdzeklis. Rec.: Dace Markus, Ilze Auziņa. Rīga: RaKa, 2009, 100.

Strauts: Latviešu valoda 2. klasei mazākumtautību skolā. Autori: Zenta Anspoka (u. c.). Rīga: LVAVP, 2009, 96.

Svilāne Terēze: Teach yourself Books: Bartholomew. Teach yourself Latvian. London: Teach yourself Books, 2009, 329.

Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Sast. Valentīna Skujiņa. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 44.

Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 15, 2009. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, LU Latviešu valodas institūts, 2009, 68. Pieejams: termini.lza.lv/pdf/Terminologijas%20Jaunumi%2015.pdf

Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 36. Pieejams: termini.lza.lv/pdf/Terminologijas%20Jaunumi%2016.pdf

The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation». Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CD-LTI of University of Latvia, 2009, 259.

The Use of Language within the Diaspora: the Practice of other Countries and Evaluation of Action Policy of Latvia. [Responsible for research and publishing Gunta Klava and Kristine Motivane; responsible for English translation Simona Larsona.] [Rīga]: Latvian Language Agency, 2009, 119 [1].

Trumpa Edmundas: Pelesos šnektos balsinēs fonemos ir jū variantai. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2008, 276.

Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums II. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienų prakse. 5. sēj. Valsts valodas komisijas raksti. Rīga: Zinātne, 2009, 230.

Upe. Latviešu valoda 3. klasei mazākumtautību skolā. Rīga: LVAVP, 2009, 48.

Valoda – 2009: valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums XIX. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 551, [1].

Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language. LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Sast. un atb. red. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 126.

Valodas Austrumlatvijā: pētījuma dati un rezultāti. Via Latgalica: Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums, 1. Red.: Ilga Šuplinska, Sanita Lazdiņa. Rēzeknes University College. Languages in Eastern Latvia: data and results of survey. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2009, 468.

Valodas lietojums diasporā: citu valstu prakse un Latvijas rīcībpolitikas izvērtējums. [Atbildīgās par izdevumu un pētījuma vadītājas Gunta Kļava, Kristīne Motivāne.] Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2009, 99.

Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 134.

Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kolēģijas vadītāja Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 335.

Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 321.

Valsts valodas prasmes pārbaude darba vajadzībām, pastāvīgas uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai. Rīga: Jaunā Daugava, 2009, 72.

Veisbergs Andrejs: Konferenču tulkošana. 2. papild. izdevums. Rīga: Zinātne, 2009, 200.

Vētra Gundega: Latviešu valoda 33 tabulās. Latviešu valodas konspekti praktiskam darbam. Lielais špiks. Rīga: Zvaigzne ABC, [2009], 32.

Vingre Inta: Dusmu emociju metaforikas kontraktīvais aspekts latviešu un vācu valodā. Die Metaphorik der Emotion Wut in der lettischen und deutschen Sprache aus kontrastiver Sicht. Promocijas darba kopsavilkums filoloģijas doktora grāda iegūšanai Valodniecības nozares Salīdzināmās un sastatāmās valodniecības apakšnozarē. Zin. vad. Nataļja Jundina. Daugavpils: Daugavpils Universitāte, 2009, 68.

Raksti

Ābiķis Dzintars: Taupīsim un stiprināsim latvisko. [Par Latvijas valsts valodas politiku izglītības sistēmas reformas īstenošanas procesā.] – Latvijas Avīze, 2009, 5. marts, Nr. 62 (3671), 6.

Alberte Ieva: Darbiņš, naudiņa, sirsniņa. [Par pamazināmo formu lietošanu latviešu valodā stāsta habilitētā filoloģijas doktore prof. Janīna Kuršīte, sociālantropologs Klāvs Sedlenieks.] – Diena, 2009, 17. aprīlis, Nr. 89 (5433), 22.

Aleksejeva Brigita: Filoloģisko jēdzienu apzīmējumi sengrieķu filoloģiskajos rakstos. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 3.

Ananiewa Natalya: Baltic Borrowings in the Polish Patios of the Baltic-Slavonic Border Areas. – Latgale as a culture borderzone. Vol. 2 (1). Comparative studies. Vol. II (1). Editor in chief Valentīna Liepa. Daugavpils University, Faculty of the humanities, Institute of Comparative studies. Daugavpils: Saule, 2009, [200]–207.

Ананьева Наталья: Балтизмы в говорах балто-славянского пограничья. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Redakcijas kolēģija: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 354–361.

Andronovs Aleksejs: Jebkura valoda ir vērtība. [Saruna ar Sanktpēterburgas Valsts Universitātes Filoloģijas fakultātes Baltistikas nod. vadītāju Alekseju Andronovu; pierakst. Aija Zuja.] – Rēzeknes Vēstis, 2009, 29. oktobris, Nr. 131 (10433), 3.

Andronovs Aleksejs: Latgaliešu literārā valoda leksikostatistikas gaismā. [Referāts 1. Starptautiskajā Latgalistikas konferencē «Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100»] – Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. 1. starptautiskuo latgalistikys konference (Sanktpēterburga, 2008. gada 19.–20. septembris). Via Latgalica: Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums. Latgalistikys kongresu materiāli, I. Redkoleģija: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 2009, 6–16.

Андронов Алексей: О петербургском экземпляре II прусского катехизиса. – Балто-славянские исследования XVIII. Сборник научных трудов. Российская академия наук. Институт славяноведения. Москва: Языки славянских культур, 2009, 205–209.

Andronovs Aleksejs, Leikuma Lidija: Par latgaliešu rakstu valodas pareizrūnas kopšanu. – 45. Artura Ozola dienas konference: baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 5–8.

Andronovs Aleksejs, Leikuma Lidija: Par latgaliešu rakstu valodas pareizrūnas kopšanu. – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags, red. vietnieki: Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 5–15.

Andronov Aleksey, Andronova Everita: The Latgalian Component in the Latvian National Corpus. – LULCL II 2008. **Proceedings of the Second Colloquium on Lesser Used Languages and Computer Linguistics (LULCL II)** «Combining efforts to foster computational support of minority languages». Bozen-Bolzano, 13th–14th November 2008. Ed. by Verena Lyding. EURAC book 54. Bozen-Bolzano: EURAC, 2009, 65–77.

Anspoka Zenta: Dators skolēnam saka: «**Darbu esi veicis pareizi**». [Saruna ar RPVIA augstskolas prof. projekta «Latviešu valoda 1.–6. klasei» līdzautorī Zentu Anspoku; pierakst. Dace Kokareviča.] – Latvijas Avīze, 2009, 20. aprīlis, Nr. 106 (3715), 14.

Anspoka Zenta: Latviešu valodas didaktika. 1.–4. klase. [Autore par iznākušo grāmatu.] – Skolotājs, 2009, Nr. 1, 108.

Anspoka Zenta: Latviešu valodas skolotāja profesionalitāte: daži jauni izaicinājumi. – Tagad, Nr. 1 (3), 2009, 37–43.

Anspoka Zenta: Tradicionālā kultūra latviešu valodas pedagoģiskajā procesā. – Tagad, Nr. 1 (3), 2009, 13–19.

Apinis Raimonds: Terminoloģijas darba organizācijas modeļi un to piemērotība Latvijas apstākļiem. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 4–5.

Apinis Raimonds, Motivāne Kristīne: Migrācijas ietekme uz valsts ekonomisko attīstību. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: Raimonds Apinis, Māris Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Rīga: Zinātne, 2009, 13–21.

Apse Linda: Kategorizācijas problēma gramatikās. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 7–15.

Auziņa Ilze: Fonēmu pārmaiņas vārdu sadūrā: asimilācija balsīguma ziņā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 7–15.

Bacevičiūte Rima: Dēl baltu kalpu priegaidziņu eksperimentīnu tyrimy. – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags, red. vietnieki: Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 17–30.

Baldunčiks Juris: Latviešu ķīmijas terminoloģijas attīstība 19. gadsimta 50.–70. gados. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 6–16.

Baldunčiks Juris: Terminoloģijas teorija un prakse Latvijā: pārdomas krustceļēs. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmika Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 5–6.

Balode Ineta: Elemente konzeptioneller Mündlichkeit im Hausbuch des rigischen Kaufmanns und Ratsherrn Sebastian Heinrich Kruse. – Historische Soziolinguistik des Deutschen. IX neue Forschungsansätze – Fallstudien Reflexe konzeptueller Mündlichkeit in Schriftzeugnissen verschiedener soziofunktionaler Gruppen: internationale Fachtagung, Dresden 08.–09.9.2008. Hrsg. von Gisela Brandt und Rainer Hünecke. (Stuttgarter Arbeiten zur Germanistik ; 449). Stuttgart: Heinz, 2009, 99–120.

Balode Ineta: Rechtslexik in deutsch-lettischen Wörterbüchern des 18. Jahrhunderts. – Baltisch-europäische Rechtsgeschichte und Lexikographie. Hrsg. von Ulrich Kronauer und Thomas Taterka, im Auftrag der Heidelberger Akademie der Wissenschaft, Akademie der Wissenschaften des Landes Baden-Württemberg. Heidelberg: Winter, 2009, 143–155.

Balode Laimute: Dažas pārdomas par lietuviešu personvārdiem latviešu valodā. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 100–111.

Balode Laimute: Historical memory in Latvia's place-names. – Tarptautinē mokslinē konferencija. Lietuvas Eurointegrācija, nacionālais tapatumas ir kolektyvinē atmintis 2009 lapkričio 20–21 d. International scientific conference Lithuanian Euro-integration, national identity, and collective historical memory, 20–21 November, 2009. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2009, 12.

Balode Laimute: Juris Plāķis un «Leišu valodas rokas grāmata» (1926). – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 8–9.

Balode Laimute: Somugru cilmes hidronīmi Latvijā. – Starptautiska konference: pa somugru pēdām Baltijas jūras krastā. Turaidas muzejrezervāts. [Sigulda: Turaidas muzejrezervāts, 2009, 6–7.]

Balode Laimute: Šaknis Sald- Latvijos ir Lietuvas vietovardžiuose. – Aukuras Salduvei. Almanachas. Kā teigia mokslinikai? Kā zinio kraštotyriņikai? Kā vaizduoja kūrējai? Kā siūlo ateitis? Šiaulių: Šiaulių universiteto leidykla, 2009.

Balode Laimute: The roots «God» and «Holy» in Latvian toponymy. – International Conference. Natural Holy Places or Holy Places in Nature: identification, discovering and classification. May, 7–9, 2009, Turaida, Latvia: abstracts. Riga: Latvian Academy of Culture, 2009, 7–8.

Balode Laimute: Vietvārdu vārdnīcas un to struktūra: somu, igauņu, lievietiešu un latviešu pieredze. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 16–26.

Balode Laimute, Hirša Dzintra: On Several Names of Latvian inhabited Places. – Балто-славянские исследования XVIII. Сборник научных трудов. Российская академия наук. Институт славяноведения. Москва: Языки славянских культур, 2009, [279]–299.

Balode Laimute, Trumpa Edmunds: Lituānistika: studija, pētniecība, kultūru kontakti. – Filoloģijas un mākslas zinātnes Latvijas Universitātē 1919–2009: procesi un personības. Sast. prof. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 190–198.

Baltiņa Maija: Valodas jautājums kanonisku tekstu tulkojumos. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums II. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienų prakse. 5. sēj. Valsts valodas komisijas raksti. Rīga: Zinātne, 2009, 9–23.

Baltiņš Māris: Bībeles stils un terminoloģiski meklējumi Bībeles latviešu tulkojumos. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums II. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienų prakse. 5. sēj. Valsts valodas komisijas raksti. Rīga: Zinātne, 2009, 24–32.

Baltiņš Māris: Daži latviešu terminoloģijas saskaņošanas centieni līdz 1918. gadam. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzin. rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 83–90.

Baltiņš Māris: Daži mīti par latviešu terminoloģiju XXI gadsimta sākumā un to kļiedēšana. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 6–9.

Baltiņš Māris: Use of English and French for Scientific Communication in Latvia in 20s and 30s of 20th Century. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Rakstu krājums XIX. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugpils: Saule, 2009, 88–93.

Bankava Baiba: Ieskats eponīmu leksiski semantiskajā raksturojumā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 179–184.

Beitiņa Maigone: Skolotāja Jura Bergmaņa (1816–1891) pierakstītās Bārtas pasakas un to sintakse. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 185–194.

Beitiņa Maigone: Teikuma tipi «Ijaba grāmtā» E. Glika tulkojumā latviešu valodas sintakses vēstures skatījumā. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums II. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. 5. sēj. Valsts valodas komisijas raksti. Rīga: Zinātne, 2009, 33–60.

Bekmanis Zigmunds: Top pirmā Latviešu-čehu vārdnīca. [Stāsta P. Štolls, VVA Projektu daļas vadītāja Inita Vītola.] – Latvijas Avīze, 2009, 13. jūlijs, Nr. 184 (3793), 19.

Beldava Regīna: Personvārdi un to versijas tulkojumos franču valodā. – Kultūras studijas. Rakstu krājums. Cultural studies. Scientific papers. Personvārds kultūrā. Person name in culture, I. Galv. red. Anita Stašulāne. Daugavpils: Saule, 2009, 391–396.

Bernāne Līga: Latgaliešu valodas pareizrakstības jautājumu risinājums presē 20. gadsimta pirmajā pusē. – Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. 1. starptautyskuo latgalistikys konference (Sanktpīterburga, 2008. goda 19.–20. septembris). Via Latgalica: Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums. Latgalistikys kongresu materiali, I. Redkolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 2009, 91–102.

Bernāns Aigars: Pie mīļajiem tautas brāļiem Sibīrijā. [Par LU Filoloģijas fakultātes Baltu valodas katedras asociētās prof. Lidijas Leikumas vadīto ekspedīciju pie latgaliešiem Krievijā.] – Gaismas Taka & Zemturs, 2009, janvāris, Nr. 39, 11–22.

Bernote Ineta: Vārda *ābols* lietojums augļu un dārzeņu nosaukumos starpvalodiskā skatījumā. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 9–11.

Biesjadovska-Magdjaža Beata: Ar poļu raksturojuma stereotipiem saistīta leksika Ādolda Ersa darbos. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 9–10.

Bišofa Linda: Märchen im Fremdsprachenunterricht. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 17–22.

Biteniece Janīna: Comparison of Translators Choices in Russian and Latvian Translations of Geogr Orwell's *Animal Farm* Within Political and Socio-Cultural Context. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation». Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 5–28.

Blaumanis Juris: Vai mēs pastāvīgi nebūsim patstāvīgi? [Par latviešu valodas piesārņošanu ar svešvārdiem.] – Latvijas Avīze, 2009, 22. septembris, Nr. 247 (3854), 23.

Blažek Václav: Balto-Slavic «smith». – Baltistica, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 25–31.

Blažienē Grasilda: Altpreussische Eigennamen als Quelle der altpreussischen Lexik. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 12–13.

Blinkena Aina: «Esiet viens, un būsiet stipri!» [Par latviešu valodas atīstību un vienotību.] – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 5–12.

Blūmane Anda: Sociālās kategorijas «vecums» nozīme uzrunas formu izvēlē: pedagogu aspekts. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 23–31.

Bonda Dzintra, Markus Dace: Latvian Syllable Intonations in Nowadays Environment. – The 8th Conference on Baltic Studies in Europe «The Baltic as an Intersection of Civilizational Identities». Thesis. Kaunas: Vytautas Magnus University, 2009, 33–34.

Bonda Dzintra, Markus Dace, Stockmal V.: Learning the Quality of Latvian Vowels. – The 8th Conference on Baltic Studies in Europe «The Baltic as an Intersection of Civilizational Identities». Thesis. Kaunas: Vytautas Magnus University, 2009, 34–35.

Bonda Dzintra, Markus Dace: Valodas fonētisko līdzekļu maiņa dziedājumā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kolēģijas vadītāja Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 16–23.

Борман Жанна: Авторские сложные существительные немецкого языка в переводе. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 94–99.

Bravacka Diāna: Iznākusi monogrāfija «Valodas Austrumlatvijā: pētījuma dati un rezultāti». – Katõļu Dzeive, 2009, novembris, Nr. 11, 38–40.

Brēde Maija: Jaunvārdi kā speciālā leksika informatīvos tekstos. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzeļina 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 11–12.

Brēde Maija: Neoloģismu formas un to pasniegšanas veids informatīvos un reklāmtextos. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 32–40.

Brēde Maija: Shadowy Smudges in Language or One Day with Spoken Latvian. – The 8th Conference on Baltic Studies in Europe «The Baltic as an Intersection of Civilizational Identities». Thesis. Kaunas: Vytautas Magnus University, 2009, 36–37.

Brēde Maija: Summer Reading: Translation Versus Original. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation». Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 29–44.

Breņķe Ieva: 20. gs. valodnieku uzskati par noteiktās un nenoteiktās galotnes lietošanu. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 24–30.

Brizna Ilga: Citvalodu aizgūvumu ceļš latviešu valodā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 201–206.

Brizna Ilga: Die Infinitive im Deutschen und ihre Äquivalente im Lettischen. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 100–107.

Budviķe Inta: Žargonismi sporta leksikā. – LSPA zinātniskie darbi. Rīga: Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija, 2009, 64–67.

Bušmane Brigīta: Dialektālā leksika Gustava Bražes vārdnīcā (1875). – Kalbos istorijos ir dialektologijos problemas 2. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 419–432.

Bušmane Brigita: i-celmi Kalupes izloksnē. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 207–216.

Bušmane Brigita: Jura Plāķa darbā «Kursenieku valoda» ietvertā leksika LVDA materiālu kontekstā. – 45. Artura Ozola dienas konference: baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 14–15.

Bušmane Brigita: Leksēma «bulta» latviešu valodā. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 11–16.

Bušmane Brigita: Skolai un valodai veltīts mūžs. [Par skolotāju, valodnieci Martu Strautiņu.] – Izglītība un Kultūra, 2009, 19. februāris, Nr. 7 (3117), 15.

Bušmane Brigita: Sofijas Dravinieces devums Dundagas novada kultūrvēstures izziņāšanai. – Letonikas otrais kongress. Kultūrvēstures avoti un Latvijas piekraste. Rakstu krājums. Rīga: Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis, 2009, 150–166.

Bušmane Brigita: Valsts pētījumu programma «Letonika» mūsu valodas sakņu stiprināšanai. [Par latviešu valodas izlokšņu pētīšanas progr. «Letonika» projektu «Valodas un vide».] – Izglītība un Kultūra, 2009, 23. jūlijs, Nr. 27 (3137), 7.

Bušmane Brigita, Hirša Dzintra, Edgars Lāms, Ozola Ieva, Sīlis Jānis, Šuplinska Ilga: Valoda un vide. – Letonikas trešā kongresa zinātniskie raksti. Red. kom. priekšs. Jānis Stradiņš. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2009, 149–177.

Bušs Ojārs: Daži Ēdoles vietvārdi Jura Plāķa publicējumā. – 45. Artura Ozola dienas konference: baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 16–17.

Bušs Ojārs: Latviešu valodas leksiskie somugrismi: izpētes vēsture un perspektīvas. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 27–34.

Bušs Ojārs: Neliels ieskats latviešu zoonīmijā: daži vērojumi par suņu vārdiem. – Humanitāro Zinātņu Vēstnesis. Daugavpils universitāte. 15. [laid.] (2009), [62]–67.

Bušs Ojārs, Nītiņa Daina: Vietvārdi un citi valodas elementi: sistematizācijas problēmas un izpētes gaita. – Letonikas trešā kongresa zinātniskie raksti. Red. kom. priekšs. Jānis Stradiņš. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2009, 178–194.

Butāne Anita: Kalku vieta leksikā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 31–39.

Butikova Marija: Somu, latviešu un igauņu čūsku vārdu salīdzinoša analīze. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 35–39.

Cauna Eduards: Trīsvalodu vārdnīcu izveide no divvalodu vārdnīcām ar kopīgu valodu. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 13–14.

Celmiņa Anna: Terminoloģijas izstrāde: Eiropas Savienības un Latvijas pieredze. – Juridisko tekstu tulkošana, teorija un prakse. Rakstu krājums. Zin. red. Valda Rudziša. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2009, 80–105.

Choinicka Joanna: Atstāstījuma izteiksmes formu lietojums preses rakstos. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 40–48.

Cibuļš Juris: Ieskats latgaliešu ābecēs lietotajā rakstībā. – Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. 1. starptautyskuo latgalistikys konference (*Sanktpīterburga, 2008. goda 19.–20. septembris*). Via Latgalica. Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums. Latgalistikys kongresu materiali, I. Redkolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Rēzekne: Rēzeknis Augstskola, 2009, 17–30.

Cīrule Ilze: Valodas nozīme valsts policijas struktūrvienību darbinieku veidotajos tekstos komunikācijai un saziņai ar sabiedrību. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13. (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 48–57.

Čeirane Solveiga: Insight into Characteristic Features of Voiced Stops of Latvian Language. – Garsas ir jo tyrimo aspektai: metodoloģija ir praktika. Sound and its Research Aspects: Methodology and Practice. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2009, 88–97.

Čeirane Solveiga: Latviešu valodas balsīgo troksneņu elektropalatoģrāfisks pētījums. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 17–18.

Dalbiņa Dace: «Ko iegūsti šūpolēs, zaudē karuselī.» [Saruna ar Latviešu valodas apguves valsts aģentūras direktori Daci Dalbiņu; pierakst. Dace Kokareviča.] – Latvijas Avīze, 2009, 6. aprīlī, Nr. 94 (3703), 14.

Dalbiņa Iluta, Lāčauņiece Inese: Latviešu valoda vidusskolām 1. daļa. [Par mācību komplektizdevumu.] – Skolotājs, 2009, Nr. 4 (76), 103.

Danovskis Edvīns, Klimoviča Daina: Ja informācija par precī nav valsts valodā. [Par valsts valodas lietošanu preču marķējumā.] – Dienas Bizness (pielikums «Saldo» Nr. 11), 2009, 17. jūnijs, Nr. 114 (3622), 10–12.

Daugaviete Anna: «Īsie» garumi latviešu izloksnēs. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 18–19.

Dimiņš Dens: «Bad words» and the Latvian Translation of Hallgrímur Helgason's 101 Reykjavík. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation». Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 45–54.

Dini Pietro U.: Toward a Latvian Linguistic Historiography. – Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis, A daļa. Sociālās un humanitārās zinātnes. 63. sējums. Nr. 5/6, 2009, 144–147.

Dini Pietro U.: Zur vergleichend-kontrastiven Analyse der baltischen Fassungen von Luthers «Kleinen Katechismus»: Wie ist der Pharao? – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. P. Vanags; red. vietn. L. Leikuma, E. Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 31–46.

Druviete Ina: Aiz kokiem vajag saredzēt mežu. [Par latviešu valodas saglabāšanu un attīstību saruna ar sociolingvisti, habilitēto filoloģijas zinātni Dr. LR Saeimas deputāti Inu Druvieti; pierakst. Inta Kārklīņa.] – Karogs, 2009, Nr. 10, 177–184.

Druviete Ina: Latviešu valodas tēls plašsaziņas līdzekļos un interneta diskusijās. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 13–20.

Druviete Ina: Revizionisms. [Par latviešu valodas likumu pamatnostādņu definēšanu.] – Diena, 2009, 4. septembris, Nr. 205 (5549), 9.

Druviete Ina: The Development of Sociolinguistics in the Baltic States. – The Routledge Handbook of Sociolinguistics Around the World. Edited by Martin J. Ball. Routledge, 2009, 402–411.

Druviete Ina: The Latvian Language: Official Language of the Republic of Latvia and official Language of the European Union. – National and European Language Policies. Contributions to the Annual Conference 2007 of EFNIL in Riga. Ed. Gerhard Stickel. (Duisburger Arbeiten zur Sprach- und Kulturwissenschaft=Duisburg papers on Research in Language and Culture. Herausgegeben von Ulrich Ammon, René Dirven und Martin Pütz. Band 73.) Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien: Peter Lang, 2009, 79–87.

Dubova Agnese: Sekundārie teksti zinātniskajā diskursā vācu un latviešu valodā. – Tekstas: Lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 50–51.

Dubova Agnese: Svešvārds vācu aizgūvumu pētniecībā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 65–72.

Dzintars Normunds: Uzdevumu tekstu tematiskais spektrs Miķeļa Alkšņa un Otomāra Vilāna «Latviešu valodas gramatikā. Vidusskolas kurss». – Tekstas: Lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 52–53.

Elksnīte Gita: Konstrukcijas ar dalāmo ģenitīvu G. Manceļa [1593–1654] darbos. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 217–229.

Ernstsonē Vineta: Par vārdu izvēli un stilu caurspīdīgumu publiskajā saziņā. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 36–41.

Erštiķe Katrīna, Locika Ilze: Terminoloģijas saskaņošanas problemātika. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 14–15.

Farneste Monta: Problematic Aspects of Advertisement Writing in English. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation». Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 55–62.

Fennel Trevor G.: Phonological and Orthographic Inadequacy as a Hindrance to Understanding the Definite Adjective in Early Latvian Texts. – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vagnags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 47–59.

Fjodorova Marija: Situational and Metaphorical Aspects of Code-switching. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 303–311.

Fomina Tatjana: Krievu valoda kā svešvaloda. – Skolotājs, 2009, Nr. 5 (77), 21–23.

Freiberger Inese: A Model for Getting Acquainted with Fiction to Enrich the Image of the World in the Preschool Age. – Ad verba liberorum: Linguistics & Pedagogy & Psychology. Volume 1, Number 1 (May 2009). Rīga: RPIVA, 2009, 62–70.

Freiberger Inese: Vārda semantika kā pasaules tēla bagātinātāja vecākajā pirmsskolas vecumā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 49–56.

Gadzāns Romualds: Ontons Skrinda – ievērojams pirmās latgaliešu atmodas darbinieks. [Par valodnieku, dzejnieku, ārstu un publicistu Ontonu Skrindu (1881–1918).] – Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. 1. storpautyskuo latgalistikys konference (Sanktpīterburga, 2008. goda 19.–20. septembris). Via Latgalica: Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums. Latgalistikys kongresu materiali, I. Redkolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 2009, 40–49.

Galuzā Ieva: Atbalsts valsts valodai un bilingvālajai izglītībai. [Par Latviešu valodas aģentūras un Eiropas Sociālā fonda tāda paša nosaukuma projekta realizāciju.] – Tagad, Nr. 2 (4), 2009, 51–56.

Garšva Kazimieras: Lietuviškos kilmēs Latvijos vietovardžiai. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 404–413.

Gerts Oskars: Par baltām dienām, baltiem darbiem, baltiem svētkiem, baltumu mūsos – Latvijā un Lietuvā. [Par skaņām un formām divpadsmit vārdos, par prospektu «Baltu valodu atlantu / Baltu kalbų atlasas» (Rīga, Vilnius:

LU Latviešu valodas institūts: Lietuvių kalbos institutas, 2009), tekstā fragm. no A. Stafeckas un D. Mikulēnienes ievada prospektam u. c.] – Latvijas Vēstnesis, 2009, 30. decembris, Nr. 205 (4191), 96.

Glīva Bernd: Latviešu valodas augu nosaukumi etimoloģijas pētniecībā. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 20–21.

Glīva Bernd: Pflanzennamen mit Präfix *pa-* und Abgrenzendes im Litauischen und Lettischen. – Baltistica, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 77–89.

Glīva Bernd: Orhideju nosaukumi latviešu un lietuviešu valodā. – Vārds un tā pētišanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 230–239.

Glīva Bernd: Zur Etymologie der Pflanzennamen lettisch *vizbulis*, *vizulis*, litauisch *viksva*, *vikšris*. – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 61–73.

Grietēna Indra: New Trends in Linguistic Behaviour of Terms. – Vārds un tā pētišanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 73–81.

Grigorjevs Juris: Jauno pētnieku devums latviešu fonētikai: valodas skaņu spektrālie pētījumi. – Filoloģijas un mākslas zinātnes Latvijas Universitātē 1919–2009: procesi un personības. Sast. prof. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 123–130.

Grigorjevs Juris: Latviešu valodas divskaņu akustisks raksturojums. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 40–47.

Grigorjevs Juris, Stendere-Šteinberga Ieva: Latviešu valodas emocionālo modalitāšu akustisks raksturojums. – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 75–92.

Grigule Ligīta: Daudzvalodu izglītības ieviešanas iespējas. Latvijas pieredze Igaunijā. – Tagad, Nr. 2 (4), 2009, 42–46.

Grozījumi Ministru kabineta 2006. gada 4. aprīļa noteikumos Nr. 252 «Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību, kā arī valsts valodas prasmi apliecinošu dokumentu atzīšanas kārtību ārzemniekiem, kas ir tiesīgi pieprasīt pastāvīgās uzturēšanās atļauju». – Latvijas Vēstnesis, 2009, 29. jūnijs, Nr. 99 (4085), 86.

Grozījumi Ministru kabineta 200. gada 22. augusta noteikumos Nr. 296 «Noteikumi par profesionālo un amata pienākumu veikšanai nepieciešamo valsts valodas zināšanu apjomu un valodas prasmes pārbaudes kārtību». – Latvijas Vēstnesis, 2009, 29. jūnijs, Nr. 99 (4085), 87.

Гурская Юлия, Вайткявичюс Викинтас: Антропонимы балтийского происхождения в верховьях реки Вилии (Нерис). – Kalbos istorijos ir dialektologijos problemas 2. Lietuvių kalbos institutas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 264–315.

Ģībiete Lāsma: Diskutē par latviešu valodu. [Par Latviešu valodas aģentūras un Pasaules brīvo latviešu apvienības organizētajiem starptautiskiem kursiem latviešu valodas skolotājiem Lielvārdē.] – Karogs, 2009. Nr. 9, 191–192.

Ģībiete Lāsma: Ungārijā izdod lībiešu dzejas krājumu. [Sakarā ar bilingvālā dzejas krājuma lībiešu un ungāru valodā «Ahogy tudok, dalolgatok/ Kuiu ma muoštáb, nei ma lőlab» iznākšanu.] – Latvijas Avīze, 2009, 21. novembris, Nr. 299 (3908), 14.

Hermanis Voldemārs: Letonika – tas nav privātdārziņš. [Intervija ar LZA Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas priekšsēdētāju akadēmiķi Ilgu Jansonī, LZA viceprezidentu akadēmiķi Tālavu Jundzi.] – Neatkarīgā Rīta Avīze, 2009, 26. jūnijs, Nr. 144 (5434), 12–13.

Hirša Dzintra: Lietas, ko nedrīkst atstāt pašplūsmā. [Par attieksmi pret kultūras vērtībām un valodas politiku taupības režīma apstākļos Latvijā; pie rakst. Ināra Mūrniece.] – Latvijas Avīze, 2009, 21. maijs, Nr. 134 (3743), 6.

Hirša Dzintra: Migrācijas izaicinājumi valsts valodas politikai Latvijā: vēsturisks apskats. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: R. Apinis, M. Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Latviešu valodas aģentūra. Rīga: Zinātne, 2009, 82–97.

Hirša Dzintra: Migrācija un valodas politika Latvijā pēc iestāšanās ES. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: R. Apinis, M. Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Latviešu valodas aģentūra. Rīga: Zinātne, 2009, 52–57.

Hirša Dzintra, Kļava Gunta, Veisbergs Andrejs: Migrācijas ietekme uz valodas politiku: pasaules pieredze. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: R. Apinis, M. Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Latviešu valodas aģentūra. Rīga: Zinātne, 2009, 60–81.

Hirša Dzintra, Veisbergs Andrejs: Migrācija un valoda. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: R. Apinis, M. Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Latviešu valodas aģentūra. Rīga: Zinātne, 2009, 33–34.

Hotelis vai hostelis. – Lauku Avīze, 2009, 26. augusts, Nr. 224 (3833), 16.

Huelmane Magdalēna, Šalme Arvils: Latviešu valodas studijas Minsteres Universitātē. – Tagad, Nr. 2 (4), 2009, 47–50.

Ikere Zaiga: The Invariability of the Original Linguistics Form of Heidegger's *Dasein* in the Philosophical Texts. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 108–114.

Ikere Zaiga, Saleniece Irēna, Lukaševičs Valentīns: Latgale Eiropas kultūrtelpā: daudzdimensiāla pieeja. – Letonikas trešā kongresa zinātniskie raksti. Red. kom. priekšs. Jānis Stradiņš. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2009, 26–76.

Iļjinska Larisa: Latviešu valoda Rīgas Tehniskās universitātes studijās un pētniecībā. – Tagad, Nr. 1 (3), 2009, 57–58.

Iļjinska Larisa: Scientific Technical Text Analysis: Pragmatic Aspects. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation». Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CD-LTI of University of Latvia, 2009, 101–117.

Iļjinska Larisa, Senko Zane: Why Develop a Terminology Standard. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 82–90.

Indričāne Inese: Acoustic Characteristics of Voiceless Plosives in Standard Latvian. – Garsas ir jo tyrimo aspektai: metodoloģija ir praktika. Sound and its Research Aspects: Methodology and Practice. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2009, 112–124.

Indričāne Inese: Latviešu valodas nebalsīgo mēleņu elektropalatogrāfiskais raksturojums. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 57–65.

Indričāne Inese: Latviešu valodas nebalsīgo troksneņu – spraudzeņu intensitāte. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 22.

Исаева Элвара: Я/Es в языковом сознании молодежи Латгалии. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodorovs Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 472–478.

Ivulāne Baiba: Darbības vārda gramatizēšanās pētījumu attīstība (no Kārļa Mīlenbaha līdz mūsdienām). – Filoloģijas un mākslas zinātnes Latvijas Universitātē 1919–2009: procesi un personības. Sast. prof. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 139–144.

Ivulāne Baiba: Saitīverbu sintaktiskais lietojums latviešu valodā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 66–75.

Izglītības un zinātnes ministrija: Par Latviešu valodas aģentūras izveidošanu. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 23. aprīlis, Nr. 62 (4048), 35.

IZM Komunikācijas daļa: Valsts valodas politikas programma. – Skolotājs, 2009, Nr. 2 (74), 19.

Jansone Ilga: Ieskats Ērgemes draudzes antroponīmiskajā sistēmā: (pēc Ērgemes latviešu draudzes baznīcas grāmatu materiāliem). – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 240–253.

Jansone Ilga: Ievadam. Letonika – no ieceres līdz rezultātiem. – Letonikas trešā kongresa zinātniskie raksti. Red. kom. priekšs. Jānis Stradiņš. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2009, 26–76.

Jansone Ilga: Letonikas III kongress – atskats uz paveikto. – Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis, A. Daļa. Sociālās un humanitārās zinātnes, 2009, 63. sēj., Nr. 5/6, 117–125.

Jansone Ilga: Od pisowni gotyckiej do łacińskiej – droga przemian. – Acta Baltico-Slavica, XXXIII. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, 2009, 13–28.

Jansone Ilga: Programma LETONIKA dižķibeles laikā un tās perspektīvas. [Intervija ar LZA Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas priekšsēdētāju akadēmiķi Ilgu Jansoni; pierakst. Andris Bērziņš.] – Izglītība un Kultūra, 2009, 18. jūnijs, Nr. 24 (3134), 9.

Jarinovska Kristīne: Kas valdībai jādara ar valsts valodu? [Krievu valodai ekonomiskā vērtība ir joprojām augstāka nekā latviešu.] – Latvijas Avīze, 2009, 21. oktobris, Nr. 272 (3881), 3.

Jaunākā literatūra: kultūra, literatūra, valoda, izglītība. [Par Intas Rasas grām. «Latviešu sabiedrības kultūraktīvātes (1800–1991)» (Rīga: RaKa,

2008), grām. «Latvieši, igauņi un lietuvieši: Literārie un kultūras kontakti» (Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2008), sast. Ingunas Daukstes-Silasproģes grām. «Latvieši, igauņi un lietuvieši: Literārie un kultūras kontakti. Bibliogrāfiskie rādītāji» (Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2008), Sarmas Kļaviņas grām. «Latviešu valodas pētnieki. No kļaušu laikiem līdz savai valstij. Darbu izlase» (Rīga: RaKa, 2008), grām. «Latvijas Universitāte 90 gados: Dzīve» (Rīga: Latvijas Universitāte).] – Latvijas Arhīvi, Nr. ½, 2009, 221–225.

Jemberga Sanita: Saaugušas kā sēnes mežā. [Par darbavietu likvidēšanu stāsta VVA direktors Jānis Valdmanis.] – Diena, 2009, 2. februāris, Nr. 27 (5371), 6.

Ješkevičs Kristaps: Angļu juridiskās valodas raksturojums. – Juridisko tekstu tulkošana, teorija un prakse. Rakstu krājums. Zin. red. Valda Rudziša. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2009, 14–19.

Joma Daiga: Nesankcionētie grafiti uzraksti Latvijā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 91–97.

Judina Natalja: Warennamen in «Der Spiegel» (am Beispiel des Russischen). – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 428–436.

Judžentis Artūras: (Rec.) Giuliano Bonfante. *Baltistikos raštai = Scritti baltistici*. Parengē Pietro U. Dini ir Bonifacas Stundžia. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2008. – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumba. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 139–142.

Juhņēviča Gita: Metaforas dzeltenajā presē: kognitīvais aspekts. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language. LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Sast. un atb. red. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 25–33.

Jurģīte Lilija: Kultūrvēsturisko kontaktu atspoguļojums Izvaltas iedzīvotāju personvārdos. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 400–408.

Kagainē Elga: Vārddarināšanas modeļi ar *-apakša* un *-pakaļa* Ziemeļrietumvidzemes izloksnēs. – Kalbos istorijās ir dialektoloģijās problēmas 2. Lietuvių kalbos institutas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 619–627.

Kaikarytė Aušra: Jaunosios kartos lietuvių požiūris i latvių kalbą. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodorovs Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 463–471.

Kalme Vilma. – Liepājas Universitātes darbinieku dzīvesstāsti. 3. laidiens. Liepāja: LiePA, 2009, 50–66.

Kalnača Andra: Atgriezeniskie darbības vārdi gramatizācijas un leksikalizācijas aspektā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 76–83.

Kalnača Andra: Atgriezeniskums plašsaziņas līdzekļu tekstos. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language. LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Sast. un atb. red. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 73–79.

Kalnača Andra: Morfēmu invarianti mūsdienu latviešu valodā. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 48–54.

Kalnaču Andra: Morfēmu tipoloģija Emīlijas Soidas pētījumos. – Filoloģijas un mākslas zinātnes Latvijas Universitātē 1919–2009: procesi un personības. Sast. prof. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 131–138.

Kalnača Andra: Publicistikas valoda un morfostilistika. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language. LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Sast. un atb. red. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 59–65.

Kalniņa Bronislava: Contrasting English and Latvian Interjections. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 115–122.

Kalniņa-Kalnarāja Vita: Eiropas Savienības normatīvo dokumentu tulkošana standartizācijas aspektā. – Juridisko tekstu tulkošana, teorija un prakse. Rakstu krājums. Zin. red. Valda Rudziša. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2009, 44–79.

Kaltigina Margarita: Mother Tongue Textbooks and the Possibilities of Creativity Development through Their Use in Mother Tongue Lessons in Early Primary School. – Ad verba liberorum: Linguistics & Pedagogy & Psychology. Volume 1, Number 1 (May), 2009. Rīga: RPIVA, 2009, 80–85.

Kaltigina Margarita, Ratniece Inta: Latviešu valoda un svešvalodu apguve skolotāju sagatavošanas procesā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 98–106.

Kalviša Liene: Darbības vārda nākotnes formas un modalitāte. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 168–174.

Kangere Baiba: Divkultūrā un bezvalodībā. [Par apdraudējumu latviešu valodai. Saruna ar valodnieci, Valsts val. komisijas locekli Baibu Kangeri; pierakst. Mārtiņš Zelmenis.] – Diena, 2009, 30. janvāris, Nr. 25 (5369), (Kultūras Diena, Nr. 4 (191)), 4–5.

Kārklīņa Diāna: Godinās valodas. [Par Eiropas Valodu dienu.] – Diena (Karjeras Diena), 2009, 22. septembris, Nr. 220 (5564), 3.

Kārklīņš Kristaps: Valodnieki: 2008. gada nagla – *nasing spešl*. [Par Rīgas Latviešu biedrības latviešu valodas attīstības kopas un Latvijas Rakstnieku savienību un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas izvirzītajiem 2008. g. spilgtākajiem vārdiem.] – Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai, 2009, 27. janvāris, Nr. 22 (5312), 9.

Karpinska Laura: Sense Ordering in Polysemous Entries: The Case of Contemporary English-Latvian Dictionaries. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 107–114.

Kauliņa Anda: Lasītā teksta izpratnes psiholoģiskie aspekti. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 115–120.

Kavaliēris Alvis: Ar franču valodu kopš pirmās klases. [Par LU studenti, Rīgas Franču liceja skolotāju, Eiropas Savienības struktūrfondu projekta stipendiāti Līnu Hrisanfovu un viņas iespaidiem apmaiņas progr. «Erasmus» ietvaros Nansī Universitātē.] – Latvijas Avīze, 2009, 5. janvāris, Nr. 3 (3612), 13.

Kavaliēris Alvis: Jauniešiem rūp kopta latviešu valoda. [Par projektu izstrādi un zinātniski pētniecisko darbu skolās, sakarā ar Starptautisko Dzimtās valodas dienu.] – Latvijas Avīze, 2009, 16. februāris, Nr. 45 (3654), 14.

Kezika Marina: Besonderheiten der deutschen Jugendsprache. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 330–338.

Ķipure Jeļena: Das linguistische Lernpotenzial von authentischen Sachtexten. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 443–449.

Kiseliūnaitē Dalia: Kuršininkų kalbos ir etninės kultūros tyrinėjimų būklė po Jurio Plakio. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 23–24.

Klepere I.: LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde. [Par Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūta pētnieces Dr. chem. Ļubovas Beļkovas ziņojumu «Papīrs kā kultūrvēsturisku vērtību un informācijas nesējs. Senāko latviešu valodā izdotu grāmatu papīrs».] – Zinātnes Vēstnesis, 2009, 9. novembris, Nr. 17, [1.].

Kļava Gunta: Migrācija un integrācija. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: Raimonds Apinis, Māris Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Rīga: Zinātne, 2009, 28–32.

Kļava Gunta: Valsts valodas loma migrācijas un integrācijas politikas īstenošanā. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: Raimonds Apinis, Māris Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Rīga: Zinātne, 2009, 58–60.

Kļava Gunta, Motivāne Kristīne: Migrācijas politika Eiropas Savienības kontekstā. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: Raimonds Apinis, Māris Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Rīga: Zinātne, 2009, 21–28.

Kļava Gunta, Motivāne Kristīne: Migrācijas raksturojums. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: Raimonds Apinis, Māris Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Rīga: Zinātne, 2009, 9–13.

Kļavinska Antra: Etnolingvistiskā situācija Krāslavas rajona Indras pagastā. – Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. 1. storptautyskuo latgalistikys konference (Sanktpīterburga, 2008. goda 19.–20. septembris). Via Latgalica: Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums. Latgalistikys kongresu materiali, I. Redkolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 2009, 144–150.

Kļaviņa Sarma: Latviešu valodas pētnieki no kļaušu laikiem līdz savai valstij. [Autore stāsta par savu grāmatu.] – Skolotājs, 2009, Nr. 1, 111.

Kļaviņa Sarma: Profesora Jura Plāķa dzīves gaita un krustaceļš. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 24–27.

Kokareviča Dace: Būs Latviešu valodas aģentūra. – Latvijas Avīze, 2009, 22. aprīlis, Nr. 108 (3717), 4.

Kokareviča Dace: 21. februārī svinēsim Starptautisko dzimtās valodas dienu. – Latvijas Avīze, 2009, 16. februāris, Nr. 45 (3654), 14.

Kokareviča Dace: Dot iespēju izaugt par latvieti. [Par Latviešu valodas aģentūras projektu «Valodas lietojums diasporā: citu valstu prakses un Latvijas rīcībpolitikas izvērtējums» un grāmatas dāvinājumu latviešu skolām Īrijā.] – Latvijas Avīze, 2009, 26. augusts, Nr. 224 (3833), 16.

Kokareviča Dace: Informatīvs seminārs. [VVA seminārs.] – Latvijas Avīze, 2009, 6. aprīlis, Nr. 94 (3703), 14.

Kokareviča Dace: Interesants valodnieku veikums Rēzeknē un Liepājā. [Par pētījuma «Valodas Austrumlatvijā» prezentāciju seminārā.] – Latvijas Avīze, 2009, 20. aprīlis, Nr. 106 (3715), 14.

Kokareviča Dace: «Pusvienpadsmitos no rīta atradu latviešu valodu». – Latvijas Avīze, 2009, 25. maijs, Nr. 138 (3747), 15.

Kokareviča Dace: Rakstu krājums par Bībeles tulkošanu. [Par grāmatas «Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums II» (Rīga: Zinātne) svinīgo atvēršanu.] – Latvijas Avīze, 2009, 22. jūnijs, Nr. 166 (3775), 16.

Kokareviča Dace: Skolēnu lepnums par valodu. [Par grāmatu «Mana valoda ir mans gods».] – Latvijas Avīze, 2009, 23. marts, Nr. 80 (3689), 14.

Kokareviča Dace: Studentiem un politiķiem. [Sakarā ar lingvistu Džona Ērla Džozefa grāmatas «Valodas un politika» (Rīga: Zinātne) klajā nākšanu.] – Latvijas Avīze, 2009, 11. maijs, Nr. 124 (3733), 20.

Kokareviča Dace: Vairāk pozitīvisma par Īriju. [Par Latviešu valodas aģentūras pētījuma rezultātiem par latviešu valodas lietošanu latviešu diasporā Īrijā un attieksmi pret Latviju.] – Latvijas Avīze, 2009, 31. oktobris, Nr. 282 (3891), 6.

Komarova Oksana: Būtiskākās Antona Čehova prozas tulkošanas tendences Latvijā. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 53–54.

Kondrāts Ģirts: Būs jauna *latviešu-poļu* valodas vārdnīca. [Par filologa, diplomāta Alberta Sarkanā projektu sadarbībā ar izdevniecību «Zvaigzne ABC».] – Latvijas Avīze, 2009, 16. septembris, Nr. 242 (3851), 16.

Konsultācijas. [SPA, Spa vai spa u. c.] – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 15, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, LU Latviešu valodas institūts, 2009, 63–65.

Korolēva E.E.: Гадания молодежи Латгалии (этнолингвистический аспект). – *Reģionālā un sociālā dialektoloģija*. Komparatīvistikas institūta almanahs, 18. sēj. Valoda un pasaule / *Regional and social dialectology*. Almanac of the Institute of Comparative Studies, Vol. 18. Language and world. Red. Jeļena Koroļova. Daugavpils: Saule, 2009, 81–102.

Korolēva E.E.: Русские пословицы о жизни (этнолингвистический аспект). – *Humanitāro zinātņu vēstnesis*, Nr. 14, (2008). Daugavpils: Daugavpils Universitātes Humanitārā fakultāte, 2008, 51–63.

Kortlandt Frederik: The Baltic Word for ‘in’. – *Baltistica*, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 33–35.

Koškins Igors: Latviešu valodas ietekme krievu valodā Latvijā starpkaru periodā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kolēģijas vadītāja Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 84–90.

Koškins Igors: Reflexe des mittelniederdeutschen in den altrussischen Vertragsdokumenten aus Nowgorod. – *Baltisch-europäische Rechtsgeschichte und Lexikographie*. Im Auftrag der Heidelberger Akademie der Wissenschaften, Akademie der Wissenschaften des Landes Baden-Württemberg. Heidelberg: Winter, 2009, 127–142.

Koškin Игорь: Традиционные языковые формулы и средневековый деловой текст: (на примере формул русско-немецких договорных грамот). – Сборник научных статей по материалам Международной научной конференции XI Виноградовские чтения «Текст и контекст: лингвистический, литературоведческий и методический аспекты». Москва: МГПУ, 2009, 36–39.

Koškins Igors, Stoikova Tatjana: Latviešu valodas ietekme krievu valodā Latvijā starpkaru periodā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 76–83.

Krasovska Elīna: Revisiting Winnie-the-Pooh: a Cognitive Approach to the English and Latvian Text. – *Valoda* – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 339–348.

Krugļevskis Valērijs: Use of Latvian and English Parallel Texts for Semi-Automatic Extension of Dictionaries. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 130–134.

Krustiņš Voldemārs: Valsts prezidents runās valsts valodā. [Par latviešu val. lietošanas būtību Latvijā, patriotiskajiem aspektiem.] – Latvijas Avīze, 2009, 13. janvāris, Nr. 11 (3620), 3.

Kuplā Ieva: Metaforiski emociju apzīmējumi publicistikā. – Vārds un tā pētišanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. B. Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 91–97.

Kursītis Antons: Valodas inspektoriem vēl vairāk darba. – Latvijas Avīze, 2009, 12. augusts, Nr. 212 (3821), 17.

Kušķis Jānis: Juŗa Plāķa vietvārdu vākums. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 29–32.

Kuzina Viktorija: Latviešu valodas loma Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolā. – Tagad, Nr. 1 (3), 2009, 56.

Kuzina Viktorija: Linguo-Statistical Analysis of Borrowed Words Used in School Textbooks and Children's Literature Books. – Ad verba liberorum: Linguistics & Pedagogy & Psychology. Volume 1, Number 1 (May), 2009. Rīga: RPIVA, 2009, 96–103.

Кузнецов Анатолий: Парадигма инфинитивных предложений в смоленских грамотах XIII вв. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. redaktore Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 47–52.

Kvašīte Regīna: Dažas lietišķā stila izpausmes presē jeb Kas kam ko kā sludina. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 42–52.

Kvašīte Regīna: Latviešu valoda un tās mācīšana Šauļos. – Tagad, Nr. 1 (3), 2009, 61–64.

Kvašīte Regīna: Latviešu tautasdziesmas lietuviski: valodnieciskais aspekts. – Latvijas Universitātes Raksti. 741. sējums. Pedagoģija un skolotāju izglītība. Galv. red. I. Žogla. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 144–155.

Kvašīte Regīna: Par lietišķā stila nosaukumu latviešu un lietuviešu valodā. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 17–20.

Kvašite Regīna: [Recenzija]. Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca. Sast. autoru kolektīvs V. Skujiņas vadībā. – Terminologija 15. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 242–248.

Kvašytė Regina: Kalbotyros terminų žodynas – latvių terminografijos naujovė. – Terminologija 15. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 242–248.

Kvašytė Regina: Kevšyt. Apžvalga. [«Valodniecības terminu skaidrojošās vārdnīcas» apskats.] – Gimtoji kalba, Nr. 3, 2009, 23–24.

Kvašytė Regina: Skelbimas kaip dalykinio stiliaus tekstas. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinės mokslinės konferencijos medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 31–32.

Ķipure Jeļena: Das linguistische Lernpotenzial von authentischen Sachtexten. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 443–449.

Laganovska Karīne: Volfganga Borherta valodas semantika. – Tekstas: Lingvistika ir poetika 17. Tarptautinės mokslinės konferencijos medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 54–55.

Laiveniece Diāna: Reportāža no notikuma vietas: priedēkļa *ie-* aktualizēšana 21. gadsimta sākuma latviešu valodā. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 53–61.

Laiveniece Diāna: Teksta definīcijas varianti lingvistiskajā literatūrā un latviešu valodas mācību grāmatās. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinės mokslinės konferencijos medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 56–57.

Laiveniece Diāna: Teksta sintakse un tekstveidnes jautājumi latviešu valodas mācību līdzekļos: 20. gadsimta 60.–80. gadi. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 98–112.

Laiveniece Diāna: Valodas un runas nošķiruma aktualizācija mūsdienu latviešu lingvodidaktikā. – Tagad, Nr. 1 (3), 2009, 2–7.

Laizāne Sandra: Iesauku funkcionalitāte Lendžu pagastā. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 450–458.

Lappuķe Rolands: Franču valoda kā pirmā un galvenā. [Par valsts valodas politiku Francijā; pierakst. Ināra Mūrniece.] – Latvijas Avīze, 2009, 19. maijs, Nr. 132 (3741), 18.

LatBLUL valde: Latgaliešu valodai jāklūst par reģionālo valodu. [Par otro Starptautisko Latgalistikas konferenci Rēzeknē]. – Vietējā, 2009, 13. novembris, Nr. 46 (539), 15.; Katōļu Dzeive, 2009, novembris, Nr. 11, 36–37.

LatBLUL valde: Latgaliešu valodai – reģionālās valodas statusu! [Sakarā ar 2. Starptautisko Latgalistikas konferenci.] – Katōļu Dzeive, 2009, novembris, Nr. 11, 36–37.

Latgaliešu-latviešu-krievu sarunvārdnīca. – Tagad, Nr. 1 (3), 2009, 52.

Latkovska Maruta: Īlaissim vārdenus ustobā! [Par latgaliešu valodas tīrību.] – Katōļu Dzeive, 2009, jūnijs, Nr. 6, 34.

Laučiūtē Jūratē Sofija: Baltišķi afiksai Okos baseino hidronimijoje. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 32–35.

Laugale Velga: Simbols izglītības iestādes nosaukumā. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 57–58.

Laumane Benita: Personvārdu cilmes uzvārdi Rucavā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 270–279.

Lauze Linda: Sarunas sākuma un beigu formulas. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 135–146.

Lauzis Aldis: Teikuma vērsums un vārdu kārtā. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 62–71.

Lauzis Aldis: Termina teikumspeja. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 20–21.

Lazdiņa Sanita: Latgališu literāro volūda izgleiteibā. [Referāts 1. Starptautiskajā Latgalistikas konferencē.] – Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. 1. storptautyskuo latgalistikys konfereņce (Sanktpēterburga, 2008. goda 19.–20. septembris). Via Latgalica. Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums. Latgalistikys kongresu materiali, I. Redkolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 2009, 64–[72].

Lazdiņa Sanita: Latviešu valodas kā otrās valodas apguves jautājumi lietišķās valodniecības attīstības kontekstā. – Via Latgalica. Humanitāro zinātņu žurnāls 1 (2008). Rēzekne: Rēzeknes Augstškola, 2008, 103–117.

Lazdiņa Sanita: Valodu dārzs Austrumlatvijā. [Par Rēzeknes augstskolas pētījumu «Valodas Austrumlatvijā».] – Latvijas Avīze, 2009, 25. maijs, Nr. 138 (3747), 15.

Lazdiņa Sanita, Šuplinska Ilga: Otrā starptautiskā latgalistikas konference Rēzeknē. [Par latgaliešu dzejnieces Marijas Andžānes (1909–1988) 100. dz. d. velt. 2. Starptautisko Latgalistikas konf. «Centrs un perifērija: perspektīvu maiņa» Rēzeknē un par pētījumu «Etnolingvistiskās situācijas izpēte Latvijā».] – Vietējā, 2009, 16. oktobris, Nr. 42 (535), 3.

Lehmuse-Briede Inta: Bēdīgais outlets. [Par svešvārdu kopā ar jaunu parādību ienākšanu latviešu valodā un trūkumiem LZA Terminoloģijas komisijas darbā.] – Diena, 2009, 31. oktobris, Nr. 254 (5598), 2.

Leikuma Lidija: Latgales latviešu valoda jautājumos un atbildēs. – Tagad, Nr. 1 (3), 2009, 8–12.

Leikuma Lidija: Latgalistikas konferences – Sanktpēterburgā un Rēzeknē. – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 133–138.

Leikuma Lidija: Latgališu raksteibys normiešona Padūmu Krīvejā. – Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. 1. storptautyskuo latgalistikys konfereņce (Sanktpēterburga, 2008. goda 19.–20. septembris). Via Latgalica. Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums. Latgalistikys kongresu materiali, I. Redkolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 2009, 73–[80].

Leikuma Lidija: Latvijas Universitātes un Sanktpēterburgas Valsts universitātes baltistu etnolingvistiskās ekspedīcijas Krasnojarskas apgabalā (2004–2009). – Filoloģijas un mākslas zinātnes Latvijas Universitātē 1919–2009: procesi un personības. Sast. prof. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 162–189.

Leitāne Māra: Deutsche und lettische Wissenssprache im Vergleich. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 147–154.

Liepa Diāna: Valodas apguves teorijas un to saistība ar pieaugušo svešvalodas apguvi. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 155–162.

Liepa Dite: Metaforu lietojums presē. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language: LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Sast. un atb. red. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 14–24.

Liepa Dite: Neliterāri aizguvumi preses valodā: sociolingvistisks raksturojums. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 58–59.

Liepa Lauris: Likuma valoda un valodas likumi. [Par normatīvās un literārās valodas kvalitāti.] – Rīgas Laiks, 2009, maijs, Nr. 5, 10–12.

Liepiņa Dace: Ambiguity Problem in Latvian-English Translations. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 123–128.

Liepiņa Dace: Communication – the missing link. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation». Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 139–148.

Liepiņa Dace: Potential Ambiguity of Probate Related Terminology in English-Latvian Translations. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 163–167.

Lietiņa Aija: Ik valoda ir atslēga uz citu pasauli. [Par svešvalodu apguvi vidējās izglītības iestādēs.] – Latvijas Avīze, 2009, 16. februāris, Nr. 45 (3654), [7]–8.

Liokumoviča Irina: English Scientific – Technical Discourse Corpus: The Extraction of Essential Information. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 168–176.

Lipartē Evija, Zarinia Inga: Tarptautinis projekta *Baltu kalbos ir jų tarmės*. – Kalbos istorijos ir dialektologijos problemas 2. Lietuvių kalbos institutas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 154–158.

Līsmāne Inta: Latviešu valodas apguve un tās pētniecība Latvijas Universitātes Valodu centrā. – Tagad, Nr. 1(3), 2009, 53–54.

Ločmele Gunta: Daiļliteratūras tulkošanas normas Latvijā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 177–183.

Ločmele Gunta: Found and Lost in Tourist Advertisements during the First and the Second Independence of Latvia. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation». Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 149–171.

Ločmele Gunta: Found and lost in tourist advertisements during the first and the second independence of Latvia. – Lost and Found in Translation: the 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation. Abstracts. Edited by Andrejs Veisbergs. Latvijas Universitāte. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 14.

Lodziņa Māra: «Lai citiem prieks klausīties!» [Saruna ar Valmieras 5. vidusskolas skolniekiem par projekta darbiem «Jauniešu valoda – slengs jeb žargons» un «Valoda internetā»; pierakst. Marija Āboliņa.] – Latvijas Avīze, 2009, 11. maijs, Nr. 124 (3733), 20.

Lokmane Ilze: Nomināla izteicēja semantika un vieta teikumā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 113–121.

Lokmane Ilze: Pārmaiņas vārdu semantikā un saistāmībā reklāmas katalogos. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language: LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Sast. un atb. red. doc. Dr. philol. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 89–97.

Lokmane Ilze: Publicistikas valodas vieta funkcionālo paveidu un stilu sistēmā. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language: LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Sast. un atb. red. doc. Dr. philol. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 5–13.

Lokmane Ilze: Vienkārša teikuma strukturālie tipi latviešu valodā un dzimtās valodas mācībā skolā. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 55–63.

LZA Terminoloģijas komisija: Par angļu *foresight* atveidi latviešu valodā. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 66. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 23. jūlijs, Nr. 116 (4102), 53.

LZA Terminoloģijas komisija: Par angļu termina *buzz marketing* atveidi latviešu valodā. [Par terminiem «ieteikumu tirgvedība» un «mutvārdu tirgvedība».] LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 70. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 23.

LZA Terminoloģijas komisija: Par angļu termina *informal education* atbilstmi latviešu valodā. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 64. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 23. jūlijs, Nr. 116 (4102), 52.

LZA Terminoloģijas komisija: Par angļu termina *park & ride* atveidi latviešu valodā. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 63. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 23. jūlijs, Nr. 116 (4102), 52.

LZA Terminoloģijas komisija: Par angļu termina *park & ride* atveidi latviešu valodā. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 78. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 24.

LZA Terminoloģijas komisija: Par angļu valodas terminu *pre-seed funs, seed funs* un *business angels* atveidi latviešu valodā. [Par terminiem «pirmssēklas nauda», «sēklasnauda» un «Komerceņģelis».] LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 76. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 24.

LZA Terminoloģijas komisija: Par aritmētisko un loģisko operāciju terminu saraksta apstiprināšanu. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 77. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 24.

LZA Terminoloģijas komisija: Par B. Rolova fizikas terminu skaidrojošās vārdnīcas «Par fiziku un fiziķiem» apstiprināšanu. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 69. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 23.

LZA Terminoloģijas komisija: Par Ekonomikas terminoloģijas apakškomisijā izstrādāto darbinieku finansiālās līdzdalības terminu saraksta apstiprināšanu. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 65. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 23. jūlijs, Nr. 116 (4102), 52–53.

LZA Terminoloģijas komisija: Par juridisko terminu *pilsonis, pavalstnieks, valstspiederīgais* un *pilsonība, pavalstniecība, valstspiederība* izpratne. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 75. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 24.

LZA Terminoloģijas komisija: Par pareizu vārdu nozīmi, rakstību, runu, lietojumu. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 2. septembris, Nr. 139 (4125), 30.

LZA Terminoloģijas komisija: Par Pasaules Tirdzniecības organizācijas dokumentu tulkojumos lietotajiem inicālsaliktenjiem. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 74. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 24.

LZA Terminoloģijas komisija: Par spēkratu motora teorijas un konstrukcijas terminu saraksta apstiprināšanu. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 68. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 29. jūlijs, Nr. 119 (4105), 16.

LZA Terminoloģijas komisija: Par sporta terminu *paraolimpiskās spēles*. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 79. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 24.

LZA Terminoloģijas komisija: Par Teoloģijas terminoloģijas apakškomisijā izstrādāto teoloģijas terminu apstiprināšanu. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 80. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 24.

LZA Terminoloģijas komisija: Par termina *republikas pilsēta* neiederību Latvijas Republikas administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu nosaukumu sistēmā. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 73. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 23.

LZA Terminoloģijas komisija: Par termina *sadarbības attīstības joma* nomaiņu. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 60. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 23. jūlijs, Nr. 116 (4102), 52.

LZA Terminoloģijas komisija: Par terminiem *gadatirgus* un *mese* latviešu valodā. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 71. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 23.

LZA Terminoloģijas komisija: Par terminu *raudze* un ģermānismu *prove* kā dārgmetālu satura rādītāju kausējumā. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 72. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. oktobris, Nr. 163 (4149), 23.

LZA Terminoloģijas komisija: Par «Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošās vārdnīcas» apstiprināšanu. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 67. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 29. jūlijs, Nr. 119 (4105), 16.

LZA Terminoloģijas komisija: Par «Valodniecības pamatterminu skaidrojošās vārdnīcas» apstiprināšanu. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 61. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 23. jūlijs, Nr. 116 (4102), 52.

LZA Terminoloģijas komisija: Par vārda *bordelis* termina funkciju. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr. 62. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 23. jūlijs, Nr. 116 (4102), 52.

LZA TK lēmuma Nr. 58 pielikums. Informācijas tehnoloģijas pamattermini. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 5–12.

LZA TK lēmuma Nr. 65 pielikums. Darbinieku *finansālās līdzdalības termini, to skaidrojumi un ekvivalenti latviešu, angļu un vācu valodā*. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi.

Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 18–23.

Ļaha Ilona: Personvārdu lietojums un nozīme 20. gs. beigu un 21. gs. sākuma latviešu valodā tulkotajā zviedru literatūrā. – Kultūras studijas. Rakstu krājums. Cultural studies. Scientific papers. Personvārds kultūrā. Person name in culture, I. Galv. red. Anita Stašulāne. Daugavpils: Saule, 2009, 353–364.

Markus Dace: Kāpēc pēfīt dažādu vecuma grupu valodu? – Letonikas trešā kongresa zinātniskie raksti. Red. kom. priekšs. Jānis Stradiņš. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2009, 195–210.

Markus Dace: Latviešu valodas fonoloģijas sākotne. – Filoloģijas un mākslas zinātnes Latvijas Universitātē 1919–2009: procesi un personības. Sast. prof. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 113–122.

Markus Dace: Researching Latvian Children's Language. – Ad verba liberorum: Linguistics & Pedagogy & Psychology. Volume 1, Number 1 (May 2009). Rīga: RPIVA, 2009, 48–56.

Markus Dace: Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijai 15 un 63!. Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas rektores, akadēmiķes Daces Markus runa akadēmijas Senāta svinīgajā sēdē 2009. gada 19. septembrī. – Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis, A daļa. Sociālās un humanitārās zinātnes, 63. sēj., Nr. 5/6, 2009, 126–129.

Markus Dace: Terminology Problems of Phonetics and Phonology in the Latvian Language. – Garsas ir jo tyrimo aspektai: metodoloģija ir praktika. Sound and its Research Aspects: Methodology and Practice. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2009, 208–220.

Maskuliūnas Bronius: Ankstyviausioji lietuvių ir latvių raštija: lingvistinis ir kultūrinis kontekstas. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 337–340.

Maskuliūnas Bronius: Refleksyvumo raiška Jono Bretkūno Postilėje. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 53–60.

Maskuliūnas Bronius: Savybiniai įvardžiai Merkelio Petkevičiaus Katekizme (1598). [Par lietuvių reformatoria (1550–1608) grām. «Katekizmas» lietotajiem piederības vietniekvārdiem.] – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 113–120.

Maskuliūnas Bronius: The Early Lithuanian and Latvian Writing Linguistic and Cultural Context. – Latgale as a culture borderzone. Vol. 2 (1). Comparative studies. Vol. II (1). Editor in chief V. Liepa. Daugavpils University, Faculty of the humanities, Institute of Comparative studies. Daugavpils: Saule, 2009, [187]–191.

Маслова Валентина: Языковые и культурные контакты белорусско-балтийского пограничья: латгальские, латышские и литовские названия на географической карте Витебщины. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 362–368.

Mažiulis Vytautas: Kazimieras Būga – baltu etimologas. – Kalbos istorijos ir dialektologijos problemos 2. Lietuvių kalbos institutas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 152–153.

Meistere Anda: Sieviešu dzimtes radniecības nosaukumu lietojums publicistikā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 122–131.

Meistere Anda: Sievietes nosaukumi publicistikas tekstos. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language. LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Krājumu sast. un atb. red. doc. Dr. philol. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 44–58.

Meistere Daina: Antoņinas Reķēnas mantojums. [Par pētījumu grāmatas «Raksti valodniecībā» 1. daļas izdošanu.] – Kurzemes Vārds, 2009, 18. marts, Nr. 65 (5441), 6.

Meistere Daina: Ar ko lepojas valodniece. [Par valodnieci, filoloģijas Dr., bijušo LiePU Latviešu valodas katedras docenti Maigoni Beitiņu.] – Kurzemes Vārds, 2009, 12. decembris, Nr. 289 (5665), 9.

Meistere Daina: Kas cits, ja ne mēs paši. [Par valsts pētījumu progr. «Lettonika: pētījumi par vēsturi, valodu un kultūru» 3. kongr. Liepājas universitātes darba sesijas norisi.] – Kurzemes Vārds, 2009, 21. oktobris, Nr. 245 (5621), 5.

Meistere Daina: Studentu rosināta grāmata. [Par valodnieces, filoloģijas Dr., LiePU Latviešu valodas katedras docentes Maigones Beitiņas grāmatas «Mūsdienu latviešu literārās valodas sintakse» iznākšanu.] – Kurzemes Vārds, 2009, 4. decembris, Nr. 282 (5658), [1].

Meklējot labāku terminu... – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 27.

Metuzāle-Kangere Baiba, Vanags Pēteris: Interpretējot 1960.–1970. gadu valodas politiku Latvijā un tās izpausmi tā laika valodnieciskajos rakstos. – Latvijas Okupācijas muzeja gadagrāmata – 2007. Rīga: Latvijas Okupācijas muzeja biedrība, 2009, 109–115.

Migla Ilga: Antroponīmi latviešu valodas frazeoloģismos. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Lau-mane. Liepāja: LiePA, 2009, 280–286.

Migla Ilga: Eigennamen in den deutschen und lettischen Phraseologis-men. – Phraseologie disziplinär und interdisziplinär. Hrsg. Csaba Földes. Tü-bingen: Gunter Narr Verlag: 2009, S. [475]–81.

Migla Ilga: Frazeoloģismi ar dzīvnieku nosaukumiem «Latviešu literā-rās valodas vārdnīcā». – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 459–464.

Migla Ilga (sast.): Uzziņu materiāli. – Valodas prakse: vērojumi un ietei-kumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 124–128.

Mikulēnienē Danguolė, Trumpa Edmundas: Naujas žvilgsnis ī Kazimiero Jauniaus tarmiu klasifikacija. – Kalbos istorijos ir dialektologijos problemas 2. Lietuvių kalbos institutas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 128–146.

Miltiņa Rasma: Tulkotie un netulkotie angļu valodas modes vārdi lietiš-ķajā saziņā. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadē-miķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 21–22.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 733. Rīga, 2009, 7. jūlijā. Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 14. jūlijs, Nr. 110 (4096), 2–24; 73–81.

Motivāne Kristīne: Eiropas Savienības daudzvalodības politika un mig-rācijas politika. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: Rai-monds Apinis, Māris Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Rīga: Zinātne, 2009, 44–51.

Motivāne Kristīne: Izglītības loma imigrantu un viņu bērnu integrācijas procesā: citu valstu pieredze Latvijai. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: Raimonds Apinis, Māris Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Rīga: Zinātne, 2009, 98–104.

Mūrniece Ināra: Debatē par valodas prasībām. – Latvijas Avīze, 2009, 3. februāris, Nr. 32 (3641), 7.

Mūrniece Ināra: Igaunijā piedāvā igauņu uzvārdus. Cīņa ap vārdu un uzvārdu maiņas likumu pārvērtusies par politisku diskusiju. – Latvijas Avīze, 2009, 28. februāris, Nr. 58 (3667), 20.

Mūrniece Ināra: Kam tiks valodas politika? [Par Valsts valodas centra apvienošanu ar Valsts valodas aģentūru.] – Latvijas Avīze, 2009, 29. janvāris, Nr. 27 (3636), 4.

Mūrniece Ināra: Neļaus vājināt valodas inspekciju. [Sakarā ar VVC iespējamo nodošanu LR IZM pārziņā.] – Latvijas Avīze, 2009, 30. aprīlis, Nr. 116 (3725), 4.

Mūrniece Ināra: Plāno apvienot valodas iestādes. [TTC, Latviešu valodas apguves valsts aģentūras, Valsts valodas aģentūras apvienošana.] – Latvijas Avīze, 2009, 9. februāris, Nr. 38 (3647), 4.

Mūrniece Ināra: Prasa atbalstu latgaliešu valodai. [Par diskusiju «Latgales latviešu valoda Latvijas valodas politikas kontekstā».] – Latvijas Avīze, 2009, 10. decembris, Nr. 314 (3923), 4.

Mūrniece Ināra: Valsts valodas centru vadīs Māris Baltiņš. – Latvijas Avīze, 2009, 30. septembris, Nr. 254 (3863), 4.

Mutore Anna: Uzrunas vietniekvārdu alternatīvais lietojums franču telefildialogos. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 193–200.

Narodovska Iveta: Personvārds G. Repšes prozā. – Kultūras studijas. Rakstu krājums. Cultural studies. Scientific papers. Personvārds kultūrā. Person name in culture, I. Galv. red. Anita Stašulāne. Daugavpils: Saule, 2009, 365–373.

Naua Nikole: «Noteikta gramatika» Stefānijas Uļanovskas pasākās. – Ontona Skryndys Latgališu gramatikai 100. 1. storptautyskuo latgalistikys konference (Sanktpīterburga, 2008. goda 19.–20. septembris). Via Latgalica. Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums. Latgalistikys kongresu materiali, I. Redkolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 2009, 99–[114].

Navickaitē-Klišauskienē Agnē: Latvių kalbos žodžių darybos tyrimų istorija. – Baltistica, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 107–123.

Navicka Tatjana: Latviešu valodas apguve Polijā: prakse – barjeras – iespējas. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 201–206.

Nešpore Gunta: Latviešu valodas pārvietošanās verbi teliskuma aspektā. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 64–73.

Nītiņa Daina: Akadēmiskās gramatikas 50 gadi: ceļā uz jauna latviešu valodas gramatikas izdevuma sagatavošanu. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 132–139.

Nītiņa Daina: Latviešu valodas vietniekvārdu klasificēšanas problēmas. – Humanitāro Zinātņu Vēstnesis. Daugavpils universitāte, 15. laid. 2009, [55]–61.

Novikova Anta: Akuzatīva, bezprievārda ģenitīva un prievārda ģenitīva konkurence adverbiālās konstrukcijās. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language. LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Krājuma sast. un atb. red. doc. Dr. philol. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 66–72.

Oldere Laimdota: Konteksta loma adjektīva leksiski semantiskajā realizācijā skaidrojošajās vārdnīcās. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 140–145.

Орешникова Анастасия: Дуб/Ozols в ономастиконе Латгалии. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 394–399.

Острувка Малгожата: Лексика как средство политики и пропаганды. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 40–41.

Ozola Ārija: Aizgūto vārdu *špetns* un *nešpetns* savdabīgā sinonīmija. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 287–290.

Ozola Ieva: Kurzemes latgalietes mantojums. Lasītājs tiek rosināts domāt plašāk par vienas izlokšnes, vienas valodas, viena laika tradicionālajām robežām. [Par A. Reķēnas grāmatu.] – Kultūras Forums, 2009, 22.–29. maijs, Nr. 19 (348), 12.

Ozola Ieva: Vajadzības modalitāte Lejaskurzemē: par kādu reti dzirdamu konstrukciju. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 291–297.

Pabisowa-Grek Iryda: Borys Fiodorowicz Infantiew (1921–2009). – Acta Baltico-Slavica, XXXIII. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, 2009, 9–12.

Paegle Dzintra: Jura Plāķa skolas mācībgrāmatu recenzijas. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 37–40.

Paegle Dzintra: Jura Plāķa (1869–1942) uzskati par valodas normu viņa skolas literārās hrestomātijū recenzijās. – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidiņa Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 121–132.

Paegle Dzintra: LU valodnieku darbs skolas latviešu valodas mācībgrāmatu vērtēšanas komisijās (1923–1940). – Filoloģijas un mākslas zinātnes Latvijas Universitātē 1919–2009: procesi un personības. Sast. prof. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 153–161.

Paegle Dzintra: Verba *aizskart* normēšanas vēsture. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 74–80.

Paiders Juris: Vai vārds *čau* ir slengs? [Par grāmatu «Latviešu valodas slenga vārdnīca».] – Neatkarīgā Rīta Avīze, 2009, 1. decembris, Nr. 278 (5568), 13.

Pakerys Jurgis: Esamojo laiko formantas *-st-* išvestiniuose latvių kalbos veiksmāzodžiuose. – Baltistica, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 91–106.

Par aizvadītā gada vārdu atzīts «talkot», par nevārdu «šis te, šo te». [Par 2008. g. vārda, nevārda, spārnotā teiciena meklēšanu.] – Izglītība un Kultūra, 2009, 29. janvāris, Nr. 4 (3110), 17.

Par angļu «foresight» atveidi latviešu valodā. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 24–25.

Par angļu termina «informal education» atbilstmi latviešu valodā. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi.

Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 15–17.

Par angļu termina «park & ride» atveidi latviešu valodā. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 14–15.

Par Ekonomikas terminoloģijas apakškomisijā izstrādāto darbinieku finansiālās līdzdalības terminu saraksta apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 17.

Par Informācijas tehnoloģijas, telekomunikācijas un elektronikas terminoloģijas apakškomisijā (ITTEA) izstrādāto informācijas tehnoloģijas pamatterminu saraksta apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 5.

Par koksnes un kokmateriālu terminu saraksta apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 12.

Par spēkratu motora teorijas un konstrukcijas terminu saraksta apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 27.

Par «Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošās vārdnīcas» apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 26.

Par «Valodniecības pamatterminu skaidrojošās vārdnīcas» apstiprināšanu. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 13–14.

Pavlovska Diāna: Emociju verbi latviešu un krievu valodā. – Vārds un tā pētišanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 207–216.

Petit Daniel: Dēl vardažodziņu apofonijos baltų ir slavų kalbose. – Kalbos istorijos ir dialektologijos problemas 2. Lietuvių kalbos institutas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 161–179.

Petre Biruta. – Liepājas Universitātes darbinieku dzīvesstāsti. 3. laidiens. Liepāja: LiePA, 2009, 127–149.

Petrova Kristīne: Terminu sinonīmija Eiropas Savienības tiesību aktos. – Juridisko tekstu tulkošana, teorija un prakse. Rakstu krājums. Zin. red. Valda Rudziša. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2009, 106–145.

Pielikumi. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: Raimonds Apinis, Māris Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Rīga: Zinātne, 2009, 114–143.

Piete Linda: Ieskats latviešu valodas terminoloģijas komisiju darbības pirmsākumos. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 22–24.

Piete Linda: Vietvārdi latviešu un lietuviešu augu nosaukumos. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 298–306.

Путкеви Галина: Топонимическое пространство Динабурга – Двинска – Даугавпилса. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 385–393.

Placinska Alla: Dona Kihota vārds pasaules kultūras mantojuma kontekstā. – Kultūras studijas. Rakstu krājums. Cultural studies. Scientific papers. Personvārds kultūrā. Person name in culture, I. Galv. red. Anita Stašulāne. Daugavpils: Saule, 2009, 385–390.

Plāno likvidēt VVA un LVAVA. – Izglītība un Kultūra, 2009, 5. marts, Nr. 9 (3119), 3.

Platace Agnija: Dažas paralēles angļu cilmes aizguvumos latviešu un norvēģu valodā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13. (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 225–230.

Platonova Marina: Pragmatic Aspects of Environment – related Terminology Formation and Translation. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13. (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 231–239.

Platonova Marina: Structural Representation of Terminology in Environment-Related Texts. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation». Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 172–186.

Plaudis Jānis: Īpašvārdi Jezuītu ordeņa dokumentos latīņu valodā (Latvijas vēsture XVII–XVIII gs.). – Kultūras studijas. Rakstu krājums. Cultural studies. Scientific papers. Personvārds kultūrā. Person name in culture, I. Galv. red. Anita Stašulāne. Daugavpils: Saule, 2009, 65–71.

Pokrotniece Kornēlija: Īpašības vārds reliģijas terminoloģijā. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 24–25.

Polītere Kristīne: Lūgumu veidošana dažādās tirdzniecības vietās: dzimtes aspekts. – Vārds un tā pētišanas aspekti. Rakstu krājums. 13. (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 217–224.

Полковникова Светлана: Языковая личность Ионы в оригинальном и переводном тексте (на материале рассказа А. П. Чехова «Тоска»). – *Reģionālā un sociālā dialektoloģija*. Komparatīvistikas institūta almanahs, 18. sēj. Valoda un pasaule / *Regional and social dialectology*. Almanac of the Institute of Comparative studies, Vol. 18. Language and world. Red. Jeļena Koroļova. Daugavpils: Saule, 2009, 180–190.

Poriņa Vīneta: Development of Individual Bilingualism in Latvia. – 10th Nordic Conference on Bilingualism, Tartu, Estonia, 26–29 October 2009. Conference Abstracts. Tartu: University of Tartu, 2009, 31.

Priedīte Aija: Par reklāmu un sludinājumiem. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language. LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Krājuma sast. un atb. red. doc. Dr. philol. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 80–88.

Priedīte Iriša: Liecības par Ilzenes iedzīvotājiem un viņu valodu. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 81–86.

Proveja Egīta: Tekstveides zināšanas – neapzināta valodas lietotāju kompetence? – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 61–62.

Pujēna Sarmīte: Ja valodu nezina, sods ir jāmaksā. – Latvijas Avīze, 2009, 28. novembris, Nr. 305 (3914), 5.

Pujēna Sarmīte: Stingrāk pieprasa zināt valsts valodu. Latviešu valodas eksāmenu kārtu gan jūrnieki, gan piegriezēja, gan remontstrādnieki. – Latvijas Avīze, 2009, 13. jūlijs, Nr. 184 (3793), 19.

Pūtele Iveta: Dažas terminu darināšanas īpatnības 1922. gada «Zinātniskās terminoloģijas vārdnīcā». – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13. (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 240–246.

Pūtele Iveta: Profesiju nosaukumu īpatnības darba sludinājumos. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: meaning and form. Mass media language. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 14–24.

Pūtele Iveta: Termini *profesija, specialitāte, nodarbošanās, amats* – kopīgais un atšķirīgais. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 26–27.

Radzobe Zane: Latviešu valoda diasporās. Nākotnes perspektīvas. [Par Valsts valodas aģentūras projektu «Valodas lietojums diasporā: citu valstu pieredze un Latvijas rīcībpolitikas izvērtējusi.»] – Diena, 2009, 10. marts, Nr. 58 (5402), 12.

Radzobe Zane: Vārds, nevārds un spārnotais teiciens 2008. gadā. [Par Rīgas Latviešu biedrības Latviešu valodas attīstības kopas konkursa «Gada vārds, nevārds un spārnotais teiciens» rezultātiem.] – Diena, 2009, 27. janvāris, Nr. 22 (5366), 14.

Reitere Inese: Juridisku dokumentu tulkošana. Tulkojuma noformēšana un apliecināšana. – Juridisko tekstu tulkošana, teorija un prakse. Rakstu krājums. Zin. red. Valda Rudziša. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2009, 20–43.

Rembiszevska Dorota Krystyna: Polonizmy w łotewskich gwarach Łatgalii. – Acta Baltico-Slavica, XXXIII. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, 2009, 67–74.

Рембишевска Дорота Кристина: Некоторые полонизмы латышского языка в тематическом и геолингвистическом аспекте. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 41–42.

Riekstiņš Jānis: Latviešu nacionālkomunistu cīņa pret Latvijas kolonizāciju un rusifikāciju. – Nevardarbīgā pretošanās: Latvijas neatkarības atgūšanas ceļš 1945–1991. Autori: Blūzma Valdis, Jundzis Tālavš, Riekstiņš Jānis, Strods Heinrihs, Šārps Džīns. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2009, 163–224.

Riekstiņš Jānis: The Struggle by Latvian National Communists against the Colonisation and Russification of Latvia. – Regaining Independence: Non-Violent Resistance in Latvia 1945–1991. Authors: Blūzma Valdis, Jundzis Tālavas, Riekstiņš Jānis, Sharp Gene, Strods Heinrihs. Rīga: Latvian Academy of Sciences, 2009, 167–228.

Rirdance Signe: Training of Computer Skills for Translators: Vision and Challenges. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation»: Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 187–198.

Roze Anitra: Adjektīvu *lillā* un *violetas* semantika un lietojums latviešu valodā. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 28–29.

Roze Anitra: Pārdomas par dažu latviešu valodas atvasināto adjektīvu semantiku. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 154–160.

Roze Anitra: Vēlreiz par salikteņiem *debeszils*, *sniegbalts* un... [Par salikteņu lietojumu latviešu valodā.] – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 72–82.

Rozentāls Atis: Cīnās par latgaliešu valodu. [Sakarā ar diskusiju sabiedrībā.] – Diena, 2009, 12. novembris, Nr. 264 (5608), 4.

Rudziša Valda: Juridisko tekstu tulkošanas problēmas globālā skatījumā. – Juridisko tekstu tulkošana, teorija un prakse. Zinātnisko rakstu krājums. Zin. red. Valda Rudziša. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2009, 6–13.

Ruks Māris: Dialekts nav latgaliešu valoda. [Par mācībspēku un zinātnieku apvienības iebildumiem.] – Latvijas Avīze, 2009, 11. novembris, Nr. 290 (3899), 3.

Rumjanceva Ludmila: Received Pronunciation over Decades and the Factors Causing Its Change. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 198–204.

Ruža Veronika: Daļēji lokāmais divdabis latviešu valodā: semantiski funkcionālais aspekts. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 480–488.

Saeimas preses dienests: Par valsts valodas zināšanu pārbaudēm. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 10. februāris, Nr. 22 (4008), 68.

Salmiņa Valda: Bībeles personvārdi Narekas Grigora *Žēlabu grāmatā (1001–1003)*. – Kultūras studijas. Rakstu krājums. Cultural studies. Scientific papers. Personvārds kultūrā. Person name in culture. Rakstu krājums, I. Galv. red. Anita Stašulāne. Daugavpils: Saule, 2009, 55–64.

Salmiņa Valda: Mums ir «sirds», armēņiem – «sirt». [Saruna ar armēņu filoloģi, pētījuma par armēņu īpašvārdu atveidi latviešu valodā autori V. Salmiņu; pierakst. D. Kokareviča.] – Latvijas Avīze, 2009, 11. maijs, Nr. 124 (3733), 20.

Saukāne Irita: Bērns runā latgaliski: vērojumi par valodas īpatnībām. [Referāts 1. Starptautiskajā Latgalistikas kongresā.] – Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai 100. 1. storptautyskuo latgalistikys konference (Sanktpīterburga, 2008. goda 19.–20. septembris). Via Latgalica. Humanitāro zinātņu žurnāla pielikums. Latgalistikys kongresu materiāli, I. Redkolegeja: A. Andronovs, L. Leikuma, I. Šuplinska. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 2009, 123–[130].

Saukāne Irita: Dažas verbu iezīmes latgaliešu tautasdziesmās. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 447–455.

Saukāne Irita: Refleksīvie verbi latviešu tautasdziesmās: izlokšņu iezīmes. – *Reģionālā un sociālā dialektoloģija*. Komparatīvistikas institūta almanahs, 18. sēj. Valoda un pasaule / *Regional and social dialectology*. Almanac of the Institute of Comparative studies, Vol. 18. Language and world. Red. Jeļena Koroļova. Daugavpils: Saule, 2009, 76–80.

Saulīte Baiba: Konferences analīzes aspekti latviešu valodā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 247–253.

Saulīte Baiba: Teikuma informatīvās struktūras formālie rādītāji latviešu valodā. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvis-tika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 87–93.

Seržants Ilja: Pārvaldījuma maiņa baltu valodu «sāpju» verbos (no vēsturiskā viedokļa). – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 42.

Shamina Elena A.: The Interaction of Phonetics and Phonological Levels of Analysis in Respect to Sound Symbolism. – Garsas ir jo tyrimo aspektai: metodoloģija ir praktika. Sound and its Research Aspects: Methodology and Practice. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2009, 235–243.

Siliņa-Piņķe Renāte, Trumpa Anta: Seno leksikogrāfisko avotu uzdotās mīklas *Latviešu valodas vēsturiskajā vārdnīcā*. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 43–44.

Silis Jānis: Gramatiskās pārveides problēma tulkojumā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 254–261.

Silis Jānis: Latviešu valoda Ventspils Augstskolas studiju un pētniecības projekts. – Tagad, 2009, Nr. 1 (3), 59–60.

Silis Jānis: Speciālās leksikas tulkojuma varianti dažādos profesionālos un sociālos kontekstos. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 29–30.

Silis Jānis: Translation of Language for Specific Purposes (LSP) in Different Professional and Social Contexts. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation»: Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 19–211.

Silkalns Eduards: Mīlestība mēra laikā. [Par Jāņa Kušķa grāmatu «Mūsu valoda» 2. sēj. «Padomi latviskas valodas cienītājiem» (Rīga: Biedrība «Latvietis», 2009).] – Brīvā Latvija, 2009, 15.–21. augusts, Nr. 32 (1113), 6; Laiks, 2009, 15.–21. augusts, Nr. 32 (5441), 12.

Sinka Maija: Vērtīgs pētījums par latviešu valodas intonācijām. [Par R. Grīsles grāmatu «Heterotonu vārdnīca un heterotonijas pētījumi» (Rīga: Zinātne, 2008).] – Laiks, Ņujorka, 2009, 28. marts–3. aprīlis, Nr. 13 (5424), 2.

Sinkevičiūtē Daiva: (Recenzijos) Onomastica Lettica 3. – Baltistica, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 154–159.

Синкевич Татьяна: Балто-славянские параллели в названиях озер Витебщины. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 369–374.

Сырица Галина: Лингво-культурологический потенциал топонима *Дaugava*. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 375–384.

Skrūzmane Elga: Dažas frazeoloģijas īpatnības G. Manceļa «Postillā». – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 307–316.

Skujiņa Valentīna: Jaunvārds procesu dinamikā. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 489–494.

Skujiņa Valentīna: Neoloģija – jauna nozare vai termins? – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 262–267.

Skujiņa Valentīna: Terminizstrādes principu noturīgums un mainīgums deviņu gadu desmitu laikā. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 30–31.

Skulte Ilva: Personas un vārdi Jaunās un Vecās Derības latviešu tulkojumos. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums II. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. 5. sēj. Valsts valodas komisijas raksti. Rīga: Zinātne, 2009, 175–186.

Sloga Gunta: Likumos – euro, saziņā – eiro: Latvija piekāpjas ECB nostājai par eiro atveidi latviešu valodā. – Diena, 2009, 26. marts, Nr. 72 (5416), 3.

Smiltena Mudīte: Nominālās vārdkopas ar adjektīviem *zils, zaļš, sarkans* latviešu un vācu valodā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 268–277.

Smiltena Mudīte: Zur Metaphorik des Substantivs Gold. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 495–503.

Smiltneice Gunta: Ak, valoda, valodiņa. [Par latviešu valodu saruna ar Liepājas Universitātes Latviešu valodas katedras docētāju, filoloģijas doktori, asociēto prof. Guntu Smiltneici, Lindu Lauzi; pierakstījusi Daina Meistere.] – Kurzemes Vārds (piel. «Kultūras pulss»), 2009, 18. februāris, Nr. 41 (5417), 8.

Smiltneice Gunta: Bailes no vārda *vecs*. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 31–35.

Smiltneice Gunta: Daži problēmjaudājumi skaitļa vārda sakarā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 154–160.

Smirnova Tatjana: Onomatopoeia in Contrastive Perspective. – Vārds un tā pētišanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 278–287.

Smirnova Tatjana: Phonetic Stylistic Effects in Translation. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation»: Proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 212–223.

Spēkratu teorijas termini. LZA TK Lēmums Nr. 57 pielikums (LZA TK lēmuma Nr. 57 tekstu sk. «TJ» 14. Nr. 23. lpp.). – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 15, 2009. Atbildīgā par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, LU Latviešu valodas institūts, 2009, 5–62.

Stadgale Ineta: Speciālie teksti migrācijas jomā: leksiskais aspekts. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: Všet Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 63–64.

Stafecka Anna: Ieskats Naurānu neoficiālajos mājvārdos. – Vārds un tā pētišanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 317–325.

Stafecka Anna: Latgalian Writing throughout Centuries. – Latgale as a culture borderzone. Vol. 2 (1). Comparative studies. Editor in chief Valentīna Liepa. Daugavpils University, Faculty of the humanities, Institute of Comparative studies, Daugavpils: Saule, 2009, [192]–199.

Stafecka Anna: Latgaliešu rakstība gadsimtu gaitā. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 341–347.

Stafecka Anna: Leksikas areāli Baltu valodu atlanta pilotprojektā. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kop-savilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: Latvijas Universitātes Baltu valodniecības katedra, 2009, 44–45.

Stafecka Anna: Pisownia łatgalska przed stu laty i dziś. – Acta Baltico-Slavica, XXXIII. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, 2009, 29–44.

Stafecka Anna: Vēstures arhīvu dokumenti un dialektoloģija. – Letonikas otrais kongress. Kultūrvēstures avoti un Latvijas piekraste. Rakstu krājums. Rīga: Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis, 2009, 40–48.

Степанов С. Юрий: Некоторые особенности морфологической структуры глагола в балтийских и славянских языках. – Kalbos istorijos ir dialektologijos problemos 2. Lietuvių kalbos institutas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 216–229.

Stikāne Ilze: Latviešu valodas un literatūras mācību metodikas virziens Latvijas Universitātes Pedagoģijas un vadības augstskolā. – Tagad, 2009, Nr. 1 (3), 50–52.

Straupeniece Daiga: Atgriezenisko verbu formu lietojuma proporcijas Sventājas izloknes tekstos. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 64–65.

Straupeniece Daiga: Politisko un lingvistisko attiecību mijiedarbība Sventājā un Būtiņģē pēc 1921. gada. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 288–299.

Straupmane Ilze: Mock Job Interview: Instances of the Conceptual Metaphor *Life is a Journey* as a Means of Structuring one's Experience. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 300–305.

Strautiņa Vaira: Latviešu valodas pareizrūna un pareizrakstība. [Iznākusi V. Strautiņas, Dz. Šulces grāmata «Latviešu valodas pareizrūna un pareizrakstība».] – Skolotājs, 2009, Nr. 5 (77), 109.

Strelēviča-Ošiņa Dace: Daži komiskā aspekti elēģiju krājumā *Amores*. – Antiquitas viva. Studia classica. Latvijas Universitāte. Klasiskās filoloģijas katedra. Hellēnistikas centrs. 3. [sēj.] (2009), 108–127.

Strelēviča-Ošiņa Dace: Latviešu valodas lībiskais dialekts un tā lietotāju identitāte: pārdomas pēc pētījuma. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 94–112.

Strode Emīlija: Entwicklungstendenzen der deutschen Sprache – Zweifelsfälle. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 219–224.

Stundžia Bonifacas: Ketvirtoji baltų ir slavų akcentologų konferencija. – Baltistica, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 161–163.

Stundžia Bonifacas: Vytautas Mažiulis. – Baltistica, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 164–168.

Svensson Miguel Villanueva: Indo-European *sk in Balto-Slavic. – Baltistica, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 5–24.

Svirskis Fēlikss: Latviešu valodas apguves piedāvājuma izpēte elektroniskajā vidē. – Tagad, 2009, Nr. 1 (3), 44–47.

Šalme Arvils: Domas par nozares terminoloģijas attīstību «Eiropas kopīgās pamatnostādes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana» rokasgrāmatu lasot. – Tagad, 2009, Nr. 2 (4), 36–41.

Šaudiņa Vilma: Ethno-linguistic Relations of the South-Eastern Subdialects of Latvia. – Latgale as a culture borderzone. Vol. 2 (1). Comparative studies. Vol. II (1). Editor in chief Valentīna Liepa. Daugavpils University, Faculty of the humanities, Institute of Comparative studies, Daugavpils: Saule, 2009, [208]–214.

Šaudiņa Vilma: Gārsenes lietuviešu izloksne Jāņa Kulitāna vārdnīcā. – Kalbos istorijos ir dialektologijos problemas 2. Lietuvių kalbos institutas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 437–510.

Šaudiņa Vilma: Latvijas dienvidaustrumizlokšņu etnolingvistiskās attieksmes. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kolēģija: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 418–423.

Ščerbinskis Guntis: Labklājības ministrija ievieš divvalodību. [Sakarā ar LR Labklājības ministrijas izplatīto preses paziņojumu krievu valodā.] – Latvijas Avīze, 2009, 15. maijs, Nr. 128 (3737), [1.], 4.

Ščucka Anita: Derivatīvie kalki terminu sistēmā un lietojumā. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 32–34.

Ščucka Anita: Kalku apraksts J. Endzelīna un K. Mīlenbaha «Latviešu gramatikā». – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 113–122.

Ščucka Anita: Standartizētu konstrukciju lietojums dažādos funkcionālajos stilos. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: meaning and form. Mass media language. Latvijas Universitāte. Latviešu un vispārīgās valodniecības katedra. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 116–124.

Šķesters Jāzeps: Terminologie in der Grammatik am Beispiel der Verben. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 225–236.

Šmidebergs Imants: Par terminoloģisko leksiku skaidrojošās vārdnīcās. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 34–35.

Šmidebergs Imants: Verbi un to divdabji ar priedēkli *ne-* skaidrojošajās vārdnīcās. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 161–166.

Štolcs Pāvels: Valoda kā sirdsdarbs un maizesdarbs. [Saruna ar čehu tulk., prof., latviešu val. pasniedzēju Prāgas Kārļa universitātē Pāvelu Štollu; pierakst. Ināra Mūrniece.] – Latvijas Avīze, 2009, 14. janvāris, Nr. 12 (3621), 7.

Šulce Dzintra: Lielo un mazo burtu stilistikās funkcijas. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 65–66.

Šulce Dzintra: Oriģinālrakstījumi latviešu valodā. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apģāds, 2009, 91–99.

Šulce Dzintra: Par pētījumiem pareizrunā. – Skolotājs, Nr. 6 (78), 2009, 96–100.

Šulcs Viesturs, Ēdelmane Inese: Starptautiskās botāniskās nomenklatūras loma nacionālās botāniskās nomenklatūras izveidē. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 35–38.

Šuplinska Ilģa: Personvārda funkcionalitāte jaunākajā latviešu dzejā. – Via Latgalica. Humanitāro zinātņu žurnāls 1 (2008). Rēģekne: Rēģeknes Augstskola, 2008, 130–143.

Švinks Uldis: Sporta terminu vārdnīca četrās valodās. [Saruna ar prof. Uldi Švinku sakarā ar sporta leksikas vārdnīcas klajā nākšanu; pierakst. Dace Kokareviča.] – Latvijas Avīze, 2009, 9. marts, Nr. 66 (3675), 14.

Tauriņa Agrģta: Preconditions of Speech Formation and Development in the Earlier Stages of Primary School. – Ad verba liberorum: Linguistics & Pedagogy & Psychology. Volume 1, Number 1 (May 2009). Rģģa: RPIVA, 2009, 71–79.

Teilāne Inguna: Par divdabģa formām Nģģģales izloksnē. – Latģale kā kultūras pierobeģa. Latģale as a culture borderzone. Red. kol.: Fģodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 456–462.

Teilāne Inguna: Slāvismi Nīcgales izloksnes verbu sistēmā. – Humanitāro zinātņu vēstnesis, Nr. 14, (2008). Daugavpils: Daugavpils Universitātes Humanitārā fakultāte, 2008, 42–50.

Tēraudkalns Valdis: Bībeles jaunā tulkojuma sākumi Latvijā 20. gs. 90. gados: pēctecība, tulkošanas principi un konteksts. – Tulkojums – kultūr vēsturisks notikums II. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. 5. sēj. Valsts valodas komisijas raksti. Rīga: Zinātne, 2009, 187–205.

The Riga Resolution of EFNIL on National and European Language Policy. Latviešu valoda. – National and European Language Policies. Contributions to the Annual Conference 2007 of EFNIL in Riga. Ed. Gerhard Stickel. (Duisburger Arbeiten zur Sprach- und Kulturwissenschaft. Duisburg papers on Research in Language and Culture. Herausgegeben von Ulrich Ammon, René Dirven und Martin Pütz. Band 73.) Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien: Peter Lang, 2009, 169–170.

Tidriķe Laura: Where Does Child Language End and Adolescent Language Begin? – Ad verba liberorum: Linguistics & Pedagogy & Psychology. Volume 1, Number 1 (May 2009). Rīga: RPIVA, 2009, 104–109.

Timuška Agris: Towards a Regional Sub-dialectal Thesaurus: Latvian Dialectal Dictionary. – 6. kongres SIDG. 6th SIDG congress: 14.–18. g. 2009, Maribor, Slovenija. University of Maribor. Faculty of Arts. Department of Slavic Languages and Literature. Maribor: Department of Slavic Languages and Literature, 2009, 90.

Treijs Rihards: Veltījums latviešu valodas kopējiem. [Apcere par Sarmas Kļaviņas grāmatu «Latviešu valodas pētnieki».] – Latvijas Avīze, 2009, 8. augusts, Nr. 210 (3819), 14.

Trumpa Edmunds: Dažas piezīmes par *Latviešu valodas atlanta* pirmsākumiem. – 45. Artura Ozola dienas konference. Baltu valodas diahroniskā un areālā aspektā. Veltījums Jurim Plāķim (1869–1942) 140. gadadienā. Referātu anotācijas un kopsavilkumi. Rīga, 2009. gada 20.–21. marts. Latvijas Universitātes Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Letonikas un Baltistikas nodaļas Baltu valodniecības katedra. Rīga: LU Baltu valodniecības katedra, 2009, 47–48.

Upeniece Aiga: Vides ietekme jauniešu valodas izvēlē: saziņa bibliotēkā. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 21–30.

Urbanoviča Inta: Derivatīvā paronīmija un literārās valodas funkcionālie paveidi. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 123–132.

Urbanoviča Inta: Onomasioloģisko principu izmantošana derivatīvajā paronīmijā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 167–173.

Urbanoviča Inta: Paronīmija – viena no normētā teksta variatīvuma izpausmēm. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 66–67.

Urbanoviča Inta: Paronomāze kā stilistiskais paņēmieni publicistikā. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language. LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Krājumu sast. un atb. red. doc. Dr. philol. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 34–43.

Urbanoviča Inta: Valodas kultūra kā studiju priekšmets Latvijas Universitātē. – Filoloģijas un mākslas zinātnes Latvijas Universitātē 1919–2009: procesi un personības. Sast. prof. A. Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 145–152.

Uzija Biruta: Vektoriālie termini. – Terminoloģija un speciālā leksika lietojumā un sistēmā. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 136. dzimšanas dienas atceres starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2009, 38–39.

Uzija Biruta: Word Interface Descriptive Value and Capacity. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 313–319.

Vaivode Irita: Topošo skolotāju skatījums uz bērna latviešu valodas attīstības līmeni un problēmām sākumskolā. – Tagad, 2009, Nr. 1 (3), 48–49.

Valdmanis Jānis: Četri vektori valodas attīstībā. [Saruna ar VVA direktoru Jāni Valdmani; pierakst. Dace Kokareviča.] – Latvijas Avīze, 2009, 23. marts, Nr. 80 (3689), 14.

Valdmanis Jānis: Ievads. – Migrācijas ietekme uz valodas vidi Latvijā. Autori: Raimonds Apinis, Māris Baltiņš (u. c.). Pēt. vad. Gunta Kļava. Rīga: Zinātne, 2009, 7–8.

Valdmanis Jānis: Valsts valodas aģentūras direktora uzruna. – National and European Language Policies: Contributions to the Annual Conference 2007 of EFNIL in Riga. Ed. Gerhard Stickel. (Duisburger Arbeiten zur Sprach- und Kulturwissenschaft. Duisburg papers on Research in Language and Culture. Herausgegeben von Ulrich Ammon, René Dirven und Martin Pütz. Band 73.) Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien: Peter Lang, 2009, 17–18.

Valodas konsultācijas. – Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 4. Atb. red. Linda Lauze. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 112–123.

Valpētere Māra: Diskursa iezīmētāji latviešu un norvēģu sarunvalodā. – Vārds un tā pētišanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (2). Valoda un vide. Terminoloģija. Tulkošanas problēmas. Liepāja: LiePA, 2009, 306–312.

Valpētere Māra: Teksta saistīšanas līdzekļi latviešu un norvēģu sarunvalodā. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 146–153.

Valsts aģentūras «Latviešu valodas aģentūra» nolikums. – Latvijas Vēstnesis, 2009, 25. aprīlis, Nr. 64 (4050), 4–5.

Vanags Pēteris: (Rec.) *Die litauische Wolfenbütteler Postille von 1573.* Band 1. Faksimile kritische Edition uns textkritischer Apparat. Band 2. Einleitung, Kommentar und Register. Herausgegeben von Jolanta Gelumbeckaitė. Wiesbaden: Harrasowitz, 2008. – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 143–146.

Vanags Pēteris: (Rec.) *И.С. Кошкин. «Русско-германские языковые контакты в грамотах Северо-Запада Руси XII–XV вв.»* Санкт-Петербург. Издательство Санкт-Петербургского университета, 2008. – Baltu filoloģija 2009, Nr. XVIII (1/2). Baltu valodniecības žurnāls. Red. Pēteris Vanags; red. vietn. Lidija Leikuma, Edmunds Trumpa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 147–151.

Veidmane Elita: Latviešu valodai līdzīgas skaņas. [Par izkropļoto latviešu valodu masu medijos.] – Neatkarīgā Rīta Avīze, 2009, 12. novembris, Nr. 263 (5553), 13.

Veidmane Elita: Valoda lēnām noasiņos. [Par latviešu valodu elektroniskajos masu medijos sakarā ar topošo Elektronisko mediju likumprojektu.] – Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai, 2009, 21. septembris, Nr. 218 (5508), 3.

Veisbergs Andrejs: Bībeles frazeoloģijas šodienas lietojums valodā. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums II. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienų prakse. 5. sēj. Valsts valodas komisijas raksti. Rīga: LU, 2009, 206–221.

Veisbergs Andrejs: Latviešu valoda: pastāvēs, kas pārvērtīsies. – Filoloģijas un mākslas zinātnes Latvijas Universitātē 1919–2009: procesi un personības. Sast. prof. Ausma Cimdiņa. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 22–27.

Veisbergs Andrejs: «Nasing spēšļ», vai labāk tomēr labā valsts valodā. – ES Māja [elektroniskais resurss] Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā. Rīga: Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā, 2009, 18. septembris. Tiešsaistes raksts.

Veisbergs Andrejs: Pastāvēs, kas pārvērtīsies. [Par latviešu valodai raksturīgo mainību.] – Diena, 2009, 26. septembris, Nr.224 (5568), 14.

Veisbergs Andrejs: Translation Language – a Vehicle for Change. – International Scientific Conference «Applied Linguistics for Specialised Discourse Faculty of Modern Languages», University of Latvia and Ministry of Foreign Affairs, Republic of Latvia 22–23 May, 2009 Riga University of Latvia, Raiņa bulvāris 19: conference proceedings [CD-ROM]. University of Latvia. Rīga: University of Latvia, 2009, 1.

Veisbergs Andrejs: Translation Language – a Vehicle for Change. – International Scientific Conference «Applied Linguistics for Specialised Discourse Faculty of Modern Languages», University of Latvia and Ministry of Foreign Affairs, Republic of Latvia 22–23 May, 2009 Riga University of Latvia, Raiņa bulvāris 19: conference proceedings [CD-ROM]. University of Latvia. Rīga: University of Latvia, 2009, 14.

Veisbergs Andrejs: Translation Language – a Vehicle for Change. – Applied Linguistics for Specialized Discourse: book of abstracts. Rīga: LU, 2009, 30.

Veisbergs Andrejs: When «Translation Language» Becomes the «Real» One. – The 5th Rīga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation»: proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 232–251.

Veisbergs Andrejs: When «Translation Language» Becomes the «Real» One. – Lost and Found in Translation: the 5th Rīga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation: abstracts. Rīga: LU, 2009, 20.

Veisbergs Andrejs: Translation Language: The Major Force in Shaping Modern Latvian. – Vertimo Studijos, 2. Vilnius: Universito leidykla. 2009, 54–70.

Veisbergs Andrejs, Brēde Maija, Ločmele Gunta, Šalme Arvils, Žigurre Veneta: Jaundarinājumi latviešu valodā 21. gs. – Letonikas trešā kongresa zinātniskie raksti. Red. kom. priekšs. Jānis Stradiņš. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2009, 211–223.

Vējš Jānis Nameisis: Philosophy of Language and Language of Philosophy. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 154–160.

Vēlreiz par Adventi un par dzimtes formas izvēli aizguvumos. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 15, 2009. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, LU Latviešu valodas institūts, 2009, 66–65.

Vēvers Jānis: Tviteris vairs nav jādēvē par čivinātavu. [Par valodnieku lēmumu ieviest terminu *tviteris*.] – Diena, 2009, 3. novembris, Nr. 256 (5600), 6.

Vilciņš Anrijs: Par Svēto Rakstu tulkojumiem Latvijas Pareizticīgajā baznīcā. – Tulkojums – kultūrvēsturisks notikums II. Bībeles tulkojumi: teorija, vēsture, mūsdienu prakse. 5. sēj. Valsts valodas komisijas raksti. Rīga: Zinātne, 2009, 222–229.

Vincevs Aivis: Vārdnīca viesīs skaidrību. [Par sportā lietotās leksikas vārdnīcas nepieciešamību.] – Latvijas Avīze, 2009, 9. marts, Nr. 66 (3675), 14.

Vingre Inta: Emocijas «dusmas (niknums)» metaforikas strukturāli semantiskā analīze latviešu un vācu valodas kontrastīvajā aspektā. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 387–392.

Vingre Inta: Konceptuālo metaforu strukturāli semantiskā analīze. – Humanitāro zinātņu vēstnesis, Nr. 16, (2009). Daugavpils: Daugavpils Universitātes Humanitārā fakultāte, 2009, 62–68.

Vītola Inīta: Krājums par nozīmīgo valodas attīstībā. [Par rakstu krājuma «Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi» klajā nākšanu.] – Latvijas Avīze, 2009, 9. marts, Nr. 66 (3675), 14.

Vogina Līga: Lietišķais stils plašsaziņas līdzekļos. – Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda. Language: Meaning and Form. Mass Media Language: LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Krājuma sast. un atb. red. doc. Dr. philol. Ilze Lokmane. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2009, 108–115.

Vogina Līga: Sintaktiskā obligātuma jēdziens. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 237–242.

Vogina Līga: Teikuma dziļā un virspusējā struktūra latviešu valodā: EUROPODIANS projekta pieredze. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarpautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m. lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 69–70.

Vogina Līga: Valodas līdzekļu aktualizācija reklāmās. – Latvijas Universitātes Raksti. 746. sējums. Valodniecība: latvistika un somugristika. Galv. red. Andrejs Veisbergs; sast. un atb. red. Andra Kalnača. Rīga: Latvijas Universitāte, 2009, 133–139.

Vulāne Anna: Expression of Feature Intensity in East Latvian Dialect. – Latgale as a culture borderzone. Vol. 2 (1). Comparative studies. Vol. II (1). Editor in chief Valentīna Liepa. Daugavpils University, Faculty of the humanities, Institute of Comparative studies. Daugavpils: Saule, 2009, 228–235.

Vulāne Anna: Īpašvārds 3. klases mācību līdzekļos un skolēna pasaulinā. – Tagad, 2009, Nr. 1 (3), 20–26.

Vulāne Anna: Onyms in Teaching Aids for 3rd Grade and Child's World Perception. – Ad verba liberorum: Linguistics & Pedagogy & Psychology. Volume 1, Number 1 (May 2009). Rīga: RPIVA, 2009, 86–95.

Vulāne Anna: Pazīmes intensitātes izteikšana augšzemnieku dialektā. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 439–446.

Zauberga Ieva: Speeches Lost and Found in Translation. – The 5th Riga Symposium on Pragmatic Aspects of Translation «Lost and Found in Translation»: proceedings. Edited by Andrejs Veisbergs. Rīga: CDLTI of University of Latvia, 2009, 252–259.

Zelavska Viktorija: N. Gogoļa komēdiju «Revidents» un «Precības» tulkojumu īpatnības latviešu valodā XIX.–XX. gadsimtā. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 161–167.

Zinkevičius Zigmās: Atsiminimai iš ilgamečio bendradarbiavimo baltistikos srityje su prof. Marta Rudzyte. – Kalbos istorijos ir dialektologijos problemas 2. Lietuvių kalbos institutas. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, 147–151.

Zinkevičius Zigmās: Dėl dvibalsių dėmenų ilgumo žymėjimo. – Baltistica, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 36.

Zinkevičius Zigmās: Lazūnu muođ 'motina'. – Baltistica, XLIV (1). Vilniaus: Vilniaus universiteto leidykla, 2009, 32.

Ziņas. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 16, 2009. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 35.

Ziņas: jauna apakškomisija. – Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija. Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 15, 2009. Atb. par izdevumu Valentīna Skujiņa. Rīga: LZA Terminoloģijas komisija, Valsts valodas aģentūra, 2009, 67.

Zīriņa Tija: Facilitation of Child Language Development Through Using Finger Plays in Toddler's Age. – Ad verba liberorum: Linguistics & Pedagogy & Psychology. Volume 1, Number 1 (May 2009). Rīga: RPIVA, 2009, 57–61.

Zuģicka Inese: Iesaukas Riebiņu novadā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 326–333.

Zuģicka Inese: Neoficālā komunikācija un iesaukas. – Tekstas: lingvistika ir poetika 17. Tarptautinēs mokslinēs konferencijās medžiaga 2009 m.

lapkričio 12–13 d. Šiaulių universitetas Humanitarinis fakultetas. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009, 70–71.

Zuģicka Inese: Riebiņu novada iesauku derivācija. – Latgale kā kultūras pierobeža. Latgale as a culture borderzone. Red. kol.: Fjodors Fjodorovs (u. c.). Daugavpils: Saule, 2008, 409–417.

Zuģicka Inese: Vārdkopiesaukas Preiļu rajonā. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 534–546.

Zuicena Ieva: Dzīvnīeku nosaukumi latviešu valodas skaidrojošajās vārdnīcās. – Humanitāro Zinātņu Vēstnesis. Daugavpils universitāte, 15. laid. (2009), [68]–72.

Zuicena Ieva: Dzīvnīeku nosaukumi latviešu valodas skaidrojošajās vārdnīcās. – Valoda – 2009. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Atb. red. Svetlana Polkovņikova. Daugavpils: Saule, 2009, 547–[552].

Zuicena Ieva: Salikteņi un tiem atbilstošie vārdu savienojumi leksikogrāfiskā aspektā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 13 (1). Vārds gramatikā un stilistikā. Vārda diahroniskais un areālais aspekts. Red. kol. vad. Dr. habil. philol. Benita Laumane. Liepāja: LiePA, 2009, 174–178.

Zuicena Ieva: Vārdnīca. – Latvijas enciklopēdija. 5. sēj. Rojas–Žvīgu. Rīga: Valērija Belokoņa izd., 2009, 686–687.

Zuja Aija: Katra valoda – tautas bagātība. [Par Otro Starptautisko latgalistikas konferenci Rēzeknes Augstskolā.] – Rēzeknes Vēstis, 2009, 17. oktobris, Nr. 126 (10428), [1].

Zvejnieks G.: Čēpinga jeb Kōping, Hendelis jeb Hendels? Daži pareizrakstības jautājumi. [Par citvalodu īpašvārdu rakstību latviešu valodā.] – Brīvā Latvija, 2009, 19.–25. septembris, Nr. 36 (1117), 6; Laiks, 2009, 19.–25. septembris, Nr. 36 (5447), 14.

Zvirbulis Ģirts: Eiroparlamenta kandidātiem valsts valoda nav jāzina. [Sakarā ar LR Saeimas noraidīto apvienības «Tēvzemei un brīvībai»/LNNK ierosinājumu par ziņu sniegšanu par latviešu valodas zināšanām Eiropas Parlamenta deputāta amata kandidātiem no Latvijas.] – Latvijas Avīze, 2009, 22. maijs, Nr. 135 (3744), 4.

Sagatavojusi Ilga Migla

ZIŅAS PAR AUTORIEM

Juris BALDUNČIKS (1950) – *Dr. philol.*, Ventspils Augstskolas profesors
Laimute BALODE (1954) – *Dr. philol.*, LU Latviešu valodas institūta
pētniece

Beata BIESJADOVSKA-MAGDZJAŽA (*Beata Biesiadowska-Magdziarz*) (1975) – *Dr. philol.*, Polijas Zinātņu akadēmijas Slāvistikas institūta vecākā zinātniskā līdzstrādniece

Maija BRĒDE (1945) – *Dr. philol.*, Latvijas Universitātes profesore

Brigita BUŠMANE (1939) – *Dr. habil. philol.*, LU Latviešu valodas institūta vadošā pētniece

Anita BUTĀNE (1981) – *Mg. philol.*, LU Latviešu valodas institūta asistente, Latvijas Universitātes doktorante

Solveiga ČEIRANE (1981) – *Mg. philol.*, Latvijas Universitātes doktorante, Rīgas Stradiņa universitātes lektore

Ilze Irēna ILZIŅA (1934) – *Dr. sc. comp.*, LU Matemātikas un informātikas institūta vadošā pētniece

Linda KURMIŅA (1984) – *Mg. philol.*, LU Latviešu valodas institūta asistente

Velga LAUGALE (1961) – *Dr. philol.*, Liepājas Universitātes docente

Liene MARKUS-NARVILA (1982) – *Mg. philol.*, Liepājas Universitātes Humanitārā institūta zinātniskā asistente, Liepājas Universitātes doktorante

Iga MIGLA (1962) – *Dr. philol.*, LU Latviešu valodas institūta pētniece

Daina NĪTIŅA (1942) – *Dr. habil. philol.*, LU Latviešu valodas institūta vadošā pētniece

Malgožata OSTRUVKA (*Małgorzata Ostrówka*) (1960) – *Dr. philol.*, Polijas Zinātņu akadēmijas Slāvistikas institūta vecākā zinātniskā līdzstrādniece

Kornēlija POKROTNIECE (1950) – *Dr. philol.*, LU Latviešu valodas institūta pētniece

Anitra ROZE (1971) – *Dr. philol.*, LU Latviešu valodas institūta pētniece

Dorota Kristina REMBIŠEVSKA (*Dorota Krystyna Rembiszewska*) (1967) – *Dr. habil. philol.*, Polijas Zinātņu akadēmijas Slāvistikas institūta pētniece, profesore

Valentīna SKUJIŅA (1937) – *Dr. habil. philol.*, LU Latviešu valodas institūta vadošā pētniece

Ilze ŠTRAUSA (1981) – *Mg. philol.*, LU Latviešu valodas institūta asistente, Latvijas Universitātes doktorante